UCHWAŁA NR XXXVIII/265/2022
RADY MIEJSKIEJ W JASIENIU

z dnia 23 czerwca 2022 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku

Na podstawie art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 roku, poz. 559 z późn. zm.), art. 6 ust. 6, art. 10a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 roku, poz. 1057 z późn. zm.) w związku z uchwałą nr XXIII/162/2021 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 8 kwietnia 2021 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Rada Miejska w Jasieniu uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Strategię Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku.

§ 2. Załącznikami do niniejszej uchwały są:

1) załącznik nr 1 – tekst Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku;
2) załącznik nr 2 – rysunek Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku, zobrazowujący Model struktury funkcjonalno – przestrzennej oraz Obszary Strategicznej Interwencji w Gminie Jasień w skali 1:20000;
3) załącznik nr 3 – rysunek Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku, zobrazowujący Model struktury funkcjonalno – przestrzennej oraz Obszary Strategicznej Interwencji w mieście Jasień w skali 1:10000;
4) załącznik nr 4 – tekst Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Jasień;
5) załącznik nr 5 – tekst sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku;
6) załącznik nr 6 – tekst ewaluacji ex–ante Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Jasienia.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik nr 1
do Uchwały nr XXXVIII/265/2022 Rady Miejskiej w Jasieniu
z dnia 23 czerwca 2022 roku

STRATEGIA ROZWOJU

GMINY JASIEŃ

DO 2030 ROKU

JASIEŃ 2022

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP. 5
1. 1. Wprowadzenie. 5
1. 2. Aspekt prawny. 5
1. 3. Aspekt uniwersalny. 6
1. 4. Aspekt organizacyjny. 7
1. 5. Zespół projektowy. 8
2. DOKUMENTACJA PLANISTYCZNO – STRATEGICZNA. 10
2. 1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030. 10
2. 2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego. 13
2. 3. Strategia Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020. 20
2. 4. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jasień. 21
3. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ. 26
3. 1. Sfera przestrzenna. 26
3.1.1. Uwarunkowania naturalne. 26
3.1.2. Uwarunkowania kulturowe. 28
3.1.3. Infrastruktura techniczna. 29
3.1.4. Stan środowiska. 31
3.1.5. Gospodarka mieszkaniowa. 33
3.1.6. Struktura funkcjonalno – przestrzenna. 35
3.1.7. Planowanie przestrzenne. 38
3. 2. Sfera społeczna. 39
3.2.1. Demografia. 39
3.2.2. Ochrona zdrowia i opieka społeczna. 39
3.2.3. Oświata. 40
3.2.4. Kultura. 41
3.2.5. Sport. 41
3.2.6. Współpraca społeczna. 42
3.2.7. Bezpieczeństwo publiczne. 42
3. 3. Sfera gospodarcza. 42
3.3.1. Rynek pracy. 43
3.3.2. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. 43
3.3.3. Działalności produkcyjne. 44
3.3.4. Usługi. 46
4. BADANIE OPINII SPOŁECZNEJ. 49
4. 1. Cel i metodologia badania lokalnej opinii społecznej. 49
4. 2. Wyniki badania lokalnej opinii społecznej. 50
5. ANALIZA SWOT. 58
5. 1. Założenia metodologiczne. 58
5. 2. Sfera przestrzenna. 59
5. 3. Sfera społeczna. 60
5. 4. Sfera gospodarcza. 61
6. WIZJA. 62
7. CELE STRATEGICZNE. 63
7. 1. Cele główne. 63
7. 2. Cele operacyjne w wymiarze przestrzennym. 65
7. 3. Cele operacyjne w wymiarze społecznym. 65
7. 4. Cele operacyjne w wymiarze gospodarczym. 65
8. KIERUNKI DZIAŁAŃ. 66
8. 1. Kierunki działań w wymiarze przestrzennym. 66
8.1.1. Cel operacyjny nr 1.1.: Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych. 66
8.1.2. Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych. 67
8.1.3. Cel operacyjny nr 1.3.: Rozwój transportu zbiorowego. 68
8.1.4. Cel operacyjny nr 1.4.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej. 69

8.1.5. Cel operacyjny nr 1.5.: Rozwój systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. ... 71
8.1.6. Cel operacyjny nr 1.6.: Uregulowanie gospodarki odpadami. ... 72
8.1.7. Cel operacyjny nr 1.7.: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych. ... 73
8.1.8. Cel operacyjny nr 1.8.: Opieka nad zabytkami i zagospodarowanie miejsc pamięci. ... 74
8.1.9. Cel operacyjny nr 1.9.: Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych. ... 75
8.1.10. Cel operacyjny nr 1.10.: Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego. ... 77
8. 2. Kierunki działań w wymiarze społecznym. ... 78
8.2.1. Cel operacyjny nr 2.1.: Rozwój oferty opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz wychowania przedszkolnego. ... 78
8.2.2. Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna. ... 79
8.2.3. Cel operacyjny nr 2.3.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury. ... 79
8.2.4. Cel operacyjny nr 2.4.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. ... 80
8.2.5. Cel operacyjny nr 2.5.: Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i na wynajem. ... 81
8.2.6. Cel operacyjny nr 2.6.: Poprawa bezpieczeństwa publicznego. ... 82
8.2.7. Cel operacyjny nr 2.7.: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej. ... 83
8. 3. Kierunki działań w wymiarze gospodarczym. ... 83
8.3.1. Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy. ... 83
8.3.2. Cel operacyjny nr 3.2.: Rozwój energetyki przyjaznej środowisku. ... 84
8.3.3. Cel operacyjny nr 3.3.: Rozwój rolnictwa ekologicznego. ... 85
8.3.4. Cel operacyjny nr 3.4.: Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej. ... 86
8.3.5. Cel operacyjny nr 3.5.: Zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”. ... 87
9. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ. ... 88
9. 1. Założenia metodologiczne. ... 88
9. 2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze przestrzennym. ... 88
9. 3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze społecznym. ... 93
9. 4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze gospodarczym. ... 97
10. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ. ... 99
10. 1. Rola modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej w strategii rozwoju gminy. ... 99
10. 2. Strefa rolnicza. ... 100
10. 3. Strefa leśna. ... 101
10. 4. System ochrony przyrody, środowiska i zasobów naturalnych. ... 101
10. 5. System ochrony walorów kulturowych. ... 103
10. 6. Sieć (strefa) osadnicza. ... 105
10.6.1. Miasto Jasień. ... 105
10.6.2. Miejscowości wiejskie. ... 109
10. 7. Strefa rekreacyjno – wypoczynkowa i aktywizacji turystyki. ... 111
10. 8. Powiązania infrastrukturalne. ... 114
10. 9. Ustalenia dodatkowe. ... 119
11. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI). ... 120
11. 1. Rola OSI w strategii rozwoju gminy. ... 120
11. 2. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu krajowego. ... 120
11. 3. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu regionalnego. ... 120
11.3.1. Zakres planowanych działań dla obszarów wiejskich o utrudnionych warunkach rozwojowych. ... 121
11.3.2. Zakres planowanych działań dla obszarów przygranicznych. ... 123
11.3.3. Zakres planowanych działań dla obszarów zagrożonych powodziami. ... 124
11. 4. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu lokalnego. ... 124
11.4.1. Lokalny OSI – Jasień „Rynek”. ... 124
11.4.2. Lokalny OSI – System kluczowej zielonej infrastruktury wraz z wybranymi przestrzeniami publicznymi. ... 125
11.4.3. Lokalny OSI – Grodzisko w Wicinie. ... 126
12. SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY JASIEŃ DO 2030 ROKU ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ORAZ STRATEGIĄ ROZWOJU PONADLOKALNEGO.. 127
13. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII. ... 128
13. 1. System zarządzania i wdrażania strategii. ... 128
13.1.1. System realizacji strategii w wymiarze przestrzennym. ... 129
13.1.2. System realizacji strategii w wymiarze społecznym. ... 134
13.1.2. System realizacji strategii w wymiarze gospodarczym. ... 137
13. 2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych. ... 138
13. 3. Monitoring. ... 143

14. FINANSOWANIE. 151
14. 1. Potencjalne źródła finansowania. 151
14. 2. Ogólne zasady doboru środków finansowych..... 153
14. 3. Rozmiary i uwarunkowania źródeł finansowych..... 154
14. 4. Źródła finansowania. 156
14.4.1. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze przestrzennym. 156
14.4.2. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze społecznym. 161
14.4.3. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze gospodarczym. 164
15. REKOMENDACJE. 167
15. 1. Rekomendacje do instytucji szczebla centralnego..... 167
15. 2. Rekomendacje do instytucji szczebla regionalnego (wojewódzkiego). 168
15. 3. Rekomendacje do instytucji szczebla ponadlokalnego (powiat żarski i gminy sąsiednie)..... 168

1. WSTĘP.

1. 1. Wprowadzenie.

Współautorzy niniejszego dokumentu otrzymali w połowie 2021 roku od Gminy Jasień zlecenie opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*. W warunkach zlecenia wyraźnie zasygnalizowano między innymi, że przedmiotowa *Strategia* ma być narzędziem i motorem przyszłych zmian oraz planowania przedsięwzięć, a także określono partycypacyjną metodę tworzenia opracowania, jak również jego ogólną strukturę. Zlecenie zostało zrealizowane zgodnie z tymi warunkami.

Strategia Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku to już trzeci dokument o charakterze strategiczno – planistycznym, dotyczący Gminy Jasień, który powstał na przestrzeni ostatnich 30 lat, a więc po transformacji społeczno – gospodarczej w naszym kraju, skutkującej między innymi upodmiotowieniem samorządów gminnych. Chronologicznie aktualną *Strategię* poprzedzały *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Miejsko – Wiejskiej Jasień*, przyjęta Uchwałą nr XXXVII/260/2002 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 28 maja 2002 roku oraz *Strategia Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020*, przyjęta Uchwałą nr XXXV/316/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku wraz ze zmianą przyjętą Uchwałą nr XIV/104/2020 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 27 lutego 2020 roku. Zatem każda ze wcześniejszych *Strategii*, pominąwszy brak tego typu dokumentu w latach 90–tych XX wieku, obejmowała okres mniej więcej 1 dekady. Podobną perspektywę obejmuje aktualna *Strategia*. Każda ze *Strategii* powstała, co oczywiste, w innym okresie czasu, ale przede wszystkim w innych uwarunkowaniach społeczno – gospodarczych, a co za tym idzie obejmowała inne wyzwania odnośnie planów na przyszłość, determinujące jej cel i zakres.

1. 2. Aspekt prawny.

Co szczególnie istotne aktualna *Strategia* jest pierwszą, która ma konkretne odniesienie do obowiązującego prawa, regulującego w znacznym stopniu tryb jej realizacji oraz zakres merytoryczny. Pierwszy krok podejmuje rada gminy, która zgodnie z art. 10f ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 roku, poz. 559 z późn. zm.), w drodze uchwały określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii, w tym tryb konsultacji, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zgodnie z art. 10e wspomnianej ustawy o samorządzie gminnym strategia rozwoju danej gminy nadal jest jeszcze dokumentem fakultatywnym, ale jeżeli już powstaje to musi być spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego (jeżeli taka istnieje), obejmującą daną gminę. Zadaniem strategii rozwoju gminy jest zawarcie i określenie w szczególności:

- wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
- celów strategicznego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- kierunków działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- oczekiwanych rezultatów planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźników ich osiągnięcia;
- modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy;
- ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- obszarów strategicznej interwencji określonych w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań;
- obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla gminy, jeżeli takie zostaną zidentyfikowane, wraz z zakresem planowanych działań;
- systemu realizacji strategii, w tym wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych;

- ram finansowych i źródeł finansowania.

Strategię rozwoju gminy sporządza się w formie tekstowej oraz graficznej zawierającej zobrazowanie treści, w szczególności modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy, obszarów strategicznej interwencji określonych w strategii rozwoju województwa i obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla gminy, jeżeli takie zostaną zidentyfikowane. Zgodnie z art. 10f ww. ustawy projekt strategii przedkłada się zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa, zaś ostatecznie strategia rozwoju gminy przyjmowana jest przez radę gminy w drodze uchwały.

Ponadto zgodnie z art. 10a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 roku, poz. 1057 z późn. zm.) przed opracowaniem strategii rozwoju przygotowuje się diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, zaś przed jej przyjęciem przeprowadza się uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji. Ustawodawca wprowadził także obowiązkową ścieżkę konsultacji projektu strategii, o których mowa w art. 6 ust. 3 – 6 ww. ustawy. Strategia podlega konsultacjom w szczególności z: dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz mieszkańcami gmin. Z przebiegu i wyników konsultacji przygotowuje sprawozdanie. Cały proces konsultacji odbywa się w sposób transparentny z wykorzystaniem informujących o nich ogłoszeń na stronie internetowej czy (nie obligatoryjnie) na tablicach urzędowych i w prasie. Ogłoszenie zawiera informację o konsultacjach, terminie i sposobie przekazywania uwag do projektu oraz terminie i miejscu spotkań konsultacyjnych. W końcu, zgodnie z art. 6a ww. ustawy, przy opracowywaniu strategii rozwoju stosuje się przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 roku, poz. 2373 z późn. zm.).

Należy zwrócić istotną uwagę, że obecnie strategia rozwoju gminy łączy aspekty społeczne, gospodarcze i przestrzenne. Rola planowania przestrzennego obrazowanego modelem struktury funkcjonalno – przestrzennej i realizowanego za pośrednictwem jego ustaleń, zaleceń (rekomendacji) i zasad jest nie do przecenienia. Osiągnięcie największego efektu rozwojowego warunkowane jest integralnym ujęciem społecznych, ekonomicznych, przyrodniczych, ekologicznych i funkcjonalno – przestrzennych aspektów rozwoju. Dzięki temu strategie przygotowywane w formule zawierającej model struktury funkcjonalno – przestrzennej mają szansę stać się narzędziem realnej koordynacji działań rozwojowych. Obrazują (za pomocą graficznego odzwierciedlenia treści całej strategii) kierunki rozwoju, potrzeby inwestycyjne, orientacyjne rozmieszczenie strategicznych inwestycji (państwa, województwa, jednostki samorządu terytorialnego), obszary strategicznej interwencji oraz obszary o kluczowych funkcjach (istotne z punktu widzenia rozwoju danego terytorium, wynikające ze specjalizacji obszaru lub jego specyficznych potencjałów).

1. 3. Aspekt uniwersalny.

Szczególnie ważny, poza wyżej wymienionymi aspektami prawnymi, jest uniwersalny wymiar strategii. Wymiar, który uwzględniając ustawowe wymagania, równolegle przyczynia się do jej ostatecznego kształtu. *Strategia Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* jest zatem przede wszystkim:

- planem rozwoju gminy w aspektach społecznych, gospodarczych i przestrzennych;
- dokumentem nadrzędnym w stosunku do innych gminnych opracowań, ale nie będącym aktem prawa miejscowego;

- dokumentem sporządzanym na okres około 10 lat;
- platformą porozumienia i współpracy Władz Gminy (i Urzędu Miejskiego) z mieszkańcami i partnerami społeczno – gospodarczymi;
- długofalowym planem rozwoju ponad podziałami politycznymi i światopoglądowymi;
- wyrazem aspiracji całej lokalnej społeczności.

Zasadniczo w planowaniu strategicznym wyróżnia się – upraszczając – dwa podejścia: eksperckie oraz partycypacyjne. Pierwsze z nich polega na realizacji całości opracowania tylko przez zewnętrznych ekspertów, co ma zapewnić obiektywizm, odpowiedni poziom fachowy oraz sprawność realizacji. Podejście eksperckie jest regułą w opracowaniach o specjalistycznym charakterze. Przygotowany „na zewnątrz" kompletny dokument poddaje się ustawowo określonym procesom opiniowania oraz konsultacjom społecznym. W podejściu drugim, w centrum stoi nie tylko sam dokument i udział ekspertów zewnętrznych, ale także proces jego oddolnego tworzenia poprzez cykl spotkań / warsztatów strategicznych, który wyzwala społeczną energię i integruje lokalną społeczność wokół wspólnego dzieła. Ten aspekt ma szczególne znaczenie w przypadku tworzenia przekrojowych planów rozwoju na poziomie lokalnym, gdyż odzwierciedla uznaną w Unii Europejskiej zasadę pomocniczości, a więc decentralnego działania i rozwiązywania problemów na możliwie najniższym szczeblu.

Zaangażowanie lokalnej społeczności w powstawanie strategicznych planów rozwoju prowadzi do istotnych zmian w funkcjonowaniu organizmów, jakimi są miasta czy gminy. Rodzi się poczucie identyfikacji lokalnych instytucji, zrzeszeń, firm i poszczególnych obywateli z celami rozwoju oraz motywacja do współudziału w realizacji zadań nakreślonych w strategii. Odpowiedzialność za wszechstronny rozwój danego terenu podejmuje nie tylko administracja samorządowa, lecz również szerokie spektrum innych podmiotów, dzięki czemu wzrastają możliwości poprawy jakości życia. Wyzwalanie się nowych inicjatyw ma swoisty efekt łańcuchowy: społeczność, która sama potrafi zagospodarować własny potencjał rozwojowy swojego terenu, może też coraz skuteczniej zabiegać np.: o pozyskanie wsparcia z zewnętrznych źródeł finansowania.

1. 4. Aspekt organizacyjny.

Proces tworzenia *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zgodnie z Uchwałą nr XXIII/162/2021 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 8 kwietnia 2021 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, wypełniającą warunek określony we wspomnianym wcześniej art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 maca 1990 roku o samorządzie gminnym, **opierał się zatem na modelu partycypacyjnym, uwzględniającym szerszą możliwość udziału lokalnej społeczności niż to wynika z regulacji ujętych w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju**. Ten model budowania przedmiotowej *Strategii* przyczynił się do jej demokratycznej legitymizacji, aktywizacji społeczności i jej identyfikacji z celami i kierunkami działań określonymi w *Strategii* oraz solidarności z władzami samorządowymi.

Aby efekty opracowania *Strategii* były możliwe, niezbędne jest, aby była ona także autentycznie dziełem opiniotwórczych przedstawicieli lokalnej społeczności, w tym partnerów społecznych i gospodarczych, zwanych zwyczajowo Liderami Lokalnymi. Rolą ekspertów zewnętrznych było przede wszystkim opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, a więc zebranie kompendium danych i stosowna analiza obrazująca stan istniejący, wciągnięcie wniosków z tejże diagnozy, przeprowadzenie badań opinii społecznej, a następnie prowadzenie prac Zespołu Liderów Lokalnych, szerokie doradztwo z punktu widzenia zewnętrznego obserwatora, w końcu opracowanie, zapisanie i zobrazowanie wyników dyskusji z licznych warsztatów

strategicznych oraz innych obowiązkowych elementów składających się na *Strategię* w określone ustawowo ramy. Istotne treści *Strategii* to jest: ocena silnych i słabych stron gminy, nakreślenie celów strategicznych i kierunków działań prowadzących do ich realizacji, a także ogólny zarys modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej, wypływały od Zespołu Liderów Lokalnych. Tak przygotowany dokument pod nadzorem ekspertów podlegał obligatoryjnemu już procesowi opiniowania i konsultacji społecznych.

Zasadniczo zatem proces powstania *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* składał się z następujących, kluczowych etapów:

- uchwała Rady Miejskiej inicjująca proces powstania *Strategii*;
- opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
- społeczne wsparcie procesu budowania założeń *Strategii* (badanie opinii społecznej i cykl konsultacji społecznych w formie warsztatów strategicznych);
- eksperckie przygotowanie projektu *Strategii*;
- czynności związane z obligatoryjnymi opiniowaniem *Strategii*;
- konsultacje społeczne nad projektem *Strategii*;
- ewaluacja ex-ante projektu *Strategii*;
- uchwała Rady Miejskiej przyjmująca *Strategię*;
- równolegle prowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu *Strategii*.

Autorzy niniejszego dokumentu konsekwentnie postrzegali swą funkcję jako ekspertów zewnętrznych, respektując podmiotową rolę Zespołu Liderów Lokalnych i służąc mu wszelkim wsparciem i pomocą, zarówno od strony merytorycznej, jak i organizacyjnej.

Żywimy nadzieję, że niniejsze opracowanie, a przede wszystkim działania z nim związane, przyniosą nowe impulsy rozwoju Gminy Jasień i spełnią oczekiwania, jakie z nim wiążą jego inicjatorzy

1. 5. Zespół projektowy.

Robert Boryczka (autor opracowania, moderator spotkań konsultacyjnych i warsztatów strategicznych, załączniki graficzne – koncepcja).
Tomasz Achremowicz (moderator spotkań konsultacyjnych i warsztatów strategicznych).
Katarzyna Zdeb–Kmiecik (załączniki graficzne – koncepcja i opracowanie).

Konstrukcja Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku
(w ujęciu uniwersalnym)

STRATEGICZNA POZYCJA GMINY

DIAGNOZA

BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

ANALIZA SWOT

WIZJA

CELE STRATEGICZNE

CELE OPERACYJNE
(KIERUNKI DZIAŁAŃ)

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

WYKAZ KONKRETNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ I INWESTYCJI (WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA – WPF)

MONITORING

2. DOKUMENTACJA PLANISTYCZNO – STRATEGICZNA.

W okresie od 2014 roku, a więc po opracowaniu i uchwaleniu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020*, powstał szereg dokumentów planistyczno – strategicznych o charakterze strategii, planów, studiów, programów i analiz, zarówno na szczeblu wojewódzkim jak i powiatowym, obejmujących zasięgiem swojego opracowania teren gminy Jasień. Poniżej przedstawiono zapisy i wnioski z aktualnej, wybranej dokumentacji opracowanej na szczeblu wojewódzkim, odnoszącej się bezpośrednio lub pośrednio do terenu gminy Jasień.

Zasadniczym celem niniejszego rozdziału jest automatyczne wskazanie, poprzez prezentację wybranych zapisów danego dokumentu, wytycznych do kształtowania polityki społecznej, gospodarczej i przestrzennej na terenie gminy. Stanowią one punkt wyjścia do planowania powiązanych systemowo i tematycznie działań na szczeblu lokalnym. Kluczowe znaczenie mają strategia rozwoju województwa i strategia rozwoju ponadlokalnego, albowiem zgodnie z art. 10e ust. 2 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym strategia rozwoju gminy ma być spójna z tymi strategiami, a ponadto zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 6 w gminnej strategii rozwoju określa się w szczególności obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa.

2. 1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 została przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Lubuskiego nr XXVIII/397/21 z dnia 15 lutego 2021 roku. We wstępie do *Strategii…* czytamy między innymi, że „*Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* (*SRWL 2030*) jest dokumentem wyznaczającym strategiczne cele i kluczowe kierunki działań oraz przewidywane instrumenty ich realizacji w rozwoju województwa lubuskiego w kolejnej dekadzie. Sejmik Województwa Lubuskiego uchwalił pierwszą strategię rozwoju województwa w roku 2000, następnie ją aktualizował w latach 2005 i 2012. Konieczność aktualizacji *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020*, która została przyjęta przez Sejmik Województwa Lubuskiego 19 listopada 2012 roku, wynika z kilku przesłanek, w tym również z dobiegającego końca przyjętego okresu jej obowiązywania, czyli 2020 roku. Potrzeba aktualizacji wynika także w dużej mierze z dostrzeganych zmian w sytuacji społeczno – gospodarczej w regionie, kraju i na świecie. Na podstawie rzetelnej diagnozy zidentyfikowano wyzwania, które będą znacząco wpływać na prowadzenie polityki rozwoju. Zostały one wskazane w dokumencie oceniającym wdrażanie SRWL w roku 2018, jak również w diagnozie strategicznej regionu przygotowanej na potrzeby procesu aktualizacji. Należą do nich między innymi starzenie się społeczeństwa, zmiany na rynku pracy, postęp technologiczny, konieczność ochrony środowiska, zmiany klimatyczne i inne. Należy także pamiętać, że istotne jest opracowanie regionalnego dokumentu strategicznego stanowiącego podstawę programową dla wdrażania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w perspektywie lat 2021 – 2027. Zasadnicze elementy strategii, to jest wizja, cele strategiczne i kierunki interwencji nie uległy zasadniczej zmianie w stosunku do dokumentu z roku 2012, odnosząc się do gospodarki, społeczeństwa, przestrzeni i zarządzania regionem. Wzmocniono jednak w szczególności aspekt przestrzenny, podejście do kwestii ochrony środowiska i zielonej gospodarki oraz aktywności obywatelskiej. Zmieniono także delimitację Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), opierając się o krajowe dokumenty strategiczne oraz analizy regionalne. W listopadzie 2020 roku weszła w życie ustawa z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw. W odniesieniu do strategii rozwoju województwa wprowadziła ona obowiązek określenia modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej województwa. Ustawa ta przewidziała jednak okres przejściowy dla tych strategii rozwoju województwa, które były w trakcie procesu aktualizacji w momencie wejścia w życie ustawy. W związku z tym *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, pomimo wyznaczenia ram czasowych do roku 2030, będzie wymagała dostosowane do nowych wymogów prawnych maksymalnie do roku 2025”.

Wizję strategiczną określono słowami: *Województwo Lubuskie w 2030 roku to „zielona kraina inteligentnych technologii", cechująca się wysoką jakością życia mieszkańców, co oznacza:*

- *region nowoczesnej, innowacyjnej, zielonej gospodarki, dzięki współpracy przedsiębiorców z nauką rozwijający inteligentne specjalizacje;*
- *region otwartego i wielokulturowego społeczeństwa, zapewniający wszystkim mieszkańcom dostępność i wysoką jakość usług publicznych, w tym ochrony zdrowia, edukacji, kultury i sportu z licznymi programami dla dzieci, młodzieży, seniorów i innych środowisk;*
- *region spójny przestrzennie, korzystający z dogodnego położenia przy zachodniej granicy Polski, wewnętrznie i zewnętrznie dobrze skomunikowany transportowo oraz sieciami teleinformatycznymi;*
- *region dorzecza Odry i Warty, pięknych jezior i lasów, skutecznie i odpowiedzialnie korzystający z bogactw naturalnych, zapewniający znakomite warunki do turystyki, rekreacji, produkcji zdrowej żywności i lubuskiego wina;*
- *region, w którym dwa największe miasta: Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski, wraz z obszarami funkcjonalnymi, współpracują ze sobą, rozwijają się dynamicznie i równomiernie, średnie i mniejsze miasta wzmacniają swoją rolę lokalnych i ponadlokalnych ośrodków rozwoju, w tym w partnerstwie miejsko-wiejskim, a na obszarach wiejskich kultywowane są tradycje, przy zapewnieniu wysokich standardów życia;*
- *region sprawnie zarządzany, efektywnie korzystający ze środków zewnętrznych, wspierający aktywność i współpracę obywateli, samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych*.

W celu urzeczywistnienia wizji rozwoju województwa lubuskiego w perspektywie dziesięciolecia sformułowano następujący cel główny: „*Inteligentne gospodarowanie potencjałami regionu dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, spójności społecznej i przestrzennej oraz wysokiej jakości życia mieszkańców*".

Cel główny zostanie osiągnięty w wyniku realizacji 4 celów strategicznych:

1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna.
2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi.
3. Integracja przestrzenna regionu.
4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.

Do każdego z celów strategicznych przyporządkowano cele operacyjne oraz kierunki interwencji (działań). Poniżej znajduje się wykaz celów operacyjnych:

Cel strategiczny nr 1: Inteligentna, zielona gospodarka regionalna.
Cele operacyjne:

1.1. Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji.
1.2. Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku.
1.3. Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy.
1.4. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu.
1.5. Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji.
1.6. Rozwój potencjału turystycznego.
1.7. Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych.

Cel strategiczny nr 2: Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi.
Cele operacyjne:
2.1. Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi.
2.2. Promocja włączenia społeczno – zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów.
2.3. Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia.
2.4. Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego.
2.5. Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu.
2.6. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej.

Cel strategiczny nr 3: Integracja przestrzenna regionu.
Cele operacyjne:
3.1. Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego.
3.2. Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej.
3.3. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego.
3.4. Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu.
3.5. Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi.
3.6. Wzmocnienie funkcji społeczno – gospodarczych miast średnich i lokalnych ośrodków miejskich.
3.7. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Cel strategiczny nr 4: Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.
Cele operacyjne:
4.1. Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna.
4.2. Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa.
4.3. Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu.
4.4. Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym.
4.5. Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

W *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* wskazano także Obszary Strategicznej Interwencji (OSI). Są to obszary, do których w szczególnym stopniu należy kierować interwencję publiczną obejmującą finansowane z różnych źródeł inwestycje (w tym gospodarcze, infrastrukturalne i zasoby ludzkie). Dotyczy to zarówno obszarów charakteryzujących się największym potencjałem rozwojowym, które mają znaczący wpływ na wzrost konkurencyjności regionu, jak i obszarów o najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej, które wymagają wsparcia, aby zapobiec ich dalszej marginalizacji. Strategia rozwoju województwa uwzględnia zarówno obszary strategicznej interwencji państwa, które określone zostały w krajowych dokumentach strategicznych, jak i wskazuje obszary strategicznej interwencji zidentyfikowane na poziomie regionalnym.

Kluczowym aspektem z punktu widzenia gminy Jasień jest wskazanie jej miejsca w strukturze OSI.

1. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu krajowego:
   - miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze – nie dotyczy obszaru gminy Jasień.
   - obszary zagrożone trwałą marginalizacją – nie dotyczy obszaru gminy Jasień.

2. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu regionalnego:

- miejskie obszary funkcjonalne (MOF) ośrodków wojewódzkich – nie dotyczy obszaru gminy Jasień.
- miejskie obszary funkcjonalne (MOF) ośrodków subregionalnych i lokalnych – nie dotyczy obszaru gminy Jasień. W *SRWL 2030* wskazano jednak sugestię na rozwój powiązań funkcjonalnych MOF Żary – Żagań w kierunku ośrodka lokalnego Lubsko (i pobliskiego Jasienia).
- obszary wiejskie:
  - obszary wiejskie znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej – nie dotyczy obszaru gminy Jasień.
  - obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych – dotyczy obszaru gminy Jasień.
- obszary przygraniczne (obszar całego województwa):
  - I strefa – nie dotyczy obszaru gminy Jasień.
  - II strefa – dotyczy obszaru gminy Jasień.
- obszary zagrożone powodziami – dotyczy obszaru gminy Jasień.

2. 2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego.

Zgodnie z art. 38 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym organy samorządu województwa sporządzają plan zagospodarowania przestrzennego województwa, prowadzą analizy i studia oraz opracowują koncepcje i programy, odnoszące się do obszarów i problemów zagospodarowania przestrzennego. Warto już na wstępie nadmienić, że docelowo system zarządzania rozwojem kraju przewiduje wprowadzenie zintegrowanej strategii rozwoju województwa, która zastąpi strategię rozwoju województwa i plan zagospodarowania przestrzennego województwa.

Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego został przyjęty przez Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą nr XLIV/667/18 z dnia 23 kwietnia 2018 roku. We wstępie do *Planu...* zaznaczono między innymi, że „celem sporządzania planu jest określenie spójnej polityki przestrzennej dla województwa, wykorzystującej potencjał społeczny, kulturowy, środowiskowy i gospodarczy obszaru, w sposób zapewniający zrównoważony rozwój. Obszar województwa lubuskiego podlega ciągłym zmianom pod względem gospodarczym, społecznym oraz środowiskowym. Zmieniające się uwarunkowania wymagają aktualizacji polityki przestrzennej. Rozwój województwa powinien w szczególności uwzględniać zintegrowanie polityk sektorowych na poziomie regionalnym, zapewniać spójność terytorialną, gospodarczą oraz społeczną. Ustalenia planu stanowią podstawę do opracowywania innych dokumentów planistycznych na szczeblu wojewódzkim oraz gminnym”.

Zgodnie z art. 39 ust. 3 pkt 4 (obecnie już uchylony) ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w *Planie...* określono granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym oraz, w zależności od potrzeb, granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym. Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym stanowią obszary o istotnym znaczeniu dla polityki przestrzennej kraju, a obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym stanowią obszary o istotnym znaczeniu dla polityki przestrzennej województwa. Na podstawie art. 49b (obecnie już uchylony) ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym do typów obszarów o znaczeniu ponadregionalnym zalicza się: miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego, wiejski obszar funkcjonalny, obszar funkcjonalny szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej, przygraniczny obszar funkcjonalny. Wiejskie obszary funkcjonalne, czyli dotyczące bezpośrednio gminy Jasień, dzieli się na 2 typy obszarów ze względu na różnice w uwarunkowaniach rozwoju: wiejskie obszary uczestniczące w procesach rozwojowych oraz te, które wymagają wsparcia procesów rozwojowych. Różni je stopień powiązań funkcjonalnych i przestrzennych z ośrodkami wzrostu, które wpływają na

ich kierunek i tempo rozwoju. Gminę Jasień zakwalifikowano do wiejskich obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych. Obszary te znajdują się poza zasięgiem bezpośredniego oddziaływania ośrodków miejskich i subregionalnych. Identyfikacja tych terenów pozwala przedsięwziąć działania w celu wzmocnienia ich potencjału rozwojowego. Znajdują się one poza strefą bezpośredniego oddziaływania miejskich ośrodków funkcjonalnych i nie są objęte ich potencjałem rozwojowym. Szczególnie niekorzystnym zjawiskiem charakterystycznym dla tych obszarów jest odpływ ludności, a bariery w rozwoju stanowią głównie: niska dostępność do usług publicznych, zły stan techniczny zabudowy, słaba jakość infrastruktury technicznej oraz niska dostępność komunikacyjna. Szansą na rozwój tych terenów jest wykorzystanie ich walorów przyrodniczych i potencjału turystycznego. Istotne jest także zapewnienie efektywnej infrastruktury transportowej i poprawa transportu zbiorowego. Eliminacja dysproporcji na poziomie rozwoju tych terenów jest niezwykle istotna z punktu widzenia zachowania spójności terytorialnej regionu. Ponadto gminę Jasień zakwalifikowano do następujących obszarów funkcjonalnych:

- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy, ze względu na występowanie obszarów o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi Q = 10 %;
- obszary cenne przyrodniczo, przede wszystkim ze względu na występowanie obszarów Natura 2000 oraz obszaru chronionego krajobrazu;
- obszary ochrony krajobrazów kulturowych, podobnie jak niemal wszystkie gminy województwa;
- obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych, podobnie jak wszystkie gminy województwa, przede wszystkim ze względu na deficyt ilościowy wód oraz zagrożenie wód podziemnych czynnikami antropopresyjnymi;
- obszary ochrony strategicznych złóż kopalin, podobnie jak niemal wszystkie gminy województwa, w tym ze względu na udokumentowane złoże węgla brunatnego;
- obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych, ze względu na najniższy stopień rozwoju, podobnie jak większość gmin województwa;
- obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe, ze względu na niekorzystne trendy demograficzne i położenie w znacznym oddaleniu od ośrodków wzrostu;
- obszary przygraniczne (II strefa).

W *Planie...* wyznaczono następujące cele strategiczne i cele operacyjne rozwoju przestrzennego województwa lubuskiego:

Cel strategiczny nr 1: Spójność terytorialna.
Cele operacyjne:

1.1. Zrównoważony rozwój struktury osadniczej regionu w tym rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich oraz rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich zgodnie z ich potencjałem i w oparciu o ich wzajemne powiązania funkcjonalne.
1.2. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.
1.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej do ośrodków administracyjnych.
1.4. Rozwój infrastruktury technicznej, wzmacniającej ład ekologiczny.
1.5. Rozwój infrastruktury i systemów zapobiegania zagrożeniom.

Cel strategiczny nr 2: Zrównoważony rozwój społeczny.
Cele operacyjne:

2.1. Wzrost dostępności do usług medycznych i wspieranie profilaktyki zdrowotnej.
2.2. Rozwój szkolnictwa w oparciu o potrzeby regionalnego rynku pracy.
2.3. Wzrost dostępności do atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej

2.4. Wspieranie włączenia zawodowego i społecznego.
2.5. Dostosowanie usług społecznych do zmian trendów demograficznych.
2.6. Rozwój i usprawnienie systemu transportu publicznego.
2.7. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego oraz budowanie na nich tożsamości regionalnej.
2.8. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

Cel strategiczny nr 3: Rozwój konkurencyjnej gospodarki.
Cele operacyjne:
3.1. Wzmocnienie potencjału innowacyjnego sektora gospodarczego.
3.2. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej.
3.3. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.
3.4. Rozwój i promocja specjalnych stref ekonomicznych.
3.5. Wzmocnienie kapitału ludzkiego poprzez inwestycje służące edukacji.
3.6. Rozwój gospodarki niskoemisyjnej.
3.7. Rozwój sieci transportowej.
3.8. Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin.
3.9. Rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska.
3.10. Poprawa jakości rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.
3.11. Kreowanie wizerunku i promocja marki Lubuskie.
3.12. Rozwój potencjału turystycznego województwa.
3.13. Efektywne zarządzanie regionem.

Wyznaczone w *Planie...* strategiczne cele rozwoju przestrzennego zostaną osiągnięte poprzez realizację szczegółowych kierunków rozwoju województwa lubuskiego, wyznaczonych dla poszczególnych stref tematycznych:

SYSTEM PRZYRODNICZY:
Kierunek 1. Ochrona i kształtowanie systemu przyrodniczego.
Kierunek 2. Zapewnienie spójności i ciągłości systemu przyrodniczego.
Kierunek 3. Ochrona walorów przyrody ożywionej.
Kierunek 4. Ochrona walorów przyrody nieożywionej.
Kierunek 5. Ochrona krajobrazu.
Kierunek 6. Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin.
Kierunek 7. Ochrona środowiska glebowego.
Kierunek 8. Racjonalne gospodarowanie i ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych.
Kierunek 9. Poprawa warunków aerosanitarnych.
Kierunek 10. Ochrona przed hałasem.

STREFA SPOŁECZNA:
Kierunek 1. Poprawa dostępności do usług medycznych, w tym usług specjalistycznych, oraz podnoszenie jakości profilaktyki zdrowotnej i dostępu do usług sportu – rekreacji.
Kierunek 2. Rozwój szkolnictwa poprzez rozbudowę zaplecza technicznego oraz podniesienie jakości kształcenia w dostosowaniu do potrzeb regionalnego rynku pracy.
Kierunek 3. Kształtowanie zasobu budownictwa mieszkaniowego o odpowiednim standardzie.
Kierunek 4. Rozwój struktury osadniczej regionu.

Kierunek 5. Rozwój terenów zurbanizowanych.

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I TURYSTYKA:
Kierunek 1. Zachowanie i ochrona obiektów zabytkowych.
Kierunek 2. Kreowanie i ochrona spójnego i harmonijnego krajobrazu kulturowego.
Kierunek 3. Efektywne wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego, w tym przede wszystkim na cele turystyczne.
Kierunek 4. Kształtowanie tożsamości kulturowej.
Kierunek 5. Kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów zabytkowych.

STREFA EKONOMICZNO – GOSPODARCZA:
Kierunek 1. Rozwój gospodarki i wzmocnienie potencjału innowacyjnego sektora gospodarczego.
Kierunek 2. Zmniejszenie bezrobocia i zwiększenie aktywności zawodowej ludności.
Kierunek 3. Rozwój turystyki.
Kierunek 4. Poprawa i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
Kierunek 5. Gospodarcze wykorzystanie lasu.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT:
Kierunek 1. Poprawa drogowej dostępności komunikacyjnej w zakresie powiązań zewnętrznych i wewnętrznych.
Kierunek 2. Wzrost bezpieczeństwa w obrębie miejskich i wiejskich terenów zabudowanych.
Kierunek 3. Poprawa parametrów użytkowych sieci i infrastruktury kolejowej.
Kierunek 4. Stworzenie spójnego systemu pasażerskich i towarowych powiązań kolejowych.
Kierunek 5. Rozwój transportu lotniczego.
Kierunek 6. Zwiększenie znaczenia transportu wodnego w przewozach towarów oraz turystyce.
Kierunek 7. Zwiększenie wykorzystania kombinowanego przewozu towarów.
Kierunek 8. Wzrost znaczenia transportu zbiorowego.
Kierunek 9. Zwiększanie znaczenia ruchu rowerowego jako środka komunikacji.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA:
Kierunek 1. Wzrost bezpieczeństwa energetycznego w zakresie energii elektrycznej.
Kierunek 2. Wzrost bezpieczeństwa energetycznego w zakresie paliw gazowych.
Kierunek 3. Rozbudowa i modernizacja systemu ciepłowniczego.
Kierunek 4. Wzrost efektywności energetycznej.
Kierunek 5. Rozwój społeczeństwa informacyjnego.
Kierunek 6. Wykorzystanie energii wiatru.
Kierunek 7. Wykorzystanie energii biomasy i biogazu.
Kierunek 8. Wykorzystanie energii wodnej.
Kierunek 9. Wykorzystanie energii słonecznej.
Kierunek 10. Zapewnienie stałego dostępu do wody przeznaczonej do spożycia o dobrej jakości oraz pełnej obsługi w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków.
Kierunek 11. Zrównoważona gospodarka wodno – kanalizacyjna.
Kierunek 12. Rozwój gospodarki odpadami.

STREFA OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA:
Kierunek 1. Ochrona terenów zamkniętych oraz obiektów służących zapewnieniu bezpieczeństwa państwa.
Kierunek 2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.
Kierunek 3. Zahamowanie wzrostu i minimalizacja istniejącego ryzyka powodziowego.

Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (wykaz zadań rządowych i samorządowych), o którym mowa w art. 39 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w przypadku gminy Jasień odnosi się do:

- działań udrażniających w zakresie potrzeb przywracania ciągłości morfologicznej cieków województwa lubuskiego (rzeka Lubsza);
- osiągnięcia właściwego stanu ochrony lub jego poprawy w odniesieniu do typów siedlisk przyrodniczych i gatunków o znaczeniu priorytetowym występujących w obszarach Natura 2000, które wymagają ochrony czynnej;
- poprawy lub osiągnięcia właściwego stanu ochrony w odniesieniu do pozostałych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków występujących w obszarach Natura 2000;
- organizacji Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego „Grodzisko w Wicinie”;
- modernizacji DW nr 287 na odcinku Żary – Lubsko;
- modernizacji DW nr 294 na odcinku Trzebiel – Jasień;
- budowy obwodnicy Lubska w ciągu DW nr 289 i DW nr 287 – Etap II;
- planowanej modernizacji stacji GPZ Budziechów (BDZ) celem poprawy niezawodności pracy sieci oraz umożliwienia przyłączania kolejnych podmiotów do sieci;
- modernizacji i dostosowania sieci dystrybucyjnej do przyłączenia nowych odbiorców gazu na obszarze powiatu żarskiego;
- budowy zbiornika retencyjnego w Jasieniu;
- zakupu sprzętu do monitorowania obiektów ochrony przeciwpowodziowej województwa lubuskiego
- ochrony/zwiększania retencji na obszarach rolniczych. Opracowanie szczegółowej analizy i projektu możliwości zwiększenia retencji obszarów rolniczych w zlewniach nizinnych. Dotyczy zlewni Bobru i Nysy Łużyckiej;
- odtwarzania retencji dolin rzek. Opracowanie programu możliwości i efektywności rozstawu lub likwidacji wałów przeciwpowodziowych w regionie wodnym;
- renaturyzacji koryt cieków i ich brzegów. Opracowanie szczegółowej koncepcji możliwości renaturyzacji dolin rzecznych w regionie wodnym;
- modernizacji konstrukcji istniejących budynków i budowy nowych o konstrukcjach odpornych na zalanie. Uszczelnianie budynków, stosowanie materiałów wodoodpornych. Trwałe zabezpieczanie terenu wokół budynków. Identyfikacja i sporządzanie wyceny działań modernizacyjnych wraz z opracowaniem programu dopłat dla właścicieli budynków przeznaczonych do umocnienia w obszarze zagrożenia powodzią o Q1%;
- modernizacji konstrukcji istniejących budynków i budowy nowych o konstrukcjach odpornych na zalanie. Uszczelnianie budynków, stosowanie materiałów wodoodpornych. Trwałe zabezpieczanie terenu wokół budynków. Wdrożenie i realizacja programu dopłat dla właścicieli budynków przeznaczonych do umocnienia w obszarze zagrożenia powodzią o Q = 1%;
- działań na rzecz zapewnienia korzyści ekosystemowych Natury 2000, w szczególności w kwestii łagodzenia skutków zmian klimatycznych oraz adaptacji do zmian klimatu;
- działań na rzecz promocji zrównoważonej turystyki i zielonych miejsc pracy na terenach obszarów Natura 2000 oraz na rzecz promocji innowacyjnych rozwiązań związanych z siecią Natura 2000;
- rozwoju Lubuskiego Szlaku Wina i Miodu;

- budowy sieci kanalizacyjnej z przyłączami w miejscowości Jasień obejmującej ulice: I Armii, Agrestowa, część ul. Leśna, Tokarska, Geodetów, Kościelna, Energetyczna, Zielna, Kościuszki, część ul. Sowia, ul. Powstańców Warszawskich, ul. Waryńskiego, ul. Polna, ul. Parkowa, ul. Ogrodowa i część ul. Okrzei

Rekomendacje bezpośrednie dla gminy Jasień wynikające z ustaleń *Planu...*:

SYSTEM PRZYRODNICZY:

1. Kształtowanie zagospodarowania terenów w obszarach chronionych w dostosowaniu do przedmiotu ochrony oraz zgodnie z przepisami w zakresie ochrony przyrody oraz dokumentami nadrzędnymi.
2. Zachowanie integralności obszarów węzłowych i zapewnienie drożności korytarzy wyznaczonych w ramach krajowej sieci ekologicznej, w tym odtworzenie drożności korytarzy ichtiologicznych; kształtowanie systemu przyrodniczego poszczególnych miast i gmin w sposób zapewniający ich spójność i powiązanie z krajową siecią ekologiczną.
3. Ochrona ekosystemów mających znaczenie dla zachowania bioróżnorodności, w tym ekosystemów wodnych, bagiennych, leśnych i łąkowych.
4. Prowadzenie racjonalnego gospodarowania zasobami złóż kopalin oraz kompleksowego wykorzystania, w tym kopalin towarzyszących.
5. Zwiększanie retencji zlewni – realizacja obiektów małej retencji, poprawa stosunków wodnych na obszarach rolniczych, retencjonowanie wód opadowych.
6. Wspieranie działań skutkujących poprawą warunków aerosanitarnych.
7. Ograniczenie uciążliwości hałasowych poprzez stosowanie rozwiązań izolacyjnych, biologicznych i technicznych.
8. Poprawa i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki żywnościowej i wyspecjalizowanej produkcji rolnej.
9. Rozwój przetwórstwa opartego o zasoby leśne oraz doskonalenie integracji funkcjonalnej leśnictwa z przemysłem drzewnym.

STREFA SPOŁECZNA:

1. Zwiększenie dostępności do usług medycznych, w tym usług specjalistycznych.
2. Zwiększenie dostępności do usług sportu i rekreacji.
3. Zapewnienie dostępności do placówek edukacyjnych na poziomie przedszkolnym i szkolnym.
4. Prowadzenie działań mających na celu wspieranie kształcenia zawodowego w oparciu o współpracę z sektorem gospodarki.
5. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.
6. Kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych.
7. Rozwój budownictwa mieszkaniowego o odpowiednim standardzie.
8. Rozwój spójnej struktury osadniczej w oparciu o powiązania funkcjonalno – przestrzenne.
9. Rozwój ośrodków usługowych.

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I TURYSTYKA:

1. Zachowanie i ochrona obiektów zabytkowych (Wicina – grodzisko łużyckie).
2. Sporządzanie i realizacja lokalnych programów opieki nad zabytkami.
3. Objęcie obiektów zabytkowych właściwą ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
4. Wspieranie tworzenia parków kulturowych, ustanawiania pomników historii.
5. Zachowanie historycznie ukształtowanych układów urbanistycznych, ruralistycznych i przestrzennych.

6. Odpowiednie wyeksponowanie obiektów zabytkowych i walorów krajobrazowych, z zachowaniem cech tradycyjnego budownictwa.
7. Wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego w celach turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem szlaków kulturowych.
8. Zwiększenie dostępności wysokiej jakości oferty kulturalnej (Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystyczne w Wicinie oraz utworzenie ośrodka informacji turystycznej).

STREFA EKONOMICZNO – GOSPODARCZA:

1. Rozwój i promocja klastrów odpowiadających lokalnej specyfice gospodarczej.
2. Uwzględnienie inwestycji związanych z rozwojem przemysłu wydobywczego.
3. Wspieranie inicjatyw służących zmniejszeniu bezrobocia i zwiększeniu aktywności zawodowej ludności.
4. Rozbudowa infrastruktury turystycznej i kreowanie spójnego wizerunku regionu oraz produktów turystycznych.
5. Poprawa i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki żywnościowej i wyspecjalizowanej produkcji rolnej.
6. Rozwój przetwórstwa opartego o zasoby leśne oraz doskonalenie integracji funkcjonalnej leśnictwa z przemysłem drzewnym.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT:

1. Poprawa drogowej dostępności komunikacyjnej w zakresie powiązań zewnętrznych i wewnętrznych, w tym budowa i modernizacja sieci dróg krajowych i wojewódzkich.
2. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, w szczególności poprzez budowę obwodnic i działania mające na celu uspokajanie ruchu.
3. Uwzględnienie inwestycji związanych z modernizacją linii kolejowych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.
4. Podjęcie działań mających na celu integrację różnych typów transportu ze szczególnym uwzględnieniem węzłów przesiadkowych.
5. Wzrost dostępności transportu publicznego.
6. Zwiększenie wykorzystywania transportu kombinowanego do przewozu towarów.
7. Rozwój sieci dróg i szlaków rowerowych oraz propagowanie roweru jako środka codziennej komunikacji.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA:

1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną.
2. Rozbudowa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej.
3. Uwzględnienie nowych terenów przeznaczonych do zabudowy w zakresie rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.
4. Podjęcie działań mających na celu poprawę efektywności energetycznej.
5. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez budowę oraz modernizację sieci elektroenergetycznych i gazowych.
6. Rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez budowę oraz modernizację infrastruktury teleinformatycznej.
7. Upowszechnienie i promocja technologii informacyjnych.
8. Podjęcie działań mających na celu usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest.
9. Wzrost wykorzystania OZE poprzez generację rozproszoną.
10. Wyznaczanie obszarów z dopuszczeniem lokalizacji instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii o mocy powyżej 100 kW.

STREFA OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA:

1. Utrzymanie, rozbudowa i integracja sieci zarządzania kryzysowego i ratownictwa.
2. Utrzymanie, rozbudowa i integracja sieci zarządzania kryzysowego i ratownictwa.
3. Przeciwdziałanie zagrożeniu powodziowemu oraz uwzględnienie stref zagrożenia powodziowego.

2. 3. Strategia Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020.

Dotychczasowa *Strategia Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020* została przyjęta uchwałą nr XXXV/316/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia *Strategii Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020*. We wstępie do dokumentu podkreślono mi, że „*Strategia* ma być narzędziem i motorem przyszłych zmian oraz planowania przedsięwzięć". *Strategia* została opracowana metodą partycypacyjną przy szerokim udziale lokalnej społeczności w procesie jej konstruowania.

Wizję Gminy (w lapidarnej formie) określono słowami: „*Jasień zależy od Ciebie*"

W części kierunkowej dokument formułuje 5 celów strategicznych. Do każdego z celów strategicznych przypisane są zadania strategiczne, których łącznie jest 34.

CEL STRATEGICZNY NR I: „DO JASIENIA MASZ NAJBLIŻEJ" – modernizacja układu transportowego i komunikacyjnego.

Zadania strategiczne:

- Modernizacja i rozbudowa dróg.
- Rozwój sieci tras rowerowych.
- Reaktywacja kolejowych przewozów pasażerskich.
- Rozwój oferty połączeń komunikacyjnych.
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury służącej komunikacji.

CEL STRATEGICZNY NR II: „TERAZ JASIEŃ!" – nowoczesne media.

Zadania strategiczne:

- Rozwiązanie problemów gospodarki wodno – ściekowej.
- Rozbudowa rozdzielczej sieci gazowej.
- Modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej.
- Rozwój energetyki na bazie odnawialnych źródeł energii.
- Modernizacja urządzeń melioracyjnych.
- Uzupełnienie oświetlenia ulicznego.
- Oferta bezprzewodowego internetu.

CEL STRATEGICZNY NR III: „GMINA JASIEŃ – OTWARTE DRZWI DLA MŁODYCH" – rozwój rynku pracy.

Zadania strategiczne:

- Stworzenie systemu wszechstronnej promocji gminy.
- Przygotowanie oferty gruntów pod inwestycje oraz ich marketing.
- Pomoc w tworzeniu i funkcjonowaniu gospodarstw: agroturystycznych, ekologicznych i specjalistycznych.

- Popularyzacja i wspieranie alternatywnej wytwórczości oraz usług w gminie.
- Promocja lokalnych produktów i usług.
- Przywrócenie szkolnictwa zawodowego.

CEL STRATEGICZNY NR IV: „GMINA JASIEŃ – KORZENIE I SKRZYDŁA" – turystyka na bazie walorów kulturowych i przyrodniczych.

Zadania strategiczne:

- Inwentaryzacja przyrodnicza obszaru gminy.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców.
- Oferta turystyczno – naukowa Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie".
- Ochrona dziedzictwa kulturowego.
- Rozbudowa infrastruktury służącej turystyce.
- Zagospodarowanie terenów wzdłuż cieków i zbiorników wodnych.

CEL STRATEGICZNY NR V: „GMINA JASIEŃ – MÓJ WYBÓR" – jakość życia na miarę XXI wieku.

Zadania strategiczne:

- Rozwój usług medycznych.
- Rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej.
- Rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty sportowo – rekreacyjnej.
- Reorganizacja finansowania usług kultury i sportu.
- Poprawa wizerunku i estetyki.
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej.
- Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego.
- Przygotowanie oferty terenów pod budownictwo mieszkaniowe.
- Budowa mieszkań komunalnych.
- Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej.

2. 4. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jasień.

Uchwałą nr XXXIV/177/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 marca 2017 roku przyjęto *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jasień na lata 2016 – 2020*. We wstępie do *Programu...* czytamy, że stanowi on wieloletni program działań o charakterze gospodarczym lub społecznym, dotyczący gospodarki przestrzennej i urządzeń technicznych, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju, realizowany przez różne podmioty, zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowany z różnych źródeł, opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę.

W ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, wskazane zostały cztery podobszary rewitalizacji:

- I – podobszar składający się z miejscowości Golin, Jabłoniec i Zieleniec;
- II – podobszar złożony z miejscowości Bieszków oraz Wicina;
- III – podobszar, na który składa się miejscowość Lipsk Żarski;
- IV – podobszar zlokalizowany na terenie miasta Jasień, ze szczególnym uwzględnieniem ulic: Plac Wolności, Plac Armii Krajowej, Okrzei, XX lecia, Przemysłowa, Jana Pawła II, Kościelna i Piątkowskiego.

Wyróżnione podobszary rewitalizacji zajmują powierzchnię 188,83 ha oraz zamieszkuje je 1741 osób. Biorąc pod uwagę powierzchnię gminy oraz liczbę mieszkańców, obszar rewitalizacji spełnia wymogi Wytycznych dotyczących rewitalizacji. Wyznaczona powierzchnia stanowi 1,4 % obszaru gminy, a liczba ludności zamieszkującej obszar wynosi 29,62 % mieszkańców gminy.

Wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji określono następującymi słowami:

- *zjawisko wykluczenia społecznego zostało ograniczone;*
- *przez nabycie nowych umiejętności i kompetencji i dzięki wykorzystaniu infrastruktury publicznej, wzmocniła się zaradność mieszkańców, a tym samym spójność społeczna gminy;*
- *na obszarze zrewitalizowanym poprawiła się jakość życia, obszar stał się atrakcyjny pod względem zamieszkania i pracy.*

Na podstawie diagnozy i wizji obszaru rewitalizacji określono 3 cele rewitalizacji:

1. Odnowa zdegradowanych obszarów poprzez nadanie im ważnych społecznie funkcji.
2. Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy poprzez działania rewitalizacyjne.
3. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców i wykorzystanie ich potencjału

Zwieńczeniem prac nad *Programem...* było określenie następujących przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych:

1. Aktywizacja społeczna przestrzeni wokół rynku wraz z odnową techniczną przestrzeni publicznej:

1.1. Odnowa infrastruktury technicznej umożliwiającej zapewnienie nowych funkcji społecznych na wybranym obszarze, przede wszystkim budowę małej infrastruktury służącej do odpoczynku mieszkańców, a także zapewniającej im rozrywkę i możliwość zadbania o własne zdrowie.
1.2. Utworzenie spółdzielni socjalnej prowadzącej kawiarnię na terenie lokalu należącego do gminy.
1.3. Organizowanie stałych wydarzeń kulturalnych na terenie rynku.
1.4. Nadanie funkcji turystycznych oraz rekreacyjnych na terenie rynku poprzez stworzenie infrastruktury aktywizującej mieszkańców.
1.5. Stworzenie ścieżki historycznej złożonej z wizualnych prezentacji historii gminy, miasta oraz atrakcji turystycznych.
1.6. Organizowanie wydarzenia z obszaru aktywności sportowej, w oparciu o istniejącą ścieżkę rowerową.
1.7. Zmiana funkcji obszaru poprzez zamknięcie ruchu kołowego dla pojazdów oraz wydzielenie obszaru dla mieszkańców, na którym będą organizowane przedsięwzięcia społeczne, kulturowe i sportowe.
1.8. Organizowanie festiwalu ulicznego wraz z pochodami odbywającymi się w trakcie ważnych wydarzeń gminnych (Dni Miasta, święta).
1.9. Wymiana oświetlenia.
1.10. Stworzenie monitoringu, w celu zwiększenia bezpieczeństwa na rewitalizowanym obszarze.
1.11. Remont toalet miejskich.
1.12. Przeprowadzenie prac konserwacyjnych kościoła.

2. Parki obszarem aktywności społecznej:

2.1. Zagospodarowanie Górki Flöthera wraz z wieżą na potrzeby punktu widokowego oraz miejsca, w którym zostaną zorganizowane atrakcje dla mieszkańców oraz turystów, związane z charakterem wieży pełniącej rolę obronną.
2.2. Organizowanie cyklicznych wydarzeń społecznych w okolicy Górki Flöthera, nawiązujących do charakteru miejsca.

2.3. Stworzenie miejsca zapewniającego atrakcje sportowe dla dzieci i młodzieży – „małpi gaj".
2.4. Modernizacja oraz przystosowanie dla zwiedzających bunkrów znajdujących się na obszarze parku wraz z zapewnieniem atrakcji militarnych.
2.5. Przeprowadzenie prac porządkowych w zakresie wycięcia niepotrzebnych drzew, krzewów oraz odpowiedniego zagospodarowania zieleni w taki sposób, aby została ona zaadaptowana w sposób atrakcyjny dla mieszkańców.
2.6. Postawienie obiektów małej architektury, umożliwiających zwiększenie atrakcyjności pełnionych funkcji rekreacyjnych na obszarze parku (np.: ławeczki, zewnętrzny sprzęt sportowy).
2.7. Remonty ulic wzdłuż parków oraz modernizacja chodników.

3. Ośrodek Kultury miejscem aktywizacji społecznej mieszkańców obszaru zdegradowanego:

3.1. Modernizacja wyposażenia domu kultury poprzez odnowę pomieszczeń, zakup wyposażenia umożliwiającego atrakcyjne spędzanie czasu wolnego przez mieszkańców.
3.2. Remont sali widowiskowej wraz z dostosowaniem do organizacji wydarzeń kulturalnych.
3.3. Modernizacja sali audiowizualnej poprzez wymianę sprzętu nagłaśniającego oraz wizualnego.
3.4. Organizowanie cyklicznych wydarzeń nawiązujących do tradycji i historii regionu, mających na celu integrację mieszkańców gminy.
3.5. Przeprowadzenie remontu kuchni, która ma pełnić funkcję miejsca do realizacji warsztatów kulinarnych dla seniorów oraz osób nieaktywnych zawodowo.
3.6. Organizowanie wieczornych zajęć aktywizujących młodzież.
3.7. Organizowanie festiwali ulicznych, mających za zadanie aktywizację mieszkańców do działań na rzecz wspólnoty lokalnej.
3.8. Remont toalet.
3.9. Odnowa fasady zewnętrznej Domu Kultury.

4. Przywrócenie atrakcyjności turystycznej, społecznej i kulturowej „glinianek":

4.1. Organizowanie cyklicznego święta stawów.
4.2. Organizowanie cyklicznych wydarzeń związanych z wędkarstwem.
4.3. Wykonanie pomostu oraz wiaty umożliwiającej prowadzenie wydarzeń turystycznych i społecznych.
4.4. Budowa elementów małej infrastruktury umożliwiającej aktywne spędzanie czasu wolnego przez mieszkańców (np.: siłownie zewnętrzne, ławki).
4.5. Przeprowadzenie oczyszczenia terenu z zarośli, trzcin oraz wytyczenie tras po których mogą przemieszczać się mieszkańcy oraz turyści, tak aby w łatwy sposób dotrzeć do pomostu i miejsca aktywizacji społecznej.
4.6. Zaangażowanie osób wykluczonych społecznie oraz bezrobotnych w prace społecznie użyteczne, realizowane na obszarze glinianek.
4.7. Realizacja akcji promocyjnych (warsztaty i szkolenia wędkarskie).
4.8. Stworzenie ścieżki edukacji ekologicznej, prezentującej różne kwestie związane z ochroną przyrody oraz ekosystemem miejsca i historią wędkarstwa.
4.9. Remont drogi dojazdowej.

5. Aktywizacja seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji wraz z zwiększeniem jakości opieki zdrowotnej i zagospodarowaniem pałacu:

5.1. Modernizacja pomieszczeń wraz z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych.

5.2. Organizowanie warsztatów tematycznych dla seniorów w ramach promocji zdrowego stylu życia, aktywnego wspólnego spędzania czasu wolnego.
5.3. Cykliczne organizowanie spotkań dotyczących radzenia sobie z problemami dla seniorów.
5.4. Wyposażenie pomieszczeń w sprzęt niezbędny do prowadzenia ćwiczeń fizycznych.
5.5. Modernizacja pomieszczeń ośrodka zdrowia wraz z zakupem sprzętu niezbędnego do prowadzenia prostych badań profilaktycznych.
5.6. Organizacja cyklicznych spotkań z lekarzami o określonych specjalizacjach, ważnych z punktu widzenia osób starszych (między innymi: kardiolog, chirurg, ortopeda).
5.7. Budowa zewnętrznych miejsc aktywności fizycznych dla seniorów (np.: siłownie zewnętrzne).
5.8. Organizowanie cyklicznych wydarzeń promujących seniorów.
5.9. Zorganizowanie transportu publicznego dla seniorów.
5.10. Stworzenie parkingu przed ośrodkiem oraz modernizacja wejścia w celu dostosowania go do potrzeb osób niepełnosprawnych.
5.11. Modernizacja i dostosowanie pomieszczeń do bieżących potrzeb związanych z funkcjonowaniem placówki wsparcia dziennego dla dzieci (świetlicy środowiskowej również dla młodzieży i dzieci) oraz dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
5.12. Modernizacja pałacu wraz z dostosowaniem go na potrzeby osób wymagających wsparcia.

6. Wykorzystanie potencjału ośrodka sportu i rekreacji:

6.1. Odnowa oraz budowa nowej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej umożliwiającej realizację aktywności sportowej przez mieszkańców.
6.2. Zakup i wyposażenie obiektu w sprzęt sportowy.
6.3. Stworzenie Centrum Aktywności Społecznej – przestrzeni społecznej mającej na celu rozwój organizacji społecznych, które będą mogły korzystać z lokali oraz infrastruktury ośrodka.
6.4. Organizacja zajęć sportowych dla młodzieży, seniorów mających na celu promocję zdrowego stylu życia.
6.5. Utworzenie spółdzielni socjalnej odpowiedzialnej za utrzymanie terenu ośrodka sportu.
6.6. Oczyszczenie terenu oraz zaadaptowanie przestrzeni na potrzeby organizacji wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych, poprzez między innymi stworzenie sceny.
6.7. Stworzenie przestrzeni dla rozwoju klubów sportowych poprzez udostępnianie zasobów ośrodka na preferencyjnych warunkach.
6.8. Wymiana oświetlenia.

7. Wicina jako miejsce o wysokim potencjale atrakcyjności archeologicznej wraz z odnową miejscowości zagrożonych degradacją społeczną poprzez nadanie nowych funkcji społecznych:

7.1. Utworzenie Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego „Grodzisko w Wicinie” w celu rozpowszechniania, wspierania, promowania i dokumentowania wszelkiej działalności w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, muzealnictwa, badań naukowych, edukacji oraz turystyki (Wicina).
7.2. Utworzenie przedsiębiorstwa społecznego, mającego na celu opiekę nad zrewitalizowanymi obszarami, w szczególności grodziska w Wicinie, poprzez dbałość o obszar, funkcje pielęgnacyjne, ale również działalność gospodarczą przejawiającą się w prowadzeniu kawiarni i miejsca obsługi podróżnych (Wicina).
7.3. Utworzenie ścieżki turystyczno – edukacyjnej łączącej potencjały miejscowości: Bieszków, Golin, Mirkowice, Zieleniec, Jasionna i Jabłoniec z tworzonym Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznym „Grodzisko w Wicinie”.

7.4. Zaangażowanie mieszkańców w prowadzenie cyklicznych działań animacyjnych (przynajmniej raz na miesiąc) w świetlicach wiejskich jako centrach kultury lokalnej, które jednocześnie będą pełniły rolę obiektów turystycznych, położonych przy ścieżce turystyczno – edukacyjnej (Bieszków, Golin, Mirkowice, Zieleniec).
7.5. Zaangażowanie organizacji zrzeszających mieszkańców na rzecz działalności społeczno – gospodarczej w obszarze rozwoju działalności związanej z wypiekami, przygotowywaniem wyrobów kulinarnych (Bieszków, Golin, Mirkowice, Zieleniec).
7.6. Utworzenie klubów mieszkańca jako cyklicznych spotkań mających na celu integrację mieszkańców oraz wzajemne wspieranie się, a także przeciwdziałanie trudnościom życiowym (Bieszków, Golin, Mirkowice, Zieleniec).
7.7. Stworzenie tablic historycznych oraz miejsc atrakcyjnych turystycznie przedstawiających potencjał turystyczny miejscowości poprzez wykorzystanie ich historii oraz legend (Wicina, Jabłoniec, Jasień).
7.8. Stworzenie punktu historycznego oraz wizualizacji historycznej w filii obozu Gross – Rosen.
7.9. Budowa nowych chodników.
7.10. Remont świetlic wiejskich na cele związane z aktywizacją mieszkańców oraz zapewnienie atrakcyjności turystycznej ścieżki (Golin, Mirkowice, Wicina).

3. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ.

3. 1. Sfera przestrzenna.

3.1.1. Uwarunkowania naturalne.

Położenie geograficzne gminy Jasień jest dość korzystne. Wpływ na to mają 3 zasadnicze czynniki:

- bliska odległość do większych miast południowej części regionu lubuskiego (Nowogród Bobrzański – Żary – Żagań);
- stosunkowo bliska odległości do głównych szlaków komunikacyjnych (drogowych i kolejowych);
- walory naturalne sprzyjające osadnictwu i aktywnościom gospodarczym.

Występujący na terenie gminy umiarkowany klimat, charakterystyczny dla Nizin Sasko – Łużyckich i Środkowopolskich, sprzyja osadnictwu, rolnictwu oraz rozwojowi usługowych i produkcyjnych działalności gospodarczych. W *Opracowaniu Ekofizjograficznym Gminy Jasień* wyróżniono co prawda 2 strefy o zróżnicowanych warunkach mikroklimatycznych (strefa dolinna i strefa przejściowa), jednakże różnice pomiędzy nimi są stosunkowo niewielkie. Obie strefy, co szczególnie istotne, wiąże bezpośrednie sąsiedztwo większych kompleksów leśnych, które wpływają na korzystne warunki aerosanitarne.

Obszar gminy jest dość zasobny pod względem występowania wód podziemnych. Nie udokumentowano tu jeszcze formalnie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych ani ich obszarów ochronnych, jednakże według *Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych* (GZWP) (Kleczkowski, 1990) przez centralną część gminy przebiega, z północnego – wschodu na południowy – zachód, czwartorzędowy główny zbiornik wód podziemnych nr 301 „Pradolina Zasieki – Nowa Sól". Występują tu duże 3 ujęcia wód podziemnych (Glinka Górna, Jasień „Leśna" i Jasień „Wodna") wykorzystywane na komunalne potrzeby lokalne i ponadlokalne (zaopatrzenie w wodę), bazujące na zasobach czwartorzędowych. Dla przedmiotowych ujęć ustanowiono jedynie strefy ochrony bezpośredniej, choć dla ujęcia w Glince Górnej, zaopatrującej w wodę między innymi miasto Lubsko, zasadne wydaje się być także odnowienie strefy ochrony pośredniej. Ujęcia w pełni zaspokajają lokalne i ponadlokalne potrzeby, zarówno bieżące jak i perspektywiczne. Sieć powierzchniowych cieków wodnych jest dość gęsta, ale nie jest równomiernie rozłożona i koncentruje się szczególnie w centralnej oraz północnej części gminy. Główną rzeką odwadniającą obszar gminy jest Lubsza, będąca prawobrzeżnym dopływem Nysy Łużyckiej. Jest to jednak stosunkowo niewielki ciek o dość niskich wartościach przepływu. Generalnie zdecydowana większość cieków na tym odcinku dorzecza Lubszy prowadzi swoje wody przez cały rok. Niektóre z cieków, zwłaszcza na obszarze morenowym, mają charakter okresowy. Na terenie gminy brak jest większych zbiorników powierzchniowych wód stojących. Istniejące zbiorniki są wyłącznie pochodzenia antropogenicznego i należą do nich przede wszystkim stawy rybne, głównie w rejonie Budziechowa. Lokalne warunki hydrologiczne są zatem cennym zasobem, ale wyłącznie z punktu widzenia środowiska. Nie przedstawiają większych (istotnych) możliwości użytkowania gospodarczego, w tym turystycznego czy rekreacyjnego (za wyjątkiem „Gliniaki Jasień" położonej na wschód od miasta). Na terenie gminy wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią (Q10% oraz Q1%). Obejmują one tereny najbliżej przyległe do koryta rzeki Lubszy, zarówno w samym mieście Jasień (tereny osadnicze), jak i w kilku mniejszych, niezainwestowanych rejonach powyżej oraz poniżej granic miasta (lasy i użytki rolne). Jak dotychczas wezbrania na rzece Lubszy w granicach gminy nie przybierały charakteru gwałtownych czy katastrofalnych powodzi, tylko lokalnych podtopień występujących stosunkowo rzadko (raz na kilkanaście lat). Zgodnie z *Planem przeciwdziałania skutkom suszy* zagrożenie suszą rolniczą określa się tu (w zależności od rejonu gminy) jako słabe lub umiarkowane lub silne (klasy I, II, III), zagrożenie suszą hydrologiczną jako

umiarkowane (klasa II), zagrożenie suszą hydrogeologiczną jako silne (klasa III), zaś łączne zagrożenie suszą (w zależności od rejonu gminy) jako umiarkowane lub silne. Oczekiwana budowa zbiornika retencyjnego w Jasieniu zabezpieczy rejon miasta oraz tereny położone poniżej zarówno w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, jak i przeciwdziałaniu skutkom suszy. Szczególnie postulowane są także działania związane z rozbudową systemu naturalnej i sztucznej (małej) retencji wodnej.

Rejon gminy charakteryzuje się miejscami dość urozmaiconą rzeźbą jak na obszar nizinny. Rzędne terenu wynoszą od 755 do 166 m n.p.m. Na terenie gminy nie występują osuwiska i obszary narażone na występowanie ruchów masowych. Lokalnie i punktowo występują jedynie tereny predysponowane do występowania ruchów masowych, a także grunty podatne na denudację naturogeniczną i uprawową. Są one jednak porośnięte lasem i nie ma presji na ich wykorzystanie w inny sposób. Z analizy warunków podłoża budowlanego wynika, że lokalne procesy geomorfologiczne mogą stanowić tylko miejscami przeszkody w zabudowie terenu, zwłaszcza w podmokłych dolinach rzecznych, na gruntach organicznych i na stromszych stokach o nachyleniu przekraczającym 12 %.

Pod względem jakości gleb gmina posiada przeciętne warunki do produkcji rolniczej. Nie występują tu gleby najlepszych (I i II) klas bonitacyjnych, a III klasę reprezentuje tylko 9,63 % z ogółu gleb. Areał gruntów ornych należących do III klasy bonitacyjnej wynosi 12,14 %, a udział użytków zielonych w III klasie bonitacyjnej wynosi tylko 4,58 %. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej obliczony dla gminy Jasień wynosi zaledwie 59,6 pkt.

Bogactwo środowiska naturalnego, zwłaszcza fauny i flory, stanowi jeden z najsilniejszych potencjałów gminy, wart ochrony i racjonalnego wykorzystania dla celów gospodarczych i społecznych. Obejmuje głównie lasy oraz obszary chronione. Takie zasoby mają obecnie wielką wartość, zwłaszcza w świetle niekorzystnych zmian klimatycznych. Lasy i grunty leśne zajmują w gminie powierzchnię blisko 7000 ha i stanowią 55 % jej powierzchni. Dominującym gatunkiem drzew jest jednak sosna (90 %), a tylko około 12 % lasów pełni funkcje ochronne (wodochronne, cenne przyrodniczo i uszkodzone przez przemysł). Część lasów wchodzi w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Bory Lubuskie". Za szczególnie cenne walory przyrodnicze uznano ekosystemy leśne w dolinie rzeki Lubszy oraz liczne torfowiska i tereny bagienne. W celu ochrony wartościowych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów, charakterystycznych dla tej części województwa lubuskiego, utworzono Obszar Chronionego Krajobrazu „Wschodnie Okolice Lubska". Dodatkowo teren gminy znajduje się w granicach 2 obszarów Natura 2000 („Dolina Lubszy" i „Lubski Łęg Śnieżycowy"), gdzie licznie występują rzadko spotykane siedliska przyrodnicze oraz związane z nimi chronione gatunki flory i fauny. Występują tutaj także 4 użytki ekologiczne i 11 pomników przyrody oraz bardzo cenne pod względem przyrodniczym i kulturowym założenia parkowe (pałacowe, dworskie, krajobrazowe). Bezpośrednio przez gminę przebiegają korytarze ekologiczne „GKZ–3 Łużyce" i „GKZ–2A Bory Zielonogórskie zachodnie", obejmujące niemal cały jej obszar z wyłączeniem terenów zajętych przez osadnictwo. Powyższa sieć cennych przyrodniczo obszarów wydaje się być wystarczająca i jak na razie nie postuluje się poszerzenia lokalnego systemu obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. Zmienić się to jednak może po wykonaniu kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej, której dla obszaru gminy brakuje. Występowanie wielkopowierzchniowych obszarów cennych przyrodniczo objętych ochroną prawną (około 38 % powierzchni gminy) skutkuje określonymi ograniczeniami w rozwoju przestrzennym gminy. Dotyczy to przede wszystkim dalszego rozwoju bazy ekonomicznej gminy, w świetle ograniczeń wynikających z przepisów szczególnych dotyczących ochrony przyrody i środowiska.

3.1.2. Uwarunkowania kulturowe.

Ilościowo obszar gminy Jasień jest terenem o dość dużym nasyceniu cennymi obiektami zabytkowymi z różnych epok i formacji stylowych. Zachowały się tu interesujące zabytki architektury i sztuki reprezentujące wysoki poziom artystyczny, zwłaszcza kościoły, zespoły pałacowo (dworsko) – parkowe i folwarki. Obiekty zabytkowe w różnej formie występują we wszystkich miejscowościach. Miasto Jasień oraz wsie Budziechów, Jabłoniec, Świbna, Wicina i Zabłocie, a także Bronice, Guzów i Mirkowice, charakteryzują się do dnia dzisiejszego zachowanymi, czytelnymi, cennymi historycznymi układami urbanistycznymi i ruralistycznymi. W zespole urbanistycznym Jasienia wyróżnia się szczególnie bardzo rzadki w Polsce trójkątny rynek z kościołem. Wojewódzka ewidencja zabytków obejmuje wyjściowo 467 obiektów wyznaczonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, z czego 23 wpisane są do rejestru zabytków województwa lubuskiego. Zasób wartości kulturowych podlegających ochronie uzupełnia 149 stanowisk archeologicznych, z czego aż 41 figuruje w rejestrze zabytków. Wśród licznych stanowisk archeologicznych grodzisko kultury łużyckiej z Wiciny należy do jednych z najcenniejszych obiektów archeologicznych zarejestrowanych na terenie całego województwa lubuskiego. Jest ważnym ośrodkiem osadnictwa kultury łużyckiej epoki żelaza na tym obszarze. Powyższe zadecydowało o objęciu tego obszaru szczególną formą ochrony w postaci Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”.

O ile zabytki w postaci kościołów czy zespołów pałacowych nie są obiektami, na bazie których można przygotować bogatą ofertę turystyczną opartą wyłącznie na zwiedzaniu, to utworzenie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie” stwarza większe szanse rozwoju turystyki opartej na walorach kulturowych. Dotyczy to przede wszystkim wsi Wicina i jej społeczności ze względu na możliwość powstania miejsc pracy bezpośrednio w Parku Kulturowym oraz w jego otoczeniu, ale jest także szansą dla rozwoju całej gminy Jasień, a zwłaszcza samego Jasienia jako największej miejscowości. Pojawienie się turystów spowoduje zapotrzebowanie na wszelkiego rodzaju usługi (noclegowe, gastronomiczne, transportowe), których nie będzie w stanie zabezpieczyć sam Park Kulturowy oraz miejscowość Wicina. Dla środowiska archeologicznego województwa lubuskiego jest zaś szansą na stworzenie ośrodka naukowo – badawczego, wprowadzającego grodzisko w Wicinie do obiegu naukowego, umożliwiającego realizację projektów badawczych dotychczas niemożliwych do zrealizowania, np.: z zakresu archeologii eksperymentalnej oraz badań interdyscyplinarnych, a także możliwość naukowego opracowania cennych materiałów zabytkowych. Zagospodarowania wymaga także obszar byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen (filii byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Gross Rosen) położony pomiędzy Jasieniem a Mirkowicami.

Wskazane jest także uporządkowanie historycznych terenów zieleni urządzonej, przede wszystkim na zaniedbanych, zabytkowych założeniach parkowych. Obszary te, a także inne wybrane obiekty zabytkowe, wymagają opracowania programów rewitalizacyjnych, na podstawie których można przeprowadzić szereg niezbędnych inwestycji współfinansowanych przez fundusze pochodzące np.: z Unii Europejskiej.

Należy zaznaczyć, że największym niebezpieczeństwem dla zachowania wielu istniejących na terenie gminy zabytków jest ich zły stan techniczny oraz brak lub niewłaściwe zagospodarowanie. Dla części obiektów, w szczególności nie objętych ochroną w postaci wpisu do rejestru, działaniami z zakresu prawa miejscowego, mogącymi przyczynić się do ratowania tych obiektów przed zupełną degradacją, byłoby urealnienie wymogów dotyczących ich ochrony, a w szczególności do zasad odnoszących się do remontów tych obiektów, bez ryzyka utraty przez obiekt cennych walorów decydujących o wartości zabytkowej. Jednak w zdecydowanej większości powodem złego stanu technicznego obiektów są problemy natury ekonomicznej i własnościowej, niemożliwe do

uregulowania na szczeblu planowania przestrzennego, a wymagające opracowania kompleksowych mechanizmów działania.

Jako priorytet oczekuję się sporządzenia aktualnej Gminnej Ewidencji Zabytków oraz na jej bazie nowej edycji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, o których mowa odpowiednio w art. 22 ust. 4 i art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

3.1.3. Infrastruktura techniczna.

Przez gminę Jasień nie przebiegają bezpośrednio ważne korytarze transportowo – komunikacyjne o znaczeniu międzynarodowym i krajowym. Występują tu 3 drogi wojewódzkie, a więc trasy o znaczeniu regionalnym. Mają one jednak bezpośrednie połączenia z siecią dróg krajowych (nr 12 i 27), a tym samym kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju gminy. Wewnętrzna sieć drogowa (drogi powiatowe i gminne), zarówno w mieście jak i na terenach wiejskich, wymaga modernizacji, zwłaszcza na odcinkach nie posiadających nawierzchni utwardzonej. Wymaga ona także uzupełnień o brakujące elementy infrastruktury (chodniki, oświetlenie, parkingi, przejścia dla pieszych, zatoki autobusowe, itp.). Aktualna długość dróg rowerowych wynosi zaledwie 2,1 km (obrzeża Jasienia w kierunku Budziechowa). Konieczna jest zatem ich dalsza rozbudowa oraz połączenie z istniejącą i planowaną siecią w sąsiednich gminach. Wskazana jest także budowa nowoczesnych i estetycznych osi spacerowo – usługowych w mieście, z wyodrębnionymi drogami rowerowymi, wychodzących z centrum w kierunku poszczególnych osiedli mieszkaniowych i najbliższych miejscowości (Bieszków, Budziechów, Jabłoniec, Lisia Góra, Mirkowice, Świbna, Wicina). Linia kolejowa nr 275, historycznie łącząca Śląsk z Berlinem, pomimo tego, że jest tylko jednotorowa i niezelektryfikowana, nie jest w ogóle wykorzystywana. Brakuje zatem pasażerskich połączeń lokalnych, regionalnych i międzyregionalnych czy nawet międzynarodowych. Prężnemu ośrodkowi przemysłowemu, jakim jest niewątpliwie Jasień, brakuje zatem również możliwości wykorzystania kolei w celu przewozów towarowych. Wiele do życzenia pozostawia także autobusowa komunikacja publiczna. Najmniejsze miejscowości, zwłaszcza z południowej i zachodniej części gminy, są de facto wykluczone komunikacyjnie, a dojazdy do pobliskich Lubska i Żar, zamiast komunikacją autobusową i kolejową odbywają się niemal wyłącznie prywatnym transportem. Obecnie czas dojazdu autobusową komunikacją publiczną z Jasienia do Żar wynosi 30 min., zaś do Zielonej Góry około 1h, podobnie jak transportem prywatnym. Poza zwiększeniem częstotliwości komunikacji publicznej, w tym modernizacji linii kolejowej, niezbędna jest budowa infrastruktury towarzyszącej w postaci sieci parkingów Park & Ride i Bike & Ride.

Funkcjonowanie systemu zaopatrzenia w wodę można uznać za zadowalające i wymaga on tylko bieżącej rozbudowy i modernizacji. W większej części Jasienia oraz w Budziechowie funkcjonuje zorganizowany system odprowadzania ścieków w postaci sieci kanalizacyjnej. W samym mieście planuje się jej dalszą, sukcesywną rozbudowę. W pozostałych miejscowościach wiejskich gospodarka ściekowa opiera się na zbiornikach bezodpływowych i coraz częściej na przydomowych oczyszczalniach. Trzeba jednak uznać, że generalnie budowa sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich i do tego charakteryzujących się dość rozproszonym typem zabudowy jest przedsięwzięciem bardzo kosztownym, nie tylko na etapie inwestycji, ale również w trakcie późniejszego użytkowania. W związku z powyższym poza granicami aglomeracji „Jasień" i „Lubsko" można rozważyć budowę tak zwanych oczyszczalni kontenerowych, odbierających ścieki za pomocą sieci z poszczególnych zlewni, utworzonych dla większych miejscowości (np.: Guzów i Wicina, Jabłoniec, Zabłocie). Należy także założyć, że dla posesji oddalonych od głównej koncentracji zabudowy oraz dla najmniejszych miejscowości, gdzie realizacja sieci kanalizacyjnej nie będzie prowadzona ze względów ekonomicznych, dopuszcza się pozostawienie zbiorników bezodpływowych lub – co jest obecnie czynione – realizację oczyszczalni przydomowych przy korzystnych warunkach gruntowo – wodnych. Wody opadowe i roztopowe

odprowadzane powinny być nadal poprzez kanalizację burzową (Jasień) i spływ powierzchniowy do pobliskich rowów melioracyjnych i cieków wodnych oraz przez infiltrację do gruntu (tereny wiejskie). Wody opadowe i roztopowe z zanieczyszczeniami typu przemysłowego lub ropopochodnymi (z ciągów komunikacyjnych, placów, parkingów, baz transportowych, warsztatów samochodowych, stacji paliw, itp.) po czyszczeniu powinny być odprowadzane do odbiornika w sposób zorganizowany poprzez zamknięte bądź otwarte systemy kanalizacyjne. Wody opadowe umownie czyste bądź poddane oczyszczeniu można wykorzystać na miejscu na potrzeby gospodarcze (np.: w obiegach zamkniętych) i odprowadzać powierzchniowo na tereny biologicznie czynne, rozsączyć w gruncie, a jeżeli nie będzie to możliwe retencjonować i odprowadzać do odbiornika po przejściu fali opadów.

Na terenie gminy występuje rozbudowana sieć gazowa. Przez obszar gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Żary – Lubomyśl – Jasień, zakończony stacją redukcyjno – pomiarową I° w Jasieniu. Poprzez sieć średniego i niskiego ciśnienia zaopatrywane jest miasto Jasień, gdzie sieć jest sukcesywnie rozbudowywana. Dalej, do Lubska, prowadzi gazociąg średniego ciśnienia zaopatrujący wieś Budziechów. Względnie korzystne warunki do gazyfikacji, czy to w postaci sieci rozdzielczej czy lokalnych stacji LNG, posiadają jeszcze 2 większe rejony osadnicze: Bieszków, Świbna i Jabłoniec (około 190 potencjalnych odbiorców) oraz Mirkowice, Wicina, Guzów i Zabłocie (około 320 potencjalnych odbiorców).

Przez obszar gminy przebiegają 3 linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV, zwieńczone GPZ w rejonie Budziechowa. Ponadto występują tu sieci średniego (20 kV) oraz niskiego (0,4 kV) napięcia. Wszystkie miejscowości na terenie gminy są zelektryfikowane, a dostawy energii w pełni pokrywają potrzeby mieszkańców oraz jednostek gospodarczych. W lokalnym systemie energetycznym występują rezerwy, które mogą być wykorzystywane np.: do celów grzewczych. Część sieci, zwłaszcza wybrane napowietrzne odcinki linii 20 kV i 0,4 kV wymagają modernizacji i skablowania. Problemem w skali całej gminy jest niewystarczająca ilość sieci oświetlenia ulicznego.

Miasto Jasień nie posiada scentralizowanego systemu ciepłowniczego opartego na jednym dużym źródle ciepła. Gospodarka cieplna opiera się tu przede wszystkim na indywidualnych źródłach ogrzewania bądź na lokalnych kotłowniach, zaopatrujących w ciepło większe zespoły wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Paliwem dla większych kotłowni jest gaz. Z oczywistych względów gospodarka cieplna na terenach wiejskich opiera się niemal wyłącznie na indywidualnych źródłach ogrzewania, a więc na wielu rozproszonych systemach dostarczania energii. Taki system, zważywszy na jeszcze małą ilość nowoczesnych kotłowni niskoemisyjnych, jest szczególnie niekorzystny z punktu widzenia zdrowia mieszkańców i ochrony środowiska. Sieć lokalnych kotłowni opalanych węglem i drewnem powoduje w okresie zimowym tak zwaną niską emisję zanieczyszczeń. Wymogi ochrony powietrza atmosferycznego wymuszają potrzebę podjęcia inicjatyw w kierunku szerszego wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne. Takimi nośnikami energii mogą stać się np.: gaz sieciowy, energia elektryczna, biomasa, energia słoneczna, itp. Najbardziej prawdopodobna, poza wymianą starych kotłów na nowe, wydają się być dalsza gazyfikacja gminy, służąca również potrzebom grzewczym oraz rozwój energetyki prosumenckiej.

Dostępność do wysokiej jakości infrastruktury telekomunikacyjnej / teleinformatycznej jest niezbędna w dzisiejszych realiach gospodarki rynkowej. Ponadto, co podkreślono w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, znajomość technologii cyfrowych i umiejętności w tym zakresie mają istotne znaczenie w budowaniu silnej gospodarki cyfrowej i społeczeństwa informacyjnego. Dostępność do internetu i telefonii mobilnej na terenie gminy ulega ciągłej poprawie. Jednakże, podobnie jak w skali całego województwa, nadal niewiele osób korzysta z technologii informatycznych i komunikacyjnych w celu kontaktowania się z organami administracji publicznej, w tym samorządowej.

Gospodarkę odpadami można uznać za uregulowaną. Rośnie świadomość społeczna, wzrasta poprawność w zakresie segregacji odpadów, nie notuje się większych problemów z występowaniem dzikich składowisk odpadów. Z punktu widzenia najważniejszych potrzeb można wymienić organizację dodatkowego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK).

Aktualny bilans terenów przeznaczonych pod funkcje cmentarzy oznacza, że istniejące miejsca pochówku w perspektywie najbliższych kilkunastu lat zaspokoją potrzeby mieszkańców gminy i w związku z powyższym, poza rozbudową cmentarza w Jasieniu, nie planuje się budowy nowych cmentarzy.

3.1.4. Stan środowiska.

Obecny stan środowiska gminy Jasień wynika z form zagospodarowania tego obszaru, na które składają się przemiennie gospodarka leśna i rolnicze użytkowanie terenu, niewielki miejski ośrodek osadniczy oraz dość regularnie rozmieszczone na całym obszarze kilkanaście wsi. Obszary leśne mają znaczy, przekraczający ponad 50 % powierzchni udział. W północno – wschodniej, południowej, centralnej i zachodniej części gminy tworzą one zwarte powierzchniowo kompleksy. Wykazują one lekki i średni stan uszkodzeń. Przyczynami degradacji lasów są głównie czynniki biotyczne, w mniejszym stopniu abiotyczne i antropogeniczne. Stosunkowo duży udział, zwłaszcza w południowo – zachodniej oraz północnej części gminy mają także użytki rolne (grunty orne oraz łąki i pastwiska), a wśród nich gleby o wysokich wartościach użytkowych. Gleby te nie tworzą większych kompleksów, lecz stanowią enklawy wśród gleb słabszych. Z uwagi na dużą ilość gospodarstw rolnych wykształciła się tu sieć warsztatów i zakładów produkcyjno – usługowych obsługujących rolnictwo, dających dość znaczne ilości zanieczyszczeń pyłowo – gazowych oraz nieoczyszczonych ścieków. Sieć osadniczą tworzy niewielkie miasto Jasień oraz 17 wsi o różnej wielkości i założeniu, rozlokowanych po niemal całym obszarze gminy. Dodatkowym elementem antropopresji jest dość gęsta sieć dróg bitych o lokalnym i ponadlokalnym (drogi wojewódzkie) znaczeniu. Ważnym elementem środowiska jest dość bogata sieć hydrograficzna i towarzyszące jej hydrotopy w postaci zbiorników wodnych pochodzenia antropogenicznego. Stwarza to dosyć ściśle ze sobą połączony układ przyczynowo – skutkowy warunkujący stan systemu środowiska. To właśnie krajobraz i środowisko wód powierzchniowych, znajdujących się w zasięgu oddziaływania jednostek osadniczych, doznało największego uszczerbku. Ekosystemy wodne i wodno – łąkowe są szczególnie zagrożone przez wszelkiego rodzaju zanieczyszczenia, szczególnie przez zrzuty nieoczyszczonych ścieków i zmywy powierzchniowe chemicznych środków ochrony roślin z pól uprawnych bezpośrednio do wód i gruntu. Powodem zagrożeń jest płytki poziom zalegania tych wód oraz brak izolacji od powierzchni terenu. Zagrożenie dla wód podziemnych stanowi postępująca urbanizacja, która powoduje obniżanie się zwierciadła wód gruntowych. Brak dostatecznej infrastruktury komunalnej na terenach wiejskich (sieć kanalizacyjna, oczyszczalnie ścieków) powoduje częste zanieczyszczenia wód podziemnych wskutek zrzutu ścieków bezpośrednio do gruntu, co jest szczególnie groźne w dolinach rzecznych, gdzie zwierciadło wody gruntowej zalega stosunkowo płytko (do 2 m). Emisja zanieczyszczeń atmosfery przyjmuje spore rozmiary głównie na terenie miasta Jasień, gdzie występuje kilka przemysłowych i komunalnych emitorów zanieczyszczeń powietrza. W połączeniu z oddziaływaniem niskiej emisji może to powodować lokalne pogorszenie stanu aerosanitarnego. Emisja zanieczyszczeń oraz hałasu skupiona jest także wzdłuż sieci ciągów komunikacyjnych, zwłaszcza 3 dróg wojewódzkich. Dodatkowym źródłem są zanieczyszczenia przynoszone znad obszarów przyległych (miasto Żary, aglomeracja zielonogórska, LGOM). Degradacja gleb przejawia się głównie w ich zakwaszeniu, w większości na glebach piaszczystych, które częściowo wynika z zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Gleby antropogenicznie (urbanosole i industriosole), zanieczyszczone chemicznie i o przekształconym profilu glebowym, występują głównie w mieście Jasień. Miejscami urozmaicona rzeźba terenu przyczynia się do erozji powierzchniowej, w wyniku której następuje zmniejszenie miąższości warstw próchnicznych a tym samym obniżenia zdolności produkcyjnej gleb.

Do innych form degradacji powierzchni terenu należą wyrobiska po byłej i aktualnej eksploatacji kopalin. W rejonie Jasienia zlokalizowane są składowiska surowców przemysłowych, a w większych wsiach surowców rolniczych i leśnych. Przejawy antropopresji objawiają się także ogólnym zaśmieceniem środowiska w pobliżu miasta i poszczególnych wsi. Szczegółowe dane dotyczące poziomów stężeń poszczególnych zanieczyszczeń zawarte są w bieżących raportach Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze.

Ogólnie gmina Jasień to geoekosystem o średniej bioróżnorodności i georóżnorodności z dominacją kompleksów leśnych, ale także z udziałem większych otwartych terenów rolnych. Obszar ten posiada jeszcze odporność i możliwość do samoregulacji systemu, jednak uzależnione jest to od aktywnej ochrony walorów środowiska oraz od odpowiedniego kształtowania tego systemu. W chwili obecnej jedynie lokalnie może nastąpić destabilizacja systemu przez aktywizację gruntów podatnych na denudację naturogeniczną i uprawową. Podstawowym zadaniem w dziedzinie ochrony środowiska, a zwłaszcza walorów przyrodniczych, jest uregulowanie gospodarki ściekowej na terenach osadniczych. W tym celu konieczna jest budowa i/lub rozbudowa oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji rozdzielczej, obejmujących całe miejscowości. Jeszcze przed ich realizacją nie należy dopuszczać do rozproszenia zabudowy, gdyż może to w przyszłości znacznie zwiększyć koszty budowy infrastruktury kanalizacyjnej lub wręcz uniemożliwić objęcie nią całości terenu zasiedlonego. Zamiennie, ze względów ekonomicznych, można stosować indywidualne oczyszczalnie ścieków, przy założeniu korzystnych warunków wodno – gruntowych. Odbiornikami wód pościekowych nie powinny być cieki charakteryzujące się niskimi przepływami (choćby okresowo), gdyż może to powodować zachwianie ich równowagi biologicznej. W żadnym wypadku nie należy na tych terenach zrzucać ścieków lub wód pościekowych do gruntu. Należy dążyć do eliminacji uciążliwych środowiskowo form emisji niskiej, poprzez przechodzenie na paliwa czyste ekologicznie lub stosowanie zbiorowych i indywidualnych systemów grzewczych: nowoczesnych, wysokosprawnych i o obniżonej emisji zanieczyszczeń. Obszary leśne powinny pozostać na tych terenach dominującą formą zagospodarowania. Pełnią one naturalne funkcje glebochronne i wodochronne. Mają one równocześnie duże znaczenie turystyczne, rekreacyjne i gospodarcze. Wszelka działalność na terenie gminy winna uwzględniać ochronę lasów, a ewentualne działania gospodarcze nie powinny kolidować z istniejącymi kompleksami leśnymi. Należy możliwie najlepiej chronić lasy przed zagrożeniami, mogącymi spowodować większe wylesienia. Konieczna jest także kontynuacja przebudowy drzewostanów w celu zmniejszenia dominacji monokultur sosnowych. Gospodarka przemysłowa i rolna powinna być prowadzona w sposób nie powodujący eutrofizacji wód powierzchniowych. Tereny podmokłe nie powinny być meliorowane gdyż pełnią ważne funkcje ekologiczne i hydrologiczne. Na obszarach już zmeliorowanych istotne jest jednak utrzymanie w odpowiednim stanie funkcjonujących tu systemów melioracyjnych. Ich niesprawność może doprowadzić do miejscowego czy nawet bardziej rozległego podtapiania gruntów. Gleby najwyższych w gminie klas bonitacyjnych powinny być właściwie wykorzystane i chronione. Zachodzące lokalnie procesy erozyjne można w znacznym stopniu osłabić przez ograniczenie upraw wielkopolowych i zmniejszenie wagi mechanicznego sprzętu do prac polowych. Dla zachowania bioróżnorodności szczególnie ważne oprócz terenów wodnych i leśnych są łąki i pastwiska. Ich powierzchnia jest jednak bardzo mała w stosunku do gruntów ornych. Łąki i pastwiska, szczególnie te podmokłe, są miejscem występowania wielu gatunków chronionych roślin i zwierząt. Celowe jest także zachowanie i uzupełnianie wysp leśnych, zadrzewień śródpolnych i zagłębień bezodpływowych ze śródpolnymi oczkami wodnymi. Wskazane jest tworzenie systemu małej retencji wodnej (zwłaszcza w lasach) oraz tam gdzie to możliwe budowy niewielkich kompleksów stawów hodowlanych. Oprócz ogólnego wzbogacenia walorów środowiska, a zwłaszcza bioróżnorodności, może to wpłynąć na ograniczenie skutków suszy bądź zjawisk powodziowych. Na terenie gminy istnieją bariery i korytarze ekologiczne. Rzeki i strumienie oraz ich doliny są bardzo dobrymi korytarzami ekologicznymi. Stanowią one dobry korytarz dla roślin i zwierząt związanych z siedliskami wodnymi i podmokłymi. Niestety w wielu przypadkach mają one tu znacznie ograniczone znaczenie, ponieważ na wielu odcinkach wycięto lasy i zadrzewienia. Fragmentacja

czyli brak połączeń między poszczególnymi płatami środowiska naturalnego jest uważana obecnie za jedno z największych zagrożeń dla przyrody.

Z uwagi na częściowe wylesienie i inne czynniki antropogeniczne szata roślinna i świat zwierząt gminy Jasień jest w znacznym stopniu przekształcony i odbiega od stanu naturalnego. Miejscami spotkać można jednak bardziej wartościowe fragmenty zbiorowisk leśnych. Stanowią one o walorach szaty roślinnej tego obszaru oraz podkreślają jego specyfikę. Szczególną wartość przyrodniczą mają większe skupienia roślinności danego typu, gdzie kilka typów siedlisk związanych z jednym kręgiem roślinności występuje razem tworząc układy kompleksowe. Na terenie gminy są to zespoły przyrodnicze zlokalizowane przede wszystkim w rejonie doliny rzeki Lubszy, objęte w znacznej mierze czynną ochroną prawną w formie obszaru chronionego krajobrazu i obszarów NATURA 2000. Obszary takie, w tym również użytki ekologiczne, stanowią lokalne ostoje bioróżnorodności o ważnym znaczeniu dla zachowania cennych zasobów genowych oraz typów środowisk. Obszary, na których dochodzi do nagromadzenia walorów przyrodniczych w postaci stanowisk rzadkich, zagrożonych, chronionych gatunków zwierząt i roślin lub zbliżonych do naturalnych zespołów nazywane są ostojami. Należy stale rozszerzać stan inwentaryzacyjnego rozpoznania walorów przyrodniczych tych terenów. Ewentualne dodatkowe obiekty lub obszary o szczególnych walorach przyrodniczych należy obejmować zróżnicowanymi formami ochrony przyrody, zwłaszcza w przypadku występowania jakichkolwiek zagrożeń, w tym także zagospodarowaniem mogącym sprowadzić negatywne skutki. Ważne jest zatem sporządzenie aktualnej, kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej, obejmujące pełen obszar gminy.

Reasumując ogólny stan środowiska jest dobry, przy pewnym zagrożeniu w sąsiedztwie jednostek osadniczych. Jako priorytet oczekuje się sporządzenia Programu ochrony środowiska, o którym mowa w art. 17 ust 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska.

3.1.5. Gospodarka mieszkaniowa.

Standard zamieszkania w gminie jest zróżnicowany. Występują znaczne dysproporcje w poszczególnych miejscowościach i dotyczy to przede wszystkim wieku substancji mieszkaniowej. Rozwijające się osadnictwo, którego wyrazem jest nowoczesna zabudowa jednorodzinna i jednorodzinno – usługowa, sąsiaduje z zabudową sprzed 1945 roku, która nierzadko charakteryzuje się brakiem wyposażenia w podstawowe elementy sanitarne. Znaczne dysproporcje występują także w poszczególnych częściach miasta, zwłaszcza obszaru centrum. Część zrewitalizowanych budynków sąsiaduje z substancją wymagającą pilnej modernizacji. Zespoły zabudowy wielorodzinnej z ubogim programem usług towarzyszących i urządzonych zespołów zieleni wymagają modernizacji i uzupełnienia obiektami usługowymi oraz rekreacyjnymi w trwałej zabudowie o wysokich walorach estetyczno – użytkowych. W okresie ostatnich 20 lat liczba mieszkań wzrosła z 2234 (2000 rok) do 2487 (2019 rok), a więc o ponad 11 %. W tym samym czasie powierzchnia przeciętnego mieszkania wzrosła z 67,6 m² do 71,9 m², a więc o ponad 6 %, zaś przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę z 21,4 m² do 25,6 m², a więc blisko o 20 %. Obecnie Gmina, na podstawie obowiązujących (między innymi Wicina i Zabłocie) oraz oczekujących na uchwalenie (Jasień) miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także wydanych decyzji o warunkach zabudowy, dysponuje znacznymi rezerwami terenowymi dla wprowadzenia nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowo – produkcyjnej. Niezależnie od powyższego i w związku z tym, że na jej terenie obserwuje się zwiększenie popytu na działki budowlane, niezbędne staje się opracowanie kolejnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zwłaszcza dla najbardziej rozwojowych jednostek. Niemniej wyprzedzająco pożądane jest wykorzystanie niezagospodarowanych, wolnych od zabudowy przestrzeni w obrębie (wewnątrz) poszczególnych rejonów miasta i jednostek wiejskich.

Perspektywiczne potrzeby mieszkaniowe są ściśle powiązane ze skalą rozwoju ludności, istniejącym deficytem mieszkań samodzielnie zamieszkiwanych, jakością zasobów mieszkaniowych (wiek i stopień zużycia technicznego) oraz aspektami ekonomicznymi wynikającymi z polityki społeczno – gospodarczej państwa (zamożność społeczeństwa, dostępność do tanich kredytów hipotecznych, itp.). W przypadku gminy Jasień czynnikami decydującymi w głównej mierze o potrzebie wyznaczenia i rezerwowania terenów przeznaczonych pod lokalizację zabudowy mieszkaniowej są:

- wzrost standardu zamieszkania poprzez zwiększenie powierzchni użytkowej mieszkań w przeliczeniu na 1 mieszkańca (rozgęszczenie), a tym samym także poprawa parametrów innych wskaźników zamieszkania (liczba osób na 1 mieszkanie, liczba osób na 1 izbę, itp.);
- potrzeba budowy mieszkań komunalnych i/lub socjalnych dla rodzin oczekujących na przydział takich lokali – szacowany deficyt wynosi minimum kilkanaście mieszkań;
- dążenie do modelu gospodarstw rodzinnych mieszkających samodzielnie (rozgęszczenie), w tym jednoosobowe gospodarstwa domowe oraz pary bezdzietne – szacowany deficyt wynosi obecnie kilkaset mieszkań;
- migracje mieszkańców z pobliskich gmin, wyrażające się popytem na działki budowlane na terenie gminy – szacowany popyt wynosi obecnie kilkanaście mieszkań rocznie;
- popyt na budowę tak zwanych „drugich domów" przez osoby spoza terenu gminy, preferujące typ lokalnych walorów przyrodniczo – krajobrazowych – szacowany popyt wynosi obecnie kilka mieszkań rocznie;
- konieczność wymiany zużytej technicznie zabudowy na nową – kilkaset mieszkań.

Za jednostki rozwojowe w gminie Jasień uznać należy miejscowości największe i zarazem koncentrujące już wykształcone funkcje usługowe oraz wyposażone w podstawową infrastrukturę techniczną i społeczną, a także położone najbliżej miasta. Poza samym miastem Jasień jest to przede wszystkim wieś Budziechów, a także (w mniejszym stopniu) wsie: Bieszków, Guzów, Jabłoniec, Mirkowice i Zabłocie. Popytem na budownictwo mieszkaniowe, w tym rezydencjonalne, a także letniskowe cieszą się miejscowości położone w bezpośrednim pobliżu kompleksów leśnych, w tym te najmniejsze. Pozostałe miejscowości charakteryzują się zdecydowanie mniejszym zainteresowaniem w kontekście realizacji nowych obiektów mieszkaniowych ze względu na fizjografię terenu (np.: zagrożenia podtopieniami, rzeźba terenu, trudności z rozwojem funkcji rolniczych i innych dochodowych działalności gospodarczych, itp.) oraz z powodu niedostatku infrastruktury technicznej i społecznej. Jednakże powinno się je promować w kontekście budownictwa mieszkaniowo – usługowego (turystyka) oraz letniskowego, z racji położenia w rejonie dość atrakcyjnym krajobrazowo. Dla terenów preferowanego rozwoju funkcji mieszkaniowych należy przyjmować zasadę wyprzedzającego wyposażania ich w niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej. Należy również umożliwić lokalizację działalności usługowych, zwłaszcza usług podstawowych, dopuszczając realizacje usług w formie wbudowanej lub wolnostojącej.

W zakresie osadnictwa i budownictwa mieszkaniowego należałoby określić następujące, strategiczne kierunki rozwoju:

- adaptację i modernizacje, a więc podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji mieszkaniowej;
- dopuszczenie przekształceń funkcji pierwotnych (zabudowy zagrodowej) do funkcji usług lokalnych;
- wymianę zużytej zabudowy w obrębie dotychczasowego siedliska;
- kształtowanie nowej zabudowy w ramach strefy dopuszczalnego zainwestowania – tworzenie zabudowy zwartej (wypełnianie istniejących luk, enklaw, realizacja zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zainwestowanych wzdłuż istniejących dróg);
- ograniczenie możliwości wyznaczania nowych terenów zabudowy na obszarach systemu terenów otwartych;

- preferowanie regionalnych cech architektonicznych w budownictwie;
- realizację zabudowy usługowej i gospodarczej z dostosowaniem formy architektonicznej do otaczającej zabudowy i krajobrazu;
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych.

3.1.6. Struktura funkcjonalno – przestrzenna.

Przeszło 91 % powierzchni gminy stanowią lasy i grunty leśne oraz użytki rolne (odpowiednio: 55 % i 36 %). Obszar niespełna 127 km² zamieszkuje obecnie 7 tysięcy mieszkańców, z czego 4,3 tysiąca w mieście, co daje średnią gęstość zaludnienia na poziomie odpowiednio 55 i 890 osób/km². Jest to typowy wskaźnik dla lubuskich gmin miejsko – wiejskich. Sieć osadniczą gminy Jasień tworzy niewielkie miasto oraz 17 wsi, co zważywszy z jednej strony na jej stosunkowo dużą powierzchnię, a z drugiej na niskie zaludnienie, stanowi dość wysoki stopień rozproszenia, mający niekorzystny wpływ na kształtowanie warunków socjalno – bytowych miejscowej społeczności. Samo miasto Jasień stanowi znacznie ponad połowę mieszkańców całej gminy (61 %). Tym samym pozostałych 17 wsi zamieszkuje tylko około 2700 mieszkańców (średnio 160 mieszkańców na 1 wieś). Populacja żadnej z nich nie przekracza 400 mieszkańców, a tylko 4 z nich (Budziechów, Guzów, Jabłoniec i Zabłocie) liczą więcej niż 200 mieszkańców. Większość wsi zawiera się w granicach pomiędzy 100 a 200 mieszkańców (Bieszków, Bronice, Golin, Jaryszów, Lisia Góra, Mirkowice, Świbna i Wicina), natomiast aż 5 wsi (Jasionna, Jurzyn, Lipsk Żarski, Roztoki i Zieleniec) to jednostki bardzo małe, znacznie poniżej 100 mieszkańców każda. Rozmieszczenie poszczególnych miejscowości cechuje się przestrzenną równowagą, co oznacza, że nie występuje ich zagęszczanie się i jednoczesny brak terenów osadniczych na większym obszarze (poza północno – wschodnią częścią gminy, na północ od Zabłocia, zajętą przez rozległy kompleks leśny). Jednakże taka struktura sieci osadniczej powoduje, że w rozwoju społeczno – gospodarczym poszczególnych miejscowości występują wyraźne dysproporcje. Praktycznie jedynym ośrodkiem koncentrującym funkcje pracy oraz ofertę usług (publicznych i komercyjnych) jest miasto Jasień. We wsiach Jurzyn, Lipsk Żarski, Mirkowice, Roztoki i Zieleniec nie występują żadne placówki i obiekty usługowe. Są one zagrożone trwałą marginalizacją oraz kumulowaniem problemów społecznych i ekonomicznych. Nie dotyczy to wsi Mirkowice, która jest powiązana przestrzennie i funkcjonalnie z Jasieniem.

Na terenie miasta występują zróżnicowane typy zabudowy. Dominuje zabudowa wielorodzinna (zarówno w formie stylowych i zabytkowych kamienic z przełomu XIX i XX wieku, jak i wyodrębnionych modernistycznych bloków z 2 połowy XX wieku) i jednorodzinna (XX i XXI wiek), także z towarzyszącą funkcją usługową, oraz częściowo zagrodowa (XIX / XX wiek), zwłaszcza na obrzeżach Jasienia. Poza funkcją mieszkaniową znaczny udział w strukturze zabudowy posiadają obiekty produkcyjne (hale i magazyny) oraz usługowe (wyodrębnione placówki handlowe i usług publicznych, biura, itp.), w tym duża część także legitymująca się pochodzeniem z okresu przełomu XIX i XX wieku. Na terenach wiejskich dominuje zabudowa zagrodowa, najczęściej w postaci budynków z początków XX wieku. Jej stan techniczny można najogólniej określić jako średni, wymagający remontów i modernizacji. Obiekty o znacznie bardziej rozbudowanej funkcji i architekturze, nie licząc zabytkowych dworów, folwarków czy obiektów sakralnych, koncentrują się niemal wyłącznie w Jasieniu. W okresie ostatnich 20 lat rozwija się nowa fala osadnictwa, głównie w postaci zabudowy jednorodzinnej. Jest ona konsekwencją zarówno chęci zwiększenia komfortu zamieszkania w samym Jasieniu, jak i ruchów migracyjnych miasto – wieś wewnątrz samej gminy oraz napływu nowych osadników spoza gminy. Poza wspomnianym Jasieniem dotyczy to jednak przede wszystkim miejscowości położonych najbliżej Jasienia (Bieszków, Lisia Góra, Mirkowice) czy Lubska (Budziechów). Jeszcze stosunkowo mały wpływ na rozwój osadnictwa mają mieszkańcy Żar. Współczesna zabudowa powstaje głównie na obrzeżach wyżej wymienionych miejscowości. W rejonie wsi położonych najbliżej kompleksów leśnych rozwija się także zabudowa letniskowa i rezydencjonalna. Nowe obiekty usługowe i

produkcyjne powstają niemal wyłącznie w Jasieniu. Co bardzo istotne zarówno Jasień, jak i wszystkie pozostałe wsie, wykazują jeszcze historycznie ukształtowaną, dużą zwartość zabudowy.

Całościowej koncepcji wymaga także odnowa systemu terenów zieleni urządzonej. Poza dokonaną już w większej części rewitalizacją parku w Jasieniu oraz planowanymi pracami w rejonie Górki Flöthera, należy skoncentrować się nad odnową oraz budową nowych skwerów, zieleńców i parków kieszonkowych, dokonać nowych nasadzeń drzew (zwłaszcza wzdłuż głównych ulic), organizacją ogrodów deszczowych, ogrodów wertykalnych, nawierzchni przepuszczalnych, zielonych dachów, zbiorników na wodę deszczową, itp.

Pod względem funkcjonalnym gmina Jasień jest wielofunkcyjną jednostką miejsko – wiejską z dość zrównoważoną rolą sektorów rolniczego i leśnego, produkcyjnego oraz usługowego. Szanse na dalszy rozwój mają przede wszystkim sektory produkcyjny (w tym produkcja energii ze źródeł odnawialnych), ale także rolniczy (przede wszystkim w oparciu o hodowlę) i usługowy (w tym związany z turystyką i rekreacją). Wielofunkcyjnym ośrodkiem lokalnym, usługowo – przemysłowym, pełniącym jednocześnie rolę gminnego ośrodka administracyjnego, obsługującym teren całej gminy, jest miasto Jasień. W miejscowościach wiejskich dominują jeszcze funkcje związane z rolnictwem i leśnictwem. Miasto Jasień predysponowane jest do dalszego rozwoju funkcji usługowo – produkcyjnych. Rejony wokół pozostałych miejscowości predysponowane są zaś do rozwoju intensywnego rolnictwa (hodowla, uprawy nie wymagające dobrych gleb), względnie produkcji energii ze źródeł odnawialnych, a także drobnej wytwórczości oraz potencjalnie przetwórstwa przemysłowego o profilach nie kolidujących z obecnością cennych walorów przyrodniczo – krajobrazowych. We wschodniej i południowej części gminy, położonej na terenie obszarów objętych ochroną, oraz w mniejszych miejscowościach, wskazany jest rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych. Dla wszystkich jednostek wiejskich wskazany jest rozwój rolnictwa ekologicznego.

TABELA 1: Gmina Jasień – struktura funkcjonalna według miejscowości.

Miejscowość	Funkcje podstawowe[1]	Funkcje uzupełniające (perspektywiczne)
1	2	3
Jasień	działalności produkcyjne i usługi	bez zmian, względnie OZE na skalę produkcyjną[2]
Bieszków	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni
Bronice	rolnictwo	bez zmian, względnie OZE na skalę produkcyjną
Budziechów	rolnictwo i usługi	działalności produkcyjne, względnie OZE na skalę produkcyjną
Golin	rolnictwo	bez zmian, względnie OZE na skalę produkcyjną
Guzów	rolnictwo i leśnictwo	usługi (w tym turystyka i rekreacja), względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni

[1] Z pominięciem funkcji mieszkaniowej obecnej w każdej miejscowości.
[2] Pod pojęciem skali produkcyjnej należy rozumieć moc urządzeń przekraczającą próg, który obliguje ustalenie ich rozmieszczenia w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

1	2	3
Jabłoniec	rolnictwo, leśnictwo, górnictwo	działalności produkcyjne, usługi (w tym turystyka i rekreacja), względnie OZE na skalę produkcyjną
Jaryszów	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną
Jasionna	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Jurzyn	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Lipsk Żarski	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Lisia Góra	rolnictwo i leśnictwo	nieuciążliwe działalności produkcyjne, turystyka i rekreacja
Mirkowice	rolnictwo i leśnictwo	bez zmian, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni
Roztoki	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni
Świbna	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni
Wicina	rolnictwo i usługi	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni
Zabłocie	rolnictwo, leśnictwo, usługi	nieuciążliwe działalności produkcyjne, turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni
Zieleniec	rolnictwo	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Należy podkreślić, że wraz z tendencją do tworzenia większych (wysokotowarowych) gospodarstw rolnych, a tym samym postępującą likwidacją czy ograniczeniem działalności gospodarstw rodzinnych, obecna funkcja rolnicza określona w większości miejscowości jako podstawowa czy jedna z podstawowych, ograniczać się będzie przede wszystkim jako wiodąca w strukturze zagospodarowania przestrzeni (struktura przestrzenna) i nie będzie stanowić wiodącej funkcji ekonomicznej (źródło dochodów mieszkańców). W perspektywie najbliższych kilkunastu lat należy więc spodziewać się dalszego ograniczenia funkcji rolniczej jako głównego bądź nawet uzupełniającego źródła utrzymania miejscowej ludności. W miejscowościach, które nie mają predyspozycji do rozwoju funkcji produkcyjnych i usługowych, dominować będzie przede wszystkim funkcja mieszkaniowa.

W przeznaczeniu terenów do pełnienia funkcji planistycznych należy uwzględnić ograniczenia jakie wynikają z prawnej ochrony środowiska, zasobów przyrody i warunków życia ludzi. Należy zapewnić przewidywaną prawem ochronę wszystkich elementów środowiska oraz obszarów i obiektów objętych ochroną. Funkcjonowanie infrastruktury technicznej stwarza dodatkowe ograniczenia, w tym konieczność ustanawiania stref ochronnych i/lub obszarów ograniczonego użytkowania. Na terenie gminy Jasień występują następujące tereny i obiekty wymagające zapewnienia stref ochronnych i ograniczonego użytkowania, wynikających z przepisów odrębnych:

- lasy i grunty leśne;
- zieleń urządzona i zadrzewienia;
- użytki rolne (gleby) klasy III;
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.
- wody podziemne i powierzchniowe;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
- obszary i obiekty objęte ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody;
- udokumentowane złoża kopalin;
- obszary i tereny górnicze;
- obiekty i obszary zabytkowe wpisane do rejestru zabytków;
- obiekty i obszary zabytkowe ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków i wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków
- udokumentowane stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków;
- udokumentowane stanowiska archeologiczne ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.
- strefy uciążliwości akustycznej od dróg i potencjalnie linii kolejowych;
- strefy bezpieczeństwa (ograniczonego użytkowania) wynikające z ruchu drogowego i potencjalnie kolejowego;
- tereny ochrony bezpośredniej i pośredniej od ujęć wód podziemnych przeznaczonych na cele komunalne;
- strefy kontrolowane od sieci gazowej;
- tereny położone w strefie uciążliwości od linii i urządzeń elektroenergetycznych;
- strefy ochrony sanitarnej od cmentarzy;
- tereny zamknięte (kolejowe);
- strefy ochronne związane z rozmieszczeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii;
- ewentualne strefy ochronne i obszary ograniczonego użytkowania ustalane indywidualnie dla obiektów typu: oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych, bazy maszynowe, zakłady przemysłowe, fermy hodowlane, stacje paliw płynnych, itp.

3.1.7. Planowanie przestrzenne.

Kluczowe znaczenie musi mieć prowadzenie racjonalnego zagospodarowania przestrzennego jak również przestrzeganie ładu urbanistycznego. W świetle zdiagnozowanych potencjałów rozwoju jak i barier w rozwoju gminy za niekorzystny należy uznać fakt, że obecnie (to jest na początku prac nad *Strategią*) tylko niespełna 20 % jej powierzchni objęta jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Praktycznie cały proces planistyczny, poza Wiciną, Zabłociem i wybranymi rejonami miasta, odbywa się tutaj za pomocą decyzji lokalizacyjnej celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy, czyli prowizorycznego zastępstwa planów miejscowych. W związku z tym, że siłą rzeczy duża część z nich wydawana jest wbrew ustaleniom studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, nie może być w tym wypadku mowy o prowadzeniu profesjonalnej polityki przestrzennej. Obecnie, co godne pokreślenia, trwają prace nad sporządzeniem kluczowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, obejmującego obszar miasta Jasień w granicach administracyjnych. Po jego uchwaleniu, co nastąpiło w maju 2022 roku, pokrycie nimi w skali gminy wzrosło co prawda tylko do 23 %, ale co ważniejsze zabezpieczone zostały pod względem planistycznym 3 kluczowe miejscowości w gminie – miasto Jasień (lokalny ośrodek rozwoju) oraz wsie Wicina (Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie") i Zabłocie (trzecia co do wielkości populacji miejscowość w gminie po Jasieniu i

Budziechowie). Niezależnie od powyższego w najbliższym czasie jako priorytet należy uznać sporządzenie planu miejscowego dla wsi Budziechów oraz, w przypadku pojawienia się istotnych impulsów rozwojowych, dla innych obrębów. W związku z obiektywnie panującym przekonaniem, że szeroko rozumiany wizerunek i estetyka przestrzeni publicznych w gminie Jasień ulega stopniowemu pogorszeniu, postuluje się opracowanie tak zwanej „uchwały krajobrazowej", o której mowa w art. 37a ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane).

3. 2. Sfera społeczna.

3.2.1. Demografia.

W przeciągu ostatnich 20 lat liczba ludności gminy zmniejszyła się o 6,54 %, zaś tylko w ciągu ostatnich 10 lat o 4,74 %. Analogicznie w samym mieście Jasień wartości te wyniosły odpowiednio 9,53 % i 5,98 %. Zachodzą tu zatem bardzo niekorzystne procesy demograficzne, czego obrazem jest ujemny przyrost rzeczywisty. Spadek liczby ludności wynika głównie z powodu wysokiego, ujemnego salda migracji, które występuje tu nieprzerwanie od 2005 roku. Od 2011 roku również ujemny jest przyrost naturalny. Gminę zamieszkuje coraz starsza demograficznie społeczność. Tylko 19 % mieszkańców nie ukończyło jeszcze 19 roku życia. Od 2015 roku większość osób w wieku nieprodukcyjnym stanowią już osoby w wieku poprodukcyjnym niż przedprodukcyjnym. W ostatnim blisko 20–leciu odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się z 24,6 % (2002 rok) do 16,9 % (2019 rok), a ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększył się z 13,8 % (2002 rok) do 20,7 % (2019 rok). W tym samym okresie obciążenie ludności w wieku poprodukcyjnym na roczniki w wieku produkcyjnym zwiększyło się z 22,3 % do 33,2 %, zaś na roczniki w wieku przedprodukcyjnym z 55,9 % do 122,6 %. Z prognozy demograficznej wynika, że w ciągu najbliższych 30 lat można spodziewać się dalszego spadku liczby ludności, zwłaszcza na terenie miasta.

Analizując dane demograficzne na przestrzeni ostatnich 20 lat można założyć, że jest to obraz stałych tendencji określanych jako zjawisko depopulacji. Termin ten oznacza zazwyczaj drastyczne zmniejszenie populacji ludzi na jakimś obszarze. W przypadku gminy Jasień, czy w ogóle regionu lubuskiego, spowodowana jest ona zarówno ujemnym przyrostem naturalnym jak i ujemnym saldem migracji. Zjawisko depopulacji w województwie lubuskim jest przedmiotem troski władz zarówno na szczeblu samorządowym jak i rządowym. Należy zatem wdrożyć szereg rozwiązań o charakterze gospodarczym jak i społecznym, mających na celu ograniczenie tego niekorzystnego dla regionu zjawiska. Spadek liczby ludności częściowo równoważy napływ migrantów z Białorusi i Ukrainy. Zachętą dla nich jest duża podaż miejsc pracy w lokalnym przemyśle. Jednakże nieznana jest jeszcze dokładnie skala tego zjawiska, jak również trwałość tej tendencji.

3.2.2. Ochrona zdrowia i opieka społeczna.

Problematyka dotycząca usług ochrony zdrowia w skali kraju i regionu, w na terenie gminy Jasień, ma przynajmniej stosunkowo niewiele wspólnego z gospodarką przestrzenną. Zdecydowana większość niedoborów, mających głównie podłoże organizacyjne i finansowe, dotyczy dostępności i jakości usług medycznych. Obecną sieć placówek w gminie można uznać jako wystarczającą z punktu widzenia podstawowych potrzeb, ze względu na bliskość wykwalifikowanych usług medycznych (przychodnie specjalistyczne i szpitale) w placówkach zlokalizowanych w pobliskich Żarach i Zielonej Górze. Ze względu na wzrost zgonów z powodu tak zwanych chorób cywilizacyjnych (dysfunkcje układu krążenia, nowotwory, itp.), któremu dodatkowo sprzyja starzenie się

społeczeństwa, bardzo ważne są działania organizacyjne z zakresu promocji zdrowia i kształtowania prozdrowotnych postaw mieszkańców.
System doraźnej pomocy społecznej reprezentowany przez ośrodek pomocy społecznej wydaje się być wystarczający, zarówno organizacyjnie jak i merytorycznie, w stosunku do lokalnych potrzeb. Z rok na rok spada liczba przyznawanych zasiłków, na co zasadniczy wpływ ma niskie bezrobocie, a tym samym poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych oraz ograniczona ilość zjawisk patologii społecznych. Nie bez znaczenia jest fakt, że zasilający populację gminy nowi osadnicy, pochodzący z pobliskich większych miast, to głównie ludzie dobrze sytuowani finansowo i niekonfliktowi, zaś pochodzący zza wschodniej granicy kraju, to wyłącznie ludzie otrzymujący na miejscu pracę.

Istotnym problemem społecznym, wręcz wyzwaniem cywilizacyjnym, nie tylko w skali gminy, ale również kraju i całej Europy jest rosnąca ilość osób starszych, w tym zarówno chorych jak i mieszkających samotnie, a także mających problemy finansowe. Uzasadnioną potrzebą jest więc organizacja (budowa i/lub adaptacja) obiektów służących osobom starszym, a optymalnym rozwiązaniem jest tworzenie specjalnych miejsc i stref przeznaczonych wyłącznie dla osób starszych (np.: mieszkania chronione). Optymalną lokalizacją dla tego typu obiektów są rejony zlokalizowane poza obszarami silnie zurbanizowanymi i charakteryzujące się względną ciszą czy otoczeniem terenów zielonych (np.: zespoły pałacowo/dworsko – parkowe, nieużytkowane ośrodki wypoczynkowe, likwidowane placówki szkolne na terenach wiejskich, itp.). Predysponowane są do tego także wiejskie rejony gminy Jasień. Znaczący udział w adaptacji czy budowie nowych obiektów służących osobom starszym, zwłaszcza lepiej sytuowanym finansowo, które świadomie wybiorą na starość pobyt w tego typu placówkach, będzie miał sektor prywatny oraz partnerstwo publiczno – prywatne. Pierwszym krokiem jaki w tym zakresie poczyniła Gmina Jasień, a więc mamy na myśli interwencję wyłącznie ze środków samorządowych, było utworzenie Domu Dziennego Pobytu Seniora.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że w tej chwili niedobór żłobków na terenie gminy można szacować przynajmniej na 1 obiekt. Rozwój sieci żłobków możliwy jest zarówno poprzez budowę nowego obiektu, jak również adaptację wybranych, nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały) czy po prostu poprzez rozbudowę obecnych obiektów oświatowych. Mając na uwadze zasoby komunalne gminy Jasień należy założyć, że umożliwiają one powstanie placówki żłobkowej bez konieczności budowy nowego, specjalnie dedykowanego obiektu. Opcjonalnie można rozważyć rozwój komercyjnych usług opieki nad najmłodszymi dziećmi (np.: kluby dziecięce).

3.2.3. Oświata.

Obecnie, jak i w perspektywie najbliższych kilku lat, oferta wychowania przedszkolnego i edukacji na poziomie podstawowym zaspokaja (abstrahując od kwestii modernizacji obiektów) potrzeby miejscowej społeczności. W ciągu ostatnich blisko 20 lat zanotowano w tym zakresie znaczny postęp. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3 – 5 lat wzrósł w tym okresie z 31,4 % (2003 rok) do 77,4 % (2019 rok), zaś odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat wzrósł z 55,5 % (2003 rok) do 78,5 % (2019 rok). W nieco dłuższej perspektywie czasowej, o ile zwiększy się liczba urodzeń, a więc i wzrośnie popyt na usługi przedszkolne, można rozważyć możliwość poszerzenia oferty dostępności do wychowania przedszkolnego poprzez (opcjonalnie) zwiększenie liczby oddziałów przy obecnej placówce (rozbudowa), budowę nowego obiektu lub adaptację wybranych czy częściowo nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: świetlice wiejskie, likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały). Pomocna może być (również opcjonalnie) prywatna inicjatywa w zakresie wychowania przedszkolnego. Dotyczy to przede wszystkim małych obiektów przedszkolnych (do kilkunastu wychowanków) funkcjonujących na bazie prywatnych obiektów w ramach istniejącej substancji lokalowej.

3.2.4. Kultura.

Podaż obiektów bazy usług kultury jest ilościowo wysoka, albowiem w Jasieniu i w większości sołectw (poza: Bieszkowem, Jurzynem, Mirkowicami, Lipskiem Żarskim, Roztokami i Zieleńcem) funkcjonują domy kultury bądź świetlice wiejskie. Ponadto w Jasieniu jest Biblioteka Publiczna, a w Guzowie i Jabłońcu jej filie. Uwagę zwraca niestety fakt, że w ciągu ostatnich blisko 10 lat liczba grup artystycznych zmalała z 7 (2011 rok) do 1 (2019 rok), zaś liczba ich członków spadła analogicznie ze 100 do 11. Jeszcze w 2014 roku było ich aż 165. W miarę stała jest liczba kół, klubów i sekcji kulturalnych. W okresie od 2011 do 2019 roku było ich od 4 do 8 (obecnie 4), zaś liczba ich członków wahała się od 70 do 120 (obecnie 116). Z drugiej strony w ostatnich kilkunastu latach wzrosła ilość imprez kulturalnych z 12 (2007 rok) do 36 (2019 rok), a co za tym idzie analogicznie liczba ich uczestników z 670 do 2600 osób. Jakość usług kultury, w tym stan techniczny bazy lokalowej, zarówno Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Jasieniu, Biblioteki Publicznej, jak i wybranych świetlic wiejskich, nie są jednak w pełni wystarczające z punktu widzenia potrzeb. Istnieją uzasadnione przesłanki sugerujące rozbudowę wybranych obiektów o dodatkowe sale i pracownie czy nawet poszukiwanie nowych lokalizacji na cele ich funkcjonowania. Należy także założyć potrzebę budowy świetlic w Bieszkowie i Mirkowicach. Miejscowościami, które docelowo nie będą posiadały świetlic wiejskich będą: Jurzyn, Lipsk Żarski, Roztoki i Zieleniec, ale charakteryzują się one bardzo niskim zaludnieniem oraz niewielką odległością do Jasienia, perspektywicznie zasobnego w usługi kultury. Ponadto w pobliskich Jurzynowi, Lipskowi Żarskiemu, Roztokom i Zieleńcowi miejscowościach (odpowiednio: dla Jurzyna – Jasionna i Bronice, dla Lipska Żarskiego – Jaryszów, dla Roztoków – Wicina, dla Zieleńca – Bronice, Golin i Lisia Góra) funkcjonują już świetlice wiejskie dostępne dla ich mieszkańców. Po stronie uzasadnionych potrzeb należy także zaliczyć organizację profesjonalnego terenu do organizacji imprez plenerowych w mieście, w tym o charakterze masowym (np.: w rejonie byłego ośrodka sportu i rekreacji), oraz zagospodarowanie terenów przy świetlicach wiejskich w poszczególnych miejscowościach. Planowane wyłączenie z ruchu pojazdów części ulic w ścisłym centrum Jasienia wiązać się powinno z organizacją przestrzeni publicznej wykorzystywanej również na cele kulturalne (cykliczne imprezy plenerowe). Ważnym aspektem są także działania natury organizacyjnej, zachęcające uczestnictwem w życiu kulturalnym gminy coraz większej liczby mieszkańców. Należy zatem poszerzać ofertę usług kultury w kierunku potrzeb różnych grup wiekowych, przede wszystkim dla dzieci, młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych w postaci np.: rozwojowych grup artystycznych, sekcji i kół zainteresowań. Można również łączyć działalność instytucji (obiektów) kulturalnych z innymi rodzajami aktywności, szczególnie w dziedzinach: nauki, sportu, rekreacji, gastronomii czy rozrywki.

3.2.5. Sport.

Podstawową infrastrukturę sportową gminy Jasień można uznać za dość rozwiniętą, ale przede wszystkim pod względem potencjału i rezerw terenowych przewidzianych pod te funkcje. W Jasieniu funkcjonują stadion miejski, sala gimnastyczna, boisko wielofunkcyjne („orlik”), boiska osiedlowe oraz korty tenisowe. Na terenach wiejskich boisk sportowych nie ma tylko we wsiach Golin, Lisia Góra i Mirkowice. Place zabaw są praktycznie w każdej miejscowości. Rośnie liczba klubów sportowych. Jeszcze w 2008 roku formalnie nie było żadnego, zaś w 2018 roku było już ich 5 z 206 członkami, w tym 188 ćwiczącymi. Do najważniejszych potrzeb należą jednak przede wszystkim rozbudowa, bieżące remonty i modernizacje istniejącej już infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, a także budowa kolejnych placów zabaw i siłowni zewnętrznych czy obiektów typu skate park lub pumptrack dla młodzieży. Zagospodarowania na cele rekreacyjno – wypoczynkowe wymaga część terenu Górki Flöthera oraz były ośrodek sportu i rekreacji (włącznie z odbudową otwartego basenu) w Jasieniu. Jak wspomniano na wstępie przedsięwzięcia związane z budową nowych obiektów sportowych nie wymagają specjalnych czy nowych rezerw terenowych. W miarę możliwości lokalizację usług sportu i rekreacji należy koordynować z usługami kultury. W zakresie kultury fizycznej czy w ogóle promocji zdrowego trybu życia działania gminy jak i innych instytucji

(szkoła, kluby sportowe) powinny koncentrować się wokół rozwoju oraz upowszechniania różnych form sportu i rekreacji. Należy umożliwiać miejscowej młodzieży zrzeszanie się w klubach i sekcjach sportowych oraz rozwijać ich ofertę. Usługi z zakresu sportu i rekreacji należy przygotować także dla osób starszych i niepełnosprawnych.

3.2.6. Współpraca społeczna.

Rozwój gminy między innymi w oparciu o funkcje przemysłowe, przyciągające poszukujących pracy migrantów zza wschodniej granicy kraju, a także o nowych, najczęściej dobrze wykształconych i sytuowanych finansowo osadników, pochodzących z większych miast, może skutkować zwiększeniem dysproporcji ekonomicznych i mentalnych w stosunku do mieszkającej tu od lat, głównie robotniczej, rolniczej czy porolniczej społeczności. Uwidocznić mogą się wówczas konflikty społeczne na niekorzyść jednych i drugich. Kluczowy jest zatem wzajemny szacunek lokalnej wspólnoty i przyjazność dla osób o odmiennych poglądach i stylu życia. Ważną rolę do odegrania w tym zakresie mają wspomniane usługi kultury, ale także funkcjonowanie lokalnych organizacji społecznych. Na terenie gminy zarejestrowano tylko 1 fundację, a liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych wynosi 17. Wzmocnienia wymaga zatem w dalszym ciągu, podobnie jak w skali całego regionu lubuskiego, rozwój społeczeństwa obywatelskiego, wsparcie sektora pozarządowego czy stymulowanie współpracy NGO z samorządem i instytucjami publicznymi. Dodatkowo, jak wspomniano w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, rosnąca świadomość regionalnej tożsamości powinna zostać wykorzystana do pobudzania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, w tym do większego zaangażowania społeczności regionalnej w życiu publicznym i zwiększenia zaufania publicznego. Kontynuacji wymaga także likwidacja wszelkich barier dla osób niepełnosprawnych zarówno na szczeblu infrastruktury społecznej jak i technicznej. Utrzymać i rozwijać należy także współpracę instytucjonalną i partnerską jaką Gmina Jasień prowadzi na arenie krajowej i międzynarodowej.

3.2.7. Bezpieczeństwo publiczne.

Pomimo tego, że w Jasieniu funkcjonuje posterunek Policji, to nie zaspokaja on w pełni lokalnych potrzeb. Co prawda w ostatnich latach spadła liczba wykroczeń, w tym drogowych, ale z drugiej strony wzrosła liczba przestępstw. Jako priorytet, zwłaszcza na terenie miasta, oczekuje się większej liczby patroli Policji w godzinach wieczornych i nocnych. Ponadto zaleca się modernizację obecnego systemu monitoringu miejskiego i dalsze poszerzanie rejonów objętych monitoringiem wizyjnym.

Na terenie gminy funkcjonują tylko 2 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych (włączone do KSRG), ale obecny stan ilościowy można uznać za wystarczający. Decydującym w tym zakresie argumentem jest bliska odległość od jednostek PSP w Żarach i Lubsku oraz jednostek OSP (KSRG) w okolicznych gminach. Ponadto ważne będzie bieżące doposażenie sprzętowe i organizacyjne lokalnych jednostek OSP. Należy podkreślić, że według informacji PSP w Żarach obiekty strażnic w Jasieniu i Zabłociu nie spełniają wszystkich warunków bezpieczeństwa. W ramach potrzeb inwestycyjnych postuluje się modernizacje lub nawet budowę nowych strażnic w miejscu obecnie funkcjonujących obiektów.

3. 3. Sfera gospodarcza.

Transformacja systemowa w Polsce wymusiła szereg zmian, które w jej początkowej fazie niekorzystnie odbiły się także na gminie Jasień. Ograniczenie, a także zaniechanie produkcji przez ówczesne zakłady produkcyjne, zmniejszenie podaży pracy przez zakłady w pobliskich gminie ośrodkach (Lubsko, Żary), a także likwidacja uspołecznionych podmiotów sektora rolnego na terenach wiejskich, spowodowały wzrost bezrobocia. Wskutek powyższego realne dochody dużej części mieszkańców gminy obniżyły się w stosunku do lat 70–tych i 80–tych

XX wieku. Szansą na poprawę bytu pracowników oraz kooperantów upadłych przedsiębiorstw były inwestycje zewnętrzne, a także poszukiwanie nowych, zewnętrznych miejsc pracy.

3.3.1. Rynek pracy.

Gmina Jasień to typowa jednostka miejsko – wiejska o zrównoważonym udziale funkcji mieszkaniowej i funkcji pracy, zwłaszcza na terenie miasta. Na terenach wiejskich od kilkunastu lat zaznacza się wyraźna przewaga udziału funkcji mieszkaniowej nad funkcją pracy. Rynek pracy na terenie miasta opiera się na lokalnych sektorach przemysłowym i usługowym. W rejonach wiejskich rynek pracy opiera się głównie na rolnictwie i częściowo leśnictwie i usługach, jednakże tylko część mieszkańców pracuje we własnych gospodarstwach rolnych. Część mieszkańców pracuje poza granicami gminy, przede wszystkim w pobliskich Żarach, a także za granicą. W okresie ostatnich 20 lat liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy wzrosła z 432 (2000 rok) do 681 (2019 rok), a więc aż o 60 %. Tym samym wzrósł wskaźnik ilości podmiotów na 1000 mieszkańców ogółem z 57,75 do 97,41, a na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym z 96,56 do 156,05. Dominują działalności usługowe (65 % wszystkich zarejestrowanych podmiotów), ale największy progres w okresie ostatnich 10 lat zanotowały podmioty produkcyjne, których liczba wzrosła ze 125 (2009 rok) do 224 (2019 rok), a więc aż o 80 % i stanowią one obecnie 33 % wszystkich zarejestrowanych firm. Regres nastąpił natomiast wśród działalności związanych z rolnictwem gdzie zanotowano spadek liczby podmiotów gospodarczych z 27 (2009 rok) do 17 (2019 rok), a więc aż o 37 % i stanowią one obecnie 2,5 % z ogółu firm. Zdecydowana większość firm (72 %) to jednak zakłady osób fizycznych, często tylko jednoosobowe działalności gospodarcze. Niezależnie od tego, wskutek dynamicznego rozwoju działalności przemysłowych, wzrasta także liczba pracujących[3], czyli zatrudnienia w większych zakładach pracy. W ciągu ostatnich 20 lat liczba pracujących wzrosła z 902 osób (2000 rok) do 1325 (2019 rok), a więc o 47 %. Tym samym wzrósł także wskaźnik ilości pracujących na 1000 mieszkańców ogółem ze 120,59 do 189,53, a na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym ze 201,61 do 303,62. Wśród pracujących od lat wyraźnie dominują mężczyźni (obecnie przeszło 68 %), zatrudnieni w lokalnych zakładach produkcyjnych. Brakuje zatem w gminie Jasień większych pracodawców z branż usługowych, preferujących zatrudnianie kobiet, co powoduje konieczność ich wyjazdów do pracy poza granice gminy lub migracje do większych ośrodków (np.: Zielona Góra). Co prawda rozwinął się w mieście sektor usług handlowych reprezentowanych przez większe placówki dyskontowe, jednakże nie zaspokaja to podaży na pracę dla kobiet, zwłaszcza lepiej wykształconych. Postępujący de facto już od kilkunastu lat spadek bezrobocia, podtrzymywany dynamiką dobrej koniunktury gospodarczej, znacząco poprawił sytuację na rynku pracy w skali kraju, regionu i lokalnej. Problemem lokalnym dla większości małych gmin pozostaje mała ilość satysfakcjonujących, spełniających ambicje i dobrze płatnych miejsc pracy dla ludzi młodych, co powoduje ich stały odpływ do większych ośrodków miejskich w kraju czy zagranicę. Pandemia COVID-19 może potencjalnie doprowadzić do ponownego wzrostu bezrobocia, jednak trudno obecnie przewidzieć skalę tej tendencji i jej ewentualne skutki.

3.3.2. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Pod względem struktury gospodarczej gmina Jasień zaliczana jest do przemysłowo – rolniczych, a same miasto Jasień jest lokalnym ośrodkiem przemysłowo – usługowym. Gospodarka rolna, której nie sprzyja bonitacja gleb, pełni nadal podstawową funkcję, zarówno odnośnie struktury przestrzennej jak i gospodarczej. Nie występują tu gleby najlepszych (I i II) klas bonitacyjnych, a III klasę reprezentuje tylko 9,63 % z ogółu gleb, z czego grunty orne

[3] Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, bez fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego, zawodowego oraz duchownych.

12,14 %, a użytki zielone 4,58 %. Ogólny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy Jasień wynosi zaledwie 59,6 pkt (Polska – 66,6 pkt, województwo lubuskie 62,3 pkt, powiat żarski 60,7 pkt). Aktualne dane sugerują, że blisko połowa (43 %) użytków rolnych jest zmeliorowana, przy czym w większym stopniu użytki zielone (62 %) niż grunty orne (34 %). Zdrenowaniem objęta jest tylko 1/10 użytków rolnych, w większym stopniu grunty orne. Na każde 100 ha (1 km²) użytków rolnych przypada blisko 4,7 km rowów melioracyjnych. Prawidłowe funkcjonowanie systemów melioracyjnych jest uzależnione od ich właściwej eksploatacji i konserwacji. Odpowiedzialność za właściwe utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych spoczywa na właścicielach gruntów. Stan urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenie gminy jest jednak w dużej mierze niezadowalający. Większość urządzeń melioracyjnych wymaga odbudowy lub modernizacji. Gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą było w okresie *Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku* 344, ale liczba ta z roku na rok ulega zmniejszeniu. Większość z nich, zwłaszcza o areale do 10 ha, poszukuje dodatkowych, pozarolniczych źródeł dochodu. Dla części małych i średnich gospodarstw rolnych problemem jest zjawisko tak zwanego ukrytego bezrobocia. Z drugiej strony nowoczesne (wielkoobszarowe) gospodarstwa rolne stają się głównymi kołami zamachowymi lokalnej gospodarki wiejskiej. Rozwijają się także gospodarstwa rybackie, które stanowią alternatywę dla tradycyjnego rolnictwa. Lokalne rolnictwo, zwłaszcza ukierunkowane na hodowlę, ma dobre możliwości do dalszego rozwoju. Kierunek hodowlany wynika przede wszystkim z warunków naturalnych składających się na niską jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, mało korzystną dla upraw. Możliwości rozwoju mają oczywiście także mniej wymagające uprawy i gospodarka rybacka. Oprócz możliwie wielofunkcyjnego charakteru lokalnego rolnictwa oczekuje się dalszej poprawy struktury agrarnej i rozwoju grup producenckich. Dla całego rolnictwa zaleca się produkcję ekologiczną.

3.3.3. Działalności produkcyjne.

Na terenie gminy udokumentowano 5 złóż kopalin – 1 złoże węgla brunatnego, 2 złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej i 2 złoża kruszywa naturalnego. Ponadto wytypowano tu 2 obszary perspektywiczne (kruszywo naturalne i surowce ilaste ceramiki budowlanej) i 1 obszar prognostyczny (torfy) dla występowania kopalin. Dotychczas działalności górnicze prowadzone są wyłącznie na złożu surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień II" (obręb Jabłoniec). Wyznaczono tu obszar i teren górniczy o powierzchni blisko 71 tys. m², a ważność aktualnej koncesji kończy się w 2035 roku. Eksploatacja pozostałych złóż (poza złożem kruszywa naturalnego „Guzów") jest obecnie nieopłacalna, a w przypadku węgla brunatnego czy torfów byłaby konfliktowa dla środowiska. Górnictwo, zwłaszcza na skalę wielkoprzemysłową, nie jest obecnie ani możliwym, ani pożądanym kierunkiem rozwoju gminy.

Miasto Jasień pełni rolę lokalnego, ale bardzo prężnego ośrodka przemysłowego. Dominującym profilem działalności są przemysł metalowy i drzewny. Miejscowe, zmodernizowane i nowoczesne zakłady produkcyjne, zlokalizowane w różnych częściach miasta, są źródłem miejsc pracy nie tylko dla mieszkańców gminy Jasień, ale także gmin ościennych (głównie Lubsko). Stały się one głównymi kołami zamachowymi lokalnej gospodarki. Na terenach wiejskich, ze względu na znaczną powierzchnię terenów leśnych oraz (miejscami) użytków rolnych, działalności produkcyjne występują jedynie w postaci nielicznych, niewielkich zakładów (budownictwo, drobne przetwórstwo przemysłowe, rzemiosło produkcyjne).

Szansami na dalszy rozwój aktywności gospodarczych na terenie gminy Jasień związanych z sektorem produkcyjnym są obecnie:

- wieloletnie tradycje przemysłowe;
- wykwalifikowana siła robocza;
- miejscowa baza surowcowa (np.: drewno, kopaliny budowlane);

- uzbrojone i planowane do uzbrojenia (drogi, sieć wodociągowa, sieć kanalizacyjna, sieć gazowa) tereny przeznaczone pod działalności przemysłowe, w tym wyznaczone w obecnie obowiązujących i planowanych do uchwalenia miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- bliskie sąsiedztwo największych (Zielona Góra, Żagań, Żary) i średniej wielkości (Lubsko, Nowogród Bobrzański) ośrodków miejskich południowej części województwa lubuskiego;
- stosunkowo niewielka odległość do głównych szlaków komunikacyjnych w południowej i zachodniej części kraju (drogi nr A18 i S3 oraz linie kolejowe nr 14, 273 i 275);
- bliskość granicy z Republiką Federalną Niemiec.

Niezmiernie ważnym argumentem, stymulującym rozwój aktywności produkcyjnych i towarzyszących produkcji, jest tak zwana strategiczna pozycja gminy, czyli waga jej atutów w stosunku do innych, konkurujących z nią samorządów. Przeprowadzone analizy świadczą o dość dobrych w skali całego regionu lubuskiego, a tym bardziej powiatu żarskiego, predyspozycjach do dalszego rozwoju działalności produkcyjnych na terenie gminy Jasień. Poza wyżej wymienionymi głównymi atutami występują jednak także bariery rozwoju. Należą do nich przede wszystkim niekorzystne zjawiska demograficzne (stosunkowo niska populacja gminy, spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym) oraz warunki naturalne, a zwłaszcza wysoka lesistość, która w korelacji z obecnym zagospodarowaniem terenu, w tym terenami objętymi czynną ochroną w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu i sieci Natura 2000, znacznie ograniczają możliwość wyznaczania nowych obszarów pod działalności produkcyjne. Funkcje produkcyjne jako rozwojowe przypisać więc można niemal wyłącznie terenom zlokalizowanym w rejonie obwodnicy Jasienia w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287. Planowana perspektywicznie budowa obwodnicy Lubska (kontynuacja przebudowy drogi wojewódzkiej nr 287) może przyczynić się do wzrostu zainteresowania inwestycyjnego także w rejonie na wschód od Budziechowa. W pozostałych wsiach będzie to tylko funkcja uzupełniająca w stosunku do obecnej struktury przestrzennej i gospodarczej. Rozwój działalności produkcyjnych wymaga wprowadzenia inwestycji zewnętrznych. Należy jednak nadmienić, że konkurencyjne dla gminy Jasień są przeznaczone pod inwestycje tereny w rejonie sąsiednich gmin Lubsko i Żary, gdzie funkcjonują Podstrefy Kostrzyńsko – Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, a także inne tereny inwestycyjne (w tym również objęte specjalnymi strefami ekonomicznymi) w pobliskich gminie Jasień większych miastach: Gubin, Iłowa, Krosno Odrzańskie, Nowogród Bobrzański, Żagań czy nawet Zielona Góra. Należy wziąć pod uwagę także niskie bezrobocie na terenie gminy, ale należy nadmienić, że nie jest ono tylko wynikiem rozwiniętego lokalnego rynku pracy, ale także codziennych dojazdów do miejsc pracy położonych poza gminą Jasień, głównie w Żarach i zagranicą. Niezależnie od powyższego w skali całej gminy oczekuje się rozwoju wyłącznie nowoczesnych i zaawansowanych technologicznie inwestycji, podporządkowanych ekologiczno – ochronnej funkcji analizowanego obszaru.

Gmina Jasień, podobnie jak całe województwo lubuskie, ma dość dobre warunki do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności dla wykorzystania energii słonecznej (farmy fotowoltaiczne, jak i mikroinstalacje), energii wiatrowej, instalacji opartych o spalanie biomasy czy technologii produkcji biogazu. Szczególną uwagę zwraca zainteresowanie inwestycjami w farmy fotowoltaiczne (energia wiatrowa spotyka się ze sprzeciwem mieszkańców). Predysponowane do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych na skalę produkcyjną są przede wszystkim nieużytkowane i/lub nieopłacalne do upraw rolniczych grunty, charakteryzujące się niską klasą bonitacyjną (V i VI), ze szczególnym uwzględnieniem nieużytków, ale także terenów służących obecnie na cele produkcyjne czy gospodarki komunalnej. Z racji tego, że potrzeby energetyczne, a zwłaszcza dotyczące ich pozyskiwania z odnawialnych źródeł energii są niemal nieograniczone, należy założyć, że ich lokalizacja jest możliwa tam gdzie nie ograniczają ich szczególne uwarunkowania prawne (zwłaszcza dotyczące ochrony przyrody i środowiska oraz walorów kulturowych), bezpośrednie sąsiedztwo istniejącej sieci osadniczej, a także konflikt z innymi rozwojowymi funkcjami (np.: budownictwo mieszkaniowe, turystyka i rekreacja). Uwzględnienie

wniosków dotyczących lokalizacji ewentualnych farm fotowoltaicznych powinno być poprzedzone, w zależności od skali inwestycji, szeregiem specjalistycznych badań i analiz wykluczających negatywny wpływ na środowisko, a także uzyskaniem pozytywnych wyników konsultacji społecznych (w rejonie zainteresowanych miejscowości) w ramach partycypacyjnej polityki Gminy. Obecnie zainteresowanie inwestorów produkcją energii na bazie farm fotowoltaicznych skupia się w rejonie miejscowości: Budziechów, Guzów, Jaryszów, Jasień i Zieleniec, a więc praktycznie w każdym najbardziej wylesionym rejonie gminy. W części lokalizacji zostały już wydane decyzje środowiskowe oraz toczą się procedury zmierzające do wydania decyzji o warunkach zabudowy lub zakończono prace planistyczne związane ze sporządzeniem zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Jaryszów) i planu miejscowego (Jasień).

3.3.4. Usługi.

Wysoki odsetek zatrudnionych w usługach lokuje ten sektor gospodarki jako kluczowy w gminie. Jednakże, jak dotychczas, dominują głównie zakłady usług publicznych oraz handel dyskontowy. Zdecydowana większość usług rynkowych (komercyjnych), a handel i gastronomia przede wszystkim, uwzględnia bieżące realia rynkowe i elastycznie reaguje na zależność pomiędzy popytem a podażą. Dlatego w przygotowywanej na potrzeby niniejszej *Strategii* diagnozie uznano, że nasycenie siecią usługową na terenie gminy jest wystarczające z punktu widzenia podstawowych potrzeb. W ciągu ostatnich 20 lat na terenie gminy Jasień liczba placówek handlowych (sklepów) spadła z 88 do 30, a więc zmniejszyła się blisko 3–krotnie. Tendencja spadkowa odzwierciedla zmiany demograficzne, ale przede wszystkim zmiany w strukturze handlu (sklepy internetowe, rozwój wielkopowierzchniowych obiektów handlowych i mniejszych placówek sieciowych w samej gminie, ale także w pobliskich Żarach, w których znaczna część mieszkańców gminy realizuje potrzeby zakupowe). W skali całej gminy, położonej co prawda poza głównymi szlakami komunikacyjnymi, funkcjonują tylko 4 placówki gastronomiczne, przy czym oferta sprowadza się tylko do barów; nie ma praktycznie żadnej restauracji. Ośrodkiem koncentrującym największą ilość placówek usługowych, głównie handlowych, ale także oddziałów bankowych czy usług podstawowych (fryzjer, kosmetyczka, fotograf, optyk, itp.) jest Jasień. Na terenach wiejskich oferta usługowa jest bardzo uboga (łącznie kilka sklepów) lub nie ma jej w ogóle. Analizując aktualne dokumenty planistyczne gminy, a także mając na uwadze narzędzie w postaci decyzji o warunkach zabudowy, należy dodatkowo stwierdzić, że nie ma barier formalnych i przestrzennych do dalszego rozwoju placówek usługowych. Na terenie gminy rozwój funkcji usługowych (handel drobnodetaliczny, gastronomia, pośrednictwo finansowe, itd., itp.) należy wiązać przede wszystkim z zagospodarowaniem istniejących już, a obecnie nieużytkowanych pod tym kątem obiektów. Często zarówno lokalizacja jak i potencjał zainwestowania tych budynków predysponują je do włączenia w sieć usług. Nieuzasadnione jest wyznaczanie nowych terenów pod funkcje usługowe, które mogą być umiejscawiane w obiektach istniejących, najczęściej zlokalizowanych korzystnie w tkance osadniczej i względem układu komunikacyjnego, szczególnie na terenie Jasienia. Ponadto predysponowane są do tego np.: świetlice wiejskie, remizy strażackie, dawne zabytkowe karczmy, byłe zespoły folwarczne, byłe (obecnie nieczynne) placówki usługowe, itp.

Osobną kwestią pozostaje ewentualny dalszy rozwój wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, w tym przypadku obiektów o powierzchni sprzedaży od 400 do 2000 m², czyli tak zwanych supermarketów. Ustalenie docelowej czy założenie maksymalnej ilości wielkopowierzchniowych obiektów handlowych na terenie danej jednostki administracyjnej jest jednym z trudniejszych wyzwań stojących przed władzami samorządowymi, przede wszystkim ze względu na uzasadnione interesy lokalnego środowiska kupieckiego. Wskutek silnej konkurencji ze strony supermarketów tracą pozycję na rynku tradycyjne branżowe punkty sprzedaży (np.: sklepy rybne, mięsne czy owocowo – warzywne). Także sklepy oferujące artykuły kosmetyczne i drogeryjne podlegają silnej konkurencji. To samo dotyczy sklepów z odzieżą, elektroniką, RTV, AGD, wyposażenia wnętrz, itd. Z drugiej

strony powstanie każdego nowego obiektu handlowego, czy jakiegokolwiek podmiotu świadczącego usługę komercyjną, stanowi zwiększenie konkurencji względem istniejących placówek. Konkurencja jest zasadniczym motorem rozwoju i podnoszenia jakości gospodarowania. Tym samym z perspektywy klienta występowanie wzmożonej konkurencji, nawet w postaci kolejnych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, jest sytuacją pożądaną. Należy podkreślić, że w gospodarce rynkowej nie ma obowiązujących wskaźników ani normatywnej ilości sklepów, ich powierzchni sprzedaży czy struktury branżowej usług jaka powinna przypadać na mieszkańca. O kształtowaniu sieci handlowo – usługowej danej gminy nie mogą decydować tylko statystyczne wyliczenia „nasycenia" powierzchnią handlową czy sprzedażową, ani wskaźniki ilości takiej powierzchni przypadającej na jednego mieszkańca, czy różne wyliczenia poziomu siły nabywczej klientów lub obrotów sklepów. Są to tylko elementy monitoringu sytuacji. Nie ma dobrej delimitacji obszaru dla takich analiz gdyż obecnie granice gmin, powiatów czy województw, a nawet państw nie stanowią żadnej bariery w dostępie do wielkopowierzchniowych obiektów handlowych. Jedynie obserwacja wieloletnich trendów może pomóc w odpowiedzi na to zagadnienie. Należy również pamiętać, że to klienci (konsumenci) decydują o powodzeniu lub klęsce każdej placówki handlowej, tym bardziej wielkopowierzchniowej i to oni bezpośrednio kształtują każdy z trendów w ilościowej i jakościowej strukturze handlu. Stan i jakość sieci handlowej podlega niemal codziennie subiektywnej ocenie mieszkańców podczas dokonywania zakupów. Oceniają oni stan oferty handlowej zarówno w odniesieniu do swojej siły nabywczej, dostępności lokalizacji, dostępności asortymentów, preferencji formy handlu, estetyki sklepów, porównania do innych miast, spełnienia oczekiwań i potrzeb. Dodatkowym parametrem pomocnym w ocenie stanu nasycenia sklepami i innymi placówkami usługowymi są więc badania rynkowe (konsumenckie) dotyczące poziomu zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Gmina Jasień wiąże duże nadzieje z rozwojem turystyki i rekreacji w oparciu o istniejące walory przyrodnicze i krajobrazowe. Godne wypromowania są także walory kulturowe, a zwłaszcza wspomniane w podrozdziale o uwarunkowaniach kulturowych „Grodzisko w Wicinie", oraz położenie geograficzne gminy odnośnie dostępu (dojazdu) do innych, pobliskich atrakcyjnych rejonów. Jest zatem szansa na szerszy rozwój turystyki pobytowej, a więc kilkudniowej, przynoszącej bardziej wymierne korzyści materialne dla lokalnej gospodarki. Dla wielu odwiedzających ważne jest położenie danej gminy czy konkretnej miejscowości względem atrakcji turystycznych. Lokalizacja gminy Jasień stosunkowo blisko ważnych szlaków komunikacyjnych oraz w sąsiedztwie wielu atrakcyjnych rejonów turystycznych (Dolina Bobru, Łuk Mużakowa, Bory Zasieckie, Bory Dolnośląskie, liczne pojezierza w regionie lubuskim) jest sama w sobie atrakcją godną zagospodarowania i wypromowania. Rejon gminy może pełnić rolę bazy wypadowej, bo położony jest w zasięgu maksymalnie kilkudziesięciominutowego dojazdu do wyżej wymienionych regionów oraz licznych atrakcji z nimi związanych. Powyższe otwiera szanse dla rozwoju usług turystycznych, a zwłaszcza rekreacyjnych, ukierunkowanych na obsługę ruchu jednodniowego i weekendowego (lokalne atrakcje) oraz dla wielodniowych usług wypoczynkowych w powiązaniu z możliwością dalszych wycieczek. Aby tego dokonać należy wdrożyć szereg działań związanych między innymi z poprawą funkcjonowania komunikacji publicznej (zwłaszcza autobusowej w dni wolne od pracy i reaktywacją przewozów kolejowych), szeroką ofertą usług kultury i sportu czy promocją gminy. Coraz bardziej docenianymi walorami są także naturalny krajobraz, niskie zaludnienie, historyczna architektura miejska i wiejska, a także brak zgiełku, charakterystycznego dla dużych ośrodków turystycznych. Należy więc dodatkowo skoncentrować się na działaniach proekologicznych związanych z ochroną przyrody i środowiska naturalnego, poprawą estetyki i wizerunku gminy, a także rozbudować infrastrukturę służącą turystyce (obiekty noclegowe, znakowane trasy turystyczne, miejsca odpoczynku, punkty widokowe, itp.) w zakresie umożliwiającym obsługę oczekiwanego ruchu. Niezbędna w tym zakresie będzie współpraca z lokalnymi Nadleśnictwami. Jak dotychczas sektor usług turystycznych praktycznie nie istnieje. Poza kilkoma zaniedbanymi, znakowanymi trasami turystycznymi jedynym obiektem noclegowym jest hostel w Jasieniu. Były ośrodek wakacyjny w Świbnej (w dolinie rzeki Lubszy) został de facto zlikwidowany. Mając na uwadze lokalne uwarunkowania potencjalny sukces można odnieść np.: na

bazie rewitalizacji zdegradowanych substancji zabytkowych (byłe założenie folwarczne czy pałacowo – parkowe), wprowadzając do nich szeroką ofertę noclegową, gastronomiczną i rekreacyjną. Ewentualne nowe obiekty mogą zaś koncentrować się na ofercie sportowo – rekreacyjnej, wzbogaconej szeregiem usług towarzyszących (np.: rozrywka, rehabilitacja, lecznictwo, opieka, zakwaterowanie, gastronomia, itp.) i otoczonej naturalnym krajobrazem (mozaika terenów leśnych i polno – łąkowych). Oferta takich ośrodków powinna być także wzbogacona o możliwość czasowego (zabudowa letniskowa) lub stałego (zabudowa jednorodzinna, w tym rezydencjonalna) zamieszkania (dla nierezydentów), nie tylko na bazie komercyjnych usług zakwaterowania. Powyższe otwiera możliwości przed rozwojem wielofunkcyjnych ośrodków turystyczno – rekreacyjnych. Licząc perspektywicznie na efekt synergii, należy założyć możliwość rozwoju mniejszych, uzupełniających ośrodków (obiektów) turystycznych (zakwaterowanie i gastronomia). Oczekuje się także rozwoju działalności agroturystycznych, wspomagających wyżej wymienioną potencjalną ofertę.

4. BADANIE OPINII SPOŁECZNEJ.

4. 1. Cel i metodologia badania lokalnej opinii społecznej.

Wybór metody partycypacyjnej w procesie tworzenia *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* upoważniał do zabrania głosu szerokie spektrum mieszkańców gminy. Równolegle do procesu wsparcia budowy założeń *Strategii* (spotkania konsultacyjne) przeprowadzone zostało badanie opinii społecznej odnośnie problematyki rozwoju Gminy. Celem badania było uzyskanie odpowiedzi w obszarach tematycznych dotyczących:

- poziomu zadowolenia z faktu zamieszkania w gminie;
- oceny funkcjonowania podstawowych elementów infrastruktury społecznej;
- oceny funkcjonowania podstawowych elementów infrastruktury technicznej;
- postulowanych zamierzeń inwestycyjnych;
- oceny funkcjonowania administracji samorządowej;
- oczekiwanych kierunków rozwoju gminy.

Narzędziem badawczym były ogólnodostępne ankiety PAPI. Ankietę można było wypełniać w okresie od 1 do 30 lipca 2021 roku. Ankieta składała się z 8 pytań oraz metryki. Większość pytań (6) miało charakter zamknięty.

Udział mieszkańców w badaniu był dobrowolny i anonimowy. Nie założono określonej z góry reprezentatywnej próby ze względu na fakt, że ankietę wypełniać miał sam respondent i mógł to zrobić każdy dorosły mieszkaniec gminy. Ankietę dystrybuowano w następujących formach:

- ankieta w wersji papierowej dostępna w Urzędzie Miejskim;
- ankieta w wersji papierowej dostępna na spotkaniach konsultacyjnych (warsztatach strategicznych);
- ankieta w wersji papierowej kolportowana przez sołtysów poszczególnych miejscowości oraz przez gminne jednostki organizacyjne;
- ankieta w wersji elektronicznej dostępna na stronie internetowej Gminy (do własnego wydruku).

Wypełnioną ankietę można było składać w specjalnie przygotowanej do tego urnie zlokalizowanej w budynku Urzędu Miejskiego w Jasieniu lub w formie elektronicznej na podany adres mailowy lub wypełnić i zostawić bezpośrednio na spotkaniu konsultacyjnym.

Łącznie poprawnie wypełnioną ankietę złożyło 121 mieszkańców. Oznacza to, że udział w badaniu wzięło 2,08 % z ogółu dorosłych mieszkańców gminy. Jak na badanie społeczne była to dość wysoka frekwencja. Rozkład respondentów według płci, wieku i miejsca zamieszkania przedstawiają poniższe tabele.

TABELA 2: Charakterystyka respondentów uczestniczących w badaniu społecznym według wieku i płci.

Wiek w latach	Liczba respondentów ogółem i według płci		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
18 – 24	**5**	2	3
25 – 29	**8**	2	6
30 – 39	**23**	16	7
40 – 49	**23**	12	11
50 – 64	**34**	15	19
65 i więcej	**28**	19	9
suma	**121**	**66**	**55**

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

TABELA 3: Rozkład respondentów uczestniczących w badaniu społecznym według miejscowości.

Sołectwo	Liczba respondentów
Jasień	45
Bieszków	6
Bronice	2
Budziechów	4
Golin	4
Guzów	2
Jabłoniec	7
Jaryszów	7
Jasionna	2
Jurzyn	2
Lipsk Żarski	2
Lisia Góra	4
Mirkowice	1
Roztoki	8
Świbna	9
Wicina	4
Zabłocie	11
Zieleniec	1
suma	**121**

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

4. 2. Wyniki badania lokalnej opinii społecznej.

Szczegółowe wyniki badania społecznego, zobrazowane w formach tabelarycznych i graficznych, w tym prezentujące uzyskane wyniki w podziale na płeć i wiek respondenta oraz przyporządkowane dla każdej z miejscowości, ujęte są w sprawozdaniu z przebiegu i wyników konsultacji, będącym załącznikiem do uchwały przyjmującej niniejszą *Strategię*. Poniżej zaprezentowane są przede wszystkim wyniki ogólne.

W pytaniu nr 1, otwierającym ankietę, respondenci mieli za zadanie odpowiedzieć na pytanie czy czują się zadowoleni (usatysfakcjonowani), że zamieszkują gminę Jasień. Odpowiedzi „TAK" udzieliło ogółem 90,1 % respondentów. Podobnie wysoki odsetek odpowiedzi „TAK" występował w podziale na płeć (kobiety 89,4 %, mężczyźni 90,9 %) oraz wiek (18 – 29 lat 92,3 %, 30 – 49 lat 87,0 %, 50 i więcej lat 91,9 %).

W pytaniu nr 2 respondenci oceniali lokalną infrastrukturę społeczną i techniczną. Katalog zawierał 18 elementów, z którymi mieszkańcy mają (lub nie) do czynienia na co dzień. Co ważne, pytanie nie dotyczyło infrastruktury zależnej wyłącznie od Gminy. Respondenci oceniali każdy z elementów, niezależnie od odpłatności, w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznaczało ocenę najniższą, a 10 najwyższą. Poniższa tabela prezentuje wyniki ogółem usystematyzowane od elementu ocenionego najwyżej do najniżej.

TABELA 4: Odpowiedź na pytanie nr 2 dotyczące oceny lokalnej infrastruktury społecznej i technicznej.

Wyszczególnienie	Ocena (skala od 1 do 10)
SIEĆ WODOCIĄGOWA	6,6
ENERGETYKA	6,4
GOSPODARKA ODPADAMI	6,4
ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA	6,3
SZKOLNICTWO	5,9
TELEKOMUNIKACJA I ŁĄCZNOŚĆ	5,8
OŚWIETLENIE ULICZNE	5,7
HANDEL	5,3
SIEĆ KANALIZACYJNA	5,1
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	5,1
ZIELEŃ PUBLICZNA (ogólnodostępna, bez lasów)	4,9
SPORT I REKREACJA	4,9
SŁUŻBA ZDROWIA	4,9
CZYSTOŚĆ I ESTETYKA	4,7
KULTURA	4,6
GASTRONOMIA	4,6
KOMUNIKACJA PUBLICZNA	3,3
UKŁAD KOMUNIKACYJNY (sieć i jakość dróg)	2,9

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

Kobiety najwyżej oceniły administrację samorządową (6,5), zaś najniżej układ komunikacyjny (3,0). Mężczyźni najwyżej ocenili sieć wodociągową (6,8), a najniżej, zgodnie, układ komunikacyjny (2,8). Najmłodsi respondenci (18 – 29 lat) ocenili najlepiej energetykę (6,8), a najgorzej układ komunikacyjny (2,9). Respondenci w wieku 30 – 49 lat najbardziej cenią sobie gospodarkę odpadami (6,5), a najmniej układ komunikacyjny (2,9). Najstarsi mieszkańcy gminy (50 i więcej lat) najwyżej ocenili sieć wodociągową (6,9), a najniżej, podobnie jak inni, układ komunikacyjny (2,9).

W pytaniu nr 3 respondenci mieli niejako zadecydować o priorytetach inwestycyjnych (budowa, rozbudowa, modernizacja, dofinansowanie) na terenie swojej gminy. Katalog obejmował 10 wybranych elementów infrastruktury społecznej i technicznej zależnej od Gminy Jasień. Respondenci musieli uszeregować odpowiedzi od 1 do 10, gdzie 10 oznaczało inwestycje najpilniejszą, a 1 najmniej pilną. Co istotne w tym pytaniu – każda ocena (cyfra) mogła wystąpić tylko raz, a więc respondenci w przypadku równoważnego priorytetu dla danych dziedzin, musieli każdorazowo zdecydować o konkretnej kolejności. Poniższa tabela prezentuje wyniki ogółem usystematyzowane od elementu ocenianego najwyżej (najpilniejszy) do najniżej (najmniej pilny).

TABELA 5: Odpowiedź na pytanie nr 3 dotyczące priorytetów inwestycyjnych odnośnie lokalnej infrastruktury społecznej i technicznej.

Wyszczególnienie	Ocena (skala od 10 do 1)
SIEĆ DRÓG (zależnych od gminy, tzn. drogi gminne publiczne)	8,2
CZYSTOŚĆ i ESTETYKA (w tym zieleń urządzona, miejsca spotkań, itp.)	5,7
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE (w tym oświetlenie uliczne, itp.)	5,6
SIEĆ KANALIZACYJNA (w tym przydomowe oczyszczalnie ścieków)	5,5
CIEPŁOWNICTWO (np.: wymiana pieców, itp.)	5,3
SPORT I REKREACJA (w tym także place zabaw)	5,2
KULTURA	5,2
GOSPODARKA ODPADAMI	4,9
SZKOLNICTWO	4,9
SIEĆ WODOCIĄGOWA	4,5

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

Dla wszystkich grup respondentów (kobiety 8,0, mężczyźni 8,4, najmłodsi 9,8, wiek średni 8,1, najstarsi 7,9) najważniejsza (najpilniejsza) była modernizacja lokalnej sieci dróg gminnych. Mniej zgodne, w tak ustalonym podziale, były inwestycje najmniej pilne. Dla kobiet najmniejsze znaczenie miała sieć wodociągowa (4,4), dla mężczyzn szkolnictwo (4,2), dla osób w wieku 18 – 29 lat także szkolnictwo (3,6), dla osób w wieku 30 – 49 lat gospodarka odpadami (4,3), a dla najstarszych mieszkańców w wieku 50 lat i więcej sieć wodociągowa (4,4).

Pytanie nr 4 dotyczyło kwestii czy respondenci uważają za zasadne, aby na terenie gminy powstał żłobek lub klub dziecięcy. Odpowiedzi można było udzielić na zasadzie „TAK" lub „NIE" lub „NIE WIEM". Poniższa tabela prezentuje uzyskane wyniki zarówno od ogółu respondentów, jak i w podziale na płeć i wiek.

TABELA 6: Odpowiedź na pytanie nr 4 dotyczące potrzeby organizacji żłobka lub klubu dziecięcego.

Wyszczególnienie	TAK (%)	NIE (%)	NIE WIEM (%)
Ogółem	71,9	6,6	21,5
Kobiety	74,2	0	25,8
Mężczyźni	69,1	14,5	16,4
18 – 29 lat	69,2	15,4	15,4
30 – 49 lat	71,7	6,6	21,7
50 i więcej lat	72,6	4,8	22,6

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

Niezależnie od ustalonej kategorii obliczeniowej (ogółem, płeć, wiek) idea organizacji żłobka lub klubu dziecięcego spotkała się z dużą aprobatą.

W pytaniu nr 5 respondenci mieli zastanowić się nad sytuacją, czy gdyby hipotetycznie otrzymali propozycję pracy poza gminą Jasień, o podobnych warunkach finansowych co obecnie na miejscu, ale wiązałaby się ona z koniecznością opuszczenia na stałe gminy, to czy skorzystaliby z tej propozycji. Na pytanie odpowiadali tylko respondenci w wieku produkcyjnym (kobiety 18 – 59 lat, mężczyźni 18 – 64 lata). Odpowiedzi można było udzielić

na zasadzie „TAK” lub „NIE” lub „NIE WIEM”. Poniższa tabela prezentuje uzyskane wyniki zarówno od ogółu respondentów, jak i w podziale na płeć i wiek.

TABELA 7: Odpowiedź na pytanie nr 5 dotyczące ewentualnego wyjazdu na stałe z gminy w związku z nową pracą.

Wyszczególnienie	TAK (%)	NIE (%)	NIE WIEM (%)
Ogółem	35,5	40,8	23,7
Kobiety	36,2	40,4	23,4
Mężczyźni	34,8	41,3	23,9
18 – 29 lat	46,1	30,8	23,1
30 – 49 lat	30,4	50,0	19,6
50 i więcej lat[4]	38,2	32,4	29,4

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

Odpowiedzi ogółem i w podziale na płeć były bardzo zbieżne. Wynika z nich, że teoretycznie co trzeci mieszkaniec zdecydowałby się na wyjazd na stałe za nową pracą poza granice gminy Jasień. Blisko połowa respondentów nie dokonałaby takiej zmiany, zaś około 1/5 nie ma na razie w tym temacie wyrobionego zdania. Wyniki w podziale na wiek sugerują, że zdecydowanie najchętniej (blisko połowa) na wyjazd z gminy zdecydowaliby się najmłodsi jej mieszkańcy.

Pytanie nr 6, w odróżnieniu od poprzednich dotyczących całej gminy, wiązało się bezpośrednio z miejscowością, w której zamieszkuje dany respondent. Zadaniem respondentów było wymienienie maksymalnie 5 inwestycji (działań) do najpilniejszej realizacji na terenie ich miejscowości. Poniższa tabela prezentuje pełen katalog uzyskanych odpowiedzi (kolejność nie oznacza priorytetu danej inwestycji).

[4] Za wyjątkiem osób w wieku poprodukcyjnym.

TABELA 8: Odpowiedź na pytanie nr 6 związane z podaniem 5 najpilniejszych inwestycji na terenie konkretnych miejscowości.

Miejscowość	Lista postulowanych inwestycji
1	2
Jasień	➢ likwidacja obecnej ekspozycji (zwierzęta) w Rynku przy kościele; ➢ poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych; ➢ realizacja większej ilości miejsc zieleni urządzonej (ogrody deszczowe, skwery, zieleńce, itp.), w tym zadrzewianie głównych ciągów komunikacyjnych; ➢ budowa mieszkań komunalnych; ➢ remont i zagospodarowanie pałacu; ➢ kompleksowa rewitalizacja centrum miasta; ➢ kompleksowa rewitalizacja Górki Flöthera, w tym schodów i wieży widokowej; ➢ organizacja przestrzeni publicznej w centrum miasta na bazie ulic planowanych do wyłączenia z ruchu pojazdów; ➢ poprawa funkcjonowania i częstotliwości komunikacji publicznej; ➢ modernizacja głównego przystanku (dworca) autobusowego; ➢ organizacja stacji ładowania aut elektrycznych; ➢ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➢ modernizacja mostów i kładek na rzece Lubszy; ➢ remonty i rozbudowa sieci chodników; ➢ budowa dróg rowerowych; ➢ budowa infrastruktury przyjaznej dla osób niepełnosprawnych przy ciągach komunikacyjnych; ➢ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➢ modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej; ➢ rozbudowa sieci kanalizacyjnej; ➢ modernizacja i rozbudowa kanalizacyjnej burzowej; ➢ wymiana starych pieców „kopciuchów"; ➢ budowa nowego PSZOK; ➢ budowa zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy; ➢ rozbudowa cmentarza; ➢ modernizacja obiektów usług publicznych; ➢ budowa / organizacja żłobka; ➢ rozbudowa centrum kultury; ➢ organizacja małego kina, np.: sezonowego; ➢ większa ilość plenerowych imprez masowych; ➢ modernizacja stadionu miejskiego; ➢ modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej, w tym budowa otwartego basenu, stake parku i pumptracka na bazie byłego OSIR; ➢ poprawa bezpieczeństwa publicznego w porach wieczornej i nocnej; ➢ wspieranie rozwoju usług gastronomicznych typu kawiarnie czy puby / kluby dla młodzieży; ➢ organizacja nowoczesnego targowiska stałego i/lub sezonowego.
Bieszków	➢ sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego; ➢ poprawa funkcjonowania komunikacji publicznej (autobusowej i kolejowej); ➢ budowa przystanku kolejowego przy okazji modernizacji linii kolejowej; ➢ modernizacja dróg powiatowych i gminnych; ➢ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➢ większe dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków; ➢ budowa świetlicy wiejskiej.
Bronice	➢ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➢ modernizacja dostępu do sieci internetowej (światłowód).

1	2
Budziechów	➢ uporządkowanie przestrzeni publicznej w centrum wsi; ➢ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➢ budowa oświetlenia dla drogach wewnętrznych; ➢ organizacja rejestratora prędkości na drodze wojewódzkiej; ➢ rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej; ➢ modernizacja rowów melioracyjnych; ➢ modernizacja świetlicy wiejskiej; ➢ organizacja klubu seniora.
Golin	➢ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➢ modernizacja urządzeń melioracyjnych (czyszczenie rowów); ➢ zagospodarowanie budynku po byłej szkole; ➢ remont świetlicy wiejskiej.
Guzów	➢ modernizacja dróg gminnych; ➢ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➢ modernizacja rowów melioracyjnych; ➢ budowa boiska sportowego; ➢ modernizacja placu zabaw.
Jabłoniec	➢ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➢ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➢ remont świetlicy wiejskiej; ➢ modernizacja boiska sportowego; ➢ budowa placu zabaw.
Jaryszów	➢ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➢ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➢ modernizacja sieci wodociągowej (polepszenie jakości wody); ➢ uporządkowanie gospodarki ściekowej; ➢ remont świetlicy wiejskiej.
Jasionna	➢ poprawa estetyki cmentarza; ➢ rewitalizacja zabytkowego zespołu pałacowego; ➢ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➢ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➢ modernizacja sieci wodociągowej; ➢ modernizacja urządzeń melioracyjnych (czyszczenie rowów); ➢ powiększenie boiska sportowego i placu zabaw.
Jurzyn	➢ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➢ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➢ modernizacja sieci wodociągowej; ➢ uporządkowanie gospodarki ściekowej; ➢ modernizacja urządzeń melioracyjnych; ➢ powiększenie boiska sportowego i placu zabaw.
Lipsk Żarski	➢ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➢ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➢ gazyfikacja; ➢ uporządkowanie zaśmieconego koryta rzeki Lubszy; ➢ organizacja infrastruktury turystycznej; ➢ organizacja plenerowego miejsca spotkań; ➢ budowa placu zabaw.
Lisia Góra	➢ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➢ gazyfikacja miejscowości; ➢ budowa boiska sportowego; ➢ modernizacja zaplecza kuchennego w świetlicy wiejskiej.
Mirkowice	➢ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➢ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➢ gazyfikacja miejscowości; ➢ budowa boiska sportowego.

1	2
Roztoki	➢ poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych; ➢ modernizacja wszystkich kategorii dróg, w tym mostów na ciekach wodnych; ➢ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➢ uporządkowanie gospodarki ściekowej; ➢ modernizacja rowów melioracyjnych; ➢ budowa świetlicy wiejskiej.
Świbna	➢ poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych; ➢ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➢ ograniczenie hałasu od drogi wojewódzkiej; ➢ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➢ budowa drogi rowerowej do Jasienia; ➢ uporządkowanie gospodarki ściekowej (większe dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków).
Wicina	➢ poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych; ➢ rozwój infrastruktury turystycznej na bazie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”; ➢ poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych; ➢ modernizacja dróg gminnych, w tym mostów na ciekach wodnych; ➢ modernizacja rowów melioracyjnych; ➢ remont świetlicy wiejskiej; ➢ organizacja plenerowego miejsca spotkań; ➢ polepszenie jakości zasięgu sieci telekomunikacyjnych.
Zabłocie	➢ poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych; ➢ nasadzenia zieleni publicznej; ➢ rewitalizacja obiektów zabytkowych; ➢ modernizacja dróg gminnych; ➢ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➢ modernizacja sieci wodociągowej (polepszenie jakości wody); ➢ uporządkowanie gospodarki ściekowej; ➢ gazyfikacja miejscowości; ➢ modernizacja rowów melioracyjnych; ➢ remont świetlicy wiejskiej / remizy strażackiej; ➢ organizacja plenerowego miejsca spotkań; ➢ modernizacja placu zabaw; ➢ uregulowanie własności boiska sportowego; ➢ rozbudowa infrastruktury sportowej; ➢ doposażenie jednostki OSP; ➢ zmiana sołtysa i zjednoczenie mieszkańców.
Zieleniec	➢ modernizacja dróg.

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Pytanie nr 8 dotyczyło oceny funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Jasieniu. Respondenci mieli wziąć pod uwagę czas oczekiwania na załatwienie powierzonych urzędnikom spraw, obsługę petentów, kompetencje urzędników, itp. Oceny można było dokonać w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało ocenę najniższą, a 5 najwyższą. Poniższa tabela prezentuje uzyskane wyniki zarówno od ogółu respondentów, jak i w podziale na płeć i wiek.

TABELA 9: Odpowiedź na pytanie nr 8 dotyczące oceny funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Jasieniu.

Wyszczególnienie	Ocena
Ogółem	3,79
Kobiety	3,85
Mężczyźni	3,73
18 – 29 lat	3,92
30 – 49 lat	3,96
50 i więcej lat	3,65

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

Uzyskane wyniki (ocena Urzędu) zawierają się w przedziale od 3,65 do 3,96. Najwyżej prace Urzędu cenią sobie osoby w wielu 30 – 49 lat (3,96) oraz najmłodsi (3,92), zaś najniżej mężczyźni (3,73) oraz osoby najstarsze (3,65).

5. ANALIZA SWOT.

5. 1. Założenia metodologiczne.

Strategiczny plan rozwoju danej gminy powinien opierać się na mocnych stronach lokalnej, szeroko pojętej przestrzeni środowiskowej, społecznej i gospodarczej, eliminować słabości, wykorzystywać pojawiające się szanse oraz unikać przyszłych zagrożeń. Wsparciem tego procesu jest sporządzenie analizy SWOT. Według uniwersalnej definicji Analiza SWOT (**S**trenghts, **W**eaknesses, **O**pportunities, **T**hreats) identyfikuje oraz ocenia mocne i słabe strony oraz przyszłe szanse i zagrożenia, wynikające z wpływu otoczenia i zmian w nim zachodzących (Kłosowski S., Adamski J., 1999).

TABELA 10: Czynniki współtworzące analizę SWOT.

MOCNE STRONY: zalety społeczności, zasoby: ludzkie, środowiska, infrastruktury, finansowe, itp., dostępne w rozwiązywaniu problemów; elementy przewagi nad innymi	**SŁABE STRONY:** **obecnie istniejące problemy i bariery,** **przeszkody do podjęcia działań,** **brakujące elementy i zasoby**
SZANSE: zmiany w otoczeniu sprzyjające naszym działaniom, konkretne zyski, możliwi partnerzy	**ZAGROŻENIA:** **negatywne skutki uboczne działań,** **próba przewidzenia nieoczekiwanych skutków,** **zagrożenia i rozwiązania, których należy unikać**

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Uczestnicy wspomnianych na wstępie warsztatów strategicznych (spotkań konsultacyjnych) wspierających proces budowy niniejszej *Strategii*, jako jej formalni współautorzy, określili na podstawie własnych przemyśleń:

- **mocne strony** – uwarunkowania, stanowiące mocne strony gminy, elementy przewagi nad innymi, które należy wykorzystać aby osiągnąć zamierzoną wizję i cele strategiczne;
- **słabe strony** – obecnie istniejące problemy i bariery, które należy wyeliminować, aby nie utrudniały osiągnięcia wizji i celów;
- **szanse** – czynniki, które mogą być traktowane jako pomocne i przy odpowiednich działaniach wykorzystane jako uwarunkowania sprzyjające rozwojowi gminy;
- **zagrożenia** – czynniki zagrażające realizacji wizji i celów, których wpływ może osłabić podejmowane działania.

Każdy z uczestników warsztatów strategicznych przedstawił swoją propozycję analizy SWOT w formie pisemnej. Ze względu na oczywisty subiektywizm analizy podjęto decyzję o zaprezentowaniu ogółu otrzymanych wyników, odzwierciedlając tym samym różne punkty widzenia i odniesienia zainteresowanych mieszkańców czy partnerów społecznych i gospodarczych. Z poziomu eksperckiego wyniki analizy SWOT zostały uzupełnione oraz posegregowane według sfer przestrzennej, społecznej i gospodarczej. Przeprowadzono także generalizację treści zbieżnych sformułowań. Kolejność poszczególnych elementów analizy nie oznacza częstości ich występowania.

5. 2. Sfera przestrzenna.

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
➢ dogodne położenie geograficzne, w tym w rejonie pogranicza polsko – niemieckiego i większych miast południowej części regionu lubuskiego; ➢ wysoka lesistość; ➢ dobry stan środowiska; ➢ zasób obszarów cennych przyrodniczo; ➢ bogata historia (tradycje) miasta i terenów wiejskich; ➢ sukcesywna realizacja MPZP dla poszczególnych obrębów ewidencyjnych; ➢ obwodnica Jasienia; ➢ sukcesywna kanalizacja miasta i największej wsi (Budziechów); ➢ sieć gazowa w mieście i największej wsi (Budziechów).	➢ zanieczyszczenie rzeki Lubszy; ➢ stan infrastruktury drogowej (jakość dróg); ➢ brak dróg rowerowych poza krótkim wyjątkiem w mieście; ➢ brak chodników na terenach wiejskich; ➢ organizacja ruchu drogowego (zagrożenia dla bezpieczeństwa pieszych); ➢ oświetlenie uliczne, zwłaszcza na terenach wiejskich; ➢ stan infrastruktury kolejowej; ➢ brak komunikacji kolejowej; ➢ stan techniczny urządzeń melioracyjnych; ➢ stan technicznych budynków mieszkalnych powstałych przed 1945 rokiem; ➢ mały zasób mieszkań komunalnych; ➢ estetyka miasta (zaniedbana przestrzeń publiczna).
SZANSE:	**ZAGROŻENIA:**
➢ budowa obwodnicy Budziechowa (kontynuacja budowy obwodnic Jasienia i Lubska); ➢ modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej (sieci wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe); ➢ rozwój komunikacji publicznej (autobusowej i kolejowej); ➢ budowa dróg rowerowych; ➢ poprawa wizerunku i estetyki miasta i terenów wiejskich; ➢ zagospodarowanie terenów zielonych (Górka Flöthera); ➢ zagospodarowanie centrum miasta (Rynek) w kierunku sukcesywnego wyłączania ruchu samochodowego i przekształcenia w otwartą przestrzeń dla mieszkańców (zieleń, deptak, itp.); ➢ budowa zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu; ➢ zasób terenów predysponowanych do rozwoju różnych funkcji (mieszkaniowych, produkcyjnych, usługowych); ➢ rozwój budownictwa mieszkaniowego; ➢ kontynuacja prac nad kolejnymi MPZP.	➢ dekapitalizacja lokalnej infrastruktury technicznej; ➢ niewykorzystanie środków zewnętrznych na budowę i modernizację infrastruktury technicznej; ➢ zanieczyszczenie środowiska; ➢ pogłębianie chaosu i konfliktów przestrzennych wskutek polityki przestrzennej opartej w większości rejonów gminy na decyzjach o warunkach zabudowy, w tym skutkujące zagrożeniami dla środowiska; ➢ pogłębienie złego stanu wizerunku i estetyki przestrzeni publicznych; ➢ dekapitalizacja prywatnej substancji mieszkaniowej oraz obiektów i przestrzeni jej towarzyszących wskutek starzenia się lokalnej społeczności.

5. 3. Sfera społeczna.

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
➢ współpraca partnerów społeczno – gospodarczych z Urzędem Miejskim; ➢ dobrze wyposażona sieć placówek szkolnych; ➢ dobry poziom nauczania w lokalnej sieci edukacyjnej (przedszkole, szkoły podstawowe); ➢ działalność klubów sportowych; ➢ aktywność społeczna lokalnych stowarzyszeń seniorów.	➢ odpływ migracyjny młodych mieszkańców; ➢ ujemne saldo migracji i przyrost naturalny; ➢ patologie społeczne (zagrożone bezpieczeństwo w miejscach publicznych w porze wieczornej); ➢ niedostateczna praca (patrole) Policji Państwowej w porach wieczornej i nocnej; ➢ wąski wachlarz usług lokalnej służby zdrowia; ➢ brak żłobka; ➢ brak szkolnictwa zawodowego; ➢ niedostateczny stan infrastruktury kultury; ➢ niedostateczny stan infrastruktury sportowo – rekreacyjnej; ➢ ograniczona oferta sekcji sportowych w lokalnych klubach; ➢ brak współpracy poszczególnych środowisk społecznych; ➢ brak zorganizowanych, plenerowych miejsc spotkań dla różnych grup wiekowych.
SZANSE:	**ZAGROŻENIA:**
➢ organizacja plenerowych miejsc spotkań dla różnych grup wiekowych; ➢ modernizacja bazy usług kultury; ➢ organizacja większej ilości imprez kulturalnych, w tym dedykowanych dla różnych grup wiekowych; ➢ rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, w tym dla różnych grup wiekowych; ➢ organizacja większej ilości imprez sportowo – rekreacyjnych, w tym dedykowanych dla różnych grup wiekowych; ➢ poprawa bezpieczeństwa publicznego w porze wieczornej.	➢ dekapitalizacja lokalnej infrastruktury społecznej; ➢ niewykorzystanie środków zewnętrznych na budowę i modernizację infrastruktury społecznej; ➢ dalszy odpływ młodych mieszkańców i starzenie się społeczeństwa – zagrożenie trwałą depopulacją; ➢ konflikty polityczne i światopoglądowe; ➢ brak oddolnych inicjatyw społecznych; ➢ marazm lokalnej społeczności; ➢ społeczna niechęć do zmian; ➢ patologie społeczne; ➢ bezpieczeństwo publiczne.

5. 4. Sfera gospodarcza.

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
➢ rozwinięty przemysł w mieście; ➢ tradycje przemysłu metalowego; ➢ placówki handlowe w mieście; ➢ duża podaż miejsc pracy w przemyśle; ➢ niskie bezrobocie.	➢ duża ilość nieużytków rolnych; ➢ rynek pracy oparty niemal wyłącznie na przemyśle metalowym; ➢ miejsca pracy głównie dla robotników – mężczyzn; ➢ brak miejsc pracy dla wykształconej młodzieży; ➢ brak oferty turystycznej; ➢ niedostateczny stan infrastruktury turystycznej.
SZANSE:	**ZAGROŻENIA:**
➢ promocja gminy Jasień w celu przyciągnięcia nowych osadników; ➢ rozwój rolnictwa ekologicznego; ➢ rozwój odnawialnych źródeł energii w skali adekwatnej do lokalnych uwarunkowań przestrzennych; ➢ rozwój rynku pracy dla kobiet; ➢ rozwój rynku pracy dla wykształconej młodzieży; ➢ rozwój usług, w tym odnośnie innowacji związanych z lokalnym przemysłem; ➢ rozwój agroturystyki; ➢ rozwój infrastruktury turystycznej, w tym we współpracy z sąsiednimi gminami; ➢ oferta turystyczna Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”.	➢ oparcie głównego źródła dochodów własnych gminy tylko na lokalnym przemyśle; ➢ kryzys gospodarczy dla nisko wykwalifikowanych / mało innowacyjnych branż produkcyjnych; ➢ brak koncepcji rozwojowych odnośnie branż usługowych.

6. WIZJA.

W myśl uniwersalnej definicji wizja powinna być wyrazem aspiracji społecznych oraz twórczym wyobrażeniem przyszłości określającym rangę, atrakcyjność gminy, jak również efekty wykorzystania jej atutów i szans rozwojowych oraz efekty eliminacji lub znaczącego ograniczenia problemów i zagrożeń. Innymi słowy wizja powinna określić ton celów strategicznych, przedstawiać gminę naszych marzeń.

Gmina Jasień w 2030 roku łączy w sobie pełen wachlarz realnych i potencjalnych walorów Dolnych Łużyc, co oznacza:

- bogactwo naturalnego środowiska, podlegającego szczególnej ochronie;
- dobrze zachowane i udostępnione dla zwiedzających skarby dziedzictwa kulturowego;
- gminę zintegrowaną przestrzennie, korzystającą z renty położenia względem zachodniej granicy kraju;
- gminę włączoną w rozwiniętą sieć sprawnie funkcjonującej komunikacji publicznej i transportową;
- bezpieczne miejsce zamieszkania, wyposażone w wysokosprawną, przyjazną środowisku infrastrukturę;
- zaangażowaną i otwartą społeczność, dla której świadczona jest wysoka jakość usług publicznych;
- wielofunkcyjną gospodarkę, będącą źródłem lokalnego dobrobytu, opartą na rolnictwie, nowoczesnym, niskoemisyjnym, neutrealnym klimatycznie przemyśle i urozmaiconych usługach.

Parafrazując słynny aforyzm możemy również powiedzieć, a wręcz wyraźnie podkreślić, że „*Nie pytaj, co Gmina może zrobić dla Ciebie, ale co Ty możesz zrobić dla Gminy*”. Tak więc:

Jasień zależy od Ciebie

Takie lapidarne brzmienie wizji, w wyniku wieloetapowej procedury głosowania, wybrano podczas prac nad *Strategią Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020*. To sformułowanie przyjęło się już w lokalnym środowisku, „żyje swoim życiem”, stało się np.: hasłem marketingowym Gminy. Podtrzymuje się je zatem na potrzeby niniejszej *Strategii* jako równoległą wizję (wsparcie wizji).

7. CELE STRATEGICZNE.

7. 1. Cele główne.

Cele strategiczne, w myśl uniwersalnej definicji, powinny wyrażać idealne zakończenie tego, co chce się osiągnąć lub do czego dążyć. Powinny być wskazówkami dla ogółu strategii i działań. Cel to odpowiedź na problem / potencjał, który chcemy przy pomocy zaplanowanej interwencji rozwiązać / wzmocnić. Cel opisuje przejście od sytuacji zastanej, wyjściowej (zdiagnozowanej) do sytuacji pożądanej. Cel to pożądany stan w przyszłości, po zakończeniu realizacji strategii. Istotne jest aby cele, a następnie zadania (kierunki działań), odpowiadały na potrzeby rozwojowe obszaru, niwelowały bariery i wzmacniały potencjały, integrując działania z różnych dziedzin.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

WYMIAR PRZESTRZENNY (CEL STRATEGICZNY NR 1):

PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA DLA MIESZKAŃCA I ŚRODOWISKA

Realizacja celu strategicznego nr 1 opiera się na osiągnięciu wysokiej jakości przestrzeni przy równoczesnym poszanowaniu walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych oraz zapewnieniu bezpieczeństwa ekologicznego. Działania związane z rozwojem (budową, rozbudową, modernizacją) szeroko pojętej infrastruktury technicznej będą realizowane z poszanowaniem i wsparciem ochrony środowiska naturalnego. Dotyczą przede wszystkim inwestycji związanych z komunikacją drogową, kolejową i rowerową, transportem zbiorowym, a także wysokosprawnym systemem gospodarki wodno – ściekowej, ciepłowniczej i opadami. Działania te poprawią standard życia mieszkańców, dostępność komunikacyjną wewnątrz gminy, regionu, kraju i bliskiej zagranicy, a także ograniczą szkodliwości dla środowiska. Ważna będzie również poprawa estetyki i ładu przestrzeni publicznych, zarówno w mieście jak i na terenach wiejskich. Służyć temu będą między innymi działania rewitalizacyjne i odnowy prowadzone na większą skalę (wybrane fragmenty poszczególnych miejscowości) jak i ochrona i opieka (rewaloryzacja) nad cennymi zabytkami. Wymiar ten, także siłą rzeczy, wsparty będzie szeregiem działań służących edukacji ekologicznej, ochronie bioróżnorodności, ochronie wód podziemnych i powierzchniowych, ochronie powierzchni ziemi, ochronie powietrza i przed hałasem. Bezpieczeństwo mieszkańców wzmocnią przedsięwzięcia związane z ochroną przeciwpowodziową i przeciwdziałaniem skutkom suszy. Wszystko to służyć będzie minimalizacji zagrożeń związanych z postępującymi zmianami klimatycznymi. W końcu, kontynuowane będą prace nad profesjonalną oraz uporządkowaną polityką przestrzenną gminy w postaci realizacji kolejnych dokumentów strategicznych i planistycznych, w tym w postaci prawa miejscowego.

WYMIAR SPOŁECZNY (CEL STRATEGICZNY NR 2):

STABILNE I BEZPIECZNE MIEJSCE DO ŻYCIA

Jakość życia, jakość życia na miarę XXI wieku, to de facto treść celu strategicznego nr 2, czyli jedno z głównych wyzwań służących zapewnieniu stabilnego i bezpiecznego bytu mieszkańców gminy. Cel nr 2 to także, przynajmniej w zamierzeniu, działania skutkujące korzystnymi zmianami demograficznymi, ze wzrostem przyrostu naturalnego i ograniczeniem ujemnego salda migracji na czele. Ważnym elementem będzie zatem prowadzenie polityki dostosowanej do skali i potrzeb miasta Jasień oraz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

Polityki, której celem jest wzmocnienie funkcji społecznych miasta oraz poprawa standardów życia na obszarach wiejskich. Służyć temu będzie organizacja wysokiej jakości usług publicznych dla mieszkańców. Zakładane przedsięwzięcia ukierunkowane będą na wsparcie dla wszystkich grup społecznych: od najmłodszych, po najstarszych, od zakorzenionych od lat w gminie, wielopokoleniowych rodzin, po nowych osadników (w tym migrantów zarobkowych z zagranicy). Mieszkańcom posiadającym dzieci oraz planującym potomstwo zapewnione zostaną warunki w postaci systemu opieki nad najmłodszymi i wychowania przedszkolnego. Istotnym problemem społecznym, wręcz wyzwaniem cywilizacyjnym, jest rosnąca ilość osób starszych. Zmiany demograficzne, skutkujące zjawiskiem starzenia się społeczeństwa, wymagają prowadzenia lokalnej polityki senioralnej. Polityki zapewniającej wsparcie dla seniorów poprzez zwiększenie ich bezpieczeństwa, zdrowia i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, a więc warunków do zdrowego i godnego starzenia się. Rozwój (budowa, rozbudowa, modernizacja) infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a poprzez to promocja zdrowego stylu życia, oraz bogata oferta kulturalna będą przyczynkiem do aktywizacji i integracji społecznej osób w każdym wieku, niezależnie od płci, światopoglądu czy pochodzenia. Kluczową rolę w szeroko pojętym powstrzymaniu niekorzystnych tendencji demograficznych będzie pełnić także lokalna polityka mieszkaniowa, a więc budownictwo komunalne, socjalne i budowa mieszkań czynszowych.

WYMIAR GOSPODARCZY (CEL STRATEGICZNY NR 3):

WIELOFUNKCYJNA, NOWOCZESNA GOSPODARKA

„*Po pierwsze gospodarka, ... !*” To hasło wyborcze jednego z kandydatów, i w konsekwencji prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, było i nadal jest aktualne. Bez gospodarki opartej na silnych fundamentach, a więc także rozwiniętego rynku pracy, nie może być mowy np.: o wystarczających środkach na skuteczną politykę społeczną. Jednakże rolą samorządu lokalnego jest przede wszystkim wsparcie i tworzenie warunków do rozwoju gospodarki. Gmina odpowiada jedynie za miejsca pracy w sektorze publicznym (administracja, opieka, względnie służba zdrowia, edukacja, kultura, sport, itp.). Rozwój gospodarczy będzie zatem sprzyjać także rozwojowi usług publicznych, czyli również tworzeniu nowych miejsc pracy w tym sektorze. Gmina Jasień, a przede wszystkim miasto Jasień, odniosło w ostatnich kilkunastu latach sukces gospodarczy, oparty na lokalnym, silnym sektorze produkcyjnym, przede wszystkim przemyśle metalowym. Z drugiej strony istnieje ryzyko, uzależniające kondycję tejże branży od globalnej koniunktury gospodarczej, a więc dalece niezależnej od działań gminy. Cel strategiczny nr 3 to zatem dywersyfikacja lokalnej gospodarki. Tylko jej wielofunkcyjny wymiar będzie w miarę niezależny od czynników zewnętrznych. Gmina Jasień sprzyjać będzie rozwojowi sektora usługowego, generującego miejsca pracy dla ludzi młodych, zwłaszcza dla kobiet. Ważną gałęzią lokalnej gospodarki będzie turystyka, oparta na walorach naturalnych (przyrodniczych i krajobrazowych) i kulturowych. Rozwój turystyki przyniesie wymierne efekty ekonomiczne i wizerunkowe. Sektor usług, z natury niskoemisyjny, sprzyja dbałości o dobry stan środowiska, jest więc ważną dziedziną tak zwanej zielonej gospodarki. Względnie korzystne warunki naturalne i wdrożenie działań proekologicznych wpłyną również na rozwój rolnictwa ekologicznego, bogatego swoją różnorodnością i konkurencyjnością. Nieużytki, obszary nieprzydatne dla produkcji rolnej czy tereny przemysłowe, zlokalizowane bezkolizyjnie względem sieci osadniczej oraz cennych zasobów przyrodniczych i kulturowych służyć będą rozmieszczeniu nowoczesnych urządzeń, produkujących energię ze źródeł odnawialnych.

7. 2. Cele operacyjne w wymiarze przestrzennym.

CEL STRATEGICZNY NR 1:
PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA DLA MIESZKAŃCA I ŚRODOWISKA

CELE OPERACYJNE:

1.1. Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych.
1.2. Budowa dróg rowerowych.
1.3. Rozwój transportu zbiorowego.
1.4. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej.
1.5. Rozwój systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.
1.6. Uregulowanie gospodarki odpadami.
1.7. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych.
1.8. Opieka nad zabytkami i zagospodarowanie miejsc pamięci.
1.9. Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych.
1.10. Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego.

7. 3. Cele operacyjne w wymiarze społecznym.

CEL STRATEGICZNY NR 2:
STABILNE I BEZPIECZNE MIEJSCE DO ŻYCIA

CELE OPERACYJNE:

2.1. Rozwój oferty opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz wychowania przedszkolnego.
2.2. Lokalna polityka senioralna.
2.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury.
2.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
2.5. Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i na wynajem.
2.6. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.
2.7. Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej.

7. 4. Cele operacyjne w wymiarze gospodarczym.

CEL STRATEGICZNY NR 3:
WIELOFUNKCYJNA, NOWOCZESNA GOSPODARKA

CELE OPERACYJNE:

3.1. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.
3.2. Rozwój energetyki przyjaznej środowisku.
3.3. Rozwój rolnictwa ekologicznego.
3.4. Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej.
3.5. Zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”.

8. KIERUNKI DZIAŁAŃ.

Kierunki działań (zadania strategiczne) są najbardziej szczegółowym elementem strategii rozwoju. Są to przedsięwzięcia organizacyjne, modernizacyjne, inwestycyjne, pracotwórcze i restrukturyzacyjne, których wdrożenie do praktyki społeczno – gospodarczej i przestrzennej danej gminy będzie warunkiem realizacji nakreślonej uprzednio wizji, celów strategicznych i celów operacyjnych.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

8. 1. Kierunki działań w wymiarze przestrzennym.

8.1.1. Cel operacyjny nr 1.1.: Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych.

Kluczem do rozwoju każdego kraju, regionu, a także poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, jest nowoczesna i funkcjonalna infrastruktura drogowa. Gmina Jasień posiada gęstą sieć utwardzonych i gruntowych dróg gminnych, jednakże w wielu miejscach ich stan techniczny i funkcjonalność pozostawiają wiele do życzenia. Funkcjonujące na terenie gminy zakłady produkcyjne i usługowe, a także związane z rolnictwem i leśnictwem oraz oczekiwane dalsze inwestycje w tym zakresie, wymagają szczególnych parametrów technicznych dróg. Potencjał demograficzny wielu miejscowości gminy wyrażony liczbą mieszkańców oraz oczekiwany rozwój osadnictwa (budownictwa mieszkaniowego) powoduje, że nawet zmodernizowana sieć dróg gminnych, a także powiatowych i wojewódzkich, może być niewystarczająca z punktu widzenia komunikacyjnych potrzeb mieszkańców. W związku z powyższym zakłada się także budowę sieci dróg gminnych lub wewnętrznych, umożliwiających swobodny dojazd do posesji oddalonych od obecnych dróg głównych. Cel operacyjny nr 1.1. obejmuje również modernizację dróg dojazdowych do użytków rolnych, a w miarę potrzeb budowę nowych odcinków takich dróg, które umożliwią bezpieczny i bezkolizyjny transport maszyn i urządzeń rolniczych. Modernizacja dróg wojewódzkich i powiatowych uzależniona jest od decyzji organów zarządzających tymi trasami.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1.1. Modernizacja dróg gminnych publicznych:

- nr 101201F, Jasień, ul. Akacjowa;
- nr 101203F, Jasień, ul. Plac Armii Krajowej;
- nr 101207F, Jasień, ul. Budowlanych;
- nr 101208F, Jasień, ul. Cmentarna;
- nr 101209F, Jasień, ul. Energetyczna;
- nr 101210F, Jasień, ul. Graniczna;
- nr 101211F, Jasień, ul. Jasna;
- nr 101213F, Jasień, ul. Kościelna;
- nr 101214F, Jasień, ul. Kościuszki;
- nr 101215F, Jasień, ul. Krucza;
- nr 101216F, Jasień, ul. Leśna;
- nr 101217F, Jasień, ul. XX–lecia
- nr 101221F, Jasień, ul. Konopnickiej;

- nr 101222F, Jasień, ul. Mickiewicza;
- nr 101227F, Jasień, ul. Okrzei;
- nr 101230F, Jasień, ul. Plac Wolności;
- nr 101231F, Jasień, ul. Podmokła;
- nr 101232F, Jasień, ul. Polna;
- nr 101235F, Jasień, ul. Jana Pawła II;
- nr 101244F, Jasień, ul. Żwirowa;
- nr 001905F, Golin – Bronice – Pietrzyków (gmina Lipinki Łużyckie) – inwestycja uzależniona od porozumienia z gminą sąsiednią;
- nr 001911F, Roztoki – Biedrzychowice (gmina wiejska Żary) – inwestycja uzależniona od porozumienia z gminą sąsiednią;
- nr 001916F, Mirkowice – Tuchola Żarska (gmina Lubsko) – inwestycja uzależniona od porozumienia z gminą sąsiednią.

1.1.2. Modernizacja dróg gminnych wewnętrznych:
- Jasień, ul. Geodetów;
- Jasień, ul. Strażacka.

1.1.3. Budowa nowych odcinków dróg gminnych:
- łącznik pomiędzy ulicami Leśną i Łąkową;
- łącznik pomiędzy ulicami Kolejową i Przemysłową (ul. Młynarska).

1.1.4. Budowa nowych odcinków dróg wewnętrznych dla obsługi terenów osadniczych.

1.1.5. Modernizacja dróg dojazdowych do użytków rolnych.

1.1.6. Modernizacja mostów i kładek nad rzeką Lubszą (ulice: Konstytucji 3 Maja, Parkowa, Przemysłowa i Tenisowa oraz pozostałe w zależności od zdiagnozowanych potrzeb).

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać także każde inne zadania, polegające na modernizacji, rozbudowie lub budowie dróg adekwatnych do kategorii wyrażonych w punktach 1.1.1. – 1.1.4., które z przyczyn organizacyjnych na tym etapie *Strategii* zostały zakwalifikowane do realizacji po 2030 roku. Pomocne w tym zakresie może być opracowanie Planu rozwoju sieci drogowej.

8.1.2. Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych.

Oznakowane trasy rowerowe (szlaki i drogi rowerowe) to nie tylko element niezbędnej infrastruktury towarzyszącej turystyce i rekreacji, ale również skuteczny środek zmniejszający ruch pojazdów spalinowych, a tym samym ograniczenie zanieczyszczeń powietrza i natężenia hałasu, promocja zdrowego trybu życia, itd. Nierzadko osoby chcące zrezygnować z poruszania się pojazdem samochodowym wewnątrz danego miasta (gminy) na rzecz roweru, nie mogą tego uczynić z powodu braku szlaków i dróg rowerowych. Formalnie droga dla rowerów, to uregulowana ustawowo droga lub jej część przeznaczona dla ruchu rowerów jednośladowych, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi. Kwestią szlaków rowerowych zajmuje się cel operacyjny nr 3.4. Gmina Jasień posiada obecnie tylko 2,1 km drogi rowerowej, przebiegającej w znacznym oddaleniu od zwartej sieci osadniczej. Budowa dróg rowerowych od podstaw, w odróżnieniu od oznakowania szlaków rowerowych, jest zadaniem kosztownym. Zakłada się jednak organizację dwutorowego, powiązanego ze sobą, systemu dróg rowerowych: drogi rowerowe lokalne i drogi rowerowe ponadlokalne. Wstępnie można założyć, że system rowerowych dróg lokalnych to przede wszystkim trasy wewnątrz miasta, łączące centrum Jasienia z jego obrzeżami, np.: poprzez ulice: Lubską, Graniczną, Kolejową, Okrzei, Przemysłową, Sienkiewicza, Żarską i dalej w kierunku miejscowości nie objętych systemem ponadlokalnym (Bieszków, Jabłoniec, Mirkowice). System dróg ponadlokalnych, to trasy prowadzące do:

- Lipinek Łużyckich przez Lipsk Żarski (droga rowerowa prowadząca po nieczynnej linii kolejowej nr 282);
- Lubska przez Budziechów (kontynuacja drogi rowerowej prowadzącej wzdłuż obecnej drogi wojewódzkiej nr 287);
- Nowogrodu Bobrzańskiego przez Wicinę, Guzów i Zabłocie (droga rowerowa prowadząca wzdłuż dróg powiatowej nr 1171F i wojewódzkiej nr 289);
- Tuplic (droga rowerowa prowadząca po nieczynnej linii kolejowej nr 365 i/lub wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 294);
- Żar przez Świbną (droga rowerowa prowadząca wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 287, z częściowym wykorzystaniem drogi rowerowej w kierunku Lipinek Łużyckich po nieczynnej linii kolejowej nr 282).

System ponadlokalny wymaga porozumienia z zarządcami poszczególnych dróg (wojewódzkie i powiatowe) i linii kolejowych, władzami sąsiednich gmin, nadleśnictw i pozostałych właścicieli nieruchomości. Powyższy wykaz tras należy zatem traktować wyłącznie jako wstępną propozycję i punkt wyjścia do dalszych koncepcji.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.2.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu dróg rowerowych, obejmujących miasto Jasień i wybrane miejscowości wiejskie.

1.2.2. Działania inspirujące, promocyjne, wspierające i organizacyjne na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu dróg rowerowych, obejmujących gminę Jasień i gminy sąsiednie.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać także każde inne zadanie, polegające na budowie konkretnego już odcinka drogi rowerowej.

8.1.3. Cel operacyjny nr 1.3.: Rozwój transportu zbiorowego.

Rzeczywistym problemem w opinii wielu mieszkańców jest niedostatecznie funkcjonująca komunikacja publiczna, nie tylko wewnątrz gminy (pomiędzy poszczególnymi miejscowościami wiejskimi a Jasieniem), ale także pomiędzy gminą a miejscowościami ościennymi, a zwłaszcza ośrodkami powiatowym i wojewódzkim. Dotyczy to zarówno komunikacji autobusowej, a zwłaszcza częstotliwości kursów w poszczególnych porach dnia, jak i kolejowej, ze względu na zawieszenie przewozów pasażerskich w kierunku Żar i Zielonej Góry. Obecna sytuacja stanowi poważne utrudnienie dla niezmotoryzowanych mieszkańców gminy, a przede wszystkim dla młodzieży w wieku szkolnym i osób starszych, ale także dla wszystkich, którzy chcieliby zrezygnować z dojazdów prywatnym środkiem transportu na rzecz komunikacji publicznej. Oczywiście w wybranych przypadkach (najmniejsze miejscowości) problem ten ma podłoże subiektywne, gdzie faktyczny popyt na komunikację publiczną nie jest w stanie sprostać opłacalności ekonomicznej nawet kursów dotowanych.

Jednym z czynników ograniczających mobilność mieszkańców gminy Jasień, przede wszystkim w zakresie dojazdów do ośrodków oferujących miejsca nauki, satysfakcjonującej pracy, kultury czy rozrywki (głównie Zielona Góra), jest zawieszenie ruchu pasażerskiego na linii kolejowej nr 275 i de facto dekapitalizacja odcinka tej linii pomiędzy Bieniowem a Gubinem. Modernizacja linii kolejowej i w konsekwencji przywrócenie przewozów pasażerskich jest zadaniem ponadlokalnym, wymagającym udziału i porozumienia szeregu podmiotów, począwszy od PKP PLK SA i PKP SA Oddział Gospodarowania Nieruchomościami, poprzez Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego i przewoźników kolejowych, skończywszy na zainteresowanych gminach (Brody, Gubin gmina miejska, Gubin gmina wiejska, Jasień, Lubsko, Żary gmina wiejska). Nie bez znaczenia rysuje się również możliwość reaktywacji przewozów towarowych, jakże istotnych dla prężnie rozwijających się funkcji produkcyjnych w Jasieniu. Najbardziej realna, przynajmniej w pierwszym etapie,

zważywszy na stan infrastruktury i potencjał przewozów, wydaje się rewitalizacja linii na odcinku Bieniów – Jasień – Lubsko. Taki też odcinek, wraz z budową przystanków kolejowych w Bieszkowie, Budziechowie i Jasieniu (stacja kolejowa), został zakwalifikowany do realizacji w ramach rządowego programu „Kolej Plus". Gmina Jasień będzie zainteresowana włączeniem przedmiotowego odcinka linii kolejowej nr 275 do funkcjonującego systemu przewozów pasażerskich i towarowych. Wznowienie ruchu kolejowego jest także pożądane z punktu widzenia ekologicznego. Umocni również prestiż poszczególnych gmin w regionie. Ekonomiczną opłacalność funkcjonowania połączeń kolejowych stwarzać będą nie tylko lokalne przewozy do pracy i szkoły, ale również przewozy turystyczne, przewozy okazjonalne (na życzenie zorganizowanych grup) oraz połączenia międzyregionalne. Ruch kolejowy, za pomocą oszczędnych autobusów szynowych, należy zintegrować z rozkładami jazdy komunikacji autobusowej. Gminę Jasień, a także inne zainteresowane gminy, będzie można włączyć, czy to bezpośrednio, czy z przesiadkami poprzez stację w Bieniowie, w sieć skoordynowanych połączeń wewnątrz województwa lubuskiego oraz województw ościennych (dolnośląskie i wielkopolskie):

- połączenia z Żarami przez Bieniów;
- połączenia z Zieloną Górą przez Bieniów i Nowogród Bobrzański;
- połączenia z Wrocławiem przez Bieniów, Żagań i Legnicę;
- połączenia z Poznaniem przez Bieniów i Zieloną Górę;
- połączenia z regionem Sudetów (Jelenia Góra) przez Bieniów, Żary, Węgliniec i Lubań;
- itd.

W zakresie komunikacji autobusowej prowadzone będą rozmowy z funkcjonującymi przewoźnikami na temat możliwości reorganizacji połączeń i dostosowania ich do bieżących potrzeb. W razie uzasadnionych potrzeb rozważone zostanie utworzenie odrębnych linii komunikacyjnych wewnątrz gminy, to jest pomiędzy Jasieniem a wybranymi miejscowościami, włącznie ze skomunikowaniem obrzeży miasta z jego centrum i stacją kolejową (np.: komunikacja wahadłowa). Służyć temu będzie zakup środka transportu w postaci niskoemisyjnego, ekologicznego (np.: elektrycznego czy hybrydowego) autobusu. Siatka połączeń byłaby zarówno stała (kursy w oparciu o określony rozkład jazdy), jak i ruchoma (np.: przewóz dzieci i młodzieży, zwłaszcza z terenów wiejskich, na pozalekcyjne zajęcia sportowe i kulturalne w porach popołudniowej i wieczornej i/lub w dni wolne od nauki, przewóz mieszkańców, zwłaszcza osób starszych z terenów wiejskich, na badania lekarskie, imprezy tematyczne, okolicznościowe, kulturalne, masowe, itp.). Stały rozkład jazdy będzie skoordynowany z siatką połączeń innych przewoźników autobusowych i kolejowych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.3.1. Działania wspierające na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 275 (np.: współfinansowanie dokumentacji technicznych, itp.).
1.3.2. Negocjacje z przewoźnikami komunikacji autobusowej dotyczące reorganizacji siatki połączeń w celu dostosowania ich do realnych potrzeb.
1.3.3. Opracowanie koncepcji lokalnej komunikacji autobusowej, włącznie z zakupem taboru.

8.1.4. Cel operacyjny nr 1.4.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej.

Ważnymi aspektami wpływającymi na płynny i bezpieczny ruch pojazdów oraz pieszych, a także wspierającymi transport zbiorowy, są parkingi, oświetlenie drogowe, pobocza, chodniki, przystanki i zatoki autobusowe, przejścia dla pieszych, usprawnienia techniczne dla osób niepełnosprawnych, przeprawy mostowe, rowy odwadniające ciągi komunikacyjne, przystanki kolejowe, drogi rowerowe, itp.

Modernizacja i rozbudowa poboczy, chodników, przystanków i zatok autobusowych, przejść dla pieszych, likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych, przepraw mostowych i rowów odwadniających będzie realizowana w ramach działań przypisanych do celu operacyjnego nr 1.1. Organizację sieci dróg rowerowych obejmuje cel operacyjny nr 1.2.

Wszelkie nowe inwestycje komercyjne, zwłaszcza produkcyjne oraz usługowe (np.: handlowe, turystyczne), muszą zapewnić odpowiednią dla nich liczbę miejsc parkingowych, co należy do zadań własnych inwestora. Ponadto modernizowana i rozbudowywana będzie sieć miejsc parkingowych, zwłaszcza w pobliżu budynków i miejsc użyteczności publicznej: urząd, szkoły, kościoły, cmentarze, usługi kultury, tereny sportowo – rekreacyjne, itp. Dodatkowo zorganizowany zostanie system przystanków węzłowych, które są podstawowym elementem funkcjonalnej i nowoczesnej oferty przewozów pasażerskich. Przystanki te powinny charakteryzować się optymalną lokalizacją. Ich długości należy przystosowywać do zatrzymywania się kilku pojazdów jednocześnie (przystanki autobusowe), a wysokości peronów powinny sprzyjać wymianie pasażerów, również niepełnosprawnych, a także tych z bagażami czy z małymi dziećmi. Ponadto przed każdym z przystanków węzłowych należy zorganizować parkingi na wzór systemu znanego powszechnie jako „Park & Ride" i „Bike & Ride". „Park & Ride" to w uproszczeniu parking przeznaczony dla osób zmotoryzowanych, które zamierzają korzystać z komunikacji publicznej. Kierowcy pozostawiają swoje pojazdy w wyznaczonych miejscach, przesiadają się do komunikacji zbiorowej i w ten sposób kontynuują drogę. Parkingi typu „Park & Ride" mają za zadanie „przechwycić" jak największy odsetek pojazdów i zachęcić kierowców do skorzystania z oferty transportu publicznego. W ten sposób system „Park & Ride" kilkukrotnie zwiększa zasięg oddziaływania komunikacji autobusowej czy kolejowej. Dla podniesienia atrakcyjności takiego rozwiązania zakłada się, że kierowca pojazdu pozostawionego na parkingu „Park & Ride" (także z osobą towarzysząca) będzie mógł dalej na preferencyjnych warunkach podróżować transportem publicznym, na podstawie karty parkingowej (dowodu uprawniającego do odbioru pojazdu), do momentu powrotu na parking. Kluczem do sukcesu jest podnoszenie jakości komunikacji publicznej, czyli jej częstotliwości, bezpieczeństwa, wygody i punktualności. Parkingi „Bike & Ride" są rozwiązaniem integrującym komunikację publiczną z rowerami. Dzięki temu systemowi także zwiększa się kilkukrotnie zasięg oddziaływania komunikacji publicznej, do której dotarcie dzięki rowerom jest szybsze i możliwe z większych dystansów. „Bike & Ride" to przede wszystkim oferta dla mieszkańców znudzonych korkami, którzy do miejsca pracy lub do szkoły nie są skłonni jeździć rowerem ze względu na zbyt dużą odległość. Parkingi typu „Park & Ride" mają za zadanie „przechwycić" jak największy odsetek rowerzystów kierujących się do danego ośrodka i zachęcić do skorzystania na dalszą podróż z oferty transportu publicznego. Parkingi „Bike & Ride" w odróżnieniu od parkingów „Park & Ride" nie wymagają dużych powierzchni, a tym samym znacznych nakładów finansowych. Rolę głównego węzła przesiadkowego komunikacji zbiorowej (kolejowej i autobusowej), zintegrowanej z drogami rowerowymi i szlakami turystycznymi, pełnić będzie docelowo stacja kolejowa w Jasieniu, a rolę głównego węzła autobusowego dworzec autobusowy w Jasieniu. Węzły uzupełniające powstaną w rejonie przystanków kolejowych w Bieszkowie i Budziechowie. Dodatkowo parkingi typu Bike & Ride będą lokalizowane przy głównych przystankach autobusowych w poszczególnych miejscowościach.

W wielu rejonach sieci osadniczej, zwłaszcza na obszarach oddalonych od głównej koncentracji zabudowy, bezpieczeństwu ruchu drogowego, w tym rowerzystów i pieszych, zagraża niedostatek oświetlenia ulicznego. Dotyczy to zarówno podstawowych braków w infrastrukturze oświetleniowej (brak masztów bądź brak oświetlenia na istniejącym maszcie), jak i niewystarczającego natężenia punktów świetlnych. Zostaną zatem podjęte stosowne działania związane z doposażeniem oświetlenia ulicznego, jak również jego modernizacji poprzez zastosowanie nowoczesnych, energooszczędnych i ekologicznych punktów świetlnych. W porozumieniu z Zarządem Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze ocenie poddana zostanie zasadność instalacji oświetlenia na

obwodnicy Jasienia (droga wojewódzka nr 287), zwłaszcza w rejonie skrzyżowań z drogami prowadzącymi do miasta.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.4.1. Organizacja głównego węzła przesiadkowego wraz z parkingami „Park & Ride" i „Bike & Ride" w rejonie stacji kolejowej w Jasieniu (w przypadku reaktywacji przewozów kolejowych).

1.4.2. Organizacja dodatkowych parkingów „Park & Ride" i „Bike & Ride" w rejonie przystanków kolejowych (w przypadku reaktywacji przewozów kolejowych):
- Bieszków;
- Budziechów.

1.4.3. Budowa nowych parkingów w Jasieniu i na terenach wiejskich (dla samochodów i rowerów):
- ul. Brukowa (przy cmentarzu);
- ul. Przemysłowa;
- rejon Górki Flöthera;
- „Grodzisko w Wicinie".

Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać także każde inne zadanie, polegające na budowie parkingu o funkcji publicznej.

1.4.4. Budowa systemu parkingów „Bike & Ride" (stojaki rowerowe pod wiatą):
- dworzec autobusowy w Jasieniu;
- główne przystanki autobusowe w poszczególnych miejscowościach wiejskich.

1.4.5. Instalacja parkingów rowerowych (stojaki) przy głównych placówkach usług publicznych (Urząd Miejski, Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury, Biblioteka Publiczna, Szkoły Podstawowe, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Stadion Miejski, świetlice wiejskie, boiska sportowe, kościoły, cmentarze, itp.).

1.4.6. Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego w Jasieniu i poszczególnych miejscowościach wiejskich.

8.1.5. Cel operacyjny nr 1.5.: Rozwój systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

W sieć wodociągową wyposażone są niemal wszystkie tereny zabudowane (sieć osadnicza), za wyjątkiem wybranych rejonów poszczególnych obrębów, najczęściej znacznie oddalonych od zwartej zabudowy. Istniejące źródła zaopatrzenia i przepustowość głównych rurociągów umożliwiają dalszy rozwój osadnictwa na terenie gminy. Sieć wodociągowa na potrzeby bytowo – gospodarcze i przeciwpożarowe będzie sukcesywnie modernizowana oraz rozbudowywana na bazie istniejącego układu w miarę narastania potrzeb wynikających ze zwiększenia intensywności zabudowy i objęcia zabudową nowych terenów, jak również dla objęcia mieszkańców dotychczas nie podłączonych. Uzbrojenie w sieć wodociągową nowych terenów będzie w miarę możliwości prowadzone wyprzedzająco w stosunku do zabudowy kubaturowej.

Znaczna część miasta Jasień oraz miejscowości Budziechów objęte są zorganizowanym systemem odprowadzania ścieków w ramach aglomeracji „Jasień" i „Lubsko". Sieć kanalizacyjna będzie tam sukcesywnie rozbudowywana, w razie potrzeb (rozwój osadnictwa) nawet poza granicami dzisiejszych aglomeracji. W Jasieniu modernizowana i rozbudowywana będzie także kanalizacja burzowa. Z racji bliskości położenia względem oczyszczalni ścieków w Jasieniu, siecią kanalizacyjną objęta zostanie ponadto miejscowość Mirkowice. Dla pozostałych miejscowości wiejskich, gdzie gospodarka ściekowa opiera się na zbiornikach bezodpływowych i coraz częściej przydomowych oczyszczalniach, i gdzie budowa oraz późniejsza eksploatacja sieci kanalizacyjnej jest przedsięwzięciem bardzo kosztownym, rozważana będzie budowa tak zwanych oczyszczalni kontenerowych,

odbierających ścieki za pomocą sieci z poszczególnych zlewni, utworzonych dla większych miejscowości (np.: Guzów i Wicina, Jabłoniec, Zabłocie). Gospodarka ściekowa w najmniejszych miejscowościach oraz dla posesji oddalonych od głównej koncentracji zabudowy, gdzie realizacja sieci kanalizacyjnej nie będzie prowadzona ze względów ekonomicznych, nadal opierać się będzie na szczelnych zbiornikach bezodpływowych lub na oczyszczalniach przydomowych, przy założeniu korzystnych warunków gruntowo – wodnych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.5.1. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej w Jasieniu.
1.5.2. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenach wiejskich (priorytetowo Lisia Góra i Mirkowice).
1.5.3. Modernizacja stacji uzdatniania wody (SUW) „Leśna" i „Wodna".
1.5.4. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Jasieniu wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków.
1.5.5. Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Mirkowice.
1.5.6. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.
1.5.7. Opracowanie koncepcji ewentualnej kanalizacji miejscowości Guzów, Jabłoniec, Wicina i Zabłocie.

8.1.6. Cel operacyjny nr 1.6.: Uregulowanie gospodarki odpadami.

Funkcjonujący system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz rosnąca świadomość ekologiczna mieszkańców spowodowała ponadplanowe zainteresowanie deponowaniem odpadów na Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowanym przy ul. Żytniej w Jasieniu. Teren obecnie funkcjonującego PSZOK okazał się zbyt mały, a ponadto jest dość trudno dostępny – prowadzi do niego jedynie droga gruntowa o parametrach utrudniających poruszanie się pojazdami nie tylko ciężarowymi (odbiór odpadów), ale także dostawczymi czy osobowymi (przywóz odpadów). W związku z powyższym zorganizowany zostanie nowy PSZOK w rejonie oczyszczalni ścieków przy ul. Zielonogórskiej w Jasieniu.

W miarę możliwości systemowych i technicznych wdrażany zostanie system rozszerzający selektywną zbiórkę odpadów o kolejne frakcje: osobno plastiki, osobno opakowania metalowe i złom, osobno szmaty, osobno popiół. Obecny system pojemników przydomowych wzbogacony będzie o zróżnicowaną ofertę publicznych (ogólnodostępnych) pojemników (gniazd) na analogiczne, dodatkowe frakcje odpadów. Rozważana także będzie możliwość komercyjnego zagospodarowania odpadów. Z racji tego, że surowce wtórne są także towarem na rynku, Gmina wraz z rozwojem segregacji odpadów „u źródła", nie wyklucza możliwości odpłatnego przekazywania uprzednio wyselekcjonowanych odpadów zainteresowanym odbiorcom. Korzyści finansowe jakie dzięki tej działalności odniósłby samorząd, byłyby inwestowane w inne przedsięwzięcia proekologiczne.

Kontynuowany będzie program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. W trosce, nie tylko o środowisko, ale także wymierną sprawiedliwość społeczną, wdrożony zostanie system monitorowania odpadów komunalnych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.6.1. Budowa nowego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Jasieniu.
1.6.2. Rozszerzenie systemu selekcji odpadów u źródła.
1.6.3. Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest.
1.6.4. Monitoring odpadów komunalnych.

8.1.7. Cel operacyjny nr 1.7.: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych.

W polskim systemie prawnym definicję „obszaru przestrzeni publicznej" reguluje ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Należy przez to rozumieć obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne. Obszary te określa się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Zakres celu operacyjnego nr 1.7. jest zatem bardzo rozległy. Siłą rzeczy obejmuje system wybranych ciągów komunikacyjnych, obiekty usług publicznych wraz z ich otoczeniem (głównie kultura, sport i rekreacja), ogólnodostępne obiekty i obszary zabytkowe, wody powierzchniowe, zieleń urządzoną, itd. W niniejszej *Strategii* kierunki działań dotyczące przestrzeni publicznych są bezpośrednio rozdzielone przynajmniej na kilka celów operacyjnych (1.4., 1.8., 1.9., 2.3., 2.4., 3.4., 3.5.).

Układ przestrzenny Jasienia, a zwłaszcza jego centralnej części (rejon ulic: Jana Pawła II, Piątkowskiego i Plac Wolności czyli Rynek), posiada bogate tradycje historyczno – kulturowe. Obecna architektura tego obszaru nie odbiega dalece od jej historycznego pierwowzoru i cechuje się wysoką jakością przestrzenną. Rejon ten objęty jest prawną ochroną konserwatorką (ujęty w gminnej ewidencji zabytków), a jego najcenniejsze elementy (budowle) figurują w rejestrze zabytków województwa lubuskiego. W ostatnich latach przeprowadzono tu szereg prac rewitalizacyjnych, dotyczących przede wszystkim odnowienia elewacji poszczególnych budynków. „Miejskość" Jasienia oraz ambicja lokalnej społeczności rodzi naturalną potrzebę funkcjonowania tętniącego życiem „centrum miasta", zarówno w wymiarze społecznym jak i ekonomicznym. Potrzebna jest zatem przestrzeń publiczna, gdzie skupia się życie, gdzie ludzie przychodzą się spotkać albo nawet tylko pospacerować, miejsce z którym się identyfikują. Jest to również ważne, aby zatrzymać turystów zwiedzających miejscowe zabytki i walory krajobrazowe. Aby przestrzeń ta była bezpieczna wymaga przynajmniej częściowego wyłączenia z ruchu pojazdów i priorytetu dla pieszych. Pierwsze kroki w tym zakresie już podjęto, wyłączając z ruchu północną część Placu Wolności. Docelowo wyłączony z ruchu będzie cały Plac Wolności oraz część (lub całość) ulicy Piątkowskiego. Wymaga to jeszcze szeregu analiz, które będą realizowane. Aby przestrzeń ta była atrakcyjna wymaga szerszej oferty usługowej. Usługi rynkowe czy inaczej komercyjne, bo o nich głównie mowa, to nie tylko mniejsze lub większe placówki handlowe o profilu spożywczym czy bankomat, ale także: gastronomiczne (kawiarnie, restauracje), rozrywkowe (np.: klub, pub), finansowe (placówki bankowe i ubezpieczeniowe), fryzjer, kosmetyczka, salon optyczny, galeria sztuki, punkty drobnych napraw, itp. Obecna struktura usług, od kilkunastu lat wyraźnie rozwijająca się, nadal tylko w podstawowym zakresie spełnia wciąż rosnące potrzeby i oczekiwania mieszkańców. W odczuciu wielu z nich, a zwłaszcza młodzieży i nowych osadników, obecne miasto i cała gmina to przede wszystkim miejsce do zamieszkania, dla części również pracy, czasem relaksu na łonie natury, ale nie do szeroko pojętego „życia". Oferta usług na miarę ich oczekiwań i potrzeb znajduje się dopiero w pobliskich Żarach bądź dopiero w Zielonej Górze. Oczywiście nikt nie liczy na nowoczesną galerię handlową bądź aquapark czy multiplex w Jasieniu, ale przynajmniej na Rynek posiadający więcej bezpiecznej przestrzeni dla pieszych, komponowanego systemu zieleni, stylowego oświetlenia, ławki oraz miejsca na kawiarniane ogródki czy food trucki. Całość, jako spójna kompozycja funkcjonalna, będzie przestrzenią, z której można korzystać w porze wieczornej podczas tak zwanych „dni roboczych" oraz w weekendy i inne dni wolne od pracy. Będą tam również organizowane plenerowe imprezy kulturalne, okazyjne targi, jarmarki i kiermasze, wystawy miejscowych artystów, itp.

Zagospodarowania wymaga także system kluczowej zieleni urządzonej. Na potrzeby celu operacyjnego nr 1.7. dotyczy on Górki Flöthera oraz parku miejskiego. Górka Flöthera poddana zostanie kompleksowej rewitalizacji w postaci nowych nasadzeń drzew i krzewów, remontu schodów i wieży widokowej, wytyczenia ścieżek dla

pieszych i rowerzystów, instalacji urządzeń małej architektury (w tym rekreacyjnej) i tablic informacyjnych. Park Miejski zostanie całościowo zintegrowany (zachodnia i wschodnia strona ul. Parkowej), uzupełniony nowymi nasadzeniami drzew, krzewów i bylin, wytyczone zostaną kolejne ścieżki spacerowe, zmodernizowana i uzupełniona zostanie mała architektura (w tym rekreacyjna). Docelowo rekreacyjny (wypoczynkowo – spacerowy) charakter Górki Flöthera i parku miejskiego wraz ze zmodernizowanym miejskim odcinkiem doliny Lubszy, odnowionym ośrodkiem sportu i rekreacji oraz „Glinianką Jasień" (potrzeba organizacji bezpiecznej przeprawy nad linią kolejową w przypadku jej reaktywacji), będą tworzyć szeroką, spójną kompozycję zielonej infrastruktury.

Kluczowe znaczenie w otoczeniu przestrzeni publicznych ma czystość i estetyka sąsiadujących z nią obszarów. Dzisiejszy obraz wybranych rejonów miasta i poszczególnych miejscowości jest daleki od atrakcyjnych, zadbanych ośrodków miejskich czy układów ruralistycznych i negatywnie wpływa na ich wewnętrzny jak i zewnętrzny wizerunek. Wiele obiektów nie odpowiada charakterowi poszczególnych miejscowości, a zwłaszcza ich centralnych rejonów (zdewastowane komórki, garaże, warsztaty, inne rudery). Wygospodarowane zostaną zatem środki na cykliczne odnawianie elewacji przy głównych ciągach komunikacyjnych, przede wszystkim w Jasieniu, a także powstanie system zachęt dla właścicieli nieruchomości odnośnie dbałości o ich stan, poprzez instrumenty ekonomiczne (np.: obniżając stawki podatków od nieruchomości, w zgodzie z ustawą z dnia 12 stycznia 1991 roku o podatkach i opłatach lokalnych) oraz prawne (warunki umów najmu, dzierżawy lub sprzedaży).

Ponadto w każdej miejscowości wiejskiej zagospodarowane zostaną wolne przestrzenie w okolicach funkcjonujących obiektów publicznych (świetlice wiejskie, boiska sportowe, zabytkowe parki, itp.) na miejsca spotkań dla lokalnej społeczności (zadaszone altany, miejsca na ognisko, ławki, oświetlenie, itp.), place zabaw dla dzieci i małe centra rekreacyjne dla młodzieży. Na bazie tejże infrastruktury będą tam organizowane plenerowe imprezy kulturalne, lokalne zawody sportowe, itp. Ten kierunek działań będzie przedmiotem celów operacyjnych nr 2.3. i 2.4.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.7.1. Opracowanie wielowariantowej, kompleksowej koncepcji architektoniczno – urbanistycznej dotyczącej zagospodarowania (programu funkcjonalno – użytkowego) centrum Jasienia.
1.7.2. Kompleksowa rewitalizacja Górki Flöthera.
1.7.3. Kontynuacja rewitalizacji parku miejskiego.
1.7.4. System zachęt wspierający dbałość o czystość i estetykę nieruchomości własności prywatnej.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jasień*.

8.1.8. Cel operacyjny nr 1.8.: Opieka nad zabytkami i zagospodarowanie miejsc pamięci.

Opieka nad zabytkami to cel bardzo rozległy, wszak wyjściowo wojewódzka ewidencja zabytków obejmuje na terenie gminy Jasień 467 obiektów i obszarów, z czego 23 wpisane są do rejestru zabytków, dodatkowo figuruje w niej 149 stanowisk archeologicznych, z czego 41 wpisanych jest do rejestru zabytków. Większość z nich pozostaje w rękach prywatnych i to na barkach ich właścicieli spoczywać będzie szczytny ciężar opieki nad nimi. Aby jednak w pełni zdiagnozować stan istniejący Gmina wypełni obowiązek wynikający z ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i sporządzi, w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, zaktualizowaną Gminną Ewidencję Zabytków. Na jej podstawie opracowana zostanie,

również wymagana wspomnianą ustawą, nowa edycja Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2025 – 2028 i następnie kolejna. I to właśnie obu tym dokumentom dedykowany jest cel strategiczny nr 1.8. Niezależnie od powyższego już na etapie niniejszej *Strategii* podkreśla się, że Gmina będzie finansować (własność komunalna) i współfinansować (własność prywatna) opiekę nad kluczowym dziedzictwem historycznym. Dotyczy to przede wszystkim rewitalizacji centrum Jasienia, remontu pałacu w Jasieniu i Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie", którym poświęcone są osobne cele operacyjne (odpowiednio 1.7., 2.3. i 3.5.), a także kościołów, cmentarzy czy wybranych zespołów pałacowo – parkowych. Prawem miejscowym, poprzez stosowne zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (cel operacyjny nr 1.10.), chronione będą cenne, historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne. Gmina wspierać będzie ponadlokalne inicjatywy związane z utworzeniem i zagospodarowaniem regionalnego i transgranicznego szlaku(ów) o tematyce kulturowej (np.: związanego z Łużycami). Może on być powiązany z przebiegiem tras, o których mowa w kierunkach działań nr 1.2.2. i/lub 3.4.2. Szczególną rolę pełnić będzie także zagospodarowanie obszaru byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen (filii byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Gross Rosen) położonego pomiędzy Jasieniem a Mirkowicami.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.8.1. Sporządzenie Gminnej Ewidencji Zabytków.
1.8.2. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.
1.8.3. Współfinansowanie rewitalizacji kluczowych obiektów dziedzictwa historycznego:
- remont kościoła w Jasieniu;
- remont kościoła w Wicinie;
- rewitalizacje cmentarzy komunalnych i parafialnych wraz z rozbudową cmentarza w Jasieniu.

1.8.4. Zagospodarowanie byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen.
1.8.5. Działania inspirujące, promocyjne, wspierające i organizacyjne na rzecz powstania ponadlokalnych szlaków (tras turystycznych) o tematyce kulturowej.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą wynikać z ustaleń Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.

8.1.9. Cel operacyjny nr 1.9.: Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych.

Szeroko pojęta ochrona środowiska to, podobnie jak ochrona zabytków i opieka nad zabytkami, odrębna, lokalna polityka sektorowa. Cel strategiczny nr 1.9. dedykowany jest zatem opracowaniu Programu Ochrony Środowiska, którego nowa edycja, po rozwiązaniu Łużyckiego Związku Gmin, będzie sporządzona już tylko dla obszaru gminy Jasień. Sukcesywnie będą także opracowywane aktualizacje innych wymaganych prawem dokumentów dotyczących ochrony środowiska. Niemniej już na etapie niniejszej *Strategii* zaznacza się wyraźnie, że Gmina jest zainteresowana szeregiem działań związanych z poprawą stanu środowiska, a tym samym przeciwdziałaniu negatywnym skutkom zmian klimatycznych. Służy temu niemal każdy cel operacyjny.

Jako punkt wyjścia opracowana zostanie pierwsza edycja kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej, w tym dendrologicznej, obejmującej obszar gminy w jej granicach administracyjnych. Rozpoznane i opisane zostaną stanowiska florystyczne, drzew pomnikowych, ostoje fauny, a także obiekty geologiczne i geomorfologiczne. Inwentaryzacja wykaże również ewentualne, dodatkowe tereny i obiekty, znajdujące się obecnie poza siecią

obszarów chronionych, które należałoby ze względu na cenne wartości objąć jedną z form ochrony przyrody. Obszary i obiekty cenne przyrodniczo zostaną objęte spójną siecią tablic informacyjno – dydaktycznych.
W zakresie ochrony powietrza sukcesywnie wspierana będzie wymiana pieców „kopciuchów". W trosce o zdrowie mieszkańców zakupione zostaną czujniki sprawdzające jakość powietrza oraz dron monitorujący stan spalin wydobywających się z kominów. Dron wykorzystany będzie także do lokalizowania ognisk dzikich składowisk odpadów. Zabezpieczone będą środki finansowe na badanie próbek popiołów pochodzących z palenisk. Ochronie powietrza sprzyja także ograniczenie zużycia energii cieplnej. Przeprowadzone zatem zostaną kolejne termomodernizacje obiektów komunalnych.

System kluczowej zieleni urządzonej tworzą przede wszystkim Górka Flöthera w Jasieniu, park miejski w Jasieniu, ogrody działkowe w Jasieniu, a także zabytkowe parki pałacowe, dworskie lub krajobrazowe (Golin, Jaryszów, Jasień, Jasionna, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Świbna i Zabłocie). Przypisane im zostały cele operacyjne nr 1.7. i 1.8. System zielonej infrastruktury uzupełniony zostanie także działaniami na mniejszą (obszarowo) skalę. Przebudowane i uzupełnione zostaną skwery, zieleńce, klomby i parki kieszonkowe. Przy budowie nowych parkingów, a także pieszych i pieszo – rowerowych ciągów komunikacyjnych, szczególnie promowane będą rozwiązania dopuszczające nawierzchnie przepuszczalne. Przystanki autobusowe będą realizowane w formule „zielonych przystanków". Wzdłuż pasów drogowych dróg gminnych i wewnętrznych pielęgnowane będą oraz nasadzone zostaną nowe drzewa i krzewy. Kubaturowe obiekty publiczne, w miarę możliwości technicznych, będą posiadały zielone dachy i ściany.

Zadania związane z modernizacją i właściwym utrzymaniem urządzeń melioracyjnych spoczywać będą na ich właścicielach. Szczególną rolę w zakresie ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałaniu skutkom suszy pełnić będzie zbiornik retencyjny na rzece Lubszy we wschodniej części Jasienia. Realizacja zadania należy jednak do Skarbu Państwa. Retencja wód na mniejszą skalę realizowana będzie poprzez tworzenie ogrodów deszczowych w rejonach zielonej infrastruktury publicznej, a także dofinansowanie budowy prywatnych zbiorników na deszczówkę i studni chłonnych. Promowane będą działania zachęcające do budowy małych oczek wodnych na terenach wiejskich.

Ważna jest również edukacja ekologiczna. Planowane do realizacji zadania związane np.: z rozbudową sieci kanalizacyjnej, wymianą pieców, modernizacją nawierzchni dróg czy rozbudową zielonej infrastruktury, itd., same w sobie są reklamą działań proekologicznych. Inwestycje związane z inżynierią środowiska będą zatem w miarę możliwości poprzedzane kampanią edukacyjną wśród mieszkańców, choćby poprzez tablice informacyjne, ulotki czy nawet spotkania (warsztaty, konsultacje) poprzedzające wybrane, większe inwestycje. Prowadzona będzie także praca u podstaw, polegająca na organizacji dla przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych pogadanek, dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i wycieczek dydaktycznych dotyczących ekologii oraz konkursów o tematyce środowiska naturalnego. Wysoka świadomość ekologiczna całego społeczeństwa bez względu na wiek i wykształcenie jest podstawą rozwoju gminy bez degradacji środowiska.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.9.1. Opracowanie gminnego Programu Ochrony Środowiska.
1.9.2. Sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej.
1.9.3. Modernizacja gospodarki ciepłowniczej:
- wymiana pieców „kopciuchów";
- monitoring jakości powietrza;
- termomodernizacja obiektów komunalnych:

- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Jasieniu przy ul. Podmokłej;
- Szkoła Podstawowa w Wicinie;
- pozostałe, wymagające termomodernizacji obiekty publiczne, w zależności od potrzeb.

1.9.4. Uzupełnienie systemu zieleni urządzonej:
- przebudowa systemu „małej" zieleni miejskiej (skwery, zieleńce, klomby, parki kieszonkowe, itp.);
- przebudowa systemu „małej" zieleni na terenach wiejskich (skwery, zieleńce, klomby, parki kieszonkowe, itp.);
- nasadzenia drzew i krzewów w pasach drogowych dróg gminnych i wewnętrznych;
- system „zielonych" przystanków komunikacji publicznej;
- system „zielonych" dachów i ścian na obiektach komunalnych.

1.9.5. Działania inspirujące, promocyjne, wspierające i organizacyjne na rzecz budowy zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu.

1.9.6. Retencja wód opadowych i roztopowych:
- tworzenie ogrodów deszczowych;
- system dofinansowania zbiorników na deszczówkę i studni chłonnych;
- promocja małej retencji wodnej w obrębie prywatnych nieruchomości.

1.9.7. Edukacja ekologiczna.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą wynikać z ustaleń Programu Ochrony Środowiska Gminy Jasień.

8.1.10. Cel operacyjny nr 1.10.: Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego.

Gmina Jasień sukcesywnie realizuje długofalowy program zmierzający do objęcia każdego z obrębów ewidencyjnych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Plany miejscowe posiadają już przede wszystkim miasto Jasień oraz obręby Wicina i Zabłocie. Program ten będzie kontynuowany. Harmonogram realizacji planów miejscowych, a także konieczność ewentualnej, kompleksowej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wynika formalnie z oceny aktualności dokumentów planistycznych, o której mowa w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, i którą opracowuje się co najmniej raz na kadencję Rady Miejskiej. Taka ocena zostanie opracowana i przedstawiona Radzie Miejskiej przed upływem obecnej kadencji, a więc planowo przed końcem 2023 roku. Na etapie niniejszej *Strategii*, będącej dokumentem nadrzędnym w stosunku do innych lokalnych opracowań wykonawczych, w tym prawa miejscowego, zakłada się, że priorytetowo do objęcia planem miejscowym predysponowana jest miejscowość Budziechów. Wpływa na to jej aktualny potencjał demograficzny, dynamiczny rozwój osadnictwa mieszkaniowego oraz potencjał do lokalizacji aktywności gospodarczych, wynikający między innymi z planowanej budowy wschodniej obwodnicy Lubska w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287. Planowana, na razie wstępnie, budowa dużej farmy fotowoltaicznej w rejonie Golina i Jaryszowa uzasadnia objęciem planami miejscowymi również całość obrębów ewidencyjnych Golin i Lipsk Żarski (wsie Jaryszów i Lipsk Żarski). W następnej kolejności planami miejscowymi powinny zostać objęte miejscowości położone najbliżej Jasienia, podlegające największej presji na rozwój budownictwa mieszkaniowego (Bieszków, Lisia Góra i Mirkowice) oraz Guzów (położony pomiędzy Wiciną i Zabłociem, objętymi już planami miejscowymi). Usprawnienie systemu lokalnego planowania przestrzennego, które jest przedmiotem celu operacyjnego nr 1.10., to nie tylko szybka ścieżka uzyskiwania pozwoleń na budowę przez zainteresowane strony na bazie obowiązujących planów miejscowych, ale przede wszystkim realny wpływ Gminy na kształt danego planu miejscowego, w odróżnieniu od konieczności wydawania decyzji o warunkach zabudowy, które nie zawsze są zgodne z lokalną polityką przestrzenną

wyrażoną w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Zasadniczym celem wspomnianej lokalnej polityki przestrzennej jest ład przestrzenny i zrównoważony rozwój, realizowany między innymi poprzez unikanie rozpraszania zabudowy.

W celu poprawy estetyki i wizerunku gminy, a zwłaszcza przestrzeni publicznych, podjęte zostaną prace nad tak zwaną „uchwałą krajobrazową". Rada Miejska, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, może ustalić w formie uchwały zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane. Dotyczy to także szyldów, dla których określa się zasady i warunki ich sytuowania, gabaryty oraz liczbę szyldów, które mogą być umieszczone na danej nieruchomości przez podmiot prowadzący na niej działalność.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.10.1. Opracowanie oceny aktualności dokumentów planistycznych.
1.10.2. Sukcesywna realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:
- priorytetowo – obręb Budziechów;
- priorytetowo – obręby Golin i Lipsk Żarski (w przypadku realizacji inwestycji związanej z farmą fotowoltaiczną);
- sukcesywnie – obręby Bieszków, Guzów, Lisia Góra i Mirkowice.

Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać także każde inne zadanie, polegające na opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

1.10.3. Sporządzenie „uchwały krajobrazowej".

8. 2. Kierunki działań w wymiarze społecznym.

8.2.1. Cel operacyjny nr 2.1.: Rozwój oferty opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz wychowania przedszkolnego.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Jasień, poprzedzająca prace nad niniejszą *Strategią* wykazała potrzebę organizacji żłobka. W przekonujący sposób poparte to zostało również wynikami badania społecznego. Dla Jasienia, będącego lokalnym, silnym ośrodkiem przemysłowym, generującym miejsca pracy także dla mieszkańców okolicznych sołectw i miejscowości z gmin ościennych, zadanie to wydaje się być dziejową koniecznością. Ponadto darmowe lub dotowane żłobki zachęcają do posiadania dzieci, a więc wpływają na poprawę struktury demograficznej w starzejących się społeczeństwach. Poprawiają także aktywność zawodową kobiet i polepszają ich sytuację materialną, a tym samym przyczyniają się do równości płci. Gmina będzie również zainteresowana wsparciem rozwoju klubów dziecięcych prowadzonych przez podmioty prywatne. Rozwojem opieki nad dziećmi do lat 3 powinny być także zainteresowane większe podmioty gospodarcze (główni pracodawcy w gminie).

Oferta wychowania przedszkolnego (placówek przedszkolnych), poza zaletami tożsamymi odnośnie funkcjonowania żłobków, ma jeszcze bardziej wymierny aspekt dotyczący rozwoju samego dziecka. Gmina Jasień od lat kładzie duży nacisk na sieć placówek przedszkolnych. Lokalny system wymaga jednak modernizacji w postaci utworzenia nowego przedszkola, a konkretnie gruntownej przebudowy obiektu przy ul. Ogrodowej w Jasieniu, docelowo na zespół przedszkolno – żłobkowy. Analogicznie do opieki nad najmłodszymi dziećmi Gmina będzie również zainteresowana wsparciem „pozasamorządowej" inicjatywy w zakresie wychowania

przedszkolnego. Dotyczy to przede wszystkim małych obiektów przedszkolnych (do kilkunastu wychowanków) funkcjonujących na bazie prywatnych podmiotów.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

2.1.1. Budowa żłobka w Jasieniu przy ul. Ogrodowej (zespół przedszkolno – żłobkowy).
2.1.2. Budowa przedszkola w Jasieniu przy ul. Ogrodowej (zespół przedszkolno – żłobkowy).
2.1.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi i wychowania przedszkolnego.

8.2.2. Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna.

Lokalna polityka senioralna, a konkretnie kontynuacja tej polityki, zawarta jest w kilku celach operacyjnych. Z jednej strony będą to ułatwienia dla osób starszych w postaci likwidacji barier komunikacyjnych, czy to w sensie czysto technicznym przy okazji modernizacji dróg (cel operacyjny nr 1.1.), czy to poprzez sprawny system transportu zbiorowego i infrastruktury komunikacyjnej (cele operacyjne nr 1.3. i 1.4.). Z drugiej strony będą to działania umożliwiające i zachęcające do czynnego udziału w życiu Gminy poprzez szeroką ofertę usług kultury i rekreacji. Gmina będzie także wpierać funkcjonujące już inicjatywy na czele z lokalnym Uniwersytetem Trzeciego Wieku. Funkcjonujący Dom Dziennego Pobytu Seniora w Jasieniu przy ul. Okrzei poddany zostanie modernizacji poprzez dostosowanie dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Alternatywnie zakłada się adaptację innego budynku na potrzeby Domu Dziennego Pobytu Seniora. Gmina będzie również zainteresowana rozwojem usług stałego pobytu dla seniorów (np.: na bazie licznych zespołów pałacowo – parkowych) poprzez uczestnictwo w formule partnerstwa publiczno – prywatnego.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

2.2.1. Modernizacja Domu Dziennego Pobytu Seniora (względnie adaptacja nowego obiektu).
2.2.2. Wsparcie lokalnych inicjatyw senioralnych.
2.2.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy, na bazie partnerstwa publiczno – prywatnego, w zakresie tworzenia obiektów na potrzeby stałego pobytu seniorów.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jasień*.

8.2.3. Cel operacyjny nr 2.3.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury.

Popyt na wysokiej jakości usługi kultury stale rośnie. Dotyczy to zarówno grup artystycznych czy kół zainteresowań, jak i uniwersalnych czy tematycznych imprez, w tym o charakterze masowym. Zainteresowani są tym zarówno rodzice odnośnie swoich najmłodszych dzieci (jak i oni sami), młodzież w wieku szkolnym (podstawowym i średnim), seniorzy, a także coraz większa liczba nowych osadników, w tym migrantów ekonomicznych. Oferta usług kultury musi być zatem zróżnicowana, zarówno pod kątem potrzeb poszczególnych grup wiekowych, jak i środowisk kulturowych. Aby sprostać organizacyjnie uzasadnionym oczekiwaniom najpierw rozbudowana zostanie infrastruktura służąca usługom kultury. Gmina zainteresowana jest przejęciem i docelową adaptacją zabytkowego pałacu w Jasieniu przy ul. Strażackiej na cele siedziby nowego Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury. Przeniesiona zostałaby tam również Biblioteka Publiczna oraz Izba Pamięci. Alternatywnie, w przypadku braku możliwości przejęcia pałacu, gruntownej modernizacji poddane zostanie obecne centrum kultury

przy ul. Armii Krajowej. Rozbudowana i zmodernizowana zostanie także sieć świetlic wiejskich wraz z otoczeniem służącym integracji mieszkańców. Imprezom masowym, czy innym spotkaniom plenerowym, w tym na terenach wiejskich, służyć będzie przestrzeń publiczna, o której mowa w celu operacyjnym nr 1.7. Gmina będzie otwarta na częściowo komercyjne wykorzystanie infrastruktury kulturalnej. Jeżeli zasygnalizowany zostanie popyt na organizację specjalistycznych, płatnych zajęć, szkoleń czy kursów, w tym zawodowych, których z przyczyn merytorycznych nie będą mogli prowadzić etatowi pracownicy MGOK, to możliwa będzie, w określonych porach, dzierżawa publicznych pomieszczeń dla prywatnych animatorów oraz dofinansowanie uczestnictwa w wybranych zajęciach, kursach czy szkoleniach dla zainteresowanych mieszkańców. Dofinansowanie obejmie w szczególności osoby (rodziny) zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby niepełnosprawne, edukację seniorów (wykorzystanie cyfrowych nośników informacji i systemów e-usług) oraz wspieranie edukacji cyfrowej dzieci i młodzieży.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

2.3.1. Adaptacja pałacu w Jasieniu przy ul. Strażackiej na cele nowej siedziby MGOK (alternatywnie).
2.3.2. Modernizacja obecnej siedziby MGOK w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej na cele usług kultury (alternatywnie).
2.3.3. Poszerzenie oferty działających w ramach MGOK grup artystycznych i kół zainteresowań.
2.3.4. Organizacja specjalistycznych zajęć, szkoleń i kursów na bazie infrastruktury usług kultury.
2.3.5. Budowa, rozbudowa, modernizacja świetlic wiejskich:
- Bieszków;
- Bronice;
- Budziechów;
- Golin;
- Jabłoniec;
- Jaryszów;
- Roztoki;
- Świbna;
- Zabłocie.

Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą służyć rozbudowie i modernizacji świetlic wiejskich w pozostałych miejscowościach.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jasień*.

8.2.4. Cel operacyjny nr 2.4.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

Gmina Jasień, a zwłaszcza miasto, posiada bogate tradycje związane z funkcjonowaniem infrastruktury sportowo – rekreacyjnej. Mowa przede wszystkim o byłym ośrodku sportu i rekreacji zlokalizowanym pomiędzy ul. Żytnią a rzeką Lubszą, na wschód od parku miejskiego. Ośrodek zostanie zrewitalizowany, doposażony w infrastrukturę sportowo – rekreacyjną dla różnych grup wiekowych i udostępniony mieszkańcom. Będą tam odbywały się również imprezy plenerowe, w tym masowe, które z różnych względów nie mogą być organizowane w centrum miasta (rynek). Rozważona zostanie możliwość budowy otwartego basenu, wymaga ona jednak wcześniejszych analiz techniczno – ekonomicznych. Sportowe życie miasta, cieszące się niemalejącym zainteresowaniem, to także klub piłkarski Stal Jasień. Stadion przy ul. Żarskiej zostanie rozbudowany. Oprócz głównej płyty, która zostanie powiększona aby sprostać przepisom gry w piłkę nożną, dodatkowo powstanie mniejsze boisko

treningowe. Dobudowane zostaną także szatnie i toalety. Powstaną trybuny z miejscami siedzącymi (do 299). Cały kompleks zostanie oświetlony, co umożliwi treningi jak i zawody po zmierzchu. Mniejsze obszarowo przedsięwzięcia obejmą modernizację kompleksu „Orlika" przy Szkole Podstawowej na ul. Konopnickiej czy np.: teren w rejonie ul. Kolejowej (tuż przy stacji kolejowej). Życie sportowe toczy się także na terenach wiejskich. Zmodernizowane zostaną boiska sportowe wraz z otoczeniem służącym integracji mieszkańców, uzupełniona zostanie sieć placów zabaw i siłowni plenerowych. Analogicznie do działań związanych z usługami kultury poszerzona zostanie oferta obejmująca możliwość zrzeszania się w różnych sekcjach sportowych, w zależności od realnych, na bieżąco diagnozowanych potrzeb. Szeroko rozumianej rekreacji służyć będą także działania ujęte w celach operacyjnych nr 1.7. i 3.4.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

2.4.1. Rewitalizacja byłego ośrodka sportu i rekreacji w Jasieniu przy ul. Okrzei.
2.4.2. Modernizacja stadionu w Jasieniu przy ul. Żarskiej.
2.4.3. Modernizacja terenów sportowych w Jasieniu przy Szkole Podstawowej na ul. Konopnickiej.
Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą służyć rozbudowie i modernizacji terenów sportowo – rekreacyjnych przy placówkach edukacyjnych oraz innych, mniejszych obszarowo terenów sportowych w pozostałych rejonach miasta.
2.4.4. Rozszerzenie oferty sekcji sportowych.
2.4.5. Budowa, rozbudowa i modernizacja terenów sportowo – rekreacyjnych na obszarach wiejskich:
- Bronice;
- Golin;
- Guzów;
- Jabłoniec;
- Jaryszów;
- Mirkowice;
- Lisia Góra;
- Roztoki;
- Świbna;
- Wicina;
- Zabłocie;
- Zieleniec.

Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą służyć rozbudowie i modernizacji terenów sportowo – rekreacyjnych w pozostałych miejscowościach.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jasień*.

8.2.5. Cel operacyjny nr 2.5.: Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i na wynajem.

Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, czy to na bazie krótkoterminowego lub długoterminowego wynajmu, czy poprzez posiadanie własnej nieruchomości, to podstawa bytu każdego człowieka, niezależnie od długości i szerokości geograficznej czy zasobności ekonomicznej danego rejonu. Gmina zainteresowana jest programem budowy mieszkań komunalnych i/lub socjalnych, a także czynszowych. Na mieszkania komunalne i/lub socjalne oczekuje obecnie około 20 rodzin. Rozwój zakładów produkcyjnych w Jasieniu zwiększa zapotrzebowanie na wykwalifikowane i wykształcone kadry. Są wśród nich także, na coraz większą skalę, migranci zarobkowi spoza

granic kraju. Pracują tylko na czas określony (kontrakt) i potrzebują miejsca do tymczasowego zamieszkania lub chcą zostać tu na dłużej, a nawet związać się z gminą na stałe. Młodzi ludzie, którzy wiążą przyszłość z gminą i których nie stać jeszcze na zakup własnych nieruchomości, także oczekują oferty mieszkaniowej. Wszystko to uzasadnia z jednej strony utrzymanie, adaptację i modernizację określonej puli obecnych zasobów komunalnych, a z drugiej potrzebę budowy nowych mieszkań w formule publicznej. Mieszkania w formule czynszowej powstaną w Jasieniu przy ul. Granicznej. Powołana zostanie w tym celu specjalna spółka. Dla mieszkańców gotowych wykupić od Gminy dotychczasowe mieszkania komunalne na własność przygotowana zostanie specjalna oferta. Dla osób posiadających określone środki, umożliwiające zakup nieruchomości i budowę własnego domu, ofertę stanowią liczne tereny przewidziane pod zabudowę mieszkaniową w obowiązujących i planowanych do sporządzenia dokumentach planistycznych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

2.5.1. Budowa zespołu budynków wielorodzinnych w Jasieniu przy ul. Granicznej.
2.5.2. Modernizacja komunalnych lokali mieszkalnych.
2.5.3. Adaptacja budynku Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej na cele komunalnych lokali mieszkalnych (w przypadku przeniesienia MGOK do pałacu przy ul. Strażackiej).
2.5.4. Sprzedaż komunalnych lokali mieszkalnych dla zainteresowanych lokatorów.

8.2.6. Cel operacyjny nr 2.6.: Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

Szeroko pojęte bezpieczeństwo publiczne determinuje wiele czynników. Wpływ na bezpieczeństwo publiczne mają między innymi służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo bezpośrednie, mienia, drogowe, przeciwpożarowe, przeciwpowodziowe, sanitarne, itp. W opinii wielu mieszkańców gminy pojawiają się problemy dotyczące bezpieczeństwa publicznego, a zwłaszcza zachowań określonych grup w porze nocnej oraz niedostatecznej ochrony mienia zarówno prywatnego jak i publicznego. Powodem takiego stanu jest niewystarczający zasób kadrowy funkcjonariuszy oraz braki w wyposażeniu technicznym. Rozwiązanie tego problemu ma więc przede wszystkim charakter organizacyjny. Podjęte zostaną negocjacje pomiędzy Gminą a Komendą Powiatową Policji w Żarach, prowadzące do uzyskania większej motywacji i szerszego źródła środków niezbędnych dla prawidłowego wypełniania obowiązków, służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, zwłaszcza w porze nocnej. Rozbudowany zostanie także system monitoringu wizyjnego, obejmujący obiekty użyteczności publicznej oraz wybrane rejony miasta i gminy. W zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego realizowane będą modernizacje i bieżące doposażanie remiz Ochotniczych Straży Pożarnych. Bezpieczeństwo publiczne to także bezpieczeństwo komunikacyjne, związane między innymi z odpowiednimi standardami dróg (nawierzchnia, organizacja ruchu, itp.) i ich najbliższego otoczenia (pobocza, rowy odwadniające, chodniki, oświetlenie, itd.). Bezpieczeństwo drogowe jest pośrednio przedmiotem celu operacyjnego nr 1.1.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

2.6.1. Podniesienie jakości i efektywności pracy służ odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.
2.6.2. Rozbudowa monitoringu wizyjnego.
2.6.3. Wsparcie lokalnego systemu ochrony przeciwpożarowej.

8.2.7. Cel operacyjny nr 2.7.: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej.

Podczas spotkań konsultacyjnych (warsztatów strategicznych) wspierających proces budowy *Strategii* pojawiały się głosy dotyczące małej aktywności miejscowego społeczeństwa, braku większego zainteresowania przez mieszkańców działaniami realizowanymi przez Urząd Miejski, itp. Z drugiej strony grupy zainteresowane „życiem" Gminy oceniały obecny kontakt pomiędzy Urzędem a lokalną społecznością jako wymagający dalszego rozwoju. W celu przezwyciężenia tych barier podjęte zostaną działania organizacyjne. Gmina jest i będzie otwarta na inicjatywy lokalne, zgłaszane zarówno przez lokalnych partnerów społecznych (np.: fundacje, stowarzyszenia), Rady Sołeckie, jak i zorganizowane oddolnie przez określone grupy mieszkańców. Ponadto wdrożony zostanie tak zwany „Budżet Obywatelski".

Większe zamierzenia inwestycyjne, zwłaszcza mogące znacząco oddziaływać na środowisko, w tym na krajobraz, będące czy to zadaniami własnymi Gminy, czy przedmiotem zainteresowania podmiotów prywatnych, będą poprzedzane konsultacjami społecznymi w rejonie poszczególnych miejscowości. Ponadto Gmina będzie współpracować z określonymi podmiotami, które zajmują się wsparciem i organizacją dodatkowych konsultacji społecznych, także na etapie tworzenia dokumentów strategiczno – planistycznych i planistycznych, które wyznaczają ramy dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (w tym na krajobraz) lub po prostu wskazujące określone kierunki rozwoju danej miejscowości.

Podjęta zostanie próba aktywizacji lokalnej młodzieży i seniorów poprzez utworzenie stosownych gremiów w postaci odpowiednio Młodzieżowej Rady Miejskiej i Senioralnej Rady Miejskiej.

Dodatkowe, konkretne potrzeby, które służyć będą przedmiotowemu celowi operacyjnemu, ale np.: także kierunkom działań nr 2.3.3. i 2.3.4., wymagają pogłębionej diagnozy. W związku z powyższym opracowana zostanie nowa edycja Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

2.7.1. Wdrożenie Budżetu Obywatelskiego.
2.7.2. Organizacja konsultacji społecznych.
2.7.3. Powołanie Młodzieżowej Rady Miejskiej i Senioralnej Rady Miejskiej.
2.7.4 Opracowanie Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą wynikać z ustaleń Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych.

8. 3. Kierunki działań w wymiarze gospodarczym.

8.3.1. Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Perspektywa ostatnich kilkunastu lat wskazuje, że miasto Jasień okazało się atrakcyjnym miejscem dla inwestorów. Dotyczy to niemal wyłącznie rozwoju działalności produkcyjnych, zarówno w oparciu o restrukturyzacje funkcjonujących tu od wielu lat i posiadających bogate tradycje przemysłowe przedsiębiorstw, jak i budowy zupełnie nowych zakładów. Miarą tego sukcesu jest fakt, że Jasień stał się ponadlokalnym ośrodkiem funkcji pracy, gdzie dojeżdżają pracownicy z sąsiednich (i nie tylko) gmin, a także migranci zarobkowi z zagranicy. Jednakże podaż miejsc pracy dotyczy przede wszystkim mężczyzn, głównie robotników

wykwalifikowanych. Poza miastem nie rozwinęły się praktycznie żadne nowe, większe podmioty gospodarcze. Cel operacyjny nr 3.1., a także niemal wszystkie inne, mają sprawić, że cała Gmina Jasień ma być obszarem atrakcyjnym dla inwestorów, którzy planują rozwój swoich przedsiębiorstw w oparciu o tworzenie nowych zakładów i miejsc pracy. Dotyczy to szerokiego spectrum aktywności gospodarczych, a więc rolniczych, produkcyjnych i usługowych, a zwłaszcza usługowych. Co ważne – aktywności nie powodujących nieodwracalnych strat w środowisku. Pomocne w tym zakresie będą miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (cel operacyjny nr 1.10.), w których znajduje się pokaźna i atrakcyjna pula tak zwanych „terenów inwestycyjnych" oraz zbiór przepisów prawa miejscowego odnośnie zagospodarowania danego obszaru. Gmina nadal będzie otwarta na rozwój nowoczesnych działalności produkcyjnych, ale szczególnie honorowane (wspierane) będą działalności usługowe (głównie biurowe i turystyczne), oferujące miejsca pracy dla ludzi młodych, a zwłaszcza kobiet. Dla lokalnych mikroprzedsiębiorstw udzielane będzie wsparcie związane z udostępnieniem lub dzierżawą na preferencyjnych warunkach nie wykorzystywanych obiektów komunalnych dla lokalizacji małych firm wytwórczych oraz usługowych. Prowadzone będą także akcje marketingowe (fachowa branżowa prasa, internet, targi krajowe i zagraniczne), służące promocji walorów inwestycyjnych gminy Jasień.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

3.1.1. Opracowanie lokalnej polityki podatkowej dla inwestujących przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych branż usługowych.
3.1.2. Prowadzenie wszechstronnych akcji promocyjnych walorów inwestycyjnych gminy.

8.3.2. Cel operacyjny nr 3.2.: Rozwój energetyki przyjaznej środowisku.

Szereg analiz lokalnych (np.: *Opracowanie ekofizjograficzne Gminy Jasień*) i ponadlokalnych (np.: *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego*) wskazuje, że gmina Jasień jest potencjalnie miejscem predysponowanym do lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych. Gmina zasadniczo jest zainteresowana rozwojem tej gałęzi działalności produkcyjnych przez prywatnych inwestorów, z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających np.: z prawnej ochrony obszarów cennych przyrodniczo czy realizacji poszczególnych inwestycji w porozumieniu z lokalną społecznością. Warunki brzegowe odnośnie wielkopowierzchniowej lokalizacji przedmiotowych urządzeń określone są w modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej i będą wdrażane do lokalnych dokumentów planistycznych.

Ze swojej strony Gmina także będzie inwestować w odnawialne źródła energii w skali adekwatnej do możliwości i potrzeb. Tereny wokół oczyszczalni ścieków i planowanego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Jasieniu zostaną zagospodarowane pod małą farmę fotowoltaiczną. Przeanalizowany zostanie także zasób innych niezagospodarowanych jeszcze terenów, będących własnością komunalną, w celu ewentualnej lokalizacji małych farm fotowoltaicznych (np.: część działki ewidencyjnej nr 2006/65 w Jasieniu), zasilających w energię np.: system oświetlenia ulicznego. W miarę możliwości technicznych również na dachach obiektów komunalnych, które zgodnie z celem operacyjnym nr 1.9. będą także „zazieleniane", zainstalowane zostaną panele fotowoltaiczne i/lub solarne w celu alternatywnego, ekologicznego zaopatrzenia w energię elektryczną i cieplną.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

3.2.1. Rozwój energetyki odnawialnej z poszanowaniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz w zgodzie z interesem publicznym.
3.2.2. Rozwój energetyki odnawialnej na bazie zasobów komunalnych.

8.3.3. Cel operacyjny nr 3.3.: Rozwój rolnictwa ekologicznego.

Bardzo przeciętna, wręcz niska jakość gleb, wyrażona za pomocą syntetycznego wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, utrudnia uprawowy kierunek lokalnego rolnictwa. Uzyskanie wyższych plonów wymaga silnego nawożenia, co nie pozostanie bez wpływu na środowisko przyrodnicze, a także jakość wód podziemnych i powierzchniowych. Stosunkowo niski zasób pastwisk i łąk, w większości podmokłych, nie sprzyja także kierunkowi hodowlanemu, opartemu na inwentarzu wymagającemu dużych przestrzeni na wypas. Możliwości rozwoju mają zatem przede wszystkim mniej wymagające uprawy, hodowla skoncentrowana w zamkniętych budynkach, ale także agroturystyka, specjalistyczne rolnictwo ekologiczne i gospodarka rybacka.

Forma i zakres działalności gospodarstw specjalistycznych, a zwłaszcza ekologicznych oraz agroturystycznych ściśle związana jest z przyjazną środowisku uprawą ziemi. Tereny wiejskie gminy Jasień posiadają warunki naturalne predysponujące je do rozwoju agroturystyki. Agroturystyka jest czynnikiem aktywizującym wieś i zapewnia dodatkowe dochody rolnikom. Turystyką wiejską interesują się głównie mieszkańcy miast i większych aglomeracji, którzy dążą do bliskiego kontaktu z przyrodą, poszukują ciszy i spokoju, chcą aktywnie spędzić wolny czas, itp. Agroturystyka jest bardzo opłacalna, jednakże należy liczyć się z dużą konkurencją w tej branży. Umiejętność sprostania konkurencji nie może opierać się tylko na intuicji oraz przypadkowych rozwiązaniach indywidualnych osób. Należy przygotować cały pakiet programów, które pozwolą usatysfakcjonować przyjeżdżających turystów. Oferta turystyki wiejskiej powinna być skoordynowana między innymi z miejscowym kalendarzem cyklicznych imprez sportowych i kulturalnych. Niezbędnej pomocy w tym zakresie udzielać będzie Gmina oraz regionalne zrzeszenia agroturystyczne, informując jednocześnie o prawnych i finansowych uwarunkowaniach agroturystyki. Należy mieć jednak świadomość, że agroturystyka jest tylko uzupełniającą funkcją rozwoju lokalnego rynku pracy, generuje niewielkie zatrudnienie i nie należy się spodziewać większej ilości gospodarstw niż kilka w skali całej gminy.

Zachęta do tworzenia gospodarstw specjalistycznych, w tym również ekologicznych, kierowana jest przede wszystkim do rolników indywidualnych. Wśród konsumentów nieustannie zwiększa się popyt na tak zwaną „żywność ekologiczną". Bieżący monitoring sytuacji panującej na rynkach rolnych, konsultowany z regionalnymi ośrodkami doradztwa i organizacjami rolniczymi, będzie owocować rozpoznaniem nisz rynkowych i wprowadzeniem na tutejszy grunt (dosłownie i w przenośni) nowych upraw czy hodowli. Dalsze prace powinny koncentrować się głównie na jednym wiodącym produkcie, któremu zostanie podporządkowana cała organizacja danego gospodarstwa rolnego. Należy również liczyć się z częstymi zmianami profilu produkcji (upraw czy hodowli) w zależności od uwarunkowań podaży i popytu na rynkach. Ważnym aspektem jest także certyfikacja gospodarstw ekologicznych i ekoturystycznych, w celu oferowania konsumentom i turystom jednolitych, wysokich standardów. Gospodarstwa specjalistyczne mogą także opierać się na uprawach energetycznych. Produkcja energii z odnawialnych źródeł na coraz większą skalę stwarza zapotrzebowanie na uprawę roślin energetycznych. Uprawy energetyczne to uprawy roślin w celu pozyskania biomasy z przeznaczeniem na cele energetyczne, czyli do produkcji energii cieplnej, energii elektrycznej oraz paliwa gazowego (biogazu) lub ciekłego. Biomasa jest zaliczana do odnawialnych źródeł energii. Odpady z upraw roślin przemysłowych i żywnościowych też mogą być używane w celu produkcji energii, choć takie uprawy nie są uznawane formalnie za uprawy energetyczne. Rośliny energetyczne to rośliny uzyskujące duże przyrosty biomasy w stosunkowo krótkim czasie nadającej się głównie do spalenia, uzyskując energię cieplną. Wśród wielu gatunków roślin energetycznych największe znaczenie w polskich warunkach mają przede wszystkim: wierzba energetyczna, miskant olbrzymi, ślazowiec pensylwański i topola. Decydując się na założenie plantacji roślin energetycznych i przy wyborze określonego gatunku należy brać pod uwagę lokalne zapotrzebowanie na surowiec oraz

opłacalność kosztów transportu. Gospodarka rybacka, abstrahując od zwiększonej retencji wód, to nie tylko hodowla ryb w celach konsumpcyjnych, ale także obszar umożliwiający rekreację i wypoczynek.

Gmina będzie wspierać rozwój wielofunkcyjnego, mało intensywnego rolnictwa, opartego na programach rolnośrodowiskowych. Będą to przede działania inspirujące i wspierające, np.: poprzez doradztwo czy budowę nowego targowiska miejskiego, umożliwiającego dogodne warunki do handlu lokalnymi produktami rolnymi. Wsparciem dla rozwoju agroturystyki będzie także budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej, o której mowa w celu strategicznym nr 3.4.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

3.3.1. Doradztwo i wsparcie organizacyjne dla działalności agroturystycznych i rolnictwa ekologicznego.
3.3.2. Budowa targowiska miejskiego w Jasieniu przy ul. Młynarskiej.

8.3.4. Cel operacyjny nr 3.4.: Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej.

Szeroko rozumiany rozwój turystyki, jako nowej, silnej gałęzi lokalnej gospodarki, to zasadnicze przesłanie celu operacyjnego nr 3.4. Gmina liczy na powstanie funkcjonalnych obiektów noclegowych, czy wręcz ośrodków turystycznych, z bogatym programem usług towarzyszących (gastronomia, rekreacja, wypoczynek, itp.). Siłą rzeczy realizować to będzie sektor prywatny, ale udzielone zostanie mu wsparcie publiczne w postaci budowy podstawowej infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej. Opracowana zostanie koncepcja wytyczenia i oznakowania zintegrowanej sieci szlaków pieszych (w tym ścieżek/tras przyrodniczo/krajoznawczo – dydaktycznych, nordic walking, biegowych), rowerowych i konnych (jeździeckich), możliwie bezkolizyjnych z transportem kołowym, a więc z wykorzystaniem np.: dróg polnych, wiejskich alei, leśnych duktów i mniej ruchliwych dróg. Zasadnicza idea takiego układu tras turystycznych będzie uwzględniać połączenia pomiędzy poszczególnymi miejscowościami a lokalnymi atrakcjami przyrodniczo – krajobrazowymi i kulturowymi (zabytki) oraz możliwość podłączenia się do sieci już istniejącej (głównie w gestii PTTK), w tym w gminach sąsiednich. Szczególnym zainteresowaniem objęta będzie idea organizacji tras tematycznych, w tym o charakterze transgranicznym, np.: szlak 15. południka, szlak cennych stanowisk archeologicznych, szlak byłych linii kolejowych, szlak użytków ekologicznych, szlak doliny rzeki Lubszy, szlak zabytków Dolnych Łużyc, itp. Trasy turystyczne wspomagać będzie system parkingów samochodowych i rowerowych, miejsc odpoczynku, wiat, punktów widokowych (wieże i/lub ambony obserwacyjne), stanowisk do łowienia ryb, tablic informacyjnych, mobilnych punktów informacji turystycznej, miejsc do biwakowania, toalet, itp. Wszystko to, na etapie koncepcji i późniejszej budowy, wymagać będzie współpracy z sąsiednimi gminami, lokalnymi Nadleśnictwami oraz pozostałymi właścicielami wybranych gruntów.

W przypadku braku możliwości budowy systemu ponadlokalnych dróg rowerowych, o których mowa w celu strategicznym nr 1.2., czy to z przyczyn ekonomicznych czy technicznych, alternatywnie zarekomendowana zostanie sąsiednim gminom opcja zastąpienia ich „zwykłymi" szlakami rowerowymi. Formalnie rowerowym szlakiem turystycznym jest wytyczona w terenie trasa służąca do odbywania wycieczek, oznakowana jednolitymi znakami (symbolami) i wyposażona w urządzenia informacyjne, które zapewniają bezpieczne i spokojne jej przebycie turyście (rowerzyście) o dowolnym poziomie umiejętności i doświadczenia, o każdej porze roku i w każdych warunkach pogodowych, o ile szczegółowe wymagania nie stanowią inaczej (okresowe zamykanie w przypadku niekorzystnych warunków pogodowych lub ze względów przyrodniczych na terenach chronionych). Rowerowym szlakiem turystycznym może być zatem także odcinek określonej drogi rowerowej.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

3.4.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu tras turystycznych obejmujących gminę Jasień wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

3.4.2. Działania inspirujące, promocyjne, wspierające i organizacyjne na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu tras turystycznych, obejmujących gminę Jasień i gminy sąsiednie.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jasień* oraz każde inne zadanie, polegające na budowie (organizacji) konkretnej już infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej.

8.3.5. Cel operacyjny nr 3.5.: Zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie".

Nie tylko społeczność miejscowości Wicina i całej gminy Jasień, ale także środowisko naukowe związane z archeologią, żywią duże nadzieje z przyszłym funkcjonowaniem Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie". Co prawda bezpośrednie zasady ochrony parku określa *Plan Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*, ale nie stoją one w sprzeczności ze zrównoważonym funkcjonowaniem działalności naukowych, badawczych, edukacyjnych i turystycznych. Potwierdza to chociażby rosnąca frekwencja na organizowanych tam, z coraz większym rozmachem, corocznych plenerach archeologicznych. Funkcje naukowa, badawcza i edukacyjna będzie prowadzona w ramach *Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego Grodzisko w Wicinie*, którego projekt budowy, ze względu na zakres przekraczający możliwości finansowe Gminy Jasień, został wpisany na listę przedsięwzięć warunkowych w *Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Lubuskiego*. W zamyśle „Grodzisko w Wicinie" ma stać się także wizytówką turystyczną, produktem turystycznym nr 1 gminy Jasień, bez którego rozwój tego sektora w skali całej gminy będzie bardzo utrudniony. Oferta „Grodziska w Wicinie" musi oddziaływać nie tylko na skalę lokalną, ale co najmniej regionalną. Zakłada się zatem możliwie jak najszersze urynkowienie jego oferty w zakresie usług komercyjnych, zwłaszcza w najbliższym otoczeniu formalnych granic parku. Oferta Parku Kulturowego będzie najważniejszym bodźcem dla rozwoju funkcji turystycznych (zakwaterowanie, gastronomia, rozrywka i inne usługi towarzyszące) nie tylko w Wicinie, ale w całej wschodniej części gminy. Dzięki niemu szansę rozwoju usług otrzyma także miasto Jasień. Zagospodarowanie otoczenia Parku Kulturowego w podstawową infrastrukturę turystyczną i wypoczynkową będzie realizowane w ramach celu strategicznego nr 3.4.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

3.5.1. Współfinansowanie budowy *Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego Grodzisko w Wicinie*.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jasień*.

9. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.

9. 1. Założenia metodologiczne.

Oczekiwane rezultaty stanowią efekt planowanych działań i są to zmiany pożądane w kontekście podejmowanych interwencji. Są to zmiany zarówno odnośnie zasobów materialnych (np.: infrastruktura techniczna i społeczna), jak i organizacyjnych (systemowych) oraz niematerialnych (np.: wizerunkowych, itp.). Zasadniczo oczekiwane rezultaty powinny być mierzalne i weryfikowalne. W praktyce oznacza to konieczność określenia rezultatów planowanych działań w ujęciu miernikowym / wskaźnikowym. Jest to bardzo ważna część niniejszej (i w ogóle) *Strategii*, mająca bezpośrednie przełożenie na efektywność jej realizacji.

W ramach przyjętej metodologii dla każdego z kierunków działań starano się przyporządkować wskaźniki, których zadaniem jest określenie oczekiwanych zmian jakie zajdą w obszarze realizacji poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych. Wybrane wskaźniki, których gamę oczywiście może jeszcze poszerzyć (patrz monitoring), aczkolwiek w ujęciu statystycznym będą sprowadzać się do tego samego (per analogiam do *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej*), mają pokazać stopień realizacji przyjętych kierunków działań, opisanych za pomocą mierników. Dla wskaźników zostały określone wartości bazowe oraz oszacowano wartości docelowe. Wskaźniki bazowe to wskaźniki zastane w miarę możliwości dla roku poprzedzającego rozpoczęcie wdrażania *Strategii* (lub dla lat wcześniejszych ze względu na dostępność danych). Wskaźniki docelowe określają zaś pożądane wartości, które planowo mają zostać osiągnięte w wyniku realizacji *Strategii*.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

9. 2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze przestrzennym.

TABELA 11: Podstawowe mierniki i wskaźniki oczekiwanych rezultatów planowanych kierunków działań w wymiarze przestrzennym.

Kierunek działań	Główny miernik / wskaźnik	Wartość bazowa (2021)	Wartość docelowa (2030)
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 1: PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA DLA MIESZKAŃCA I ŚRODOWISKA			
Cel operacyjny nr 1.1.: Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych			
1.1.1. Modernizacja dróg gminnych publicznych	Odsetek (%) dróg o nawierzchni gruntowej	62,79	50,0
1.1.2. Modernizacja dróg gminnych wewnętrznych	Odsetek (%) dróg o nawierzchni gruntowej	81,65	75,0
1.1.3. Budowa nowych odcinków dróg gminnych	Długość (km) nowo wybudowanych dróg	nie dotyczy	0,6

1	2	3	4
1.1.4. Budowa nowych odcinków dróg wewnętrznych dla obsługi terenów osadniczych	Długość (km) nowo wybudowanych dróg	nie dotyczy	10,0
1.1.5. Modernizacja dróg dojazdowych do użytków rolnych	Długość (km) zmodernizowanych dróg	nie dotyczy	10,0
1.1.6. Modernizacja mostów i kładek nad rzeką Lubszą	Ilość obiektów wymagających modernizacji	3 (minimum)	0
Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych			
1.2.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu dróg rowerowych	Długość (km) dróg rowerowych	0	≈ 10,0 Wartość uzależniona od wyników koncepcji
1.2.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu dróg rowerowych	Długość (km) dróg rowerowych	2,1	≈ 30,0 Wartość uzależniona od wyników koncepcji
Cel operacyjny nr 1.3.: Rozwój transportu zbiorowego			
1.3.1. Działania na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 275	Długość (km) czynnych linii kolejowych	0	9,4
1.3.2. Negocjacje z przewoźnikami komunikacji autobusowej dotyczące reorganizacji siatki połączeń	Odsetek (%) mieszkańców objętych komunikacją autobusową	88,16	100
1.3.3. Opracowanie koncepcji lokalnej komunikacji autobusowej	jak wyżej ; działania uzupełniające kierunek działań nr 1.3.2.		
Cel operacyjny nr 1.4.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej			
1.4.1. Organizacja głównego węzła przesiadkowego wraz z parkingami „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie stacji kolejowej w Jasieniu	Ilość czynnych stacji kolejowych	0	1
	Ilość miejsc parkingowych (samochód / rower)	0 / 0	50 / 100

1	2	3	4
1.4.2. Organizacja dodatkowych parkingów „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie przystanków kolejowych	Ilość czynnych przystanków kolejowych	0	2
	Ilość miejsc parkingowych (samochód / rower)	0 / 0	2 x 25 / 2 x 50
1.4.3. Budowa nowych parkingów w Jasieniu i na terenach wiejskich	Ilość miejsc parkingowych dla samochodów	≈ 50	≈ 200
1.4.4. Budowa systemu parkingów „Bike & Ride”	Ilość parkingów rowerowych (stojaki pod wiatą)	0	18
1.4.5. Instalacja parkingów rowerowych (tylko stojaki) przy głównych placówkach usług publicznych	Ilość parkingów rowerowych (tylko stojaki)	20	50
1.4.6. Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	Ilość punktów świetlnych (majątek Gminy)	236	≈ 386
Cel operacyjny nr 1.5.: Rozwój systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków			
1.5.1. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej w Jasieniu	Odsetek (%) mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w mieście	99,3 (2019)	100
1.5.2. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenach wiejskich	Odsetek (%) mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej na terenach wiejskich	84,9 (2019)	95,0
1.5.3. Modernizacja stacji uzdatniania wody (SUW) „Leśna” i „Wodna”	poprawa jakości wody oraz prace wspierające kierunki działań nr 1.5.1. i 1.5.2.		
1.5.4. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Jasieniu wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków	Odsetek (%) mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w mieście	66,7 (2019)	80,0
1.5.5. Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Mirkowice	Odsetek (%) mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich	12,5 (2019)	20,0
1.5.6. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków	171	250

1	2	3	4
1.5.7. Opracowanie koncepcji ewentualnej kanalizacji miejscowości Guzów, Jabłoniec, Wicina i Zabłocie	Odsetek (%) mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich	12,5 (2019)	≈ 55,0 Wartość uzależniona od wyników koncepcji
Cel operacyjny nr 1.6.: Uregulowanie gospodarki odpadami			
1.6.1. Budowa nowego PSZOK w Jasieniu	Powierzchnia (ha) terenów PSZOK	0,35	0,90
1.6.2. Rozszerzenie systemu selekcji odpadów u źródła	Poziom (%) recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych	46	60
1.6.3. Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest	Poziom (%) usunięcia wyrobów zawierających azbest z ogółu zinwentaryzowanych	22,28	100 (2032)
1.6.4. Monitoring odpadów komunalnych	nie dotyczy ; działania prewencyjne wspierające porządek prawny		
Cel operacyjny nr 1.7.: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych			
1.7.1. Opracowanie wielowariantowej, kompleksowej koncepcji architektoniczno – urbanistycznej dotyczącej zagospodarowania centrum Jasienia	Uzależnione od rozwiązań przyjętych w koncepcji. W zamierzeniu oczekiwane rezultaty dotyczą przede wszystkim ograniczenia liczby pojazdów przejeżdżających przez centrum miasta, ograniczenia emisji zanieczyszczenia powietrza, liczby plenerowych imprez kulturalnych oraz uczestników tychże wydarzeń, liczby nowych podmiotów funkcjonujących w branżach usługowych oraz efektów niewymiernych w postaci np.: większej satysfakcji i identyfikacji z miejscem zamieszkania (miastem, gminą).		
1.7.2. Kompleksowa rewitalizacja Górki Flöthera	Powierzchnia (ha) obszaru poddanego rewitalizacji	0	10
1.7.3. Kontynuacja rewitalizacji parku miejskiego	Powierzchnia (ha) obszaru poddanego rewitalizacji	2	5
1.7.4. System zachęt wspierający dbałość o czystość i estetykę nieruchomości własności prywatnej	Liczba obiektów poddanych modernizacji	Wartość trudna do oszacowania ze względu na brak statystyk	≈ 100
Cel operacyjny nr 1.8.: Opieka nad zabytkami i zagospodarowanie miejsc pamięci			
1.8.1. Sporządzenie Gminnej Ewidencji Zabytków	Aktualność opracowania	Brak opracowania	Aktualne opracowanie

1	2	3	4
1.8.2. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	Aktualność opracowania	Opracowanie na lata 2021 – 2024	Aktualne opracowanie
1.8.3. Współfinansowanie rewitalizacji kluczowych obiektów dziedzictwa historycznego	Ilość obiektów poddanych rewitalizacji	0	11
1.8.4. Zagospodarowanie byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen	Powierzchnia (ha) obszaru poddanego zagospodarowaniu	0	10
1.8.5. Działania na rzecz powstania ponadlokalnych szlaków (tras turystycznych) o tematyce kulturowej	Ilość szlaków tematycznych	0	Wartość trudna do oszacowania ze względu na konieczność ustaleń na szczeblu ponadlokalnym
Cel operacyjny nr 1.9.: Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych			
1.9.1. Opracowanie gminnego Programu Ochrony Środowiska	Aktualność opracowania	Nieaktualne opracowanie	Aktualne opracowanie
1.9.2. Sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej	Aktualność opracowania	Brak opracowania	Aktualne opracowanie
1.9.3. Modernizacja gospodarki ciepłowniczej	Ilość instalacji (pieców) niespełniających kryteriów	674	0
	Ilość obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji	6	0
1.9.4. Uzupełnienie systemu zieleni urządzonej	Coroczna powierzchnia (ha) „małej” zieleni udostępniona mieszkańcom	≈ 1	≈ 2 (od 2022 roku)
	Ilość „zielonych” przystanków	0	23
	Coroczna powierzchnia (m²) „zazielenianych” dachów i ścian	0	≈ 100 (od 2022 roku)
1.9.5. Działania na rzecz budowy zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu	Uzależnione od rozwiązań przyjętych poza kompetencjami Gminy Jasień. Efektem działań ma być funkcjonujący już zbiornik retencyjny, a w związku z nim ograniczenie powierzchni terenów szczególnego zagrożenia powodzią poniżej zbiornika, w zależności od przyjętych rozwiązań technicznych.		

1	2	3	4
1.9.6. Retencja wód opadowych i roztopowych	Coroczna powierzchnia (m²) oddawanych ogrodów deszczowych	0	≈ 1000 (od 2022 roku)
	Coroczna powierzchnia (ha) utworzonych małych zbiorników retencyjnych	Wartość trudna do oszacowania ze względu na brak statystyk	≈ 2 (od 2022 roku)
1.9.7. Edukacja ekologiczna	nie dotyczy ; wartości niewymierne, aczkolwiek pośrednio przekładające się na realizację wybranych aspektów celów operacyjnych nr 1.6. i 1.9.		
Cel operacyjny nr 1.10.: Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego			
1.10.1. Opracowanie oceny aktualności dokumentów planistycznych	Aktualność opracowania	Aktualne opracowanie (do końca kadencji Rady Miejskiej 2018 – 2023)	Aktualne opracowanie
1.10.2. Sukcesywna realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Odsetek (%) powierzchni gminy pokryty obowiązującymi planami miejscowymi	≈ 23 (2022)	70
1.10.3. Sporządzenie „uchwały krajobrazowej”	Aktualność opracowania	Brak opracowania	Aktualne opracowanie

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

9. 3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze społecznym.

TABELA 12: Podstawowe mierniki i wskaźniki oczekiwanych rezultatów planowanych kierunków działań w wymiarze społecznym.

Kierunek działań	Główny miernik / wskaźnik	Wartość bazowa (2021)	Wartość docelowa (2030)
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 2: STABILNE I BEZPIECZNE MIEJSCE DO ŻYCIA			
Cel operacyjny nr 2.1.: Rozwój oferty opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz wychowania przedszkolnego			
2.1.1. Budowa żłobka w Jasieniu przy ul. Ogrodowej	Odsetek (%) dzieci w wieku 1 – 3 lata objętych opieką żłobkową	0	35,0
2.1.2. Budowa przedszkola w Jasieniu przy ul. Ogrodowej	Odsetek (%) dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem	78,5 (2019)	100

1	2	3	4
2.1.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi i wychowania przedszkolnego	Odsetek (%) dzieci w wieku 1 – 3 lata objętych opieką żłobkową	0	Wartość trudna do oszacowania, zależna od prywatnej inicjatywy.
	Odsetek (%) dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	0	Wsparcie w ramach wskaźnika dla kierunku działań nr 2.1.2.
Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna			
2.2.1. Modernizacja Domu Dziennego Pobytu Seniora (względnie adaptacja nowego obiektu)	Liczba miejsc umożliwiająca obsługę dziennego pobytu seniorów	20	40
2.2.2. Wsparcie lokalnych inicjatyw senioralnych	Liczba osób zrzeszonych w ramach zorganizowanych grup senioralnych	60	100
2.2.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy, na bazie partnerstwa publiczno – prywatnego, w zakresie tworzenia obiektów na potrzeby stałego pobytu seniorów	Liczba miejsc umożliwiająca obsługę w domach stałego pobytu dla seniorów	0	≈ 100
Cel operacyjny nr 2.3.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury			
2.3.1. Adaptacja pałacu w Jasieniu przy ul. Strażackiej na cele nowej siedziby MGOK (alternatywnie)	Uczestnicy imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców	372 (2019)	750
2.3.2. Modernizacja obecnej siedziby MGOK w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej na cele usług kultury (alternatywnie)			
2.3.3. Poszerzenie oferty działających w ramach MGOK grup artystycznych i kół zainteresowań	Członkowie grup artystycznych na 1000 mieszkańców	1,57 (2019)	30,0
	Członkowie kół zainteresowań na 1000 mieszkańców	16,59 (2019)	30,0
2.3.4. Organizacja specjalistycznych zajęć, szkoleń i kursów na bazie infrastruktury usług kultury	Wartość trudna do oszacowania, zależna od zgłaszanego popytu (zainteresowani mieszkańcy) i podaży (podmioty świadczące dane usługi). Efektem działania ma być zwiększenie wiedzy i umiejętności zainteresowanych mieszkańców.		

1	2	3	4
2.3.5. Budowa, rozbudowa, modernizacja świetlic wiejskich	Ilość funkcjonujących świetlic wiejskich	11	13
Cel operacyjny nr 2.4.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej			
2.4.1. Rewitalizacja byłego ośrodka sportu i rekreacji w Jasieniu przy ul. Okrzei	Powierzchnia (ha) obszaru poddanego rewitalizacji	0	3
2.4.2. Modernizacja stadionu w Jasieniu przy ul. Żarskiej	Funkcjonalność kompleksu:		
	przepisowe wymiary boiska	NIE	TAK
	boisko treningowe	NIE	TAK
	szatnie	NIE	TAK
	toalety	NIE	TAK
	trybuny z miejsami siedzącymi	NIE	TAK
	oświetlenie kompleksu	NIE	TAK
2.4.3. Modernizacja terenów sportowych w Jasieniu przy Szkole Podstawowej na ul. Konopnickiej	Powierzchnia (ha) obszaru poddanego modernizacji	0	0,6
2.4.4. Rozszerzenie oferty sekcji sportowych	Członkowie klubów sportowych na 1000 mieszkańców	29,47 (2018)	60,0
2.4.5. Budowa, rozbudowa i modernizacja terenów sportowo – rekreacyjnych na obszarach wiejskich	Liczba boisk sportowych	14	17
	Liczba w pełni funkcjonalnych placów zabaw	11	17
Cel operacyjny nr 2.5.: Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i na wynajem			
2.5.1. Budowa zespołu budynków wielorodzinnych w Jasieniu przy ul. Granicznej	Liczba wybudowanych lokali mieszkalnych	nie dotyczy	20
2.5.2. Modernizacja komunalnych lokali mieszkalnych	Liczba lokali mieszkalnych poddanych modernizacji	nie dotyczy	15
2.5.3. Adaptacja budynku MGOK w Jasieniu na cele komunalnych lokali mieszkalnych (w przypadku przeniesienia MGOK do pałacu przy ul. Strażackiej)	Liczba utworzonych lokali mieszkalnych	nie dotyczy	6

1	2	3	4
2.5.4. Sprzedaż komunalnych lokali mieszkalnych dla zainteresowanych lokatorów	Liczba sprzedanych lokali mieszkalnych	nie dotyczy	≈ 60
Cel operacyjny nr 2.6.: Poprawa bezpieczeństwa publicznego			
2.6.1. Podniesienie jakości i efektywności pracy służ odpowiedzialnych za bezpieczeństwo	Liczba przestępstw stwierdzonych	123 (2020)	≈ 60
	Wskaźnik (%) wykrywalności przestępstw	69,92 (2020)	≈ 80,0
2.6.2. Rozbudowa monitoringu wizyjnego	jak wyżej ; inwestycja wspierająca kierunek działań nr 2.6.1.		
2.6.3. Wsparcie lokalnego systemu ochrony przeciwpożarowej	Liczba w pełni funkcjonalnych strażnic OSP	0	2
Cel operacyjny nr 2.7.: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej			
2.7.1. Wdrożenie Budżetu Obywatelskiego	Środki (w PLN) przeznaczone na cele budżetu obywatelskiego	0	2.000.000
2.7.2. Organizacja konsultacji społecznych	Wartość niewymierna, trudna do oszacowania, uzależniona od podejmowanych działań, wymagających konsultacji społecznych		
2.7.3. Powołanie Młodzieżowej Rady Miejskiej i Senioralnej Rady Miejskiej	Funkcjonowanie Młodzieżowej Rady Miejskiej	NIE	TAK
	Funkcjonowanie Senioralnej Rady Miejskiej	NIE	TAK
2.7.4. Opracowanie Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych	Aktualność opracowania	Nieaktualne opracowanie	Aktualne opracowanie

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

9. 4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze gospodarczym.

TABELA 13: Podstawowe mierniki i wskaźniki oczekiwanych rezultatów planowanych kierunków działań w wymiarze gospodarczym.

Kierunek działań	Główny miernik / wskaźnik	Wartość bazowa (2021)	Wartość docelowa (2030)
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 3: WIELOFUNKCYJNA, NOWOCZESNA GOSPODARKA			
Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy			
3.1.1. Opracowanie lokalnej polityki podatkowej dla inwestujących przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych branż usługowych	Udział (%) sektora usług w strukturze pracujących	31,23 (2018)	40,0
	Udział (%) kobiet w strukturze pracujących	35,44 (2018)	50,0
3.1.2. Prowadzenie wszechstronnych akcji promocyjnych walorów inwestycyjnych gminy	Coroczna ilość akcji promocyjnych	0	2
Cel operacyjny nr 3.2.: Rozwój energetyki przyjaznej środowisku			
3.2.1. Rozwój energetyki odnawialnej z poszanowaniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz w zgodzie z interesem publicznym	Udział (%) energii odnawialnej w zużyciu energii ogółem	Wartość trudna do oszacowania ze względu na brak statystyk	35,0
3.2.2. Rozwój energetyki odnawialnej na bazie zasobów komunalnych			
Cel operacyjny nr 3.3.: Rozwój rolnictwa ekologicznego			
3.3.1. Doradztwo i wsparcie organizacyjne dla działalności agroturystycznych i rolnictwa ekologicznego	Ilość gospodarstw agroturystycznych	0	3
	Odsetek (%) użytków rolnych w ramach gospodarstw ekologicznych	Wartość trudna do oszacowania ze względu na brak statystyk	20,0
	Powierzchnia (ha) stawów hodowlanych	36,4510	70,0

1	2	3	4
3.3.2. Budowa targowiska miejskiego w Jasieniu przy ul. Młynarskiej	Liczba stałych punktów sprzedaży drobnodetalicznej na targowiskach czynnych codziennie	12	30
Cel operacyjny nr 3.4.: Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej			
3.4.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu tras turystycznych obejmujących gminę Jasień wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Długość (km) znakowanych szlaków pieszych	≈ 31	≈ 60 Wartość uzależniona od wyników koncepcji
	Długość (km) znakowanych szlaków rowerowych	≈ 20	≈ 80 Wartość uzależniona od wyników koncepcji, włącznie z drogami rowerowymi
	Długość (km) znakowanych szlaków jeździeckich	0	≈ 20 Wartość uzależniona od wyników koncepcji
3.4.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu tras turystycznych, obejmujących gminę Jasień i gminy sąsiednie.	jak wyżej ; działania wspierające kierunek działań nr 3.4.1.		
Cel operacyjny nr 3.5.: Zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”			
3.5.1. Współfinansowanie budowy Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego Grodzisko w Wicinie	Coroczna ilość turystów odwiedzających Park Kulturowy, włącznie z plenerem archeologicznym	2000	20000
	Wartości niewymierne lub wymierne pośrednio, związane z efektami działalności naukowo – badawczo – edukacyjnej (publikacje naukowe, przewodniki turystyczne, mapy tematyczne, foldery, itp.).		
	Liczba miejsc noclegowych w skali całej gminy	30	≈ 100 Także jako rezultat wielu innych kierunków działań

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

10. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ.

10. 1. Rola modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej w strategii rozwoju gminy.

Ujęcie przestrzenne interwencji planowanych w sferach środowiskowej, infrastrukturalnej, gospodarczej lub społecznej ma priorytetowe znaczenie dla rozwoju. Przestrzeń stanowi kluczowy zasób. To w niej przebiegają lub na nią oddziałują wszystkie procesy społeczne, gospodarcze i przyrodnicze. Z jednej strony stanowi więc uwarunkowanie rozwoju, z drugiej zaś podlega licznym zmianom, które wynikają z prowadzonych działań. Oddziaływanie na przestrzeń, kształtowanie jej w sposób planowy lub mimowolny, wpływa na warunki życia i gospodarowania i warunkuje życie przyszłych pokoleń. Kumulacja wszystkich trendów i procesów zostawia konkretny ślad w przestrzeni. Konsekwencją niewłaściwie zaprogramowanych i realizowanych działań rozwojowych mogą być różnego rodzaju konflikty przestrzenne, których wyeliminowanie może okazać się trudniejsze w momencie, kiedy już zaistnieją. Dlatego tak istotne jest zwrócenie uwagi na aspekty przestrzenne przy przygotowywaniu dokumentów strategicznych. Przestrzeń powinna być traktowana nie tylko jako oczywiste uwarunkowanie dla rozwoju sfery społecznej i gospodarczej, ale jako kluczowa wartość publiczna. Jest ona podstawą do formułowania celów rozwojowych z uwzględnieniem interesu publicznego, w tym ładu przestrzennego. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej wiąże zagadnienia społeczno – gospodarcze z przestrzennymi. Model prezentuje pożądane kierunki rozwoju przestrzennego określonego obszaru w danym horyzoncie czasowym. Przedstawia on (na podstawie wniosków z diagnozy, uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, wyzwań) zmiany, jakie powinny zaistnieć w przestrzeni, by zrealizować wyznaczone cele strategiczne i kierunki działań oraz osiągnąć ich efekty. Model w strategii rozwoju gminy służy określeniu kluczowych dla rozwoju gminy obszarów, zdefiniowaniu ich funkcji i zależności między obszarami o różnych funkcjach. Komponent przestrzenny wskazuje, gdzie dokładnie funkcje mogą być realizowane. Na podstawie modelu można zatem określić i zdelimitować odpowiednio strategiczne działania i obszary, które będą podstawą wzmacniania potencjału funkcjonalno – przestrzennego oraz zapobiegania zjawiskom negatywnym i konfliktogennym. Istotne jest przy tym zachowanie odpowiednich proporcji pomiędzy poszczególnymi funkcjami, zgodnie z uwarunkowaniami i potrzebami. Model powinien także proponować sposób zagospodarowania w formie ustaleń, zaleceń (rekomendacji) lub zasad. Będą one stanowiły punkt odniesienia dla studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego[5].

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie. Dodatkowo model struktury funkcjonalno – przestrzennej zobrazowuje się w formie graficznej.

Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Jasień sporządzono w oparciu o diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, potrzeby rozwojowe wynikające z tejże diagnozy i/lub postulowane wprost przez Urząd Miejski w Jasieniu, wyniki konsultacji społecznych wspierających proces powstania *Strategii* (badanie opinii społecznej oraz warsztaty strategiczne), a przede wszystkim w oparciu o obowiązujące *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień* i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, ze względu na ich aktualność merytoryczną i formalno – prawną. Siłą rzeczy bazą do kształtu modelu były także wydane decyzje o warunkach zabudowy, tam gdzie nie były one zgodne z ustaleniami *Studium*. W przypadku załączników graficznych (rysunków), obrazujących model struktury

[5] Na podstawie opracowania pn. *Modele struktury funkcjonalno – przestrzennej w strategiach rozwoju* (Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Departament Strategii, Warszawa, maj 2020 roku).

funkcjonalno – przestrzennej gminy i dodatkowo (wiążące uszczegółowienie) miasta, należy mieć na uwadze ograniczenia wynikające z ich skali (brak wytycznych ustawowych), ale także unikanie powielania rysunku obowiązującego *Studium*. Dokładne odwzorowanie wybranych elementów, a zwłaszcza wynikających z przepisów szczególnych (np.: złoża kopalin, ochrona przyrody, ochrona zabytków, obszary szczególnego zagrożenia powodzią, itd.), pozostaje obligatoryjnym obowiązkiem planistycznych dokumentów wykonawczych.

10. 2. Strefa rolnicza.

Strefę rolniczą tworzą:

- tereny użytków rolnych;
- tereny użytków rolnych chronionych.

Strefa rolnicza obejmuje tereny gruntów ornych, łąk, pastwisk, sadów, rowów oraz gruntów pod stawami. Występuje wyspowo niemalże na terenie całej gminy, ze szczególną koncentracją w rejonie środkowo – północnym (na północ od linii Jasień – Mirkowice – Wicina – Guzów, na południe od linii Wicina – Guzów i w rejonie Zabłocia), środkowo – południowym (rejon wsi Bieszków i Świbna) oraz południowo – zachodnim (rejon wsi: Bronice, Golin, Jabłoniec, Jaryszów, Jasionna, Jurzyn, Lisia Góra i Zieleniec). Predysponowana jest do dalszego rozwoju rolnictwa (uprawy, hodowla, gospodarka rybacka), w tym szczególnie rolnictwa ekologicznego. Użytki rolne najsłabszych klas bonitacyjnych IV – VI (a zwłaszcza V – VI), sąsiadujące bezpośrednio z terenami leśnymi, preferowane są do zalesień. Na użytkach rolnych klas IV – VI możliwe są także lokalizacje urządzeń produkcji energii ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną, zgodnie z ustaleniami dotyczącymi powiązań infrastrukturalnych. Dolinki boczne mniejszych cieków wodnych (bezpośrednich czy pośrednich dopływów Lubszy), charakteryzujących się korzystnym przepływem, można wykorzystać na cele gospodarki rybackiej (stawy hodowlane), zwiększając w ten sposób potencjał retencji wód. Szczególną rolę w strefie rolniczej pełnią tereny użytków rolnych chronionych (III klasa bonitacyjna). Ze względu na ich niewielki zasób w gminie powinny służyć wyłącznie rolnictwu.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- ochrona przed zainwestowaniem użytków rolnych chronionych (III klasa bonitacyjna i gleby organiczne);
- pozostawianie wyodrębnionych ewidencyjnie rowów melioracyjnych na cele jednostek planistycznych w postaci wód powierzchniowych;
- tworzenie odrębnych jednostek planistycznych na cele stawów hodowlanych;
- optymalizowanie lokalizacji terenów obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych (biogazownie, fermy hodowlane, hale, magazyny, itp.) – określenie maksymalnej powierzchni oraz minimalnej odległości od sieci osadniczej (np.: na podstawie analizy lokalnych uwarunkowań i konsultacji społecznych);
- wariantowa, w stosunku do funkcji rolniczej, lokalizacja urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną zgodnie z ustaleniami dla powiązań infrastrukturalnych;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, poza inwestycjami celu publicznego***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- możliwość zalesiania użytków rolnych IV – VI klasy bonitacyjnej sąsiadujących bezpośrednio z terenami leśnymi;
- możliwość przeznaczania gruntów ornych IV – VI klasy bonitacyjnej na użytki zielone;
- pozostawianie (i tworzenie) śródpolnych oczek wodnych na cele retencji wód (wyodrębnianie jednostek planistycznych);

- pozostawianie śródpolnych wysp (kęp) leśnych oraz zadrzewień i zakrzewień na cele odpowiednio lasów i zieleni ekologicznej / izolacyjnej (wyodrębnianie jednostek planistycznych);
- wprowadzanie bezwzględnego zakazu zabudowy na użytkach rolnych chronionych;
- wprowadzanie zakazów zabudowy na pozostałych użytkach rolnych uzasadnionych ochroną walorów przyrodniczych, środowiskowych, krajobrazowych i kulturowych.

10. 3. Strefa leśna.

Strefę leśną tworzą:

- lasy i grunty leśne;
- lasy ochronne (cenne przyrodniczo, wodochronne, uszkodzone przez przemysł).

Strefa leśna pełni dominującą funkcję w strukturze przestrzennej gminy. Obejmuje niemal całą północno – zachodnią, północno – wschodnią, centralną i południową część gminy. Gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o Planu Urządzenia Lasu sporządzane przez poszczególne Nadleśnictwa. Szczególną rolę pełnią lasy ochronne (cenne przyrodniczo, wodochronne, uszkodzone przez przemysł), lasy w granicach obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody oraz lasy w granicach Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Bory Lubuskie". Tereny leśne predysponowane są także do funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej, zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z Planami Urządzenia Lasu;
- sukcesywna przebudowa ekosystemów leśnych (drzewostanów) w celu ograniczenia monokultur sosnowych;
- lokalizacja „liniowej" i „punktowej" infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki oraz na podstawie przepisów odrębnych;
- lokalizacja pozostałej infrastruktury technicznej na podstawie przepisów odrębnych.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- pozostawianie śródpolnych wysp leśnych (wyodrębnianie „leśnych" jednostek planistycznych);
- rozwój małej retencji wodnej;
- minimalizowanie wyłączania lasów i gruntów leśnych („odlesień") na cele rozwoju innych funkcji, w tym infrastruktury technicznej;
- wprowadzanie bezwzględnego zakazu zabudowy na terenach lasów ochronnych;
- wprowadzanie zakazów zabudowy na pozostałych terenach leśnych uzasadnionych ochroną walorów przyrodniczych, środowiskowych, krajobrazowych i kulturowych.

10. 4. System ochrony przyrody, środowiska i zasobów naturalnych.

System ochrony przyrody, środowiska i zasobów naturalnych tworzą:

- obszary objęte ochroną;
- ponadlokalne korytarze ekologiczne;
- lokalne korytarze ekologiczne;
- złoża kopalin i działalności górnicze;
- rejony naturalnych zagrożeń geologicznych.

System ochrony przyrody, środowiska i zasobów naturalnych wiąże niemal każdą strefę funkcjonalno – przestrzenną, determinując w swoich granicach sposób jej zagospodarowania. Ustalenia dotyczące zagospodarowania tego systemu są nadrzędne dla każdej ze stref, w której występują. System ten tworzą:

- obszary objęte ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, których granice częściowo się pokrywają:
  - Obszar Chronionego Krajobrazu „Wschodnie okolice Lubska";
  - Natura 2000 „Dolina Lubszy" (PLH 080057);
  - Natura 2000 „Lubski Łęg Śnieżycowy" (PLH 080065);
  - Użytki ekologiczne: „Bagna Jasieńskie", „Kanały", „Rabaty" i „Torfowisko Guzów";
  - Pomniki przyrody;
- ponadlokalne korytarze ekologiczne:
  - „GKZ–3 Łużyce" (niemal cały obszar gminy za wyjątkiem części północno – wschodniej i terenów zabudowanych);
  - „GKZ–2A Bory Zielonogórskie zachodnie" (północno – wschodnia część gminy);
- lokalne korytarze ekologiczne:
  - doliny cieków wodnych (nie objęte ustawowymi formami ochrony przyrody);
  - zbiorniki wodne wraz z otoczeniem (nie objęte ustawowymi formami ochrony przyrody);
- złoża kopalin i działalności górnicze w myśl ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze:
  - udokumentowane złoża kopalin [„Drzeniów" (IB 2346), „Guzów" (KN 20316), „Jasień II" (IB 2333), „Jasionna" (KN 5157), „Lubsko" (WB 794)];
  - obszar i teren górniczy („Jasień IIA") na złożu „Jasień II" (IB 2333);
- rejony naturalnych zagrożeń geologicznych:
  - obszary predysponowane do występowania ruchów masowych:
    - ✓ na południowy – zachód od Świbnej (po wschodniej stronie doliny rzeki Lubszy);
    - ✓ na wschód od Jasienia (po wschodniej stronie linii kolejowej);
    - ✓ pomiędzy Jasieniem a Wiciną (na południe od Mirkowic) – obszary leśne;
  - grunty podatne na denudację naturogeniczną i uprawową:
    - ✓ na północ od Zabłocia (północno – wschodnie krańce gminy);
    - ✓ pomiędzy Jasieniem a Wiciną (na południe od Mirkowic);
    - ✓ na zachód od Jasienia (na północ od linii Lisia Góra – Zieleniec – Jasionna – Jurzyn).

System obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody wydaje się być (na etapie przed wykonaniem kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej) wystarczający odnośnie zabezpieczenia najcenniejszych walorów krajobrazowo – przyrodniczych gminy. W niniejszym modelu nie wyróżnia się dodatkowych obszarów, które zasługują na potrzebę objęcia określoną formą ochrony przyrody.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- obszary objęte ochroną:
  - uwzględnienie zakazów wynikających z Uchwały nr XXII/326/20 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 7 września 2020 roku sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Wschodnie Okolice Lubska";
  - uwzględnienie planów zadań ochronnych sporządzonych dla obszarów Natura 2000;
  - uwzględnienie zasad ochrony użytków ekologicznych i pomników przyrody zgodnie z przepisami odrębnymi i prawem miejscowym;
- ponadlokalne korytarze ekologiczne:
  - zagospodarowanie na obszarach objętych ochroną zgodnie z wyżej wymienionymi ustaleniami;

- zagospodarowanie na pozostałych obszarach strefy rolniczej i leśnej zgodnie z ustaleniami dla tych stref;

- złoża kopalin i działalności górnicze:
  - uwzględnienie zasad zagospodarowania obszarów i terenów górniczych zgodnie z przepisami odrębnymi;
- rejony naturalnych zagrożeń geologicznych:
  - utrzymanie obecnej formy zagospodarowania – strefa leśna.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- lokalne korytarze ekologiczne:
  - wprowadzenie zakazu lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 50 m od linii brzegowej śródlądowych wód powierzchniowych płynących i stojących (w tym stawów i zbiorników małej retencji) na obszarach nie objętych dotychczas rygorami zabezpieczającymi przed zainwestowaniem, wynikającymi z przepisów odrębnych, dotyczących ochrony przeciwpowodziowej i ochrony przyrody. Powyższe nie dotyczy urządzeń wodnych i obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej, infrastruktury służącej turystyce i rekreacji oraz uzupełnienia zabudowy i kontynuacji zabudowy zwartej na terenach sieci osadniczej pod warunkiem nie zmniejszania odległości budynków od linii brzegowej w odniesieniu do budynków występujących na działkach budowlanych bezpośrednio przylegających;
- złoża kopalin i działalności górnicze:
  - ochrona udokumentowanych złóż kopalin przed zainwestowaniem na inne cele niż górnictwo;
  - ochrona obszarów prognostycznych i perspektywicznych dla występowania kopalin przed zainwestowaniem na terenach poza granicami sieci osadniczej.

10. 5. System ochrony walorów kulturowych.

System ochrony walorów kulturowych tworzą:

- park kulturowy „Grodzisko w Wicinie”;
- były obóz pracy Al Gassen;
- historyczne układy przestrzenne.

System ochrony walorów kulturowych opiera się przede wszystkim na Parku Kulturowym „Grodzisko w Wicinie”, utworzonym zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, byłym obozie pracy Al Gassen oraz na historycznych układach przestrzennych wybranych miejscowości – urbanistycznych (Jasień) i ruralistycznych (Bronice, Budziechów, Guzów, Jabłoniec, Mirkowice, Świbna, Wicina i Zabłocie). Tworzą go rzecz jasna także obiekty i obszary ujęte w rejestrze zabytków województwa lubuskiego oraz wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. Zagospodarowania, jako miejsce pamięci, wymaga obszar byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen (filia byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Gross Rosen), położony pomiędzy Jasieniem a Mirkowicami. Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie” predysponowany jest także do funkcji aktywizacji turystyki, zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki. Mogą się do niej włączyć także historyczne układy przestrzenne w oparciu o zwiedzanie i usługi przygotowane dla zwiedzających. Siłą rzeczy system ochrony walorów kulturowych w postaci cennych układów urbanistycznych i ruralistycznych wiąże się z siecią osadniczą. Ustalenia dotyczące zagospodarowania tego systemu są nadrzędne

dla sieci, w której występuje, zaś ustalenia dotyczące zagospodarowania Parku Kulturowego są nadrzędne dla tej części strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki, w której on występuje.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" zgodnie z *Planem Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*, przyjętym Uchwałą nr XXVI/255/13 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 20 czerwca 2013 roku;
- zagospodarowanie byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen jako miejsce pamięci w zgodzie z uwarunkowaniami prawnymi wynikającymi z położenia w graniach funkcji leśnej;
- ochrona obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków zgodnie z przepisami odrębnymi;
- ochrona obszarów i obiektów wyznaczonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, w tym poszerzenie tego wykazu poprzez ujęcie w gminnej ewidencji zabytków cennych układów ruralistycznych wsi: Bronice, Guzów, Jabłoniec i Mirkowice;
- ochrona stref ekspozycji układów ruralistycznych wsi Wicina i Zabłocie;
- dla obszarów znajdujących się w granicach cennych układów przestrzennych (urbanistycznych i ruralistycznych) zakłada się:
    - rozbudowę istniejących budynków oraz lokalizację nowych budynków wyłącznie w sposób uzupełniający istniejący układ zabudowy (nawiązanie do ukształtowanej linii zabudowy oraz kompozycji rozplanowania istniejących zespołów budowlanych, kontynuacja cech zabudowy zabytkowej, dostosowanie do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i formy bryły zabudowy);
    - zachowanie istniejących, zasadniczych elementów historycznego układu dróg, ulic, placów i kompozycji zieleni;
    - rozwój funkcji usługowej (zwłaszcza handlowej, gastronomicznej i turystycznej) w oparciu o wyżej wymienione zasady;
    - realizację małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej" (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
    - zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (nie dotyczy przedsięwzięć stanowiących inwestycje celu publicznego oraz kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową)***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- dla zabytkowych zespołów pałacowo – parkowych i dworsko – parkowych oraz folwarków (przede wszystkim z zachowaną historyczną zabudową) jako priorytet należy wprowadzać funkcję usługową (turystyka: rozumiana jako zakwaterowanie, gastronomia i rekreacja; usługi lecznicze: rozumiane jako służba zdrowia, centra spa & wellness i rehabilitacja; usługi opieki: rozumiane jako domy dziennego lub stałego pobytu dla osób starszych z towarzyszącymi usługami służby zdrowia; usługi publiczne: administracja, służba zdrowia, edukacja, kultura, sport, bezpieczeństwo publiczne, itp.), w dalszej kolejności jako funkcja mieszkaniowa (rezydencjonalna lub wielorodzinna).

10. 6. Sieć (strefa) osadnicza.

Sieć (strefę) osadniczą tworzą:

- wielofunkcyjny ośrodek lokalny (mieszkaniowo – usługowo – produkcyjny) – miasto Jasień;
- ośrodki wiejskie (mieszkaniowo – usługowo – rolnicze).

Sieć osadnicza gminy Jasień składa się z 1 miasta małej wielkości (zarówno pod względem powierzchni jak i zaludnienia) oraz 17 wsi. Jest to kluczowa strefa w strukturze funkcjonalno – przestrzennej, bezpośrednio związana z miejscem zamieszkania, pracy oraz realizacji codziennych i okazyjnych potrzeb. Składają się na nią 4 zasadnicze funkcje: mieszkaniowa, usługowa, produkcyjna i rolnicza (tracąca na znaczeniu).

10.6.1. Miasto Jasień.

Miasto Jasień to lokalny, wielofunkcyjny ośrodek miejski. Poza funkcją mieszkalnictwa pełni on rolę ośrodka koncentracji usług (publicznych i rynkowych) na skalę lokalną oraz lokalizacji aktywności gospodarczych (produkcyjnych i produkcyjno – usługowych) na skalę ponadlokalną.

FUNKCJA MIESZKANIOWA (MIESZKANIOWO – USŁUGOWA):

Funkcja mieszkaniowa (mieszkaniowo – usługowa), rozumiana jako zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, mieszkaniowa jednorodzinna i mieszkaniowo – usługowa wraz z zespołami towarzyszących usług wolnostojących, zasadniczo jest dobrze rozplanowana i opiera się – w uproszczeniu – o 6 głównych rejonów:

- rejon centrum – zawarty umownie wewnątrz granic tworzonych przez ulice i bariery naturalne (wymieniając od północy): Konopnickiej, rzekę Lubszę, Piwną, Młynarską, Kolejową, Konstytucji 3–go Maja, Powstańców Warszawskich, Sienkiewicza, Leśną, Łąkową i Szkolną;
- rejon wschodni – zawarty umownie wewnątrz granic tworzonych przez ulice (wymieniając od północy): Boczną, Okrzei, Kazimierza Wielkiego, Żytnią, Żarską i Powstańców Warszawskich;
- rejon północny – zawarty umownie wewnątrz granic tworzonych przez ulice i bariery naturalne (wymieniając od północy): Letnią, Akacjową, Korczyka, Dębową, rzekę Lubszę, Lubską, Korczyka i Rolniczą;
- obrzeża zachodnie – zawarte umownie wewnątrz granic tworzonych przez ulice (wymieniając od północy): Graniczną, Cichą, Rogali, Szkolną, Łąkową, Błotną i Inwestycyjną (obwodnica);
- obrzeża południowe – wzdłuż ulicy Sienkiewicza, poniżej skrzyżowania z ulicami Łąkową i Porzeczkową;
- obrzeża wschodnie, składające się z 4 zespołów:
    - rejon ulic Rzecznej i Żarskiej;
    - rejon ulic Tenisowej i Żeromskiego;
    - rejon ulicy Kolejowej oraz Wodnej i Zacisze;
    - rejon wschodniej części Górki Flöthera (ulice Lisia, Podgórna i Sybiraków).

Wyżej wymienione rejony, za wyjątkiem części obrzeży wschodnich (rejon ulic Tenisowej i Żeromskiego oraz Kolejowej, Wodnej i Zacisze), zachowują względem siebie ciągłość funkcjonalno – przestrzenną. Wymieniona część obrzeży wschodnich oddzielona jest od reszty wyraźną barierą w postaci doliny rzeki Lubszy i zlokalizowanych wzdłuż niej rozległych terenów „zielonych" (park, ogrody działkowe, lasy, tereny sportowo – rekreacyjne, nieużytki w postaci ekstensywnych łąk). Tereny, co warto podkreślić – o znacznej wielkości, przewidziane perspektywicznie pod możliwość realizacji funkcji mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej wyznaczono przede wszystkim na południe od ul. Żarskiej, w rejonie ul. Ptasiej oraz w rejonie ulic Granicznej i Kwiatowej. Zgodnie z bilansem terenów, dokonanym na potrzeby sporządzenia *Studium uwarunkowań i*

kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień, w zupełności, biorąc także pod uwagę ofertę tego typu terenów w miejscowościach wiejskich, zaspokoją one potrzeby w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, w tym na cele planowanego budownictwa komunalnego / socjalnego. W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na cele osadnictwa mieszkaniowego w mieście Jasień.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- kształtowanie nowej zabudowy w ramach strefy dopuszczalnego zainwestowania – tworzenie zabudowy zwartej (wypełnianie istniejących luk, enklaw, realizacja zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zainwestowanych wzdłuż istniejących dróg, nawiązanie do funkcji sąsiedniej);
- separowanie nowych zespołów zabudowy wielorodzinnej od zabudowy jednorodzinnej;
- wyznaczenie w dokumentach (aktach) planistycznych granic strefy zabudowy śródmiejskiej, obejmującej minimum zwarty obszar zawierający się wewnątrz granic wyznaczonych przez ciąg ulic (licząc od południa, poprzez zachod, północ i wschód): I Armii, Wąska, Konopnickiej, Przemysłowa, Młynarska, Kolejowa, Powstańców Warszawskich, Sienkiewicza;
- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej" (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- uzupełnianie systemu zieleni urządzonej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (nie dotyczy przedsięwzięć stanowiących inwestycje celu publicznego oraz kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową)***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji mieszkaniowej, zwłaszcza obiektów zabytkowych;
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych, zwłaszcza dla zespołów zabudowy wielorodzinnej;
- separowanie (w miarę możliwości) nowych zespołów zabudowy jednorodzinnej od zabudowy jednorodzinno – usługowej;
- dopuszczenie w granicach jednostek jednorodzinno – usługowych małych zakładów rzemieślniczych;
- realizacja nowej zabudowy o formie architektonicznej uzasadnionej historycznie, nawiązującej do istniejącej zabudowy;
- maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

FUNKCJA USŁUGOWA:

Funkcja usługowa (istniejące usługi publiczne i rynkowe) w mieście Jasień nie wykazuje szczególnej koncentracji. Usługi, czy to w postaci obiektów wolnostojących czy wbudowanych w substancję mieszkaniową, rozmieszczone

są na terenie całego miasta. Nie jest to specjalnie kłopotliwe z uwagi na jego wspomnianą niedużą powierzchnię. Biorąc jednak pod uwagę uzasadnione potrzeby związane z rozwojem (dywersyfikacją) lokalnego rynku pracy (miejsca pracy dla kobiet i ludzi młodych), opartego także na funkcji usługowej, przewidziano perspektywicznie nową strefę usługową w rejonie ulic: Łąkowej, Leśnej i Inwestycyjnej (obwodnica). Zgodnie z bilansem terenów, dokonanym na potrzeby sporządzenia *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień*, strefa ta w zupełności zaspokoi potrzeby rozwoju usług rynkowych w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. Dodatkowo obowiązujące dokumenty planistyczne zawierają rezerwy terenów pod funkcje usług publicznych (służba zdrowia, opieka – w tym planowany żłobek, edukacja, kultura, sport, bezpieczeństwo publiczne) w różnych rejonach miasta. W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na cele funkcji usługowej w mieście Jasień.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- ożywienie centrum miasta poprzez częściowe wyłącznie ulic Piątkowskiego i Placu Wolności z ruchu pojazdów i przeznaczenie ich na cele ruchu pieszego oraz przestrzeni publicznych (organizacja plenerowych imprez integracyjnych, kulturalnych, rozrywkowych) i usług gastronomicznych (ogródki restauracyjne i kawiarniane, food trucki);
- organizacja terenu dla profesjonalnego targowiska stałego;
- uzupełnienie sieci usług publicznych o żłobek;
- uzupełnienie sieci usług publicznych o tereny sportu i rekreacji zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- przeznaczenie terenów dla kolejnych, nowych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (supermarkety – powierzchnia sprzedaży od 400 do 2000 m²), oferujących sprzedaż produktów szybkorotujących (fmcg), w przypadku lokalizacji w strefie mieszkaniowej (mieszkaniowo – usługowej) – dopiero po analizie jej wpływu na obecną sieć placówek drobnodetalicznych;
- przeznaczenie terenów dla kolejnych, nowych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (supermarkety – powierzchnia sprzedaży od 400 do 2000 m²), oferujących sprzedaż produktów innych niż szybkorotujące (fmcg), poza strefą mieszkaniową (mieszkaniowo – usługową);
- brak wskazań dla zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² ze względu na brak realnych potrzeb;
- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej" (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- uzupełnianie systemu zieleni urządzonej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- w granicach strefy mieszkaniowej (mieszkaniowo – usługowej) zakaz lokalizacji obiektów usługowych mogących znacząco oddziaływać na środowisko (nie dotyczy przedsięwzięć kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową)***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji usługowej, zwłaszcza obiektów zabytkowych;
- modernizacja pałacu w kierunku zagospodarowania na cele usług publicznych;
- kultywowanie tradycji handlowych centrum miasta poprzez priorytet handlu drobnodetalicznego i organizację cyklicznych / sezonowych kiermaszów, targów, itp.;

- organizacja terenów dla profesjonalnych targowisk sezonowych;
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych, zwłaszcza dla zespołów zabudowy wielorodzinnej;
- możliwość przeznaczania całych obiektów (budynków) mieszkaniowych (kamienice, bloki wielorodzinne, zabudowania jednorodzinne) na cele wyłącznie usługowe, przy założeniu zachowania formy architektonicznej dotychczasowego budynku oraz prowadzenia funkcji usługowej niekolidującej z sąsiednią zabudową mieszkaniową (priorytet dla usług publicznych, biurowych, handlowych o powierzchni sprzedaży do 400 m² oraz turystyki rozumianej jako zakwaterowanie i gastronomia);
- w strefie usługowej (rejon ulic: Łąkowej, Leśnej i Inwestycyjnej) priorytet lokalizacji dla usług handlowych, biurowych i turystycznych;
- nawiązanie formy wolnostojącej zabudowy usługowej do charakteru sąsiadującej zabudowy mieszkaniowej, za wyjątkiem sytuacji, gdy nowy zespół zabudowy usługowej tworzy wyodrębniony układ, nawiązujący również do sąsiedniej funkcji usługowej i układu urbanistycznego miasta;
- maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

FUNKCJA PRODUKCYJNA (PRODUKCYJNO – USŁUGOWA):

Funkcja produkcyjna i produkcyjno – usługowa, czyli aktywności gospodarczych opartych przede wszystkim na przetwórstwie przemysłowym, stała się motorem napędowym lokalnej gospodarki. Ze względu na swoją specyfikę (np.: oddziaływanie na tereny sąsiednie) tereny zabudowy zakładów przemysłowych, baz, składów i magazynów tworzą odrębne, wyraźnie zaznaczone, jednostki o funkcjach produkcyjno – technicznych. Większość z nich ukształtowała się już przed 1945 rokiem. Lokalizują się głównie w rejonie ulic: Przemysłowej (na północny – wschód od rynku), Lubskiej i Tarnopolskiej (północna część miasta), Kolejowej i Żeromskiego (wschodnia część miasta) oraz Kruczej i Inwestycyjnej (południowe obrzeża miasta). Mając na uwadze zainteresowanie inwestorów, powodowane nierzadko efektem synergii, oraz uzasadnioną potrzebę skumulowania funkcji produkcyjnej i produkcyjno – usługowej w jednym zwartym rejonie, możliwie jak najmniej oddziaływującym negatywnie na środowisko (i pozostałe funkcje), perspektywicznie przewidziano nową strefę aktywności gospodarczych, o znacznych rozmiarach, w rejonie obwodnicy Jasienia, głównie w zachodniej i północnej części miasta. Zgodnie z bilansem terenów, dokonanym na potrzeby sporządzenia *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień*, strefa ta w zupełności zaspokoi potrzeby rozwoju funkcji produkcyjnych i produkcyjno – usługowych w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na cele tych funkcji w mieście Jasień.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- możliwość lokalizacji kolejnych, nowych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, w tym jako adaptacja byłych obiektów produkcyjnych (supermarkety – powierzchnia sprzedaży od 400 do 2000 m²);
- brak wskazań dla zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² ze względu na brak realnych potrzeb;
- lokalizacja urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną, w tym jako funkcja uzupełniająca, zgodnie z ustaleniami dla powiązań infrastrukturalnych;
- nakaz stosowania zieleni izolacyjnej w bezpośrednim sąsiedztwie ze strefą mieszkaniową (mieszkaniowo – usługową);

- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej" (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- uzupełnianie systemu zieleni urządzonej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, poza inwestycjami celu publicznego***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji produkcyjnej i produkcyjno – usługowej, zwłaszcza obiektów zabytkowych;
- priorytet dla lokalizacji nowych wielkopowierzchniowych hal, magazynów, baz i składów w rejonie obwodnicy Jasienia;
- priorytet dla lokalizacji zakładów produkcyjnych wykorzystujących najnowsze osiągnięcia naukowe, techniczne i technologiczne (high–tech industry);
- realizacja zabudowy gospodarczej (produkcyjnej) z dostosowaniem formy architektonicznej do otaczającej zabudowy i krajobrazu;
- maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

10.6.2. Miejscowości wiejskie.

Miejscowości wiejskie, mając na myśli zwarte tereny osadnicze, obecnie pełnią przede wszystkim funkcje mieszkaniową oraz uzupełniająco (w coraz mniejszym stopniu) funkcje obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i usługową. Mając na uwadze wielofunkcyjny rozwój poszczególnych wsi, w tym funkcji usługowej, zarówno jako oczekiwanych usług publicznych (kultura, sport) jak i komercyjnych, opartych np.: na turystyce i rekreacji, przewiduje się dla nich system mieszany, to jest mieszkaniowo – usługowo – rolniczy (zagrodowy). Wyjątkiem są wsie Budziechów (rejony położone na wschód od planowanej obwodnicy) i Jabłoniec (rejony położone na południe od obwodnicy pomiędzy Jasieniem i Lisią Górą), gdzie dodatkowo pozostawia się rezerwy terenu pod funkcje produkcyjne i produkcyjno – usługowe, jako kontynuacja i uzupełnienie tożsamej strefy w mieście Jasień. Zakładany system mieszany może pozornie budzić pewien niepokój (potencjalny konflikt funkcji), jednakże praktycznie każda wieś w gminie Jasień, podobnie jak w całym kraju, posiada już strukturę amorficzną, gdzie zabudowa jednorodzinna czy jednorodzinno – usługowa sąsiaduje bezpośrednio z zabudową zagrodową. Obserwując jednak przekształcenia jakie dokonują się w krajowym rolnictwie, należy założyć, że wraz z zanikiem tradycyjnych gospodarstw rodzinnych na rzecz gospodarstw wielkoobszarowych (wysokotowarowych), a więc stosunkowo nielicznych, funkcja zagrodowa będzie tracić na znaczeniu. Konstrukcja obowiązującego *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień*, bazująca na poprzednich tego typu dokumentach, a także miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Wicina i Zabłocie), przewiduje praktycznie dla każdej miejscowości wiejskiej dość znaczne rezerwy terenowe pod wyżej wskazane funkcje wokół istniejącej, zwartej zabudowy. Zgodnie z bilansem terenów, dokonanym na potrzeby sporządzenia obowiązującego *Studium*, rezerwy te w zupełności zaspokoją potrzeby rozwoju funkcji mieszkaniowo – usługowo – rolniczych (zagrodowych) w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. W związku z powyższym w niniejszym

modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na cele tych funkcji w miejscowościach wiejskich.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- priorytetowa możliwość przekształceń funkcji pierwotnych (zabudowy zagrodowej) do funkcji zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej;
- wymiana zużytej zabudowy w obrębie dotychczasowego siedliska;
- kształtowanie nowej zabudowy w ramach strefy dopuszczalnego zainwestowania – tworzenie zabudowy zwartej (wypełnianie istniejących luk, enklaw, realizacja zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zainwestowanych wzdłuż istniejących dróg, nawiązanie do funkcji sąsiedniej);
- uzupełnienie sieci usług publicznych o obiekty usług kultury;
- uzupełnienie sieci usług publicznych o tereny sportu i rekreacji zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- przeznaczenie terenów dla kolejnych, nowych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (supermarkety – powierzchnia sprzedaży od 400 do 2000 m²) wyłącznie w rejonie obwodnicy Budziechowa oraz pomiędzy Jasieniem i Lisią Górą (Jabłoniec);
- brak wskazań dla zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² ze względu na brak realnych potrzeb;
- lokalizacja nowych wielkopowierzchniowych zakładów produkcyjnych, hal, magazynów, baz i składów wyłącznie w rejonie obwodnicy Budziechowa oraz pomiędzy Jasieniem i Lisią Górą (Jabłoniec);
- lokalizacja urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną jako funkcja uzupełniająca dla strefy produkcyjno – usługowej w Budziechowie i Jabłońcu zgodnie z ustaleniami dla powiązań infrastrukturalnych;
- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej" (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- uzupełnianie systemu zieleni urządzonej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem terenów produkcyjnych i produkcyjno – usługowych w rejonie obwodnicy Budziechowa i na północ od Jabłońca (tam też zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, poza inwestycjami celu publicznego). Nie dotyczy także przedsięwzięć stanowiących inwestycje celu publicznego oraz kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji, zwłaszcza obiektów zabytkowych;
- możliwość przeznaczania całych obiektów (budynków) zagrodowych i mieszkaniowych na cele wyłącznie usługowe, przy założeniu zachowania formy architektonicznej dotychczasowego budynku oraz prowadzenia funkcji usługowej niekolidującej z sąsiednią zabudową mieszkaniową (priorytet dla usług publicznych, handlu, turystyki rozumianej jako zakwaterowanie i gastronomia oraz agroturystyki);
- dopuszczenie drugiego pasa zabudowy na zapleczu istniejących budynków usytuowanych wzdłuż ulic;
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych;
- unikanie lokalizacji nowych zespołów zabudowy wielorodzinnej;

- dopuszczenie w granicach i sąsiedztwie jednostek jednorodzinno – usługowych i zagrodowych małych zakładów rzemieślniczych;
- separowanie (w miarę możliwości) nowych zespołów zabudowy jednorodzinnej od zabudowy jednorodzinno – usługowej i zagrodowej;
- realizacja nowej zabudowy o formie architektonicznej uzasadnionej historycznie, nawiązującej do istniejącej zabudowy;
- maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

10. 7. Strefa rekreacyjno – wypoczynkowa i aktywizacji turystyki.

Strefę rekreacyjno – wypoczynkową i aktywizacji turystyki tworzą:

- tereny leśne i częściowo rolnicze;
- zieleń urządzona;
- tereny sportu i rekreacji;
- infrastruktura turystyczna i rekreacyjna.

Strefa rekreacyjno – wypoczynkowa i aktywizacji turystyki siłą rzeczy wiąże się z niemal każdą ze stref funkcjonalno – przestrzennych. Tereny rolne, a konkretnie drogi służące dojazdom do użytków rolnych czy śródpolne aleje, mogą uzupełniająco służyć jako sieć tras turystycznych (pieszych, rowerowych, konnych). Tereny leśne, zasadniczo ogólnodostępne, już pełnią funkcje rekreacyjno – wypoczynkowe dla mieszkańców (np.: spacery, jogging, jazda rowerem, grzybobranie). Uporządkowanie tego sytemu powinno objąć wyznaczenie znakowanej sieci tras turystycznych, organizację parkingów leśnych, miejsc odpoczynku, punktów widokowych (ambony, wieże), tablic informacyjno – dydaktycznych, itp. W sukurs temu idą plany Nadleśnictwa Krzystkowice, które w rejonie Bieszkowa, Guzowa, Roztok i Wiciny ustaliło obszar „Szyszyna" w ramach ogólnokrajowego programu „Zanocuj w lesie". Ponadto Nadleśnictwo Krzystkowice w tymże rejonie tworzy szlak turystyczny wraz z wiatą edukacyjną w pobliżu Guzowa. System ochrony przyrody i środowiska tylko podnosi rangę danego obszaru i przyciąga zainteresowanych turystów. Podobny wpływ ma system ochrony walorów kulturowych. Szczególnie dla Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" wskazana jest, obok naukowo – dydaktycznej, funkcja turystyczna, która przy odpowiednim programie funkcjonalno – użytkowym, wpłynie na rozwój usług noclegowych i gastronomicznych w pobliskiej Wicinie. Pozostała strefa osadnicza, w tym miasto Jasień, ale przede wszystkim ośrodki wiejskie, w ramach funkcji usługowej predysponowane są do rozwoju wspomnianych usług noclegowych i gastronomicznych, ale także rekreacyjnych. Szeroko rozumiane usługi turystyki nie rozwiną się bez sprawnej infrastruktury technicznej, dlatego tak ważna jest modernizacja dróg i linii kolejowej oraz sprawna komunikacja publiczna (autobusowa i kolejowa).

System zieleni urządzonej tworzą przede wszystkim:

- Górka Flöthera w Jasieniu;
- park w Jasieniu;
- ogrody działkowe w Jasieniu;
- zabytkowe parki pałacowe, dworskie lub krajobrazowe (Golin, Jaryszów, Jasień, Jasionna, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Świbna i Zabłocie).

Sieć osadnicza, w ramach każdej ze stref (mieszkaniowa, usługowa, produkcyjna) powinna zostać wzbogacona o system skwerów, zieleńców, parków kieszonkowych, nowych nasadzeń drzew (zwłaszcza wzdłuż głównych ulic), ogrodów deszczowych, ogrodów wertykalnych, nawierzchni przepuszczalnych, zielonych dachów, zbiorników na wodę deszczową, itp. Szczególnie predysponowane do tego jest miasto Jasień. W Jasieniu, ze względu na niemal szczelne otoczenie stref mieszkaniowej i usługowej przez strefę produkcyjną, niezbędny jest system tak zwanych klinów napowietrzających, przecinających zwłaszcza strefę produkcyjną.

System infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej obejmuje siłą rzeczy każdą ze stref funkcjonalno – przestrzennych. Infrastrukturę umownie „obszarową" stanowią obecnie funkcjonujące jak i planowane obiekty w postaci: hal (sal) sportowych, stadionu, basenu, boisk sportowych, placów zabaw, itp. Wpisują się one w funkcję usługową ustaloną dla sieci osadniczej miasta i terenów wiejskich. Szczególną rolę pod względem skali powierzchni pełnią oczekujące zagospodarowania na cele sportowo – rekreacyjno – wypoczynkowe: część terenu Górki Flöthera i byłego ośrodka sportu i rekreacji (włącznie z odbudową otwartego basenu) w Jasieniu oraz „Glinianki Jasień" (zbiornik wodny po byłym wyrobisku górniczym) zlokalizowanej tuż za wschodnimi granicami miasta i tereny po byłych ośrodkach wypoczynkowych w Świbnej (na południe i północ od wsi w dolinie rzeki Lubszy). Funkcje rekreacyjno – wypoczynkowe mogą także pełnić zabytkowe parki przy zespołach pałacowych, dworskich i folwarcznych. Infrastrukturę umownie „liniową" i „punktową" pełnić będą: trasy rowerowe (drogi i szlaki rowerowe), sieć szlaków pieszych (w tym ścieżek/tras przyrodniczo/krajoznawczo – dydaktycznych, nordic walking, biegowych), szlaki konne (jeździeckie), parkingi samochodowe i rowerowe, pola biwakowe, miejsca odpoczynku, wiaty, punkty widokowe (wieże i/lub ambony obserwacyjne), stanowiska do łowienia ryb, tablice informacyjne, itp. Tak zorganizowana infrastruktura do liniowej i obszarowej penetracji turystycznej występować będzie bezkonfliktowo praktycznie w każdej ze stref funkcjonalno – przestrzennych.

Zgodnie z bilansem terenów, dokonanym na potrzeby sporządzenia *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień*, rezerwy terenowe na cele zieleni urządzonej (w tym przypadku także stosowne zapisy regulacyjne) oraz „obszarowej" infrastruktury rekreacyjno – wypoczynkowo – turystycznej w zupełności zaspokoją potrzeby rozwoju tych funkcji w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na te cele. Infrastruktura „liniowa" i „punktowa" nie wymaga specjalnych rezerw terenowych.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- wymiana zużytej zabudowy w obrębie dotychczasowych terenów sportowo – rekreacyjnych;
- uzupełnienie sieci (strefy) osadniczej o system skwerów, zieleńców, parków kieszonkowych, nowych nasadzeń drzew (zwłaszcza wzdłuż głównych ulic), ogrodów deszczowych, ogrodów wertykalnych, nawierzchni przepuszczalnych, zielonych dachów, zbiorników na wodę deszczową, itp.;
- dążenie do sytuacji, aby dla każdej miejscowości wiejskiej o wielkości powyżej 250 mieszkańców (rozumianej także jako chłonność istniejących i planowanych terenów zabudowy mieszkaniowej, przewidująca możliwość zamieszkania przez taką liczbę osób) dedykowanych było przynajmniej 0,25 ha wydzielonych funkcjonalnie i zwartych przestrzennie ogólnodostępnych terenów rekreacyjno – wypoczynkowych[6], zlokalizowanych w granicach strefy osadniczej lub w odległości maksymalnie do 800 m od granic terenów zabudowy mieszkaniowej (w zasięgu pieszego dojścia do 15 minut);

[6] publicznie dostępne tereny zabaw dziecięcych, urządzonych parków, skwerów, zieleńców (poza pasami ulic), ogrodów zoologicznych i botanicznych, arboretów, promenad lub bulwarów, tereny o charakterze zabytkowym (ruiny dworów, pałaców, zamków, grodziska, kurhany), tereny sportowe lub sportowo – rekreacyjne o udziale terenu biologicznie czynnego nie mniejszym niż 60%, a także publicznie dostępne tereny leśnego kompleksu promocyjnego lub inne grunty leśne wykorzystywane na parkingi leśne i urządzenia turystyczne, służące zaspokojeniu zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie edukacji, rekreacji, wypoczynku i kultury fizycznej mieszkańców.

- dążenie do sytuacji, aby dla każdej miejscowości wiejskiej o wielkości powyżej 100 mieszkańców (rozumianej także jako chłonność istniejących i planowanych terenów zabudowy mieszkaniowej, przewidująca możliwość zamieszkania przez taką liczbę osób) dedykowanych było przynajmniej 0,1 ha wydzielonych funkcjonalnie i zwartych przestrzennie ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej[7] lub rekreacyjno – wypoczynkowych, zlokalizowanych w granicach strefy osadniczej;
- uzupełnienie sieci (strefy) osadniczej w mieście o system klinów napowietrzających;
- ograniczenie do minimum zagospodarowania systemu zieleni urządzonej na inne funkcje niż wypoczynkowe, turystyczne i sportowo – rekreacyjne;
- uzupełnianie terenów przeznaczonych pod funkcje sportowo – rekreacyjno – wypoczynkowe o obiekty typu: place zabaw, siłownie zewnętrzne, skate parki, pumptracki, „małpie gaje", itp., oraz usługi gastronomiczne (wbudowane, wolnostojące i mobile – tak zwane food trucki);
- uzupełnienie poszczególnych stref funkcjonalno – przestrzennych o system „liniowej" i „punktowej" infrastruktury turystycznej;
- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej" (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (nie dotyczy inwestycji celu publicznego oraz przedsięwzięć kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową)***;
- priorytet realizacji znakowanych tras turystycznych (pieszych, rowerowych, konnych) w powiązaniu z istniejącą siecią w gminach sąsiednich oraz wiążących lokalne atrakcje przyrodnicze i kulturowe.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji, zwłaszcza obiektów i obszarów zabytkowych;
- udostępnienie na cele rekreacyjno – wypoczynkowe zabytkowych parków (pałacowych, dworskich i folwarcznych) w uzgodnieniu z ich właścicielami i konserwatorem zabytków;
- wyłączenie z regularnego ruchu pojazdów ulic w granicach parku miejskiego w Jasieniu (ulice Parkowa i Spacerowa);
- maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

[7] publicznie dostępne tereny zabaw dziecięcych, urządzonych parków, skwerów, zieleńców (poza pasami ulic), ogrodów zoologicznych i botanicznych, arboretów, promenad lub bulwarów, tereny o charakterze zabytkowym (ruiny dworów, pałaców, zamków, grodziska, kurhany), tereny sportowe lub sportowo – rekreacyjne o udziale terenu biologicznie czynnego nie mniejszym niż 60%, służące zaspokojeniu zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie edukacji, rekreacji, wypoczynku i kultury fizycznej mieszkańców.

10. 8. Powiązania infrastrukturalne.

Sieć powiązań infrastrukturalnych tworzą:

- infrastruktura transportowa i komunikacyjna;
- przesyłowa i dystrybucyjna sieć elektroenergetyczna;
- przesyłowa i dystrybucyjna sieć gazowa;
- system zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków;
- lokalny system składowania odpadów;
- system ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy;
- obszary rozmieszczenia urządzeń produkcji energii ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną (moc powyżej progu ustalonego w przepisach odrębnych).

Podstawowy szkielet lokalnej sieci transportowej i komunikacyjnej pełnią drogi wojewódzkie nr 287 (w tym planowana obwodnica Budziechowa), 289 i 294, drogi powiatowe oraz linia kolejowa nr 275. Funkcję uzupełniającą pełni system dróg gminnych i wewnętrznych. W większości wymagają one gruntownych modernizacji. System dróg gminnych i wewnętrznych wymaga niezbędnych uzupełnień, tam gdzie przewiduje się rozwój funkcji osadniczych. Szczególne znaczenie ma rozwój komunikacji publicznej (autobusowej i kolejowej), a wraz z nim infrastruktura towarzysząca, w tym organizacja węzłów przesiadkowych i przystanków kolejowych w Bieszkowie i Budziechowie. Zakłada się, że rolę głównego węzła przesiadkowego komunikacji zbiorowej (kolejowej i autobusowej), zintegrowanej z drogami rowerowymi i szlakami turystycznymi, pełnić będzie stacja kolejowa w Jasieniu. Rolę węzła autobusowego pełnić będzie nadal dworzec autobusowy w Jasieniu. Przy stacji kolejowej w Jasieniu niezbędna jest organizacja parkingu typu Park & Ride oraz Bike & Ride. Służyć temu będą byłe place składowe zlokalizowane po północnej stronie stacji kolejowej. Parkingi typu Park & Ride oraz Bike & Ride powstaną także w rejonie planowanych przystanków kolejowych w Bieszkowie i Budziechowie. Dodatkowe parkingi typu Bike & Ride lokalizowane będą w rejonie dworca autobusowego w Jasieniu oraz przy głównych przystankach autobusowych w poszczególnych miejscowościach wiejskich. Wśród oczekiwanych dróg rowerowych kluczowe znaczenie mają trasy ponadlokalne, prowadzące do Lipinek Łużyckich, Lubska, Nowogrodu Bobrzańskiego, Tuplic, Żar, i dalej do kolejnych miejscowości. System rowerowych dróg lokalnych to przede wszystkim trasy wewnątrz miasta, łączące centrum miasta z jego obrzeżami poprzez ulice: Lubską, Graniczną, Kolejową, Okrzei, Przemysłową, Sienkiewicza, Żarską i dalej w kierunku miejscowości nie objętych systemem ponadlokalnym (Bieszków, Jabłoniec, Mirkowice).

Główny system elektroenergetyczny gminy Jasień tworzą GPZ Budziechów 110/20/15 kV oraz 3 napowietrzne linie wysokiego napięcia 110 kV relacji GPZ Leśniów – GPZ Budziechów, GPZ Gubin – GPZ Budziechów i GPZ Żary – GPZ Budziechów. Wzdłuż tej ostatniej linii zakłada się możliwość jej rozbudowy o drugi tor. System uzupełniający tworzą linie średniego napięcia 15 kV i 20 kV, linie niskiego napięcia 0,4 kV oraz stacje transformatorowe 20/0,4 kV. Operator krajowej sieci przesyłowej nie zgłasza potrzeb budowy sieci najwyższych napięć 220 kV i 400 kV.

Trzon systemu gazowniczego tworzy gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150, Cn 5,5 MPa relacji Żary – Lubomyśl – Jasień zakończony stacją redukcyjno – pomiarową I° (Q = 3000 m³/h) zlokalizowaną przy ul. Granicznej w Jasieniu. Dalej w kierunku Lubska prowadzi gazociąg średniego ciśnienia zaopatrujący w gaz między innymi wieś Budziechów, zaś miasto Jasień zaopatrywane jest poprzez sieć średniego i niskiego ciśnienia. Dodatkowo w Jasieniu zlokalizowanych jest 6 stacji redukcyjno – pomiarowych II° (ulice: Graniczna, Leśna, Okrzei, Tarnopolska, Tenisowa i Żarska). Potencjalnie korzystne warunki ekonomiczne i infrastrukturalne do gazyfikacji, czy to w postaci sieci rozdzielczej czy lokalnych stacji LNG, posiadają wsie Bieszków, Jabłoniec, Lisia Góra i

Świbna (miejscowości leżące najbliżej przebiegającego gazociągu) oraz ewentualnie rejon wsi Mirkowice, Wicina, Guzów i Zabłocie (miejscowości położone stosunkowo blisko infrastruktury gazowniczej i dodatkowo charakteryzujące się dość dużym zaludnieniem).

System zaopatrzenia w wodę tworzą ujęcia w Jasieniu (ulice Leśna i Wodna) oraz ujęcie Glinka Górna. Jest on wystarczający z punktu widzenia potrzeb. Zorganizowany system odprowadzania ścieków w postaci sieci kanalizacyjnej obejmuje większą część miasta Jasień (aglomeracja „Jasień") oraz wieś Budziechów (aglomeracja „Lubsko"). Odbiornikami płynnych nieczystości są oczyszczalnie ścieków, odpowiednio w Jasieniu (ul. Zielonogórska) i Lubsku. Rozbudowę sieci kanalizacyjnej przewiduje się przede wszystkim dla nieskanalizowanych jeszcze rejonów miasta (włącznie ze strefą produkcyjną i produkcyjno – usługową) oraz dla wsi Mirkowice, położonej najbliżej funkcjonującej oczyszczalni. Potencjał dla budowy tak zwanych oczyszczalni kontenerowych, odbierających ścieki za pomocą sieci z poszczególnych zlewni, mają tylko większe miejscowości wiejskie (Guzów i Wicina, Jabłoniec, Zabłocie), i co istotne położone w strefie systemu objętego ochroną przyrodniczą oraz szczególnie predysponowane do rozwoju usług turystyki i rekreacji. Na pozostałym obszarze zakłada się pozostawienie zbiorników bezodpływowych i/lub realizację oczyszczalni przydomowych przy korzystnych warunkach gruntowo – wodnych.

Miasto, jak i cała gmina Jasień, nie posiada scentralizowanego systemu ciepłowniczego opartego na jednym dużym źródle ciepła. Gospodarka cieplna na terenie miasta opiera się na lokalnych kotłowniach oraz na indywidualnych źródłach ogrzewania, a więc na wielu rozproszonych systemach dostarczania energii. Potrzeby grzewcze mieszkańców rejonów wiejskich pokrywane są niemal wyłącznie ze źródeł indywidualnych. Pomimo modernizacji lokalnych kotłowni, głównie poprzez zastąpienie paliw stałych na gazowe, jak i programów wymiany kotłów (pieców) indywidualnych na wysokosprawne i niskoemisyjne, nadal zauważalnym problemem w okresie półrocza chłodnego, zwłaszcza w centralnej części miasta, jak i poszczególnych miejscowości wiejskich, jest niska emisja. Za niezbędne uznaje się zatem kontynuację programów zmiany obecnego rodzaju paliw używanych do celów grzewczych, szczególnie węgla i drewna, w kierunku szerszego wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne. Sprzyjać temu będzie rozszerzenie gazyfikacji gminy, służące również potrzebom grzewczym oraz rozwój energetyki prosumenckiej na bazie odnawialnych źródeł energii.

Składowanie odpadów w rozumieniu niniejszego modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej dotyczy organizacji dodatkowego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK). Zgodnie z obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień* za wystarczające można uznać rezerwy terenów w rejonie oczyszczalni ścieków w Jasieniu przy ul. Zielonogórskiej.

System ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy, poza obecną siecią hydrograficzną oraz infrastrukturą hydrotechniczną i melioracyjną, opierać się będzie na planowanym zbiorniku retencyjnym zlokalizowanym na rzece Lubszy w południowo – wschodniej części Jasienia. Uzupełniającą rolę retencyjną pełnić będzie sieć istniejących i postulowanych do budowy stawów rybackich oraz zbiorników małej retencji (zwłaszcza na terenach leśnych), a także retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. Naturalną rolę retencyjną pełnią strefa rolnicza (przede wszystkim użytki zielone), strefa leśna oraz system zieleni urządzonej. Szczególnie ważne jest ograniczenie do minimum inwestycji kubaturowych (obiektów budowlanych) na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią (Q10% – obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat oraz Q1% – obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat), ujętych na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne. Obejmują one tereny najbliżej przyległe do koryta rzeki Lubszy, zarówno w samym mieście Jasień (rejon

ulic: Ciemnej, Dębowej, Młynarskiej, Piwnej, Przemysłowej i Spokojnej), jak i w kilku mniejszych, niezainwestowanych rejonach powyżej oraz poniżej granic miasta. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy szczególne w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, w tym zakazy wynikające między innymi z art. 77 ust. 1 pkt 3 wyżej wymienionej ustawy Prawo wodne. Powyższe ustalenia mają charakter nadrzędny odnośnie wszystkich stref funkcjonalno – przestrzennych, których bezpośrednio dotyczą. Do zabudowy kubaturowej nie powinny być także kwalifikowane obszary, ujęte na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 1 wyżej wymienionej ustawy Prawo wodne, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2 %. Dotyczą one jednak tylko stosunkowo niewielkich, niezainwestowanych obszarów wzdłuż koryta rzeki Lubszy. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*[8] jak i *Plan przeciwdziałania skutkom suszy*[9] nie wskazuje działań (inwestycji) rekomendowanych do realizacji bezpośrednio na obszarze gminy Jasień.

Obszary rozmieszczenia urządzeń produkcji energii ze źródeł odnawialnych dotyczą przede wszystkim małych elektrowni wodnych, farm fotowoltaicznych oraz ewentualnie biogazowni. Małe elektrownie wodne (MEW) mogą być lokalizowane na ciekach o odpowiednim przepływie (rzeka Lubsza), czego przykładem jest MEW na bazie jazu betonowego ze stopniem wodnym w Świbnej. Lokalizacja ewentualnych biogazowni powinna odbywać się wyłącznie w strefie rolniczej, w stosownej odległości od strefy osadniczej i najlepiej poza systemem obszarów objętych ochroną przyrodniczą. Predysponowane do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych na skalę produkcyjną są wyłącznie strefa rolnicza, a w ramach sieci osadniczej strefa produkcyjno – usługowa. Dotyczy to przede wszystkim nieużytkowanych i/lub nieopłacalnych do upraw rolniczych i hodowli gruntów, charakteryzujących się niską klasą bonitacyjną (IV, V i VI), ze szczególnym uwzględnieniem nieużytków, oraz terenów i obiektów służących na cele produkcyjne czy gospodarki komunalnej. Można wstępnie założyć, że ich lokalizacja jest możliwa wszędzie tam gdzie nie ograniczają ich szczególne uwarunkowania prawne (zwłaszcza dotyczące ochrony przyrody i środowiska oraz walorów kulturowych), bezpośrednie sąsiedztwo istniejącej sieci osadniczej, a także konflikt z innymi rozwojowymi funkcjami (np.: budownictwo mieszkaniowe, turystyka i rekreacja). W związku z powyższym szczególne predyspozycje do lokalizacji farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną mają strefa rolnicza, obejmująca północną część gminy (Budziechów) i południowo – zachodnią część gminy (obręby ewidencyjne: Bronice, Golin, Jabłoniec, Jasionna, Jurzyn, Lipsk Żarski, Lisia Góra i Zieleniec), a także zachodnia część strefy produkcyjno – usługowej w Jasieniu (po zachodniej stronie obwodnicy) oraz strefy produkcyjno – usługowe w Budziechowie (po wschodniej stronie obwodnicy) i Jabłońcu (pomiędzy Jasieniem a Lisią Górą). Ponadto w obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień* wyznaczono rezerwy pod te funkcje w Jasieniu (rejon oczyszczalni ścieków i rejon ul. Bocianiej) oraz Zabłociu (tereny użytków rolnych wokół wsi). Wyżej wymienione powiązania infrastrukturalne, wyłączywszy biogazownie i jedynie śladowe ujęcie kwestii farm fotowoltaicznych, zostały zabezpieczone w obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień* oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (Jasień, Wicina, Zabłocie). W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej dodatkowo wskazuje się wyłącznie rejony predysponowane do lokalizacji farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną.

[8] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie przyjęcia *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2016 roku, poz. 1938).
[9] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 roku w sprawie przyjęcia *Planu przeciwdziałania skutkom suszy* (Dz. U. z dnia 3 września 2021 roku, poz. 1615).

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- nakaz stosowania energooszczędnej i niskoemisyjnej infrastruktury technicznej;
- nakaz stosowania rozwiązań technicznych spełniających wymogi dostępności dla osób z ograniczoną sprawnością;
- nakaz planowania nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej;
- ograniczanie i uspokajanie ruchu samochodowego poprzez priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej;
- dążenie do powiększania powierzchni przeznaczonej do ruchu pieszego;
- priorytet lokalizacji dróg rowerowych w powiązaniu z istniejącą i planowaną siecią w gminach sąsiednich (trasy ponadlokalne) oraz wewnątrz lokalnej sieci osadniczej, ze szczególnym uwzględnieniem połączeń prowadzących do przystanków kolejowych i autobusowych oraz lokalnej infrastruktury społecznej (trasy lokalne);
- priorytet lokalizacji dróg rowerowych w liniach rozgraniczających dróg, włącznie z wyznaczaniem wyodrębnionych pasów i kontrapasów w granicach terenów zabudowanych;
- rezerwacja terenów pod parkingi typu Park & Ride oraz Bike & Ride przy węzłach przesiadkowych;
- rezerwacja terenów pod parkingi typu Bike & Ride przy pozostałych przystankach komunikacji zbiorowej;
- uwzględnienie zapotrzebowania na miejsca parkingowe dla nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, usługowej, produkcyjnej i produkcyjno – usługowej;
- dążenie do sytuacji, w której wszystkie nowe liniowe (kablowe, rurowe) elementy infrastruktury technicznej, poza uzasadnionymi technicznie wyjątkami, powinny być usytuowane pod ziemią;
- dążenie do sytuacji, w której wszystkie nowe liniowe (kablowe, rurowe) elementy infrastruktury technicznej, poza uzasadnionymi technicznie wyjątkami, powinny być usytuowane w liniach rozgraniczających dróg;
- lokalizacja infrastruktury technicznej w postaci masztów przy zachowaniu zasady ograniczania negatywnego wpływu na przyrodę, krajobraz, osie widokowe, walory kulturowe (historyczne dominanty architektoniczne);
- uwzględnienie zakazów zabudowy w strefach uciążliwości akustycznej od szlaków transportowych i komunikacyjnych, strefach ochrony bezpośrednich i pośrednich od ujęć wód, strefach technicznych od linii elektroenergetycznych, strefach kontrolowanych od gazociągów, strefach sanitarnych cmentarzy;
- odprowadzanie ścieków oparte na priorytecie uzasadnionej ekonomicznie sieci kanalizacyjnej;
- realizacja oczyszczalni przydomowych wyłącznie przy korzystnych warunkach gruntowo – wodnych i/lub stosownym zabezpieczeniu hydrotechnicznym;
- zaopatrzenie w ciepło w oparciu o indywidualne i grupowe instalacje, w których należy stosować spełniające wymogi przepisów odrębnych paliwa płynne, gazowe i stałe oraz w oparciu o obiekty i urządzenia wytwarzające na zasadach prosumenckich energię z odnawialnych źródeł energii o mocy określonej w przepisach odrębnych;
- zagospodarowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z przepisami odrębnymi, z uwzględnieniem zasady ograniczania do minimum niezbędnej zabudowy;
- optymalizowanie lokalizacji terenów farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną – określenie maksymalnej powierzchni oraz minimalnej odległości od sieci osadniczej (na podstawie analizy lokalnych uwarunkowań i konsultacji społecznych). Na potrzeby niniejszego modelu możemy wyjściowo założyć, że w rejonie obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody lokalizacja farm fotowoltaicznych możliwa jest wyłącznie w strefie rolniczej, jednostkowo na powierzchni do 10 ha przy założeniu, że minimalna odległość pomiędzy farmami oraz od sieci osadniczej wynosi 200 m. Na pozostałym obszarze strefy rolniczej predysponowanym do lokalizacji farm

fotowoltaicznych maksymalnej (granicznej) powierzchni farm nie wyznacza się przy założeniu, że minimalna odległość od sieci osadniczej dla farm o powierzchni powyżej 50 ha wynosi 100 m;

- w rejonie strefy produkcyjnej i produkcyjno usługowej w Budziechowie, Jabłońcu i Jasieniu maksymalnej (granicznej) powierzchni farm fotowoltaicznych nie wyznacza się. Ponadto możliwa jest lokalizacja farm fotowoltaicznych, w tym na skalę produkcyjną, na dachach obiektów produkcyjnych (hale, bazy, magazyny, itp.);
- nakaz stosowania zieleni izolacyjnej wokół farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną względem sieci osadniczej;
- nakaz wyznaczania zintegrowanego z sąsiedztwem systemu korytarzy ekologicznych wewnątrz farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną jeżeli sąsiadują z terenami leśnymi, zadrzewieniami i wszelkimi wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi;
- nakaz wyznaczania korytarzy ekologicznych wewnątrz farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną wzdłuż przebiegających przez nie bezpośrednio zadrzewień i wszelkich wód powierzchniowych płynących i stojących (w tym rowów i oczek wodnych);
- nakaz pozostawiania wysp (kęp) leśnych wewnątrz farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną i połączenie ich korytarzem ekologicznym z systemem strefy rolniczej lub leśnej;
- lokalizacja ewentualnych farm fotowoltaicznych powinna być poprzedzona, w zależności od skali inwestycji (progi powierzchni regulowane przepisami odrębnymi), szeregiem specjalistycznych badań i analiz wykluczających negatywny wpływ na środowisko, a także uzyskaniem pozytywnych wyników konsultacji społecznych (w rejonie zainteresowanych miejscowości);
- lokalizacja biogazowni zgodnie z ustaleniami dla strefy rolniczej;
- uwzględnienie stref ochronnych związanych z rozmieszczeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii;
- zakaz lokalizacji elektrowni wiatrowych na skalę produkcyjną za wyjątkiem ustaleń dodatkowych ujętych w rozdziale nr 10.9.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej infrastruktury technicznej, zwłaszcza obiektów i obszarów zabytkowych (np.: stacje transformatorowe, historyczna nawierzchnia brukowa wybranych dróg);
- tworzenie scentralizowanych lub grupowych niskoemisyjnych systemów grzewczych;
- sukcesywne podłączanie zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej, wyposażonej w indywidualne źródła ciepła, do scentralizowanych lub grupowych niskoemisyjnych systemów grzewczych;
- modernizacja cieków wodnych na zasadzie unikania prostowania (kanalizowania) ich biegu (pozostawianie zakoli, starorzeczy, naturalnych terenów podmokłych, itp. w strefach rolniczej i leśnej, a także w strefie osadniczej jeżeli nie koliduje to z bezpieczeństwem publicznym);
- ograniczenie do minimum niezbędnej zabudowy na obszarach, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2 %;
- optymalizowanie rozwoju systemu małej retencji wodnej oraz retencji naturalnej zgodnie z rekomendacjami dla stref rolniczej, leśnej, osadniczej i zieleni urządzonej.

10. 9. Ustalenia dodatkowe.

*** Dla ustalonych w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej (podrozdziały nr 10.2. – 10.8.) zakazów związanych z lokalizacją przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dopuszcza się w uzasadnionych przypadkach odstępstwa. Dotyczą one realizacji przedsięwzięć, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak negatywnego wpływu na ochronę przyrody, ochronę krajobrazu i zdrowie ludzi.

Dopuszcza się zmianę granic poszczególnych stref ujętych w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej (podrozdziały nr 10.2. – 10.8.), o ile nowo opracowywane dokumenty (akty) planistyczne wykażą taką niezbędną potrzebę na etapie sporządzania bilansu terenów lub gdy wynikać to będzie wprost z konieczności uwzględnienia przepisów odrębnych.

Dopuszcza się poszerzenie granic stref rolniczej, leśnej oraz systemu ochrony przyrody, środowiska i zasobów naturalnych, szczególnie względem granic sieci (strefy) osadniczej, bez dodatkowych warunków, o ile nie będzie to kolidować z przepisami odrębnymi.

Na wniosek Nadleśnictwa Krzystkowice dopuszcza się możliwość rozpoczęcia prac planistycznych zmierzających do realizacji inwestycji na terenach leśnych, będących wyłącznie w zarządzie tego podmiotu, w zakresie odnawialnych źródeł energii – elektrownie wiatrowe w północnej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie (wraz ze strefą ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu). Powyższe, zgodnie z aktualnymi uwarunkowaniami prawnymi, wymaga ujęcia w dokumentach planistycznych (sporządzenie zmiany obowiązującego *Studium* oraz opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego). Abstrahując od oczywistej konieczności uwzględnienia wymagań odnośnie oddziaływania planowanej inwestycji na szeroko pojęte środowisko, jako jeden z dodatkowych warunków ustala się konieczność uzyskania akceptacji społecznej dla tego typu inwestycji w rejonie zainteresowanych miejscowości (przede wszystkim Zabłocie) przed lub w trakcie procedury planistycznej.

11. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI).

11. 1. Rola OSI w strategii rozwoju gminy.

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju „obszar strategicznej interwencji" to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne. Zasadniczo zatem, co podkreślono w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, obszary strategicznej interwencji są to wskazane w strategii rozwoju obszary, do których w szczególnym stopniu należy kierować interwencję publiczną obejmującą finansowane z różnych źródeł. Dotyczy to zarówno obszarów charakteryzujących się największym potencjałem rozwojowym, które mają znaczący wpływ na wzrost konkurencyjności rejonu, jak i obszarów o najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej, które wymagają wsparcia, aby zapobiec ich dalszej marginalizacji.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa wraz z zakresem planowanych działań oraz obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań. Dodatkowo obszary strategicznej interwencji zobrazowuje się w formie graficznej.

11. 2. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu krajowego.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego do 2030 roku* identyfikują obszary strategicznej interwencji państwa w postaci miast średnich tracących funkcje społeczno – gospodarcze, obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, wschodniej Polski oraz Województwa Śląskiego. Miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją wspierane będą obligatoryjnie z poziomu kraju i regionów za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów.

Zgodnie z informacją zawartą w rozdziale nr 2.1. niniejszej *Strategii* obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu krajowego nie dotyczą obszaru gminy Jasień.

11. 3. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu regionalnego.

Identyfikację obszarów strategicznych interwencji z poziomu regionalnego wykonano z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych wskazanych w *Diagnozie Społeczno – Gospodarczej Województwa Lubuskiego*, będącej załącznikiem do *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*. Zgodnie z informacją zawartą w rozdziale nr 2.1. niniejszej *Strategii* są nimi:

- miejskie obszary funkcjonalne (MOF) ośrodków wojewódzkich;
- miejskie obszary funkcjonalne (MOF) ośrodków subregionalnych;
- obszary wiejskie:
  - obszary wiejskie znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej;
  - obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych;

- obszary przygraniczne (obszar całego województwa):
  - I strefa;
  - II strefa;
- obszary zagrożone powodziami.

Wedle powyższego podziału gmina Jasień została zakwalifikowana do następujących obszarów strategicznej interwencji wskazanych z poziomu regionalnego:

- obszary wiejskie:
  - obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych;
- obszary przygraniczne:
  - II strefa;
- obszary zagrożone powodziami.

Obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych oraz obszary przygraniczne (II strefa) obejmują gminę Jasień w jej granicach administracyjnych. Obszary zagrożone powodziami dotyczą tych rejonów gminy, które znajdują się w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (zgodnie z art. 16 pkt 34 oraz art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku prawo wodne) oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie (zgodnie z art. 169 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku prawo wodne). Ponadto w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* wskazano sugestię na rozwój powiązań funkcjonalnych MOF Żary – Żagań w kierunku ośrodka lokalnego Lubsko (i pobliskiego Jasienia).

11.3.1. Zakres planowanych działań dla obszarów wiejskich o utrudnionych warunkach rozwojowych.

Zgodnie ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* interwencja skierowana do obszarów wiejskich obejmować będzie w szczególności:

- ***poprawę dostępu do usług publicznych, w tym dostępności do świadczeń medycznych oraz profilaktyki zdrowotnej, edukacji, usług opiekuńczych oraz kultury i rekreacji, między innymi poprzez współpracę międzygminną, integrującą świadczenie usług i pozwalającą na podnoszenie ich jakości.***

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.1., Kierunki działań nr: 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3.;
- Cel operacyjny nr 2.2., Kierunki działań nr: 2.2.1., 2.2.2., 2.2.3.;
- Cel operacyjny nr 2.3., Kierunki działań nr: 2.3.1., 2.3.2., 2.3.3., 2.3.5.;
- Cel operacyjny nr 2.4., Kierunki działań nr: 2.4.1., 2.4.2., 2.4.3., 2.4.4., 2.4.5.

- ***uzupełnienie infrastruktury technicznej.***

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.1., Kierunki działań nr: 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5., 1.1.6.;
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunek działań nr 1.4.6.;
- Cel operacyjny nr 1.5., Kierunki działań nr: 1.5.1., 1.5.2., 1.5.3., 1.5.4., 1.5.5., 1.5.6., 1.5.7.;

- Cel operacyjny nr 1.6., Kierunki działań nr: 1.6.1., 1.6.2., 1.6.3., 1.6.4.

➢ ***zwiększanie dostępności komunikacyjnej.***

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.2., Kierunki działań nr: 1.2.1., 1.2.2.;
- Cel operacyjny nr 1.3., Kierunki działań nr: 1.3.1., 1.3.2., 1.3.3.;
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunki działań nr: 1.4.1., 1.4.2., 1.4.3., 1.4.4., 1.4.5.

➢ ***podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych umożliwiających zdalne nauczanie i świadczenie usług na odległość.***

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.3., Kierunek działań nr 2.3.4.

➢ ***rozwijanie oferty z obszaru turystyki i rekreacji.***

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.4., Kierunki działań nr: 3.4.1., 3.4.2.;
- Cel operacyjny nr 3.5., Kierunek działań nr 3.5.1.

➢ ***wykorzystanie atrakcyjnej przestrzeni województwa dla lokalizowania ośrodków opieki dla osób starszych z Polski i z zagranicy, przy zapewnianiu odpowiedniego standardu usług zdrowotnych i kulturalnych.***

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.2., Kierunek działań nr 2.2.3.

➢ ***wykorzystanie struktur sieciowych w pobudzaniu aktywności gospodarczej i społecznej (m.in. LGD, ODR, izby rolnicze).***

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.3., Kierunek działań nr 3.3.1.

- ***promocję instrumentów współpracy i partnerstwa – włączenie mieszkańców obszarów wiejskich w działania rozwojowe.***

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunek działań nr 1.9.7.
- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.7., Kierunki działań nr: 2.7.1., 2.7.2., 2.7.3.

- ***odnowę wsi, wspieranie budowania tożsamości lokalnej i zachowanie wiejskiego dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.***

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.8., Kierunki działań nr: 1.8.3., 1.8.4., 1.8.5.;
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunek działań nr 1.9.4.;
- Cel operacyjny nr 1.10., Kierunek działań nr 1.10.3.
- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.3., Kierunek działań nr 2.3.5.;
- Cel operacyjny nr 2.4., Kierunek działań nr 2.4.5.
- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.5., Kierunek działań nr 3.5.1.

11.3.2. Zakres planowanych działań dla obszarów przygranicznych.

Zgodnie ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* ważnym kierunkiem interwencji polityki regionalnej w stosunku do obszarów przygranicznych jest wspomaganie procesu ich integracji z głównymi obszarami aktywności gospodarczej, dzięki zapewnianiu rozwoju powiązań funkcjonalnych po obu stronach granicy. Wiązać się to powinno między innymi z realizacją projektów infrastrukturalnych i zwiększeniem gęstości połączeń drogowych i kolejowych. Konieczne są ponadto działania na rzecz poprawy standardów życia, wzrostu konkurencyjności i atrakcyjności obszarów przygranicznych, zarówno w wymiarze ekonomicznym, jak i społecznym poprzez inwestycje w infrastrukturę techniczną, edukację i kulturę.

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- wszystkie cele operacyjne i kierunki działań.
- Cel strategiczny nr 2:
- wszystkie cele operacyjne i kierunki działań.
- Cel strategiczny nr 3:
- wszystkie cele operacyjne i kierunki działań.

11.3.3. Zakres planowanych działań dla obszarów zagrożonych powodziami.

Zgodnie ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* wsparcie dla obszarów zagrożonych powodziami opierać się będzie na inwestycjach w infrastrukturę przeciwpowodziową.

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunek działań nr 1.9.5.

Co oczywiste wsparcie dotyczy także obszarów znajdujących się poza granicami obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, i na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie, ale mających zasadniczy wpływ na zabezpieczenie terenów zagrożonych. Zatem działania zmierzające bezpośrednio i pośrednio do ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy będą także realizowane poprzez następujące cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunki działań nr: 1.9.4., 1.9.6.

11. 4. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu lokalnego.

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu lokalnego są tylko elementem fakultatywnym. Niemniej w niniejszej *Strategii* zdecydowano się na ich wskazanie i wyróżnienie. Korespondują one częściowo z założeniami przyjętego wcześniej *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jasień*, który siłą rzeczy bazował na założeniach *Strategii Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020*. W ówczesnej *Strategii na lata 2014 – 2020* wyraźnie podkreślono, że znaczna część planowanych do realizacji zadań przekracza jej horyzont czasowy, co z oczywistych względów (aktualność potrzeb) bezpośrednio upoważnia do ich zaimplementowania do aktualnej edycji dokumentu. Obszary strategicznej interwencji, podobnie jak model struktury funkcjonalno – przestrzennej, są przejawem zintegrowanego podejścia do kwestii planowania strategicznego i mają na celu ukierunkowanie określonych działań do konkretnych obszarów i dopasowanie ich do potrzeb i możliwości tych obszarów. Potrzeba wyznaczenia OSI na poziomie lokalnym gminy Jasień, a także ich charakter, zależą wprost od sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy oraz od przyjętych w niniejszej *Strategii* kierunków rozwoju.

Do obszarów strategicznej interwencji wskazanych z poziomu lokalnego zaliczają się:

- centrum miasta Jasień;
- system kluczowej zieleni miejskiej (zielonej infrastruktury) wraz z wybranymi terenami o charakterze sportowo – rekreacyjnym i wybranymi obiektami usług publicznych oraz infrastruktury komunikacyjnej;
- Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie” wraz z najbliższym otoczeniem.

11.4.1. Lokalny OSI – Jasień „Rynek”.

Obszar strategicznej interwencji „Jasień Rynek” dotyczy centrum miasta zawartego pomiędzy ulicami Jana Pawła II i Piątkowskiego wraz z Placami Armii Krajowej i Wolności. Centrum Jasienia to kluczowa przestrzeń publiczna, czyli obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno –

przestrzenne. Uzasadnienie delimitacji tego rejonu jako obszaru strategicznej interwencji zawarte jest w opisie celu operacyjnego nr 1.7. „*Zagospodarowanie przestrzeni publicznych*".

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest bezpośrednio i pośrednio w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.1., Kierunek działań nr 1.1.1.;
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunki działań nr: 1.4.4., 1.4.5., 1.4.6.;
- Cel operacyjny nr 1.7., Kierunki działań nr: 1.7.1., 1.7.4.;
- Cel operacyjny nr 1.8., Kierunki działań nr: 1.8.2., 1.8.3.;
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunki działań nr: 1.9.3., 1.9.4.;
- Cel operacyjny nr 1.10., Kierunek działań nr 1.10.3.
- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.6., Kierunki działań nr: 2.6.1., 2.6.2.

Ponadto zakres planowanych działań ujęty jest w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Jasień* – podrozdział nr 2.4. niniejszej *Strategii*, zadania ujęte w punkcie nr 1.

11.4.2. Lokalny OSI – System kluczowej zielonej infrastruktury wraz z wybranymi przestrzeniami publicznymi.

Obszar strategicznej interwencji „System kluczowej zielonej infrastruktury wraz z wybranymi przestrzeniami publicznymi" tworzy dość zróżnicowaną, ale spójną jednostkę funkcjonalno – przestrzenną. Składają się na nią wybrane tereny: zieleni urządzonej, leśne, sportowo – rekreacyjne, wód powierzchniowych, obiektów usług publicznych, handlu i infrastruktury komunikacyjnej. Dotyczy następujących rejonów:

- Górka Flöthera w Jasieniu (zarówno tereny zieleni urządzonej jak i leśne);
- park miejski w Jasieniu (zarówno tereny zieleni urządzonej jak i leśne);
- odcinek doliny rzeki Lubszy;
- zbiornik wodny „Glinianki Jasień" w obrębie ewidencyjnym Mirkowice;
- były ośrodek sportu i rekreacji w Jasieniu przy ul. Okrzei;
- pałac w Jasieniu przy ul. Strażackiej;
- targowisko miejskie w Jasieniu przy ul. Młynarskiej;
- stacja kolejowa w Jasieniu.

Ten dość rozległy obszar to kolejna, po centrum Jasienia, kluczowa przestrzeń publiczna. Wymaga ona szeregu działań rewitalizacyjnych i modernizacyjnych. Uzasadnienie delimitacji tego rejonu jako obszaru strategicznej interwencji zawarte jest w opisie celu operacyjnego nr 1.7. „*Zagospodarowanie przestrzeni publicznych*".

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest bezpośrednio i pośrednio w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.1., Kierunki działań nr 1.1.1., 1.1.6.;
- Cel operacyjny nr 1.2., Kierunek działań nr 1.2.1.;
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunki działań nr: 1.4.1., 1.4.3., 1.4.5., 1.4.6.;
- Cel operacyjny nr 1.7., Kierunki działań nr: 1.7.2., 1.7.3.;

- Cel operacyjny nr 1.8., Kierunek działań nr 1.8.2.;
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunek działań nr 1.9.4.;
- Cel operacyjny nr 1.10., Kierunek działań nr 1.10.3.
- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.3., Kierunek działań nr 2.3.1.;
- Cel operacyjny nr 2.4., Kierunek działań nr 2.4.1.;
- Cel operacyjny nr 2.6., Kierunki działań nr: 2.6.1., 2.6.2.
- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.3., Kierunek działań nr 3.3.2.;
- Cel operacyjny nr 3.4., Kierunki działań nr: 3.4.1., 3.4.2.

Ponadto zakres planowanych działań ujęty jest w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Jasień* – podrozdział nr 2.4. niniejszej *Strategii*, zadania ujęte w punktach nr: 2, 4 i 6.

11.4.3. Lokalny OSI – Grodzisko w Wicinie.

Obszar strategicznej interwencji „Grodzisko w Wicinie" dotyczy rejonu zawartego w granicach Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" wraz z terenami bezpośrednio przyległymi. „Grodzisko w Wicinie", abstrahując od absolutnych walorów naukowych i dydaktycznych o zasięgu krajowym, to także szansa na nową jakość gminy Jasień, rozumianą jako ukierunkowanie na rozwój usług turystyki, zwłaszcza na obszarach wiejskich. Wskazany obszar wymaga szeregu inwestycji, głównie od podstaw, uzależnionych od uzyskania zewnętrznego dofinansowania. Uzasadnienie delimitacji tego rejonu jako obszaru strategicznej interwencji zawarte jest w opisie celu operacyjnego nr 3.5. „*Zagospodarowanie Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*".

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest bezpośrednio i pośrednio w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.2., Kierunek działań nr 1.2.2.;
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunek działań nr 1.4.3;
- Cel operacyjny nr 1.8., Kierunek działań nr 1.8.2.;
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunek działań nr 1.9.4.
- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.4., Kierunki działań nr: 3.4.1., 3.4.2.;
- Cel operacyjny nr 3.5., Kierunek działań nr 3.5.1.

Ponadto zakres planowanych działań ujęty jest w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Jasień* – podrozdział nr 2.4. niniejszej *Strategii*, zadania ujęte w punkcie nr 7.

12. SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY JASIEŃ DO 2030 ROKU ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ORAZ STRATEGIĄ ROZWOJU PONADLOKALNEGO.

Zgodnie z art. 10e ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego, obejmującą tę gminę.

Założenia *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* zostały zaprezentowane w rozdziale nr 2.1. niniejszej *Strategii*. Spójność celów, zobrazowaną w poniższej tabeli, badano na poziomie celów operacyjnych. Zastosowana nomenklatura odnosi się bezpośrednio do numeracji poszczególnych celów operacyjnych zaprezentowanych w rozdziałach nr 2.1. (strategia rozwoju województwa) oraz 7.2., 7.3., 7.4. i 8 (strategia rozwoju gminy). Gmina Jasień obecnie nie jest objętą strategią rozwoju ponadlokalnego.

TABELA 14: Korelacja celów operacyjnych *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* z celami operacyjnymi *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*.

Cele operacyjne *SRWL 2030*		**Cele operacyjne *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku***		
		Sfera przestrzenna	**Sfera społeczna**	**Sfera gospodarcza**
Sfera gospodarcza	1.1.			
	1.2.	1.2., 1.3., 1.4.,1.6., 1.9.		3.2.
	1.3.		2.3.	
	1.4.	1.1., 1.3.		3.1., 3.5.
	1.5.		2.5.	3.3.
	1.6.	1.2., 1.3., 1.4., 1.8., 1.9.		3.1., 3.4., 3.5.
	1.7.	1.9.		3.3.
Sfera społeczna	2.1.		2.1., 2.3.	
	2.2.		2.2., 2.3.	
	2.3.			
	2.4.	1.8.	2.3.	3.5.
	2.5.	1.2., 1.7.	2.4.	3.4.
	2.6.	1.8.	2.3., 2.7.	3.5.
Sfera przestrzenna	3.1.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4.		3.4.
	3.2.			
	3.3.	1.9.	2.6.	3.2.
	3.4.	1.5., 1.6., 1.9.		
	3.5.	NIE DOTYCZY		
	3.6.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 1.9., 1.10.	2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.	3.1.
	3.7.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 1.9., 1.10.	2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.7.	3.1., 3.3., 3.4., 3.5.
Zarządzanie i współpraca	4.1.	1.2., 1.3., 1.8.		3.4.
	4.2.	1.2., 1.8.	2.3., 2.4.	3.1., 3.4., 3.5.
	4.3.	1.9.	2.7.	
	4.4.	1.10.		
	4.5.		2.3.	

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII.

13. 1. System zarządzania i wdrażania strategii.

System realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* obejmuje kwestie zarządzania, wdrażania i monitorowania. Podstawową zasadą realizacji dokumentów z dziedziny planowania strategicznego powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia rozwoju lokalnego, świadome istnienia strategii i swojego uczestnictwa w jej realizacji. Szansę na skuteczne wdrożenie poszczególnych zadań daje dobra organizacja zarządzania dokumentem, angażująca określone podmioty na rzecz prowadzenia działań rozwojowych na terenie gminy. Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji założeń niniejszej *Strategii* można wyodrębnić 4 grupy podmiotów w niej uczestniczących. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu *Strategią*;
- podmioty realizujące zadania *Strategii*, w tym instytucje finansujące;
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty *Strategii*;
- społeczność gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań *Strategii*.

Rada Miejska w Jasieniu jako organ uchwałodawczy jest odpowiedzialna za podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*. Ponadto zapoznaje się także z dokumentami sprawozdawczymi (monitoring strategii), w tym z raportem o stanie gminy. Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym Rada Miejska w Jasieniu podejmuje ewentualną uchwałę w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu aktualizacji strategii. Rada Miejska uchwala także szereg dokumentów wykonawczych względem *Strategii*, których część wskazano wprost w *Strategii* jako pilnych do wykonania. Realizacja zdecydowanej większości zadań (kierunków działań) ujętych w *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* spoczywać będzie wyłącznie na barkach Gminy Jasień (Urząd Miejski w Jasieniu oraz pozostałe jednostki organizacyjne Gminy Jasień). Ponadto część zadań wynikających wprost ze *Strategii* oraz wszystkie inne ujęte jako rekomendowane do realizacji przez partnerów zewnętrznych (rozdział nr 15), będą wymagały jej inspirującej lub wspomagającej roli. Główna odpowiedzialność za realizację *Strategii* spoczywa na Burmistrzu Jasienia. Burmistrz współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Ponadto Burmistrz współdziała z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Bezpośrednim wykonawcą zadań nakreślonych w niniejszej *Strategii* jest samorząd gminy jako realizator poszczególnych działań i inwestycji na własnym terenie oraz inne podmioty prywatne oraz publiczne planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez *Strategię*. Należy więc wypracować procedury i strategie, które staną się podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy odpowiedzialnymi partnerami różnych szczebli decyzyjnych i środowisk.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

W poniższych tabelach w kolumnach nr 2 i 4, dotyczących podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych kierunków działań oraz monitorujących stan ich realizacji, zastosowano skróty oznaczające poszczególne referaty Urzędu Miejskiego w Jasieniu:

- Referat FIN – Referat Finansowy;
- Referat GMKIiR – Referat Gospodarowania Mieniem Komunalnym, Infrastruktury i Rozwoju;
- Referat OKiS – Referat Oświaty, Kultury i Sportu;

- Referat OOiUSC – Referat Spraw Obywatelskich, Obronnych i USC;
- Referat SOC – Referat Spraw Socjalnych;
- Referat ZPiOŚ – Referat Zamówień Publicznych i Ochrony Środowiska.

Należy podkreślić, że ewentualne zmiany regulaminu organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Jasieniu, dotyczące kompetencji poszczególnych referatów, nie będą (a priori) powodowały konieczności zmiany samej *Strategii*.

13.1.1. System realizacji strategii w wymiarze przestrzennym.

TABELA 15: Schemat realizacyjno – organizacyjny w zakresie planowanych kierunków działań w wymiarze przestrzennym.

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący stan realizacji
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 1: PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA DLA MIESZKAŃCA I ŚRODOWISKA			
Cel operacyjny nr 1.1.: Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych			
1.1.1. Modernizacja dróg gminnych publicznych	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.1.2. Modernizacja dróg gminnych wewnętrznych	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.1.3. Budowa nowych odcinków dróg gminnych	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.1.4. Budowa nowych odcinków dróg wewnętrznych dla obsługi terenów osadniczych	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.1.5. Modernizacja dróg dojazdowych do użytków rolnych	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.1.6. Modernizacja mostów i kładek nad rzeką Lubszą	Referat GMKIiR	Gmina Jasień, pozostali właściciele infrastruktury	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych			
1.2.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu dróg rowerowych	Referat GMKIiR	Gmina Jasień, organizacje społeczne, mieszkańcy	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
1.2.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu dróg rowerowych	Referat GMKIiR	Gmina Jasień, gminy sąsiednie, Województwo Lubuskie, PKP SA, Zarząd Dróg Wojewódzkich, Starostwo Powiatowe, Nadleśnictwa	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.3.: Rozwój transportu zbiorowego			
1.3.1. Działania na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 275	Referat GMKIiR	Gmina Jasień, Gminy Lubsko i Żary, PKP PLK SA, Województwo Lubuskie	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.3.2. Negocjacje z przewoźnikami komunikacji autobusowej dotyczące reorganizacji siatki połączeń	Referat GMKIiR	Gmina Jasień, publiczni i prywatni przewoźnicy, mieszkańcy	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.3.3. Opracowanie koncepcji lokalnej komunikacji autobusowej	Referat GMKIiR	Gmina Jasień, koncesjonowany przewoźnik, mieszkańcy	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.4.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej			
1.4.1. Organizacja głównego węzła przesiadkowego wraz z parkingami „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie stacji kolejowej w Jasieniu	Referat GMKIiR	Gmina Jasień, PKP SA, Województwo Lubuskie, przewoźnicy kolejowi	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.4.2. Organizacja dodatkowych parkingów „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie przystanków kolejowych	Referat GMKIiR	Gmina Jasień, PKP SA, Województwo Lubuskie, przewoźnicy kolejowi	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.4.3. Budowa nowych parkingów w Jasieniu i na terenach wiejskich	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.4.4. Budowa systemu parkingów „Bike & Ride”	Referat GMKIiR	Gmina Jasień, publiczni i prywatni przewoźnicy	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
1.4.5. Instalacja parkingów rowerowych (tylko stojaki) przy głównych placówkach usług publicznych	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.4.6. Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.5.: Rozwój systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków			
1.5.1. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej w Jasieniu	Referat GMKIiR, Zakład Komunalny sp. z o.o.	Gmina Jasień (Zakład Komunalny sp. z o.o.)	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.5.2. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenach wiejskich	Referat GMKIiR, Zakład Komunalny sp. z o.o.	Gmina Jasień (Zakład Komunalny sp. z o.o.)	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.5.3. Modernizacja stacji uzdatniania wody (SUW) „Leśna" i „Wodna"	Referat GMKIiR, Zakład Komunalny sp. z o.o.	Gmina Jasień (Zakład Komunalny sp. z o.o.)	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.5.4. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Jasieniu wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków	Referat GMKIiR, Zakład Komunalny sp. z o.o.	Gmina Jasień (Zakład Komunalny sp. z o.o.)	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.5.5. Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Mirkowice	Referat GMKIiR, Zakład Komunalny sp. z o.o.	Gmina Jasień (Zakład Komunalny sp. z o.o.)	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.5.6. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, właściciele nieruchomości	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.5.7. Opracowanie koncepcji ewentualnej kanalizacji miejscowości Guzów, Jabłoniec, Wicina i Zabłocie	Referat GMKIiR, Zakład Komunalny sp. z o.o.	Gmina Jasień (Zakład Komunalny sp. z o.o.)	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.6.: Uregulowanie gospodarki odpadami			
1.6.1. Budowa nowego PSZOK w Jasieniu	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.6.2. Rozszerzenie systemu selekcji odpadów u źródła	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
1.6.3. Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, właściciele nieruchomości	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.6.4. Monitoring odpadów komunalnych	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.7.: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych			
1.7.1. Opracowanie wielowariantowej, kompleksowej koncepcji architektoniczno – urbanistycznej dotyczącej zagospodarowania centrum Jasienia	Referat GMKIiR, Referat ZPiOŚ, Referat OKiS	Gmina Jasień, właściciele nieruchomości, przedsiębiorcy, organizacje społeczne, mieszkańcy	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.7.2. Kompleksowa rewitalizacja Górki Flöthera	Referat GMKIiR, Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.7.3. Kontynuacja rewitalizacji parku miejskiego	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.7.4. System zachęt wspierający dbałość o czystość i estetykę nieruchomości własności prywatnej	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, właściciele nieruchomości	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.8.: Opieka nad zabytkami i zagospodarowanie miejsc pamięci			
1.8.1. Sporządzenie Gminnej Ewidencji Zabytków	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
1.8.2. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
1.8.3. Współfinansowanie rewitalizacji kluczowych obiektów dziedzictwa historycznego	Referat OKiS	Gmina Jasień, właściciele nieruchomości, Wojewódzki Konserwator Zabytków	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
1.8.4. Zagospodarowanie byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen	Referat OKiS	Gmina Jasień, Nadleśnictwo Lubsko	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
1.8.5. Działania na rzecz powstania ponadlokalnych szlaków (tras turystycznych) o tematyce kulturowej	Referat OKiS	Gmina Jasień, gminy sąsiednie, Województwo Lubuskie, Wojewódzki Konserwator Zabytków	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.9.: Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych			
1.9.1. Opracowanie gminnego Programu Ochrony Środowiska	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.9.2. Sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, RDOŚ, organizacje ekologiczne	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.9.3. Modernizacja gospodarki ciepłowniczej	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, właściciele nieruchomości	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.9.4. Uzupełnienie systemu zieleni urządzonej	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.9.5. Działania na rzecz budowy zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu	Referat GMKIiR, Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, PGW WP	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.9.6. Retencja wód opadowych i roztopowych	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, właściciele nieruchomości	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.9.7. Edukacja ekologiczna	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, organizacje ekologiczne	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.10.: Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego			
1.10.1. Opracowanie oceny aktualności dokumentów planistycznych	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.10.2. Sukcesywna realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
1.10.3. Sporządzenie „uchwały krajobrazowej”	Referat GMKIiR, Referat ZPiOŚ, Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13.1.2. System realizacji strategii w wymiarze społecznym.

TABELA 16: Schemat realizacyjno – organizacyjny w zakresie planowanych kierunków działań w wymiarze społecznym.

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący stan realizacji
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 2: STABILNE I BEZPIECZNE MIEJSCE DO ŻYCIA			
Cel operacyjny nr 2.1.: Rozwój oferty opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz wychowania przedszkolnego			
2.1.1. Budowa żłobka w Jasieniu przy ul. Ogrodowej	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.1.2. Budowa przedszkola w Jasieniu przy ul. Ogrodowej	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.1.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi i wychowania przedszkolnego	Referat OKiS	Gmina Jasień, przedsiębiorcy	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna			
2.2.1. Modernizacja Domu Dziennego Pobytu Seniora (względnie adaptacja nowego obiektu)	Referat GMKIiR, Referat SOC	Gmina Jasień (MGOPS Jasień)	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
2.2.2. Wsparcie lokalnych inicjatyw senioralnych	Referat OKiS	Gmina Jasień (MGOK Jasień)	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.2.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy, na bazie partnerstwa publiczno – prywatnego, w zakresie tworzenia obiektów na potrzeby stałego pobytu seniorów	Referat SOC	Gmina Jasień, przedsiębiorcy	Referat SOC, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 2.3.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury			
2.3.1. Adaptacja pałacu w Jasieniu przy ul. Strażackiej na cele nowej siedziby MGOK (alternatywnie)	Referat OKiS	Gmina Jasień (MGOK Jasień, Biblioteka Publiczna)	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
2.3.2. Modernizacja obecnej siedziby MGOK w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej na cele usług kultury (alternatywnie)	Referat OKiS	Gmina Jasień (MGOK Jasień)	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.3.3. Poszerzenie oferty działających w ramach MGOK grup artystycznych i kół zainteresowań	Referat OKiS	Gmina Jasień (MGOK Jasień)	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.3.4. Organizacja specjalistycznych zajęć, szkoleń i kursów na bazie infrastruktury usług kultury	Referat OKiS, Referat SOC	Gmina Jasień (MGOK Jasień), przedsiębiorcy	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.3.5. Budowa, rozbudowa, modernizacja świetlic wiejskich	Referat OKiS	Gmina Jasień, rady sołeckie	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 2.4.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej			
2.4.1. Rewitalizacja byłego ośrodka sportu i rekreacji w Jasieniu przy ul. Okrzei	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.4.2. Modernizacja stadionu w Jasieniu przy ul. Żarskiej	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.4.3. Modernizacja terenów sportowych w Jasieniu przy Szkole Podstawowej na ul. Konopnickiej	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.4.4. Rozszerzenie oferty sekcji sportowych	Referat OKiS	Gmina Jasień, kluby sportowe	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.4.5. Budowa, rozbudowa i modernizacja terenów sportowo – rekreacyjnych na obszarach wiejskich	Referat OKiS	Gmina Jasień, rady sołeckie	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 2.5.: Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i na wynajem			
2.5.1. Budowa zespołu budynków wielorodzinnych w Jasieniu przy ul. Granicznej	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
2.5.2. Modernizacja komunalnych lokali mieszkalnych	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
2.5.3. Adaptacja budynku MGOK w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej na cele komunalnych lokali mieszkalnych (w przypadku przeniesienia MGOK do pałacu przy ul. Strażackiej)	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
2.5.4. Sprzedaż komunalnych lokali mieszkalnych dla zainteresowanych lokatorów	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 2.6.: Poprawa bezpieczeństwa publicznego			
2.6.1. Podniesienie jakości i efektywności pracy służ odpowiedzialnych za bezpieczeństwo	Referat OOiUSC	Gmina Jasień, Policja	Referat OOiUSC, Zespół ds. monitoringu
2.6.2. Rozbudowa monitoringu wizyjnego	Referat OOiUSC	Gmina Jasień, Policja, właściciele nieruchomości	Referat OOiUSC, Zespół ds. monitoringu
2.6.3. Wsparcie lokalnego systemu ochrony przeciwpożarowej	Referat OOiUSC	Gmina Jasień, OSP	Referat OOiUSC, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 2.7.: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej			
2.7.1. Wdrożenie Budżetu Obywatelskiego	Referat FIN	Gmina Jasień, organizacje społeczne, mieszkańcy gminy	Referat FIN, Zespół ds. monitoringu
2.7.2. Organizacja konsultacji społecznych	Referat GMKIiR	Gmina Jasień, organizacje społeczne, mieszkańcy gminy	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
2.7.3. Powołanie Młodzieżowej Rady Miejskiej i Senioralnej Rady Miejskiej	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.7.4. Opracowanie Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych	Referat SOC	Gmina Jasień	Referat SOC, Zespół ds. monitoringu

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13.1.2. System realizacji strategii w wymiarze gospodarczym.

TABELA 17: Schemat realizacyjno – organizacyjny w zakresie planowanych kierunków działań w wymiarze gospodarczym.

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący stan realizacji
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 3: WIELOFUNKCYJNA, NOWOCZESNA GOSPODARKA			
Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy			
3.1.1. Opracowanie lokalnej polityki podatkowej dla inwestujących przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych branż usługowych	Referat FIN	Gmina Jasień	Referat FIN, Zespół ds. monitoringu
3.1.2. Prowadzenie wszechstronnych akcji promocyjnych walorów inwestycyjnych gminy	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 3.2.: Rozwój energetyki przyjaznej środowisku			
3.2.1. Rozwój energetyki odnawialnej z poszanowaniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz w zgodzie z interesem publicznym	Referat GMKIiR	Gmina Jasień, przedsiębiorcy	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
3.2.2. Rozwój energetyki odnawialnej na bazie zasobów komunalnych	Referat GMKIiR	Gmina Jasień (Zakład Komunalny sp. z o.o.)	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 3.3.: Rozwój rolnictwa ekologicznego			
3.3.1. Doradztwo i wsparcie organizacyjne dla działalności agroturystycznych i rolnictwa ekologicznego	Referat GMKIiR	Gmina Jasień, organizacje rolnicze, organizacje społeczne, rolnicy, przedsiębiorcy	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
3.3.2. Budowa targowiska miejskiego w Jasieniu przy ul. Młynarskiej	Referat GMKIiR	Gmina Jasień	Referat GMKIiR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 3.4.: Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej			
3.4.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu tras turystycznych obejmujących gminę Jasień wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
3.4.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu tras turystycznych, obejmujących gminę Jasień i gminy sąsiednie.	Referat OKiS	Gmina Jasień, gminy sąsiednie, Województwo Lubuskie, PKP SA, Zarząd Dróg Wojewódzkich, Starostwo Powiatowe, Nadleśnictwa, PTTK	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 3.5.: Zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”			
3.5.1. Współfinansowanie budowy Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego Grodzisko w Wicinie	Referat OKiS	Gmina Jasień, Fundacja Parku Kulturowego, Województwo Lubuskie, przedsiębiorcy	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13. 2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

Przez dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju należy rozumieć zarówno obowiązkowe jak i fakultatywne plany i programy funkcjonujące już w gminie oraz (w przypadku ich braku) postulowane do sporządzenia. Zawartość formalno – prawną i merytoryczną dokumentów obowiązkowych regulują przepisy odrębne, właściwe dla danego opracowania. Poniższe wytyczne odnoszą się przede wszystkim do aktualności poszczególnych dokumentów w ogóle jak i względem ustaleń niniejszej *Strategii*.

TABELA 18: Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych Gminy Jasień.

Dokument	Wytyczne
1	2
SFERA PRZESTRZENNA	
Ochrona przyrody i środowiska	
Program ochrony środowiska	Brak aktualnego dokumentu. Opracowanie nowego dokumentu z horyzontem czasowym do 2030 roku. Rozwinięcie i uszczegółowienie kierunków działań przypisanych dla celu operacyjnego nr 1.9. Uwzględnienie w szczególności wykazu konkretnych zadań (inwestycji) związanych z adaptacją do zmian klimatycznych, w tym także upowszechniania transportu zbiorowego, itp.
Inwentaryzacja przyrodnicza	Brak dokumentu. Szczególny nacisk prac, poza obszarami objętymi ochroną w myśl ustawy o ochronie przyrody, należy skierować na tereny zieleni urządzonej oraz rejony jeszcze nie zainwestowane, dla których *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień* oraz obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego przewidują funkcje produkcyjne, produkcyjno – usługowe i usługowe.
Opracowanie ekofizjograficzne	Dokument częściowo nieaktualny, np.: w zakresie ujawnienia udokumentowanych złóż kopalin czy obszarów objętych ochroną w myśl ustawy o ochronie przyrody i wniosków z tego wynikających. Postulat aktualizacji dokumentu dla obszaru całej gminy przed pracami nad ewentualną nową edycją *Studium*, z uwzględnieniem wyników inwentaryzacji przyrodniczej.
Plan gospodarki niskoemisyjnej	Dokument zasadniczo aktualny. Ze względu na fakt, że horyzont czasowy dokumentu wygasa w 2023 roku, niezbędne będzie opracowanie nowego dokumentu na lata 2024 – 2027 z perspektywą do 2030 roku. Uwzględnienie i propozycje zastosowania najnowszych, dostępnych wówczas rozwiązań technologicznych służących celowi dokumentu.
Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	Dokument aktualny (horyzont czasowy do 2032 roku). Brak specjalnych wytycznych. Kontynuacja działań zgodnie z treścią *Programu* w związku z przepisami odrębnymi.

1	2
Ochrona i opieka nad zabytkami	
Gminna ewidencja zabytków	Brak dokumentu. Kompleksowa aktualizacja materiałów przygotowanych do potrzeby sporządzenia tej dokumentacji w 2014 roku (cała gmina) i 2020 roku (miasto Jasień). Inwentaryzacja obiektów i obszarów wskazanych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. Przygotowanie listy obiektów i obszarów, które utraciły walory zabytkowe oraz porozumienie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków odnośnie ich wykreślenia z ewidencji. Przygotowanie listy obiektów i obszarów, które należy włączyć do ewidencji zabytków (np.: cenne układy ruralistyczne wsi Bronice, Guzów, Jabłoniec i Mirkowice) oraz porozumienie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków odnośnie ich włączenia do ewidencji.
Program opieki nad zabytkami	Dokument częściowo nieaktualny. Opracowanie dokumentu na lata 2025 – 2028 po wykonaniu aktualizacji gminnej ewidencji zabytków. Określenie listy priorytetowych, kluczowych obiektów dziedzictwa, które ponad zapisy *Strategii* wymagają interwencji publicznej (dofinansowania). Określenie propozycji zagospodarowania i założeń programu funkcjonalno – użytkowego dla byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen. Określenie propozycji służących realizacji kierunku działań nr 1.8.5.
Plan ochrony parku kulturowego	Dokument zasadniczo aktualny. Ewentualna aktualizacja dokumentu o wskazanie wprost dopuszczalnego katalogu działalności komercyjnych wspierających rozwój obszaru Parku.
Infrastruktura techniczna i gospodarka komunalna	
Plan rozwoju sieci drogowej	Brak dokumentu. Ze względu na szeroki zakres potrzeb zakłada się faktultatywną możliwość jego opracowania z horyzontem czasowym przekraczającym niniejszą *Strategię*, to jest do około 2040 roku.
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego	Brak dokumentu. Ewentualne opracowanie dokumentu w powiązaniu z realizacją kierunków działań nr 1.3.2. i 1.3.3. oraz w związku z celem kierunku działań nr 1.3.1.
Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	Dokument zasadniczo aktualny. Ze względu na fakt, że horyzont czasowy dokumentu wygasa w 2023 roku, niezbędne będzie opracowanie nowego dokumentu na lata 2024 – 2027. Uwzględnienie możliwości kanalizacji wsi Mirkowice. Rozważanie możliwości techniczno – ekonomicznych kanalizacji wsi Guzów, Jabłoniec, Wicina i Zabłocie na bazie najnowszych, dostępnych wówczas rozwiązań technologicznych.
Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Brak dokumentu. Opracowanie dokumentu z horyzontem czasowym do 2030 roku. Rozważanie możliwości techniczno – ekonomicznych rozwoju sieci ciepłowniczej w mieście Jasień oraz gazyfikacji wybranych miejscowości wiejskich na bazie najnowszych, dostępnych rozwiązań technologicznych.

1	2
Wieloletni plan gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy	Plan z horyzontem czasowym do 2026 roku w trakcie opracowania. Uwzględnienie budowy nowych mieszkań komunalnych (czynszowych) w Jasieniu przy ul. Granicznej wraz z aspektami organizacyjnymi (powołanie spółki celowej). Uwzględnienie harmonogramu modernizacji mieszkaniowych lokali komunalnych/socjalnych. Analiza pozostałych obiektów komunalnych pod kątem ewentualnej możliwości adaptacji na cele mieszkań komunalnych/socjalnych i/lub czynszowych.
Planowanie przestrzenne	
Ocena aktualności dokumentów planistycznych	Dokument zasadniczo aktualny. Ze względu na fakt, że horyzont czasowy dokumentu wygasa wraz z upływem kadencji Rady Miejskiej (planowo na lata 2018 – 2023) roku, niezbędne będzie opracowanie do tego czasu nowego dokumentu. Ocena aktualności obowiązującego *Studium*. Ocena aktualności obowiązujących planów miejscowych wraz z podaniem ewentualnego zakresu ich zmian. Opracowanie nowego harmonogramu realizacji planów miejscowych, ze szczególnym uwzględnieniem propozycji zawartych w kierunku działań nr 1.10.2.
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Dokument częściowo nieaktualny, np.: w zakresie ujawnienia udokumentowanych złóż kopalin czy obszarów objętych ochroną w myśl ustawy o ochronie przyrody. Sukcesywna realizacja „punktowych” zmian *Studium* w oparciu o uzasadnione potrzeby inwestycyjne (np.: farma fotowoltaiczna w rejonie Jaryszowa). Ewentualne opracowanie nowej edycji dokumentu (obszar całej gminy) na bazie wyników wyżej wymienionej *Oceny aktualności*. Uwzględnienie ustaleń i rekomendacji zawartych w modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej. Uwzględnienie ostatecznej wersji gminnej ewidencji zabytków. Uwzględnienie wyników inwentaryzacji przyrodniczej (ewentualne dodatkowe obszary proponowane do objęcia ochronną).
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Dokumenty obejmujące niemal wyłącznie miasto Jasień (aktualny) oraz wsie Wicina i Zabłocie (częściowo nieaktualne ze względów formalno – prawnych). Sukcesywna realizacja planów miejscowych w oparciu o harmonogram realizacji ujęty w wyżej wymienionej *Ocenie aktualności*. Położenie szczególnego nacisku na wyznaczanie obszarów przestrzeni publicznych, zwłaszcza w postaci „małej” zieleni urządzonej i towarzyszących jej terenów rekreacyjno – wypoczynkowych. Uwzględnienie pozostałych ustaleń i rekomendacji zawartych w modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej. Uwzględnienie ostatecznej wersji gminnej ewidencji zabytków.

1	2
SFERA SPOŁECZNA	
Rozwój lokalny	
Gminny program rewitalizacji	Dokument aktualny.
Plany odnowy miejscowości	Brak aktualnych dokumentów. Ewentualne opracowanie dokumentu dla terenu danego sołectwa, w związku z kompleksową realizacją określonych kierunków działań niniejszej *Strategii*, uzależnione od oddolnej inicjatywy zainteresowanej, lokalnej społeczności.
Program współpracy z organizacjami pozarządowymi	Dokument aktualny, sporządzany raz na rok. Aktualna edycja dokumentu (na 2022 rok) zabezpiecza problematykę ujętą w określonych kierunkach działań niniejszej *Strategii*.
Polityka społeczna	
Strategia rozwiązywania problemów społecznych	Brak aktualnego dokumentu. Opracowanie dokumentu z horyzontem czasowym do 2030 roku. W ramach prac nad dokumentem wykonanie badań opinii publicznej (ilościowych i jakościowych). Uwzględnienie szczególnego nacisku na program aktywizacji społecznej, zwłaszcza rodzin ubogich i patologicznych, poprzez możliwość włączania do zajęć prowadzonych przez MGOK (koła zainteresowań, szkolenia, itp.) i kluby sportowe. Na bazie analiz i wniosków z dokumentu należy podjąć decyzję o ewentualnej konieczności opracowania programów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, wspierania rodziny, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych czy przeciwdziałania narkomanii.
Bezpieczeństwo publiczne	
Plan zarządzania kryzysowego	Dokument wymagający systematycznej aktualizacji. Uwzględnienie tematyki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej (zgodnie z katalogiem działań ujętym w aktualnym *Planie przeciwdziałania skutkom suszy*.
SFERA GOSPODARCZA	
Rolnictwo i leśnictwo	
Plan urządzeniowo – rolny	Brak dokumentu. Dokument wskazany do opracowania, zwłaszcza w kontekście waloryzacji terenów predysponowanych do rozwoju rolnictwa ekologicznego, hodowli i gospodarki rybackiej.
Projekt granicy rolno – leśnej	Brak dokumentu. Dokument wskazany do opracowania, zwłaszcza w kontekście podtrzymania zasadności terenów przewidzianych do zalesień w obecnie obowiązujących planach miejscowych.

1	2
Turystyka i rekreacja	
Strategia Rozwoju i Promocji Turystyki	Brak dokumentu. Ewentualna (opcjonalna) zasadność sporządzenia dokumentu wyłącznie na zasadzie kompleksowego ujęcia w nim kierunków działań nr: 3.1.1., 3.1.2., 3.4.1., 3.4.2. i 3.5.1., względnie także 1.2.2. i 1.8.5.
Finanse	
Wieloletnia prognoza finansowa	Dokument tworzony na bieżąco. Wymagana współpraca z Zespołem do spraw monitoringu w zakresie listy planowanych inwestycji oraz jej hierarchii.
Uchwała budżetowa	Dokument tworzony na bieżąco. Wymagana współpraca z Zespołem do spraw monitoringu w zakresie wykazu konkretnych inwestycji w danym roku budżetowym.

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13. 3. Monitoring.

Jednym z ostatnich etapów prac nad budową niniejszego dokumentu jest opracowanie zasad monitorowania realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*. Monitoring prowadzi się w celu utrzymania efektywnego procesu wdrażania strategii. Monitoring jest zatem podstawą ewentualnej aktualizacji planu strategicznego. Proponowany plan rozwoju bazuje na rzeczywistych szansach, precyzując konkretne działania. Powinien on podlegać corocznemu przeglądowi w zakresie zmian lub utrzymania ustalonej wizji, celów strategicznych i operacyjnych oraz przypisanych im kierunków działań. Może to wynikać np.: z pojawienia się nowych podmiotów, które mogłyby stać się pełnoprawnymi uczestnikami procesu rozwoju, bądź zarysowania się całkowicie nowych priorytetów powstałych np.: w wyniku nieprzewidywalnych dzisiaj zdarzeń. Zdolność podmiotów monitorujących *Strategię* do reagowania na zmiany i podejmowanie odpowiednich działań jest jednym z ważniejszych wyznaczników jej sukcesu. Skuteczny monitoring pozwala na wczesne dostrzeganie zagrożeń oraz wykorzystanie pojawiających się szans, czyli ewentualną modyfikację planowanych działań.

W poszczególnych tabelach, będących zasadniczą treścią rozdziału nr 13.1. niniejszej *Strategii*, wskazano podmioty monitorujące stan realizacji planowanych działań. Przede wszystkim są nimi poszczególne referaty Urzędu Miejskiego w Jasieniu. Potrzebny jest jednak także podmiot odpowiedzialny za koordynację wszystkich procesów. Samorządowa praktyka realizacji określonych kierunków działań, oraz tam gdzie zostało to wskazane – konkretnych zadań inwestycyjnych, sugeruje, że zasadne jest powołanie i ukonstytuowanie się w 2022 roku zespołu monitorującego *Strategię*. Zespół do spraw monitoringu powinien składać się z maksymalnie kilkunastu osób, reprezentujących możliwie szeroki przekrój społeczeństwa gminy. Mogą to być zarówno wybrani przedstawiciele Urzędu Miejskiego (np.: sekretarz i kierownicy poszczególnych referatów), ale także określeni radni (np.: przewodniczący każdej z komisji Rady Miejskiej) oraz przedstawiciele lokalnych partnerów społeczno – gospodarczych (prywatni przedsiębiorcy, lokalne organizacje społeczne, itp.). Do kompetencji Zespołu do spraw monitoringu powinno należeć przede wszystkim opracowanie corocznego raportu z realizacji poszczególnych działań. Taki raport powinien być publikowany w lokalnej prasie (cyklicznej lub okazyjnej) oraz obowiązkowo w Biuletynie Informacji Publicznej. Rekomenduje się, zgodnie z wytycznymi zawartymi w poradniku praktycznym przygotowanym na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej[10], skoordynowanie sprawozdawczości dotyczącej strategii z nałożonym na gminy, zgodnie z dyspozycją art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o

[10] *Strategia Rozwoju Gminy, Poradnik Praktyczny* (Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa 2021).

samorządzie gminnym, obowiązkiem opracowania i przedstawienia w terminie do dnia 31 maja każdego roku raportu o stanie gminy. Raport obejmuje podsumowanie działalności władz samorządowych w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, strategii, programów i uchwał rady gminy. Powyższe oznacza, że pierwszy raport ze stanu realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* byłby przygotowany do dnia 31 maja 2023 roku. W ramach monitoringu należy poddać regularnej ocenie:

- stopień wykonania poszczególnych przedsięwzięć;
- stopień realizacji przyjętych celów;
- ewentualną rozbieżność pomiędzy przyjętymi celami i kierunkami działań, a ich wykonaniem;
- ewentualną analizę przyczyn tych rozbieżności.

W przypadku pojawienia się nieporządanych tendencji należy przedstawić rekomendacje zmierzające do poprawy funkcjonowania systemu wdrażania.

Docelowo planowany system zarządzania rozwojem kraju przewiduje wprowadzenie zintegrowanej strategii rozwoju województwa, która zastąpi strategię rozwoju województwa i plan zagospodarowania przestrzennego województwa. W związku z powyższym ze względów formalno – prawnych i merytorycznych szczególnie ważny pod kątem oceny aktualności niniejszej *Strategii* będzie rok 2025, kiedy to w strategiach rozwoju województw obowiązkowo określony zostanie model struktury funkcjonalno – przestrzennej województwa (patrz rozdział nr 2.1.). W związku z tym przedmiotowa *Strategia Rozwoju Gminy Jasień*, pomimo wyznaczenia ram czasowych do roku 2030, będzie wymagała ewentualnego dostosowania do ustaleń strategii wojewódzkiej, aby spełnić ustawowy wymóg spójności. W międzyczasie powstać może także strategia rozwoju ponadlokalnego. Zasadne wówczas wydaje się być wykonanie ewaluacji strategii.

Organizując Zespół do spraw monitoringu można oprzeć się na przykładowej, poniższej procedurze:

1. Zarządzeniem Burmistrza Jasienia wyznaczony zostaje Zespół do spraw monitoringu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*.
2. Zespół do spraw monitoringu składa się z wybranych pracowników Urzędu Miejskiego i radnych Rady Miejskiej oraz zainteresowanych przedstawicieli lokalnych partnerów społeczno – gospodarczych, maksymalnie 15 – 20 osób.
3. Zespół do spraw monitoringu spośród siebie wybiera przedstawiciela pełniącego rolę koordynatora Zespołu.
4. Burmistrz Jasienia może dodatkowo wnioskować do Rady Miejskiej o powołanie w ramach Rady specjalnej Komisji (lub podkomisji) do spraw realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*.
5. Komisja (opcjonalnie) podejmuje czynną współpracę z Zespołem do spraw monitoringu w celu bieżącego informowania Rady Miejskiej o przedmiocie i postępach prac zespołu.
6. W posiedzeniach Zespołu i Komisji (opcjonalnie) mogą brać udział niezależni obserwatorzy, pełniący rolę doradczą.
7. Zespół wspólnie z Komisją (opcjonalnie) prowadzi bieżący monitoring wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* (w tym jej plan finansowy) oraz uwarunkowania prawne regulujące status i aktualność strategii rozwoju gmin.
8. Raz na rok Zespół wspólnie z Komisją (opcjonalnie) przedkłada Radzie Miejskiej raport z realizacji *Strategii*.
9. Rada Miejska (sama z siebie) lub na wniosek Burmistrza, w oparciu o raport Zespołu, podejmuje ewentualną uchwałę o przystąpieniu do aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*.

Informacje zawarte w raporcie, tak zwana sprawozdawczość, powinny być przygotowane w szczególności w oparciu o analizę wskaźnikową. Wykaz podstawowych mierników i wskaźników, dotyczących oczekiwanych rezultatów planowanych działań, zaprezentowany jest w podrozdziałach nr 9.2. – 9.4. Wartości obrazujące wskaźniki w poszczególnych raportowanych latach powinny być przygotowane przez wskazany podmiot monitorujący (określony referat) na podstawie własnych danych i informacji oraz statystyki publicznej (Główny Urząd Statystyczny, Gmina Jasień i podległe jej jednostki). Pożądane będzie także korzystanie ze statystyk poszczególnych partnerów, czyli podmiotów publicznych i prywatnych, których wykaz przedstawiono w rozdziałach nr 13.1.1. – 13.1.3. (system realizacji strategii) oraz nr 15 (rekomendacje dla partnerów zewnętrznych). Można również posiłkować się dodatkowymi wskaźnikami. W poniższej tabeli zaproponowano zestaw dodatkowych (pomocniczych) wskaźników, które mogą umożliwiać porównywanie zachodzących zmian w szerszym zakresie. Uszeregowano je według kluczowych działów tematycznych, składających się na sfery przestrzenną, społeczną i gospodarczą.

TABELA 19: Wybrane, dodatkowe (pomocnicze) wskaźniki monitorowania realizacji założeń *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*.

SFERA PRZESTRZENNA	
Ochrona przyrody i zasobów naturalnych	
Wartości bezwzględne	➢ powierzchnia obszarów prawnie chronionych; ➢ powierzchnia obszarów zrekultywowanych, w tym po działalności górniczej; ➢ powierzchnia obszarów przeznaczonych do zalesienia/zalesionych; ➢ powierzchnia gleb chronionych przeznaczonych na działalności rolnicze.
Wskaźniki	➢ udział (%) powierzchni obszarów prawnie chronionych; ➢ klasy jakości wód podziemnych; ➢ stan jednolitych części wód powierzchniowych; ➢ lesistość (%) gminy; ➢ udział (%) powierzchni gleb chronionych przeznaczonych na działalności rolnicze.
Dziedzictwo kulturowe	
Wartości bezwzględne	➢ liczba zrewitalizowanych i zrewaloryzowanych obiektów ujętych w rejestrze zabytków; ➢ liczba zrewitalizowanych i zrewaloryzowanych obiektów ujętych w ewidencji zabytków; ➢ powierzchnia obszarów objętych szczególnymi ustaleniami (ograniczenia, zakazy, nakazy) w postaci tak zwanych stref konserwatorskich.
Wskaźniki	➢ udział (%) powierzchni obszarów objętych szczególnymi ustaleniami (ograniczenia, zakazy, nakazy) w postaci stref konserwatorskich.
Transport i komunikacja	
Wartości bezwzględne	➢ długość dróg wojewódzkich, w tym nowych i zmodernizowanych; ➢ długość dróg powiatowych, w tym nowych i zmodernizowanych; ➢ długość dróg gminnych, w tym nowych i zmodernizowanych; ➢ długość dróg wewnętrznych, w tym nowych i zmodernizowanych; ➢ liczba i długość obwodnic miejscowości; ➢ liczba samochodów osobowych; ➢ liczba kursów komunikacji publicznej i czas przejazdu pomiędzy poszczególnymi ośrodkami (lokalne, gminne, powiatowy, wojewódzki); ➢ liczba przystanków komunikacji publicznej (kolejowej i autobusowej); ➢ liczba zmodernizowanych przystanków komunikacji publicznej; ➢ długość dróg rowerowych;

Wartości bezwzględne	➢ liczba miejsc parkingowych poza obrębem terenów mieszkaniowych dla samochodów osobowych, motocykli i motorowerów; ➢ liczba miejsc parkingowych (stojaków) dla rowerów; ➢ liczba parkingów P&R i B&R; ➢ liczba miejsc postojowych na parkingach P&R; ➢ poziom hałasu komunikacyjnego w wybranych miejscach.
Wskaźniki	➢ długość dróg wojewódzkich, w tym nowych i zmodernizowanych w km / 100 km²; ➢ długość dróg powiatowych, w tym nowych i zmodernizowanych w km / 100 km²; ➢ długość dróg gminnych, w tym nowych i zmodernizowanych w km / 100 km²; ➢ długość dróg wewnętrznych, w tym nowych i zmodernizowanych w km / 100 km²; ➢ samochody osobowe na 100 km² i na 1000 mieszkańców; ➢ struktura (%) połączeń komunikacji publicznej pomiędzy poszczególnymi ośrodkami w określonych przedziałach czasowych; ➢ przystanki komunikacji kolejowej i autobusowej na 100 km² i na 1000 mieszkańców; ➢ drogi rowerowe na 100 km² i na 10000 mieszkańców; ➢ miejsca parkingowe poza obrębem terenów mieszkaniowych dla samochodów osobowych, motocykli i motorowerów na 1000 zarejestrowanych tego typu pojazdów; ➢ parkingi P&R na 1000 samochodów osobowych; ➢ miejsca postojowe na parkingach P&R na 1000 samochodów osobowych.
Infrastruktura techniczna	
Wartości bezwzględne	➢ długość sieci wodociągowej; ➢ ilość przyłączy wodociągowych; ➢ ilość dostarczonej mieszkańcom wody (dam³); ➢ długość sieci kanalizacyjnej; ➢ ilość przyłączy kanalizacyjnych; ➢ ilość odebranych siecią kanalizacyjną płynnych nieczystości (dam³); ➢ długość sieci gazowej ogółem i rozdzielczej; ➢ ilość przyłączy gazowych; ➢ liczba odbiorców gazu sieciowego; ➢ długość linii elektroenergetycznych, w tym dystrybucyjnych i zmodernizowanych; ➢ ilość zainstalowanych urządzeń solarnych w energetyce prosumenckiej; ➢ moc urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych; ➢ ilość wyprodukowanej energii ze źródeł odnawialnych; ➢ długość sieci ciepłowniczej; ➢ ilość przyłączy ciepłowniczych; ➢ liczba budynków mieszkalnych i publicznych objętych termomodernizacją; ➢ liczba zmodernizowanych kotłowni na paliwa niskoemisyjne; ➢ ilość wytwarzanych odpadów komunalnych; ➢ ilość odpadów podlegających selektywnej zbiórce; ➢ liczba budynków mieszkalnych z wyrobami zawierającymi azbest; ➢ powierzchnia użytków rolnych zmeliorowanych; ➢ powierzchnia użytków rolnych zdrenowanych; ➢ długość rowów melioracyjnych; ➢ długość cieków wodnych (wód powierzchniowych płynących) uregulowanych; ➢ długość wałów przeciwpowodziowych.
Wskaźniki	➢ długość sieci wodociągowej w km / 100 km²;

Wskaźniki	➢ udział (%) mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej; ➢ zużycie wody w m³ na 1 mieszkańca; ➢ długość sieci kanalizacyjnej w km / 100 km²; ➢ udział (%) mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej; ➢ ilość odebranych siecią kanalizacyjną płynnych nieczystości w m³ na 1 mieszkańca; ➢ długość sieci gazowej, w tym rozdzielczej w km / 100 km²; ➢ udział (%) mieszkańców korzystających z sieci gazowej; ➢ udział (%) mieszkańców ogrzewających mieszkania gazem; ➢ zużycie gazu z sieci w m³ na 1 mieszkańca; ➢ udział (%) budynków mieszkalnych korzystających z energetyki prosumenckiej; ➢ moc urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych na 1000 mieszkańców; ➢ energia wyprodukowana ze źródeł odnawialnych na 1000 mieszkańców; ➢ długość sieci ciepłowniczej w km / 100 km²; ➢ udział (%) mieszkańców korzystających z sieci ciepłowniczej; ➢ udział (%) budynków mieszkalnych objętych termomodernizacją; ➢ udział (%) budynków mieszkalnych zaopatrywanych w ciepło z kotłowni niskoemisyjnych z ogółu budynków nie objętych siecią ciepłowniczą; ➢ odpady komunalne w kg na 1 mieszkańca / rok; ➢ odpady podlegające selektywnej zbiórce w kg na 1 mieszkańca / rok; ➢ poziom (%) odpadów podlegających selektywnej zbiórce; ➢ struktura (%) odpadów według poszczególnych frakcji; ➢ udział (%) budynków mieszkalnych z wyrobami zawierającymi azbest; ➢ udział (%) powierzchni użytków rolnych zmeliorowanych; ➢ udział (%) powierzchni użytków rolnych zdrenowanych; ➢ długość rowów melioracyjnych w km / 100 ha użytków rolnych; ➢ udział (%) cieków wodnych (wód powierzchniowych płynących) uregulowanych; ➢ długość wałów przeciwpowodziowych w km / km długości rzeki stwarzającej zagrożenie powodziowe; ➢ odsetek powierzchni (%) miejscowości gminnej objętej darmową siecią WI – FI.
Gospodarka mieszkaniowa	
Wartości bezwzględne	➢ powierzchnia użytkowa mieszkań; ➢ liczba mieszkań i izb; ➢ liczba osób oczekujących na przydział mieszkania komunalnego i/lub socjalnego; ➢ liczba mieszkań oddanych do użytku; ➢ liczba mieszkań wyposażonych w sieć wodociągową, kanalizacyjną, gaz sieciowy; ➢ powierzchnia niezabudowanych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, z rozróżnieniem na jednorodzinne i wielorodzinne, w tym uzbrojonych.
Wskaźniki	➢ powierzchnia użytkowa 1 mieszkania; ➢ liczba osób w 1 mieszkaniu i w 1 izbie; ➢ liczba osób oczekujących na przydział mieszkania komunalnego i/lub socjalnego na 1 mieszkanie komunalne / socjalne; ➢ liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców; ➢ udział (%) mieszkań wyposażonych w sieć wodociągową, kanalizacyjną, gaz sieciowy; ➢ potencjalna liczba osadników niezbędna do wypełnienia niezabudowanych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, z rozróżnieniem na jednorodzinne i wielorodzinne.

SFERA SPOŁECZNA	
Demografia	
Wartości bezwzględne	➢ liczba urodzeń i zgonów; ➢ liczba migrantów (napływ i odpływ); ➢ liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym.
Wskaźniki	➢ przyrost naturalny (‰); ➢ saldo migracji (‰); ➢ przyrost rzeczywisty (‰); ➢ struktura (%) wieku mieszkańców; ➢ wskaźniki obciążenia demograficznego (ekonomicznego).
Infrastruktura społeczna	
Wartości bezwzględne	➢ liczba placówek służby zdrowia i opieki społecznej; ➢ liczba aptek; ➢ liczba miejsc w żłobkach; ➢ liczba miejsc w przedszkolach; ➢ liczba placówek kultury, w tym bibliotek; ➢ liczba imprez kulturalnych; ➢ liczba grup artystycznych, kół i sekcji zainteresowań kulturalnych; ➢ liczba obiektów sportowo – rekreacyjnych; ➢ liczba imprez sportowo – rekreacyjnych; ➢ liczba klubów i sekcji sportowych; ➢ liczba fundacji i stowarzyszeń; ➢ liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w zakresie doraźnym i organizacyjnym; ➢ powierzchnia zagospodarowanych obszarów przestrzeni publicznej (parki, zieleńce, place zabaw, miejsca do imprez plenerowych, w tym masowych, itp.); ➢ liczba przestępstw i wykroczeń.
Wskaźniki	➢ liczba mieszkańców na 1 placówkę służby zdrowia i 1 placówkę pomocy społecznej; ➢ liczba mieszkańców na 1 lekarza medycyny ➢ liczba mieszkańców na 1 aptekę; ➢ udział (%) dzieci objętych opieką żłobkową; ➢ udział (%) dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym; ➢ liczba mieszkańców na 1 placówkę kultury, w tym bibliotek; ➢ liczba imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców; ➢ liczba grup artystycznych, kół i sekcji zainteresowań kulturalnych na 1000 mieszkańców; ➢ liczba członków grup artystycznych, kół i sekcji zainteresowań kulturalnych na 1000 mieszkańców; ➢ liczba imprez sportowo – rekreacyjnych na 1000 mieszkańców; ➢ liczba klubów i sekcji sportowych na 1000 mieszkańców; ➢ liczba członków klubów i sekcji sportowych na 1000 mieszkańców; ➢ liczba członków fundacji i stowarzyszeń na 1000 mieszkańców; ➢ powierzchnia zagospodarowanych obszarów przestrzeni publicznej na 1 mieszkańca; ➢ liczba przestępstw i wykroczeń na 1000 mieszkańców; ➢ powierzchnia (%) gminy objęta siecią monitoringu wizyjnego.

SFERA GOSPODARCZA	
Rynek pracy	
Wartości bezwzględne	➢ liczba podmiotów gospodarki narodowej; ➢ liczba zakładów osób fizycznych; ➢ liczba pracujących, w tym w podziale na: rolnictwo, przemysł i usługi; ➢ liczba bezrobotnych, w tym w podziale na: płeć, wiek, wykształcenie, staż pracy.
Wskaźniki	➢ liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców, w tym na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym; ➢ liczba zakładów osób fizycznych na 1000 mieszkańców, w tym na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym; ➢ struktura (%) podmiotów gospodarki narodowej według PKD; ➢ udział (%) pracujących w stosunku do osób czynnych zawodowo; ➢ struktura (%) pracujących w podziale na: rolnictwo, przemysł i usługi; ➢ stopa bezrobocia (%), w tym według: płci, wieku, wykształcenia, stażu pracy.
Gospodarka – rolnictwo i leśnictwo	
Wartości bezwzględne	➢ liczba gospodarstw rolnych; ➢ powierzchnia gospodarstw rolnych; ➢ liczba gospodarstw rolnych specjalistycznych (agroturystycznych, rybackich, ekologicznych, itp.); ➢ liczba grup producentów rolnych; ➢ powierzchnia lasów ochronnych.
Wskaźniki	➢ liczba gospodarstw rolnych na 1000 mieszkańców; ➢ powierzchnia 1 gospodarstwa rolnego; ➢ struktura (%) powierzchni gospodarstw rolnych; ➢ liczba gospodarstw rolnych specjalistycznych na 1000 gospodarstw rolnych; ➢ udział (%) gospodarstw rolnych zrzeszonych w grupach producenckich; ➢ struktura (%) powierzchni lasów ochronnych.
Gospodarka – górnictwo i przemysł	
Wartości bezwzględne	➢ powierzchnia obszarów i terenów górniczych; ➢ powierzchnia niezabudowanych terenów przeznaczonych pod działalności produkcyjne, w tym uzbrojonych.
Wskaźniki	➢ udział (%) powierzchni obszarów i terenów górniczych w stosunku do ogólnej powierzchni udokumentowanych złóż kopalin; ➢ udział (%) wypełnienia terenów przeznaczonych pod działalności produkcyjne; ➢ udział (%) wypełnienia terenów przeznaczonych pod działalności produkcyjne, na których zlokalizowały się centra logistyczne, parki technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości, zakłady innowacyjnych technologii.
Gospodarka – usługi rynkowe	
Wartości bezwzględne	➢ powierzchnia niezabudowanych terenów przeznaczonych pod działalności usługowe; ➢ liczba placówek handlowych; ➢ liczba wielkopowierzchniowych obiektów handlowych; ➢ liczba placówek gastronomicznych; ➢ liczba placówek usług finansowych; ➢ liczba pozostałych obiektów usługowych.

Wskaźniki	➢ udział (%) wypełnienia terenów przeznaczonych pod działalności usługowe; ➢ placówki handlowe na 10 km² i na 1000 mieszkańców; ➢ wielkopowierzchniowe obiekty handlowe na 100 km² i na 10000 mieszkańców; ➢ placówki gastronomiczne na 10 km² i na 1000 mieszkańców; ➢ placówki usług finansowych na 10 km² i na 1000 mieszkańców; ➢ pozostałe obiekty usługowe na 10 km² i na 1000 mieszkańców.
Gospodarka – turystyka i rekreacja	
Wartości bezwzględne	➢ liczba obiektów noclegowych (sezonowych i całorocznych); ➢ liczba miejsc noclegowych (sezonowych i całorocznych); ➢ liczba obiektów turystycznych (kąpieliska, przystanie wodne, wypożyczalnie sprzętu sportowo – rekreacyjnego, itp.); ➢ długość turystycznych szlaków pieszych; ➢ długość turystycznych szlaków rowerowych; ➢ długość turystycznych szlaków jeździeckich, kajakowych, itp.; ➢ liczba imprez kulturalnych i sportowo – rekreacyjnych dedykowanych dla turystów; ➢ liczba obiektów zabytkowych udostępnionych do zwiedzania.
Wskaźniki	➢ obiekty noclegowe na 100 km² i na 1000 mieszkańców; ➢ miejsca noclegowe 100 km² i na 1000 mieszkańców; ➢ obłożenie (%) bazy noclegowej; ➢ turystyczne szlaki piesze na 100 km²; ➢ turystyczne szlaki rowerowe na 100 km²; ➢ długość turystycznych szlaków jeździeckich, kajakowych, itp. na 100 km².

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

14. FINANSOWANIE.

14. 1. Potencjalne źródła finansowania.

Zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności ramy finansowe i źródła finansowania.

Zadania realizowane w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* mogą być finansowane z różnych źródeł. W polskim systemie finansowym są to źródła wewnętrzne i zewnętrzne. Źródła wewnętrzne oznaczają środki pochodzące z terenu gminy od podmiotów gospodarczych, budżetu lokalnego czy od mieszkańców. Źródła zewnętrzne to środki pochodzące od podmiotów funkcjonujących poza terenem gminy lub umiejscowionych organizacyjnie poza gminą.

Źródła wewnętrzne i zewnętrzne generować mogą środki o charakterze bezzwrotnym (np.: dotacje, subwencje, darowizny, itp.) oraz zwrotnym (np.: kredyty czy pożyczki), a także mogą mieć charakter źródeł generujących środki w sposób stabilny i systematyczny, co do terminu i wielkości lub zmienny i dyskrecjonalny, z punktu widzenia czasu ich kreacji i wielkości tych środków. Cechy te mają istotne znaczenie dla sposobu realizacji poszczególnych przedsięwzięć w ramach *Strategii*. Decydują bowiem o zakresie tych przedsięwzięć, tempie realizacji i całkowitych kosztach wykonania poszczególnych zadań, a w niektórych przypadkach o skuteczności.

TABELA 20: Podział środków finansujących programy strategiczne.

Środki lokalne	➢ bezzwrotne jednorazowe (dotacje z budżetu gminy); ➢ bezzwrotne systematyczne (pozycja budżetu gminy); ➢ zwrotne jednorazowe (obligacje gminne).
Środki krajowe	➢ bezzwrotne jednorazowe (dotacje celowe); ➢ bezzwrotne systematyczne (subwencje); ➢ zwrotne jednorazowe (kredyty i pożyczki bankowe).
Środki zagraniczne	➢ bezzwrotne jednorazowe (środki pomocowe); ➢ zwrotne jednorazowe (środki z linii kredytowych).

Źródło: Opracowanie własne.

Środki lokalne posiadają tą podstawową zaletę, że są narzędziem mobilizacji społeczności lokalnej, zmuszają do racjonalnego ich wykorzystania i podnoszą ich efektywność. Wady związane są ze zwrotnością lub bezzwrotnością. W przypadku środków zwrotnych niezbędne jest określenie źródła, z którego będą one zwracane, często wraz z odsetkami (kuponami). Wadą zewnętrznych środków bezzwrotnych jest ich niskie oddziaływanie motywujące w kierunku efektywnego wykorzystania. Środki krajowe charakteryzują się nierzadko mniejszą dostępnością i często, w przypadku środków bezzwrotnych, niższą kontrolą efektywności wykorzystania. Dotyczy to zwłaszcza środków publicznych. W przypadku środków zagranicznych są one z reguły połączone z koniecznością wyasygnowania środków własnych.

Podstawowe rodzaje środków finansowych, które mogą być wykorzystane przy realizacji zadań *Strategii* można zestawić następująco:

- środki własne podmiotów gospodarczych (przedsiębiorstw) istniejących na terenie gminy;
- środki własne podmiotów gospodarczych (przedsiębiorstw) spoza terenu gminy, krajowych i zagranicznych;

- środki budżetowe z budżetu gminnego, pozyskane w formie racjonalizacji wydatków budżetowych (oszczędności) lub w drodze zaplanowanych wydatków budżetowych;
- środki budżetowe z budżetów powiatowych i wojewódzkich;
- środki rządowe z budżetu centralnego i budżetu wojewody;
- środki pochodzące z Unii Europejskiej;
- środki celowe funduszy ekologicznych (np.: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej);
- środki pochodzące z fundacji ekologicznych;
- środki pochodzące z pomocy zagranicznej (w tym ekokonwersji długów zagranicznych Polski);
- środki finansowe pochodzące z zagranicznych linii kredytowych;
- środki z banków komercyjnych;
- środki funduszy inwestycyjnych;
- środki towarzystw leasingowych;
- środki pochodzące z operacji na rynkach kapitałowych lub oprocentowania depozytów bankowych;
- środki pochodzące z budżetów gospodarstw domowych;
- środki pochodzące z samoopodatkowania się społeczności lokalnych;
- środki pochodzące z emisji obligacji komunalnych;
- środki pochodzące z darowizn, specjalnych emisji znaczków i innych wydawnictw;
- środki pochodzące z zasobów finansowych towarzystw ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych;
- środki pochodzące z emisji tak zwanych obligacji ekologicznych (*cat bonds*).

Z drugiej strony dostępne na rynku formy finansowania inwestycji można podzielić na:

- zobowiązania finansowe:
  - kredyty;
  - pożyczki;
  - obligacje;
  - leasing;
- udziały kapitałowe – akcje i udziały w spółkach;
- dotacje – środki bezzwrotne.

Formy te występują czasami łącznie (np.: dotacje do spłaty odsetek od kredytów bankowych lub pożyczki preferencyjne). Wśród zobowiązań finansowych najbardziej rozpowszechnione są preferencyjne pożyczki przez celowe fundusze ekologiczne oraz Bank Ochrony Środowiska. Obligacje i leasing są formami, które wymagają większego doświadczenia i umiejętności ze strony podmiotu realizującego określone przedsięwzięcie. Istotną cechą tej formy jest dopasowywanie oferty do lokalnych warunków, które umożliwiają sterowanie strumieniami finansowymi odpowiednio do możliwości i potrzeb klienta. Udziały kapitałowe są nową i rozwijającą się wraz z sektorem bankowym formą finansowania inwestycji, zwłaszcza ekologicznych. Angażowanie kapitału w finansowaniu inwestycji jest dokonywane na zasadach komercyjnych i najczęściej jest stosowane w prywatyzacji mienia komunalnego (zwłaszcza przy komunalnych oczyszczalniach ścieków, zakładach uzdatniania wody pitnej czy komunalnych składowisk odpadów). Dotacje (bezzwrotne formy finansowania) stanowią tradycyjną i bardzo poszukiwaną przez inwestorów formę finansowania przedsięwzięć. W praktyce stosuje się je coraz rzadziej, ponieważ zdaniem przedstawicieli życia gospodarczego tworzą one sytuację nierównego traktowania podmiotów gospodarczych. Nadal wykorzystuje się je często do katalizowania strumienia preferencyjnych pożyczek, które są połączeniem dotacji i kredytów. Najczęściej korzystają z tego instrumentu celowe fundusze ekologiczne, a także fundacje ekologiczne. Te ostatnie czynią to z reguły w postaci uruchamianych w bankach komercyjnych liniach kredytowych z dopłatami do odsetek, które obniżają stopy oprocentowania tych kredytów.

14. 2. Ogólne zasady doboru środków finansowych.

W trakcie doboru środków finansowych należy pamiętać o przestrzeganiu kilku podstawowych zasad. **Pierwsza** wiąże się z koniecznością dokładnej oceny wad i zalet poszczególnych potencjalnych źródeł. Ocena ta musi charakteryzować się wysoką rzetelnością i bezstronnością, co implikuje, że najlepiej aby była ona wykonywana przez niezależnych ekspertów.

Druga zasada dotyczy oceny dostępności i ryzykowności poszczególnych źródeł. Ocena taka jest istotna zwłaszcza z punktu widzenia skuteczności realizacji danego przedsięwzięcia oraz jego całkowitych kosztów.

Trzecia zasada wiąże się z koniecznością wykorzystania przy przygotowywaniu finansowego wsparcia poszczególnych inżynierii finansowej i montażu finansowego. Według popularnej definicji „*inżynieria finansowa to umiejętność projektowania, konstruowania i wdrażania innowacji finansowych w dziedzinie nowoczesnego zarządzania finansami, umożliwiająca optymalny wybór metod finansowania działalności i efektywne zarządzanie ryzykiem, silnie wsparta przez zaawansowane metody wyceny instrumentów pochodnych i modelowania ryzyka, a także przez nowoczesną technologię informatyczną*”.[11] Tak rozumiana inżynieria finansowa, której źródła wywodzą się z rynków kapitałowych, znajduje swoje zastosowanie przy tych wszystkich przedsięwzięciach, które wymagają określenia poziomu ich ryzyka, źródeł finansowania i ryzyka oraz kosztów wykorzystania tych źródeł. Znajduje zatem zastosowanie także przy finansowaniu inwestycji. Optymalny wybór metody finansowania danej inwestycji powinien skupiać się przede wszystkim na maksymalnym obniżeniu kosztów finansowania działalności inwestycyjnej, przy danym założonym poziomie ryzyka ich wykorzystania lub na minimalizacji ryzyka, przy danym założonym poziomie kosztów wykorzystania tych źródeł finansowania. Pomimo swego miejsca i znaczenia rynek finansowy nie jest w pełni znany i zrozumiały dla potencjalnych klientów. Wielość form, źródeł i procedur stosowanych w jego ramach wymaga dobrej orientacji w celu podjęcia właściwej decyzji finansowej. Panuje powszechne przekonanie, że zapotrzebowanie na środki finansowe na inwestycje prorozwojowe znacznie przewyższa dostępne ich zasoby (podaż). Tymczasem wiele uruchomionych w ostatnich latach linii kredytowych nie zostało wykorzystanych z uwagi na brak dobrze przygotowanych projektów inwestycyjnych. Zapotrzebowanie na środki finansowe jest zależne od kosztu pozyskania tych środków. Popyt na „tani pieniądz” będzie zawsze duży. Im wyższy koszt kredytów oraz im trudniejsze do spełnienia warunki uzyskania tych środków, tym mniej będzie chętnych na ich wykorzystanie. Dostęp do kapitału inwestycyjnego oraz koszt jego pozyskania często przesądzają o powodzeniu lub klęsce projektów inwestycyjnych. Na ogół trudno jest sfinansować całość inwestycji z jednego źródła (np.: z jednego funduszu lub jednego banku) lub za pomocą jednego instrumentu (np.: tylko dotacji czy kredytu). Jednocześnie nie należy rozpoczynać inwestycji jeżeli całość zapotrzebowania na nakłady inwestycyjne nie zostaną zbilansowane źródłami finansowymi, czyli jeżeli nie jest zamknięty montaż finansowy. Wyszukiwanie i łączenie wielu różnych źródeł i form finansowania danej inwestycji jest dziedziną inżynierii finansowej. Podmioty przygotowujące się do realizacji inwestycji muszą skrupulatnie obserwować rynek finansowy, aby odpowiednio do swoich planów inwestycyjnych i własnych możliwości finansowych dobierać źródła i formy finansowania realizowanych przez siebie inwestycji. Z trzecią zasadą i wykorzystaniem inżynierii finansowej łączy się potrzeba precyzyjnego opracowania harmonogramów realizacji poszczególnych celów strategicznych, celów pośrednich i kierunków działań. Harmonogramy takie są ściśle skorelowane z zakresem, rodzajami i sposobami wykorzystanie poszczególnych źródeł finansowania i bezinwestycyjnego wsparcia przedsięwzięć.

[11] Tarczyński W., Zwolanowski M., *Inżynieria finansowa. Instrumentarium. Strategie. Zarządzanie ryzykiem. Strategie inwestowania. Ryzyko inwestowania*, Warszawa 1999.

Po czwarte przy doborze środków warunkujących i wspierających przedsięwzięcia ujęte w ramach *Strategii*, a później w Wieloletniej Prognozy Finansowej, należy również pamiętać o możliwościach wykorzystania wsparcia niefinansowego. Chodzi przede wszystkim o takie formy jak:

- pomoc bezinwestycyjna z gmin partnerskich;
- wsparcie rzeczowe w różnej postaci;
- wkład pracy własnej mieszkańców gminy.

Przedsięwzięcia bezinwestycyjne mogą być, w warunkach niedostatku dostępnych źródeł finansowych, bardzo interesującym uzupełnieniem realizacji zadań. Są także wyrazem bezpośredniego zaangażowania mieszkańców gminy w realizację *Strategii*, a później również Wieloletniej Prognozy Finansowej.

14. 3. Rozmiary i uwarunkowania źródeł finansowych.

Wdrożenie niniejszej *Strategii* będzie możliwe dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania.

Podstawowymi źródłami finansowania działań proekologicznych są: fundusze ekologiczne, fundacje i programy pomocowe czy własne środki inwestorów. Podstawę tego systemu tworzą natomiast **fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej** czyli:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Gromadzą one wpływy z opłat płaconych za korzystanie ze środowiska i jego zasobów przez podmioty gospodarcze (opłaty za emisję zanieczyszczeń do powietrza, zrzut ścieków, składowanie odpadów) oraz kar nakładanych za ponadnormatywne zanieczyszczanie środowiska. Powodzenie realizacji części zadań ujętych w niniejszej *Strategii* jest wręcz uzależnione od pozyskania dofinansowania ze środków Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Środki własne podmiotów gospodarczych (przedsiębiorstw) będą mogły być uruchomione tylko wówczas, gdy dane przedsięwzięcie jest rentowne ekonomicznie, czyli gwarantuje nadwyżkę przychodów nad kosztami.

Środki finansowe z budżetu gminnego stanowią najbardziej elastyczne źródło finansowania przedsięwzięć, o najszerszym zakresie stosowania.

Środki budżetowe z budżetów powiatowych i wojewódzkich mogą być praktycznie wykorzystywane tylko do takich przedsięwzięć, które mają znaczenie ponadgminne lub są szczególnie ważne dla obszarów strategicznej interwencji. Powodzenie realizacji części zadań ujętych w niniejszej *Strategii* jest wręcz uzależnione od pozyskania dofinansowania ze środków budżetu powiatu i województwa.

Na wsparcie ze **środków budżetu centralnego lub wojewody** mogą liczyć tylko te przedsięwzięcia, które maja strategiczne znaczenie dla gospodarki kraju lub regionu (inwestycje centralne). Powodzenie realizacji części zadań ujętych w niniejszej *Strategii* jest wręcz uzależnione od pozyskania dofinansowania ze środków budżetu centralnego.

Środki celowych funduszy ekologicznych mogą być wykorzystane przy realizacji przedsięwzięć proekologicznych według przygotowanych projektów, które uzyskały akceptację merytoryczną i spełniają warunki formalne. Biorąc pod uwagę, że większość zadań przedstawionych w ramach niniejszej *Strategii* ma taki charakter, możliwość wsparcia ich środkami funduszy jest istotnym źródłem.

Ta sama uwaga dotyczy **środków pochodzących z fundacji ekologicznych i ekokonwersji**. Fundacje istniejące w Polsce, dają również pewne możliwości dla wsparcia finansowego określonych przedsięwzięć.

Środki finansowe pochodzące **z zagranicznych linii kredytowych** są w chwili obecnej mniej ważnym źródłem wsparcia realizacji lokalnych inwestycji. Należy jednak pamiętać, że są to środki zwrotne i z reguły przeznaczone na realizację zadań celowych (na przykład wsparcia rozwoju infrastruktury lub przekształceń strukturalnych).

Środki bankowe, przyjmujące postać **kredytów i pożyczek** komercyjnych są dostępnym lecz kosztownym wsparciem przedsięwzięć inwestycyjnych. Oznacza to, że należy je wykorzystywać tylko w sytuacjach koniecznych, zwłaszcza przy finalizacji przedsięwzięć.

Środki pochodzące z funduszy inwestycyjnych wymagają od organów samorządu terytorialnego stworzenia określonych zachęcających warunków do sprowadzenia takich środków. Podobna sytuacja dotyczy **środków z towarzystw leasingowych**.

W przypadku dysponowania przez gminę nadwyżkami środków finansowych w pewnych okresach mogą one być lokowane na **rynkach kapitałowych** lub na **depozytach bankowych**. Pierwszy sposób pozwala przy sprzyjających okolicznościach i umiejętnościach uzyskać większe nadwyżkowe środki. Jest jednak bardziej ryzykowny. Lokaty bankowe, mniej dochodowe, są jednak znacznie bezpieczniejsze.

Środki pochodzące z budżetów gospodarstw domowych mogą stanowić ważny element wsparcia zadań zapisanych w *Strategii* pod warunkiem zaangażowania mieszkańców w poszczególne przedsięwzięcia i posiadania przez nich odpowiednich nadwyżek finansowych (oszczędności).

Podobna uwaga dotyczy **środków pochodzących z samoopodatkowania się społeczności lokalnych**. Wymaga ono jednak przeprowadzenia referendum i pozytywnej decyzji mieszkańców.

Bardziej atrakcyjna może być **emisja obligacji komunalnych** lub **emisja obligacji ekologicznych**. Ich zaletą jest możliwość pozyskania dość znacznych środków w przypadku odpowiednio wysokiego oprocentowania, wadą natomiast konieczność zwrotu wraz z odsetkami. Środki z obligacji komunalnych mogą być zastosowane do szerszej gamy przedsięwzięć, natomiast z obligacji ekologicznych tylko na działania proekologiczne.

Środki pochodzące z zasobów finansowych towarzystw ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych mogą być wykorzystane do przedsięwzięć, w efekcie których spodziewać się można zmniejszenia wysokości wypłacanych odszkodowań (na przykład popowodziowych czy powypadkowych).

Znacznie mniejszą rolę posiadają **środki generowane przez system opłat lokalnych (na przykład klimatycznych)** za korzystanie z walorów środowiska przyrodniczego oraz **środki okazjonalne, pochodzące z darowizn, specjalnych emisji znaczków czy innych wydawnictw**.

Obecnie podstawowym źródłem finansowania przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska i szeroko pojętym rozwojem, w tym również tak zwanego kapitału ludzkiego, są **środki pochodzące z Unii Europejskiej**. Należy jednak pamiętać, że instytucje Unii Europejskiej stawiają określone wymagania merytoryczne (wysoka jakość), formalne (kompletna dokumentacja) oraz finansowe (własny wkład) przed składanymi projektami. Powodzenie realizacji znacznej części zadań ujętych w niniejszej *Strategii* jest wręcz uzależnione od pozyskania dofinansowania ze środków wspólnotowych.

14. 4. Źródła finansowania.

14.4.1. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze przestrzennym.

TABELA 21: Schemat organizacyjny w zakresie potencjalnych źródeł finansowania kierunków działań w wymiarze przestrzennym.

Kierunek działań	Szacunkowy koszt projektu (PLN)	Potencjalne źródła finansowania	
		Źródło finansowania	Jednostka odpowiedzialna
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 1: PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA DLA MIESZKAŃCA I ŚRODOWISKA			
Cel operacyjny nr 1.1.: Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych			
1.1.1. Modernizacja dróg gminnych publicznych	52.700.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.1.2. Modernizacja dróg gminnych wewnętrznych	1.000.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.1.3. Budowa nowych odcinków dróg gminnych	4.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.1.4. Budowa nowych odcinków dróg wewnętrznych dla obsługi terenów osadniczych	10.000.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.1.5. Modernizacja dróg dojazdowych do użytków rolnych	1.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.1.6. Modernizacja mostów i kładek nad rzeką Lubszą	1.000.000	Budżet Gminy Pozostali właściciele infrastruktury	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych			
1.2.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu dróg rowerowych	50.000 Koszt systemu uzależniony od wyników koncepcji	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.2.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu dróg rowerowych	50.000 Koszt systemu uzależniony od wyników koncepcji	Budżet Gminy	Gmina Jasień

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 1.3.: Rozwój transportu zbiorowego			
1.3.1. Działania na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 275	4.000.000	Budżet Gminy Budżet Gmin sąsiednich Budżet Województwa Budżet Państwa Unia Europejska	Gmina Jasień Gminy Lubsko i Żary Województwo Lubuskie PKP PLK SA
1.3.2. Negocjacje z przewoźnikami komunikacji autobusowej dotyczące reorganizacji siatki połączeń	działanie organizacyjne	nie dotyczy	Gmina Jasień
1.3.3. Opracowanie koncepcji lokalnej komunikacji autobusowej	500.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 1.4.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej			
1.4.1. Organizacja głównego węzła przesiadkowego wraz z parkingami „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie stacji kolejowej w Jasieniu	1.000.000	Budżet Gminy Budżet Województwa Budżet Państwa Inne środki Unia Europejska	Gmina Jasień Województwo Lubuskie PKP SA przewoźnicy kolejowi
1.4.2. Organizacja dodatkowych parkingów „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie przystanków kolejowych	1.000.000	Budżet Gminy Budżet Województwa Budżet Państwa Inne środki Unia Europejska	Gmina Jasień Województwo Lubuskie PKP SA przewoźnicy kolejowi
1.4.3. Budowa nowych parkingów w Jasieniu i na terenach wiejskich	2.800.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.4.4. Budowa systemu parkingów „Bike & Ride”	200.000	Budżet Gminy Inne środki Unia Europejska	Gmina Jasień przewoźnicy
1.4.5. Instalacja parkingów rowerowych (tylko stojaki) przy głównych placówkach usług publicznych	150.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.4.6. Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	2.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 1.5.: Rozwój systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków			
1.5.1. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej w Jasieniu	1.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.5.2. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenach wiejskich	3.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.5.3. Modernizacja stacji uzdatniania wody (SUW) „Leśna" i „Wodna"	40.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.5.4. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Jasieniu wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków	10.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.5.5. Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Mirkowice	1.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.5.6. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków	600.000	Budżet Gminy Inne środki	Gmina Jasień właściciele nieruchomości
1.5.7. Opracowanie koncepcji ewentualnej kanalizacji miejscowości Guzów, Jabłoniec, Wicina i Zabłocie	200.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 1.6.: Uregulowanie gospodarki odpadami			
1.6.1. Budowa nowego PSZOK w Jasieniu	2.500.000	Budżet Gminy NFOŚiGW	Gmina Jasień
1.6.2. Rozszerzenie systemu selekcji odpadów u źródła	1.000.000	Budżet Gminy NFOŚiGW	Gmina Jasień
1.6.3. Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest	300.000	Budżet Gminy Inne środki WFOŚiGW	Gmina Jasień właściciele nieruchomości
1.6.4. Monitoring odpadów komunalnych	1.000.000	Budżet Gminy NFOŚiGW	Gmina Jasień

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 1.7.: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych			
1.7.1. Opracowanie wielowariantowej, kompleksowej koncepcji architektoniczno – urbanistycznej dotyczącej zagospodarowania centrum Jasienia	50.000 (koncepcja) 3.500.000 (rewitalizacja)	Budżet Gminy Budżet Gminy Inne środki Inne środki Unia Europejska	Gmina Jasień Gmina Jasień właściciele nieruchomości przedsiębiorcy
1.7.2. Kompleksowa rewitalizacja Górki Flöthera	1.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.7.3. Kontynuacja rewitalizacji parku miejskiego	3.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.7.4. System zachęt wspierający dbałość o czystość i estetykę nieruchomości własności prywatnej	500.000	Budżet Gminy Inne środki	Gmina Jasień właściciele nieruchomości
Cel operacyjny nr 1.8.: Opieka nad zabytkami i zagospodarowanie miejsc pamięci			
1.8.1. Sporządzenie Gminnej Ewidencji Zabytków	35.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.8.2. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	15.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.8.3. Współfinansowanie rewitalizacji kluczowych obiektów dziedzictwa historycznego	6.100.000	Budżet Gminy Budżet Państwa Inne środki	Gmina Jasień MKiDN właściciele nieruchomości
1.8.4. Zagospodarowanie byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen	1.000.000	Budżet Gminy Budżet Państwa Budżet Państwa	Gmina Jasień MKiDN Nadleśnictwo Lubsko
1.8.5. Działania na rzecz powstania ponadlokalnych szlaków (tras turystycznych) o tematyce kulturowej	działanie organizacyjne, powiązane z kierunkami działań nr 1.2.2. i 3.4.2.	nie dotyczy	Gmina Jasień

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 1.9.: Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych			
1.9.1. Opracowanie gminnego Programu Ochrony Środowiska	20.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.9.2. Sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej	150.000	Budżet Gminy Budżet Państwa	Gmina Jasień RDOŚ
1.9.3. Modernizacja gospodarki ciepłowniczej	4.500.000	Budżet Gminy Inne środki NFOŚiGW Unia Europejska	Gmina Jasień właściciele nieruchomości
1.9.4. Uzupełnienie systemu zieleni urządzonej	2.200.000	Budżet Gminy WFOŚiGW Unia Europejska	Gmina Jasień
1.9.5. Działania na rzecz budowy zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu	1.000.000	Budżet Gminy Budżet Państwa	Gmina Jasień PGW WP
1.9.6. Retencja wód opadowych i roztopowych	300.000	Budżet Gminy WFOŚiGW Unia Europejska	Gmina Jasień
1.9.7. Edukacja ekologiczna	300.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 1.10.: Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego			
1.10.1. Opracowanie oceny aktualności dokumentów planistycznych	15.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.10.2. Sukcesywna realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	500.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.10.3. Sporządzenie „uchwały krajobrazowej”	25.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Należy podkreślić, że koszty poszczególnych projektów (kolumna nr 2) z zakresu sfery przestrzennej są jedynie szacunkowe, oparte na wartości pieniądza w okresie prac nad *Strategią*, a więc mogą ulec zmianie, co (a priori) nie będzie powodowało konieczności zmiany samej *Strategii*. Powyższe szacunki wydatków przypisane do budżtu Gminy nie obejmują także możliwości uzyskania dofinansowania zewnętrznego, a więc mogą okazać się znacznie niższe od planowanych (szacowanych).

14.4.2. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze społecznym.

TABELA 22: Schemat organizacyjny w zakresie potencjalnych źródeł finansowania kierunków działań w wymiarze społecznym.

Kierunek działań	Szacunkowy koszt projektu (PLN)	Potencjalne źródła finansowania	
		Źródło finansowania	Jednostka odpowiedzialna
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 2: STABILNE I BEZPIECZNE MIEJSCE DO ŻYCIA			
Cel operacyjny nr 2.1.: Rozwój oferty opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz wychowania przedszkolnego			
2.1.1. Budowa żłobka w Jasieniu przy ul. Ogrodowej	2.500.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.1.2. Budowa przedszkola w Jasieniu przy ul. Ogrodowej	2.500.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.1.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi i wychowania przedszkolnego	Wartość środków na wsparcie uzależniona od ewentualnej prywatnej inicjatywy	Budżet Gminy Inne środki	Gmina Jasień przedsiębiorcy
Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna			
2.2.1. Modernizacja Domu Dziennego Pobytu Seniora (względnie adaptacja nowego obiektu)	300.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.2.2. Wsparcie lokalnych inicjatyw senioralnych	100.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.2.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy, na bazie partnerstwa publiczno – prywatnego, w zakresie tworzenia obiektów na potrzeby stałego pobytu seniorów	Wartość środków na wsparcie uzależniona od ewentualnej prywatnej inicjatywy	Budżet Gminy Inne środki	Gmina Jasień przedsiębiorcy

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 2.3.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury			
2.3.1. Adaptacja pałacu w Jasieniu przy ul. Strażackiej na cele nowej siedziby MGOK (alternatywnie)	5.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
2.3.2. Modernizacja obecnej siedziby MGOK w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej na cele usług kultury (alternatywnie)	1.500.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.3.3. Poszerzenie oferty działających w ramach MGOK grup artystycznych i kół zainteresowań	200.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.3.4. Organizacja specjalistycznych zajęć, szkoleń i kursów na bazie infrastruktury usług kultury	200.000	Budżet Gminy Inne środki	Gmina Jasień przedsiębiorcy
2.3.5. Budowa, rozbudowa, modernizacja świetlic wiejskich	7.700.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 2.4.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej			
2.4.1. Rewitalizacja byłego ośrodka sportu i rekreacji w Jasieniu przy ul. Okrzei	1.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
2.4.2. Modernizacja stadionu w Jasieniu przy ul. Żarskiej	2.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
2.4.3. Modernizacja terenów sportowych w Jasieniu przy Szkole Podstawowej na ul. Konopnickiej	500.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.4.4. Rozszerzenie oferty sekcji sportowych	200.000	Budżet Gminy Inne środki	Gmina Jasień kluby sportowe

1	2	3	4
2.4.5. Budowa, rozbudowa i modernizacja terenów sportowo – rekreacyjnych na obszarach wiejskich	3.100.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 2.5.: Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i na wynajem			
2.5.1. Budowa zespołu budynków wielorodzinnych w Jasieniu przy ul. Granicznej	7.000.000	Budżet Gminy Budżet Państwa	Gmina Jasień BGK
2.5.2. Modernizacja komunalnych lokali mieszkalnych	300.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.5.3. Adaptacja budynku MGOK w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej na cele komunalnych lokali mieszkalnych (w przypadku przeniesienia MGOK do pałacu przy ul. Strażackiej)	Adekwatnie do kierunku działań nr 2.3.2.	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.5.4. Sprzedaż komunalnych lokali mieszkalnych dla zainteresowanych lokatorów	2.500.000 (planowany dochód)	nie dotyczy	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 2.6.: Poprawa bezpieczeństwa publicznego			
2.6.1. Podniesienie jakości i efektywności pracy służ odpowiedzialnych za bezpieczeństwo	działanie organizacyjne	nie dotyczy	Gmina Jasień
2.6.2. Rozbudowa monitoringu wizyjnego	1.000.000	Budżet Gminy Budżet Państwa	Gmina Jasień Policja
2.6.3. Wsparcie lokalnego systemu ochrony przeciwpożarowej	500.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 2.7.: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej			
2.7.1. Wdrożenie Budżetu Obywatelskiego	2.000.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień

1	2	3	4
2.7.2. Organizacja konsultacji społecznych	100.000	Budżet Gminy inne środki Unia Europejska	Gmina Jasień organizacje społeczne
2.7.3. Powołanie Młodzieżowej Rady Miejskiej i Senioralnej Rady Miejskiej	działanie organizacyjne	nie dotyczy	Gmina Jasień
2.7.4. Opracowanie Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych	25.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Należy podkreślić, że koszty poszczególnych projektów (kolumna nr 2) z zakreu sfery społecznej są jedynie szacunkowe, oparte na wartości pieniądza w okresie prac nad *Strategią*, a więc mogą ulec zmianie, co (a priori) nie będzie powodowało konieczności zmiany samej *Strategii*. Powyższe szacunki wydatków przypisane do budżtu Gminy nie obejmują także możliwości uzyskania dofinansowania zewnętrznego, a więc mogą okazać się znacznie niższe od planowanych (szacowanych).

14.4.3. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze gospodarczym.

TABELA 23: Schemat organizacyjny w zakresie potencjalnych źródeł finansowania kierunków działań w wymiarze gospodarczym.

Kierunek działań	Szacunkowy koszt projektu (PLN)	Potencjalne źródła finansowania	
		Źródło finansowania	Jednostka odpowiedzialna
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 3: WIELOFUNKCYJNA, NOWOCZESNA GOSPODARKA			
Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy			
3.1.1. Opracowanie lokalnej polityki podatkowej dla inwestujących przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych branż usługowych	500.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
3.1.2. Prowadzenie wszechstronnych akcji promocyjnych walorów inwestycyjnych gminy	100.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 3.2.: Rozwój energetyki przyjaznej środowisku			
3.2.1. Rozwój energetyki odnawialnej z poszanowaniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz w zgodzie z interesem publicznym	działanie organizacyjne, powiązane z kierunkiem działań nr 1.10.2.	nie dotyczy Inne środki	Gmina Jasień przedsiębiorcy
3.2.2. Rozwój energetyki odnawialnej na bazie zasobów komunalnych	500.000	Budżet Gminy WFOŚiGW	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 3.3.: Rozwój rolnictwa ekologicznego			
3.3.1. Doradztwo i wsparcie organizacyjne dla działalności agroturystycznych i rolnictwa ekologicznego	działanie organizacyjne	nie dotyczy Inne środki Inne środki Inne środki Unia Europejska	Gmina Jasień rolnicy, przedsiębiorcy organizacje rolnicze organizacje społeczne
3.3.2. Budowa targowiska miejskiego w Jasieniu przy ul. Młynarskiej	800.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 3.4.: Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej			
3.4.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu tras turystycznych obejmujących gminę Jasień wraz z infrastrukturą towarzyszącą	50.000 Koszt systemu uzależniony od wyników koncepcji	Budżet Gminy	Gmina Jasień
3.4.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu tras turystycznych, obejmujących gminę Jasień i gminy sąsiednie.	50.000 Koszt systemu uzależniony od wyników koncepcji	Budżet Gminy	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 3.5.: Zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”			
3.5.1. Współfinansowanie budowy Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego Grodzisko w Wicinie	1.000.000	Budżet Gminy Budżet Województwa Budżet Państwa Unia Europejska	Gmina Jasień Województwo Lubuskie MKiDN

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Należy podkreślić, że koszty poszczególnych projektów (kolumna nr 2) z zakresu sfery gospodarczej są jedynie szacunkowe, oparte na wartości pieniądza w okresie prac nad *Strategią*, a więc mogą ulec zmianie, co (a priori) nie będzie powodowało konieczności zmiany samej *Strategii*. Powyższe szacunki wydatków przypisane do budżtu Gminy nie obejmują także możliwości uzyskania dofinansowania zewnętrznego, a więc mogą okazać się znacznie niższe od planowanych (szacowanych).

15. REKOMENDACJE.

System planowania strategicznego w Polsce opiera się na zasadzie komplementarności poziomów planowania. Dla skuteczności prowadzenia polityki rozwoju na poziomach krajowym, wojewódzkim i lokalnym, niezbędne jest uwzględnianie rozstrzygnięć właściwych dla poszczególnych szczebli planowania strategicznego w dokumentach niższych poziomów. Jednocześnie dla zachowania spójności systemu niezbędny jest także przepływ informacji w obrębie tego samego poziomu i na poziom wyższy. Ustalenia *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* pozwalają sformułować szereg rekomendacji zarówno do dokumentów strategicznych tworzonych w ramach tego systemu (szczebel samorządowy), jak i do planów rozwojowych (w tym inwestycyjnych) określonych podmiotów (administracja publiczna, państwowe jednostki organizacyjne, instytucje sektora publicznego, itp.). Są to rekomendacje wspierające proces rozwoju gminy Jasień, sformułowane w postaci konkretnych zadań lub postulowanych do realizacji programów (koncepcji). Brak ich realizacji w znacznym stopniu utrudni osiągnięcie założonych w niniejszej *Strategii* celów.

15. 1. Rekomendacje do instytucji szczebla centralnego.

MINISTERSTWO KULTURY i DZIEDZICTWA NARODOWEGO:

- zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" – budowa Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego (dofinansowanie);
- zagospodarowanie byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen (dofinansowanie);
- rewitalizacja (rewaloryzacja) obiektów ujętych w rejestrze zabytków (dofinansowanie).

PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO WODNE WODY POLSKIE:

- budowa zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu;
- uporządkowanie koryta rzeki Lubszy na odcinku granica gmin Lipinki Łużyckie / Jasień – granice miasta Jasień (likwidacja dzikich składowisk odpadów, udrożnienie koryta wskutek antropopresji, itp.);
- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej.

PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE LASY PAŃSTWOWE:

- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych;
- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu tras turystycznych (budowa infrastruktury turystyczno – wypoczynkowej na terenach leśnych);
- współorganizacja zagospodarowania byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen;
- zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych.

PKP POLSKIE LINIE KOLEJOWE SA:

- modernizacja linii kolejowej nr 275 na odcinku Bieniów – Lubsko.

PKP SA:

- budowa przystanków kolejowych Bieszków, Budziechów i Jasień wraz ze współorganizacją węzła przesiadkowego i sieci parkingów Park & Ride oraz Bike & Ride;
- przekazanie gruntów na cele organizacji lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych;
- przekazanie gruntów na cele organizacji lokalnego i ponadlokalnego systemu tras turystycznych.

ENEA OPERATOR SP. Z O.O.

- modernizacja sieci elektroenergetycznych ze szczególnym uwzględnieniem skablowania napowietrznych sieci średniego i niskiego napięcia na terenach osadniczych (zwłaszcza na terenie miasta Jasień).

POLSKA SPÓŁKA GAZOWNICTWA SP. Z O.O.

- sukcesywna rozbudowa sieci gazowej na terenach osadniczych zgazyfikowanych (Budziechów, Jasień);
- rozważenie, przy spełnieniu kryteriów technicznych i ekonomicznych, gazyfikacji kolejnych miejscowości:
  - Bieszków, Jabłoniec, Lisia Góra, Świbna (miejscowości leżące najbliżej przebiegającego gazociągu oraz najbliżej miasta Jasień);
  - Mirkowice, Wicina, Guzów i Zabłocie (miejscowości położone stosunkowo blisko infrastruktury gazowniczej i charakteryzujące się łącznie dość dużym zaludnieniem).

15. 2. Rekomendacje do instytucji szczebla regionalnego (wojewódzkiego).

WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE:

- zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" – budowa Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego (dofinansowanie);
- modernizacja linii kolejowej nr 275 na odcinku Bieniów – Lubsko;
- budowa przystanków kolejowych Bieszków, Budziechów i Jasień wraz ze współorganizacją węzła przesiadkowego i sieci parkingów Park & Ride oraz Bike & Ride;
- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych;
- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu tras turystycznych.

ZARZĄD DRÓG WOJEWÓDZKICH:

- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 287 wraz z budową obwodnicy Budziechowa;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 294;
- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych;

15. 3. Rekomendacje do instytucji szczebla ponadlokalnego (powiat żarski i gminy sąsiednie).

STAROSTWO POWIATOWE:

- sukcesywna modernizacja dróg powiatowych, ze szczególnym uwzględnieniem dróg nr: 1077F, 1087F, 1095F, 1118F, 1122F (pozostałe do modernizacji odcinki);
- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych;
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.

KOMENDA POWIATOWA POLICJI:

- podjęcie działań zmierzających do efektywniejszej prewencji na terenie miasta w godzinach wieczornych i nocnych.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE:

- modernizacja drogi gminnej nr 001905F;
- współorganizacja ponadlokalnego systemu dróg rowerowych (droga rowerowa prowadząca po nieczynnej linii kolejowej nr 282);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;

- koordynacja działań odnośnie potencjalnego rozwoju farm fotowoltaicznych na terenie obu gmin;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.

GMINA LUBSKO:

- modernizacja drogi gminnej nr 001916F;
- działania na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 275;
- współorganizacja ponadlokalnego systemu dróg rowerowych (transgraniczna droga rowerowa łącząca Zieloną Górę z Forst, droga rowerowa prowadząca po nieczynnej linii kolejowej nr 365);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.

GMINA NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI:

- współorganizacja ponadlokalnego systemu dróg rowerowych (transgraniczna droga rowerowa łącząca Zieloną Górę z Forst);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych.

GMINA TUPLICE:

- współorganizacja ponadlokalnego systemu dróg rowerowych (droga rowerowa prowadząca po nieczynnej linii kolejowej nr 365 i/lub wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 294);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.

GMINA ŻARY:

- modernizacja drogi gminnej nr 001911F;
- działania na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 275;
- współorganizacja ponadlokalnego systemu dróg rowerowych (droga rowerowa prowadząca wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 287, z częściowym wykorzystaniem drogi rowerowej w kierunku Lipinek Łużyckich prowadzącej po nieczynnej linii kolejowej nr 282);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JASIEŃ DO 2030 ROKU

Załącznik nr 2 do uchwały Nr XXXVIII/265/2022 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 23 czerwca 2022 roku

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNEJ GMINY JASIEŃ

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W GMINIE JASIEŃ

N

200 100 0 100 200 500 1000 metry

Skala 1 : 20000

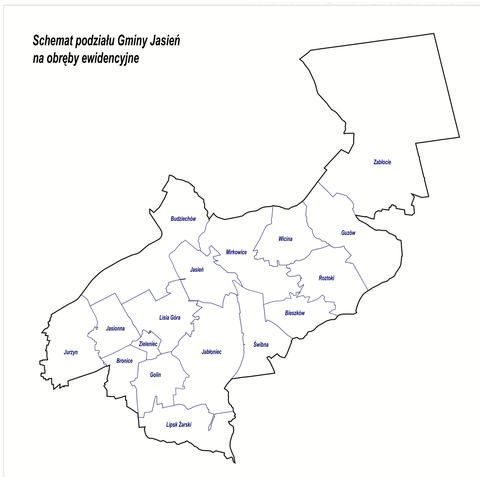

LEGENDA

PODSTAWOWE OZNACZENIA INFORMACYJNE

- Granica administracyjna Gminy Jasień
- Granica administracyjna miasta Jasień
- Granice administracyjne gmin sąsiednich
- Wicina — Nazwa miejscowości
- Linie rozgraniczające jednostki terenowe
- Cieki wodne
- Cmentarze
- Kościoły

STREFA ROLNICZA

- Użytki rolne chronione
- Użytki rolne pozostałe

STREFA LEŚNA

- Lasy i grunty leśne

SYSTEM OCHRONY PRZYRODY, ŚRODOWISKA I ZASOBÓW NATURALNYCH

- Obszar Chronionego Krajobrazu
- Obszary Natura 2000
- Użytki ekologiczne
- Pomniki przyrody
- Ponadlokalne korytarze ekologiczne
- Lokalne korytarze ekologiczne
- Udokumentowane złoża kopalin
- Złoża kopalin podlegające eksploatacji (obszary i tereny górnicze)
- Obszary predysponowane do wystąpienia ruchów masowych oraz grunty podatne na denudację naturogeniczną i uprawową

SYSTEM OCHRONY WALORÓW KULTUROWYCH

- Park Kulturowy "Grodzisko w Wicinie"
- Były obóz pracy Al Gassen
- Wicina — Historyczne układy przestrzenne
- Obiekty i obszary ujęte w rejestrze zabytków

SIEĆ OSADNICZA

- Wielofunkcyjny ośrodek lokalny - miasto Jasień
- Ośrodki wiejskie
- Ośrodki wiejskie - strefa aktywności gospodarczej

STREFA REKREACYJNO-WYPOCZYNKOWA I AKTYWIZACJI TURYSTYKI

- Lasy i grunty leśne
- Obszar "Szyszyna" (Program "Zanocuj w lesie")
- Park Kulturowy "Grodzisko w Wicinie"
- Zieleń urządzona
- "Glinianki Jasień"
- Tereny sportowo-rekreacyjne
- Znakowane szlaki piesze
- Znakowane szlaki rowerowe

POWIĄZANIA INFRASTRUKTURALNE

- Drogi wojewódzkie
- Planowane drogi wojewódzkie
- Drogi powiatowe
- Linie kolejowe
- Główne węzły przesiadkowe komunikacji zbiorowej
- Główne przystanki autobusowe
- Ponadlokalne drogi rowerowe
- E — Sieci elektroenergetyczne wysokiego napięcia 100 kV
- GPZ Budziechów
- G — Główne sieci gazowe wysokiego i średniego ciśnienia
- Gazowa stacja redukcyjno-pomiarowa I°
- Wicina — Miejscowości predysponowane do gazyfikacji
- Ujęcia wody
- Strefa ochrony pośredniej ujęcia wody
- Oczyszczalnie ścieków
- Wicina — Miejscowości predysponowane do budowy sieci kanalizacyjnej
- PSZOK
- Obszary szczególnie predysponowane do rozmieszczenia urządzeń produkujących energię z odnawialnych źródeł energii (farmy fotowoltaiczne)
- Obszar rozmieszczenia inwestycji Nadleśnictwa Krzystkowice w zakresie elektrowni wiatrowych wraz ze strefą ochronną

SYSTEM OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ I NATURALNEJ RETENCJI WÓD

- Użytki rolne chronione
- Użytki rolne pozostałe
- Lasy i grunty leśne
- Zieleń urządzona
- "Glinianki Jasień"
- Planowany zbiornik retencyjny w Jasieniu
- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią (Q1% i Q10%)
- Obszary zagrożenia powodzią (Q0,2%)

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WSKAZANE Z POZIOMU REGIONALNEGO

- Obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych - zasięg tożsamy z granicą administracyjną Gminy Jasień
- Obszar przygraniczny (strefa II) - zasięg tożsamy z granicą administracyjną Gminy Jasień
- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią (Q1% i Q10%)
- Obszary zagrożenia powodzią (Q0,2%)

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WSKAZANE Z POZIOMU LOKALNEGO

- Jasień Rynek
- System kluczowej zielonej infrastruktury wraz z wybranymi przestrzeniami publicznymi
- Grodzisko w Wicinie

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JASIEŃ DO 2030 ROKU

Załącznik nr 3 do uchwały Nr XXXVIII/265/2022 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 23 czerwca 2022 roku

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNEJ MIASTA JASIEŃ

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W MIEŚCIE JASIEŃ

N

200 100 0 100 200 500 1000 metry

Skala 1 : 10000

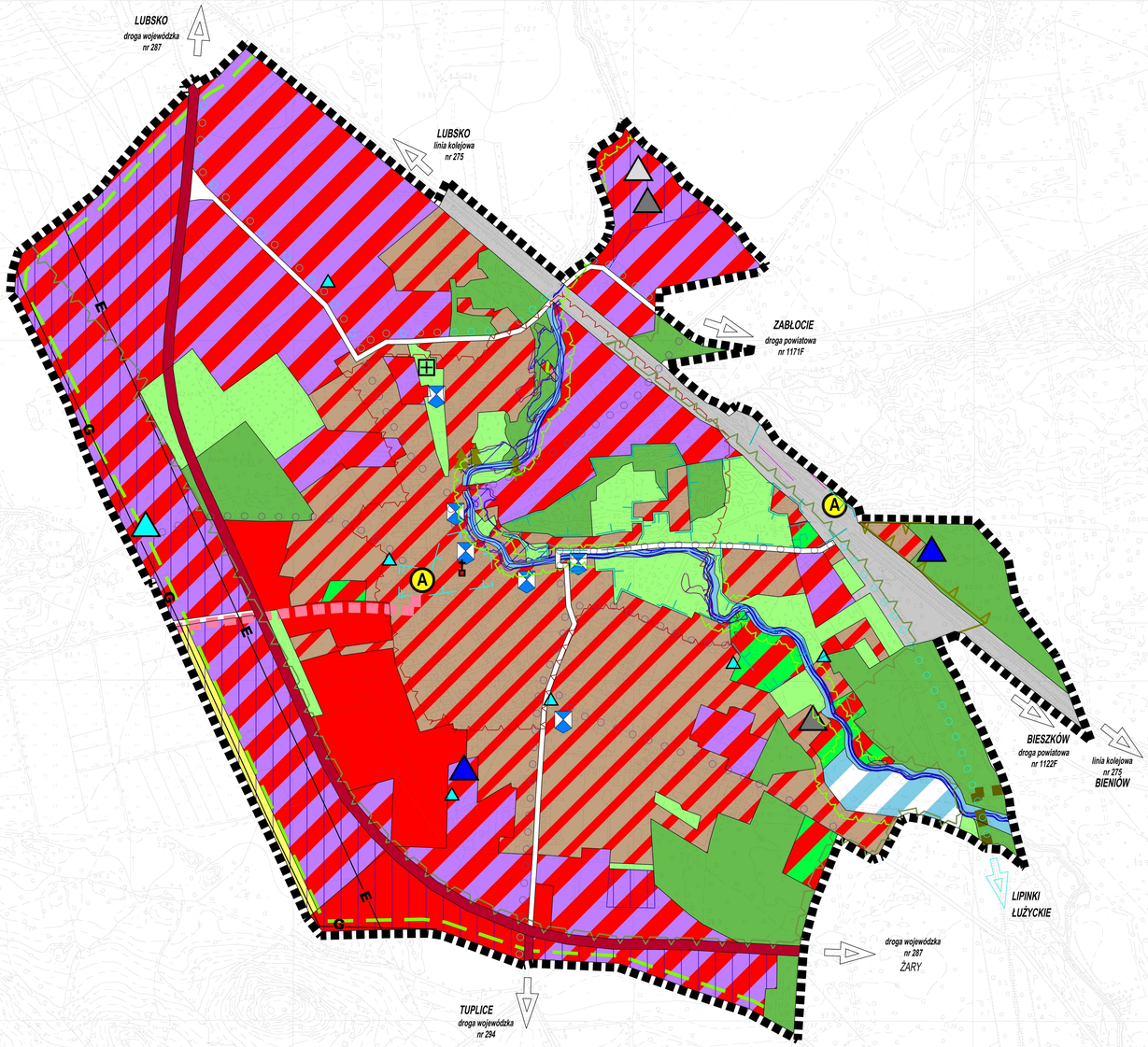

LEGENDA

PODSTAWOWE OZNACZENIA INFORMACYJNE

- Granica administracyjna miasta Jasień
- Linie rozgraniczające jednostki terenowe
- Cieki wodne
- Cmentarze
- Kościoły

STREFA ROLNICZA

- Użytki rolne

STREFA LEŚNA

- Lasy i grunty leśne

SYSTEM OCHRONY PRZYRODY, ŚRODOWISKA I ZASOBÓW NATURALNYCH

- Obszar Chronionego Krajobrazu
- Obszary Natura 2000
- Pomniki przyrody
- Ponadlokalne korytarze ekologiczne
- Lokalne korytarze ekologiczne
- Obszary predysponowane do wystąpienia ruchów masowych oraz grunty podatne na denudację naturogeniczną i uprawową

SYSTEM OCHRONY WALORÓW KULTUROWYCH

- Historyczny układ urbanistyczny miasta Jasień
- Obiekty i obszary ujęte w rejestrze zabytków

SIEĆ OSADNICZA

- Strefa mieszkaniowa (mieszkaniowo-usługowa)
- Strefa usługowa
- Strefa produkcyjno-usługowa

STREFA REKREACYJNO-WYPOCZYNKOWA I AKTYWIZACJI TURYSTYKI

- Lasy i grunty leśne
- Zieleń urządzona
- Tereny sportowo-rekreacyjne
- Znakowane szlaki piesze

POWIĄZANIA INFRASTRUKTURALNE

- Drogi wojewódzkie
- Drogi powiatowe
- Linie kolejowe
- A — Główne węzły przesiadkowe komunikacji zbiorowej
- Ponadlokalne drogi rowerowe
- Lokalne drogi rowerowe
- E — Sieci elektroenergetyczne wysokiego napięcia 100 kV
- G — Główne sieci gazowe wysokiego i średniego ciśnienia
- Gazowa stacja redukcyjno-pomiarowa I°
- Gazowa stacja redukcyjno-pomiarowa II°
- Oczyszczalnie ścieków
- Ujęcia wody
- PSZOK
- Obszary szczególnie predysponowane do rozmieszczenia urządzeń produkujących energię z odnawialnych źródeł energii (farmy fotowoltaiczne)

SYSTEM OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ I NATURALNEJ RETENCJI WÓD

- Użytki rolne
- Lasy i grunty leśne
- Zieleń urządzona
- Planowany zbiornik retencyjny w Jasieniu
- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią (Q1% i Q10%)
- Obszary zagrożenia powodzią (Q0,2%)

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WSKAZANE Z POZIOMU REGIONALNEGO

- Obszar przygraniczny (strefa II) - zasięg tożsamy z granicą administracyjną Gminy Jasień
- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią (Q1% i Q10%)
- Obszary zagrożenia powodzią (Q0,2%)

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WSKAZANE Z POZIOMU LOKALNEGO

- Jasień Rynek
- System kluczowej zielonej infrastruktury wraz z wybranymi przestrzeniami publicznymi

Załącznik nr 4
do Uchwały nr XXXVIII/265/2022 Rady Miejskiej w Jasieniu
z dnia 23 czerwca 2022 roku

DIAGNOZA
SYTUACJI
SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ
GMINY JASIEŃ

JASIEŃ V – VI 2021

SPIS TREŚCI

WSTĘP. 5
CZĘŚĆ I. SFERA PRZESTRZENNA 6
1. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNE. 7
1. 1. Położenie geograficzne. 7
1. 2. Położenie administracyjne. 8
1. 3. Klimat. 10
1. 4. Geologia. 19
1.4.1. Budowa geologiczna. 19
1.4.2. Złoża kopalin. 21
1.4.3. Perspektywy i prognozy występowania kopalin. 25
1.4.4. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla. 25
1. 5. Geomorfologia. 25
1.5.1. Charakterystyka makroregionów i mezoregionów. 25
1.5.2. Rzeźba terenu. 27
1.5.3. Czynne procesy geomorfologiczne. 28
1. 6. Hydrologia. 29
1.6.1. Wody podziemne. 29
1.6.2. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. 30
1.6.3. Jednolite części wód podziemnych. 30
1.6.4. Wody powierzchniowe. 33
1.6.5. Topograficzne działy wodne. 35
1.6.6. Charakterystyka hydrologiczna. 36
1.6.7. Zagrożenia powodziowie. 36
1. 7. Gleby. 39
1.7.1. Ogólna charakterystyka gleb. 39
1.7.2. Kompleksy glebowo – rolnicze. 39
1.7.3. Bonitacja gleb. 40
1. 8. Roślinność. 48
1.8.1. Regionalizacja geobotaniczna. 48
1.8.2. Potencjalna roślinność naturalna. 48
1.8.3. Zbiorowiska roślinne. 49
1.8.4. Zbiorowiska leśne. 50
1. 9. Zwierzęta. 53
1. 10. Ochrona przyrody. 55
1.10.1. Położenie gminy na tle systemu ochrony przyrody w regionie. 55
1.10.2. Obszar chronionego krajobrazu. 55
1.10.3. NATURA 2000. 56
1.10.4. Użytki ekologiczne. 58
1.10.5. Pomniki przyrody. 59
1.10.6. Ochrona gatunkowa fauny i flory. 61
1.10.7. Geostanowiska. 61
1.10.8. Powiązania przyrodnicze – elementy systemu ECONET–PL i CORINE/NATURA 2000. 61
1.10.9. Założenie parkowe. 63
1.10.10. Pozostałe elementy środowiska przyrodniczego podlegające ochronie. 63
1.10.11. Audyt krajobrazowy. 66
1.10.12. Obszary proponowane do objęcia ochroną. 66
1. 11. Warunki podłoża budowlanego. 66
2. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE i KULTUROWE. 68
2. 1. Historia i osadnictwo. 68
2. 2. Zabytki. 75
2. 3. Stanowiska archeologiczne. 78
2. 4. Park Kulturowy. 81
2. 5. Strefy konserwatorskie. 82
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA. 84
3. 1. Transport i komunikacja. 84
3.1.1. Infrastruktura drogowa. 84
3.1.2. Infrastruktura kolejowa. 95
3.1.3. Śródlądowe drogi wodne. 97
3.1.4. Komunikacja lotnicza. 97

3. 2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. 97
3.2.1. Zaopatrzenie w wodę. 97
3.2.2. Kanalizacja. 100
3. 3. Sieć gazowa. 106
3. 4. Elektroenergetyka. 108
3.4.1. Elektroenergetyczna sieć przesyłowa. 108
3.4.2. Elektroenergetyczna sieć dystrybucyjna. 108
3.4.3. Alternatywne źródła energii. 110
3. 5. Ciepłownictwo. 112
3. 6. Telekomunikacja i łączność. 114
3. 7. Gospodarka odpadami. 115
3. 8. Melioracje i urządzenia wodne. 117
3.8.1. Melioracje. 117
3.8.2. Urządzenia wodne. 119
3. 9. Cmentarze. 121
3. 10. Obiekty obrony cywilnej i narodowej. 122
4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA. 123
4. 1. Zasoby mieszkaniowe. 123
4. 2. Własność komunalna. 127
4. 3. Standard mieszkań. 127
4. 4. Budownictwo mieszkaniowe. 130
5. STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA. 132
5. 1. Struktura użytkowania gruntów. 132
5. 2. Struktura własnościowa gruntów. 139
5. 3. Struktura przestrzenna. 140
5.3.1. Tereny miejskie. 140
5.3.2. Tereny wiejskie. 142
5. 4. Struktura funkcjonalna. 144
5. 5. Dokumenty planistyczne. 144
5.5.1. Narzędzia planistyczne. 144
5.5.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. 145
5.5.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. 146
5.5.4. Ocena aktualności studium i planów miejscowych. 150
CZĘŚĆ II. SFERA SPOŁECZNA 152
1. DEMOGRAFIA. 153
1. 1. Podstawowe dane o ludności. 153
1. 2. Struktura wieku mieszkańców. 155
1. 3. Ruch naturalny i wędrówkowy ludności. 158
1. 4. Prognoza demograficzna. 160
2. ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA. 164
2. 1. Urząd Miejski. 164
2. 2. Gremia samorządowe. 164
2. 3. Współpraca krajowa i międzynarodowa. 165
3. ORGANIZACJE SPOŁECZNE. 167
4. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA. 168
4. 1. Służba zdrowia. 168
4. 2. Opieka. 168
4.2.1. Opieka społeczna. 168
4.2.2. Żłobki. 170
5. OŚWIATA I WYCHOWANIE. 171
6. KULTURA. 174
7. SPORT. 177

8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. 179
8. 1. Policja. 179
8. 2. Ochrona przeciwpożarowa. 179
CZĘŚĆ III. SFERA GOSPODARCZA 181
1. RYNEK PRACY. 182
1. 1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON. 182
1. 2. Zatrudnienie. 187
1. 3. Bezrobocie. 189
1.3.1. Bezrobocie w latach 1990 – 2021. 189
1.3.2. Struktura bezrobotnych według wieku, wykształcenia i stażu pracy. 194
2. ROLNICTWO. 199
2. 1. Użytkowanie gruntów w rolnictwie. 199
2. 2. Charakterystyka gospodarstw rolnych. 200
2. 3. Jakość gleb, uprawy i hodowla. 205
2. 4. Rybactwo. 208
3. LEŚNICTWO. 209
4. DZIAŁALNOŚCI PRODUKCYJNE. 214
4. 1. Górnictwo i przetwórstwo kopalin. 214
4. 2. Pozostałe działalności produkcyjne. 215
5. USŁUGI RYNKOWE. 217
5. 1. Handel. 217
5. 2. Gastronomia. 219
5. 3. Pozostałe placówki usługowe i rzemiosło. 219
5. 4. Pośrednictwo finansowe. 220
5. 5. Turystyka i rekreacja. 221
5.5.1. Główne atrakcje turystyczne i rekreacyjne. 221
5.5.2. Znakowane trasy turystyczne. 221
5.5.3. Baza noclegowa. 222
5.5.4. Potencjalne kierunki rozwoju turystyki. 222
CZĘŚĆ IV. ZAŁĄCZNIK – 225
WYBRANE CECHY W LATACH 2000 – 2019 225
LITERATURA. 261

WSTĘP.

Zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 roku, poz. 1057 z późn. zm.) podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.

Autor opracowania:
Robert Boryczka

CZĘŚĆ I.

SFERA PRZESTRZENNA

1. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNE.

1. 1. Położenie geograficzne.

Gmina miejsko – wiejska Jasień położona jest w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego, na wysokości od 75 do 166 m n.p.m. Najwyżej położone rejony gminy znajdują się w jej południowo – zachodniej części, z kulminacją wzniesienia Góry Owczej o wysokości 166,5 m n.p.m. na południe od wsi Bronice przy granicy z gminą Tuplice, zaś najniżej usytuowany jest obszar położony w północnej części gminy wzdłuż koryta rzeki Lubszy (75 m n.p.m.) przy granicy z gminą Lubsko. Współrzędne geograficzne centrum (Rynek) miasta Jasień wynoszą 51º45' szerokości geograficznej północnej oraz 15º00' długości geograficznej wschodniej. Powierzchnia geodezyjna rozpatrywanego obszaru wynosi 12679 ha, to jest 126,79 km², co stanowi 9,10 % powierzchni powiatu żarskiego oraz 0,91 % powierzchni województwa lubuskiego.

Według fizyczno – geograficznej regionalizacji Polski J. Kondrackiego (1998, z późn. zm.) gmina Jasień umiejscowiona jest w następujących jednostkach:

- megaregion – Europa Środkowa (3);
- prowincja – Niż Środkowoeuropejski (31);
- podprowincja – Pojezierza Południowobałtyckie (315), Niziny Sasko – Łużyckie (317) i Niziny Środkowopolskie (318);
- makroregion – Wzniesienia Zielonogórskie (315.7), Obniżenie Dolnołużyckie (317.2), Obniżenie Milicko – Głogowskie (318.3) i Wał Trzebnicki (318.4);
- mezoregiony: Wzniesienia Gubińskie (315.71), Kotlina Zasiecka (317.23), Obniżenie Nowosolskie (318.31) i Wzniesienia Żarskie (318.41).

Południowa część gminy należy do mezoregionu Wzniesień Żarskich (makroregion Wał Trzebnicki), w obrębie którego wyróżnia się tu mikroregion Wysoczyzny Żarskiej. Północno – zachodnia część gminy umiejscowiona jest w mezoregionie Kotliny Zasieckiej (makroregion Obniżenie Dolnołużyckie). Środkowo – północna część gminy należy do mezoregionu Wzniesień Gubińskich (makroregion Wzniesień Zielonogórskich), w obrębie których wyróżniono mikroregion Równiny Jasienickiej. Północno – wschodnia część gminy znajduje się w obrębie mezoregionu Obniżenia Nowosolskiego (makroregion Obniżenie Milicko – Głogowskie). Tym samym rejon gminy Jasień znajduje się w granicach aż 4 makroregionów i 3 podprowincji. Granica pomiędzy Nizinami Sasko – Łużyckimi i Pojezierzem Południowobałtyckim a Nizinami Środkowopolskimi przebiega na terenie gminy głównie równoleżnikowo, mniej więcej na północ od linii Jurzyn – Jasionna – Lisia Góra – Bieszków, a następnie południkowo, na północ od Zabłocia, gdzie granica rozdziela już tylko Pojezierza Południowobałtyckie od Nizin Środkowopolskich. Miasto Jasień położone jest w obrębie zarówno 2 mezoregionów (część zachodnia – Kotlina Zasiecka, część wschodnia – Wzniesienia Gubińskie) jak i 2 makroregionów (część zachodnia – Obniżenie Dolnołużyckie, część wschodnia – Wzniesienia Zielonogórskie) oraz 2 podprowincji (część zachodnia Niziny Sasko – Łużyckie, część wschodnia – Pojezierza Południowobałtyckie). Granicą pomiędzy nimi jest rzeka Lubsza. Należy zatem stwierdzić, że jak na obszar niżu gmina Jasień charakteryzuje się dość zróżnicowaną rzeźbą terenu, będącą jej naturalnym walorem. Środowisko przyrodnicze posiada charakter typowy dla niżu. Odzwierciedlać się to będzie przy charakterystyce każdego z elementów środowiska: klimatu, geologii, geomorfologii, hydrologii i hydrografii, pokrywy glebowej, szaty roślinnej oraz fauny.

Wyszczególnione na terenie gminy Jasień mezoregiony graniczą bezpośrednio z:

- Doliną Środkowej Odry (315.61) – od północy;
- Doliną Dolnego Bobru (317.72) – od północnego – wschodu;
- Wałem Zielonogórskim (315.74) – od północnego – wschodu;

- Pradoliną Głogowską (318.32) – od wschodu;
- Wzgórzami Dalkowskimi (318.42) – od południowego – wschodu;
- Borami Dolnośląskimi (317.74) – od południa;
- Wałem Mużakowskim (317.46) – od południowego – zachodu;
- Wzniesieniami Łużyckimi (317.4) i Obniżeniem Dolnołużyckim (317.2) – od zachodu;
- Doliną Dolnej Nysy Łużyckiej (317.711) – od północnego – zachodu.

Odległość z centrum Jasienia do miasta powiatowego Żary wynosi 18 km, zaś do stolicy województwa Zielonej Góry 45 km. Ponadto do:

- Poznania – 180 km;
- Wrocławia – 190 km;
- Świnoujścia – 330 km;
- Krakowa – 445 km;
- Gdańska – 480 km;
- Warszawy – 455 km.

Odległość z centrum Jasienia do najbliższych, większych drogowych przejść granicznych, uwzględniając główne drogi, wynosi:

- Niemcy (Olszyna) – 25 km;
- Czechy (Zawidów) – 105 km;
- Słowacja (Zwardoń) – 455 km;
- Rosja (Bezledy) – 605 km;
- Białoruś (Terespol) – 675 km;
- Ukraina (Korczowa) – 695 km;
- Litwa (Ogrodniki) – 785 km.

1. 2. Położenie administracyjne.

Po wdrożeniu reformy administracyjnej, od 1 stycznia 1999 roku gmina miejsko – wiejska Jasień wchodzi w skład województwa lubuskiego oraz powiatu żarskiego. Graniczy z gminami:

- Lubsko – od północy;
- Nowogród Bobrzański – od północnego – wschodu;
- Żary gmina wiejska – od południowego – wschodu;
- Lipinki Łużyckie – od południa;
- Tuplice – od zachodu.

Gminnym centrum administracyjnym jest położone w centralnej części gminy miasto Jasień. Ponadto w skład gminy wchodzi 17 sołectw. Należą do nich: Bieszków, Bronice, Budziechów, Golin, Guzów, Jabłoniec, Jasionna, Jurzyn, Jaryszów, Mirkowice, Lisia Góra, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna, Wicina, Zabłocie i Zieleniec. Obrębów ewidencyjnych jest 17. Należą do nich miasto Jasień oraz wszystkie sołectwa, za wyjątkiem Jaryszowa, który tworzy wspólny obręb z Lipskiem Żarskim. Gęstość sieci osadniczej mierzona liczbą miejscowości podstawowych (miasta i wsie bez przysiółków) na 100 km² powierzchni wynosi 14,20. Jest to wartość wyższa od wskaźnika charakteryzującego zarówno powiat żarski (11,56) jak i całe województwo lubuskie (9,56). Położenie gminy w regionie jest korzystne. Wpływ na to mają szczególnie walory krajobrazowe oraz bezpośrednia bliskość do największych miast południowej części województwa lubuskiego (Zielona Góra, Żagań, Żary), przez które przebiegają ważne szlaki transportowe i komunikacyjne.

RYCINA 1: Podział administracyjny województwa lubuskiego.

Źródło reprodukcji: http://www.gminy.pl/

RYCINA 2: Podział administracyjny powiatu żarskiego.

Źródło reprodukcji: http://www.gminy.pl/

1. 3. Klimat.

Klimat rejonu objętego opracowaniem, podobnie jak całej Polski, jest przejściowy, kontynentalno – morski, kształtowany na przemian przez masy powietrza napływające znad Oceanu Atlantyckiego lub wschodniej Europy i Azji. W skali kraju według W. Okołowicza i D. Martyn (1979) gmina Jasień położona jest na pograniczu 2 regionów klimatycznych: sudeckiego i śląsko – wielkopolskiego. Region sudecki, a konkretnie jego podgórska część, charakteryzuje się przewagą wpływów oceanicznych oraz słabym wpływem gór i wzniesień. Region śląsko – wielkopolski charakteryzuje się przewagą wpływów oceanicznych, amplitudy temperatur są mniejsze od przeciętnych dla kraju, wiosna i lato są wczesne, długie i ciepłe, zima zaś krótka i łagodna. Natomiast według A. Wosia (1999) gmina Jasień położona jest na pograniczu regionów dolnośląskiego zachodniego i lubuskiego (tylko północno – wschodnia część gminy). Region dolnośląski zachodni (R – XXIII), obejmujący zachodnią część Niziny Śląskiej i Przedgórza Sudeckiego, na tle pozostałych regionów klimatycznych wyróżnia się największą liczbą dni z pogodą umiarkowanie ciepłą z dużym zachmurzeniem ogólnym nieba. Jest ich tutaj 51. Szczególnie często są notowane dni z pogodą umiarkowanie ciepłą z dużym zachmurzeniem, bez opadu, których jest 14. Region ten wyróżnia ponadto względnie rzadsze występowanie dni z pogodą umiarkowanie mroźną. Jest ich w roku tylko 11, wśród nich z pogodą pochmurną tylko 4. Region lubuski (R – XIV), obejmuje swym zasięgiem Ziemię Lubuską, sięgając po pojezierza Poznańskie i Leszczyńskie. Zarysowują się stosunkowo wyraźnie jego granice w części zachodniej, południowej i częściowo wschodniej. Mniej wyraźne granice klimatyczne oddzielają ten region od Kotliny Gorzowskiej. Region lubuski jest obszarem, na którym stosunkowo często mogą pojawić się dni z pogodą gorącą. Średnio w roku występuje tutaj co najmniej 1 dzień z temperaturą średnią dobową przekraczającą 25 ºC i częściej cechuje go pogoda słoneczna bez opadu, a rzadziej pogoda pochmurna również bez opadu. Do względnie licznych, w porównaniu z innymi regionami kraju, należą dni bardzo ciepłe z dużym zachmurzeniem bez opadu. Średnio w roku notuje się około 5 dni z tą pogodą. Mniejszą zaś frekwencją niż w innych regionach klimatycznych odznaczają się dni z typami pogody przymrozkowej bardzo chłodnej (8 dni w roku) oraz przymrozkowej bardzo chłodnej bez opadu (18 dni w roku).

Reprezentatywne dla gminy Jasień, między innymi ze względu na jej lokalizację oraz położenie n.p.m., będą dane charakteryzujące klimatyczny region dolnośląski jako całość oraz (w zależności od dostępności) dane przyporządkowane dla stacji Wrocław (region dolnośląski) i Zielona Góra (region lubuski). Według pomiarów średnia temperatura roczna z wielolecia 1981 – 2010 wynosi od 8,9 (Zielona Góra) do 9,1 (Wrocław) ºC; stycznia od –0,8 (Zielona Góra) do –0,7 (Wrocław) ºC, a lipca od 18,9 (Zielona Góra) do 19,0 (Wrocław) ºC. W skali roku średnia liczba dni przymrozkowych, to jest takich, w których temperatura powietrza może wynieść 0 ºC wynosi od 64 (Zielona Góra) do 86 (Wrocław), dni mroźnych z ujemną temperaturą powietrza w ciągu całej doby jest od 29 (Wrocław) do 36 (Zielona Góra), zaś dni ciepłych z temperaturą minimalną powyżej 0 ºC jest od 250 (Wrocław) do 265 (Zielona Góra). Izoamplitudy roczne kształtują się na poziomie 19 – 20 ºC.

TABELA 1: Czas trwania termicznych pór roku oraz daty przejścia średniej dobowej temperatury przez określone progi termiczne we Wrocławiu. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (T. Niedźwiedź, D. Limanówka, 1992).

Pora roku	Charakterystyka termiczna	Czas trwania – liczba dni	Data przejścia
1	2	3	4
Przedwiośnie	0 ºC < t ≤ 5 ºC	34	22 II
Wiosna	5 ºC < t ≤ 15 ºC	65	28 III
Lato	t ≥ 15 ºC	93	1 VI
Jesień	5 ºC < t ≤ 15 ºC	68	1 IX

1	2	3	4
Przedzimie	0 ºC < t ≤ 5 ºC	57	8 XI
Zima	t ≤ 0 ºC	64	19 XII

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Z powyższej tabeli wynika, że okres kiedy średnia temperatura dobowa kształtuje się w granicach od 5 ºC wzwyż trwa tutaj przez około 226 dni, w tym powyżej 15 ºC przez 93 dni, natomiast okres ze średnią temperaturą dobową poniżej 5 ºC trwa 155 dni, w tym poniżej 0 ºC przez 64 dni w roku.

TABELA 2: Temperatura powietrza (ºC) dla Wrocławia i Zielonej Góry. Wartości średnie za lata 1981 – 2010.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław												
Średnie	–0,7	0,3	4,0	9,0	14,1	16,8	19,0	18,5	14,0	9,3	4,0	0,4
Najwyższe	4,8	5,5	7,6	12,2	17,0	19,5	23,2	21,7	17,2	12,7	6,8	4,1
Najniższe	–9,4	–8,5	–0,8	6,0	10,2	14,1	15,7	15,7	10,8	5,9	–0,3	–5,1
Zielona Góra												
Średnie	–0,8	0,2	3,7	8,8	13,9	16,5	18,9	18,4	13,9	9,1	3,7	0,1
Najwyższe	4,2	5,9	7,3	12,7	16,4	19,5	24,2	21,1	17,4	12,6	6,8	4,3
Najniższe	–8,9	–8,1	–1,2	5,7	9,7	13,7	15,7	15,3	10,1	5,6	–0,1	–5,5

Źródło: IMGW, 2021.

TABELA 3: Rozkład średnich temperatur powietrza dla Wrocławia i Zielonej Góry. Wartości średnie za lata 1981 – 2010.

Temperatura	Wartość w ºC	
	Wrocław	Zielona Góra
Średnia roczna	9,1	8,9
Średnia roczna – rok ciepły	10,4	10,1
Średnia roczna – rok chłodny	7,1	6,8
Średnia stycznia	–0,7	–0,8
Średnia lipca	19,0	18,9
Izoamplituda roczna	19,7	19,7
Absolutne minimum temperatury dobowej	–30,0 (08.01.1985)	–22,2 (14.01.1987)
Absolutne maksimum temperatury dobowej	37,4 (01.08.1994)	36,8 (01.08.1994)

Źródło: IMGW, 2021.

Suma rocznego opadu wynosi od 536,9 (Wrocław) do 584,2 (Zielona Góra) mm, w tym półrocza chłodnego (listopad – kwiecień) od 185,8 (Wrocław) do 245,8 (Zielona Góra) mm. Opady półrocza ciepłego (maj – październik) osiągają od 338,4 (Zielona Góra) do 351,1 (Wrocław) mm. Pierwszy śnieg pojawia się około połowy listopada, a ostatni na przełomie marca i kwietnia. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio przez 45 – 55 dni. Jej grubość waha się w przedziale 15 – 20 cm. Okres występowania pokrywy śnieżnej przerywany jest częstymi odwilżami. W tym czasie opad zimowy stanowi deszcz.

TABELA 4: Średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych dla Wrocławia i Zielonej Góry. Dane za lata 1981 – 2010.

Miesiąc	Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław													
Średnie	536,9	26,9	25,2	33,9	32,7	57,9	68,8	81,0	66,6	45,1	31,8	34,9	32,2
Najwyższe	723,5	50,7	45,0	74,1	79,0	133,8	170,6	238,1	229,3	107,7	75,3	68,7	84,3
Najniższe	380,8	5,2	2,1	9,3	5,1	6,0	22,3	10,8	15,4	7,4	2,6	9,7	9,8
Zielona Góra													
Średnie	584,2	40,8	35,4	44,2	36,1	52,8	55,8	82,1	69,3	42,7	35,8	43,9	45,5
Najwyższe	766,8	107,2	86,1	129,9	70,5	132,7	110,3	219,3	138,1	144,4	99,7	123,3	114,8
Najniższe	384,5	2,0	5,7	12,6	1,7	8,7	8,5	21,4	10,2	3,2	7,5	11,0	11,5

Źródło: IMGW, 2021.

TABELA 5: Średnie sumy opadów atmosferycznych w poszczególnych porach roku dla Wrocławia i Zielonej Góry. Dane za lata 1981 – 2010.

Wyszczególnienie	Wartość w mm	
	Wrocław	Zielona Góra
Wiosna III – V	124,5	133,1
Lato VI – VIII	216,4	207,2
Jesień IX – XI	111,8	122,4
Zima XII – II	84,3	121,7
Półrocze ciepłe V – X	351,1	338,4
Półrocze chłodne XI – IV	185,8	245,8
Okres wegetacyjny IV – IX	352,1	338,8
Najwyższa suma opadów miesięcznych	238,1 (VII 1997)	219,3 (VII 1981)
Najniższa suma opadów miesięcznych	2,1 (II 2003)	1,7 (IV 2007)

Źródło: IMGW, 2021.

TABELA 6: Zestawienie średnich miesięcznych sum opadów atmosferycznych z wielolecia 1961 – 2000 na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusz M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006).

Posterunek opadowy		Sumy opadów miesięcznych w mm											
		XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
1	N	50	58	46	39	44	48	64	63	75	80	48	43
	W	37	45	73	34	105	59	46	64	244	86	16	83
	S	69	41	18	16	18	49	79	55	9	28	14	25
1 – Nowogród Bobrzański (105 m n.p.m.). **N** – rok normalny, **W** – rok wilgotny, **S** – rok suchy.													

RYCINA 3: Rozkład średnich temperatur oraz sum opadów dla Wrocławia w latach 1981 – 2010.

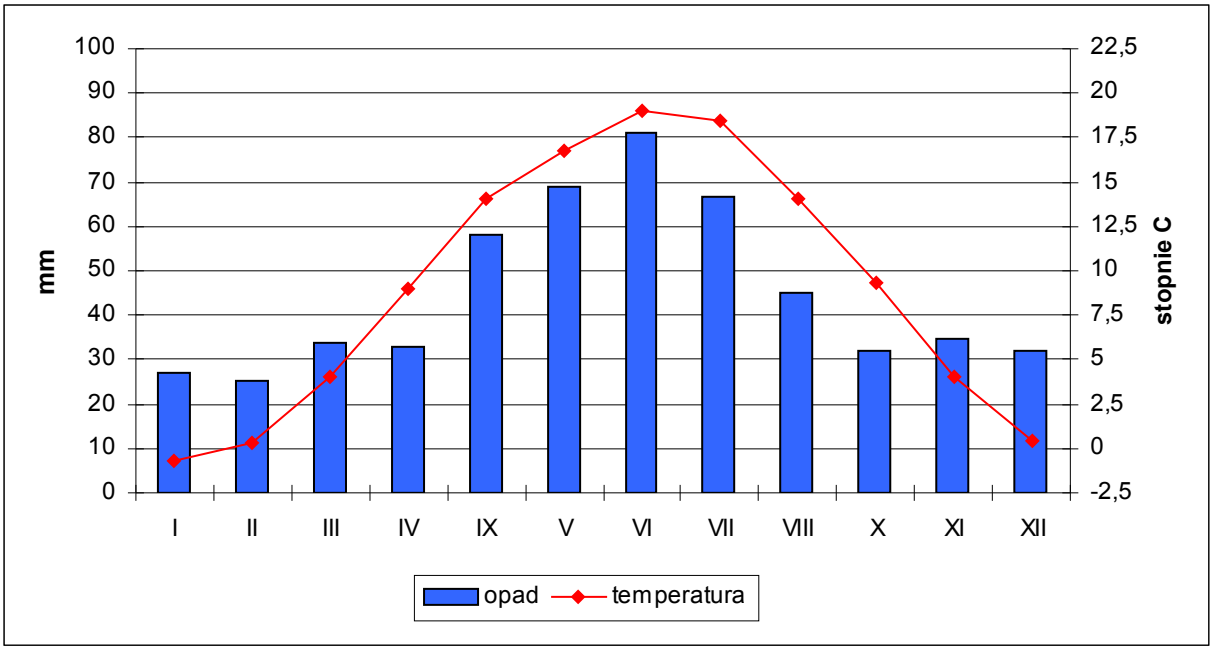

Źródło: IMGW, 2021.

RYCINA 4: Rozkład średnich temperatur oraz sum opadów dla Zielonej Góry w latach 1981 – 2010.

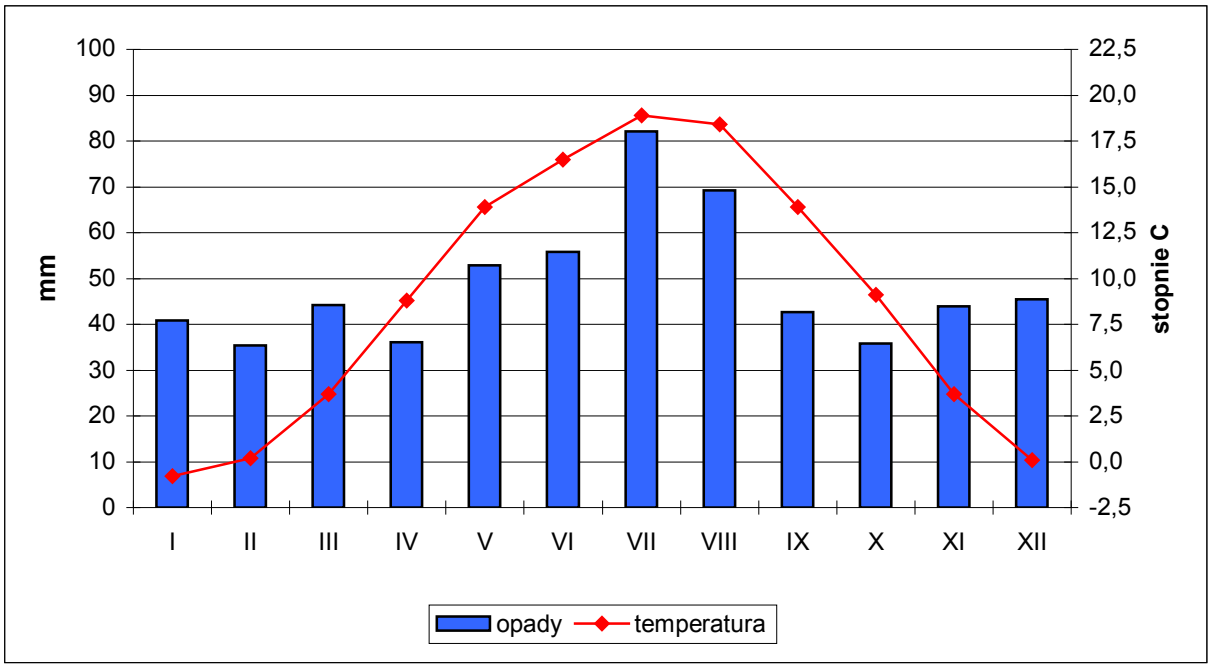

Źródło: IMGW, 2021.

TABELA 7: Liczba dni z opadem ≥ 0,1 mm i ≥ 10 mm dla Wrocławia i Zielonej Góry. Wartości średnie za lata 1951 – 1970.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław												
≥ 0,1 mm	14	13	12	12	13	12	14	13	11	11	14	14
≥ 10 mm	0,1	0,4	0,5	0,8	2,0	1,8	3,0	2,2	1,1	1,0	0,9	0,5
Zielona Góra												
≥ 0,1 mm	17	16	13	14	15	13	14	14	12	14	17	17
≥ 10 mm	0,5	0,5	0,8	0,8	1,8	2,0	2,2	2,2	1,1	1,0	0,7	0,8

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 8: Pokrywa śnieżna we Wrocławiu i Zielonej Górze (Wrocław / Zielona Góra). Wartości średnie za lata 1951 – 1980.

Data pojawienia się pokrywy śnieżnej			Data zaniku pokrywy śnieżnej		
średnia	**najwcześniej**	**najpóźniej**	**średnia**	**najwcześniej**	**najpóźniej**
1 XII / 4 XII	30 X / 3 XI	15 I / 8 I	24 III / 27 III	15 II / 17 II	29 IV / 28 IV
Rzeczywista liczba dni z pokrywą śnieżną			**Potencjalna liczba dni z pokrywą śnieżną**		
średnia	**najwyższa**	**najniższa**	**średnia**	**najwyższa**	**najniższa**
45 / 56	99 / 119	11 / 13	111 / 114	160 / 174	69 / 57
Największa średnia miesięczna grubość pokrywy śnieżnej (cm)					
XI	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**
3 / 10	8 / 11	25 / 22	36 / 29	11 / 24	1 / 1

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Średnia liczba dni pogodnych, a więc dni w których średnia dobowa wielkość zachmurzenia ogólnego nieba była ≤ 20 %, wynosi w roku od 35,9 (Zielona Góra) do 40,5 (Wrocław), a liczba dni pochmurnych, a więc ze średnim dobowym zachmurzeniem ogólnym nieba ≥ 80 %, wynosi w roku od 117,9 (Wrocław) do 130,8 (Zielona Góra).

TABELA 9: Liczba dni pogodnych i pochmurnych we Wrocławiu i Zielonej Górze. Wartości średnie za lata 1951 – 1980.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław												
Liczba dni pogodnych	2,2	2,4	3,5	3,6	3,6	3,6	3,4	4,5	5,3	4,6	1,5	2,3
Liczba dni pochmurnych	14,7	12,2	10,9	9,2	7,9	5,7	7,5	5,9	6,2	9,1	14,1	14,5
Zielona Góra												
Liczba dni pogodnych	2,3	2,1	3,6	3,2	3,5	2,7	3,3	3,6	5,0	3,7	1,1	1,8
Liczba dni pochmurnych	16,1	14,4	10,9	9,7	8,1	6,6	8,3	6,5	6,4	10,7	15,4	17,7

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Mgła pojawia się średnio przez około 50 dni w roku, zaś mgła całodzienna od 2 (Wrocław) do 7 (Zielona Góra) dni w roku. Usłonecznienie wynosi w roku 1497 godzin (Wrocław), z czego w okresie wegetacyjnym 1086 godzin. Średnio dziennie usłonecznienie wynosi 4,1 godziny (Wrocław), najwięcej w czerwcu – średnio dziennie 6,9 godziny, a najmniej w grudniu – średnio dziennie 1,3 godziny. Dni z burzą jest przeciętnie około 20 w roku. Wilgotność względna powietrza wynosi rocznie średnio 78 %.

TABELA 10: Liczba dni z mgłą całodzienną we Wrocławiu i Zielonej Górze. Wartości średnie za lata 1956 – 1970.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Mgła całodzienna (Wrocław)	0,2	0,4	0,1	–	–	–	–	–	–	–	–	0,1
Mgła całodzienna (Zielona Góra)	1,0	1,0	0,1	0,1	–	–	–	–	0,1	0,5	2,6	1,8

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 11: Sumy dzienne usłonecznienia rzeczywistego we Wrocławiu. Wartości średnie za lata 1951 – 1980.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Godziny	1,4	2,3	3,5	4,8	6,3	6,9	6,3	6,2	5,0	3,4	1,6	1,3

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 12: Wilgotność względna powietrza we Wrocławiu i Zielonej Górze. Wartości średnie za lata 1951 – 1970 (%).

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław (%)	83	82	77	72	72	71	74	76	78	82	86	85
Zielona Góra (%)	86	85	76	71	70	69	73	75	77	82	88	89

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Najczęstsze wiatry wieją z sektorów: północnego, zachodniego i południowego. Stanowią około 70 % częstości wiatru. Ich średnia prędkość oscyluje w granicach 3,3 m/s. Średnia roczna liczba dni w okresie 1951 – 1985 (T. Niedźwiedź, J. Paszyński, D. Czekierda, 1994) z wiatrem bardzo silnym (prędkość powyżej 15 m/s) wynosi 2, z wiatrem silnym (prędkość od 10 do 15 m/s) wynosi około 20 – 30, zaś średnia roczna częstość występowania ciszy i słabego wiatru (prędkość poniżej 2m/s) wynosi około 60 % dni w roku.

TABELA 13: Prędkość wiatru we Wrocławiu. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (m/s).

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
prędkość	3,9	3,7	3,7	3,3	3,1	3,0	3,0	2,8	3,0	2,8	3,5	3,6

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Okres wegetacyjny jest jednym z dłuższych w Polsce i trwa średnio przez 226 dni, a okres gospodarczy przez 258 dni. Początek robót polnych przypada na trzecią dekadę marca. Reasumując, warunki klimatyczne panujące na terenie gminy są bardzo korzystne, sprzyjają rozwojowi rolnictwa, aktywności produkcyjnych i usługowych oraz pozwalają na osiąganie wysokiego komfortu osiedlania.

TABELA 14: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie dolnośląskim zachodnim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (I).

Typy pogody		Słoneczna		Pochmurna		Z dużym zachmurzeniem	
		bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem
Ciepła	gorąca	0,3	–	0,2	0,2	–	–
	bardzo ciepła	13,1	0,6	35,4	21,5	4,7	10,4
	umiarkowanie ciepła	10,1	0,3	47,5	29,0	13,6	37,5
	chłodna	0,6	0,1	8,4	7,4	6,2	15,6
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	2,7	–	2,8	0,6	0,3	0,7
	bardzo chłodna	3,8	0,1	12,2	7,0	4,6	10,1
	umiarkowanie zimna	3,4	–	8,8	4,7	4,2	6,4
	bardzo zimna	0,5	–	0,4	–	–	0,1
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,5	–	2,8	1,6	0,4	5,5
	dość mroźna	2,7	0,1	5,1	2,5	2,3	3,7
	bardzo mroźna	0,5	–	0,5	0,2	–	–
Razem		**38,2**	**1,2**	**124,1**	**74,7**	**36,3**	
		39,4		**198,8**		**126,3**	

Typy pogody – temperatura powietrza:

gorąca – temperatura średnia dobowa >25,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC

bardzo ciepła – temperatura średnia dobowa 15,1–25,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC

umiarkowanie ciepła – temperatura średnia dobowa 5,1–15,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC

chłodna – temperatura średnia dobowa 0,1–5,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC

umiarkowanie chłodna – temperatura średnia dobowa >5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC

bardzo chłodna – temperatura średnia dobowa 0,1–5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC

umiarkowanie zimna – temperatura średnia dobowa od 0,0 do –5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC

bardzo zimna – temperatura średnia dobowa <–5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC

umiarkowanie mroźna – temperatura średnia dobowa od 0,0 do –5,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. < lub = 0,0 ºC

dość mroźna – temperatura średnia dobowa od –5,1 do –15,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. < lub = 0,0 ºC

bardzo mroźna – temperatura średnia dobowa <–15,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. < lub = 0,0 ºC

Typy pogody – zachmurzenie ogólne nieba:

słoneczna – zachmurzenie średnie dobowe < lub = 20 %

pochmurna – zachmurzenie średnie dobowe od 21 % do 79 %

z dużym zachmurzeniem – zachmurzenie średnie dobowe = lub >80 %

Typy pogody – opady atmosferyczne:

bez opadu – dobowa suma opadu <0,1 mm

z opadem – dobowa suma opadu = lub >0,1 mm

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 15: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie lubuskim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (I).

Typy pogody		Słoneczna		Pochmurna		Z dużym zachmurzeniem	
		bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem
Ciepła	gorąca	0,6	–	0,4	0,2	–	–
	bardzo ciepła	13,7	0,4	37,4	21,3	4,6	9,6
	umiarkowanie ciepła	10,3	0,2	46,6	31,7	12,8	36,0
	chłodna	0,6	–	7,6	8,3	6,2	16,8
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	1,5	–	1,6	0,4	0,2	0,5
	bardzo chłodna	2,8	0,1	11,0	7,3	4,5	11,2
	umiarkowanie zimna	3,1	0,1	8,5	5,1	4,2	6,7
	bardzo zimna	0,2	–	0,1	–	–	0,1
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,6		3,6	2,1	0,5	5,9
	dość mroźna	2,7	0,1	5,2	2,7	2,4	3,1
	bardzo mroźna	0,3	–	0,3	0,1	–	–
Razem		**36,4**	**0,9**	**122,3**	**79,2**	**35,4**	**89,9**
		37,3		**201,5**		**125,3**	

Typy pogody – temperatura powietrza:

gorąca – temperatura średnia dobowa >25,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC

bardzo ciepła – temperatura średnia dobowa 15,1–25,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC

umiarkowanie ciepła – temperatura średnia dobowa 5,1–15,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC

chłodna – temperatura średnia dobowa 0,1–5,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC

umiarkowanie chłodna – temperatura średnia dobowa >5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC

bardzo chłodna – temperatura średnia dobowa 0,1–5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC

umiarkowanie zimna – temperatura średnia dobowa od 0,0 do –5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC

bardzo zimna – temperatura średnia dobowa <–5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC

umiarkowanie mroźna – temperatura średnia dobowa od 0,0 do –5,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. < lub = 0,0 ºC

dość mroźna – temperatura średnia dobowa od –5,1 do –15,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. < lub = 0,0 ºC

bardzo mroźna – temperatura średnia dobowa <–15,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. < lub = 0,0 ºC

Typy pogody – zachmurzenie ogólne nieba:

słoneczna – zachmurzenie średnie dobowe < lub = 20 %

pochmurna – zachmurzenie średnie dobowe od 21 % do 79 %

z dużym zachmurzeniem – zachmurzenie średnie dobowe = lub >80 %

Typy pogody – opady atmosferyczne:

bez opadu – dobowa suma opadu <0,1 mm

z opadem – dobowa suma opadu = lub >0,1 mm

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 16: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie dolnośląskim zachodnim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (II).

Typy pogody (j.w.)		Słoneczna	Pochmurna	Z dużym zachmurzeniem	Bez opadu	Z opadem	Razem
Ciepła	gorąca	0,3	0,4	–	0,5	0,2	**0,7**
	bardzo ciepła	13,7	56,9	15,1	53,2	32,5	**85,7**
	umiarkowanie ciepła	10,4	76,5	51,1	71,2	66,8	**138,0**
	chłodna	0,7	15,8	21,8	15,2	23,1	**38,3**
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	2,7	3,4	1,0	5,8	1,3	**7,1**
	bardzo chłodna	3,9	19,2	14,7	20,6	17,2	**37,8**
	umiarkowanie zimna	3,4	13,5	10,6	16,4	11,1	**27,5**
	bardzo zimna	0,5	0,4	0,1	0,9	0,1	**1,0**
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,5	4,4	5,9	3,7	7,1	**10,8**
	dość mroźna	2,8	7,6	6,0	10,1	6,3	**16,4**
	bardzo mroźna	0,5	0,7	–	1,0	0,2	**1,2**
Razem		**39,4**	**198,8**	**126,3**	**198,6**	**165,9**	**365,0**

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 17: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie lubuskim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (II).

Typy pogody (j.w.)		Słoneczna	Pochmurna	Z dużym zachmurzeniem	Bez opadu	Z opadem	Razem
Ciepła	gorąca	0,6	0,6	–	1,0	0,2	**1,2**
	bardzo ciepła	14,1	58,7	14,2	55,7	31,3	**87,0**
	umiarkowanie ciepła	10,5	78,3	48,8	69,7	67,9	**137,6**
	chłodna	0,6	15,9	23,0	14,4	25,1	**39,5**
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	1,5	2,0	0,7	3,3	0,9	**4,2**
	bardzo chłodna	2,9	18,3	15,7	18,3	18,6	**36,9**
	umiarkowanie zimna	3,2	13,6	10,9	15,8	11,9	**27,7**
	bardzo zimna	0,2	0,1	0,1	0,3	0,1	**0,4**
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,6	5,7	6,4	4,7	8,0	**12,7**
	dość mroźna	2,8	7,9	5,5	10,3	5,9	**16,2**
	bardzo mroźna	0,3	0,4	–	0,6	0,1	**0,7**
Razem		**37,3**	**201,5**	**125,3**	**194,1**	**170,0**	**365,0**

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

1. 4. Geologia.

1.4.1. Budowa geologiczna[1].

Analizowany obszar leży w obrębie perykliny Żar, zwanej również antyklinorium Żar. Jednostka ta zbudowana jest z utworów permo – mezozoicznych, które zalegają na starszych utworach zaburzonych w wyniku ruchów waryscyjskich. Utwory permo – mezozoiczne perykliny Żar przykryte są osadami kenozoicznymi. Utwory permu zaliczone do czerwonego spągowca występują na obszarze perykliny wyłącznie jako skały wylewne (melafiry i porfiry). Ich miąższość przekracza 120 m. Cechsztyn zbudowany jest z osadów węglanowych: anhydrytów, gipsów i soli wykształconych w czterech cyklotemach. Najstarszy cyklotem Werra tworzą: dolomity, wapienie, margle, gipsy, anhydryty i sole. Cyklotem Stassfurt reprezentują: anhydryty, dolomity wapienie, powyżej których leżą iłowce i anhydryty cyklotemu Leine oraz czerwonobrunatne iłowce cyklotemu Aller. Całkowita miąższość osadów cechsztynu dochodzi do 375 m. Trias reprezentują utwory pstrego piaskowca dolnego i środkowego. Pstry piaskowiec budują osady iłowcowo – piaszczyste oraz wapienno – dolomityczne. Podrzędnie występują iłowce i margle. Sumaryczna miąższość tych utworów wynosi 387,4 m. Wyższych ogniw ery mezozoicznej to jest utworów jury i kredy na omawianym obszarze nie stwierdzono.

Na zdenudowanym kompleksie paleozoiczno – mezozoicznym leżą niezgodnie osady trzeciorzędowe (paleogenu i neogenu). Najstarszymi utworami są paleogeńskie piaski, mułki i iły zaliczone do eocenu rozpoznane w otworze wiertniczym w Sieciejowie (na południe od wsi Lipsk Żarski). Ich miąższość wynosi 19,6 m. Osady oligocenu budują osady lądowe i częściowo morskie należące do serii lubuskiej. Na przeważającej części obszaru leżą one bezpośrednio na utworach triasu. Największa ich miąższość występuje w obniżeniach podłoża podkenozoicznego i wynosi maksymalnie 142 m. Sedymentacje oligoceńską rozpoczynają piaski, a niekiedy piaskowce z wkładkami mułków, którą kończy pokład węgla brunatnego zwany głogowskim. Jest to przeważnie pojedynczy pokład, a niekiedy grupa dwóch lub trzech pokładów o łącznej miąższości do 9,2 m. Do miocenu dolnego zaliczono serię żarską wykształconą w postaci piasków o różnej granulacji, przewarstwianych mułkami i iłami. Poziomem korelacyjnym jest tu pokład ścinawski węgla brunatnego kończący sedymentację serii żarskiej. W północnej części pokład ścinawski dzieli się na dwie ławy: ława górna ma 2,7 m miąższości, a ława dolna 7,2 m. Miąższość serii żarskiej jest zróżnicowana i wynosi od 0 do 76,5 m. Na pozostałym obszarze występuje kompleks piaszczysto – mułkowy z pokładami węgli brunatnych. Jest to tak zwana seria śląsko – łużycka, której sedymentacja rozpoczęła się w miocenie dolnym i miała kontynuację w miocenie środkowym. Cykl sedymentacji tej serii kończy łużycki pokład węgla brunatnego rozdzielający się na dwa pokłady o miąższości do 16,8 m. Powyżej serii śląsko – łużyckiej leży kompleks drobnoziarnistych osadów serii Mużakowa zaliczanej również do miocenu środkowego. W stropie tej serii leży pokład węgla brunatnego „Henryk". Węgle brunatne zalegają do głębokości 130 m. Do miocenu środkowego zaliczono także dolną część serii poznańskiej – poziom iłów szarych. Seria iłów mioceńskich tworzy serię złożową dla złoża „Jasień II". Maksymalnie miąższość miocenu środkowego na południu analizowanego obszaru wynosi 166,1 m. Miocen górny buduje seria ilasto – mułkowa z przewarstwieniami piaszczystymi zaliczona do serii poznańskiej. Miąższość miocenu górnego sięga maksymalnie 46,2 m. Sedymentację neogeńską kończy plioceńska seria Gozdnicy, którą tworzą gliny kaolinowe oraz żwiry i piaski kwarcowe, o miąższości nieprzekraczającej kilkunastu metrów. Osady te zachowały się fragmentarycznie w rejonie Jabłońca i Jasienia.

[1] Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice nr 610 (Lewczuk, 2006).

Osady czwartorzędowe reprezentowane są przez utwory zlodowaceń południowopolskich, środkowopolskich i północnopolskich i osiągają one miąższość od 0 do 150,0 m (w kopalnej dolinie Bobru – na wschód od granic gminy). Przez analizowany obszar przebiega strefa czołowomorenowa zlodowaceń środkowopolskich – Wzniesienia Żarskie. Profil czwartorzędu rozpoczynają osady zlodowaceń południowopolskich (zlodowacenia sanu). Wykształcone są one jako poziom glin zwałowych z soczewkami i przewarstwieniami piasków i żwirów do 2,5 m grubości. Gliny te zachowały się jedynie w pogrzebanych rynnach subglacjalnych, gdzie osiągają miąższość do 36,8 m. Osady zlodowaceń środkowopolskich pokrywają znaczną część Wzgórz Żarskich oraz stanowią podłoże dla osadów młodszych na pozostałym obszarze. Profil osadów glacjalnych zlodowaceń środkowopolskich budują utwory dwóch odrębnych zlodowaceń odry i warty. W zlodowaceniu odry najstarszymi osadami są utwory zastoiskowe odsłaniające się w rejonie Włostowa i Bieniowa (na wschód od granic gminy) o miąższości do 13,5 m. Znacznie większy jest zasięg piasków i żwirów wodnolodowcowych wypełniających rynny subglacjalne. Miąższość osadów wodnolodowcowych może przekraczać 70 m. Oprócz osadów zastoiskowych i wodnolodowcowych do zlodowacenia odry zaliczono gliny zwałowe budujące rozległą wysoczyznę na obszarze Wzniesień Żarskich. Mają one przeważnie niewielką miąższość do 10 m, tylko lokalnie osiągają 31,3 m. Profil zlodowacenia warty otwierają osady moreny supraglacjalnej w postaci piasków i żwirów lodowcowych. Miąższość osadów lodowcowych wynosi przeciętnie 1 – 3 m, a maksymalnie 13,0 m. Na obszarze Wzniesień Żarskich występują pojedyncze wzgórza i pagórki zbudowane z piasków i żwirów z licznymi głazami określonymi jako moreny czołowe. Pozostałe moreny usytuowane są na linii biegnącej od Surowej przez Bieniów do Włostowa (na wschód od granicy gminy). W ich budowie biorą udział piaski i żwiry z porwakami glin i mułków zastoiskowych występujących w sąsiedztwie moren czołowych. Spotyka się w nich również liczne bloczki i głazy materiału północnego. Wyżej zalegają utwory wodnolodowcowe pochodzące z deglacjacji lądolodu zlodowacenia warty. Najstarszymi osadami z okresu zlodowaceń północnopolskich (zlodowacenia wisły) są osady piaszczysto – mułkowo – pylaste. W stropie tych utworów występują torfy i gytie. Miąższość tej serii wynosi maksymalnie 11,5 m. Z fazy postoju zlodowacenia wisły pochodzą piaski i żwiry wodnolodowcowe, tworzące wąskie pasy wychodni przylegające do ostańców erozyjnych. Dużo większy zasięg mają piaski i żwiry rzeczne budujące w dolinach Lubszy i Szyszyny taras rzeczny o wysokości od 14 do 16 m n. p. rzeki. Utwory rzeczne osiągają maksymalnie 13,8 m miąższości. W okolicy Guzowa występują pagórki moren czołowych wznoszące się kilka metrów nad poziom otoczenia. Następnym ogniwem zlodowacenia wisły są gliny zwałowe oraz piaski i żwiry lodowcowe występujące w sąsiedztwie moren czołowych. Duży obszar pokrywają utwory piaszczysto – żwirowe pochodzenia pradolinnego. W okresie między zlodowaceniem wisły, a holocenem powstały piaski i mułki deluwialne oraz piaski eoliczne drobno- i średnioziarniste oraz towarzyszące im wydmy do 14 metrów wysokości względnej. Formy te dość licznie występują w Obniżeniu Nowosolskim, Kotlinie Zasieckiej, a także w północnej części Wzniesień Żarskich.

W najmłodszym okresie czwartorzędu – holocenie tworzyły się piaski i namuły den dolinnych oraz piaski i żwiry tarasów zalewowych. W dolinie Lubszy na powierzchni tarasów zalewowych lokalnie zachowały się pokrywy madowe. Na obszarze Obniżenia Nowosolskiego w obniżeniach powstawały namuły. Są to piaski drobnoziarniste i pylaste oraz mułki z dużą zawartością części organicznych powstałe w starorzeczach lub zagłębieniach bezodpływowych. Najmłodsze utwory holocenu to torfy. Są to przeważnie torfy niskie, turzycowo – mszyste, często zailone lub przewarstwione piaskami, często podścielone gytiami. Ich maksymalna miąższość dochodzi do około 2,0 m.

1.4.2. Złoża kopalin[2].

Na terenie gminy Jasień znajdują się 4 udokumentowane złoża kopalin. Są to:

- 1 złoże węgla brunatnego „Lubsko" (WB 794);
- 2 złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej: „Drzeniów" (IB 2346) i „Jasień II" (IB 2333);
- 2 złoża kruszywa naturalnego: „Guzów" (KN 20316) i „Jasionna" (KN 5157).

WĘGIEL BRUNATNY:

W północno – zachodniej części gminy znajduje się fragment złoża węgla brunatnego „Lubsko" (środkowomioceński pokład węgla brunatnego). Całkowita powierzchnia złoża udokumentowanego w kategorii „D" wynosi 2674,43 ha. Kopalina występuje pod nadkładem o grubości do 184,4 m, średnio 106,3 m. Miąższość złoża kształtuje się w granicach 6,8 – 24,8 m. Złoże jest konfliktowe dla środowiska.

TABELA 18: Gmina Jasień – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoża węgla brunatnego „Lubsko" na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2020).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Ciepło spalania (kJ/kg)	22312	28140	26619
Wartość opałowa (kJ/kg)	8090	10333	9514
Zawartość ksylitu całkowitego (%)	0	8,53	2,77
Zawartość ksylitu włóknistego (%)	0	2,54	0,31
Zawartość Na_2O + K_2O (%)	0,03	0,34	0,14
Zawartość piasku (%)	2,09	11,73	5,90
Zawartość popiołu w stanie suchym (%)	8,17	32,08	17,25
Zawartość popiołu w stanie roboczym (%)	4,08	16,04	9,59
Zawartość siarki całkowitej (%)	0,62	5,18	2,43
Grubość nadkładu (m)	75,3	184,4	106,3
Miąższość złoża (m)	6,8	24,8	12,8
Głębokość spągu złoża (m)	82,6	209,0	117,7
Stosunek N/Z	b.d.	b.d.	8,7

SUROWCE ILASTE:

W zachodniej części gminy (na północny – zachód od Jurzyna) znajduje się fragment złoża iłów plioceńskich „Drzeniów". Całkowita powierzchnia złoża rozpoznanego w kategorii $B+C_1$ (Raczaszek, 1971) wynosi 7,4 ha. Kopalina występuje bezpośrednio na powierzchni lub pod nadkładem o grubości do 10,2 m, średnio 1,0 m, który stanowią: gleba, gliny i osady piaszczysto – żwirowe. Miąższość złoża kształtuje się w granicach 6,34 – 22,37 m. W obrębie iłów spotykane są przerosty mułków, piasków i żwirku kwarcowego, o miąższości do 2,0 m. Kopalina jest przydatna na potrzeby ceramiki budowlanej (do produkcji cegły pełnej i kratówki oraz pustaków). Złoże jest częściowo zawodnione. Z uwagi na wymogi ochrony środowiska naturalnego złoże należy do małokonfliktowych (klasa A).

[2] Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice nr 610 (Król, 2006) oraz *Kart Informacyjnych Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2020 – 2021).

TABELA 19: Gmina Jasień – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Drzeniów" na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2020).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Optymalna temperatura wypału (°C)	b.d.	b.d.	1100
Nasiąkliwość w wyrobach (%)	2,6	7,4	4,3
Skurczliwość wypalania (%)	b.d.	b.d.	5,7
Skurczliwość wysychania (%)	5,20	10,97	8,04
Woda zarobowa względna (%)	b.d.	b.d.	25,3
Wytrzymałość na ściskanie (kg/cm²)	442,6	651,1	586,0
Zawartość frakcji 0,002 – 0,05 mm (%)	20,0	43,0	32,4
Zawartość frakcji 0,05 – 2,0 mm (%)	17,0	55,0	24,9
Zawartość frakcji iłowej <0,002 mm (%)	25,0	54,5	42,3
Zawartość Al_2O_3 (%)	16,98	22,45	20,53
Zawartość CaO (%)	0,20	0,28	0,25
Zawartość MgO (%)	0,07	0,15	0,11
Zawartość SO_3 (%)	0,17	0,28	0,22
Zawartość Fe_2O_3 (%)	2,89	3,23	3,04
Zawartość SiO_2 (%)	63,56	70,50	66,22
Grubość nadkładu (m)	0,0	10,2	1,0
Miąższość złoża (m)	6,34	22,47	17,05
Głębokość spągu złoża (m)	b.d.	b.d.	18,05

Złoże iłów ceramiki budowlanej „Jasień II", położone w centralnej części gminy pomiędzy miastem Jasień a wsią Jabłoniec, zostało udokumentowane w kategorii $B+C_1$ (Benko, 1956). Aktualizacja dokumentacji nastąpiła w 2008 roku. Powierzchnia złoża wynosi 13,4 ha. Złoże budują iły mioceńskie, które wykorzystywane są do produkcji ceramiki budowlanej (czerwonej i klinkierowej). Złoże to przykrywa nadkład o grubości od 0 do 5,0 m, średnio 2,5 m wykształcony w postaci gleby, mułków, glin oraz utworów piaszczysto – żwirowych. Miąższość złoża wynosi od 13,0 do 21,5 m (średnio 18,0 m). Iły ze złoża „Jasień II" zalegają poziomo i nie wykazują zmian i zaburzeń. Zawartość marglu w iłach jest nieznaczna, skurczliwość wysychania w temperaturze 120 ºC wynosi od 6,0 do 10,5 %, średnia wytrzymałość na ściskanie 59,6 MPa, nasiąkliwość tworzywa wypalonego w temperaturze 900 ºC wynosi od 11,47 do 15,59 %, a wartość średnia wody zarobowej to 23 %. Kopaliną towarzysząca w złożu są czwartorzędowe piaski o miąższości od 1,3 do 4,0 m, wykorzystywane jako surowiec schudzający. Piaski te są udokumentowane w odrębnym polu położonym na zachód od złoża iłów. Złoże „Jasień II" z punktu widzenia ochrony złóż należy do złóż powszechnych, licznie występujących i łatwo dostępnych (klasa 4), a z uwagi na wymogi ochrony środowiska naturalnego do małokonfliktowych (klasa A).

Złoże „Jasień I", zlokalizowane w bliskim sąsiedztwie złoża „Jasień II", zostało wykreślone z bilansu zasobów.

TABELA 20: Gmina Jasień – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień II" na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2020).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Nasiąkliwość na gorąco (%)	0,49	1,66	b.d.
Nasiąkliwość w wyrobach (%)	b.d.	b.d.	6,1
Skurczliwość całkowita (%)	16,0	18,3	17,1
Skurczliwość wysychania (%)	7,2	11,4	9,3
Woda zarobowa względna (%)	20,7	25,7	23,0
Wytrzymałość na ściskanie (kg/cm²)	b.d.	b.d.	471,0
Grubość nadkładu (m)	0,0	5,0	2,5
Miąższość złoża (m)	13,0	21,5	18,0
Głębokość spągu złoża (m)	13,0	23,0	18,0

KRUSZYWO NATURALNE:

We wschodniej części gminy, na wschód od wsi Guzów, rozpoznane jest w kategorii C_1 złoże piasków i żwirów pochodzenia czwartorzędowego „Guzów". Złoże ma powierzchnię 1,178 ha, a średnia miąższość wydzielonego złoża w granicach bilansowych wynosi 7,32 m. Seria złożowa reprezentowana jest przez piasek średnioziarnisty o punkcie piaskowym 93 %, zawartości pyłów 1,55 % i gęstości nasypowej w stanie utrzęsienia 1,7645 Mg/m³ oraz pospółkę o punkcie piaskowym 55,2 %, zawartości pyłów 1,20 % i gęstości nasypowej w stanie utrzęsienia 1,8820 Mg/m³. Złoże jest konfliktowe dla środowiska ze względu na położenie w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wschodnie okolice Lubska".

TABELA 21: Gmina Jasień – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoża kruszywa naturalnego „Guzów" na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2021).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Piasek			
Gęstość nasypowa w stanie zagęszczonym (kg/m³)	b.d.	b.d.	17645
Punkt piaskowy (%)	b.d.	b.d.	93,9
Zawartość pyłów mineralnych (%)	b.d.	b.d.	1,55
Piasek ze żwirem			
Gęstość nasypowa w stanie zagęszczonym (kg/m³)	b.d.	b.d.	1882
Punkt piaskowy (%)	b.d.	b.d.	55,2
Zawartość pyłów mineralnych (%)	b.d.	b.d.	1,2
Łącznie całe złoże			
Grubość nadkładu (m)	0,2	3,0	0,8
Miąższość złoża (m)	3,5	13,2	7,32
Głębokość spągu złoża (m)	2,0	13,5	8,0
Stosunek N/Z	0,0	0,67	0,17

W zachodniej części gminy, na północ od wsi Jasionna, rozpoznane jest w kategorii C_1 jedno złoże piasków i żwirów pochodzenia wodnolodowcowego „Jasionna". Złoże „Jasionna" ma powierzchnie zaledwie 0,3 ha (Hryniewski, 1990). W nadkładzie o grubości 0,1 – 3,0 m, średnio 0,4 m, występuje warstwa gleby i gliny. Miąższość piasków i żwirów wynosi 1,0 – 4,8 m, średnio 2,9 m, a stosunek N/Z ma wartość 0,14. Kopalina zawiera: 44,5 – 79,1 %, średnio 68,6 % ziarn o średnicy do 2 mm i 0,1 – 1,5% pyłów mineralnych, a zanieczyszczenia obce i organiczne występują w ilościach śladowych. Kopalina nadaje się na potrzeby budownictwa i drogownictwa. Złoże jest suche i należy do powszechnie, licznie występujących i łatwo dostępnych (klasa 4). W odniesieniu do elementów środowiska złoże nie jest konfliktowe (klasa A).

TABELA 22: Gmina Jasień – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoża kruszywa naturalnego „Jasionna" na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2020).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Gęstość nasypowa w stanie zagęszczonym (kg/m³)	b.d.	b.d.	1700
Punkt piaskowy (%)	44,5	68,6	79,10
Zawartość frakcji do 2 mm (%)	44,5	79,1	68,6
Zawartość pyłów mineralnych (%)	0,1	1,5	b.d.
Grubość nadkładu (m)	0,1	3,0	0,4
Miąższość złoża (m)	1,0	4,8	2,9
Stosunek N/Z	b.d.	b.d.	0,14

TABELA 23: Gmina Jasień – charakterystyka złóż kopalin na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice (Król, 2006) oraz *Bilansu Zasobów Złóż Kopalin w Polsce według stanu na 31.12.2020 roku* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2021).

Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania	Zastosowanie kopaliny	Zasoby geologiczne bilansowe (tys. ton)	Przyczyny konfliktowości złoża
Lubsko	Wb	N	E	340668	Gl , K , L , U
Drzeniów	i(ic)	Z	Scb	381 (tys. m³)	–
Jasień II	i(ic)	G	Scb	2012 (tys. m³)	–
Guzów	pż	N	Sd, Skb	130,8	K
Jasionna	pż	Z	Sd , Skb	5	–
Jasień I	i(ic)	ZWB			

Rodzaj kopaliny: **i(ic)** – iły ceramiki budowlanej, **pż** – piaski i żwiry, **Wb** – węgiel brunatny.

Stan zagospodarowania: **G** – zagospodarowane (eksploatowane okresowo), **N** – niezagospodarowane, **Z** – zaniechane , **ZWB** – wykreślone z bilansu zasobów.

Zastosowanie kopaliny: **E** – kopaliny energetyczne, **Scb** – ceramiki budowlanej, **Sd** – drogowe, **Skb** – kruszywo budowlane.

Przyczyny konfliktowości: **Gl** – ochrona gleb, **K** – krajobraz, **L** – ochrona lasów, **U** – ogólna uciążliwość dla środowiska.

1.4.3. Perspektywy i prognozy występowania kopalin[3].

W rejonie obejmującym obszar gminy Jasień prowadzone były prace geologiczno – poszukiwawcze złóż w celu udokumentowania: kredy jeziornej, kruszywa naturalnego i torfów. Po przeprowadzonej analizie wierceń archiwalnych, opracowań geologicznych, inwentaryzacji surowców mineralnych oraz mapy geologicznej wytypowano 2 obszary perspektywiczne i 1 obszar prognostyczny dla występowania kopalin.

W okolicach Guzowa wyznaczono obszar perspektywiczny kruszywa naturalnego (Dzioba, 1985). Badania poszukiwawcze potwierdziły występowanie utworów piaszczysto – żwirowych występujących w postaci nieregularnych soczew i płatów, przewarstwionych utworami gliniasto – ilasto – pylastymi. Miąższość kruszywa wynosi 5,7 m.

Wokół złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Drzeniów" wyznaczono drugi obszar perspektywiczny, którego część wschodnia znajduje się w granicach gminy Jasień.

Poszukiwania torfów prowadzono w rejonie Jasienia (Ostrzyżek, Dembek, 1997). Pomiędzy Mirkowicami i Wiciną wyznaczono obszar prognostyczny. Występują tam torfy turzycowiskowo – olesowe i olesowo – turzycowiskowe, mające średnią miąższość od 1,61 do 1,90 m. Ich średnia popielność mieści się w granicach od 9,1 do 12,1 %, a stopień rozkładu od 27 do 38 %. Powierzchnia występowania torfów wynosi 248 ha, natomiast zasoby oszacowano na 4536 tys. m³.

W rejonie Lipska Żarskiego i Świbnej prowadzono prace poszukiwawcze w celu udokumentowania złóż kruszywa naturalnego grubego (Turczyn, Kukla, 1975). Nawiercono tam utwory piaszczyste z niewielką domieszką frakcji żwirowej oraz silnie zailone. Obszary te uznane zostały za negatywne.

W latach 70–tych XX wieku prowadzono prace mające na celu udokumentowanie złóż kredy jeziornej. Prace te prowadzone między innymi w rejonie Guzowa, Jasienia, Wiciny i Zabłocia (Turczyn, Fonał, 1973; Chruszcz, 1977) nie dały pozytywnych wyników. W żadnym z kilkunastu odwierconych otworów nie natrafiono na kredę jeziorną.

1.4.4. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Na terenie gminy Jasień nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

1. 5. Geomorfologia.

1.5.1. Charakterystyka makroregionów i mezoregionów[4].

Wzniesienia Zielonogórskie (315.7) to pas wzniesień na południe od Pradoliny Warciańsko – Odrzańskiej, związany z maksymalnym zasięgiem zlodowacenia wiślańskiego w fazie leszczyńskiej. Za ich granicę przyjęto dolinę dolnej Nysy Łużyckiej na zachodzie i poprzeczny w stosunku do pradolin odcinek doliny Odry na północ od Nowej Soli. Od południa obrzeżenie stanową Obniżenie Nowosolskie, uważane za część Pradoliny Głogowsko –

[3] Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice nr 610 (Król, 2006).
[4] J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, 1998.

Baruckiej, i Wzniesienia Żarskie, należące do Wału Trzebnickiego. Jest to niewielki, w znacznej części zalesiony region, o powierzchni 1,4 tys. km². W rejonie Zielonej Góry wzniesienia osiągają ponad 200 m n.p.m.

Wzniesienia Gubińskie (315.71) znajdują się pomiędzy Doliną Środkowej Odry a dolinami jej dopływów – Bobru na wschodzie i Nysy Łużyckiej na zachodzie. Od południa ograniczają je pradolinowe Obniżenie Nowosolskie oraz Wzniesienia Żarskie. Region tworzą wzgórza morenowe i kemowe związane z zasięgiem fazy leszczyńskiej, dochodzące w części wschodniej do wysokości 125 m n.p.m. Występują również małe jeziora (Jańsko). Łącznie zajmują około 750 km² powierzchni. Wyróżniono tu 6 mikroregionów (Krygowski, 1961), z których *Równina Jasienicka* obejmuje środkowo – północną część gminy Jasień.

Obniżenie Dolnołużyckie (Spreewald) (317.2) leży prawie w całości na terytorium Niemiec (zlewnia rzeki Spree) i tylko częściowo obejmuje zlewnię Nysy Łużyckiej i Lubszy. Rejon ciągnący się wzdłuż rzeki Spree określany jest jako specyficzna kraina bagien i splątanych cieków. Obniżenie Dolnołużyckie jest częścią Nizin Sasko – Łużyckich.

Kotlina Zasiecka (317.23) jest niecką końcową lobu lodowca warciańskiego. Przecina ją Nysa Łużycka i poprowadzona wzdłuż niej granica polsko – niemiecka. Polska część Kotliny Zasieckiej ma około 200 km² powierzchni i sięga po Wzniesienia Gubińskie oraz rzekę Lubszę w okolicach Jasienia.

Obniżenie Milicko – Głogowskie (318.3) nie jest jednorodne krajobrazowo. Obejmuje dwa kotlinowate zagłębienia odwadnianie przez rzekę Barycz, uważane za misy końcowe jęzorów lodowca warciańskiego, fragment doliny Odry o charakterze pradoliny oraz jej przedłużenie pomiędzy Wałem Zielonogórskim a Wzgórzami Dalkowskimi i Żarskimi, przecięte w poprzek przez Bóbr i Nysę Łużycką. W całości Obniżenie Milicko – Głogowskie uważane jest za część tak zwanej pradoliny barucko – głogowskiej, która ma swój dalszy ciąg na terenie Niemiec na zewnątrz form marginalnych fazy leszczyńskiej (brandenburskiej) zlodowacenia wiślańskiego po okolice miejscowości Baruth i Lückenwalde. Dno Obniżenia Milicko – Głogowskiego pochyla się od około 120 m n.p.m. w okolicach Odolanowa do około 70 m n.p.m. w okolicach Nowej Soli. Dalej ku dolinie rzeki Spree jest niewyrównane, wznosząc się do około 80 m n.p.m. i obniżając za Nysą Łużycką w Spreewaldzie do 50 – 60 m n.p.m. Omawiana bruzda w obrębie wysoczyzn i wzgórz ma w granicach Polski około 3,2 tys. km² powierzchni.

Obniżenie Nowosolskie (318.31) jest uważane za część pradoliny barucko – głogowskiej, której przedłużenie na terenie Niemiec ciągnie się na południe od Berlina aż po Łabę na zewnątrz moren czołowych fazy brandenburskiej (leszczyńskiej) zlodowacenia wiślańskiego. Obniżenie Nowosolskie od północy obramowuje Wał Zielonogórski, od południa Wzgórza Dalkowskie i Żarskie. Między Nową Solą a Lubskiem na granicy Kotliny Zasieckiej ma ono około 90 km długości, 2 – 6 km szerokości i około 520 km² powierzchni, a przecina je w poprzek dolina Bobru. Po obu stronach Bobru występują znaczne powierzchnie leśne.

Wał Trzebnicki (318.4) jest równoleżnikowym pasmem wzniesień o długości około 200 km, szerokości kilkunastu km i wysokości względnej 100 – 150 m. Ciągnie się od okolic Żar na zachodzie po okolice Ostrzeszowa na wschodzie, przy czym kulminacje przekraczają wysokość 200 m n.p.m., a w kilku miejscach nawet 250 m n.p.m. Zajmuje powierzchnię około 3,2 tys. km² i składa się z 6 różnych członów. Uważa się go za granicę zasięgu lodowca warciańskiego. Moreny akumulacyjne w stosunku do całego pasma wzniesień są niewielkie, Wał Trzebnicki stanowi natomiast strefę zaburzeń glacjotektonicznych, które sfałdowały warstwy mioceńskie z węglem brunatnym. Ze względu na większe opady atmosferyczne niż na terenach przyległych lasy mają skład gatunkowy podobny jak na terenach wyżynnych. Są to nierzadko lasy bukowe z jodłą i świerkiem, przy czym tu przebiega

północna granica ich zasięgu. W podziale geobotanicznym Polski W. Szafera Wał Trzebnicki wyodrębniono pod nazwą krainy Wzgórz Trzebcnicko – Ostrzeszowskich, zaliczonej do poddziału wyżyn środkowych.

Wzniesienia Żarskie (318.41) są zachodnim członem Wału Trzebnickiego pomiędzy Wzniesieniami Łużyckimi (w szczególności Wałem Mużakowskim) a Wzgórzami Dalkowskimi. Od północnego – zachodu sąsiadują z Kotliną Zasiecką, od południa z Kotliną Żagańską. Wzniesienia Żarskie zajmują powierzchnię około 550 km² i przedstawiają system rozczłonkowanych równin i wzgórz morenowych z wyciśniętymi mioceńskimi warstwami węglonośnymi. Lasy pokrywają znaczną część terenu. Przeważają bory sosnowe, ale występują również buk, jodła i świerk. Wyróżniono tu 3 mikroregiony (Bartkowski, 1970; Walczak, 1970): Wysoczyzna Żarska (318.411), Wzgórza Żarskie (318.412) i Obniżenie Bobrzańskie (318.413). Rejon gminy Jasień obejmuje *Wysoczyzna Żarska*, która jest równiną morenową o wysokości do około 180 m n.p.m., opadająca ku północy wyraźnym stopniem terenowym.

1.5.2. Rzeźba terenu[5].

Współczesna rzeźba terenu gminy Jasień jest wynikiem zachodzących tu niegdyś procesów tektonicznych i neotektonicznych, glacjalnych, fluwioglacjalnych, peryglacjalnych, eolicznych i erozji oraz akumulacji rzecznej, a także działalności człowieka (antropogenicznych). Pod względem ukształtowania terenu rejon gminy jest typowy dla obszarów niżowych, jednak miejscami charakteryzuje się dość zróżnicowaną rzeźbą terenu. Główne rysy rzeźby współczesnej powstały w okresie recesji lądolodu bałtyckiego z fazy leszczyńskiej po fazę poznańską oraz w okresie recesji lądolodu środkowopolskiego stadiału Warty. Schyłek pełnego glacjału i późny glacjał były okresami, w których dominowały procesy zaostrzające rysy rzeźby. Powstały np.: wydmy, wytopiska, odpreparowane zostały rynny glacjalne, itp. Od początku holocenu przeważają procesy łagodzące rzeźbę.

Północno – zachodnią część gminy zajmuje Kotlina Zasiecka, która stanowi nieckę końcową lobu stadiału Warty. W większości obszar kotliny zajmuje wysoczyzna morenowa z nałożonymi na nią równinami akumulacyjnymi, kemami i ozami. Występują tu wydmy, niecki deflacyjne wypełnione torfami oraz płaskie powierzchnie piaszczyste. Rzędne terenu osiągają wartości od 75 do 97 m n.p.m. Wzdłuż linii wyznaczonej przez krawędzie strefy pagórków morenowych występują zaburzenia glacitektoniczne. Widoczne jest to w sąsiedztwie wsi na linii Dłużek – Świbinki – Lisia Góra (na zachód od Jasienia). Kulminacje tych wzniesień osiągają wysokości od 115 do 136 m n.p.m. Jest to strefa przejściowa pomiędzy Kotliną Zasiecką a Wzniesieniami Żarskimi. W granicach miasta Jasień Kotlina Zasiecka jest płaska i rozpościera się między dolinami rzek Lubszy (na wschodzie) i Makówki (na zachodzie), a rzędne terenu zawierają się w granicach od 80 do 90 m n.p.m. Obejmuje ona zatem większą, zasadniczą, zajętą przez osadnictwo, część miasta.

Środkowo – północna część gminy znajduje się w zasięgu Wzniesień Gubińskich (Równiny Jasienickiej). Na północ od linii Budziechów – Mirkowice – Wicina – Guzów – Zabłocie jest to płaski, podmokły basen, zajęty przez dolinę rzeki Ług (Kanał Młyński). Rzędne terenu wynoszą tu niewiele ponad 75 m n.p.m. Jest to obszar rozległej akumulacji torfów. Na południe od doliny Ługu teren wyraźnie wznosi się, aż po linię Jasień – Wicina – Guzów – Zabłocie, gdzie rozciąga się wąska strefa pagórków moreny czołowej o rzędnych od 100 do 125 m n.p.m, rozcięta doliną rzeki Szyszyny. Jest to strefa przejściowa pomiędzy Wzniesieniami Gubińskimi a Wzniesieniami Żarskimi. W granicach miasta Jasień Wzniesienia Gubińskie charakteryzują się dość zróżnicowaną rzeźbą terenu, przede

[5] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) oraz w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

wszystkim ze względu na kulminację wzniesienia Górki Flöthera (ponad 100 m n.p.m.), które od południa i zachodu opływa rzeka Lubsza, przepływająca tu na wysokości od 87 do 79 m n.p.m. Na pozostałym obszarze miasta (część południowo – wschodnia) rzędne terenu wynoszą przeciętnie około 90 m n.p.m. Dolina rzeki Lubszy w rejonie Kotliny Zasieckiej i Wzniesień Gubińskich jest już szeroka, o płaskim dnie, miejscami wypełniona torfami.

Północno – wschodnią, niewielką część gminy (tereny leśne na północ od Zabłocia), stanowi Obniżenie Nowosolskie. Na analizowanym obszarze wykazuje ono wyraźne nachylenie w kierunku zachodnim. Praktycznie cały ten obszar zajmuje terasa wysoka, w obrębie której występują pagórki wydmowe. Terasa wysoka pradoliny zachowała się na dziale wodnym między Bobrem a Nysą Łużycką. Rzędne terenu zamykają się w granicach od około 80 do 95 m n.p.m.

Południową część gminy stanowią Wzniesienia Żarskie (Wysoczyzna Żarska). W rzeźbie terenu zaznacza się dość wyraźnie system rozczłonkowanych równin i wzgórz morenowych. Dominuje wysoczyzna morenowa falista (deniwelacje od 3 do 10 m), przechodząca na południe w wysoczyznę morenową silnie sfałdowaną (deniwelacje ponad 10 m). Powierzchnia wysoczyzny jest tu porozcinana dolinami rzecznymi dopływów Nysy Łużyckiej. Szczególnie wyraźnie zaznacza się wąska i jeszcze dość głęboko wcięta dolina rzeki Lubszy. Wysoczyzna Żarska opada ku północy dość wyraźnym stopniem terenowym. Rzędne terenu kształtują się tu od około 100 m n.p.m. (poziom rzeki Lubszy) do 166 m n.p.m. (Góra Owcza).

1.5.3. Czynne procesy geomorfologiczne.

Na terenie gminy Jasień do czynnych procesów geomorfologicznych należą przede wszystkim:

- działalność transportowa rzek;
- działalność akumulacyjna rzek;
- działalność denudacyjna rzek – erozja rzeczna: erozja wsteczna, erozja wgłębna, erozja denna, erozja boczna;
- akumulacja pokryw torfowych;
- akumulacja i denudacja pokryw lessowych;
- procesy stokowe – ruchy masowe;
- denudacja stromych stoków użytkowanych ornie na drodze erozji wodnej;
- działalność wiatru: transportowa, niszcząca, budująca.

Na terenie gminy nie występują osuwiska i obszary narażone na występowanie ruchów masowych. Według *Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusz Krzystkowice nr 610 (Państwowy Instytut Geologiczny 2006, aktualizacja 2015), w kilku rejonach gminy występują obszary predysponowane do występowania ruchów masowych:

- na południowy – zachód od Świbnej (po wschodniej stronie doliny rzeki Lubszy) – obszary leśne;
- na wschód od Jasienia (po wschodniej stronie linii kolejowej) – obszary leśne;
- pomiędzy Jasieniem a Wiciną (na południe od Mirkowic) – obszary leśne.

Miejscami występują także grunty podatne na denudację naturogeniczną i uprawową, zlokalizowane w następujących rejonach gminy:

- na północ od Zabłocia (północno – wschodnie krańce gminy) – obszary leśne;
- pomiędzy Jasieniem a Wiciną (na południe od Mirkowic) – obszary leśne.
- na zachód od Jasienia (na północ od linii Lisia Góra – Zieleniec – Jasionna – Jurzyn) – obszary leśne.

Wyszczególnione powyżej procesy geologicznie mogą stanowić miejscami przeszkody w zabudowie terenu, zwłaszcza w podmokłych dolinach rzecznych i na stromszych stokach o nachyleniu przekraczającym 10 %. W dokumentach planistycznych powinno unikać się lokalizacji zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej na terenach podatnych na zalewy powodziowe, podtopienia i erozję. W rejonach podatnych na erozję zakazane powinno być usuwanie roślinności drzewiastej i krzewiastej, nakazane natomiast stosowanie pasów takiej zieleni. Dotyczy to w szczególności obszarów najsilniej urzeźbionych w rejonach wielkoprzestrzennych gruntów ornych.

1. 6. Hydrologia.

1.6.1. Wody podziemne[6].

Omawiany obszar, według regionalizacji zwykłych wód podziemnych (Paczyński, 1993, 1995), znajduje się w regionie wielkopolskim i obejmuje części subregionów: zielonogórsko – leszczyńskiego, pradoliny barucko – głogowskiej i trzebnickiego. Na omawianym obszarze głównym kolektorem wód podziemnych są piaszczysto – żwirowe utwory czwartorzędu oraz paleogenu i neogenu. Piętra wodonośne kredy, triasu i permu nie mają większego znaczenia, ze względu na głębokość zalegania, słabą wodonośność i prawdopodobnie wysokie zmineralizowanie wód (Bielecka, 2002).

W zasięgu utworów czwartorzędowych można wydzielić trzy poziomy wodonośne: współczesnych dolin rzecznych, pradolin i wysoczyzny. Poziom wodonośny w dolinach rzecznych i pradolinach jest pozbawiony naturalnej izolacji, zwierciadło wody ma charakter swobodny i występuje najczęściej na głębokości poniżej 5 m (lokalnie na głębokości 5 – 15 m). Miąższość utworów wodonośnych wynosi od kilku metrów (w pobliżu wychodni utworów paleogenu i neogenu) do ponad 40 m (w osi pradolin). Odpowiednio wydajności studni w tych rejonach kształtują się w zakresie od kilku do 120 m³/h, przy depresjach od 4,0 do 6,8 m. Wodoprzewodność wynosi od poniżej 100 do ponad 1500 m²/d, a współczynnik filtracji waha się w zakresie 1,0 – 188,4 m/d. Na wysoczyznach czwartorzędowy poziom wodonośny może być częściowo izolowany nieprzepuszczalną warstwą glin zwałowych lub mułków zastoiskowych. Zwierciadło wody ma wtedy charakter napięty. Poziom wodonośny występuje w przedziałach głębokości 5 – 15 m i 15 – 50 m, a wydajności studni kształtują się w zakresie 10 – 30 m³/h (lokalnie do 50 m³/h), przy depresjach od 0,4 do 1,2 m. Wodoprzewodność waha się od poniżej 100 do 500 m²/d, a wartość współczynnika filtracji wynosi od 4,5 do 89,4 m/d. Ogólnie można przyjąć, że czwartorzędowe piętro wodonośne charakteryzuje się jakością średnią (klasa IIb) i bardzo dobrą (klasa I) (według klasyfikacji wód podziemnych z 2002 roku). Punktowo występują wody klasy IIa, III i pozaklasowe. Przed spożyciem wody te wymagają prostych zabiegów uzdatniających. Na jakość wód podziemnych wpływają głównie zawartości żelaza, manganu i amoniaku. Jakość wód podziemnych jest jednak nietrwała z uwagi na brak izolacji i obecność ognisk zanieczyszczeń. Głównym zagrożeniem dla jakości wód podziemnych jest powszechny brak kanalizacji terenów miejskich (Jasień jest tylko częściowo skanalizowany) i na obszarach wiejskich. Wskaźnikiem zanieczyszczenia wód podziemnych, w tym przypadku, może być obecność jonów amonowych.

Poziom wodonośny w obrębie piętra neogenu i paleogenu występuje w osadach piaszczysto – żwirowych na głębokościach od 5 do ponad 100 m i posiada miąższość od 20 do 40 m. Wydajności studni najczęściej kształtują się w zakresie 10 – 30 m³/h (maksymalnie do 50 m³/h), przy depresjach od 2,3 – 14,0 m. Współczynnik filtracji waha się w zakresie 1,1 – 63,9 m/d. Zwierciadło wody ma charakter artezyjski lub subartezyjski. Wodonośność utworów paleogenu i neogenu na analizowanym terenie jest stosunkowo słabo zbadana. Pod względem

[6] Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice nr 610 (Maćków, 2006) oraz *Komentarza do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006).

hydrogeologicznym rozpoznane zostały tylko częściowo utwory wodonośne serii Gozdnicy (w południowej części gminy) oraz górne partie wodonośne miocenu (w okolicach Jasienia) do głębokości około 150 m. Wody z tego poziomu ujmowane są między innymi w Świbnej. Wydajności pojedynczych studni wahają się tam od 10 do 30 m³/h (maksymalnie 50 m³/h) przy depresji od 9,0 do 14,0 m. Ogólnie jakość wód podziemnych tego piętra wodonośnego można określić jako średnią (klasa IIb), natomiast lokalnie mogą występować wody klas: I, IIa, III i pozaklasowe. Na klasyfikacje tych wód wpływ mają nadmierne stężenia manganu i żelaza. Wody te przed wykorzystaniem wymagają prostego uzdatniania. Do największych ujęć zlokalizowanych w obrębie gminy należy ujęcie wodociągowe w Jasieniu.

1.6.2. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP), wyznaczone dla terenu całej Polski w opracowaniu A. Kleczkowskiego (1990), to wytypowane do ochrony obszary występowania tych zbiorników wód podziemnych, które spełniają określone wymogi ilościowe oraz jakościowe i w świetle tego są istotne w skali kraju dla zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Za GZWP uznane zostały te kolektory wód podziemnych (lub ich części), w obrębie których:

- wydajność potencjalna pojedynczego otworu studziennego przekracza 70 m³/h;
- wydajność ujęcia wielostudziennego wynosi ponad 10 000 m³/d;
- wodoprzewodność przekracza 10 m²/h (240 m²/d);
- jakość wód pozwala na wykorzystanie ich, bez uzdatniania, lub po uzdatnieniu, jako wód do picia dla ludności (klasa I sensu *A. Macioszczykowa, 1987*, z podklasami Ia, Ib, Ic i Id).

Dopuszczono przy tym zastosowanie obniżonych, indywidualnych dla każdego zbiornika, wymogów ilościowych. Pozwoliło to na wyróżnienie w obrębie obszarów deficytowych pod względem zasobów wód podziemnych, tych partii zbiornikowych, które jednak mają istotne regionalne znaczenie praktyczne, jako główne źródła zaopatrzenia ludności w wody pitne.

Według *Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych* (GZWP) (Kleczkowski, 1990) przez centralną część gminy przebiega, z północnego – wschodu na południowy – zachód, czwartorzędowy główny zbiornik wód podziemnych nr 301 „Pradolina Zasieki – Nowa Sól". Jednakże dotychczas nie sporządzono stosownej dokumentacji hydrogeologicznej dla zachodniej części GZWP nr 301 (w tym w rejonie gminy Jasień), stąd rejon na zachód od doliny rzeki Bóbr nie widnieje on w wykazie udokumentowanych GZWP.

1.6.3. Jednolite części wód podziemnych.

Zgodnie z definicją podaną w Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW), jednolite części wód podziemnych – (*groundwater bodies*) obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych. Znaczący przepływ wód podziemnych według RDW jest to taki przepływ, którego nie osiągnięcie na granicy JCWPd z wodami powierzchniowym lub z ekosystemem lądowym powodowałoby znaczące pogorszenie ekologicznej lub chemicznej jakości wód powierzchniowych lub znaczną szkodę dla bezpośrednio zależnego od wód podziemnych ekosystemu lądowego. Pobór wód podziemnych znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę do spożycia jest to pobór wynoszący średnio ponad 10 m³/d albo pobór zaopatrujący co najmniej 50 osób. JCWPd zostały wyznaczone z uwzględnieniem typów i rozciągłości poziomów wodonośnych, związku wód podziemnych z ekosystemami lądowymi i wodami powierzchniowymi, możliwością poboru wód oraz w nawiązaniu do charakteru i zasięgu antropogenicznego przekształcenia chemizmu i dynamiki wód podziemnych. Gmina Jasień znajduje się

w granicach rejonów JCWPd nr 76 i 77. Poniższa rycina obrazuje lokalizację zasięgów poszczególnych JCWPd i GZWP w południowej części województwa lubuskiego na tle skorowidza arkuszów *Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*. Gmina Jasień umiejscowiona jest w południowo – zachodniej części mapy, na pograniczu arkuszy nr 609 i 610.

RYCINA 5: Gmina Jasień – lokalizacja JCWPd nr 76 i 77.

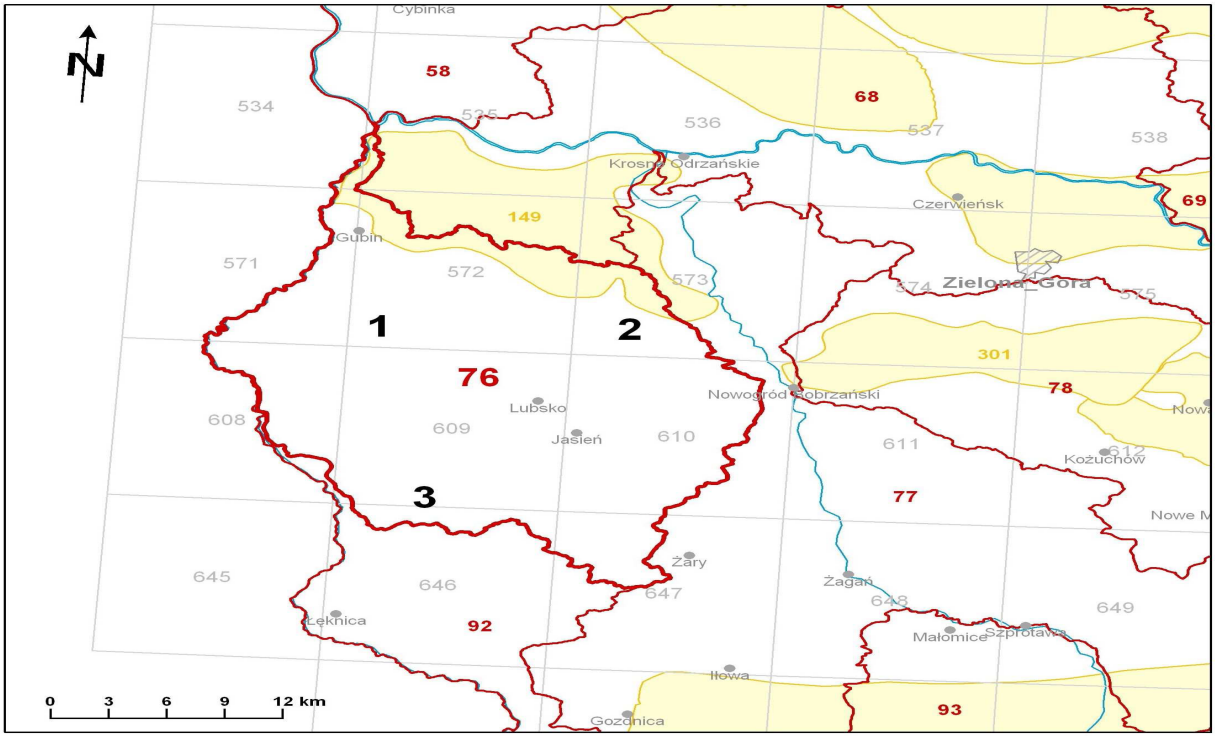

Źródło reprodukcji: http://psh.pgi.gov.pl/charakterystyka_jcwpd.html

JCWPd nr 76:

Rejon JCWPd nr 76 obejmuje powierzchnię całkowitą wynoszącą 1171,2 km² w Regionie Środkowej Odry w województwie lubuskim.

Schemat krążenia wód: Decydującą rolę w zasilaniu poziomów czwartorzędowych pełni bezpośrednia infiltracja opadów atmosferycznych w osady piaszczysto – żwirowe lub przesiąkanie wód przez nadkład utworów półprzepuszczalnych. Zbiornik pradoliny jest dodatkowo alimentowany wodami spływającymi lateralnie z obszarów wysoczyznowych. Podrzędne znaczenie ma zasilanie z głębszych poziomów wodonośnych, głównie w obrębie głęboko wciętych dolin kopalnych, gdzie istnieją strefy kontaktów z paleogeńsko – neogeńskimi poziomami wodonośnymi. Przepływ wód podziemnych, w obrębie omawianego obszaru, związany jest obszarami alimentacji poziomów wodonośnych kenozoiku na obszarach równiny rzeki Lubszy i sandru Krosno – Gubin, częściowo Wysoczyzny Żarskiej oraz doliny Nysy Łużyckiej na zachodzie. Ten układ wymusza przepływ wód podziemnych głównie w kierunku północno – zachodnim i zachodnim, zarówno dla piętra czwartorzędowego jak i paleogeńsko – neogeńskiego. Kierunek przepływu wód poziomu przypowierzchniowego czwartorzędowego determinuje morfologia terenu, ale decydujący wpływ ma stanowiąca bazę drenażu dolina Nysy Łużyckiej wraz z jej prawostronnymi dopływami (w szczególności Lubszą). Nysa Łużycka uniemożliwia także transgraniczny przepływ wód tego poziomu. Analiza powierzchni piezometrycznej wskazuje na lokalne zmiany kierunków przepływu wód podziemnych. W odniesieniu do przypowierzchniowego poziomu czwartorzędowego, pełniącego

rolę głównego poziomu użytkowego o swobodnym reżimie wód, zmienność kierunków przepływu zaznacza się w rejonie Wału Brodzkiego, dolnego odcinka rzeki Lubszy i Wzniesień Żarskich. Kolejnym czynnikiem mogącym mieć wpływ na zmienność kierunków przepływu są struktury kopalne, niekiedy rozcinające cały kompleks osadów neogenu i paleogenu, co skutkuje powstawaniem kontaktów hydraulicznych pomiędzy poszczególnymi poziomami wodonośnymi. Na obszarach pradolinnych i wysoczyznowych piętro paleogeńsko – neogeńskie zasilane jest od góry wodami przesiąkającymi przez przepuszczalne i półprzepuszczalne osady nadkładu. W miejscach zaburzeń tektonicznych (Wał Mużakowski i Wzgórza Żarskie) oraz wychodni, wody opadowe infiltrują bezpośrednio w odsłonięte, neogeńskie osady piaszczyste. W rejonach kontaktów hydraulicznych i głębokich rozmyć erozyjnych piętro to zasilają wody przesączające się bezpośrednio z piętra czwartorzędowego. Powierzchnia piezometryczna neogeńskiego poziomu wodonośnego układa się współkształtnie do powierzchni poziomu czwartorzędowego. Przepływ wód podziemnych w obrębie piętra paleogeńsko – neogeńskiego odbywa się w kierunku północno – zachodnim i zachodnim w stronę Nysy Łużyckiej, jednakże w przypadku poziomu neogeńskiego, ten kierunek przepływu wód podziemnych, jest nieco zmieniony w strefie przygranicznej w rejonie Strzegów – Sadzarzewice. Spowodowane jest to eksploatacją złóż węgla brunatnego i odwadnianiem górotworu, w znajdującej się po stronie niemieckiej kopalni Janschwalde. Skutkuje to zmianą reżimu hydrodynamicznego w systemie neogeńskiego poziomu wodonośnego i powstaniem rozległego leja depresji, sięgającego również obszarów po stronie polskiej.

JCWPd nr 77:

Rejon JCWPd nr 77 obejmuje powierzchnię całkowitą wynoszącą 2654,7 km² w Regionie Środkowej Odry w województwie lubuskim. Rejon ten obejmuje jedynie północno – wschodnie krańce gminy.

Schemat krążenia wód: Ze względu na ukształtowanie terenu spływ wód powierzchniowych odbywa się w kierunku rzeki Bóbr i jej dopływów. Bóbr stanowi również bazę drenażu dla wód podziemnych piętra czwartorzędowego. Lokalnymi bazami drenażu w części zachodniej obszaru jest Czerna Wielka (lewobrzeżny dopływ Bobru), a w części wschodniej rzeki Szprotawa i Brzeźnica (dopływy prawobrzeżne). Generalnie spływ wód odbywa się w kierunku północnym. Lokalnie, jak to ma miejsce w przypadku rejonu rzeki Szprotawy, kierunek ten zmienić się może na południowo – zachodni. W części zachodniej wysokość powierzchni piezometrycznej obniża się od 220 do 40 m n.p.m. (przy ujściu Bobru do Odry), a we wschodniej od 140 do 110 m n.p.m. Zasilanie wód podziemnych tego piętra odbywa się poprzez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych w głąb nieizolowanych lub słabo izolowanych utworów piaszczysto – żwirowych. Neogeńskie piętro wodonośne charakteryzuje się naporowym, subartezyjskim zwierciadłem wody. Zasilanie wielowarstwowego systemu wodonośnego następuje drogą przesączania poprzez nadległe poziomy oraz przez okna hydrogeologiczne. Najkorzystniejsze warunki do wymiany wód z piętrem czwartorzędowym istnieją w rejonach występowania głębokich, czwartorzędowych, rynnowych struktur kopalnych. Jednakże ogólnie można przyjąć, że więź hydrauliczna pomiędzy poszczególnymi poziomami jest ograniczona, ponieważ tworzą one często izolowane warstwy i soczewy. Zasilanie starszych pięter odbywa się w obrębie stref zaangażowanych tektonicznie oraz w wyniku infiltracji wód z poziomów wyżejległych.

1.6.4. Wody powierzchniowe[7].

Obszar gminy Jasień należy w całości do dorzecza rzeki Odry, w obrębie zlewni rzeki Nysy Łużyckiej. Przez centralną część gminy przepływa rzeka Lubsza, prawobrzeżny dopływ Nysy Łużyckiej, o powierzchni zlewni 911,44 km². Płynie z południa na północ, dość znacznymi zakolami, często zmieniając po drodze kierunek. Prowadzi swoje wody z obszaru Wzniesień Żarskich (źródła na wysokości około 200 m n.p.m. w rejonie Olbrachtowa) przez Kotlinę Zasiecką i Wzniesienia Gubińskie, początkowo dość głęboko wciętą doliną. W granice gminy wpływa pomiędzy Jaryszowem a Lipskiem Żarskim na wysokości około 115 m n.p.m. Następnie od północnego – zachodu opływa Lipsk Żarski oraz od zachodu Świbną. W południowo – wschodnich granicach miasta Jasień, przecinając tunelem nieczynną linię kolejową nr 282, pojawia się na wysokości około 87 m n.p.m. Średni spadek jej doliny na analizowanym dotychczas obszarze wynosi około 2,1 ‰. W Jasieniu Lubsza początkowo płynie z południowego – wschodu na północny – zachód pomiędzy ulicami Żytnią i Okrzei a Tenisową i Ptasią. Dopływając do ul. Kolejowej (w rejonie parku) zmienia kierunek na zachodni, zbliżając się w rejonie ul. Konstytucji 3–go Maja niemal do samego centrum miasta, gdzie już w rejonie ul. Piwnej i Spokojnej obiera kierunek północny, który pozostanie już do granic miasta. Częsta zmiana kierunków przepływu, począwszy od ul. Kolejowej, związana jest z „koniecznością" opłynięcia Górki Flöthera. Miasto Jasień Lubsza opuszcza poniżej ul. Zielonogórskiej, w rejonie oczyszczalni ścieków, na wysokości około 79 m n.p.m. Poniżej Jasienia Lubsza wpływa do pradoliny. Sieć rzeczna jest tu gęsta i zawikłana. Występują liczne stawy i kanały. Koryto Lubszy na tym odcinku rozdziela się na liczne ramiona. Szerokość jej doliny miejscami osiąga tu 1,5 km. Lubsza opuszcza granice gminy poniżej Jasienia na wysokości 75 m n.p.m. Do Nysy Łużyckiej uchodzi w Gubinie na wysokości około 42 m n.p.m. Ogółem długość rzeki wynosi 68 km, z czego 13,5 km w granicach gminy Jasień.

Wschodnią część gminy odwadniają prawobrzeżne dopływy Lubszy: Kanał Młyński (Ług) oraz Uklejna (wpada do Lubszy tuż przy granicy gminy poniżej wsi Lipsk Żarski na wysokości około 110 m n.p.m.). Ług wypływa na zachód od wsi Włostów na wysokości około 120 m n.p.m. Początkowo płynie z południa na północ. W granice gminy wpływa na południowy – wschód od Zabłocia na wysokości około 80 m n.p.m. W rejonie Zabłocia, które początkowo opływa od wschodu, skręca zakolem na południe, przyjmując tutaj wody Wieprzyka płynącego z północy, i dalej kieruje się na zachód, wprowadzając swoje wody do Lubszy w rejonie miejscowości Białków na wysokości 75 m n.p.m. Długość Ługu w granicach gminy Jasień wynosi około 9 km. Największym dopływem Ługu jest Szyszyna, która bierze swój początek w rejonie miejscowości Surowa na wysokości około 155 m n.p.m. Płynie początkowo z południa na północ, następnie w sąsiedztwie Biedrzychowic Dolnych kieruje wody na północny – zachód. W granice gminy Jasień wpływa na wysokości około 100 m n.p.m., opływa od wschodu Wicinę, skręca na zachód i na północ od Mirkowic, na wysokości 75 m n.p.m., łączy swoje wody z wodami Ługu. Długość Szyszyny w granicach gminy Jasień wynosi około 4,5 km. Na południowy – wschód od Wiciny, na wysokości 81 m n.p.m., do Szyszyny wprowadza wody Korzenna, która wypływa na południe od wsi Łukawy na wysokości około 130 m n.p.m. W granice gminy wpływa powyżej wsi Roztoki na wysokości około 100 m n.p.m. Długość Korzennej w granicach gminy Jasień wynosi około 4,5 km.

Zachodnią część gminy, mniej zasobną w sieć hydrograficzną, odwadnia głównie lewostronny dopływ Lubszy – Makówka. Wypływa ona na wysokości około 140 m n.p.m. na Wysoczyźnie Żarskiej w sąsiedztwie wsi Golin. Płynie zakolami, zwłaszcza w górnym biegu, generalnie z południa na północ, często po drodze zmieniając kierunek. Początkowo w kierunku Jasienia (od Golina oraz pomiędzy Lisią Górą i Jabłońcem), płynie z południowego – zachodu na północny – wschód. Dopływając do granic Jasienia na wysokości około 92 m n.p.m.

[7] Częściowo na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006). Nazewnictwo cieków wodnych na podstawie *Mapy Podziału Hydrograficznego Polski*.

(południowo – wschodnie krańce miasta poniżej obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287) zmienia kierunek na zachodni, a później na północny, płynąc cały czas niemal wzdłuż południowych, zachodnich i północnych granic miasta. Granice Jasienia opuszcza na północnym – zachodnie, poniżej obwodnicy, na wysokości około 79 m n.p.m. Do Lubszy uchodzi na południe od Białkowa na wysokości 78 m n.p.m. Ogółem długość rzeki wynosi około 10,5 km. Do mniejszych cieków zachodniej części gminy, będących już dopływami Tymnicy (lewobrzeżny dopływ Lubszy), zaliczają się przede wszystkim Dopływ z Jasionnej, mający źródła powyżej wsi Bronice na wysokości około 150 m n.p.m., u podnóża Owczej Góry (166 m n.p.m.), oraz Dopływ spod Kolonii Dłużek, przepływający przez tereny leśne niemal równolegle, kilka km na północ, od Dopływu z Jasionnej.

Gęstość sieci rzecznej na obszarze gminy jest zróżnicowana. Na rozległym obszarze międzyrzecza Bobru i Lubszy (północno – wschodni rejon gminy) cieki praktycznie nie występują. Na południu (Wzniesienia Żarskie) sieć rzeczna jest dość rzadka, ale za to równomiernie rozłożona. Natomiast w północnej części gminy, na północ od linii Jasień – Wicina – Guzów – Zabłocie, sieć cieków jest bardziej rozbudowana. Występuje tu znaczne zagęszczenie kanałów i rowów melioracyjnych. W rejonach zatorfionych obniżeń lokują się stałe i okresowe podmokłości. Głównym kierunkiem spływu wód powierzchniowych jest kierunek zachodni. Zdecydowanie więcej cieków prowadzi swoje wody przez cały rok, tylko niewielkie, drobne cieki prowadzą wody okresowo. Pomiędzy Guzowem a Białowicami występuje dość rozległy obszar trwale podmokły, w obrębie którego bifurkują wody Ługu i Szyszyny. Poza tym w obrębie zlewni Lubszy występują pojedyncze, izolowane zagłębienia bezodpływowe typu ewapotranspiracyjnego i kilka typu chłonnego. Największe skupisko tych zagłębień zlokalizowano w sąsiedztwie wododziału Lubszy i Makówki, na północ od Jasienia.

TABELA 24: Gmina Jasień – jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) – (I).

Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Region wodny
PLRW600018174816	Lubsza od źródła do Uklejnej	Potok nizinny żwirowy	Środkowej Odry
PLRW600019174871	Lubsza od Uklejnej do Pstrąga	Rzeka nizinna piaszczysto – gliniasta	
PLRW600001696	Kanał Dychowski	typ nieokreślony	
PLRW600017174829	Kanał Młyński	Potok nizinny piaszczysty	
PLRW600017174849	Kurka z Jeziorem Jańsko	Potok nizinny piaszczysty	
PLRW600017174818	Makówka	Potok nizinny piaszczysty	
PLRW600017174869	Tymnica	Potok nizinny piaszczysty	

Źródło: *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*, 2016.

TABELA 25: Gmina Jasień – jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) – (II).

Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Status JCWP
PLRW600018174816	Lubsza od źródła do Uklejnej	naturalna część wód
PLRW600019174871	Lubsza od Uklejnej do Pstrąga	naturalna część wód
PLRW600001696	Kanał Dychowski	sztuczna część wód
PLRW600017174829	Kanał Młyński	naturalna część wód
PLRW600017174849	Kurka z Jeziorem Jańsko	silnie zmieniona część wód
PLRW600017174818	Makówka	silnie zmieniona część wód
PLRW600017174869	Tymnica	naturalna część wód

Źródło: *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*, 2016.

Celem środowiskowym dla jednolitych części wód powierzchniowych niewyznaczonych jako sztuczne lub silnie zmienione jest ochrona oraz poprawa ich stanu ekologicznego i stanu chemicznego, tak aby osiągnąć co najmniej dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny wód powierzchniowych, a także zapobieganie pogorszeniu ich stanu ekologicznego i stanu chemicznego. Celem środowiskowym dla sztucznych i silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych jest ochrona tych wód oraz poprawa ich potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, tak aby osiągnąć co najmniej dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny wód powierzchniowych, a także zapobieganie pogorszeniu ich potencjału ekologicznego i stanu chemicznego.

TABELA 26: Gmina Jasień – scalone części wód powierzchniowych (SCWP)[8].

Kod SCWP	Nazwa SCWP	Nazwa JCWP	Region wodny	Dorzecze
SO0513	Lubsza od źródła do Pstrąga	Lubsza od źródła do Uklejnej	Środkowej Odry	Odry
		Lubsza od Uklejnej do Pstrąga		
		Kanał Młyński		
		Makówka		
		Kurka z Jeziorem Jańsko		
SO0514	Tymnica i Pstrąg	Tymnica		
SO0619	Bóbr od Kanału Dychowskiego do Odry	Kanał Dychowski		

Źródło: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Charakterystyczną cechą analizowanego obszaru jest brak większych zbiorników wód stojących. Występujące na terenie gminy niewielkie zbiorniki wodne są głównie pochodzenia antropogenicznego. Oprócz obszarów podmokłych należą do nich: stawy rybne (Budziechów, Lisia Góra, Mirkowice), doły potorfowe (głównie środkowo – północna i północno – zachodnia część gminy), glinianki (np.: na wschód od Jasienia) i niewielkie wiejskie stawki, w tym małe zbiorniki pełniące funkcje przeciwpożarowe. Większość z nich to akweny o powierzchni około 1,0 ha. Na rzece Lubszy, w południowo – wschodniej części Jasienia, planuje się budowę zbiornika retencyjnego. Ponadto wskazanym byłoby tworzenie na bazie istniejących zasobów niewielkich stawów hodowlanych w licznych dolinkach bocznych w południowej i południowo – zachodniej części gminy. Poprawiłoby to ogólny bilans wodny gminy i przyniosło korzyści z hodowli ryb.

Łączna powierzchnia gruntów pod wodami powierzchniowymi płynącymi wynosi 51,1248 ha[9], a pod wodami stojącymi 0,4200 ha[10], co stanowi odpowiednio 0,40 % i 0,003% ogólnej powierzchni gminy.

1.6.5. Topograficzne działy wodne[11].

Na wschód od granic gminy, z południa na północ, przebiega dział wodny II rzędu, rozgraniczający zlewnie Bobru i Nysy Łużyckiej (lewobrzeżne dopływy Odry). Dla rzeki Lubsza wyznaczono dział wodny III rzędu. Dla głównych dopływów Lubszy (Ług, Makówka, Tymnica, Uklejna) wyznaczono działy wodne IV rzędu. Działy V rzędu wydzielono dla zlewni Szyszyny i Wieprzyka. Większość działów wodnych to działy pewne, wyraźnie

[8] Tabela o charakterze wyłącznie informacyjnym. Scalone części wód powierzchniowych (SCWP) nie są używane w aktualnym Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*.
[9] Według ewidencji gruntów, 2021.
[10] Według ewidencji gruntów, 2021.
[11] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006).

zaznaczające się w rzeźbie terenu. Pomiędzy Ługiem a Szyszyną, a także w strefach ujściowych Szyszyny do Ługu oraz Ługu do Lubszy, działy wodne mają przebieg niepewny i przedzielone są bramami wodnymi.

1.6.6. Charakterystyka hydrologiczna[12].

Charakterystykę hydrologiczną wód powierzchniowych na obszarze gminy utrudnia brak posterunków wodowskazowych IMGW, rejestrujących stany i przepływy na rzekach. Rzeki odwadniające analizowany obszar charakteryzują się śnieżno – deszczowym reżimem zasilania, posiadającym jedno maksimum i jedno minimum stanów i przepływów w ciągu roku. Maksymalne wartości stanów i przepływów rzeki tego obszaru osiągają w okresie wiosennym w wyniku topnienia śniegu oraz rozmarzania gruntu. Wezbrania roztopowe na tym obszarze występują od lutego do kwietnia. Po osiągnięciu wiosennego maksimum zaznacza się powolne obniżanie stanów i przepływów aż do jesieni. Od czerwca do sierpnia zaznaczają się niżówki letnie. Również w okresie letnim występują wezbrania opadowe (V – VIII), spowodowane gwałtownymi, a także długotrwałymi opadami. Od października, w wyniku zmniejszonego parowania, stany wody w ciekach wykazują tendencję wzrostową. Niekiedy niżówka letnia przedłuża się i przechodzi w niżówkę zimową, która uwarunkowana jest długotrwałym utrzymywaniem się ujemnych temperatur powietrza. W tym też okresie na rzekach pojawiają się zjawiska lodowe. Na analizowanym obszarze pojawiają się one między 21 a 31 grudnia i zanikają przed końcem lutego. Średni czas ich trwania w zlewni Lubszy nie przekracza 15 dni. Przy wysokich stanach na Lubszy mogą powstawać zatory lodowe, jednakże dotyczy to najczęściej rejonów przy ujściu do Nysy Łużyckiej, a więc poza granicami gminy.

Średni roczny przepływ Lubszy przy jej ujściu (poza granicami gminy) osiąga wartość 3,4 m^3s, natomiast maksymalna rozpiętość wahań jej stanów wody wynosi 2,0 m. Średni odpływ jednostkowy dla rzek analizowanego obszaru, będący miarą zasobności wodnej ich zlewni, kształtuje się w granicach od 4 do 5 $dm^3s^{-1}km^2$ i jest nieco niższy od średniego odpływu jednostkowego dla Polski wynoszącego 5,5 $dm^3s^{-1}km^2$. Średni niski odpływ jednostkowy dla zlewni Lubszy kształtuje się w granicach 1 – 1,5 $dm^3s^{-1}km^2$. Odpływ półrocza zimowego jest tu wyższy od odpływu półrocza letniego. Z kolei udział odpływu pochodzenia podziemnego w ogólnej masie odpływu w zlewni Lubszy mieści się w granicach od 30 do 45 %, co świadczy o mniejszej niż przeciętna zdolności retencyjnej jej zlewni. W celu określenia wielkości przepływu na rzekach niekontrolowanych, w trakcie badań terenowych na potrzeby wykonania *Mapy Hydrograficznej*, wykonano jednorazowe pomiary przepływów chwilowych. Dla Lubszy w Jasieniu osiągnięto 28 czerwca 2005 roku 0,41 m^3/s. Ponadto na Uklejnej w Łubanicach (powyżej granic gminy) oraz na Szyszynie w Wicinie tego samego dnia osiągnięto 0,02 m^3/s.

1.6.7. Zagrożenia powodziowe.

Stopień zagrożenia powodziowego w dolinach rzecznych determinowany jest zarówno czynnikami naturalnymi, takimi jak: rzeźba terenu, gleba, budowa geologiczna, szata roślinna, natężenie opadów atmosferycznych, powierzchnia i ukształtowanie zlewni i jej poszczególnych dopływów, jak również czynnikami antropogenicznymi, takimi jak: regulacja koryt rzecznych, infrastruktura hydrotechniczna, stopień zagospodarowania dolin rzecznych.

Występujące na terenie gminy Jasień cieki należą do dorzecza Odry, w obrębie zlewni rzeki Nysy Łużyckiej. Spływ wód z całego terenu koncentruje się na rzece Lubszy oraz jej dopływach. Analizowane rzeki charakteryzują się niewielkimi spadkami (do 2 ‰). Żaden z cieków w granicach gminy Jasień nie jest objęty stałymi badaniami

[12] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006).

monitoringowymi. Prowadzone są jedynie obserwacje poziomu wód oraz incydentalne pomiary przepływów na potrzeby badań naukowych.

Generalnie przepływające przez obszar gminy cieki mają charakter rzek nizinnych o reżimie opadowo – roztopowym. Typowe okresy wezbrań to luty i marzec (wezbrania roztopowe) oraz okres od maja do sierpnia (wezbrania opadowe). Lokalne rzeki charakteryzują się przewagą przepływu laminarnego nad turbulentnym i zdecydowanie mniejszymi wezbraniami od rzek górskich. Cieki powierzchniowe w granicach administracyjnych gminy Jasień ze względu na swój charakter można podzielić na 2 rodzaje. W południowej części gminy (Wzniesienia Żarskie) doliny rzek charakteryzują się miejscami umiarkowanie stromymi zboczami. Wskutek większych, względnych spadków terenu oraz zwartych kształtów zlewni występowanie większych opadów deszczu może spowodować, że spływające wody zgromadzą się w dolinach i całą ich szerokością w sposób niekontrolowany spłyną poniżej. W tym rejonie zalewaniu ulec mogą zabudowania, który zostały wzniesione zbyt blisko koryta rzeki. W pozostałej części gminy cieki mają charakter typowo nizinny, miejscami nawet bifurkujący.

W naturalnych warunkach wody rzeki Lubszy oraz jej dopływów rozlewały się tutaj w swoich dolinach, tworząc tereny podmokłe. Wcześniejsze wylesienia i w konsekwencji zamierzona dominacja rolnego kierunku zagospodarowania terenu (zwłaszcza w północnej części gminy) sprawiły, że struktura sieci hydrograficznej obszaru gminy została w poważnym stopniu zmieniona antropogenicznie – w przewadze melioracjami. Stosunki wodne uległy więc znacznym przeobrażeniom. Wskutek działalności człowieka podmokłe tereny zostały częściowo zmeliorowane i zdrenowane. Część drobnych cieków poprzez pogłębienie i wyprostowanie koryt ma obecnie charakter kanałów i rowów melioracyjnych i stanowi część systemu melioracyjnego (np.: Kanał Tucholski, Kanał Wicina „B", Kanał Zabłocki). Na znacznym obszarach rowy melioracyjne tworzą ilościowo przeważający element struktury odwodnienia powierzchniowego. W okolicach Jasienia niektóre odcinki cieków objęte są systemem zabudowy hydrotechnicznej. Brzegi Korzennej, Lubszy, Ługu, Makówki, Szyszyny i Uklejny są umocnione. Przepływy na rzekach regulowane są przez różnego typu urządzenia hydrotechniczne: jazy (2 na Lubszy na północ od Jasienia, 1 w rejonie Świbnej, 2 na Widuni w sąsiedztwie miejscowości Wicina), zastawki (po 1 na: Korzennej, Ługu, Makówce, Szyszynie i Widuni) oraz korekcję progową (na Lubszy na południowy – wschód od Jasienia). Powstało także kilkanaście stawów hodowlanych (głównie w rejonie Budziechowa i Mirkowic) oraz kilka bezodpływowych zbiorników wodnych (w rejonie Jasienia), będących pochodną odkrywkowych działalności górniczych. Wody, które były na tym obszarze naturalnie retencjonowane są obecnie retencjonowane sztucznie (stawy hodowlane) i odprowadzane do koryta danej rzeki.

W okresie zimowych i wiosennych roztopów oraz letnich gwałtownych opadów okresowo występują lokalne podtopienia, przy czym w porównaniu z wezbraniami letnimi, wezbrania zimowe są rzadsze i charakteryzują się wielokrotnie mniejszymi stratami materialnymi. Dotychczas obszary objęte podtopieniami czy powodziami koncentrowały w rejonie rzek Lubszy i Makówki (Jasień) oraz Widuni (Wicina). Pozostałe cieki charakteryzują się mniejszym zagrożeniem powodziowym. Powierzchnia ich dorzeczy jest niewielka, a długość biegu samych rzek jest stosunkowo krótka. Wody z ich dorzeczy odpływają więc szybko do głównych cieków i rozlewają się dopiero w niewielkich strefach ujściowych. Istotnymi powodami powodzi czy podtopień, poza czynnikami naturalnymi, są przede wszystkim:

- niedrożne i zatkane (zasypane) rowy odwadniające;
- zarośnięte brzegi, a nawet koryta rowów, kanałów i rzek;
- zatkane przepusty drogowe.

Dla uniknięcia większych szkód powodowanych przez powodzie i podtopienia należy ograniczyć inwestowanie na terenach narażonych na zalewy powodziowe. W dokumentach planistycznych powinno wprowadzać się zakazy

zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej na terenach podatnych na powodzie, podtopienia i erozję. Ponadto należy dążyć do ochrony terenów zielonych położonych wzdłuż cieków wodnych oraz do ograniczenia procesów erozyjnych. Niezbędne jest trwałe zadarnienie i zalesienie terenów o dużej aktywności procesów erozyjnych. Trzeba dążyć do zwiększenia naturalnej retencji lasów, ograniczając tereny regresji drzewostanów i prowadząc ich przebudowę. W celu częściowego ograniczenia skutków potencjalnych kataklizmów prowadzi się także prace hydrotechniczne zmierzające między innymi do rozbudowy systemu małej retencji czy udrożnienia i obudowania brzegów cieków. Istotny wpływ na bezpieczeństwo przeciwpowodziowe miasta Jasień i terenów położonych na północ i północny – zachód od niego będzie miała budowa zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy we wschodniej części miasta. W rejonie Wiciny na rzece Szyszynie (powyżej wsi) oraz Kanale Wicina „B" (poniżej wsi) zlokalizowane są obustronne wały przeciwpowodziowe. Ważną kwestią są także modernizacja urządzeń melioracyjnych oraz niedopuszczanie do zainwestowania naturalnych terenów zalewowych czyli polderów. Poldery mają za zadanie spłaszczenia (obniżenia stanu) przemieszczających się wód powodziowych.

Należy podkreślić, że obszar Polski został pokryty siecią radarów meteorologicznych. Wyspecjalizowane stacje prowadzą stały monitoring atmosfery. W przypadku prawdopodobieństwa wystąpienia gwałtownych opadów, odpowiednie służby powiatowe i gminne zostaną powiadomione z kilkugodzinnym uprzedzeniem. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie perspektywicznie przewiduje budowę wspomnianego zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu. Pozostałe prace posiadają głównie charakter remontowy / utrzymaniowy. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*[13] jak i projekt *Planu przeciwdziałania skutkom suszy* nie wskazują działań (inwestycji) rekomendowanych do realizacji bezpośrednio na obszarze gminy Jasień.

Na terenie gminy Jasień wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią ($Q_{10\%}$ – obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat oraz $Q_{1\%}$ – obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat), ujęte na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne. Obejmują one tereny najbliżej przyległe do koryta rzeki Lubszy, zarówno w samym mieście Jasień (rejon ulic: Ciemnej, Dębowej, Młynarskiej, Piwnej, Przemysłowej i Spokojnej), jak i w kilku mniejszych, niezainwestowanych rejonach powyżej oraz poniżej granic miasta. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy szczególne w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, w tym zakazy wynikające między innymi z art. 77 ust. 1 pkt 3 wyżej wymienionej ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne. Występują tu także tereny ujęte na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($Q_{0,2\%}$). Dotyczą one wybranych, niezainwestowanych i stosunkowo niewielkich obszarów wzdłuż koryta rzeki Lubszy.

Dla przepływających przez obszar gminy cieków, dla których dotychczas nie określono obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, oraz które nie zostały wyznaczone do opracowania map zagrożenia i ryzyka powodziowego, jako bezpieczne granice zabudowy należy przyjąć zasięg lokalnych podtopień (największa powódź historyczna zbliżona do $Q_{1\%}$ – wody stuletniej). Powyższe dane będą miały charakter informacyjny o zagrożeniu powodziowym i są to tereny, podobnie jak obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których nie powinno się wprowadzać nowych inwestycji, a w szczególności inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dotyczy to przede wszystkim obszarów środkowo – północnej i południowo – wschodniej części gminy zlokalizowanych wzdłuż rzeki Ług (Kanał Młyński) i jej dopływów.

[13] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie przyjęcia *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2016 roku, poz. 1938).

1. 7. Gleby.

1.7.1. Ogólna charakterystyka gleb[14].

Wytworzenie się określonych profilów glebowych oraz ich przydatność rolnicza pozostaje w ścisłym związku z budową geologiczną i morfologią danego obszaru. Natomiast skład mineralny i właściwości gleb są uzależnione przede wszystkim od rodzaju skały macierzystej, panującego klimatu i występującej szaty roślinnej. Na kształtowanie się rolniczej przydatności gleb poza rzeźbą terenu i klimatu mają również duży wpływ czynniki glebowe takie jak: skład mechaniczny, miąższość poziomu próchnicznego oraz głębokość występowania szkieletu.

W rejonie Jasienia przeważają gleby bielicowe, których żyzność jest niska. Duże połacie tych gleb porastają obecnie lasy. Najniższą żyznością charakteryzują się gleby wytworzone z piasków wydmowych. Na terenach pozadolinnych wykształciły się gleby bielicowe, brunatne, brunatne wyługowane, a lokalnie nawet czarne ziemie. W obniżeniach i w dnach basenów o stale lub okresowo wysokim poziomie wód gruntowych występują gleby torfowo – mułowe, torfowe i murszowo – mineralne. Na północ od Jasienia występują gleby mułowe i mułowo – glejowe, należące do gleb wytworzonych w warunkach bagiennych. W dolinie rzeki Lubszy powstały mady rzeczne, należące do gleb młodych wytworzonych ze współczesnych osadów aluwialnych. Gleby chronione (III klasa bonitacyjna) występują głównie w strefach wysoczyznowych i wytworzone są z utworów gliniastych. Są to tereny najlepiej nadające się do intensyfikacji rolnictwa. Generalnie wartość gleb na terenie gminy Jasień należy ocenić jako przeciętną z dużym udziałem gleb najsłabszych

1.7.2. Kompleksy glebowo – rolnicze[15].

TABELA 27: Gmina Jasień – kompleksy rolniczej przydatności gleb.

	Grunty orne							Użytki zielone	
Kompleksy	**2**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**2z**	**3z**
Struktura (%) ogółem	8	12	16	37	27			76	24
Kompleksy: 2 – pszenny dobry. **4 –** żytni bardzo dobry. **5 –** żytni dobry. **6 –** żytni słaby. **7** – żytni bardzo słaby. **8 –** zbożowo–pastewny mocny. **9 –** zbożowo–pastewny słaby. **2z –** użytki zielone średnie. **3z –** użytki zielone słabe i bardzo słabe.									

Według podziału Polski na regiony glebowo – rolnicze dokonanego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach (1987) obszar gminy Jasień należy do Regionu Jasieńskiego. Region Jasieński posiada przewagę gleb zaliczanych do kompleksów 4, 5 i 6, z dużym udziałem gleb kompleksu 6.

Gleby kompleksu 2 (pszenny dobry) tworzą większe powierzchnie w okolicach Budziechowa. Tworzą go głównie gleby brunatne i brunatne wyługowane, wykształcone najczęściej z glin lub rzadziej z piasków gliniastych mocnych na glinach. Mają one uregulowane stosunki wodne i są zasobne w składniki pokarmowe. Zapewniają wysokie plony roślin uprawnych i warzyw. Na terenie gminy Jasień stanowią one blisko 8 % ogółu gruntów ornych.

[14] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) oraz w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

[15] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

Gleby kompleksu 4 (żytni bardzo dobry) tworzą większe powierzchnie w okolicach wsi Jabłoniec i Golin. Są to przeważnie gleby płowe i brunatne wyługowane, wykształcone przeważnie z piasków gliniastych lekkich na glinie. Wykazują dobre uwilgotnienie i są zasobne w składniki pokarmowe. Są one jednak bardzo wrażliwe na zabiegi agrotechniczne i nawożenie, a optymalny poziom plonów zapewniają przy właściwej uprawie. Na terenie gminy Jasień stanowią one ponad 12 % ogółu gruntów ornych.

Kompleks 5 (żytni dobry) tworzy większe powierzchnie w okolicach wsi Jabłoniec i Świbnej. Tworzą go w zasadzie gleby brunatne wyługowane i płowe, a w dolinach rzek mady wykształcone z piasków gliniastych lekkich na glinie lub te ostatnie z osadów aluwialnych na piskach luźnych. Są to gleby wrażliwe na uprawę, nawożenie i okresy suche. Większość z nich wykazuje odczyn kwaśny i niedobory przyswajalnych dla roślin składników pokarmowych. Na terenie gminy Jasień stanowią one ponad 16 % ogółu gruntów ornych.

Gleby kompleksu 6 (żytni słaby) obejmują większe powierzchnie między innymi w okolicach Jasienia i Budziechowa. Stanowią go gleby bielicowe wykształcone z piasków słabogliniastych, podścielonych najczęściej piaskami luźnymi lub osadów aluwialnych na piaskach luźnych. Są to gleby na ogół mało urodzajne ze względu na słabo rozwinięty kompleks sorpcyjny, dużą przepuszczalność, a co za tym idzie ubogie w przyswajalne składniki pokarmowe. Mają przeważnie odczyn kwaśny. Niedobór opadów atmosferycznych powoduje obniżkę plonów uprawianych na nich roślin. Na terenie gminy Jasień stanowią one ponad 37 % ogółu gruntów ornych.

Wśród kompleksów rolniczej przydatności użytków zielonych przeważa kompleks 2z (użytki zielone średnie). Dominuje on wśród łąk i pastwisk na tym terenie. W zależności od położenia gleby tworzące kompleks 2z należą do gleb torfowych, mułowo – torfowych, murszowo – mineralnych oraz mad najczęściej wykształconych na piaskach luźnych lub rzadziej na glinach. W zależności od siedliska i położenia występują duże wahania poziomu wód podziemnych, łącznie ze stagnowaniem wody na powierzchni. Na terenie gminy Jasień kompleks 2z stanowi ponad 76 % ogółu użytków zielonych.

1.7.3. Bonitacja gleb.

Klasyfikacja bonitacyjna ma na celu ustalenie wartości produkcyjnej gleb na podstawie badań terenowych odkrywek. Szczególną uwagę poświęca się cechom morfologicznym profilu glebowego, właściwościom fizycznym gleb i niektórym chemicznym. Uwzględnia się także konfigurację terenu, stosunki wilgotnościowe, położenie, itp.

TABELA 28: Gmina Jasień – grunty orne według klas bonitacyjnych[16].

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha	Struktura w (%)
I	–	–
II	–	–
III a	98,8844	3,21
III b	275,4672	8,93
IV a	616,6884	20,00
IV b	365,7487	11,86
V	1051,1392	34,09
VI	675,6181	21,91

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

[16] Według ewidencji gruntów, 2021.

TABELA 29: Gmina Jasień – użytki zielone ogółem według klas bonitacyjnych[17].

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha	Struktura w (%)
I	–	–
II	–	–
III	69,9591	4,58
IV	912,2609	59,66
V	487,6823	31,89
VI	59,2178	3,87

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

TABELA 30: Gmina Jasień – sady, łąki i pastwiska według klas bonitacyjnych[18].

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha			Struktura w (%)		
	Sady	Łąki	Pastwiska	Sady	Łąki	Pastwiska
I	–	–	–	–	–	–
II	–	–	–	–	–	–
III	–	55,9819	13,9772	–	4,25	6,70
IV	0,7817	794,0322	117,4470	26,40	60,26	56,34
V	1,9243	429,7504	56,0076	64,99	32,61	26,87
VI	0,2551	37,9349	21,0278	8,62	2,88	10,09

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

[17] Według ewidencji gruntów, 2021.
[18] Według ewidencji gruntów, 2021.

RYCINA 6: Gmina Jasień – struktura powierzchni gruntów ornych i użytków zielonych według klas bonitacyjnych[19].

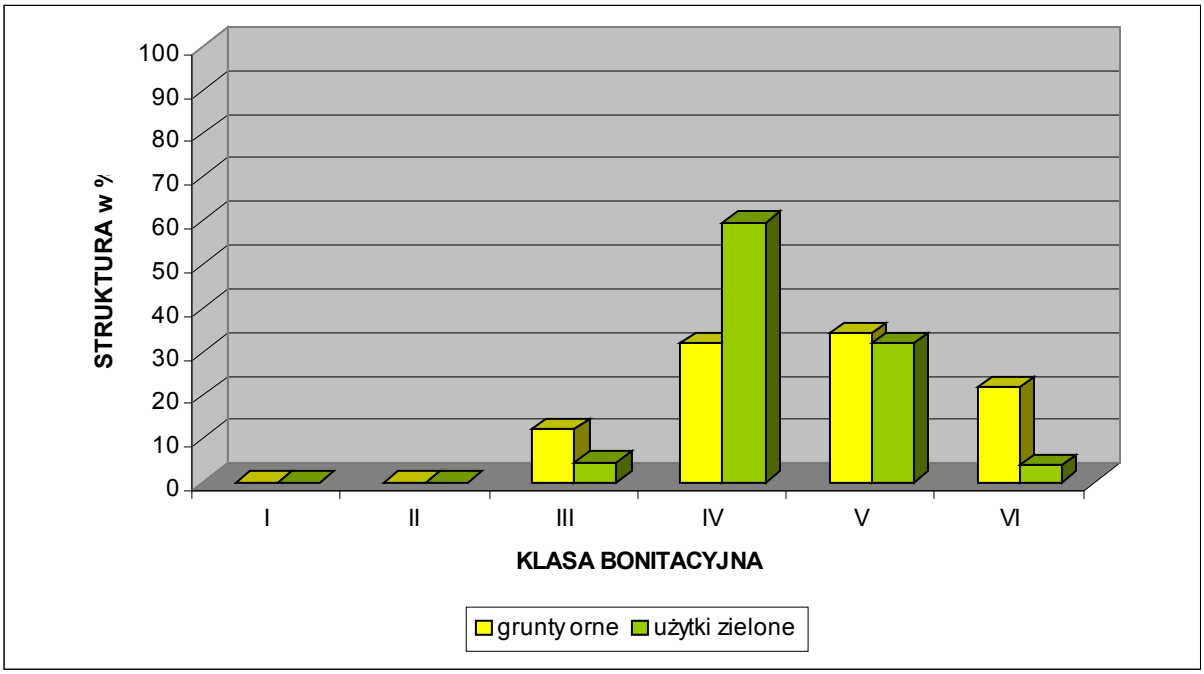

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

Z powyższego zestawienia wynika, że na terenie gminy Jasień nie ma najlepszych gleb zaliczanych do I i II klasy bonitacyjnej. Grunty orne dobrej jakości, będące w III klasie bonitacyjnej, stanowią tylko 12,14 %. Grunty orne średniej jakości czyli IV klasy bonitacyjnej to 31,86 % ogółu, zaś grunty orne słabe i bardzo słabe V i VI klasy bonitacyjnej stanowią aż 56,00 % ogółu gruntów ornych. Udział użytków zielonych (sady, łąki i pastwiska), będących w III klasie bonitacyjnej wynosi zaledwie 4,58 %. Użytki zielone średniej jakości czyli IV klasy bonitacyjnej to 59,66 % ogółu, zaś użytki zielone słabe i bardzo słabe V i VI klasy bonitacyjnej stanowią 35,76 % ogółu użytków zielonych. Wśród użytków zielonych najlepszą bonitacją charakteryzują się łąki (64,51 % w III i IV klasie) oraz pastwiska (63,04 % w III i IV klasie), zaś najsłabszą sady (brak klasy III; 26,40 % w klasie IV).

Poniższe tabele prezentują szczegółowe dane dotyczące powierzchni oraz struktury bonitacyjnej gruntów ornych, sadów, łąk, pastwisk i użytków zielonych ogółem, według poszczególnych obrębów zlokalizowanych na terenie gminy Jasień.

[19] Według ewidencji gruntów, 2021.

POWIERZCHNIA W HA:

TABELA 31: Gmina Jasień – powierzchnia gruntów ornych według klas bonitacyjnych[20].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna gruntów ornych – powierzchnia w ha							
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI
Jasień	–	–	–	0,1512	3,3623	41,4697	72,4221	42,4860
Bieszków	–	–	6,3657	2,8000	19,1046	9,4781	33,7873	29,3991
Bronice	–	–	–	–	39,4244	19,0210	43,4227	83,9418
Budziechów	–	–	–	53,8595	78,5432	41,8636	106,1940	45,7228
Golin	–	–	10,9133	34,3227	51,6423	30,3523	69,6618	44,4658
Guzów	–	–	–	11,8727	71,6021	44,0694	77,0068	13,4554
Jabłoniec	–	–	26,3897	61,8888	55,7069	24,0493	81,4777	61,9147
Jasionna	–	–	5,4700	10,8723	14,7000	12,8208	28,3351	41,2171
Jurzyn	–	–	–	1,2400	7,8500	11,3935	53,2141	17,8777
Lipsk Żarski	–	–	29,7270	47,9000	43,5930	17,4230	50,0813	43,4548
Lisia Góra	–	–	–	1,3700	20,8773	7,3140	30,8306	60,9131
Mirkowice	–	–	–	–	0,8300	19,9633	90,5613	15,3665
Roztoki	–	–	–	–	–	4,7188	15,2387	22,3134
Świbna	–	–	–	5,1000	39,2900	38,0300	38,5825	16,7951
Wicina	–	–	–	11,3618	49,2144	18,9241	64,3019	50,2472
Zabłocie	–	–	18,0887	27,5803	115,8238	20,3025	176,9099	69,4922
Zieleniec	–	–	1,9300	5,1479	5,1241	4,5553	19,1114	16,5554

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

TABELA 32: Gmina Jasień – powierzchnia sadów według klas bonitacyjnych[21].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna sadów – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	–	0,5600	0,0888	–
Bieszków	–	–	–	–	–	–
Bronice	–	–	–	–	–	–
Budziechów	–	–	–	–	0,0965	–
Golin	–	–	–	–	–	–
Guzów	–	–	–	–	–	–
Jabłoniec	–	–	–	–	–	–
Jasionna	–	–	–	–	–	–
Jurzyn	–	–	–	–	–	–
Lipsk Żarski	–	–	–	–	0,8500	0,1500
Lisia Góra	–	–	–	–	–	–
Mirkowice	–	–	–	–	0,4800	0,0600
Roztoki	–	–	–	–	–	–
Świbna	–	–	–	–	0,2900	–
Wicina	–	–	–	–	–	–
Zabłocie	–	–	–	0,2217	0,1190	0,0451
Zieleniec	–	–	–	–	–	–

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

[20] Według ewidencji gruntów, 2021.
[21] Według ewidencji gruntów, 2021.

TABELA 33: Gmina Jasień – powierzchnia łąk według klas bonitacyjnych[22].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna łąk – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	19,7035	16,6268	2,1113	0,1768
Bieszków	–	–	2,1466	21,9510	7,6769	0,2800
Bronice	–	–	–	30,8204	7,4000	0,9500
Budziechów	–	–	0,0485	124,2185	44,3898	1,7915
Golin	–	–	3,4300	29,4118	4,1600	–
Guzów	–	–	–	56,1626	80,4311	0,3900
Jabłoniec	–	–	14,5021	29,7734	15,7747	3,3400
Jasionna	–	–	–	6,8600	9,2581	0,9600
Jurzyn	–	–	–	18,6925	11,3500	–
Lipsk Żarski	–	–	0,9600	20,2080	2,4500	3,5700
Lisia Góra	–	–	0,4100	36,0331	17,4952	1,1900
Mirkowice	–	–	6,4900	91,8889	35,2918	9,9572
Roztoki	–	–	–	15,2169	34,9276	9,8199
Świbna	–	–	4,5244	11,4940	2,3025	–
Wicina	–	–	1,8379	113,2836	66,8452	1,3100
Zabłocie	–	–	1,9289	159,6383	86,2562	3,6895
Zieleniec	–	–	–	11,7524	1,6300	0,5100

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

TABELA 34: Gmina Jasień – powierzchnia pastwisk według klas bonitacyjnych[23].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna pastwisk – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	5,5538	2,2196	3,7701	1,4388
Bieszków	–	–	0,1700	4,4759	3,5406	2,7421
Bronice	–	–	–	3,7344	4,4343	2,6104
Budziechów	–	–	4,7215	8,2543	1,8665	–
Golin	–	–	–	16,6655	1,3781	1,3558
Guzów	–	–	0,6800	15,8177	2,8706	1,0000
Jabłoniec	–	–	2,8519	4,3612	1,8030	0,9100
Jasionna	–	–	–	0,9777	4,6849	1,5400
Jurzyn	–	–	–	1,4755	4,7684	2,8900
Lipsk Żarski	–	–	–	14,4034	3,2249	0,4400
Lisia Góra	–	–	–	4,1869	3,8911	1,9666
Mirkowice	–	–	–	13,3571	5,2894	0,3700
Roztoki	–	–	–	2,7950	0,3234	0,0793
Świbna	–	–	–	7,1400	2,9603	0,4100
Wicina	–	–	–	0,1241	4,3441	1,1921
Zabłocie	–	–	–	13,6087	4,7629	1,6827
Zieleniec	–	–	–	3,8500	2,0950	0,4000

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

[22] Według ewidencji gruntów, 2021.
[23] Według ewidencji gruntów, 2021.

TABELA 35: Gmina Jasień – powierzchnia użytków zielonych ogółem według klas bonitacyjnych[24].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna użytków zielonych ogółem – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	25,2573	19,4064	5,9702	1,6156
Bieszków	–	–	2,3166	26,4269	11,2175	3,0221
Bronice	–	–	–	34,5548	11,8343	3,5604
Budziechów	–	–	4,7700	132,4728	46,3528	1,7915
Golin	–	–	3,4300	46,0773	5,5381	1,3558
Guzów	–	–	0,6800	71,9803	83,3017	1,3900
Jabłoniec	–	–	17,3540	34,1346	17,5777	4,2500
Jasionna	–	–	–	7,8377	13,9430	2,5000
Jurzyn	–	–	–	20,1680	16,1184	2,8900
Lipsk Żarski	–	–	0,9600	34,6114	6,5249	4,1600
Lisia Góra	–	–	0,4100	40,2200	21,3863	3,1566
Mirkowice	–	–	6,4900	105,2460	41,0612	10,3872
Roztoki	–	–	–	18,0119	35,2510	9,8992
Świbna	–	–	4,5244	18,6340	5,5528	0,4100
Wicina	–	–	1,8379	113,4077	71,1893	2,5021
Zabłocie	–	–	1,9289	173,4687	91,1381	5,4173
Zieleniec	–	–	–	15,6024	3,7250	0,9100

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

STRUKTURA W %:

TABELA 36: Gmina Jasień – struktura gruntów ornych według klas bonitacyjnych[25].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna gruntów ornych – struktura w %							
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI
Jasień	–	–	–	0,09	2,10	25,94	45,29	26,57
Bieszków	–	–	6,31	2,77	18,93	9,39	33,47	29,13
Bronice	–	–	–	–	21,22	10,24	23,37	45,18
Budziechów	–	–	–	16,51	24,08	12,83	32,56	14,02
Golin	–	–	4,52	14,22	21,40	12,58	28,86	18,42
Guzów	–	–	–	5,45	32,84	20,21	35,32	6,17
Jabłoniec	–	–	8,47	19,87	17,89	7,72	26,16	19,88
Jasionna	–	–	4,82	9,59	12,96	11,30	24,98	36,34
Jurzyn	–	–	–	1,35	8,57	12,44	58,11	19,52
Lipsk Żarski	–	–	12,80	20,63	18,78	7,50	21,57	18,72
Lisia Góra	–	–	–	1,13	17,21	6,03	25,42	50,21
Mirkowice	–	–	–	–	0,65	15,75	71,47	12,13
Roztoki	–	–	–	–	–	11,16	36,05	52,79
Świbna	–	–	–	3,70	28,51	27,60	28,00	12,19
Wicina	–	–	–	5,86	25,36	9,75	33,14	25,89
Zabłocie	–	–	4,22	6,44	27,05	4,74	41,32	16,23
Zieleniec	–	–	3,68	9,82	9,77	8,69	36,46	31,58

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

[24] Według ewidencji gruntów, 2021.
[25] Według ewidencji gruntów, 2021.

TABELA 37: Gmina Jasień – struktura sadów według klas bonitacyjnych[26].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna sadów – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	–	86,31	13,69	–
Bieszków	–	–	–	–	–	–
Bronice	–	–	–	–	–	–
Budziechów	–	–	–	–	100,00	–
Golin	–	–	–	–	–	–
Guzów	–	–	–	–	–	–
Jabłoniec	–	–	–	–	–	–
Jasionna	–	–	–	–	–	–
Jurzyn	–	–	–	–	–	–
Lipsk Żarski	–	–	–	–	85,00	15,00
Lisia Góra	–	–	–	–	–	–
Mirkowice	–	–	–	–	88,89	11,11
Roztoki	–	–	–	–	–	–
Świbna	–	–	–	–	100,00	
Wicina	–	–	–	–	–	–
Zabłocie	–	–	–	57,47	30,84	11,69
Zieleniec	–	–	–	–	–	–

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

TABELA 38: Gmina Jasień – struktura łąk według klas bonitacyjnych[27].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna łąk – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	51,02	43,05	5,47	0,46
Bieszków	–	–	6,70	68,48	23,95	0,87
Bronice	–	–	–	78,68	18,89	2,43
Budziechów	–	–	0,03	72,88	26,04	1,05
Golin	–	–	9,27	79,49	11,24	–
Guzów	–	–	–	41,00	58,72	0,28
Jabłoniec	–	–	22,88	46,97	24,89	5,27
Jasionna	–	–	–	40,17	54,21	5,62
Jurzyn	–	–	–	62,22	37,78	–
Lipsk Żarski	–	–	3,53	74,33	9,01	13,13
Lisia Góra	–	–	0,74	65,36	31,74	2,16
Mirkowice	–	–	4,52	63,98	24,57	6,93
Roztoki	–	–	–	25,38	58,25	16,38
Świbna	–	–	24,70	62,74	12,57	–
Wicina	–	–	1,00	61,81	36,47	0,71
Zabłocie	–	–	0,77	63,47	34,29	1,47
Zieleniec	–	–	–	84,60	11,73	3,67

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

[26] Według ewidencji gruntów, 2021.
[27] Według ewidencji gruntów, 2021.

TABELA 39: Gmina Jasień – struktura pastwisk według klas bonitacyjnych[28].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna pastwisk – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	42,78	17,10	29,04	11,08
Bieszków	–	–	1,56	40,96	32,40	25,09
Bronice	–	–	–	34,64	41,14	24,22
Budziechów	–	–	31,81	55,61	12,58	–
Golin	–	–	–	85,91	7,10	6,99
Guzów	–	–	3,34	77,66	14,09	4,91
Jabłoniec	–	–	28,73	43,94	18,16	9,17
Jasionna	–	–	–	13,57	65,04	21,38
Jurzyn	–	–	–	16,15	52,21	31,64
Lipsk Żarski	–	–	–	79,72	17,85	2,44
Lisia Góra	–	–	–	41,68	38,74	19,58
Mirkowice	–	–	–	70,24	27,81	1,95
Roztoki	–	–	–	87,41	10,11	2,48
Świbna	–	–	–	67,93	28,17	3,90
Wicina	–	–	–	2,19	76,75	21,06
Zabłocie	–	–	–	67,86	23,75	8,39
Zieleniec	–	–	–	60,68	33,02	6,30

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

TABELA 40: Gmina Jasień – struktura użytków zielonych ogółem według klas bonitacyjnych[29].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna użytków zielonych ogółem – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	48,34	37,14	11,43	3,09
Bieszków	–	–	5,39	61,48	26,10	7,03
Bronice	–	–	–	69,18	23,69	7,13
Budziechów	–	–	2,57	71,46	25,00	0,97
Golin	–	–	6,08	81,70	9,82	2,40
Guzów	–	–	0,43	45,74	52,94	0,88
Jabłoniec	–	–	23,67	46,56	23,98	5,80
Jasionna	–	–	–	32,28	57,42	10,30
Jurzyn	–	–	–	51,48	41,14	7,38
Lipsk Żarski	–	–	2,08	74,83	14,11	8,99
Lisia Góra	–	–	0,63	61,71	32,81	4,84
Mirkowice	–	–	3,98	64,50	25,16	6,37
Roztoki	–	–	–	28,52	55,81	15,67
Świbna	–	–	15,54	63,99	19,07	1,41
Wicina	–	–	0,97	60,02	37,68	1,32
Zabłocie	–	–	0,71	63,79	33,51	1,99
Zieleniec	–	–	–	77,10	18,41	4,50

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

[28] Według ewidencji gruntów, 2021.
[29] Według ewidencji gruntów, 2021.

1. 8. Roślinność.

1.8.1. Regionalizacja geobotaniczna.

Według geobotanicznego podziału Polski (W. Szafer, B. Pawłowski, 1973) obszar gminy Jasień należy do następujących jednostek:

- Państwo: Holarktyka;
- Obszar: Euro – Syberyjski;
- Prowincja: Niżowo – Wyżynna;
- Dział: Bałtycki;
- Poddział: Pas Wielkich Dolin;
- Kraina: Wielkopolsko – Kujawska;
- Okręg: Lubuski.

1.8.2. Potencjalna roślinność naturalna[30].

Obszar gminy jest zróżnicowany pod względem potencjalnej roślinności naturalnej. Wschodnią część gminy zajmuje środkowoeuropejski bór sosnowy *Leucoboro – Pinetum*. W pozostałej części gminy znajdują się siedliska środkowoeuropejskich niżowych dąbrów acidofilnych z panującym dębem bezszypulkowym *Calamagrosito – Quercetum petraeae*, subkontynentalnych borów mieszanych dębowo – sosnowych *Querco – Pinetum* oraz środkowoeuropejskich grądów w postaci nizinno – wyżynnej *Galio – Carpinetum colinum*. Natomiast dolina rzeki Lubszy stanowi siedlisko łęgów wierzbowo – topolowych *Salici – Populetum* i jesionowo – wiązowych *Ficario – Ulmetum*.

Na terenie województwa lubuskiego, jak i w całym kraju, nie ma od dawna lasów naturalnych. Małe fragmenty zbliżone swoim składem florystycznym i strukturą do naturalnych objęte są ochroną w postaci rezerwatów leśnych (poza granicami gminy). Ponad 75 % powierzchni leśnych stanowią bory suche, bory świeże i bory mieszane świeże o bardzo niskiej produkcyjności. Siedliska żyźniejsze z drzewostanami bukowymi i dębowymi spotyka się rzadko, głównie w strefach moren czołowych. Obserwuje się tu, wraz z upływem lat, stopniowe zanikanie wielu gatunków roślin, w tym najrzadszych i najbardziej cennych z ekologicznego punktu widzenia, co jest niewątpliwym świadectwem wyraźnej ingerencji człowieka w układy przyrodnicze. W rejonie obejmującym między innymi gminę Jasień stwierdzono stanowiska następujących ginących gatunków roślin:

- z krajowej Czerwonej Listy Roślin: ponikło wielołodygowe i rosiczka pośrednia;
- z regionalnej Czerwonej Listy Roślin: bagno zwyczajne, borówka bagienna, grzybień północny, kokorycza wątła, pióropusznik strusi, przegiełka biała, sit ostrokwiatowy i skrzyp olbrzymi.

Obecny charakter roślinności to efekt przekształceń środowiska przez gospodarkę człowieka. Część lasów została zastąpiona przez użytki rolne i tereny zabudowane ze specyficzną roślinnością synantropijną i obcego pochodzenia, a naturalne tereny podmokłe w większości odwodniono. Obecnie północno – wschodnie (kompleksy leśne na północ od doliny rzeki Ług), częściowo zachodnie i południowe (kompleksy leśne), a także centralne (dolina Lubszy z wyłączeniem miasta Jasień) rejony gminy posiadają znaczącą wartość przyrodniczo – krajobrazową. Tereny te w dużej części objęte są czynną ochroną prawną w formie obszaru chronionego krajobrazu (Wschodnie Okolice Lubska) oraz w ramach sieci przyrodniczej Natura 2000 (Dolina Lubszy i Lubski

[30] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

Łęg Śnieżycowy). Reasumując współczesna szata roślinna regionu jest mozaiką flory naturalnej, półnaturalnej i antropogenicznej, uformowanej w okresie kilku ostatnich stuleci. Za wyjątkiem środkowo – południowej i środkowo – północnej części gminy, leżących w obrębie obszarów Natura 2000, użytków ekologicznych oraz sołectwa Zabłocie, stan środowiska przyrodniczego gminy nie został do tej pory szczegółowo rozpoznany. Brakuje opracowania inwentaryzacyjnego dla terenu całej gminy.

1.8.3. Zbiorowiska roślinne[31].

Zbiorowiska polne:

Pola uprawne zajęte są przez zbiorowiska *Euphorbio – Melandrietum*. Są to zbiorowiska zbudowane z chwastów segetalnych preferujących najżyźniejsze gleby. Dlatego można spotkać wśród nich szereg gatunków rzadkich i interesujących, między innymi: wilczomiecz drobny *Euphorbia exigua*, bniec dwudzielny *Melandrium noctiflorum*, komosa wonna *Chenopodium botrys*. Wśród takich zbiorowisk największy problem rolniczy to masowe występowanie następujących chwastów: przytulia czepna *Galium aparin*, gwiazdnica pospolita *Stellaria media*, owies głuchy *Avena fatua*, powój polny *Convolvulus arvensis* oraz szarłat szorstki *Amaranthus retroflexus*.

Zbiorowiska łąkowe:

Obszary trwale wylesione zajęte są głównie przez pola uprawne, ale częściowo także przez zbiorowiska łąkowe. Większe kompleksy łąk ciągną się wzdłuż koryta rzeki Ług i jej dopływów (Szyszyna) oraz rzeki Makówki. Miejscami są to łąki podtopione. Występują one na siedliskach świeżych z rzędu *Arrhenatheretalia*, zaś na siedliskach wilgotniejszych z rzędu *Molinietalia* i związku *Calthion*. Wyróżniają się one z otoczenia ogromnym bogactwem gatunkowym, odrębną bytującą tu fauną oraz są siedliskiem wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. W tej grupie najcenniejsze są szczególnie duże kompleksy takich zbiorowisk, gdyż tylko one zachowują samoistnie równowagę biologiczną, co zapewnia im większą odporność na niekorzystne oddziaływanie ze strony człowieka. Łąki świeże charakteryzuje mniej zasobne w wodę siedlisko. W ich składzie florystycznym dominują: jaskier łąkowy *Ranunculus acris*, mniszek lekarski *Taraxacum officinale*, przetacznik ożankowy *Veronica chamaedrys*, szczaw łąkowy *Rumex acetosa*, mietlica pospolita *Agrostis capillaris*, tymotka łąkowa *Phleum pratense*, wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis* czy tomka wonna *Anthoxanthum odoratum*. Łąki tego typu dominują w miejscach wylesionych, nie użytkowanych zbyt intensywnie, oddalonych od koryt rzecznych. W grupie łąk wilgotnych najczęściej spotykany jest zespół łąki ziołoroślowej ze zdrojówką błotną i bodziszkiem błotnym *Filipendulo – Geranietum*. Występuje ona na wilgotnych obrzeżach lasów łęgowych, nad rowami melioracyjnymi i mniejszymi ciekami. Występują tu między innymi takie gatunki ciepłolubne jak: zdrojówka błotna *Filipendula ulmaria*, bodziszek błotny *Gerenium sylvaticum*, knieć błotna *Caltha palustris*, sitowie leśne *Scirpus sylvaticus*, pępawa błotna C*repis paludosa*, krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis* i inne.

Zbiorowiska wodne:

Ciekom i zbiornikom wodnym towarzyszą zbiorowiska azonalne: szuwarowe, błotne i wodne. Do najpospolitszych zbiorowisk szuwarowych należy szuwar trzcinowy z trzciną *Phragmites communis*, a także szuwar mozgowy z mozgą *Phalaris arundinacea*. Zbiorowiska roślinności wodnej, ze względu na zanieczyszczenia cieków i zbiorników, wykształcają się fragmentarycznie i w zubożonej postaci. Ciekawym zespołem spotykanym w

[31] Częściowo na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

zacienionych, okresowo wysychających małych zbiornikach wodnych na podłożu próchnicznego szlamu (bagienka śródleśne, rowy odwadniające) jest zespół okrężnicy bagiennej *Hottonia palustris*.

Zbiorowiska ruderalne i nitrofilne:

Na siedliskach ruderalnych odnotować można wiele interesujących gatunków adwentywnych (obcych dla flory krajowej), np.: zaślaz pospolity *Abutulion theophrasti*, szarłat biały *Amaranthus albus*, rukiewnik wschodni *Bunias orientalis*, pieprzycznik przydrożny *Cardaria draba*, dwurząd wąskolistny *Diplotaxis tenuifolia*, niecierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera*, pieprzyca gęstokwiatowa *Lepidium densiflorum*, miecznica wąskolistna *Sisyrynchium berumndiana*. Nitrofilne zbiorowiska ziołorośli i okrajków (klasa *Artemisietea*) są pospolite na obszarze gminy i stanowią ważny element jej szaty roślinnej. Na przydrożach i w rowach w otoczeniu wsi, na siedliskach pod silniejszym wpływem antropopresji pospolite są pasy fitocenoz *Urtico–Aegopodietum podagrariae* lub kadłubowe zbiorowiska agregacyjne pokrzywy *Urtica dioica* lub rzadziej bylicy pospolitej *Artemisia vulgaris*. Najniższą wartość przyrodniczą mają fragmenty roślinności synatropijnej, tworzącej bądź nieużytki, bądź też początkowe stadia sukcesyjne w procesie renaturalizacji terenów silnie przekształconych w wyniku działalności człowieka.

Zbiorowiska dywanowe:

Na obszarach przekształconych antropogenicznie dość powszechnie występują zbiorowiska dywanowe czyli niska roślinność zasiedlająca zbitą, trudno przepuszczalną glebę miejsc wydeptywanych lub podlegających innej presji mechanicznej. Występują na poboczach szos, wzdłuż dróg i ścieżek oraz na placach parkingowych czy w szczelinach chodników. Te zbiorowiska grupowane są w obrębie rzędu *Plantaginetea majoris* i budowane przez odporne na wydeptywanie gatunki: wiechlinę roczną *Poa annua*, życicę trwałą *Lolium perenne*, babkę szerokolistną *Plantago major* i rdest ptasi *Polygonum aviculare s.1*.

Zieleń urządzona:

Uzupełnieniem powyższych zespołów roślinności naturalnej i półnaturalnej jest zieleń urządzona reprezentowana przez: zieleń parkową, ogrodową, cmentarną, przykościelną, a także przez szereg alei i szpalerów przydrożnych oraz skwerów. W otwartym krajobrazie rolniczym, a także miejskim, pełni ona nie tylko funkcję krajobrazowo – estetyczną, ale także ekologiczną, korzystnie wpływającą na mikroklimat oraz walory użytkowe środowiska, zwłaszcza rolniczego. Duże znaczenie ma także zieleń towarzysząca zabudowie wiejskiej i miejskiej oraz zieleń uprawnych sadów i ogrodów. Do najcenniejszych zespołów zieleni urządzonej na terenie gminy należą parki pałacowe i dworskie (Golin, Jaryszów, Jasień, Jasionna, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Świbna, Zabłocie), przydrożne aleje oraz zieleń cmentarna (istniejąca bądź reliktowa praktycznie w każdej miejscowości) i przykościelna (Budziechów, Jabłoniec, Jasień, Wicina).

1.8.4. Zbiorowiska leśne.

Tereny leśne są obszarami cennymi pod względem florystycznym, ekologicznym i krajobrazowym. Skupia się w nich większość chronionych i rzadkich gatunków roślin, występujących na terenie gminy. Gmina Jasień charakteryzuje się znacznym, nawet jak na region lubuski, zalesieniem. Lasy i grunty leśne zajmują tu powierzchnię 6980,61 ha[32] i stanowią 55,06 % powierzchni gminy. Samych lasów jest 6780,51 ha[33] co stanowi

[32] Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną, 2019 rok według GUS 2021.
[33] 2019 rok według GUS 2021.

53,48 % powierzchni gminy. Zbiorowiska leśne w postaci zwartych powierzchniowo kompleksów, powiązanych z systemem leśnym w gminach sąsiednich, występują przede wszystkim w północno – wschodnich (na północ od wsi Zabłocie), południowych (rejon wsi: Bieszków, Guzów, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna), centralnych (dolina Lubszy oraz na wschód od Jasienia) i zachodnich (rejon wsi: Jasionna, Jurzyn, Lisia Góra, Zieleniec) rejonach gminy. W północnej części gminy (Mirkowice, Wicina) obecność terenów leśnych, a także rozległych łąk i pól uprawnych decyduje o charakterystycznej, urozmaiconej fizjonomii tutejszego krajobrazu, tworząc swoistą mozaikę biocenotyczną, istotnie wpływającą na bioróżnorodność tego terenu.

Zbiorowiska leśne w dużej mierze zostały odkształcone w wyniku gospodarczej działalności człowieka. Panującym gatunkiem drzew jest sosna. Lasy o charakterze monokultur sosnowych mają najczęściej niewielką wartość przyrodniczą. Miejscami są to zbiorowiska wtórne, ze sztucznie nasadzoną sosną na siedliskach grądowych. Lasy na analizowanym terenie zajmują w większości siedliska o glebach ubogich i o zróżnicowanej rzeźbie, nieatrakcyjnej dla użytkowania rolniczego. Najcenniejsze drzewostany sosnowe znajdują się na glebach piaszczystych z domieszką gliny. Siedliska te charakteryzują strzeliste sosny i gęste runo czarnych jagód, borówek, paproci, mchów, grzybów i rozmaitych ziół. Do najcenniejszych leśnych siedlisk przyrodniczych należą łęgi olszowe i olszowo – jesionowe zlokalizowane w dolinie rzeki Lubszy.

W kwalifikacji siedlisk leśnych siedliskowy typ lasu jest zasadniczą jednostką i stanowi podstawę do podejmowania w gospodarstwie leśnym wszelkich działań hodowlanych. Obejmuje on cały zespół fizycznych warunków środowiska geograficznego, odpowiadających określonym lasotwórczym gatunkom drzew. Znajomość charakterystyki poszczególnych siedlisk i drzewostanów oraz ich udział w danym zespole leśnym daje możliwość wyrobienia sobie ogólnego poglądu o charakterze lasu, jego walorach przyrodniczych i przydatności do pełnienia określonych funkcji ogólnospołecznych.

TABELA 41: Gmina Jasień – typy siedliskowe lasu w 2019 roku.

Typ siedlisko lasu	Symbol	Powierzchnia w ha	Struktura (%)
Bór suchy	Bs	15,24	0,22
Bór świeży	Bśw	3747,97	55,28
Bór mieszany świeży	BMśw	1352,03	19,94
Bór wilgotny	Bw	18,28	0,27
Bór mieszany wilgotny	BMw	405,70	5,98
Bór mieszany bagienny	BMb	0,52	0,01
Las świeży	Lśw	210,00	3,10
Las mieszany świeży	LMśw	624,84	9,22
Las wilgotny	Lw	73,74	1,09
Las mieszany wilgotny	LMw	222,03	3,27
Las mieszany bagienny	LMb	3,97	0,06
Ols	Ol	37,66	0,56
Ols jesionowy	OlJ	18,47	0,27
Las łęgowy	LŁ	50,06	0,74

Źródło: Bank Danych o Lasach, 2021.

Z powyższego zestawienia wynika, że siedliska borowe stanowią 81,70 %, zaś lasowe 18,30 % ogólnej powierzchni lasów. Siedliska borowe reprezentowane są głównie przez bór świeży i bór mieszany świeży, które

stanowią odpowiednio 67,66 % i 24,41 % ogólnej powierzchni siedlisk borowych oraz 55,28 % i 19,94 % wszystkich siedlisk w gminie. Wśród siedlisk borowych wyróżnia się jeszcze bór mieszany wilgotny, stanowiący 7,32 % ogólnej powierzchni siedlisk borowych oraz 5,98 % wszystkich siedlisk w gminie. Zdecydowaną większość siedlisk borowych stanowią monokultury sosnowe. Siedliska lasowe są mniej rozpowszechnione, a dominuje wśród nich las mieszany świeży, stanowiący 50,36 % ogólnej powierzchni siedlisk lasowych oraz 9,22 % wszystkich siedlisk w gminie. Pozostałe siedliska lasowe są niewielkie, a wyróżniają się wśród nich las mieszany wilgotny i las świeży, stanowiące odpowiednio 17,89 % i 16,92 % ogólnej powierzchni siedlisk lasowych oraz 3,27 % i 3,10 % wszystkich siedlisk w gminie. Również niewielkie fragmenty powierzchni leśnych mają charakter naturalny, lub przynajmniej zbliżony do naturalnego. Zbiorowiska leśne o charakterze pierwotnym nie występują.

TABELA 42: Gmina Jasień – struktura drzewostanów w 2019 roku.

Typ drzewostanu	Symbol	Powierzchnia w ha	Struktura (%)
Sosna	So	6143,28	90,60
Świerk	Św	24,61	0,36
Jodła	Jd	2,17	0,03
Buk	Bk	19,68	0,29
Dąb	Db	343,40	5,06
Brzoza	Brz	123,25	1,82
Olsza	Ol	119,03	1,76
Osika	Os	5,09	0,08

Źródło: Bank Danych o Lasach, 2021.

Dominującym gatunkiem drzewa na omawianym terenie jest sosna, stanowiąca ponad 90 % powierzchni wszystkich drzewostanów. Sosna tworzy rozległe monokultury, które zostały wprowadzone na ten teren przez człowieka na przełomie XIX i XX stulecia, na miejsce pierwotnych lasów mieszanych. Sośnie towarzyszą, znacznie słabiej reprezentowane, inne gatunki drzew, przede wszystkim: dąb, brzoza i olsza. Ogółem iglaste gatunki drzew stanowią 91 %, a liściaste 9 % powierzchni wszystkich drzewostanów, co świadczy o dużej nierównowadze obu rodzajów drzew.

W lasach, między innymi na terenie gminy Jasień, kumulują się różne negatywne zjawiska pochodzenia abiotycznego, biotycznego i antropogenicznego, wpływające na ogólne osłabienie istniejących drzewostanów i całych ekosystemów leśnych. Podstawowym czynnikiem wpływającym na degradację tutejszych lasów są czynniki antropogeniczne. Spośród nich głównymi źródłami zagrożeń dla lasów są przede wszystkim gazowe i pyłowe zanieczyszczenia powietrza emitowane przez przemysł (dwutlenek siarki, związki azotu i fluoru) oraz bezpośrednia ingerencja człowieka (nadmierna penetracja poza wyznaczonymi drogami, niewłaściwa gospodarka leśna w lasach prywatnych). Na osłabione lasy wskutek czynników antropogenicznych oddziaływują także zagrożenia abiotycze i biotyczne, a wśród nich przede wszystkim silne wiatry, susze i szkodniki. Stopień degradacji lasów ze względu na czynniki biotyczne uznano we wszystkich kompleksach leśnych w granicach gminy za średni (w południowej części gminy także przez czynniki abiotyczne), w skali: słaby – średni – silny[34]. Nie ujawniono wówczas znaczących zagrożeń antropogenicznych. Tym samym ekosystemy leśne nadal zachowują swoje najistotniejsze walory krajobrazowe, kulturowe i społeczne.

[34] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

Część lasów (przede wszystkim centralna i zachodnia część gminy) wchodzi w skład tak zwanych Leśnych Kompleksów Promocyjnych. Leśny Kompleks Promocyjny „Bory Lubuskie" należy do Nadleśnictwa Lubsko (obręby: Brody, Jasień i Lubsko), a utworzono go 19 grudnia 1994 roku przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Jest jednym z najstarszych leśnych kompleksów promocyjnych w Polsce. Zajmuje powierzchnię około 32000 ha. Jego celem jest trwale zachowanie lub odtwarzanie naturalnych walorów leśnych metodami racjonalnej gospodarki leśnej, prowadzonej na podstawach ekologicznych oraz integrowania celów trwałej gospodarki leśnej i aktywnej ochrony przyrody.

1. 9. Zwierzęta[35].

Według podziału zoogeograficznego Polski (A.S. Kostrowicki, 1999) analizowany rejon należy do Okręgu Centralnego, należącego do Podregionu Środkowego w Regionie Środkowoeuropejskim. Charakteryzuje się on zaledwie 8 gatunkami wyróżniającymi, przez co wyodrębnia się dość słabo wśród innych regionów zoogeograficznych. Należą do nich między innymi: jeż europejski *Erinaceus europaeus L.*, gęś gęgawa *Anser anser L.* i motyl przestrojnik *Pyronia tithonus L.*.

Obszar gminy Jasień charakteryzuje się znacznym przekształceniem ekosystemów, w szczególności w centralnych (miasto Jasień) oraz południowo – zachodnich i północnych rejonach gminy (intensywna gospodarka rolna). Różnorodność fauny jest więc tam dość ograniczona. Tam gdzie zdecydowanie dominują grunty orne występują głównie gatunki pospolite, związane z ekosystemami rolniczymi oraz z siedliskami ludzkimi. Znacząco pozytywną rolę w występowaniu i składzie fauny odgrywają tu małe kompleksy leśne, zieleń urządzona w postaci parków pałacowych i dworskich, zadrzewienia śródpolne, doliny rzeczne, zbiorniki wodne i większe powierzchnie łąk.

Okres wzrostu zbóż sprzyja występowaniu bezkręgowców preferujących tego typu siedliska, w szczególności należących do gatunków z rzędu pająków (*Araneida*), motyli (*Lepidoptera*), dwuskrzydłych (*Diptera*), błonkówek (*Hymenoptera*). Występują tu również rzadkie i chronione gatunki owadów. Do objętych ochroną, a stosunkowo często spotykanych należą biegacze: fioletowy *Carabus viloaceus*, granulowaty *Carabus granulatus*, ogrodowy *Carabus arvensis*, pospolity *Carabus nemoralis*, wręgaty *Carabus cancellatus* i złocisty *Carabus auratus*, spotykane z resztą na obszarze całej gminy. Pospolicie występują tu też chronione trzmiele. Szczególnie często spotykany jest trzmiel ziemny *Bombus terrestris*, a ponadto kamiennik *Bombus lapidarius*, ogrodowy *Bombus hortorum* i mesznik *Bombus muscorum*. W miejscach otwartych, nasłonecznionych spotkać można pazia królowej *Papilio machaon.* Z gromady mięczaków występuje ślimak winniczek *Helix pomatia*. Spotykany jest dosyć często w miejscach wilgotnych, szczególnie w parkach i w fragmentach lasów liściastych. Bardziej zróżnicowane siedliska występują w kompleksach leśnych gdzie można spotkać większe nagromadzenie gatunków chronionych i rzadkich. Faunę bezkręgowców najliczniej reprezentują owady związane z biocenozami borów sosnowych, a wśród nich także szkodniki drzew.

Ichtiofaunę rzeki Lubszy reprezentuje piskorz *Misgurnus fossilis*.

W rejonie dolin rzecznych, zbiorników wodnych i terenów podmokłych występują dość liczne gatunki płazów i gadów. Spotkać tu można przede wszystkim: kumaka nizinnego *Bombina bombina*, ropuchę szarą *Bufo bufo*,

[35] Częściowo na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) oraz w materiałach z inwentaryzacji przyrodniczych na potrzeby sporządzenia *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie.*

ropuchę zieloną *Bufo viridis,* traszkę zwyczajną *Triturus vulgaris*, żabę trawną *Rana temporaria*, żabę wodną *Rana esculenta* oraz coraz rzadszą rzekotkę drzewną *Hyla arborea*. Spośród gromady gadów na terenie tym występują jaszczurki: jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna *L. vivipara* i padalec zwyczajny *Anguis fragilis*. Można tu również spotkać węże: zaskrońca *Natrix natrix* oraz żmiję zygzakowatą *Vipera berus.*

Z wielu gatunków ptaków lęgowych do najbardziej interesujących zaliczyć należy: bociana czarnego *Ciconia nigra*, czaplę siwą *Ardea cinerea*, kanię czarną *Milvus migrans*, trzmielojada *Pernis apivorus* i żurawia *Grus grus*, a także: kropiatkę *Porzana porzana*, potrzosa *Emberiza schoeniclus*, rokitniczkę *Acrocephalus schoenobaenus*, świerszczaka *Locustella naevia* i trzcinniczka *Acrocephalus scirpaceus*. Gniazduje tu także kilka par bociana białego *Ciconia ciconia*. Z gatunków błotnych obserwowano także czajkę *Vanelus vanelus*. W okolicznych lasach występują między innymi kruk *Corvus corax* i myszołów *Buteo buteo*. Wśród sów zaobserwowano płomykówkę *Tyto alba*, pójdźka *Athene noctua* i puszczyka *Strix aluco*. Z gatunków pospolitych na uwagę zasługują: remiz *Remiz pendulinus*, słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos* i wilga *Oriolus oriolus*.

Ssaki to przede wszystkim gatunki pospolite i związane z siedliskami ludzkimi, a wśród nich między innymi: jeż europejski *Erinaceus europaeus*, kret *Talpa europaea* i wiewiórka *Sciurus vulgaris*. Do bardziej interesujących gatunków należy zaliczyć między innymi: bobra europejskiego *Castor fiber*, łasicę łaskę *Mustela nivalis*, ryjówkę aksamitną *Sorex araneus*, tchórza zwyczajnego *Mustela putorius* oraz wydrę *Lutra lutra*. W obrębie terenów leśnych występuje także gruba zwierzyna reprezentowana przez dzika *Sus scrofa*, jelenia *Cervus*, lisa *Vulpes vulpes* i sarnę *Capreolus*. Na biotopach polnych i łąkowych grupa zwierząt kręgowych posiada również swoich przedstawicieli, np.: zające *Lepus*. Spośród nietoperzy występują (głównie przeloty): Borowiec wielki *Nyctalus noctula*, Borowiaczek *Nyctalus leisleri*, Gacek brunatny *Plecotus auritus*, Gacek szary *Plecotus austriacus*, Karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*, Karlik większy *Pipistrellus nathusii*, Karlik drobny *Pipistrellus pygmaeus*, Mroczek posrebrzany *Vespertilio murinus*, Mroczek późny *Eptesicus serotinus*, Nocek duży *Myotis myotis* i Nocek rudy *Myotis daubentonii*.

W rejonie obejmującym Leśny Kompleks Promocyjny „Bory Lubuskie" stwierdzono stanowiska następujących rzadkich i ginących gatunków fauny:

- z krajowej Czerwonej Listy Zwierząt: bąk *Botaurus stellaris*, bielik *Haliaeetus albicilla*, bocian czarny *Ciconia nigra*, gągoł *Bucephala clangula*, rybołów *Pandion haliaetus*, wydra *Lutra lutra* i żółw błotny *Emys orbicularis*;
- z regionalnej Czerwonej Listy Zwierząt: kląskawka *Saxicola rubicola*, perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, rożeniec *Anas bahamensis*, żmija zygzakowata *Vipera berus* i żuraw *Grus grus*.

Do największych zagrożeń dla fauny i flory występującej na terenie gminy Jasień należą przede wszystkim:

- regulacja lub zwiększenie zanieczyszczenia cieków wodnych;
- zmiany stosunków wodnych prowadzące do osuszania terenów podmokłych;
- likwidacja zbiorników wodnych;
- likwidacja starych, dziuplastych i martwych drzew w lasach i parkach;
- zalesianie oraz samorzutne zarastanie przez drzewa śródleśnych łąk i bagien;
- usuwanie pojedynczych i rosnących w grupach starych drzew na terenach otwartych;
- likwidacja śródpolnych alei;
- postępująca chemizacja rolnictwa.

1. 10. Ochrona przyrody.

Do podstawowych form ochrony przyrody w Polsce należy tworzenie rezerwatów przyrody, parków narodowych, parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. Coraz większe znaczenie mają także użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz zespoły przyrodniczo – krajobrazowe. Formami ochrony indywidualnej są: gatunkowa ochrona roślin i zwierząt oraz pomniki przyrody w rodzaju: pojedynczych drzew, alei, głazów narzutowych, skałek itp., które są akcentami wydatnie wpływającymi na urozmaicenie krajobrazu.

1.10.1. Położenie gminy na tle systemu ochrony przyrody w regionie.

Spośród form ochrony przyrody wyszczególnionych w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody na terenie gminy Jasień występują: obszar chronionego krajobrazu, obszary NATURA 2000, użytki ekologiczne, pomniki przyrody oraz gatunkowa ochrona roślin i zwierząt (podrozdziały nr*: I.1.10.2. – I.1.10.6.*). Dodatkowo w bezpośredniej bliskości od granic gminy (w zakresie powiązań przyrodniczych) zlokalizowane są istotne dla południowo – zachodniej części województwa lubuskiego wielkopowierzchniowe formy ochrony przyrody. Są to:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Bobru" – na wschód od granic gminy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Las Żarski" – na południe od granic gminy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Bory Bogumiłowskie" – na południe od granic gminy (projektowany);
- Park Krajobrazowy „Łuk Mużakowa" – na południowy – zachód od granic gminy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Zachodnie Okolice Lubska" – na zachód od granic gminy (projektowany);
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Bronków – Janiszowice" – na północ od granic gminy,

oraz obszary NATURA 2000:

- Jezioro Janiszowice (PLH 080053) – na północ od granic gminy;
- Dolina Dolnego Bobru (PLH 080068) – na wschód od granic gminy;
- Mopkowy tunel koło Krzystkowic (PLH 080024) – na wschód od granic gminy;
- Nowogrodzkie Przygiełkowisko (PLH 080054) – na wschód od granic gminy;
- Las Żarski (PLH 080070) – na południowy – wschód od granic gminy;
- Skroda (PLH 080064) – na południe od granic gminy;
- Uroczyska Borów Zasieckich (PLH 080060) – na zachód od granic gminy;
- Mierkowskie Wydmy (PLH 080039) – na północny – zachód od granic gminy.

1.10.2. Obszar chronionego krajobrazu.

Według art. 23 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody „*obszar chronionego krajobrazu* obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych".

We wschodniej części gminy Jasień zlokalizowany jest Obszar Chronionego Krajobrazu (OChK) „Wschodnie Okolice Lubska". Utworzono go na podstawie Uchwały nr XXII/326/20 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 07 września 2020 roku w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Wschodnie Okolice Lubska" (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 16 września 2020 roku, poz. 2139). Całkowita powierzchnia OChK „Wschodnie Okolice Lubska", obejmującego część gmin: Jasień, Lubsko, Lipinki Łużyckie, Nowogród Bobrzański i Żary (gmina wiejska), wynosi 7652,18 ha, z czego 4681,84 ha na terenie gminy Jasień (61,18 %).

Tym samym OChK „Wschodnie Okolice Lubska" stanowi 36,93 % ogólnej powierzchni gminy Jasień. Generalnie OChK „Wschodnie Okolice Lubska" obejmuje dość rozległy, rozczłonkowany przez tereny rolne, sieć komunikacyjną i osadniczą, kompleks leśny. Rejon ten zasługuje na ochronę ze względu na znaczące walory przyrodnicze i krajobrazowe, potencjalną atrakcyjność turystyczną i słabe zurbanizowanie. W granicach obszaru zawiera się w znacznej części prawobrzeżna część zlewni rzeki Lubszy i jej dopływów. Duża ilość cieków wodnych, silnie rozwinięta granica lasu, polodowcowa rzeźba terenu, występowanie wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt stanowi o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu. Na obszarze przedmiotowego OChK obowiązują zakazy dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów, ujęte w wyżej wymienionej uchwale Sejmiku Województwa Lubuskiego.

1.10.3. NATURA 2000.

Według art. 25 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku „*sieć obszarów Natura 2000* obejmuje: 1) obszary specjalnej ochrony ptaków; 2) specjalne obszary ochrony siedlisk; 3) obszary mające znaczenie dla Wspólnoty. Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust 1 pkt 1 – 4 i 6 – 9". Formy te to: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe.

Sieć Natura 2000 to sposób na wypełnienie zobowiązań Unii Europejskiej, nałożonych przez Konwencję z Rio. Podstawę prawną sieci Natura 2000 stanowią dwa akty prawne: tak zwana Dyrektywa Ptasia (Dyrektywa Rady 79/409/EWG z 02 kwietnia 1979 roku o ochronie dzikich ptaków) i Dyrektywa Siedliskowa (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 roku o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory). Przewidują one stworzenie systemu obszarów, połączonych korytarzami ekologicznymi, tworzących razem spójną funkcjonalnie sieć ekologiczną. Jej zadaniem będzie utrzymanie różnorodności biologicznej przez ochronę najcenniejszych, najrzadszych elementów przyrody, ale też najbardziej typowych, wciąż jeszcze powszechnych układów przyrodniczych, charakterystycznych dla regionów biogeograficznych. Tworzenie takiej sieci jest obowiązkiem każdego kraju członkowskiego UE, gdyż dyrektywy unijne mają charakter tak zwanego „twardego prawa", a więc muszą być przestrzegane pod groźbą sankcji finansowych.

Obecnie w Polsce sieć Natura 2000 zajmuje prawie 20 % powierzchni lądowej kraju. W jej skład wchodzi 849 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (obszary „siedliskowe" – przyszłe specjalne obszary ochrony siedlisk) oraz 145 obszarów specjalnej ochrony ptaków. Wśród nich są 2 obszary położone na terenie gminy Jasień:

- „Dolina Lubszy" (kod PLH 080057 – SOO Specjalny Obszar Ochrony) zlokalizowana w centralnej części gminy;
- „Lubski Łęg Śnieżycowy" (kod PLH 080065 – SOO Specjalny Obszar Ochrony) zlokalizowany fragmentarycznie w północnej części gminy.

DOLINA LUBSZY (PLH 080057):

„Dolina Lubszy" (całkowita powierzchnia 724,52 ha) stanowi część zatwierdzonego Obszaru Natura 2000 „Uroczyska Borów Dolnośląskich". W granicach obszaru znajduje się południowa część doliny rzeki Lubszy, należąca do mezoregionów Wzniesień Żarskich, Kotliny Zasieckiej i Wzniesień Gubińskich. Do najcenniejszych siedlisk przyrodniczych należą łęgi olszowe i olszowo – jesionowe, które lokalnie wyróżnia często masowa obecność pióropusznika strusiego *Matteuccia struthiopteris*. Zachowały się tam również fragmenty łęgów

źródliskowych *Carici remotae–Fraxinetum*. Lasy bagienne reprezentowane są przez zespoły brzeziny bagiennej *Vaccinio–Betuletum pubescentis* i olsu torfowcowego *Sphagno–Alnetum*. Ze względu na znaczne przekształcenie roślinności w dolinie rzeki (pinetyzacja) fitocenozy grądów i łęgów wiązowo – jesionowych nie zajmują większych powierzchni. Na uwagę zasługuje niewielkie torfowisko koło Lipska Żarskiego, na którym stwierdzono między innymi zespół *Caricetum paniceo–lepidocarpae*. Głównym zagrożeniem jest borowienie siedlisk powodowane pinetyzacją znacznej części doliny rzeki, zwłaszcza wyższych terasów. Mamy tam często do czynienia z leśnymi zbiorowiskami zastępczymi na siedliskach łęgu wiązowo – jesionowego, grądu, kwaśnej dąbrowy i brzeziny bagiennej. Zagrożenie stanowią również obce gatunki krzewów, lokalnie wykazujące tendencje do rozprzestrzeniania się, a tym samym neofityzacji zbiorowisk leśnych. Należą do nich *Amelanchier spicata*, *Physocarpus opulifolius* i *Padus serotina*. W korycie rzeki spotyka się różnego rodzaju odpady, np.: opony, zużyty sprzęt AGD i inne. Obszar w 80,57 % mieści się w granicach OChK „Wschodnie okolice Lubska".

Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (pogrubioną czcionką oznaczono siedliska priorytetowe):

- 2330 wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi;
- 3130 brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto–Nanojuncetea*;
- 3260 nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*;
- 4030 suche wrzosowiska (*Calluno–Genistion*, *Pohlio–Callunion*, *Calluno–Arctostaphylion*);
- 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*);
- 6430 ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*);
- 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio–Caricetea*);
- 7230 górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk;
- 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio–Carpinetum*, *Tilio–Carpinetum*);
- 9190 pomorski kwaśny las brzozowo – dębowy (*Betulo–Quercetum*);
- **91D0 bory i lasy bagienne** (*Vaccinio uliginosi–Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi–Pinetum*, *Pino*);
- **91E0 łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe** (*Salicetum albo–fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*);
- 91F0 łęgowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe (*Ficario–Ulmetum*);
- 91T0 sosnowy bór chrobotkowy (Cladonio–Pinetum i chrobotkowa postać *Peucedano–Pinetum*).

Bezkręgowce wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 1016 Poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*.

SSAKI wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 1337 Bóbr europejski *Castor fiber*;
- 1355 Wydra *Lutra lutra*.

Klasy siedlisk przyrodniczych (% ogólnej powierzchni):

- lasy iglaste – 42,64 %;
- lasy mieszane – 37,38 %;
- lasy liściaste zrzucające liście na zimę – 19,17 %;
- ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie) – 0,82 %.

LUBSKI ŁĘG ŚNIEŻYCOWY (PLH 080065):

„Lubski Łęg Śnieżycowy" (całkowita powierzchnia 64,98 ha) to niezwykle ciekawy przyrodniczo, zwarty kompleks łęgów i grądów usytuowany nad rzeką Lubszą, przylegający od wschodu do miasta Lubsko. Dominującym siedliskiem jest dobrze wykształcony łęg dębowo – wiązowo – jesionowy, który w partiach bardziej oddalonych od rzeki przechodzi w grąd połęgowy. W części wschodniej występują duże, zwarte płaty śnieżycy wiosennej *Leucojum vernum*. Wśród zagrożeń należy wymienić obniżanie się poziomu rzeki Lubszy i brak zalewów koniecznych dla właściwej dynamiki lasu łęgowego. Na znacznej części obszaru, w wyniku zmiany warunków wodnych, dochodzi do procesu grądowienia. Wzdłuż Lubszy rozwijają się ekspansywnie zarośla rdestowca ostrokończystego *Reynoutria japonica*, jednak gatunek ten nie wnika głębiej w drzewostan. Potencjalnym zagrożeniem jest projektowana obwodnica Lubska, która w planach ma przeciąć kompleks leśny z północy na południe. 99,85 % obszaru znajduje się w granicach OChK „Wschodnie okolice Lubska". Na terenie gminy Jasień PLH 080065 zajmuje jedynie niewielki fragment zlokalizowany w północnej części gminy.

Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (pogrubioną czcionką oznaczono siedliska priorytetowe):

- 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio–Carpinetum*, *Tilio–Carpinetum*);
- **91E0 łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe** (*Salicetum albo–fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*);
- 91F0 łęgowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe (*Ficario–Ulmetum*).

RYBY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*

Inne ważne gatunki roślin:

- Kokorycz wątła *Corydalis intermedia*;
- Śnieżyca wiosenna *Leucojum vernum*.

Klasy siedlisk przyrodniczych (% ogólnej powierzchni):

- lasy liściaste zrzucające liście na zimę – 97,57 %;
- łąki wilgotne, łąki świeże – 2,34 %;
- ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie) – 0,09 %.

Dotychczas dla obszarów NATURA 2000 „Dolina Lubszy" (PLH 080057) i „Lubski Łęg Śnieżycowy" (PLH 080065) nie sporządzono jeszcze planów zadań ochronnych.

1.10.4. Użytki ekologiczne.

Na podstawie art. 42 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody „*użytkami ekologicznymi* są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania".

Na terenie gminy Jasień zlokalizowane są 4 użytki ekologiczne:

- „Bagna Jasieńskie";
- „Kanały";
- „Rabaty";
- „Torfowisko Guzów".

„Bagna Jasieńskie":

Użytek ekologiczny „Bagna Jasieńskie" ustanowiono na podstawie Rozporządzenia Wojewody Lubuskiego Nr 5 z dnia 25 marca 2002 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 44, poz. 554). Powierzchnia użytku wynosi 13,47 ha i zlokalizowany jest w obrębie ewidencyjnym Budziechów. Przedmiotem ochrony jest miejsce lęgowe ptaków, stanowisko żmii zygzakowatej i stanowisko grzybieni białych.

„Kanały":

Użytek ekologiczny „Kanały" ustanowiono na podstawie Uchwały nr XIV/100/04 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 03 czerwca 2004 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody i użytek ekologiczny. Powierzchnia użytku wynosi 3,06 ha i zlokalizowany jest w obrębie ewidencyjnym Budziechów. Przedmiotem ochrony jest sieć kanałów po eksploatacji torfu oraz miejsce występowania grzybieni północnych.

„Rabaty":

Użytek ekologiczny „Rabaty" ustanowiono na podstawie uchwały nr XIV/100/04 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 03 czerwca 2004 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody i użytek ekologiczny. Powierzchnia użytku wynosi 1,39 ha i zlokalizowany jest w obrębie ewidencyjnym Budziechów. Przedmiotem ochrony jest miejsce występowania bagna zwyczajnego.

„Torfowisko Guzów":

Użytek ekologiczny „Torfowisko Guzów" ustanowiono na podstawie Rozporządzenia Wojewody Lubuskiego Nr 5 z dnia 25 marca 2002 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 44, poz. 554). Powierzchnia użytku wynosi 92,4021 ha i zlokalizowany jest w obrębie ewidencyjnym Guzów. Przedmiotem ochrony jest miejsce występowania rzadkich gatunków roślin, zwierząt i ptaków. Znajdują się tu między innymi takie gatunki chronionych roślin jak: grzybień północny, jaskier wielki, kłóć wiechowata, podkolan biały, przygiełka biała, storczyk krwisty, wełnianka wąskolistna i wrzosiec bagienny. Fauna torfowiska to przede wszystkim miejsce lęgowe 34 gatunków ptaków. Wśród nich dominują: potrzos, rokitniaczek i trzcinaczek. Spotyka się także bączka, kureczkę nakrapianą i świerszczaka. Gniazduje tu także od 3 do 5 par żurawia. Zaobserwowano tu również: 2 pary bociana czarnego, czaplę, kanię czarną i trzmielojada. Użytek ekologiczny „Torfowisko Guzów" znajduje się w granicach OChK „Wschodnie okolice Lubska".

1.10.5. Pomniki przyrody.

Według art. 40 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody „*pomnikami przyrody* są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska,

skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie". Pomniki przyrody są ważnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, posiadają wysokie walory dydaktyczne i edukacyjne.

Na terenie gminy Jasień zlokalizowanych jest 11 pomników przyrody w postaci 7 pojedynczych okazów drzew, 3 skupień (grup) drzew oraz 1 powierzchniowego pomnika przyrody.

TABELA 43: Gmina Jasień – wykaz pomników przyrody.

L.p.	Nazwa pomnika	Opis pomnika	Obwód na wysokości 1,3 m (cm)	Wysokość w m	Lokalizacja (działka ewidencyjna)	Podstawa prawna
1	sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*	sosna o oryginalnym kształcie w formie odwróconej litery Y	230	22	Jasionna (263)	1
2	naturalne źródlisko	naturalne źródlisko ze stanowiskiem bagna zwyczajnego o powierzchni 4,15 ha	–	–	Jurzyn (166)	1
3	dąb szypułkowy *Quercus robur*	skupienie drzew: grupa 3 dębów szypułkowych	480 360 400	28 28 28	Jasionna (92)	2
4	dąb szypułkowy *Quercus robur*	pojedyncze drzewo: dąb szypułkowy	372	21	Guzów (290)	3
5	wiąz szypułkowy *Ulmus minor*	pojedyncze drzewo: wiąz szypułkowy	310	24	Roztoki (439)	3
6	dąb szypułkowy *Quercus robur*	pojedyncze drzewo: dąb szypułkowy	350	24	Roztoki (442)	3
7	dąb szypułkowy *Quercus robur*	pojedyncze drzewo: dąb szypułkowy	375	27	Zabłocie (506)	3
8	dąb szypułkowy *Quercus robur*	skupienie drzew: grupa 4 dębów szypułkowych na obszarze 0,20 ha	410 415 418 390	26 26 26 25	Zabłocie (520)	3
9	buk zwyczajny *Fagus sylvatica*	pojedyncze drzewo: buk zwyczajny	311	b.d.	Jasień (77/2)	4
10	klon jawor *Acer pseudoplatanus*	pojedyncze drzewo: klon jawor	267	b.d.	Jasień (77/2)	4
11	miłorząb dwuklapowy *Ginkgo biloba*	skupienie 2 drzew miłorzębu dwuklapowego	240 275	b.d.	Jasień (76/19)	4

Podstawa prawna:

1 – Uchwała nr XIV/100/04 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 03 czerwca 2004 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 41 z dnia 23.06.2004 roku).

2 – Rozporządzenie Wojewody Lubuskiego nr 33 z dnia 19 maja 2006 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 38, poz. 833 z dnia 05.06.2006 roku).

3 – Uchwała nr XXXVI/243/06 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 lipca 2006 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 68, poz. 1479 z dnia 07.09.2006 roku).

4 – Uchwała nr XXXIII/307/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 20 marca 2014 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 28.03.2014 roku, poz. 758).

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, 2021.

1.10.6. Ochrona gatunkowa fauny i flory.

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody „*ochrona gatunkowa* ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej”.

Gmina Jasień nie posiada opracowanej inwentaryzacji przyrodniczej, która udokumentowałaby występowanie roślin i zwierząt chronionych na terenie całej gminy. Dokładnie zbadane zostały jedynie: rejon sołectwa Zabłocie (inwentaryzacja ornitologiczna i chiropterologiczna na potrzeby opracowania *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie*), obszary NATURA 2000 i użytki ekologiczne, przy opisie których podano wykaz roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową (podrozdziały nr I.1.8. i I.1.9. oraz *I.1.10.3.* i *I.1.10.4.*). Charakterystyczny i potencjalny skład gatunkowy flory i fauny (w tym objętej ochroną gatunkową) dla pozostałych obszarów gminy przedstawiono w podrozdziałach dotyczących szaty roślinnej i zwierząt (podrozdziały nr I.1.8. i I.1.9).

1.10.7. Geostanowiska.

Geostanowiska nie są szczególną formą ochrony przyrody w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. Geostanowiska, nazywane również geotopami, to szczególnie wartościowe stanowiska geologiczne mające znaczenie dla zrozumienia historii Ziemi. Są to fragmenty geosfery o zróżnicowanej wielkości od pojedynczych obiektów lub grup obiektów po obszary geologiczne lub geomorfologiczne (np.: wał morenowy), reprezentatywne dla danego regionu. Mogą to być głazy narzutowe lub ich skupiska, odsłonięcia geologiczne, skupiska kopalnej fauny i flory, wychodnie skalne, ciekawe formy krajobrazu, a nawet budynki z kamienia.

Na terenie gminy Jasień nie występują geostanowiska ujęte w Centralnym Rejestrze Geostanowisk Polski prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny.

1.10.8. Powiązania przyrodnicze – elementy systemu ECONET–PL i CORINE/NATURA 2000.

Rozwój gospodarczy w XX wieku przyczynił się do gwałtownego wzrostu ilości zanieczyszczeń emitowanych do środowiska i jego całkowitej lub częściowej degradacji. Presja człowieka na przyrodę doprowadziła do zaniku wielu gatunków flory i fauny, postępującej synatropizacji oraz fragmentacji naturalnych ekosystemów. W celu zjednoczenia wysiłków na rzecz zachowania i ochrony środowiska przyrodniczego ustanowiono szereg porozumień i konwencji międzynarodowych, których sygnatariuszem jest również Polska. Jedną z ważniejszych

inicjatyw krajów Wspólnoty Europejskiej, przyczyniającą się do integracji współpracy w dziedzinie ochrony przyrody jest koncepcja utworzenia Europejskiej Sieci Ekologicznej **(EECONET)**.

Sieć EECONET mają stanowić obszary powiązane przestrzennie i funkcjonalnie oraz objęte różnymi, wzajemnie się uzupełniającymi formami ochrony przyrody. Dla ochrony środowiska oraz poprawy jego funkcjonowania biologicznego i zwiększenia bioróżnorodności powstała krajowa sieć ekologiczna **ECONET – PL**, która jest częścią Europejskiej Sieci Ekologicznej **EECONET**, utworzonej w celu zintegrowania istniejących obszarów chronionych w poszczególnych krajach europejskich oraz potencjalnych obszarów przewidzianych do ochrony w jeden spójny system, zgodnie z przyjętymi międzynarodowymi kryteriami i standardami (koncepcja Europejskiej Sieci Ekologicznej została przyjęta przez Radę Europy w 1992 roku). Zasadniczymi elementami sieci są:

- obszary węzłowe, w których wyróżniono biocentra i strefy buforowe;
- korytarze ekologiczne.

Obszary węzłowe odznaczają się dużą różnorodnością gatunkową oraz różnorodnością form krajobrazowych i siedliskowych. Stanowią ostoję gatunków rodzimych i wędrownych, zwłaszcza rzadkich i zagrożonych wyginięciem. Wyróżnione w obszarach węzłowych biocentra obejmują obszary nagromadzenia największych walorów przyrodniczych. Otoczone są strefami buforowymi, które mają wyróżniające się walory, ale nie tak wysokie jak walory biocentrów. Natomiast korytarze ekologiczne to struktury przestrzenne, które umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami przylegającymi do nich.

Według koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska (Liro, 1998) przez teren gminy Jasień nie przebiegają korytarze ekologiczne oraz nie występują obszary węzłowych zarówno o znaczeniu krajowym jak i międzynarodowym. Można jednak stwierdzić, że przepływająca przez gminę rzeka Lubsza wraz ze swoimi dopływami oraz rozległe tereny leśne pełnią rolę lokalnych korytarzy ekologicznych. Tym samym rejon gminy Jasień jest bezpośrednio i pośrednio powiązany z innymi obszarami węzłowymi oraz korytarzami ekologicznymi zlokalizowanymi w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego:

<u>Międzynarodowe korytarze ekologiczne</u>:

- 17m – Lubuski Odry.

<u>Krajowy obszar węzłowy</u>:

- 9K – Bory Dolnośląskie.

<u>Krajowe korytarze ekologiczne</u>:

- 31k – Dolnej Nysy Łużyckiej;
- 32k – Dolnego Bobru.

Korytarze sieci ECONET – PL pokrywają się zasadniczo z korytarzami ekologicznymi wyznaczonymi dla całego obszaru Polski w opracowaniu *Projekt korytarzy ekologicznych w Polsce,* sporządzonym przez Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk (Białowieża, 2005 ; aktualizacja 2011), z którego wynika, że bezpośrednio przez gminę Jasień przebiegają korytarze ekologiczne „GKZ–3 Łużyce" (niemal cały obszar gminy za wyjątkiem części północno – wschodniej i terenów zabudowanych) oraz „GKZ–2A Bory Zielonogórskie zachodnie" (północno – wschodnia część gminy). Sąsiadują one bezpośrednio z następującymi korytarzami:

- „GKZ–19 Dolina Środkowej Odry" – od północy;
- „KZ – 2B Bory Zielonogórskie wschodnie" – od wschodu;
- „KZ–5B Dolina Bobru" – od południowego – wschodu;
- „GKZ–4 Bory Dolnośląskie" – od południa;

- korytarze ekologiczne po stronie niemieckiej – od zachodu.

Powyższe korytarze odzwierciedlono także w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego*[36].

W związku z powyższym należy unikać przerywania bądź przegradzania korytarzy przez lokalizację zabudowy inwestycji liniowych i innych obiektów inżynieryjnych. Na terenach, gdzie korytarze ekologiczne uległy przerwaniu, należy dążyć do poprawy tej sytuacji przez lokalizację zieleni towarzyszącej i uzupełniającej oraz specjalnych urządzeń wspomagających migrację zwierząt.

1.10.9. Założenie parkowe.

Założenia parkowe nie są szczególną formą ochrony przyrody w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. Część z nich podlega ochronie konserwatorskiej jako zabytki kultury. Jednak duże walory przyrodnicze ich terenów, a także bezpośrednie sąsiedztwo terenów zurbanizowanych, dla których pełnią ogromną rolę środowiskotwórczą i biocenotyczną, predysponują do przedstawienia tych obszarów w rozdziale dotyczącym ochrony przyrody. Na terenie gminy Jasień zlokalizowanych jest 8 założeń parkowych (dworskie, pałacowe, krajobrazowe) z wyróżniającym się drzewostanem. Występują one w miejscowościach:

- Golin – ujęty w gminnej ewidencji zabytków;
- Jaryszów;
- Jasień;
- Jasionna – ujęty w rejestrze zabytków województwa lubuskiego;
- Lipsk Żarski;
- Lisia Góra;
- Świbna – ujęty w gminnej ewidencji zabytków;
- Zabłocie – ujęty w gminnej ewidencji zabytków.

Większość założeń parkowych, poza parkiem miejskim w Jasieniu, pozostaje w zaniedbaniu bądź jest całkowicie zdewastowana.

1.10.10. Pozostałe elementy środowiska przyrodniczego podlegające ochronie.

Na podstawie przepisów odrębnych ochronie na omawianym terenie podlegają:

- lasy i grunty leśne;
- zieleń urządzona i zadrzewienia;
- gleby klasy III;
- udokumentowane złoża kopalin;
- wody powierzchniowe i podziemne;
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.

<u>Lasy i grunty leśne:</u>

Gmina Jasień charakteryzuje się znacznym, nawet jak na region lubuski, zalesieniem. Lasy i grunty leśne zajmują tu powierzchnię 6980,61 ha[37] i stanowią 55,06 % powierzchni gminy. Samych lasów jest 6780,51 ha[38] co stanowi

[36] Uchwała nr XLIV/667/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 kwietnia 2018 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 02 maja 2018 roku, poz. 1163).
[37] Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną, 2019 rok według GUS 2021.
[38] 2019 rok według GUS 2021.

53,48 % powierzchni gminy. Zbiorowiska leśne w postaci zwartych powierzchniowo kompleksów, powiązanych z systemem leśnym w gminach sąsiednich, występują przede wszystkim w północno – wschodnich (na północ od wsi Zabłocie), południowych (rejon wsi: Bieszków, Guzów, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna), centralnych (dolina Lubszy oraz na wschód od Jasienia) i zachodnich (rejon wsi: Jasionna, Jurzyn, Lisia Góra, Zieleniec) rejonach gminy. W strukturze gatunkowej zdecydowanie dominuje sosna, stanowiąca 90,60 % ogólnej powierzchni drzewostanów.

Zieleń urządzona i zadrzewienia:

Zieleń urządzona na terenie gminy reprezentowana jest przede wszystkim w formie zieleni parkowej, alei i szpalerów przydrożnych oraz śródpolnych, zieleni cmentarnej i przykościelnej – chronionych zapisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – oraz dodatkowo w formie zieleni przyzagrodowej. Ważnym dziedzictwem kulturowym, poza zabytkowymi parkami, są cmentarze, zarówno istniejące jak i zamknięte, oraz tereny zieleni pocmentarnej i przykościelnej, usytuowane przeważnie w otoczeniu zabytkowych zespołów kościelnych. Ochronie podlega także pozostała zieleń i zadrzewienia w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (rozdział 4). Zadrzewienia i zakrzewienia obejmują łącznie 74,9797 ha[39] co stanowi 0,59 % ogólnej powierzchni gminy.

Ochrona gleb:

Stosownie do ustawy z dnia 03 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochronie podlegają kompleksy użytków rolnych z glebami zaliczonymi do wysokich klas bonitacyjnych (klasy I – III) oraz kompleksy użytków rolnych klas IV – VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego na terenach wiejskich. Na terenie gminy dominują gleby o przeciętnych walorach dla rolnictwa. Gleby o wysokiej wartości bonitacyjnej (klasy III) obejmują łącznie 444,3107 ha[40] i stanowią 12,14 % ogólnej powierzchni gruntów ornych (2,95 % ogólnej powierzchni gminy) oraz 4,58 % ogólnej powierzchni użytków zielonych (0,55 % ogólnej powierzchni gminy). W związku z powyższym tylko nieznaczna część powierzchni gruntów ornych oraz użytków zielonych podlega ochronie, a dalszy rozwój przestrzenny poszczególnych miejscowości wiejskich nie wymagałby głębokiej ingerencji w ochronę gleb.

Ochrona złóż kopalin:

Złożem kopaliny jest nagromadzenie minerałów i skał, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Zgodnie z ustawą z dnia 09 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze w celu określenia granic złoża, jego zasobów oraz geologicznych warunków występowania sporządza się dokumentację geologiczną. Udokumentowane złoża kopalin uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze gminy udokumentowanych jest aktualnie 5 złóż kopalin: 1 złoże węgla brunatnego „Lubsko”, 2 złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Drzeniów” i „Jasień II” oraz 2 złoża kruszywa naturalnego „Guzów” i „Jasionna”. Złoże surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień I” zostało wykreślone z bilansu zasobów. Na złożu surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień II” wyznaczono obszar i teren górniczy „Jasień IIA”.

[39] Według ewidencji gruntów, 2021.
[40] Według ewidencji gruntów, 2021.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych:

Ochrona wód polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami przez zapobieganie naruszaniu równowagi przyrodniczej i przeciwdziałanie wywoływaniu w wodach zmian powodujących ich nieprzydatność dla ludzi, świata roślinnego i zwierzęcego oraz gospodarki narodowej. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne wody, jako integralna część środowiska oraz siedlisko dla organizmów, podlegają ochronie, niezależnie od tego, czyją stanowią własność. Na obszarze gminy wody powierzchniowe (wody płynące i stojące) zajmują łącznie powierzchnię 51,5448 ha[41], co stanowi 0,41 % ogólnej powierzchni gminy. Według *Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych* (GZWP) (Kleczkowski, 1990) przez centralną część gminy przebiega, z północnego – wschodu na południowy – zachód, czwartorzędowy główny zbiornik wód podziemnych nr 301 „Pradolina Zasieki – Nowa Sól". Jednakże dotychczas nie sporządzono stosownej dokumentacji hydrogeologicznej dla GZWP nr 301 w rejonie gminy Jasień. Większe udokumentowane i eksploatowane ujęcia wód podziemnych występują w Jasieniu (SUW Leśna i SUW Wodna) i Jasionnej (SUW Glinka Górna). Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2009 roku (Dz. U. z 2009 roku nr 106, poz. 882) w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarki wodami na obszarach dorzeczy, sporządzono stosowny dokument (*Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku), określający zasady gospodarowania wodami podziemnymi i powierzchniowymi, w tym dla rejonów JCWPd nr 76 i 77 oraz JCWP nr: PLRW600018174816, PLRW600019174871, PLRW600001696, PLRW600017174829, PLRW600017174849, PLRW600017174818, PLRW600017174869, obejmujących swym zasięgiem rejon gminy Jasień.

Ochrona krajobrazu:

Struktura przestrzenna krajobrazu jest jednym z ważniejszych czynników wpływających na wartość przyrodniczą obszaru. Najważniejszymi elementami krajobrazu, które powinny podlegać ochronie są: lasy, większe zadrzewienia nieleśne, zadrzewienia śródpolne, pasy zieleni wzdłuż dróg i cieków wodnych, naturalne łąki w dolinach rzecznych, a także koryta rzek. Lasy, większe zadrzewienia lub zwarte, ekstensywnie użytkowane łąki spowalniają szybkość odpływu składników mineralnych oraz warunkują prawidłowe krążenie wody, pierwiastków i energii w środowisku. Zadrzewienia śródpolne ograniczają erozję wietrzną gleb, parowanie wody z gleb, szczególnie w okresie letnim oraz są miejscem bytowania gatunków zwierząt żywiących się wieloma szkodnikami upraw. Pasy zieleni przydrożnej zapobiegają tworzeniu się zasp śnieżnych na drogach. Szczególnie liczne dodatkowe korzyści występują w przypadku zachowania mało przekształconych rzek i ich dolin. Ochrona niezajętych przez przemysł, budownictwo, infrastrukturę techniczną i użytkowanie rolnicze dolin rzecznych bez obwałowań lub z wałami odsuniętymi daleko od rzeki, zapewnia nie tylko prawidłowe funkcjonowanie środowiska, ale także sprzyja lepszemu zabezpieczeniu przeciwpowodziowemu miejscowości położonych w dolinach rzecznych, ochronie wód rzek przed zanieczyszczeniami obszarowymi pochodzenia rolniczego i samooczyszczaniu się tych wód. Takie doliny rzeczne pełnią rolę korytarzy ekologicznych zapewniających prawidłowe funkcjonowanie zespołów roślinnych i zwierzęcych. Struktura przestrzenna krajobrazu musi być odpowiednio uwzględniana w procesie planowania przestrzennego. Zachowaniu najistotniejszych obszarów o cennych walorach krajobrazowych służy tworzenie form ochrony przyrody wymienionych w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody.

[41] Według ewidencji gruntów, 2021.

1.10.11. Audyt krajobrazowy.

Ze względu na brak obowiązującego audytu krajobrazowego w niniejszym opracowaniu nie zawarto zapisów dotyczących rekomendacji, wniosków oraz granic krajobrazów priorytetowych wynikających z audytu krajobrazowego.

1.10.12. Obszary proponowane do objęcia ochroną.

Obecny system obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, obejmujących gminę Jasień, składa się z 1 obszaru chronionego krajobrazu, 2 obszarów NATURA 2000, 4 użytków ekologicznych oraz 11 pomników przyrody. Taki system wydaje się być wystarczający odnośnie zabezpieczenia najcenniejszych walorów krajobrazowo – przyrodniczych gminy, które wyróżniają się walorami w skali lokalnej i regionalnej. Jak dotychczas nie wyróżniono dodatkowych obszarów, które zasługują na potrzebę objęcia określoną formą ochrony przyrody.

1. 11. Warunki podłoża budowlanego[42].

Ocenę warunków podłoża budowlanego określono z pominięciem obszarów objętych ochroną prawną ze względu na walory przyrodnicze, obszarów występowania złóż kopalin i wyrobisk górniczych, terenów leśnych, gleb chronionych III klasy bonitacyjnej, łąk na glebach pochodzenia organicznego, terenów zieleni urządzonej oraz rejonów zwartej zabudowy miejskiej. W tak określonych granicach wyróżniono dwie podstawowe kategorie obszarów:

- warunki korzystne dla budownictwa;
- warunki niekorzystne, utrudniające budownictwo.

Warunki korzystne dla budownictwa wyznaczono w miejscach, gdzie występują grunty spoiste: zwarte, półzwarte i twardoplastyczne oraz grunty niespoiste: średniozagęszczone i zagęszczone. Tereny te charakteryzują się także brakiem występowania intensywnych procesów współczesnych przekształceń powierzchni terenu oraz głębokością zalegania zwierciadła wody poniżej 2 m p.p.t. Do rejonów o korzystnych warunkach dla budownictwa zaliczono obszary występowania gruntów morenowych spoistych, zbudowanych z glin zwałowych zlodowaceń środkowopolskich (odry) i północnopolskich (wisły), mioceńskiej serii ilastej oraz gruntów niespoistych, do których należą czwartorzędowe piaski i żwiry rzeczne, wodnolodowcowe, lodowcowe, morenowe, ozów oraz tarasów rzecznych, a także utwory serii Gozdnicy. Gliny zwałowe zlodowacenia odry (przyjmowane jako skonsolidowane) występują w stanie zwartym, twardoplastycznym, natomiast młodsze gliny zlodowacenia wisły traktowane są jako nieskonsolidowane i mało spoiste. Granica pomiędzy utworami zlodowacenia wisły i odry przebiega we wschodniej części gminy. Iły serii poznańskiej cechuje stan zwarty i półzwarty, są one bardzo spoiste i mogą wykazywać tendencje do pęcznienia i skurczu w warunkach zmian wilgotności. Osady piaszczysto – żwirowe są na ogół średniozagęszczone i zagęszczone, a woda występuje w nich na głębokości poniżej 2 m p.p.t. Obszary o warunkach korzystnych dla budownictwa występują przede wszystkim w południowej, zachodniej i centralnej części gminy. Są to obszary niezaburzonych glacitektonicznie wzgórz morenowych [rejony: Bieszkowa, Bronic, Budziechowa, na południe od Golina, Guzowa (poza południową częścią) Jabłońca, Jaryszowa, na południe i północny – zachód od Jasienia, Jasionnej, Jurzyna, Lipska Żarskiego, Lisiej Góry, na południe od Mirkowic, Świbnej, na południowy – zachód od Wiciny, na południe i zachód od Zabłocia i Zieleńca] zbudowanych głównie z glin zwałowych i ich eluwiów piaszczystych oraz piasków.

[42] Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice nr 610 (Lewczuk, 2006).

Obszary o warunkach niekorzystnych, utrudniających budownictwo wyznaczono w miejscach występowania gruntów słabonośnych, do których należą: grunty organiczne, grunty spoiste w stanie plastycznym i miękkoplastycznym oraz grunty niespoiste luźne. Przy wyznaczaniu obszarów niekorzystnych wzięto pod uwagę także tereny o płytkim występowaniu wód gruntowych (0 – 2 m p.p.t.), obszary zalane przez powódź, obszary zabagnione i podmokłe oraz tereny o spadkach powierzchni powyżej 12 % i zmienione w wyniku działalności człowieka. Grunty organiczne, do których na terenie gminy należą torfy, namuły i gytie, występują w podmokłym i zabagnionym obszarze wzdłuż Kanałów: Tucholskiego, Wicina „B" i Zabłockiego oraz w okolicach Guzowa. Do gruntów spoistych w stanie miękkoplastycznym i plastycznym należą także mady holoceńskie oraz serie zastoiskowe zlodowaceń północnopolskich i środkowopolskich reprezentowane przez iły, mułki i piaski. Są one podatne na procesy pęcznienia i skurczu w warunkach zmian wilgotności. Grunty niespoiste luźne reprezentują rzeczne piaski holoceńskie. Grunty występujące na tym terenie są zazwyczaj nasączone wodą, a cały obszar dolinny charakteryzuje się dobrą retencyjnością zapobiegającą gwałtownemu przyborowi wód. Piaski rzeczne, holoceńskie o drobnym i średnim uziarnieniu występują tu w obniżeniach i dolinie rzeki Lubszy oraz wzdłuż innych cieków wodnych. Dotyczy to przede wszystkim rejonów: na południe od Guzowa, na północ i zachód od Jasienia, na północny – zachód od Mirkowic, w rejonie Roztoków, na północny – zachód i południowy – wschód od Wiciny i na północny – zachód od Zabłocia. Swym zasięgiem obejmują również część istniejących zabudowań w tych miejscowościach. Utwory te nasiąknięte są wodami podziemnymi pierwszego poziomu, a w okresach wzmożonych opadów atmosferycznych ulegają zalaniu przez wody powierzchniowe. Dlatego stwierdzone w tych rejonach warunki są niedostateczne. Warunki niekorzystne dla budownictwa na obszarach o spadkach powierzchni terenu powyżej 12 % lokują się w rejonie Wiciny, zaś ze względu na występowanie obszarów zagrożenia powodzią w dolinie rzeki Lubszy, głównie w rejonie Jasienia.

2. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE I KULTUROWE.

2. 1. Historia i osadnictwo[43].

Teren gminy Jasień jest częścią obszaru historycznych Dolnych Łużyc. Z danych Archeologicznego Zdjęcia Polski wynika, że względnie gęste zasiedlenie istniało tutaj w czasach pradziejowych. W miejscowości Wicina znajdują się stanowiska archeologiczne grodu (osady obronnej) z okresu kultury łużyckiej, datowanej na epokę żelaza, okres halsztacki z VII wieku p.n.e. We wczesnym średniowieczu tereny te zasiedlili słowiańscy Łużyczanie. W początkowym okresie panowania dynastii piastowskiej Bolesław Chrobry włączył Łużyce do Polski, a jego następca Mieszko II utracił je na rzecz Marchii Wschodniej. Okresowo wschodnią częścią Łużyc władali książęta śląscy Henryk Brodaty i Henryk Jaworski, następnie na trwałe przyłączone zostały do Miśni, a później do Saksonii. W 1484 roku część Budziechowa i Jabłońca przeszło w posiadanie Brandenburgii. W 1815 roku panowanie nad całymi Łużycami rozciągnęły Prusy, a potem Rzesza Niemiecka, aż do roku 1945.

Zdecydowana większość, jeśli nie wszystkie miejscowości mają wczesnośredniowieczny rodowód. Do XIII wieku były to małe osady, rodowe bądź rodzinne. W XIII wieku, w rezultacie programowych działań, nastąpiła komasacja gruntów i nadanie wsiom racjonalnych planów. Wtedy też albo w następnym stuleciu powstały zapewne wszystkie miejscowości gminy. Niektóre wsie, tworzące już w XII wieku skupiska kilku gospodarstw rodzinnych, nie poddano reformie przestrzennej, pozostawiając w układzie amorficznym (Guzów, Lipsk Żarski, Lisia Góra), przekształconym w nowszych czasach w wielodrożnice. Najwięcej wsi otrzymało układ ulicowy (Bieszków, Bronice, Jasień, Mirkowice, Roztoki, Wicina, Zabłocie, Zieleniec), trzy ulicowo – placowy (Golin, Jurzyn, Świbna), dwie owalnicowy (Budziechów, Jabłoniec), jedna rzędowy (Jaryszów). Mimo niewątpliwie wczesnego pochodzenia wsi, ich udokumentowanie w źródłach pisanych jest późne. Należy to przypisać kruchości materiału oraz kataklizmom, w których były one unicestwiane. W zachowanych dokumentach najwcześniej wzmiankowany jest Budziechów (1250 rok). Jasień wymieniony został w 1321 roku, Jabłoniec w 1348 roku, Jaryszów w 1360 roku, a cała grupa pozostałych wsi w księdze ziemskiej z 1381 roku. Założone w XIII wieku, czy raczej zreformowane przestrzennie i prawnie wsie, pozostawały w mało zmienionych układach do XIX wieku, kiedy to niektóre z nich rozwinęły się terytorialnie, czasem dość znacznie (Jabłoniec, Wicina, Zabłocie). W przypadku wielu wsi ich układy przestrzenne zostały poszerzone o folwarki, zakładane już w czasach średniowiecznych i później. W kilku wsiach znajdują lub znajdowały się zespoły pałacowe lub dworskie z parkami (Budziechów, Golin, Jasionna, Świbna). Po 1945 roku wiele z nich uległo częściowej degradacji. Odrębną ewolucję przeszedł Jasień, który w 1660 roku otrzymał prawa miejskie. Ówczesny właściciel wsi Rudolf von Biinau sprowadził ze Śląska i Moraw prześladowanych tam protestantów, głównie rzemieślników i osadził ich w nowo wytyczonym mieście, które rozwinęło się w niewielki ośrodek rzemieślniczo – handlowy. Jasień był miastem otwartym, nigdy nie posiadał fortyfikacji miejskich. Rozwijał się jako ośrodek wytwórstwa włókienniczego i ceramicznego, a w XIX wieku maszynowego. Od XIII wieku część obszaru gminy stanowiło dobra dominium żarskiego, którym władały kolejno rody Dziewinów, Packów, Bibersteinów i Promnitzów. Poszczególne wsie oddawane były przez suwerenów żarskich w lenno różnym rodzinom rycerskim. Najczęściej występujące wśród lenników rody to von Gebelzig, von Kotwitz, a od XVI wieku także von Wiedebach.

[43] Na podstawie: Biuro Planowania Przestrzennego i Usług & MC sp. z o.o., *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Jasień*, Jasień 2000; Hładkiewicz W., Ilciów A., Kasprzak A., *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Wiejsko – Miejskiej Jasień*, Jasień 2002 oraz www.jasien.com.pl/historiagminy

JASIEŃ:

Pierwsza pisana wzmianka o Jasieniu pochodzi z 1000 roku i znajduje się w dokumencie wystawionym w Aachen 1 maja 1000 roku, w którym cesarz Otto III przekazuje między innymi osadę wiejską Gozenna należącą do grodu Niemptz, klasztorowi w Nienburgu nad rzeką Saale, na prośbę margrabiego Gego II (Geron II) za wstawiennictwem opata Eggiharda. Kolejne wzmianki pochodzą z 1012 roku i z 24 maja 1179 roku oraz z 4 czerwca 1216 roku. Wymienia się w nich wieś Gozewa. W XIV wieku wieś Jasień (Gassen) przechodzi w ręce rodziny von Wiedebach z Biecza („1321 nadanie tytułu Pana na Bieczu i Jasieniu rycerzowi Lorenz von Wiedebach"). Do roku 1642 (śmierć Kacpra von Wiedebach), Jasień pozostaje w rękach rodziny Wiedebach jako dobro szlacheckie. Majątek po Wiedebachach zostaje częściowo rozsprzedany. Wieś Jasień za zasługi lenne dla brata Kacpra – Hansa von Wiedebach z Golina (Gulen) otrzymała Marianna, żona Kacpra, która mieszkała w tym czasie w Świbnej. Marianna poślubia Rudolfa von Bűnau. Rudolf von Bűnau do roku 1648 nabywa inne dobra po rodzie Wiedebach i tworzy majątek Jasień, który skupiał wsie: Nowa Rola, Świbinki, Matuszowice, Bronice i Budziechów. W 1652 roku Rudolf von Bűnau sprowadził ze Śląska i Moraw prześladowanych za wiarę protestantów i przekazał im zniszczone (podczas wojny 30–letniej [1618 – 1648]) gospodarstwa jasieńskie do zamieszkania. W 1656 roku Rudolf von Bűnau został mianowany przez księcia sasko – merseburskiego starostą Dolnych Łużyc. 24 stycznia 1660 roku książę sasko – merseburski Christian I, pragnąc nagrodzić zasługi swego wasala Rudolfa von Bűnau, przychylił się do jego próśb i nadał wiosce Jasień prawa miejskie. Miasto otrzymało nazwę od wsi, która liczyła około 300 mieszkańców. Jasień otrzymał prawo mili, urządzania jarmarków z prawem browaru i wyszynku, targów, przywileje cechowe oraz samorząd miejski. Sprawowanie władz miejskich i sadownictwo do roku 1831 roku należało do właściciela miasta. Herbem Jasienia został herb fundatorów Jasienia rodziny von Bűnau. Jest oto złoty łeb lwa ze złotą lilią heraldyczną na czerwonym polu. Herb ten nadano rodzinie w 1301 roku. W 1663 roku zakończono budowę kościoła protestanckiego (drewnianego) i szkoły. W 1731 roku w mieście wybuchł wielki pożar, który strawił prawie całe miasto. Po pożarze przebudowano miasto, powstały nowe budynki z cegły, a w 1733 roku rozpoczęto budowę nowego kościoła, który stoi do dziś. W 1738 roku po wygaśnięciu dynastii książąt sasko – merseburskich Dolne Łużyce przechodzą pod administrację księstwa saksońskiego, będącego wówczas w okresie wojen śląskich. Granica prusko – saksońska przechodziła przez Budziechów, a w Jasieniu stacjonował odział wojsk saksońskich. Mieszkańcy Jasienia chronili się we dworze, który pomagał im płacąc kontrybucje, odrabiając służby wojskowe, stąd przy tym zubożał. Rozpoczęto sprzedawanie majątku. 16 i 17 sierpnia 1758 roku w Jasieniu kwaterował ze swoim sztabem Król Prus Fryderyk II. W latach 1764 – 1789 wybudowano w mieście zamek. W 1776 roku doszło do licytacji majątku ziemskiego wraz z miastem Jasień. Posiadłości kupił rotmistrz Abraham Gottfryd Filip von Rabenau, który w 1791 roku odsprzedaje go pruskiemu kapitanowi Ksaweremu von Ploetz, ten zaś w 1792 roku odstępuje majątek hrabiemu von Schlabrendorff. Majątek następnie w 1805 roku staje się własnością kapitana Baltazara Henryka Erdmunda von Zesch z Jasionnej, a po jego śmierci odziedziczył go syn królewski minister finansów Anton Henryk von Zeschau. W 1825 roku w wyniku postanowień Kongresu Wiedeńskiego, Dolne Łużyce przeszły pod panowanie Prus, dlatego von Zeschau sprzedał cały majątek za 69000 talarów swojemu szwagrowi Wilhelmowi Ludwikowi von Rebenau, a w 1831 roku dziedzicem majątku stał się Ludwig Henryk von Rabenau. Od tego czasu miasto zdobywa coraz większą samodzielność i niezależność od dworu. W 1850 roku powstała duża fabryka sukna, naprzeciw zamku przy rzece Lubica wybudowano przędzalnie wełny oraz młyny wodne. Powstały dwie cegielnie, których właścicielami byli: Ballak, Wűrzig i Freitag. 1 listopada 1854 roku na pierwszym niezależnym, samorządowym zgromadzeniu mieszkańców Jasienia wybrano burmistrza miasta. Został nim dotychczasowy naczelnik poczty Ferdynand Preuss, który sprawował tę funkcje do 1866 roku. W 1854 roku przybył do miasta młody czeladnik kowalski Theodor Flöther i założył nad rzeką małą kuźnię, która następnie rozbudowała się do dużego zakładu przemysłowego. W 1860 roku w 200 – lecie nadania praw miejskich Jasieniowi Rada Miejska uchwaliła nowy herb i pieczęć miejską. Dawne godło uzupełniono o trzy wieże, na środkowej ustawiono saksońskiego orła w koronie, w kartuszu z łbem lwa i wpisano datę 1660. Herb ten będzie funkcjonował do 1945 roku. W 1870 roku zmarł Ludwik Henryk von Rabenau. Wdowa po nim Emilia zaproponowała miastu kupno swych dóbr, ale majątek w 1870 roku nabyli kupcy z Drezna: W.Műller i B.Hering za 100000 talarów. Burmistrzem Jasienia został niejaki Wurm, a w 1876 Steinberg. W 1873 roku utworzono fabrykę Hipkowa produkującej urządzenia młyńskie. W 1881 roku miasto postanowiło położyć kres wyprzedaży majątku von Rabenau i kupiło od spadkobierców dobra ziemskie za 285000 marek. Zakupiony zamek Miasto przeznaczyło na ratusz miejski. W 1902 roku powstała w Jasieniu Szkoła Zawodowa. W czasie II Wojny Światowej (w sierpniu 1944 roku) utworzono w Jasieniu filię obozu koncentracyjnego Gross Rosen. 13 lutego 1945 roku do Jasienia wjechały wojska radzieckie. Rdzenni mieszkańcy Jasienia zostali zmuszeni do opuszczenia swoich domostw, a na ich miejsce przybyli Polacy przesiedleni z kresów wschodnich II Rzeczpospolitej. Od 1945 do 1950 roku Jasień wchodził w skład województwa wrocławskiego. Reformy administracyjne przeprowadzane w późniejszych latach (1950, 1957, 1975) spowodowały, że do 1998 roku Jasień wchodził w skład województwa zielonogórskiego. Natomiast reforma administracyjna z 1998 roku spowodowała, że od 1 stycznia 1999 roku Jasień znajduje się na terytorium województwa lubuskiego, powiat żarski.

Miasto o planie geometrycznym z trójbocznym rynkiem położone jest przy drodze i linii kolejowej Żary – Lubsko. Miasto, założone na północny – zachód od dawnej wsi zasiedlone zostało rzemieślnikami sprowadzonymi ze Śląska i Moraw. Dalszy rozwój przestrzenny wokół trójkątnego rynku i drogi przelotowej Żary – Lubsko, nastąpił w II połowie XIX wieku, dzięki powstałej fabryce maszyn rolniczych, cegielni i tartakom. Miasto z dominantą przestrzenną kościoła i zespołu pałacowo – parkowo – folwarcznego, położone jest na płaskim terenie w otwartym częściowo krajobrazie. W centrum miasteczka (na rynku) w 1734 roku wzniesiono zbór ewangelicki. Kilka lat później w 1780 roku wzniesiono pałac oraz zespół folwarczny. Układ obecnie jest nieco zniekształcony wyburzeniami i nowymi lokalizacjami z XIX i XX wieku. Zabudowa zwarta w układzie kalenicowym, parterowa i piętrowa sięga XVIII wieku. W większości jednak zabudowę stanowią budynki pochodzące z II połowy XIX i początków XX wieku. Nie brak także budynków współczesnych, z których niektóre nie pasują do historycznej przestrzeni. Pod koniec XIX wieku wzniesiono budynek poczty, a w pierwszej ćwierci XX wieku powstał dworzec kolejowy wraz z wieżą ciśnień. Wraz z rezydencją powstał park o charakterze krajobrazowym. Obok parku zieleń komponowana wiąże się z cmentarzem poewangelickim założonym w XIX wieku. Miasto Jasień do obecnej chwili zachowało swój pierwotny układ przestrzenny oparty na planie geometrycznym z trójbocznym rynkiem. Pomimo pewnego zniekształcenia z powodu braku zabudowy jednego z kwartałów stanowi on najcenniejszy zespół przestrzenny w gminie, wzbogacony interesującą zwartą zabudową i zespołem pałacowo – parkowym.

BIESZKÓW:

Wieś o planie wielodrożnicy wywodzącej się z planu ulicówki. Położona jest przy drodze powiatowej na południe od Wiciny. Wzmiankowana w 1381 roku, powstała zapewne w XIII wieku, być może jako wieś kolonialna. Ma zachowany układ przestrzenny powstały na planie ulicówki. Zabudowa zwarta, szczytowo – kalenicowa, pochodzi w większości z końca XIX wieku i początku XX wieku. Wiele budynków rozebrano po 1945 roku. Dominantą był zespół folwarczny, istniejący w XIX wieku, położony w południowej części wsi. Stracił na wartości dominanty, gdyż zachowały się pojedyncze budynki.

BRONICE:

Wieś o planie wielodrożnicy wywodzącej się z planu małej ulicówki. Położona jest przy drodze wojewódzkiej prowadzącej z Jasienia do Tuplic i Trzebiela. Powstała zapewne w średniowieczu. Zabudowa w starszej części wsi jest zwarta w układzie szczytowo – kalenicowym i pochodzi w większości z końca XIX i początku XX wieku. W zabudowę historyczną wprowadzono współczesną, dysharmonizującą zabudowę pawilonową. Dominanta, jaką był folwark w XIX wieku położony po wschodniej stronie wsi, straciła na wartości ze względu na liczne wyburzenia. Z zieleni komponowanej zachowała się wsi aleja klonowo – kasztanowa pochodząca prawdopodobnie z początku XX wieku i cmentarz z 2 połowy XIX wieku.

BUDZIECHÓW:

Wieś o planie owalnicy położona przy drodze wojewódzkiej łączącej Lubsko z Żarami. Wieś wzmiankowana w już 1250 roku. W 1356 roku należała do rodziny von Witzloben. W 1482 roku nastąpił podział miejscowości: część północna przypadła Brandenburgii, zaś część południowa pozostała w Saksonii. Dobrze zachowany układ przestrzenny (owalnicowy), z kościołem w nawsiu i usytuowanym założeniem dworskim. Zabudowa zwarta sięga połowy XIX wieku. Zagrody składają się z 4 – 5 budynków usytuowanych na planie podkowy lub litery „L". Współcześnie wprowadzono dysharmonizujący pawilon. Najstarszą dominantą jest barokowy kościół wzniesiony w 1768 roku jako salowy na planie prostokąta. Od zachodu w 1882 roku dobudowano ceglaną, neogotycka wieżę. Dominantę przestrzenną stanowi także zespół dworsko – folwarczny istniejący w XIX wieku, po południowej stronie wsi, w którym wyróżnia się dwór wzniesiony około 1800 roku w stylu klasycyzmu. Jest to budynek parterowy z użytkowym poddaszem, nakryty dachem mansardowym. Folwark założony na planie czworoboku, z którego pozostała obora z pierwszej połowy XIX wieku.

GOLIN:

Wieś o planie ulicowo – parkowym położona jest przy drodze powiatowej prowadzącej z Zieleńca do Lipska Żarskiego i do Jasienia przez Jabłoniec. Golin po raz pierwszy wymieniają dokumenty w 1312 roku jako lenna przynależne Bibersteinom. Wzmiankowana także w 1381 roku. Rozwinięta przestrzennie w XIX – XX wieku. Zwarta zabudowa zagrodowa w układzie

szczytowo – kalenicowym pochodzi z XIX wieku (w większości z II połowy XIX wieku) i początków XX wieku. Po zachodniej stronie wsi istniały dwa folwarki datowane na XIX wiek i początek XX wieku. Dominanty te straciły na wartości, gdyż z obu folwarków zachowały się do dzisiaj tylko nieliczne budynki. Znacznie zaniedbany park zlokalizowany w pobliżu dworu pochodzi z XIX wieku.

GUZÓW:

Wieś o planie wielodrożnicy położona przy drodze powiatowej prowadzącej z Jasienia w stronę Nowogrodu Bobrzańskiego. Na obrzeżach wsi płynie strumień Ług. Wzmiankowana w 1381 roku pod nazwą „Gostenschaw", Zapewne pochodzi już z XIII wieku, być może jako rzędówka. W XIX – XX wieku pierwotny układ wsi rozwinął się w wielodrożnicę. Zabudowa zwarta, kalenicowo – szczytowa, pochodzi w większości z 3 i 4 ćwierci XIX wieku i początków XX wieku. Zagrody składają się z 4 – 5 budynków usytuowanych przeważnie na planie podkowy. Brak dominant.

JABŁONIEC:

Wieś o zatartym nieco planie owalnicowym rozwiniętym i przekształconym w XIX – XX wieku. Położona jest na południe od Jasienia, przy drodze powiatowej. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1348 roku. Jej metryka jest niewątpliwie starsza, zapewne z pierwszej połowy XIII wieku. Pierwotny układ owalnicowy jest nieco zatarty lecz wyraźnie czytelny w obecnym planie. Od 1482 roku do 1815 roku północna część wsi należała do Brandenburgii, południowa zaś do Saksonii. Jest tutaj kościół z 1719 roku. Zabudowa zagrodowa zwarta o układzie kalenicowo – szczytowym pochodzi z II połowy XIX i początku XX wieku. Kilka budynków sięga końca XVIII wieku. Są one w złym stanie technicznym. Zagrody w kształcie litery „L" i podkowy. Dominanta wysokościową wsi jest kościół filialny wzniesiony w latach 1717 – 1719 w stylu barokowym. Murowany z kamienia i cegły, salowy, od wschodu zamknięty trójbocznie. Do kościoła przylega zakrystia i kruchta. Nad zachodnią częścią korpusu wzniesiono drewnianą wieżę zwieńczoną hełmem z latarnią.

JARYSZÓW:

Wieś o planie bez wyraźnego charakteru wywodzącego się z rzędówki. Położona jest przy drodze powiatowej na południe od Jasienia. Sądząc z niemieckiej nazwy zanotowanej w 1360 roku (Gerhardisdorf) wieś ma genezę kolonizacyjną. Powstała zapewne w pierwszej połowie XIII wieku, jako mała rzędówka. W bliżej nieokreślonym czasie, lecz najpewniej w średniowieczu, na skraju wsi założony został folwark, a w nowszych czasach także dwór i park. Park dworski założony w XIX wieku jest obecnie zdewastowany. Wieś o zabudowie rozluźnionej w układzie kalenicowo – szczytowym pochodzi z końca XIX i początku XX wieku. Na zachodnim krańcu wsi współcześnie wzniesiono dysharmonizujące wielorodzinne budynki mieszkaniowe zlokalizowane w pobliżu folwarku. Dominantą jest zespół folwarczny położony w północno – zachodniej części wsi. Założony w II połowie XIX wieku na planie podkowy. Wśród zabudowy folwarcznej wyróżnia się pałac zbudowany w XVII wieku w charakterze obronnym. W XIX wieku przebudowano go gruntownie, zacierając cechy stylowe. Murowany z kamienia i cegły, na planie prostokąta, piętrowy, o dachu naczółkowym, rozebrany w 1986 roku.

JASIONNA:

Wieś o planie małej ulicówki, częściowo zatartej w XVII – XVIII wieku poprzez wprowadzenie zespołu folwarcznego. Położona jest przy drodze powiatowej na północny – zachód od Bronic. Powstała najpewniej w XIII wieku. W źródłach pisanych wymieniona dopiero w 1538 roku, jako własność Kalkreutów. W nieznanym czasie, w centrum wsi założono folwark. Zachowany pałac pochodzi z 1775 i folwark z 1767 roku. Zabudowa rozluźniona w układzie szczytowo – kalenicowym pochodzi w większości z 4 ćwierci XIX wieku i początku XX wieku. Dominantą jest jednolite założenie folwarczne założone w XVIII wieku, w którym wyróżnia się pałac zbudowany w 1775 roku. Jest to piętrowy budynek założony na planie wydłużonego prostokąta, zamkniętego dachem mansardowym. Zabudowa folwarczna (parterowa) usytuowana jest wokół prostokątnego podwórza. Obok rezydencji w XVIII wieku założono park krajobrazowy.

JURZYN:

Wieś położona na południowy – zachód od Jasionnej przy drodze powiatowej. Mimo braku wczesnych danych źródłowych, małe założenie ulicowo – placowe oraz słowiański źródłosłów nazwy wsi wskazują na jej wczesny rodowód, zapewne XIII wieczny. Wieś występuje w źródłach po raz pierwszy w 1538 roku jako własność rycerska, powiązana z dobrami Jasionnej. Jurzyn ma zachowany pierwotny układ przestrzenny. Plan wsi jest częściowo zatarty poprzez ubytki w zabudowie. Zabudowa rozluźniona w układzie kalenicowo – szczytowym pochodzi w większości z końca XIX wieku i początku XX wieku.

LIPSK ŻARSKI:

Wieś o planie małej wielodrożnicy położona jest przy drodze powiatowej na południowych kresach gminy. Pod koniec XIX wieku wprowadzono tu linię kolejową Jasień – Żary. Wzmiankowana w 1381 roku jako 10–łanowa, powstała dużo wcześniej i nie poddano jej reformie przestrzennej. W nieznanym czasie w amorficzny układ wprowadzono folwark. Zabudowa w większości z końca XIX wieku, rozluźniona o układzie szczytowo – kalenicowym. Dominantą jest założony w południowej części wsi w XIX wieku, na planie czworoboku folwark. Po 1945 roku stracił na wartości jako dominanta, gdyż większość budynków zostało rozebranych. Zachował się jeden budynek mieszkalny. Przy zespole folwarcznym zachował się park w stanie zaniedbania, założony w XIX wieku.

LISIA GÓRA:

Wieś o planie wielodrożnicy położona przy drodze wojewódzkiej Jasień – Tuplice – Trzebiel. Niemiecka nazwa Lisegar powstała z przeinaczenia nazwy słowiańskiej. Pomimo, że wieś wzmiankowana jest dopiero w 1381 roku, powstała niewątpliwie wcześniej, w XIII wieku. Dzisiejszy układ wielodrożnicowy powstał w wyniku rozwoju wsi w XIX – XX wieku. Pierwotnie mogła być rzędówka. Zabudowa zagrodowa w układzie szczytowo – kalenicowym w większości pochodzi z końca XIX wieku i początku XX wieku. Dominantą jest zespół folwarczny, położony w południowej części wsi, założony pod koniec XIX wieku, na planie wieloboku. Stracił na wartości jako dominanta, gdyż po 1945 roku część zabudowań rozebrano. W XIX wieku przy zespole folwarku założono park o charakterze krajobrazowym.

MIRKOWICE:

Wieś jest małą ulicówką o średniowiecznym rodowodzie, rozwiniętą przestrzennie w XIX – XX wieku. Pierwsza wzmianka pochodzi z 1381 roku. Położona jest na północny – wschód od Jasienia. Na obrzeżu wsi został założony folwark, zapewne już w średniowieczu. Obecnie jest to już wieś o planie wielodrożnicowym wywodzącym się z ulicówki, czytelnej jeszcze w obecnym planie wsi. Zabudowa wsi jest zwarta i pochodzi w większości z końca XIX wieku i początku XX wieku. Dominantą jest powstały w II połowie XIX wieku w południowej części wsi na planie czworoboku, zespół folwarczny. Zdegradowany poprzez wprowadzenie wielorodzinnego budynku mieszkalnego.

ROZTOKI:

Wieś o planie wielodrożnicy rozwiniętej w XIX – XX wieku z planu ulicowo – placowego, położona przy drodze powiatowej pomiędzy Wiciną a Bieszkowem. Wieś wymieniona w dokumencie z 1381 roku, jako 10–łanowa pod nazwą Rostok. Założona została najpewniej w pierwszej połowie XIII wieku, otrzymując układ małej ulicówki. W XIX – XX wieku rozrosła się w wielodrożnicę. Zabudowa w układzie kalenicowo – szczytowym, zwarta, pochodzi w większości z II połowy XIX wieku i początków XX wieku. We wsi zachował się krzyż pokutny. Brak dominant.

ŚWIBNA:

Wieś o planie ulicowo – placowym położona przy drodze wojewódzkiej Żary – Jasień – Lubsko. Widoczne jest przesunięcie drogi przelotowej na zachód od wsi. Nazwa wsi niewątpliwie słowiańska, lecz zniemczona już w średniowieczu (Czwippendorf), co oznacza, że przeprowadzona w XIII wieku reforma przestrzenna i prawna, powiązana została ze sprowadzeniem obcych kolonistów. Najstarsza wiadomość o niej pochodzi z rejestru z 1381 roku. W układzie wsi czytelny jest pierwotny układ ulicowo –

placowy. Zachowany pałac z 1710 roku oraz spichlerz folwarczny z 1772 roku. Zabudowa zagrodowa zwarta, w przewadze budynków ustawionych szczytowo, pochodzi z XIX wieku, przeważnie z jego II połowy i początków XX wieku. Dominantą przestrzenną jest XIX wieczny zespół pałacowo – parkowo – folwarczny położony w północno – zachodniej części wsi, na planie czworoboku, w którym znajduje się pałac i spichlerz. Wśród zabudowy folwarcznej wyróżnia się pałac wzniesiony w 1710 roku w stylu barokowym. Murowany z cegły, piętrowy założony na rzucie prostokąta o dachu mansardowym. W 1772 roku zbudowano spichlerz piętrowy o wysokim dachu, założony na planie prostokąta. Park, założony w XIX wieku jako park typu krajobrazowego, zachował się reliktowo.

WICINA:

Wieś o planie wielodrożnicy wywodzącej się z ulicówki rozwiniętej szczególnie w XIX – XX wieku położona jest przy drodze powiatowej z Jasienia w stronę Nowogrodu Bobrzańskiego. Plan wsi wzbogaca staw i kanał Wicina. Powstała zapewne w pierwszej połowie XIII wieku. Udokumentowana jest źródłowo w 1381 roku, kiedy zapisana została jako „Wiczen". Założona w układzie ulicowym (czytelnym do dzisiaj) w XIX wieku rozwinęła się przestrzennie w wielodrożnicę. W Wicinie znajduje się cenny zabytek archeologiczny – duże grodzisko z czasów kultury łużyckiej. Zabudowa zwarta, w starszej części w większości w układzie szczytowym. Pochodzi w większości z II połowy XIX wieku i początku XX wieku. Współcześnie wprowadzono dysharmonizujące budynki szkoły i plebani. Dominantą wysokościową jest kościół wzniesiony na wyniesieniu w XIX wieku, prawdopodobnie na miejscu starszego.

ZABŁOCIE:

W obecnym planie wielodrożnicy czytelny jest jeszcze pierwotny plan ulicówki rozwiniętej w XIX – XX wieku. Wieś położona przy drodze powiatowej z Jasienia w stronę Nowogrodu Bobrzańskiego. Zabłocie należy do największych wsi w gminie. Dziś wielodrożnica, założona została jako pokaźnych rozmiarów ulicówka. Ewidentnie słowiańska nazwa wskazuje na jej stary rodowód zapewne XIII – wieczny. Po raz pierwszy wymienione jako własności żarskich Bibersteinów w 1381 roku. Folwark, założony na obrzeżu wsi, powstał prawdopodobnie już w średniowieczu, lecz jego obecna zabudowa, podobnie jak okazałego parku, pochodzi z XIX wieku. Zabudowa zagrodowa, zwarta, w układzie szczytowym pochodzi z XIX wieku. Wiele budynków pochodzi z I połowy XIX wieku. Widoczny na XIX wiecznych planach zespół folwarczny, już współcześnie stracił charakter dominanty przestrzennej. Zachowany budynek zarządcówki wzniesionej z początku XX wieku, częściowo adaptowanej na kaplicę, pochodzi z dawnego zespołu folwarcznego założonego prawdopodobnie w XIX wieku, a zburzonego po 1945 roku. W XIX wieku założono zachowany do dzisiaj park o charakterze krajobrazowym.

ZIELENIEC:

Mała ulicówka, pochodzenia średniowiecznego położona przy drodze wojewódzkiej Jasień – Tuplice – Trzebiel. Do dziś zachowała swój pierwotny układ. Bez głębszych badań trudno powiedzieć czy niemiecka nazwa wsi jest tłumaczeniem słowiańskiej, czy odwrotnie. Wymieniona po raz pierwszy w 1381 roku jako wieś lenna przynależna władztwu żarskiemu. Plan wsi wywodzi się z małej ulicówki rozwiniętej w XIX i XX wieku. Zabudowa zagrodowa jest rozluźniona, szczytowo – kalenicowa i pochodzi z II połowy XIX wieku i początku XX wieku.

TABELA 44: Gmina Jasień – historyczne nazwy miejscowości.

Miejscowość	Historyczne nazewnictwo:			Data pierwszej wzmianki
	niemieckie	łużyckie	lata 1945 – 1947	
1	2	3	4	5
Jasień	Gassen	Gašyn	Gocław, Jasioń	1000
Bieszków	Bertelsdorf	Bješkow	Bolesławice	1381
Bronice	Brinsdorf	Baranojce	Niewachłów	1538
Budziechów	Baudach	Budych	Budy, Budenice	1250
Golin	Guhlen	Gólin	Gołów	1312

1	2	3	4	5
Guzów	Guschau	Gusow	Kusza, Gościeszów	1381
Jabłoniec	Gablentz	Jablońc	Jabłonka, Jabłonice	1348
Jaryszów	Gersdorf	Jaryšow	Jęczmienna Góra	1360
Jasionna	Jessen	Jeserńa	Janów	1538
Jurzyn	Jüritz	Ježyn	Jurzyce, Jeżyce	1538
Lipsk Żarski	Liebsgen	Lipsk	–	1381
Lisia Góra	Liesegar	Liša Góra	Łysa Góra	1381
Mirkowice	Meiersdorf	Mirkojce	Majczówka	1381
Roztoki	Rodstock	Roztok	Strunnice	1381
Świbna	Zwippendorf	Šwibna	Michałówka	1381
Wicina	Witzen	Witcyn	Wilczyna, Wyczyn	1381
Zabłocie	Sablath, Raudenberg	Zabłoto	–	1381
Zieleniec	Grünholzel	Zeleny Gózdźik	Zielonka	1381

Źródło: Kasprzak D., Kasprzak Z., *Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Jasień na lata 2014 – 2017*, Jasień 2013.

W okresie ostatnich 20 lat na terenie gminy rozwija się nowa fala osadnictwa. Według danych GUS w latach 2000 – 2019 na terenie gminy Jasień powstało ogółem 208 budynków[44] (w samym mieście 145), z czego 131 to budynki mieszkalne[45] (w samym mieście 90), składające się na 140 mieszkań[46] (w samym mieście 96). Nowa zabudowa mieszkaniowa, mieszkaniowo – usługowa i usługowa, poza wypełnianiem luk i większych enklaw pustych przestrzeni, powstaje głównie na obrzeżach zwartych struktur funkcjonalno – przestrzennych poszczególnych miejscowości, zgodnie z ustaleniami obwiązujących planów miejscowych, a tam gdzie ich brakuje na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Abstrahując od zabudowy gospodarczej (rolnictwo, produkcja, usługi) dominują budynki murowane o modernistycznej architekturze wykonane metodami współczesnej techniki budowlanej. Typowa zabudowa jednorodzinna składa się przeważnie z domu mieszkalnego jedno– lub dwukondygnacyjnego o dachu dwuspadowym, ustawionego frontem do drogi oraz (w przypadku zagród) budynków gospodarczych ustawionych szczytem lub frontem do drogi, również o typowej dwuspadowej konstrukcji dachu. Regułą dla budownictwa mieszkaniowego jest murowana konstrukcja budynków. Budynki gospodarcze wznosi się częściej z lekkich konstrukcji metalowych. Wykończenie elewacji budynków, rodzaj pokrycia dachowego, typ i konstrukcja płotu, elementy małej architektury, itp., są bardzo zróżnicowane i odpowiadają indywidualnym gustom właścicieli. Zabudowa wielorodzinna to najczęściej budynki o modernistycznej architekturze, o 2 lub 3 kondygnacjach plus użytkowe poddasze, dachy również są dwuspadowe lub wielospadowe.

[44] Według GUS to obiekt budowlany trwale związany z gruntem, posiadający fundamenty, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych (to jest ścian i przykryć), czyli obudowany ścianami w zasadzie ze wszystkich stron i pokryty dachem (…). Za odrębny budynek przyjęto budynek oddzielony od innych wolną przestrzenią, a w przypadku bezpośredniego przylegania do innego budynku w zabudowie zwartej lub do innych zabudowań (np.: przy budynkach zespolonych pod jednym dachem lecz spełniających różne funkcje gospodarcze) – budynek oddzielony ścianami szczytowymi. W budynkach mieszkalnych bliźniaczych i szeregowych za odrębny budynek należy uważać każdy segment zawierający odrębne wyjście na działkę, ulicę lub ogród.

[45] Według GUS to budynek przeznaczony na cele mieszkalne, zajęty przez lokale mieszkalne w całości, lub budynek zajęty przez lokale mieszkalne co najmniej w połowie, a w pozostałej części przez inne pomieszczenia, z wyjątkiem budynku mieszkalno – inwentarskiego lub mieszkalno – gospodarskiego.

[46] Według GUS to lokal składający się z jednej lub kilku izb i pomieszczeń pomocniczych, przeznaczony na stały pobyt osób – wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych; konstrukcyjnie wydzielony trwałymi ścianami w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu.

2. 2. Zabytki.

Obszar gminy Jasień jest terenem o dużym nasyceniu cennymi obiektami zabytkowymi z różnych epok i formacji stylowych. Zachowały się tu interesujące zabytki architektury i sztuki, na skalę ponadlokalną, reprezentujące wysoki poziom artystyczny. Są to: kościoły, zespoły pałacowo – parkowe, folwarki, budynki mieszkalne (miejskie i wiejskie), użyteczności publicznej oraz gospodarcze i założenia cmentarne. Zachowały one elementy pierwotnych układów urbanistycznych i ruralistycznych. W okresie powojennym stopień zachowania historycznie ukształtowanych układów zabudowy poszczególnych miejscowości nie uległ zasadniczym zmianom. Część miejscowości na terenie gminy charakteryzuje się do dnia dzisiejszego cennymi historycznymi układami urbanistycznymi (Jasień) i ruralistycznymi (Budziechów, Jabłoniec, Świbna, Wicina i Zabłocie). W zespole urbanistycznym Jasienia południową część (ul. Żarska) zajmuje pierwotna wieś ulicówka. Centrum ośrodka lokacyjnego stanowi natomiast trójkątny rynek z kościołem, oparty północno – wschodnim bokiem o tranzytową drogę z Żar do Lubska. W rozrośniętych w XIX – XX wieku Wicinie i Zabłociu czytelne są nadal ich pierwotne plany ulicówek, a w Jabłońcu owalnicy. Zachowane zabytki architektury, poza obiektami sakralnymi i rezydencjonalnymi, legitymują się stosunkowo nowymi metrykami. Żadna z budowli zagrodowych (mieszkalnych i gospodarczych) nie sięga wstecz poza wiek XVIII. Świadczy to niewątpliwie, że wcześniej istniała głównie zabudowa drewniana. Na terenie gminy zachowały się 4 kościoły (Budziechów {1768 rok}, Jabłoniec {1719 rok}, Jasień {1734 rok}, Wicinia {koniec XX wieku}). Wszystkie zbudowano jako zbory protestanckie. Spośród 5 dawnych rezydencji najstarszą jest pałac w Świbnej z 1710 roku. Obok pałacu w Jasieniu z około 1780 roku, należy on do najcenniejszych zabytków architektury świeckiej w gminie. Dorównuje im pałac w Jasionnej zbudowany w 1775 roku. Z około połowy XVIII wieku pochodzi dwór w Golinie, a z około 1800 roku dwór w Budziechowie. W 13 miejscowościach istnieją (w różnej formie zachowania) folwarki. Najstarsze w Jasionnej (1767 rok), Jasieniu (około 1780 rok) i Świbnej (1772 rok) ze spichlerzem. Pozostałe pochodzące z XIX wieku, znajdują się w: Bieszkowie, Bronicach, Budziechowie, Golinie, Jaryszowie, Jurzynie, Lipsku Żarskim, Lisiej Górze, Mirkowicach i Zabłociu. Parki pałacowe, dworskie lub krajobrazowe są w 8 wsiach: Golin, Jaryszów, Jasień, Jasionna, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Świbna i Zabłocie. Większość założeń parkowych pozostaje w zaniedbaniu. Dobrze utrzymany jest park w Jasieniu, nie najgorzej w Budziechowie, Świbnej i Zabłociu. We wszystkich miejscowościach zachowały się zabytkowe cmentarze lub relikty dawnych cmentarzy wraz z roślinnością w postaci drzew, krzewów i podszytu o symbolice związanej z nekropoliami. Cenne, nieliczne już, zabytki związane z architekturą przemysłową znajdują się w Jasieniu. Zabytkowe obiekty użyteczności publicznej to przede wszystkim dworce kolejowe (Jasień), remizy (Jasień, Zabłocie) czy dawne szkoły (Golin, Jasień).

Generalnie obiekty zabytkowe występują we wszystkich miejscowościach, za wyjątkiem Jurzyna. Największym ich nasyceniem charakteryzują się miasto Jasień (160 obiektów). Znaczne nasycenie obiektów zabytkowych występuje także na terenie wsi Zabłocie (55) i Budziechów (49). Mniejszym, ale w skali gminy dość licznym, nagromadzeniem zabytkowej substancji charakteryzują się miejscowości: Jabłoniec (33), Wicina (24), Golin (23), Bronice (22), Golin (22) oraz Guzów i Jasionna (po 19). Najmniejszym nasyceniem obiektów zabytkowych charakteryzują się wsie: Świbna (15), Mirkowice i Bieszków (po 13), Roztoki (10), Lisia Góra (7), Lipsk Żarski i Zieleniec (po 2) oraz Jaryszów (1). Wśród obiektów zabytkowych najliczniejszą grupę stanowią budynki mieszkalne. Licznie reprezentowane są także obiekty gospodarcze (stajnie, stodoły, obory, spichlerze, chlewnie, kurniki, magazyny, młyny, itp.). Rzadziej występują obiekty sakralne (kościoły, kaplice, kapliczki, plebanie, cmentarze) oraz obiekty użyteczności publicznej (obiekty szkolne, poczty, remizy, budynki administracyjne, itp.), a także obiekty techniczne i inne (wieże ciśnień, stacje transformatorowe, ogrodzenia, bramy, mosty, itp.). Ogółem wojewódzka ewidencja zabytków obejmuje wyjściowo 467 obiektów wyznaczonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, z czego 23 wpisane są do rejestru zabytków

województwa lubuskiego. Obecnie trwają przygotowania do prac nad sporządzeniem gminnej ewidencji zabytków.

TABELA 45: Gmina Jasień – rozmieszczenie obiektów zabytkowych.

Miejscowość	Liczba zabytków	W tym wpisane do rejestru zabytków województwa lubuskiego
Jasień	160	10
Bieszków	13	–
Bronice	22	–
Budziechów	49	2
Golin	23	1
Guzów	19	–
Jabłoniec	33	1
Jaryszów	1	–
Jasionna	19	5
Jurzyn	–	–
Lipsk Żarski	2	–
Lisia Góra	7	–
Mirkowice	13	–
Roztoki	10	–
Świbna	15	2
Wicina	24	1
Zabłocie	55	1
Zieleniec	2	–

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021; Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2021.

Obiekty, zespoły i założenia wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej, wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Odnośnie obiektów zabytkowych obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej. Należy dążyć do pełnej rewaloryzacji zabytków. Wszelkie działania podejmowane przy zabytkach wymagają pisemnego pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

TABELA 46: Gmina Jasień – wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa lubuskiego.

Miejscowość	Obiekt	Adres	Numer rejestru	Data rejestru
1	2	3	4	5
Budziechów	Kościół filialny p.w. św. Józefa Robotnika		2698	12.04.1977
Budziechów	Dwór	Budziechów 73	2699	12.04.1977
Golin	Dom nr 2 (szkoła)	Golin 2	2706	12.04.1977
Jabłoniec	Kościół filialny p.w. św. Anny	ul. Młyńska 5	L–201/A	12.04.1977
Jasień	Kościół parafilany p.w. Matki Boskiej Różańcowej	Plac Wolności	475	20.05.1963

1	2	3	4	5
Jasień	Pałac	Strażacka 1	476	20.05.1963
Jasień	Dom mieszkalny (tylko część podziemna)	Wolności 16	1322	28.09.1964
Jasień	Dom mieszkalny	Wolności 19	1323	28.09.1964
Jasień	Dom mieszkalny	Kościuszki 3	2353	11.09.1976
Jasień	Dom mieszkalny (dawny zajazd)	Piątkowskiego 1	2724	12.04.1977
Jasień	Dom mieszkalny	Jaskółcza 6	2725	12.04.1977
Jasień	Dom mieszkalny	Jana Pawła II 9	2727	12.04.1977
Jasień	Dom mieszkalny	Jana Pawła II 16	L–539/A	12.04.1977
Jasień	Kaplica grobowa rodziny von Rabenau	Cmentarna	L–785/A	?
Jasionna	Dom drewniany nr 5		317	02.05.1961
Jasionna	Pałac		L–662/A	01.06.2005
Jasionna	Park Pałacowy		L–662/A	01.06.2005
Jasionna	Zespół budowlany założenia folwarcznego		L–662/A	01.06.2005
Jasionna	Obiekty folwarczne: - relikty budynków z przejazdem bramnym wraz z drewnianą bramą wjazdową; - chlew; - budynek mieszkalno – gospodarczy (dom i obora); - stodoła z chłodnią na mleko		L–662/A	01.06.2005
Świbna	Dwór	Świbna 12	2066	30.04.1971
Świbna	Spichlerz	Świbna 12	2066	30.04.1971
Wicina	Kościół par. p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa		L–188/A	30.12.2005
Zabłocie	Leśniczówka	Zabłocie 90	1324	28.09.1964

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021; Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2021.

Ewidencja zabytków architektury i budownictwa obejmuje różne obiekty nieruchome powstałe przed 1945 rokiem, w których późniejsza działalność nie zatarła cech świadczących o ich historycznym rodowodzie. Stanowią one charakterystyczne przykłady działalności budowlanej dawnych epok lub posiadają znaczące w skali lokalnej walory artystyczno – architektoniczne. Zespoły i obiekty wpisane do rejestru i ujęte w gminnej i/lub wojewódzkiej ewidencji zabytków obejmuje się także ochroną konserwatorską w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Są to zespoły i obiekty o istotnych lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych. Dla obiektów objętych ochroną konserwatorską obowiązują ustalenia ujęte w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Dla prac remontowych i modernizacyjnych, związanych z rozbudową i przebudową obiektów uwzględnionych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uzyskać uzgodnienie wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Gmina nie posiada obecnie, wymaganego na podstawie art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, aktualnego Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami. Poprzedni program, przyjęty Uchwałą nr XLI/358/2014 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 października 2014 roku, obowiązywał na lata 2014 – 2017. Trwają prace nad nowym programem.

2. 3. Stanowiska archeologiczne.

Stanowiska archeologiczne stanowią wielorodny materiał zabytkowy z różnych przedziałów czasowych. Stanowią one ważny element zachowania dziedzictwa kulturowego. Obszar gminy Jasień jest dobrze rozpoznany pod względem archeologicznym i wyróżnia się znacznymi wartościami archeologicznymi. Znajduje się tu wiele cennych i bogatych stanowisk, dzięki którym w dość czytelny sposób odtworzono historię pradziejowego osadnictwa aż po dzisiejsze czasy. Spośród udokumentowanych stanowisk archeologicznych, grodzisko kultury łużyckiej z Wiciny (działka ewidencyjna nr 68/1), należy do jednych z najcenniejszych obiektów archeologicznych zarejestrowanych na terenie województwa lubuskiego. Jest ważnym ośrodkiem mikroregionu skupiającego osadnictwo kultury łużyckiej epoki żelaza na tym obszarze. Wyniki dotychczasowych badań wykopaliskowych lokują je na równi z grodziskiem biskupińskim. Powyższe zadecydowało o potrzebie objęcia tego stanowiska szczególną formą ochrony w postaci Parku Kulturowego (rozdział nr I.2.4.).

Największymi rejonami koncentracji reliktów archeologicznych są miejscowości: Wicina (29 stanowisk), Zabłocie (28) i Guzów (23). Ponadto 18 stanowisk zewidencjonowano we wsi Budziechów, 11 w Jabłońcu, 9 w Jasionnej, 8 w Golinie, 7 w Bronicach, 4 w Zieleńcu, po 2 we wsiach Lisia Góra i Świbna oraz w mieście Jasieniu, po 1 w Bieszkowie i Jurzynie. W miejscowościach: Jaryszów, Lipsk Żarski, Mirkowice i Roztoki nie udokumentowano stanowisk archeologicznych.

Ogółem gminny zasób wartości kulturowych podlegających ochronie uzupełnia 149 stanowisk archeologicznych. Obecnie 41 stanowisk figuruje w rejestrze zabytków województwa lubuskiego. Nie należy jednak wykluczać możliwości, że dane dotyczące zabytkowej zawartości stanowisk archeologicznych oraz ich zasięgu ulegną zmianie, włącznie z wpisem do rejestru, po przeprowadzeniu badań weryfikacyjnych. Potwierdzone w terenie oraz wpisane do rejestru zabytków stanowiska archeologiczne należy otoczyć szczególną opieką i uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie ewentualnych prac budowlanych lub podejmowanie innych działań oraz zapewnić przeprowadzenie badań archeologicznych w niezbędnym zakresie.

TABELA 47: Gmina Jasień – rozmieszczenie stanowisk archeologicznych.

Miejscowość	Liczba stanowisk archeologicznych	W tym wpisane do rejestru zabytków województwa lubuskiego
1	2	3
Jasień	2	–
Bieszków	1	–
Bronice	7	–
Budziechów	18	–
Golin	8	–
Guzów	24	5
Jabłoniec	11	–
Jaryszów	–	–
Jasionna	9	–
Jurzyn	1	–
Lipsk Żarski	–	–
Lisia Góra	2	–

1	2	3
Mirkowice	–	–
Roztoki	–	–
Świbna	2	–
Wicina	32	19
Zabłocie	28	17
Zieleniec	4	–

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021; Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2021.

TABELA 48: Gmina Jasień – stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków województwa lubuskiego.

Miejscowość	Nr stanowiska	Funkcja	Chronologia	Nr rejestru
1	2	3	4	5
Guzów	I	Ślad osadniczy	Okres wpływów rzymskich	46 – 1968
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	III	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	47 – 1968
		Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	IV	Ślad osadniczy	Epoka kamienia	273 – 1970
		Osada	Kultura łużycka	
Guzów	V	Osada	Średniowiecze	274 – 1970
Guzów	VI	Ślad osadniczy	Pradzieje	275 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Wicina	I	Grodzisko	Halsztat, kultura łużycka	L – 6/C
Wicina	II	Osada	Epoka kamienia	78 – 1968
		Osada	Wczesna epoka brązu?	
		Osada	Halsztat, kultura łużycka	
		Osada	Późne średniowiecze	
Wicina	IV	Osada	Halsztat, kultura łużycka	79 – 1968
Wicina	V	Osada	Halsztat, kultura łużycka	137 – 1968
		Osada	Wczesna epoka brązu	
Wicina	VII	Osada	Okres wpływów rzymskich	259 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Wicina	VIII	Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	260 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	IX	Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	261 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	X	Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	262 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XI	Osada	Halsztat	263 – 1970
		Ślad osadniczy	Wczesna epoka brązu	
		Ślad osadniczy	Halsztat – okres lateński, kultura łużycka	
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	

1	2	3	4	5
Wicina	XII	Ślad osadniczy	Pradzieje	264 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Wicina	XIII	Osada	Halsztat, kultura łużycka	265 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XIV	Osada	Pradzieje	266 – 1970
		Ślad osadniczy	Epoka kamienia	
		Osada	Kultura łużycka	
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XV	Ślad osadniczy		267 – 1970
		Osada	Wczesna epoka brązu	
		Osada	Halsztat	
Wicina	XVII	Cmentarzysko	Halsztat, kultura łużycka	268 – 1970
Wicina	XVIII	Osada	Halsztat, kultura łużycka	269 – 1970
Wicina	XIX	Osada	Halsztat, kultura łużycka	270 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XX	Osada	Epoka brązu, kultura łużycka	271 – 1970
Wicina	XXI	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	272 – 1970
Wicina	XXII – XXIII	Cmentarzysko	Epoka brązu – halsztat	250 – 1970
		Osada	Wczesna epoka brązu	
Zabłocie	I	Osada	Halsztat – okres lateński, kultura łużycka	233 – 1970
Zabłocie	II	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	234 – 1970
Zabłocie	III / IV	Osada	Halsztat, kultura łużycka	235, 236 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	V	Osada	Kultura łużycka	237 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	VI	Osada	Halsztat, kultura łużycka	238 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	6/2	Osada	Halsztat, kultura łużycka	238 – 1970
		Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
		Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
Zabłocie	VII	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	239 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	VIII	Osada	Kultura łużycka	240 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	IX	Osada	Kultura łużycka	241 – 1970
Zabłocie	X	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	242 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XI	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	243 – 1970
Zabłocie	XII	Osada	Halsztat, kultura łużycka	244 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XIII	Osada	Halsztat, kultura łużycka	245 – 1970
Zabłocie	XIV	Ślad osadniczy	Pradzieje	246 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	

1	2	3	4	5
Zabłocie	XV	Osada	Halsztat, kultura łużycka	247 – 1970
Zabłocie	XVI	Osada	Halsztat, kultura łużycka	248 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XVII	Osada	Epoka brązu, kultura łużycka	249 – 1970

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021; Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2021.

Nawarstwienia kulturowe, obiekty archeologiczne i związane z nimi wytwory ruchome, będące integralną częścią substancji zabytkowej gminy Jasień, stanowią ślad osadnictwa i przekształceń środowiska kulturowego (ulic, działek, instalacji i komunikacji, konstrukcji domów, budynków użyteczności publicznej, itp.), a także są odzwierciedleniem poziomu i jakości życia mieszkańców lokalnych społeczności miejskich i wiejskich.

2. 4. Park Kulturowy[47].

Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie", zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, utworzono na mocy uchwały Rady Miejskiej w Jasieniu nr XXVI/254/13 z dnia 20 czerwca 2013 roku. *Plan Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*, wymagany na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, przyjęto Uchwałą Rady Miejskiej w Jasieniu nr XXVI/255/13 z dnia 20 czerwca 2013 roku.

Intencję utworzenia Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" zgłosiły władze i samorząd gminy Jasień, która jest właścicielem terenu, na którym znajduje się kompleks stanowisk archeologicznych w postaci grodziska i trzech osad przygrodowych. Projekt ten posiadał poparcie społeczne mieszkańców, organizacji społecznych i instytucji związanych z ochroną zabytków, w tym Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zielonej Górze. Powodem wystąpienia z inicjatywą utworzenia Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" jest istnienie grodziska ludności kultury łużyckiej w Wicinie wraz z osadami przygrodowymi, obiektu niezwykle cennego dla dziedzictwa archeologicznego związanego z osadnictwem ludności kultury łużyckiej w jej schyłkowej fazie, unikatowego w skali województwa lubuskiego i Polski.

Kompleks stanowisk archeologicznych w Wicinie, w skład którego wchodzą relikty grodu obronnego oraz trzy osady przygrodowe, znajduje się w odległości około 1 km na północny – zachód od zabudowań wsi Wicina. Na miejsce budowy ówczesnego grodziska wykorzystano naturalną wydmę, wtedy wznoszącą się ponad otaczający ją w znacznej mierze podmokły teren, a obecnie otoczoną zmeliorowanymi łąkami pradoliny rzeki Lubszy. Grodzisko w Wicinie założone zostało przez ludność związaną z kręgiem kultur określanych wspólnym mianem kultury łużyckiej, zamieszkującej te tereny w młodszych stadiach epoki brązu (około 800 – 650 p.n.e.) i w okresie halsztackim (około 650 – 400 p.n.e.). Ludność ta należała do grupy białowickiej kultury łużyckiej. Założone zostało najwcześniej w początkach VII wieku p.n.e. (około 700 lat p.n.e.), a najpewniej około połowy VII wieku p.n.e. (około 650 lat p.n.e.), a zniszczone zostało wskutek najazdu Scytów na przełomie VI i V wieku p.n.e. (około 500 lat p.n.e.). Wybudowano je na tak zwanym surowym korzeniu, co oznacza, że nie stwierdzono tu wcześniejszego osadnictwa. Do chwili obecnej grodzisko zachowało się w stosunkowo dobrym stanie, gdyż dopiero około połowy XIX wieku zaczęto je wykorzystywać rolniczo. Jego najbardziej czytelnym elementem jest wał obronny, który zachował się na całej swej długości. Górne partie wału zostały w różnym stopniu zniwelowane w trakcie prac rolnych. Jeszcze pod koniec lat 40–tych XX wieku wewnętrzne stoki wałów były wysokie i strome. W celu ułatwienia prowadzenia upraw wał został zniwelowany przez właścicieli okolicznych pól. Jego wysokość

[47] Na podstawie Jaszewska A., Kałagate S., *Plan Ochrony Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie"*, Zielona Góra 2012.

jest zróżnicowana, w najlepiej zachowanej partii południowej dochodzi do 3 m. Grodzisko w rzucie poziomym ma obecnie kształt trójkąta o zaokrąglonych narożnikach. Od południowej strony przylega do niego osada otwarta, współczesna grodowi, usytuowana na niewielkim wzniesieniu. Osada ta użytkowana była tylko zastępczo, w okresie przebudowy grodu (Kołodziejski 1998). Do momentu podjęcia stacjonarnych prac badawczych w 2 połowie XX wieku na terenie grodziska w Wicinie znajdowano pojedyncze znaleziska lub niewielkie grupy zabytków. Pierwsze wzmianki o nich pochodzą z 2 połowy XIX wieku. W 1920 roku badania archeologiczne przeprowadził tu niemiecki badacz Carl Schuchhardt, który założył kilka rowów sondażowych na wale i majdanie. Już pierwsze badania archeologiczne pokazały, że obiekt ten jest niezwykle cenny dla dziedzictwa kulturowego. Tragedia mieszkańców grodu spowodowana najazdem koczowniczego plemienia Scytów na przełomie VI i V wieku p.n.e., który spowodował upadek struktur miejscowej społeczności, stała się jednocześnie świadectwem wielkości tej kultury. Poczynając od wyboru miejsca ulokowania grodu, poprzez organizację i sposób jego budowy, organizację warsztatów produkcyjnych i biegłość rzemieślników (czego świadectwem jest ogromny zbiór zabytków, przede wszystkim z brązu, ale i z żelaza, złota, kości, kamienia, gliny) świadczy to o niezwykle wysokim poziomie gospodarczym i kulturowym tej społeczności. Należy zaznaczyć, że to co dotrwało do naszych czasów to zaledwie ułamek dóbr materialnych jakimi dysponowała ta społeczność.

Wszystkie te czynniki powodują, że przywrócenie tego miejsca pamięci naszej i przyszłych pokoleń, jednakże z poszanowaniem tego dziedzictwa poprzez nieingerowanie w jego zastaną strukturę, jest ideą godną poparcia. Powołanie Parku Kulturowego jest czynnikiem integrującym społeczność gminy, przede wszystkim kulturowo i w konsekwencji pozwoli jej na identyfikowanie się z historią regionu. Celem ustanowienia dodatkowej ochrony grodziska i osad przygrodowych w Wicinie jest ich zachowanie dla przyszłych pokoleń. Dlatego też wszystkie działania związane z utworzeniem Parku Kulturowego są im podporządkowane, a szczególnie grodzisku, istniejącemu nie tylko w świadomości archeologów, ale i w świadomości lokalnej społeczności, dla której stanowi niewątpliwe dziedzictwo. Zasady ochrony Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" określa *Plan Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*, który respektuje zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, szczególnie archeologicznego oraz świadome kształtowanie funkcjonowania Parku Kulturowego w środowisku przyrodniczym i społecznym. *Plan Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie* ma na celu pomoc w realizacji celów ochrony kompleksu stanowisk archeologicznych w Wicinie oraz w jego późniejszym zrównoważonym funkcjonowaniu i realizacji funkcji naukowych, badawczych, edukacyjnych i turystycznych.

2. 5. Strefy konserwatorskie.

O wartościach kulturowych gminy decyduje nie tylko historia poszczególnych miejscowości o słowiańskim rodowodzie, zakodowanym w nazewnictwie, ale także zachowane zabytki, do których należą również historycznie ukształtowane układy urbanistyczne i ruralistyczne poszczególnych miejscowości, stanowiska archeologiczne oraz zieleń komponowana (parki i cmentarze). Dobrze zachowane historyczne plany i układy przestrzenne mają miejscowości: Jasień, Budziechów, Jabłoniec, Świbna, Wicina i Zabłocie. Ich historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne ujęte są w wojewódzkiej ewidencji zabytków (Jasień, Budziechów, Świbna, Wicina i Zabłocie) oraz wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. Szczególnie cenne jest także historyczne otoczenie poszczególnych obiektów wpisanych do rejestru zabytków, zwłaszcza kościołów i zespołów pałacowych. Zasoby kulturowe i krajobrazowe warte są zachowania i ochrony.

Walory kulturowe chronione są także prawem miejscowym, to jest poprzez ustanowienie stref ochrony konserwatorskiej w planach miejscowych. Na terenie gminy Jasień obejmują one:

- układ ruralistyczny wsi Wicina[48];
- 2 strefy ochrony ekspozycji układu ruralistycznego wsi Wicina[49];
- Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie”[50];
- układ ruralistyczny wsi Zabłocie[51];
- strefę ochrony ekspozycji układu ruralistycznego wsi Zabłocie[52].

[48] Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1095).
[49] Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1095).
[50] Uchwała nr XXVI/255/13 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 20 czerwca 2013 roku oraz Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1095).
[51] Uchwała nr XXXVIII/202/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 sierpnia 2017 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 08 września 2017 roku, poz. 1898).
[52] Uchwała nr XXXVIII/202/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 sierpnia 2017 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 08 września 2017 roku, poz. 1898).

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.

3. 1. Transport i komunikacja.

3.1.1. Infrastruktura drogowa.

Gmina Jasień posiada dobrze rozwinięty i wystarczający pod względem gęstości sieci układ drogowy. Z punktu widzenia połączeń lokalnych i regionalnych położenie komunikacyjne gminy jest bardzo korzystne, ponieważ posiada ona dogodne połączenia drogowe zarówno z Żarami jak i Zieloną Górą, a także z pobliską Republiką Federalną Niemiec.

DROGI KRAJOWE:

Przez teren gminy Jasień nie przebiegają drogi krajowe. Jednakże w bliskiej odległości od granic gminy przebiegają ważne w polskim układzie transportowym drogi krajowe. 12 km od Jasienia przebiega droga krajowa nr 27 łącząca Zieloną Górę (drogi nr S3 i 32) z miejscowością Przewóz (granica polsko – niemiecka) oraz droga krajowa nr 12 łącząca Łęknicę (granica polsko – niemiecka) z Dorohuskiem (granica polsko – ukraińska). Dzięki trasom nr 12 i 27 oraz skomunikowanymi z nimi drogami otwiera się możliwość dogodnego dojazdu w każdy rejon kraju. Dodatkowo w odległości 20 km od Jasienia przebiega droga krajowa nr 18 (docelowo autostrada A18) łącząca granicę polsko – niemiecką w miejscowości Olszyna z autostradą A4 (węzeł Krzyżowa). Autostradowy szlak komunikacyjny A18 – A4 (E36 – E40) łączy Berlin z Wrocławiem i dalej z Katowicami, Krakowem, a docelowo z Lwowem i Kijowem.

DROGI WOJEWÓDZKIE:

- nr 287: Kosierz – Bobrowice – Lubsko – Jasień – Żary (DK nr 12).

Przebiegająca południkowo droga wojewódzka nr 287 pełni uzupełniającą rolę w układzie drogowym zachodniej części kraju i jako szlak transportowy oraz komunikacyjny ma znaczenie tylko w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego. Umożliwia rozprowadzenie ruchu z Żar w kierunku Lubska i dalej do Gubina. Obecnie droga nr 287 posiada parametry klasy „G" (główna) i nawierzchnię bitumiczną. Długość drogi na terenie gminy wynosi 9,672 km (km: 29+303 – 38+975) i przebiega przez miejscowości: Budziechów, Jasień (obwodnica w km 31+270 – 36+100) i Świbna. Według danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze w 2015 roku średni dobowy ruch pojazdów na drodze nr 287 w rejonie gminy Jasień wynosił od 5376 (odcinek Żary – Jasień) do 6295 (odcinek Jasień – Lubsko) pojazdów na dobę i należał do grupy o średnim natężeniu w skali wszystkich dróg o tej samej klasie na terenie całego województwa. Stan techniczny drogi nr 287 na odcinku przebiegającym przez gminę Jasień określa się jako:

- dobry na długości 1,200 km (odcinek Lubsko – obwodnica Jasienia);
- dobry na długości 4,830 km (obwodnica Jasienia);
- dobry na długości 1,409 km (odcinek obwodnica Jasienia – granica gminy);
- ostrzegawczy na długości 0,767 km (odcinek Lubsko – obwodnica Jasienia);
- ostrzegawczy na długości 1,466 km (odcinek obwodnica Jasienia – granica gminy).

W granicach gminy droga na całej długości nie posiada wyodrębnionego pobocza, a na terenach zabudowanych częściowo brak jest chodników.

TABELA 49: Gmina Jasień – wyniki pomiarów średniego dobowego ruchu pojazdów na drodze wojewódzkiej nr 287 w 2015 roku.

Odcinek		**Lubsko – Jasień**	**Jasień – Żary**
Numer punktu pomiarowego		08105	08106
Pikietaż (km: od – do)		29+303 – 34+057	34+057 – 47+808
Długość odcinka (km)		4,754	13,751
Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych		**Liczba pojazdów**	
Motocykle		94	38
Samochody osobowe		4647	4489
Lekkie samochody ciężarowe		906	457
Samochody ciężarowe	bez przyczepy	264	140
	z przyczepą	334	215
Autobusy		44	32
Ciągniki rolnicze		6	5
Rowery		65	80
Pojazdy samochodowe ogółem		6295	5376

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, 2021.

- nr 289: granica państwa (D / PL) – Zasieki – Brody – Lubsko – Nowogród Bobrzański (DK nr 27).

Przebiegająca równoleżnikowo droga wojewódzka nr 289 pełni uzupełniającą rolę w układzie drogowym zachodniej części kraju i jako szlak transportowy oraz komunikacyjny ma znaczenie tylko w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego. Umożliwia rozprowadzenie ruchu z Nowogrodu Bobrzańskiego, a wcześniej z Zielonej Góry, w kierunku Lubska i dalej do granicy polsko – niemieckiej w Zasiekach. Obecnie droga nr 289 posiada parametry klasy „G" (główna) i nawierzchnię bitumiczną. Długość drogi na terenie gminy wynosi 2,913 km (km: 37+182 – 40+095) i przebiega przez sołectwo Zabłocie poza zwartymi terenami osadniczymi. Według danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze w 2015 roku średni dobowy ruch pojazdów na drodze nr 289 w rejonie gminy Jasień wynosił 2440 (odcinek Lubsko – Nowogród Bobrzański) pojazdów na dobę i należał do grupy o niskim natężeniu w skali wszystkich dróg o tej samej klasie na terenie całego województwa. Stan techniczny drogi nr 289 na odcinku przebiegającym przez gminę Jasień określa się jako:

- dobry na długości 1,864 km;
- ostrzegawczy na długości 0,641 km;
- zły na długości 0,408 km.

W granicach gminy droga na całej długości nie posiada wyodrębnionego pobocza.

TABELA 50: Gmina Jasień – wyniki pomiarów średniego dobowego ruchu pojazdów na drodze wojewódzkiej nr 289 w 2015 roku.

Odcinek		**Lubsko – Nowogród Bobrzański**
Numer punktu pomiarowego		08112
Pikietaż (km: od – do)		28+783 – 46+672
Długość odcinka (km)		17,889
Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych		**Liczba pojazdów**
Motocykle		12
Samochody osobowe		2018
Lekkie samochody ciężarowe		244
Samochody ciężarowe	bez przyczepy	51
	z przyczepą	81
Autobusy		27
Ciągniki rolnicze		7
Rowery		8
Pojazdy samochodowe ogółem		2440

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, 2021.

- nr 294: Trzebiel – Tuplice – Jasień (obwodnica).

Przebiegająca południkowo droga wojewódzka nr 294 pełni uzupełniającą rolę w układzie drogowym zachodniej części kraju i jako szlak transportowy oraz komunikacyjny ma znaczenie tylko w rejonie powiatu żarskiego. Umożliwia rozprowadzenie ruchu z Jasienia w kierunku budowanej autostrady A18 i drogi krajowej nr 12 w rejonie Trzebiela. Obecnie droga nr 294 posiada parametry klasy „G" (główna) i nawierzchnię bitumiczną. Długość drogi na terenie gminy wynosi 5,476 km (km: 16+945 – 22+421) i przebiega przez miejscowości: Bronice, Zieleniec, Lisia Góra i Jasień. Według danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze w 2015 roku średni dobowy ruch pojazdów na drodze nr 294 w rejonie gminy Jasień wynosił 655 (odcinek Trzebiel – Jasień) pojazdów na dobę i należał do grupy o bardzo niskim natężeniu w skali wszystkich dróg o tej samej klasie na terenie całego województwa. Stan techniczny drogi nr 294 na odcinku przebiegającym przez gminę Jasień określa się jako:

- dobry na długości 2,683 km;
- ostrzegawczy na długości 1,807 km;
- zły na długości 0,986 km.

W granicach gminy droga na całej długości nie posiada wyodrębnionego pobocza, a na terenach zabudowanych brak jest chodników.

TABELA 51: Gmina Jasień – wyniki pomiarów średniego dobowego ruchu pojazdów na drodze wojewódzkiej nr 294 w 2015 roku.

Odcinek		**Trzebiel – Jasień**
Numer punktu pomiarowego		08120
Pikietaż (km: od – do)		0+000 – 22+421
Długość odcinka (km)		22,421
Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych		**Liczba pojazdów**
Motocykle		11
Samochody osobowe		560
Lekkie samochody ciężarowe		52
Samochody ciężarowe	bez przyczepy	12
	z przyczepą	6
Autobusy		0
Ciągniki rolnicze		14
Rowery		b.d.
Pojazdy samochodowe ogółem		655

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, 2021.

Drogi nr: 287, 289 i 294 znajdują się w gestii Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze. Ich łączna długość na terenie gminy wynosi 18,061 km. W ciągu drogi wojewódzkiej nr 287 perspektywicznie zakłada się budowę obwodnicy Lubska, a tym samym wschodniego obejścia miejscowości Budziechów.

DROGI POWIATOWE:

TABELA 52: Gmina Jasień – wykaz dróg powiatowych.

Nr drogi	**Przebieg drogi**	**Kilometraż (początek – koniec)**	**Długość drogi (km)**	**Klasa drogi**	**Nawierzchnia**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
1077F	Świbna – Bieszków	0+000 – 5+129	5,129	L	MB, GZ
1087F	Wicina – Roztoki – Bieszków	0+000 – 4+833	4,833	L	MB, KK, GZ
1095F	Lipsk Żarski – Lubanice	11+613 – 13+694	2,081	L	MB, BR
1118F	Lipsk Żarski – Sieciejów	0+000 – 0+865	0,865	L	MB, BR, GZ
1120F	Zieleniec – Golin – Jaryszów – Lipsk Żarski	0+000 – 5+375	5,375	L	MB
1121F	Jasień (DW nr 294) – Jabłoniec – Golin	0+000 – 3+630	3,630	L	MB, BR
1122F	Jasień (ulice: Sienkiewicza, Powstańców Warszawskich, Kolejowa) – Bieszków	0+000 – 5+260	5,260	L	MB
1123F	Jurzyn – Jasionna – Bronice	2+197 – 6+114	3,917	L	MB, BR
1125F	granica administracyjna – Jasionna	2+551 – 5+987	3,436	L	MB, GZ
1126F	Jurzyn – DW nr 294	0+000 – 1+148	1,148	L	MB, BR, GZ
1127F	Białków – Budziechów	13+538 – 14+769	1,231	L	MB, BR
1171F	DW nr 287 – Jasień (ul. Zielonogórska) – Wicina – Guzów – Zabłocie – DW nr 289	0+000 – 11+879	11,879	Z	MB

1	2	3	4	5	6
1172F	Łagoda – Nowa Wieś – DW nr 289	0+000 – 5+826	5,826	L	BR, GZ
1173F	Zabłocie – granica powiatu	0+000 – 1+649	1,649	L	MB
Rodzaj nawierzchni: MB – masa bitumiczna, **BR** – brukowcowa, **KK** – kostka kamienna, **GZ** – gruntowa wzmocniona.					

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg, 2021.

Łącznie długość dróg powiatowych na terenie gminy Jasień wynosi 56,259 km. Zdecydowana większość dróg posiada nawierzchnię bitumiczną. Wyszczególnione powyżej trasy znajdują się w gestii Wydziału Komunikacji, Transportu i Dróg, Starostwa Powiatowego w Żarach. Większość dróg, poza trasą nr 1171F, wymaga gruntownych modernizacji. W najbliższych latach, ze względu na ograniczone własne środki finansowe, prace drogowe będą obejmować bieżące utrzymanie dróg powiatowych. Perspektywicznie zakres robót i ich lokalizacja uzależniona będzie od natężenia ruchu, stanu dróg i środków finansowych.

DROGI GMINNE:

TABELA 53: Gmina Jasień – wykaz dróg gminnych na terenie miasta.

Nr drogi	Nazwa ulicy	Długość w km	Typ nawierzchni
1	2	3	4
101201F	Akacjowa	0,411	gruntowa
101202F	I Armii	0,629	bitumiczna
101203F	Plac Armii Krajowej	0,100	bitumiczna
101204F	Bociania	0,313	gruntowa
101205F	Boczna	0,154	bitumiczna
101206F	Brukowa	0,152	kostka
		0,110	gruntowa
101207F	Budowlanych	0,266	gruntowa
101208F	Cmentarna	0,244	gruntowa
101209F	Energetyczna	0,123	gruntowa
101210F	Graniczna	0,727	bitumiczna
		0,221	gruntowa
101211F	Jasna	0,090	gruntowa
101212F	Konstytucji 3 Maja	0,151	bitumiczna
101213F	Kościelna	0,411	trylinka
101214F	Kościuszki	0,383	kostka kamienna, kamień polny
101215F	Krucza	0,259	gruntowa
101216F	Leśna	0,340	gruntowa
101217F	XX–Lecia	0,150	bitumiczna
101218F	Lubska	0,481	bitumiczna
101219F	Łąkowa	0,798	gruntowa
101220F	Mała	0,078	kostka granitowa, kamień polny
101221F	Konopnickiej	0,242	trylinka
101222F	Mickiewicza	0,347	gruntowa

1	2	3	4
101223F	Mireckiego	0,557	gruntowa
101223F	Witosa	0,168	gruntowa
101224F	Młynarska	0,341	kamień polny
101225F	Obrońców	0,518	trylinka
101226F	Ogrodowa	0,262	bitumiczna
101227F	Okrzei	0,525	kostka kamienna, bitumiczna
101228F	Parkowa	0,251	bitumiczna
101229F	Piątkowskiego	0,091	bitumiczna
101230F	Plac Wolności	0,137	kostka kamienna
		0,139	bitumiczna
101231F	Podmokła	0,279	gruntowa
		0,164	bitumiczna
101232F	Polna	0,162	Kostka kamienna
		0,050	bitumiczna
101233F	Porzeczkowa	0,197	gruntowa
101234F	Przemysłowa	0,860	kostka
101235F	Jana Pawła II	0,012	bitumiczna
		0,208	kostka kamienna
101236F	Tartaczna	0,186	bitumiczna
101237F	Tokarska	0,152	gruntowa
101238F	Waryńskiego	0,258	trylinka
101239F	Wąska	0,220	bitumiczna
101240F	Zacisze	0,063	gruntowa
101241F	Zielna	0,126	gruntowa
101242F	Żarska	1,095	bitumiczna
101243F	Żeromskiego	0,361	bitumiczna
101244F	Żwirowa	0,148	gruntowa
101245F	Żurawia	0,130	gruntowa

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

TABELA 54: Gmina Jasień – wykaz dróg gminnych na terenach wiejskich.

Nr drogi	Nazwa ulicy	Długość w km	Typ nawierzchni
1	2	3	4
001901F	Nowa Wieś – Nowogród Bobrzański	2,743	gruntowa
001902F	Nowa Wieś – Krzywaniec – Krzywa	3,179	gruntowa
001903F	Zabłocie – DW nr 289	1,567	gruntowa
001904F	Guzów – Biedrzychowice	2,300	gruntowa
		0,993	bitumiczna
001905F	Golin – Bronice – Pietrzyków	3,757	gruntowa
001906F	Mirkowice – Białków	1,526	gruntowa
001907F	Jabłoniec – Świbna	2,298	gruntowa
001908F	Jasionna – Zieleniec	1,898	gruntowa

1	2	3	4
001909F	Lisia Góra – Jabłoniec	1,678	gruntowa
001910F	Świbna – Łukawy	0,790	gruntowa
001911F	Roztoki – Biedrzychowice	0,380	kamień polny
		0,520	gruntowa
001912F	Roztoki – Jasień	3,264	gruntowa
001913F	Mirkowice – Jasień	1,335	bitumiczna
001914F	Jabłoniec	1,125	gruntowa
		0,475	kamień polny
001915F	Świbna	0,372	kamień polny
001916F	Mirkowice – Tuchola Żarska	1,499	płyty betonowe
		1,000	bitumiczna
		0,300	gruntowa
001917F	Jasień – DW nr 287	0,500	bitumiczna
001918F	Budziechów	0,346	gruntowa
		0,258	bitumiczna

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Łączna długość dróg gminnych wynosi 48,943 km, z czego na terenie miasta 14,840 km. Struktura nawierzchni dróg gminnych ogółem prezentuje się następująco:

- bitumiczna – 9,309 km (21,47 %);
- płyty betonowe – 1,499 km (5,75 %);
- kostka – 2,505 km (3,83 %);
- kamień polny – 1,568 km (3,22 %);
- trylinka – 1,429 km (2,94 %);
- gruntowa – 32,633 km (62,79 %),

z czego na obszarze miasta:

- bitumiczna – 5,223 km (36,59 %);
- kostka – 2,505 km (13,18 %);
- trylinka – 1,429 km (10,09 %);
- kamień polny – 0,341 km (2,41 %);
- gruntowa – 5,342 km (37,73 %),

i na terenach wiejskich:

- bitumiczna – 4,086 km (15,27 %);
- płyty betonowe – 1,499 km (8,11 %);
- kamień polny – 1,227 km (3,55 %);
- gruntowa – 27,291 km (73,07 %).

Potrzeby inwestycyjne (budowa, rozbudowa, modernizacja) związane z drogami gminnymi obejmują przede wszystkim sukcesywne zastępowanie nawierzchni gruntowych na bitumiczne, a także modernizacje pozostałych dróg, nie spełniających kryteriów technicznych.

Łącznie obszar dróg zajmuje powierzchnię 305,2090 ha[53] co stanowi 2,41 % ogólnej powierzchni gminy.

[53] Według ewidencji gruntów, 2021.

Generalnie sieć dróg na terenie gminy jest zadowalająca pod względem możliwości obsługiwania przez nią poszczególnych obszarów zabudowy (drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne). Część dróg nie posiada jednak odpowiedniej wytrzymałości i jest w złym stanie technicznym. Jakość nawierzchni na wszystkich kategoriach dróg (poza wybranymi, zmodernizowanymi dotychczas odcinkami) wymaga pilnych napraw i modernizacji. Brak kanalizacji deszczowej oraz rowów odwadniających uniemożliwia odprowadzenie wód opadowych lub prawidłowe odwodnienie korpusu drogi. Na terenach zabudowanych (poza centrum miasta) w dużej mierze drogi wojewódzkie, powiatowe, gminne i wewnętrzne nie posiadają chodników i ruch pieszy odbywa się na poboczu lub jezdni. Obecny przebieg dróg wojewódzkich ze względu na spodziewany wzrost natężenia ruchu koliduje z zabudową mieszkaniową na terenie wsi: Budziechów, Bronice, Lisia Góra, Świbna i Zieleniec w kontekście emisji nadmiernego hałasu. Do najpilniejszych zadań modernizacyjnych układu drogowego gminy należą:

- budowa obwodnicy Budziechowa i Lubska w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 287 do pełnych parametrów klasy „G”;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 289 do pełnych parametrów klasy „G”;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 294 do pełnych parametrów klasy „G”;
- poprawa bezpieczeństwa na wybranych odcinkach dróg wojewódzkich i powiatowych przebiegających przez tereny zabudowane (chodniki, drogi rowerowe, pobocza, przejścia dla pieszych, sygnalizacja świetlna);
- modernizacja dróg powiatowych do pełnych parametrów klasy „Z”;
- dostosowanie parametrów jezdni i nośności nawierzchni dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych do ruchu ciężkiego i pojazdów rolniczych, zwłaszcza w perspektywie dalszego rozwoju przetwórstwa rolno – spożywczego i funkcji przemysłowo – usługowych, w tym rekreacyjnych;
- sukcesywne zastępowanie nawierzchni gruntowej na bitumiczną na drogach powiatowych i gminnych;
- budowa dróg wewnętrznych do obsługi poszczególnych posesji oraz dojazdów do użytków rolnych;
- budowa chodników dla ruchu pieszego i rowerowego;
- budowa parkingów;
- budowa kolejnych zatok autobusowych;
- budowa kolejnych przejść dla pieszych.

TABELA 55: Gmina Jasień – gęstość gminnej i powiatowej sieci drogowej w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Współczynniki w km na 1000 mieszkańców			
Drogi gminne o nawierzchni twardej	**2,59**	3,85	3,00
Drogi gminne o nawierzchni gruntowej	**4,37**	3,73	5,90
Drogi gminne ogółem	**6,96**	7,58	8,90
Drogi powiatowe o nawierzchni twardej	**b.d.**	4,33	3,43
Drogi powiatowe o nawierzchni gruntowej	**b.d.**	0,49	0,66
Drogi powiatowe ogółem	**8,05**	4,82	4,09
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej	**b.d.**	8,18	6,43
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni gruntowej	**b.d.**	4,22	6,56
Drogi gminne i powiatowe ogółem	**15,01**	12,40	12,99
Współczynniki w km na 100 km²			
Drogi gminne o nawierzchni twardej	**14,29**	26,59	21,67
Drogi gminne o nawierzchni gruntowej	**24,11**	25,73	42,69
Drogi gminne ogółem	**38,40**	52,32	64,36
Drogi powiatowe o nawierzchni twardej	**b.d.**	29,88	24,80
Drogi powiatowe o nawierzchni gruntowej	**b.d.**	3,39	4,79
Drogi powiatowe ogółem	**44,37**	33,27	29,59
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej	**b.d.**	56,47	46,47
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni gruntowej	**b.d.**	29,12	47,48
Drogi gminne i powiatowe ogółem	**82,77**	85,59	93,95

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 56: Gmina Jasień – nasycenie motoryzacją w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Współczynniki na 1000 mieszkańców			
Pojazdy ogółem	**b.d.**	919,92	870,57
Samochody osobowe	**b.d.**	733,41	678,87
Motocykle	**b.d.**	48,37	46,98
Motorowery	**b.d.**	47,67	45,53
Samochody ciężarowe	**b.d.**	94,60	94,21
Autobusy	**b.d.**	2,43	2,85
Współczynniki na 100 km²			
Pojazdy ogółem	**b.d.**	6348,02	6295,89
Samochody osobowe	**b.d.**	5061,03	4909,53
Motocykle	**b.d.**	333,79	339,73
Motorowery	**b.d.**	328,98	329,25
Samochody ciężarowe	**b.d.**	652,80	681,34
Autobusy	**b.d.**	16,80	20,65

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

KOMUNIKACJA SAMOCHODOWA:

Gmina Jasień, a zwłaszcza miasto, z racji położenia przy jednym z głównych szlaków drogowych w powiecie, posiada bardzo dobre połączenia komunikacyjne o charakterze lokalnym i regionalnym. W Jasieniu przy Placu Armii Krajowej funkcjonuje dworzec autobusowy. Zatrzymują się na mim obecnie autobusy prowadzące kursy w kierunku:

- Gubina przez Budziechów i Lubsko – 2 kursy w dni robocze;
- Lubska przez Budziechów – 1 kurs codziennie, 5 kursów w dni nauki szkolnej, 4 kursy w dni robocze, 1 kurs w dni nauki szkolnej oraz soboty i niedziele, 1 kurs w soboty i niedziele, 1 kurs w niedziele oraz 1 kurs extra we wtorki i piątki;
- Tuplic przez Lisią Górę, Zieleniec, Bronice, Jasionną i Jurzyn – 1 kurs we wtorki i piątki;
- Zielonej Góry przez Mirkowice, Wicinę, Guzów i Zabłocie – 1 kurs w dni nauki szkolnej, 2 kursy w dni nauki szkolnej oraz soboty i niedziele, 1 kurs w soboty i niedziele (poza feriami letnimi) oraz 1 kurs w niedziele;
- Żar przez Świbną – 7 kursów w dni robocze, 2 kursy w dni nauki szkolnej oraz 2 kursy w soboty i niedziele.

Przedstawiony powyżej rozkład kursów oznacza, że przez gminę Jasień przebiegają 3 zasadnicze linie autobusowe:

- Lubsko – Budziechów – Jasień – Lisia Góra – Zieleniec – Bronice – Jasionna – Jurzyn – (…) – Tuplice;
- Zielona Góra – (…) – Zabłocie – Guzów – Wicina – Mirkowice – Jasień – Budziechów – Lubsko;
- Żary – (…) – Świbna – Jasień – Budziechów – Lubsko – (…) – Gubin.

Wzdłuż wyżej wymienionych linii zlokalizowane są 23 pary przystanków autobusowych, z czego 4 w Jasieniu. Nasycenie przestrzeni osadniczej przystankami jest wystarczające z punktu widzenia potrzeb mieszkańców. Większość osób zamieszkuje w odległości od 5 do 10 minut marszu do przystanku, w sporadycznych przypadkach (tereny wiejskie, obrzeża Jasienia) odległość ta wynosi 15 minut i więcej. Współczynnik gęstości przystanków komunikacji autobusowej na 1 km² powierzchni gminy wynosi 0,18 (w mieście 0,84). Biorąc pod uwagę tylko powierzchnię terenów zainwestowanych (bez lasów, użytków rolnych, wód, itp.) współczynnik ten wynosi 3,22 (w mieście 2,01).

TABELA 57: Gmina Jasień – przystanki komunikacji autobusowej[54] w 2021 roku.

Miejscowość	Liczba par przystanków
1	2
Jasień	4
Bieszków	1
Bronice	1
Budziechów	1
Golin	1
Guzów	1
Jabłoniec	1
Jaryszów	1

[54] Pod uwagę wzięto tylko te przystanki, na których zgodnie z obecnie obowiązującymi rozkładami jazdy zatrzymują się autobusy regularnych linii autobusowych i/lub autobusy szkolne.

1	2
Jasionna	1
Jurzyn	1
Lipsk Żarski	1
Lisia Góra	1
Mirkowice	1
Roztoki	1
Świbna	1
Wicina	2
Zabłocie	2
Zieleniec	1

Źródło: Feniks V sp. z o.o., Urząd Miejski Jasień, 2021

Regularną komunikacją autobusową nie są objęte miejscowości: Bieszków, Golin, Jabłoniec, Jaryszów, Lipsk Żarski i Roztoki. De facto (poza wtorkami i piątkami) dotyczy to także wsi: Bronice, Jasionna, Jurzyn, Lisia Góra i Zieleniec. Poza Świbną jest to praktycznie cała południowa część gminy. Organizowane są tam jedynie przewozy szkolne. Dość dobrze z Jasieniem, ale także bezpośrednio z Lubskiem, Zieloną Górą i Żarami, skomunikowane są wsie: Budziechów, Guzów, Mirkowice, Świbna (bez Zielonej Góry), Wicina i Zabłocie. Pozostałe miejscowości w gminie nie posiadają bezpośrednich połączeń autobusowych nie tylko z miastem powiatowym Żary i stolicą województwa Zieloną Górą, ale także z Jasieniem. W celu dotarcia do tych miast niezbędna jest zatem komunikacja prywatna lub dojazd do Jasienia i przesiadka na komunikację autobusową. Stanowi to zatem problem dla obywateli niezmotoryzowanych, zwłaszcza młodzieży i osób starszych. Dla miejscowości objętych komunikacją autobusową dużo do życzenia pozostawia także mała częstotliwość kursów pomiędzy tymi miejscowościami a Jasieniem w porze wieczornej oraz w dni wolne od pracy. Połączenia krajowe (międzyregionalne) oraz międzynarodowe realizowane są poprzez najbliższe gminie większe dworce autobusowe w Żarach i Zielonej Górze.

DROGI ROWEROWE[55]:

W Jasieniu, wzdłuż ul. Tarnopolskiej oraz dalej częściowo wzdłuż obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287, przebiega droga rowerowa o długości 2,1 km. Jest to fragment planowanej (częściowo już funkcjonującej) transgranicznej drogi rowerowej w relacji: Zielona Góra – Świdnica – Nowogród Bobrzański – Jasień – Lubsko – Brody – Zasieki.

TABELA 58: Gmina Jasień – drogi rowerowe w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Drogi rowerowe w km ogółem	**2,1**	57,9	643,3
Drogi rowerowe w km na 100 km²	**1,66**	4,16	4,60
Drogi rowerowe w km na 1000 mieszkańców	**0,30**	0,60	0,64

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

[55] Droga dla rowerów, w myśl ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym, to droga lub jej część przeznaczona dla ruchu rowerów, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi.

Budowa dróg rowerowych od podstaw, w odróżnieniu od oznakowania szlaków rowerowych, jest zadaniem kosztownym. Jednakże w długofalowej perspektywie zasadne byłoby, w porozumieniu z zarządcami poszczególnych dróg (wojewódzkie i powiatowe) i linii kolejowych, rozważenie możliwości rozbudowy sieci dróg rowerowych, łączących centrum Jasienia:

- z Lipinkami Łużyckimi przez Lipsk Żarski (jako droga rowerowa po nieczynnej linii kolejowej nr 282);
- z Lubskiem przez Budziechów (kontynuacja drogi rowerowej wzdłuż drogi wojewódzkiej);
- z Nowogrodem Bobrzańskim przez Wicinę, Guzów i Zabłocie (jako droga rowerowa wzdłuż dróg powiatowej i wojewódzkiej);
- z Tuplicami i dalej z Trzebielem i Łęknicą (jako droga rowerowa po nieczynnej linii kolejowej nr 365 lub wzdłuż dróg wojewódzkiej i krajowej);
- z Żarami przez Świbną (jako droga rowerowa wzdłuż drogi wojewódzkiej, z częściowym wykorzystaniem drogi rowerowej w kierunku Lipinek Łużyckich).

3.1.2. Infrastruktura kolejowa.

LINIE KOLEJOWE:

- nr 275: Wrocław Muchobór – Legnica – Żagań – Jasień – Lubsko – Gubinek (granica państwa PL / D).

Linia kolejowa nr 275 na terenie gminy Jasień sklasyfikowana jest jako linia normalnotorowa, jednotorowa, kategorii pierwszorzędnej (1), niezelektryfikowana, bez państwowego znaczenia. Na terenie gminy długość szlaku kolejowego nr 275 wynosi 9,365 km (km: 161+980 – 171+345) i przebiega przez miejscowości: Bieszków, Jasień i Budziechów. Obecnie linia jest formalnie czynna, ale nie jest obsługiwana na potrzeby przewozów pasażerskich jak i towarowych. Na analizowanym terenie potencjalną infrastrukturę kolejową dla podróżnych stanowi stacja kolejowa w Jasieniu. Przebieg linii nie koliduje z obecnym zagospodarowaniem terenu, a zwłaszcza z zabudową mieszkaniową i mieszkaniowo – usługową.

Na terenie gminy Jasień do początku lat 90–tych XX wieku funkcjonowały jeszcze 2 linie kolejowe:

- nr 282 w relacji Miłkowice – Węgliniec – Żary – Sieniawa Żarska – Jasień.
- nr 365 w relacji Stary Raduszec – Lubsko – Tuplice – Łęknica.

Obecnie obie linie są zlikwidowane, torowiska na zdecydowanej większości odcinków rozebrane, a byłe przystanki kolejowe (Budziechów, Glinka Górna, Lipsk Żarski) zlikwidowane (Budziechów, Glinka Górna) bądź zaadoptowane na cele mieszkaniowe (Lipsk Żarski).

Zgodnie z Decyzją nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 roku w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe (Dz. U. MI z 2020 roku, poz. 38), w granicach administracyjnych gminy Jasień zlokalizowane są następujące tereny zamknięte, stosownie do art. 2, pkt. 9 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku Prawo geodezyjne i kartograficzne:

- Bieszków – działka ewidencyjna nr 148 o powierzchni 6,2500 ha;
- Bieszków – działka ewidencyjna nr 188 o powierzchni 0,7700 ha;
- Bieszków – działka ewidencyjna nr 191 o powierzchni 1,6200 ha;
- Budziechów – działka ewidencyjna nr 137/1 o powierzchni 3,7000 ha;
- Budziechów – działka ewidencyjna nr 499/3 o powierzchni 10,950 ha;
- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/10 o powierzchni 0,2530 ha;
- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/11 o powierzchni 0,1269 ha;
- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/12 o powierzchni 0,5128 ha;

- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/13 o powierzchni 0,7430 ha;
- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/14 o powierzchni 0,0412 ha;
- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/15 o powierzchni 0,0193 ha;
- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/16 o powierzchni 0,0199 ha;
- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/17 o powierzchni 17,2092 ha.

Dla wyżej wymienionych kolejowych terenów zamkniętych nie wyznaczono stref ochronnych.

TABELA 59: Gmina Jasień – podstawowe parametry techniczne linii kolejowej nr 275.

Nr linii	Kilometraż	Tor	Kategoria linii[56]	Znaczenie państwowe[57]	Klasa linii[58]
275	161+980 – 171+345	N	pierwszorzędna	NIE	– –
tor „N” – nieparzysty (jeden na szlaku; pierwszy na stacji). **klasa linii** – – nacisk osi 0 kN/oś (0,0 t/oś).					

Źródło: PKP Polskie Linie Kolejowe SA, 2021.

TABELA 60: Gmina Jasień – maksymalne prędkości na linii kolejowej nr 275[59].

Tor	Kilometraż	Maksymalne prędkości (km/h)		
		Składy wagonowe	Szynobusy i ETZ	Pociągi towarowe
N	161+980 – 171+345	0	0	0
tor „N” – nieparzysty (jeden na szlaku; pierwszy na stacji).				

Źródło: PKP Polskie Linie Kolejowe SA, 2021.

Ogółem długość linii kolejowych na terenie gminy wynosi 9,365 km. Oznacza to, że analizowany rejon charakteryzuje się korzystniejszymi współczynnikami dotyczącymi gęstości sieci kolejowej w stosunku do województwa i kraju, co prezentuje poniższa tabela.

TABELA 61: Gmina Jasień – podstawowe współczynniki dotyczące czynnych linii kolejowych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Województwo Lubuskie	Polska
Linie kolejowe w km na 100 km²	**7,4**	6,6	6,2
Linie kolejowe w km na 10 tys. ludności	**13,4**	9,2	5,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS, 2021.

Łącznie tereny kolejowe zajmują powierzchnię 94,2664 ha[60] i stanowią 0,74 % ogólnej powierzchni gminy.

[56] Według PKP PLK SA, *Warunki techniczne utrzymania nawierzchni na liniach kolejowych*, Warszawa 2005 (ze zmianami wprowadzonymi Zarządzeniem nr 22/2010 Zarządu PKP PLK SA z dnia 31 sierpnia 2010 roku).
[57] Według Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2019 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu linii kolejowych o znaczeniu państwowym (Dz. U. z dnia 14 maja 2019 roku, poz. 899).
[58] Według PKP Polskie Linie Kolejowe SA, Uchwała nr 760/2019 Zarządu PKP PLK SA z dnia 26 listopada 2019 roku w sprawie wprowadzenia *Regulaminu sieci 2020/2021*.
[59] Według PKP Polskie Linie Kolejowe SA, Uchwała nr 760/2019 Zarządu PKP PLK SA z dnia 26 listopada 2019 roku w sprawie wprowadzenia *Regulaminu sieci 2020/2021*.
[60] Według ewidencji gruntów, 2021.

KOMUNIKACJA KOLEJOWA:

Jasień, niegdyś trójkierunkowy (Lubsko, Żagań, Żary), lokalny węzeł kolejowy, obecnie nie pełni już tej funkcji. Od 1995 roku zawieszono kursowanie pociągów pasażerskich, a od 2015 roku także składów towarowych. Stację kolejową zaadoptowano częściowo na cele mieszkalne. Niezależnie od powyższego należy rozważyć wznowienie ruchu pasażerskiego na linii kolejowej nr 275 na odcinku Lubsko – Jasień – Bieniów – (Żary ; Zielona Góra) – Żagań. Celem reaktywacji przewozów pasażerskich byłoby zarówno promowanie ekologicznego transportu, rozwój przewozów do pracy i szkół, jak również turystyczna popularyzacja regionu. Nie bez znaczenia, ze względu na przemysłowy charakter miasta, byłoby także wznowienie możliwości przewozów towarowych. Z czynnej komunikacji kolejowej mieszkańcy gminy korzystają na najbliższych dworcach kolejowych w Żarach (linie: nr 14 Łódź Kaliska – Zasieki, nr 282 Żary – Miłkowice, nr 370 Żary – Zielona Góra) oraz w Nowogrodzie Bobrzańskim (linia nr 370 Żary – Zielona Góra).

Zgodnie z powyższym rolę głównego węzła przesiadkowego komunikacji zbiorowej (kolejowej i autobusowej), zintegrowanej z koniecznymi do wykonania drogami rowerowymi, pełnić powinna docelowo stacja kolejowa w Jasieniu zlokalizowana przy ul. Kolejowej, a rolę węzła autobusowego dworzec autobusowy w Jasieniu zlokalizowany przy Placu Armii Krajowej. Zasadne wydaje się także uruchomienie przy stacji w Jasieniu parkingów typu Park & Ride oraz Bike & Ride. Służyć temu mogą nieużytkowane obecnie byłe place składowe zlokalizowane po północnej stronie stacji kolejowej. Dodatkowe parkingi typu Bike & Ride należy lokalizować w rejonie dworca autobusowego w Jasieniu oraz przy głównych przystankach autobusowych w poszczególnych miejscowościach.

3.1.3. Śródlądowe drogi wodne.

Na terenie gminy Jasień nie występują śródlądowe drogi wodne.

3.1.4. Komunikacja lotnicza.

Na terenie gminy Jasień nie występują tereny i urządzenia, o których mowa w art. 86 ust. 7 i art. 87_7 pkt 1 ustawy z dnia 03 lipca 2002 roku Prawo lotnicze.

3. 2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.

3.2.1. Zaopatrzenie w wodę.

Na koniec 2019 roku gmina Jasień była zaopatrywana w wodę przez sieć wodociągową rozdzielczą o długości 79,8 km z 1302 połączeniami prowadzącymi do budynków mieszkalnych. W 2019 roku dostarczono mieszkańcom 194,6 dam³ wody. W sieć wodociągową wyposażone są wszystkie miejscowości.

TABELA 62: Gmina Jasień – wyposażenie w sieć wodociągową w 2021 roku.

Miejscowość	Długość sieci w km	Ilość przyłączy
1	2	3
Jasień	15,9	605
Bieszków	2,9	46
Bronice	5,2	27

1	2	3
Budziechów	2,7	105
Golin	5,4	37
Guzów	2,5	53
Jabłoniec	5,9	56
Jaryszów	1,5	22
Jasionna	2,0	15
Jurzyn	3,4	13
Lipsk Żarski	1,5	10
Lisia Góra	1,6	36
Mirkowice	1,1	30
Roztoki	4,2	23
Świbna	8,0	35
Wicina	6,5	55
Zabłocie	5,5	94
Zieleniec	1,7	6

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Wszystkie miejscowości zwodociągowane, poza Budziechowem (ujęcie Glinka Górna), zaopatrywane są w wodę poprzez ujęcia wód podziemnych (SUW) zlokalizowane w Jasieniu przy ul. Leśnej i ul. Wodnej. Zlokalizowane na terenie gminy Jasień ujęcie Glinka Górna zaopatruje w wodę przede wszystkim miasto Lubsko.

SUW JASIEŃ, ul. Leśna (działka ewidencyjna nr 584/1):

Decyzją Starosty Żarskiego (WBO.6341.2.2015) z dnia 09 czerwca 2015 roku udzielono Zakładowi Komunalnemu sp. z o.o. w Jasieniu pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, to jest na pobór wody podziemnej z istniejącego ujęcia zlokalizowanego przy ul. Leśnej w Jasieniu, dla potrzeb mieszkańców Jasienia i okolicznych wsi, składającego się z 2 studni wierconych SW–1 i SW–2, eksploatowanych naprzemiennie o ustalonych i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych ujęcia wynoszących Q_e = 37,0 m³/h przy S = 2,1 m i R = 131,0 m, w ilości:

- Q_{maxh} = 23,0 m³/h;
- $Q_{śrd}$ = 300,0 m³/d;
- Q_{maxr} = 109500,0 m³/rok.

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 31 grudnia 2025 roku.

SUW JASIEŃ, ul. Wodna (działka ewidencyjna nr 228/3):

Decyzją Starosty Żarskiego (WBO.6341.3.2015) z dnia 09 czerwca 2015 roku udzielono Zakładowi Komunalnemu sp. z o.o. w Jasieniu pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, to jest na pobór wody podziemnej z istniejącego ujęcia zlokalizowanego przy ul. Wodnej w Jasieniu, dla potrzeb mieszkańców Jasienia i okolicznych wsi, składającego się z 5 studni wierconych (SW–1z, SW–1r/z, SW–2z/z, SW–3AW/z i SW–3r), eksploatowanych naprzemiennie o ustalonych i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych ujęcia wynoszących Q_e = 133,0 m³/h przy S = 4,5 m i R = 175,0 m, w ilości:

- Q_{maxh} = 120,0 m³/h;

- $Q_{śrd}$ = 1350,0 m³/d;
- Q_{maxr} = 492750,0 m³/rok.

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 31 grudnia 2035 roku.

SUW GLINKA GÓRNA (działki ewidencyjne nr: 517, 518, 519, 520, 522, obręb Budziechów):

Decyzją Starosty Żarskiego (WBO.6341.4.2016) z dnia 02 marca 2016 roku udzielono Lubskim Wodociągom i Kanalizacji sp. z o.o. w Lubsku pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, to jest na pobór wody podziemnej z istniejącego ujęcia zlokalizowanego w Glince Górnej (obręb Budziechów, gmina Jasień), dla potrzeb mieszkańców miejscowości: Lubsko, Budziechów, Dłużek, Chełm Żarski, Mierków, Gareja i Ziębikowo, składającego się z 7 studni wierconych [SW–1 (2b), SW–3 (3s), SW–4 (3z), SW–5 (4z), SW–6 (9a), SW–7 (4s) i SW–8 (1z)], eksploatowanych naprzemiennie o ustalonych i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych ujęcia wynoszących Q_e = 350,0 m³/h przy S = 3,0 m i R = 137,0 m, w ilości:

- Q_{maxh} = 350,0 m³/h;
- $Q_{śrd}$ = 4900,0 m³/d;
- Q_{maxr} = 1788500,0 m³/rok.

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 02 kwietnia 2026 roku.

TABELA 63: Gmina Jasień – źródła zaopatrzenia w wodę w 2021 roku.

Miejscowość	Źródło zaopatrzenia w wodę
Jasień	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Bieszków	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Bronice	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Budziechów	SUW Glinka Górna
Golin	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Guzów	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Jabłoniec	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Jaryszów	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Jasionna	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Jurzyn	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Lipsk Żarski	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Lisia Góra	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Mirkowice	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Roztoki	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Świbna	SUW ul. Leśna i SUW ul. Wodna w Jasieniu
Wicina	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Zabłocie	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Zieleniec	SUW ul. Leśna w Jasieniu

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Dla źródeł zaopatrzenia w wodę w Jasieniu obszary stref ochrony bezpośredniej mieszczą się w granicach ogrodzenia poszczególnych stacji ujęcia wody. Dla ujęcia Glinka Górna oczekuje się formalnego odnowienia strefy ochrony pośredniej.

TABELA 64: Gmina Jasień – gęstość sieci wodociągowej w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Gęstość sieci wodociągowej[61] w km/100 km² ogółem	**62,94**	61,52	50,79
Gęstość sieci wodociągowej[62] w km/100 km² miasta	**325,7**	366,7	273,3
Gęstość sieci wodociągowej[63] w km/100 km² na wsi	**52,6**	46,0	35,9
Zużycie wody na 1 mieszkańca w m³ ogółem	**27,6**	29,1	30,9
Zużycie wody na 1 mieszkańca w m³ w miastach	**30,2**	29,8	32,4
Zużycie wody na 1 mieszkańca w m³ na wsi	**23,7**	28,0	28,0
% ludności ogółem korzystającej z wodociągu	**93,7**	93,4	94,7
% ludności miejskiej korzystającej z wodociągu	**99,3**	96,5	97,3
% ludności wiejskiej korzystającej z wodociągu	**84,9**	88,7	89,9

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Gęstość sieci wodociągowej ogółem na terenie gminy Jasień jest zbliżona do średniej wartości charakteryzującej powiat żarski i znacznie wyższa od przeciętnej dla województwa lubuskiego. Dość podobnie kształtują się współczynniki wygenerowane tylko dla terenów miejskich i wiejskich. Ważniejsza jednak od gęstości, na którą wpływ mają powierzchnia danej jednostki administracyjnej i charakter jej zagospodarowania, jest wartość określająca dostępność mieszkańców do sieci wodociągowej. Na terenie gminy Jasień jest ona statystycznie najkorzystniejsza tylko w ujęciu dla terenów miejskich. Wyraźnie niższy odsetek ludności wiejskiej korzystającej z wodociągu w gminie Jasień ma także przełożenie na niskie zużycie wody dostarczonej siecią wodociągową.

Istniejące źródła zaopatrzenia i przepustowość głównych rurociągów umożliwiają dalszy rozwój osadnictwa na terenie gminy. Sieć wodociągowa na potrzeby bytowo – gospodarcze i przeciwpożarowe powinna być sukcesywnie rozbudowywana na bazie istniejącego układu w miarę narastania potrzeb wynikających ze zwiększenia intensywności zabudowy i objęcia zabudową nowych terenów, jak również dla objęcia mieszkańców dotychczas nie podłączonych. Uzbrojenie w sieć wodociągową nowych terenów powinno być prowadzone wyprzedzająco w stosunku do zabudowy kubaturowej. W najbliższych latach przewiduje się wymianę i modernizację sieci w wybranych rejonach gminy oraz rozbudowę sieci wodociągowej dla nowo powstałych budynków mieszkalnych i gospodarczych.

3.2.2. Kanalizacja.

Aktualnie na terenie gminy sieć kanalizacyjną posiada jedynie większa część miasta Jasień (ulice: Agrestowa, Akacjowa, Boczna, Brukowa, Brzozowa, Buczka, Ciemna, Cmentarna, Energetyków, Geodetów, Graniczna, Jana Pawła II, Jasna, Kazimierza Wielkiego, Konopnickiej, Konstytucji 3 Maja, Kościelna, Kościuszki, Leśna – część, Letnia, Lubska, Mała, Mickiewicza, Modra, Obrońców, Ogrodowa, Okrzei, Parkowa, Piątkowskiego, Plac Armii Krajowej, Plac Wolności, Podmokła, Polna, Powstańców Warszawskich, Przemysłowa, Rolnicza, Sowia,

[61] Sieć rozdzielcza, bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów.
[62] Sieć rozdzielcza, bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów.
[63] Sieć rozdzielcza, bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów.

Tenisowa, Tokarska, Waryńskiego, Wąska, XX–lecia, Zielna, Zielonogórska, Żeromskiego, Żwirowa, Żytnia) oraz wieś Budziechów. Długość sieci kanalizacyjnej na koniec 2019 roku wyniosła tu ogółem 23,7 km z 310 połączeniami prowadzącymi do budynków mieszkalnych. W 2019 roku odprowadzono siecią 92,1 dam³ ścieków. Bez kanalizacji sanitarnej pozostaje reszta miejscowości. Gospodarka ściekowa opiera się tam na powszechnym, przejściowym gromadzeniu ścieków w wybieralnych zbiornikach bezodpływowych i wywożeniu ich przez specjalistyczne uprawnione podmioty taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków w Jasieniu. Realizowane są także przydomowe oczyszczalnie ścieków. W Jasieniu istniejąca sieć kanalizacji burzowej, poprzez przyłączenie do niej odpływów z szamb i przyłączy domowych, stała się kanalizacją ogólnospławną. Jest to sieć odcinkowa z bezpośrednimi wlotami do przepływającej przez miasto rzeki Lubszy. Wody opadowe i roztopowe z części terenu miasta i z obszarów wiejskich odprowadzane są bez oczyszczenia poprzez spływ przypowierzchniowy do rowów przydrożnych i melioracyjnych z odpływem do poszczególnych cieków wodnych.

TABELA 65: Gmina Jasień – wyposażenie w sieć kanalizacyjną w 2021 roku.

Miejscowość	Długość sieci w km	Ilość przyłączy
Jasień	19,5	369
Budziechów	4,0	88

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Sieć kanalizacyjną w Jasieniu obsługuje mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków w Jasieniu. Płynne nieczystości z Budziechowa kierowane są do oczyszczalni w Lubsku.

<u>OCZYSZCZALNIA JASIEŃ, ul. Zielonogórska</u> (działka ewidencyjna nr 845):

Decyzją Starosty Żarskiego (WBO–II.6341.45.2011) z dnia 16 grudnia 2011 roku udzielono Gminie Jasień pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, to jest wprowadzanie ścieków komunalnych pochodzących z aglomeracji Jasień w ilości:

- Q_{maxh} = 86,0 m³/h;
- $Q_{śrd}$ = 653,0 m³/d;
- Q_{maxr} = 238345,0 m³/rok,

do rzeki Lubsza w km 35+595, po ich oczyszczeniu na mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków (RLM = 4948) zlokalizowanej na działce ewidencyjnej nr 845 w obrębie Jasień. Skład wprowadzonych ścieków do odbiornika nie może przekroczyć następujących wartości stężeń zanieczyszczeń:

- $BZT_5 \leq 25$ mg O_2/l;
- $CHZT_{CR} \leq 125$ mg O_2/l;
- Zawiesiny ogólne ≤ 35 mg/l.

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 16 grudnia 2021 roku.

TABELA 66: Gmina Jasień – odbiorniki ścieków komunalnych w 2021 roku.

Miejscowość	Odbiornik ścieków komunalnych
Jasień	Oczyszczalnia ścieków w Jasieniu
Budziechów	Oczyszczalnia ścieków w Lubsku

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

TABELA 67: Gmina Jasień – gęstość sieci kanalizacyjnej w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Gęstość sieci kanalizacyjnej[64] w km/100 km² ogółem	**18,69**	24,40	32,25
Gęstość sieci kanalizacyjnej[65] w km/100 km² miasta	**407,1**	348,6	257,3
Gęstość sieci kanalizacyjnej[66] w km/100 km² na wsi	**3,4**	8,0	17,2
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną na 1 mieszkańca w m³	**13,17**	20,07	28,08
% ludności ogółem korzystającej z sieci kanalizacyjnej	**45,6**	60,5	74,3
% ludności miejskiej korzystającej z sieci kanalizacyjnej	**66,7**	88,8	91,7
% ludności wiejskiej korzystającej z sieci kanalizacyjnej	**12,5**	17,6	42,2

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Dane dotyczące gospodarki ściekowej na terenie gminy Jasień wskazują jakim niedoborem w zakresie sieci kanalizacyjnej charakteryzuje się obszar gminy ogółem, ale także odrębnie w ujęciu dla terenów miejskich i wiejskich, w stosunku do całego powiatu żarskiego i województwa lubuskiego, które i tak posiada jedne z niższych wskaźników w skali kraju. Brak systemowego rozwiązania gospodarki ściekowej na terenach nie objętych siecią kanalizacyjną, przy jednoczesnym niemal pełnym zwodociągowaniu gminy, powoduje powstawanie większej ilości nieodprowadzonych siecią ścieków. Miejscowa społeczność zmuszona jest gromadzić płynne nieczystości w zbiornikach zlokalizowanych na terenie własnych posesji. Zdarzają się również przypadki nielegalnych wylewisk ścieków na pola uprawne oraz do rowów melioracyjnych. To z kolei wpływa na zwiększone zanieczyszczenie gleb oraz wód powierzchniowych i podziemnych.

Uchwałą nr XXI/154/2020 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 29 grudnia 2020 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 13 stycznia 2021 roku, poz. 128) wyznaczono aglomerację „Jasień" o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 3313. Obszar aglomeracji „Jasień" obejmuje miasto Jasień w obrębie następujących ulic: I Armii, Agrestowa, Akacjowa, Boczna, Brukowa, Brzozowa, Buczka, Budowlanych (część), Cegielniana, Ciemna, Cmentarna, Dębowa, Energetyczna, Geodetów, Graniczna (część), Jana Pawła II, Jasna, Kazimierza Wielkiego, Kolejowa, Konopnickiej, Konstytucji 3 Maja, Korczyka, Kościelna, Kościuszki, Leśna (część), Letnia, Lubska, Mała, Mickiewicza, Młynarska (część), Modra, Obrońców, Ogrodowa, Okrzei, Parkowa, Piątkowskiego, Plac Armii Krajowej, Plac Wolności, Podmokła, Polna, Powstańców Warszawskich, Przemysłowa, Rolnicza, Sienkiewicza (część), Sowia, Spacerowa, Spokojna, Szkolna, Tartaczna, Tenisowa, Tokarska, Waryńskiego, Wąska, XX–lecia, Zielna, Zielonogórska, Żeromskiego (część), Żwirowa i Żytnia (część). Ponadto Uchwałą nr XXVI/202/20 Rady Miejskiej w Lubsku z dnia 22 grudnia 2020 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 08 stycznia 2021 roku, poz. 57) wyznaczono aglomerację „Lubsko", w skład której wchodzi miejscowość Budziechów. Zgodnie z § 3, ust. 4 i 5 Rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 lipca 2018 roku w sprawie sposobu wyznaczania obszarów i granic aglomeracji (Dz. U. z 2018 roku, poz. 1586) przy wyznaczaniu obszaru aglomeracji bierze się pod uwagę, że budowa planowanej do budowy sieci kanalizacyjnej na obszarze aglomeracji z doprowadzeniem do oczyszczalni ścieków albo końcowego punktu zrzutu ścieków komunalnych powinna być uzasadniona ekonomicznie i technicznie, przy czym wskaźnik koncentracji nie może być mniejszy niż 120 stałych mieszkańców aglomeracji i osób czasowo przebywających w aglomeracji na 1 km planowanej do budowy sieci kanalizacyjnej (ust. 4), a w przypadku

[64] Sieć rozdzielcza i kolektory.
[65] Sieć rozdzielcza i kolektory.
[66] Sieć rozdzielcza i kolektory.

terenów o przynajmniej jednoprocentowym średnim spadku w kierunku istniejącej lub przewidywanej do budowy oczyszczalni ścieków, na których planuje się budowę tej sieci kanalizacyjnej, przy zastosowaniu grawitacyjnego systemu odbioru ścieków, a także terenów położonych w granicach stref ochronnych ujęć wody i obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz terenów objętych przynajmniej jedną formą ochrony przyrody, wskaźnik długości sieci obowiązujący na tych terenach nie może być mniejszy od 90 mieszkańców na 1 km sieci (ust. 5 i 6). Z racji tego, że dla miejscowości wiejskich (poza skanalizowanym Budziechowem) oraz dla części miasta niespełnionoby wymagań odnoście wyżej wymienionych wskaźników, a także z uwagi na wysokie nakłady finansowe konieczne do wyposażenia w systemy kanalizacji sanitarnej, odstąpiono od szerszego zakresu granic aglomeracji.

Niezależnie od powyższego w zakresie gospodarki ściekowej perspektywicznie zakłada się budowę sieci kanalizacyjnej w Jasieniu przy następujących ulicach, będących zarówno w granicach jak i poza granicami aglomeracji „Jasień”: Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego, Budowlanych, Jaskółcza, Kolejowa, Krucza, Leśna (część), Lipowa, Lisia, Młynarska, Piaskowa, Podgórna, Porzeczkowa, Ptasia, Sienkiewicza, Sportowa, Sybiraków, Wesoła, Zacisze, Żarska i Żurawia.

RYCINA 7: Gmina Jasień – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2019 roku – ogółem (I).

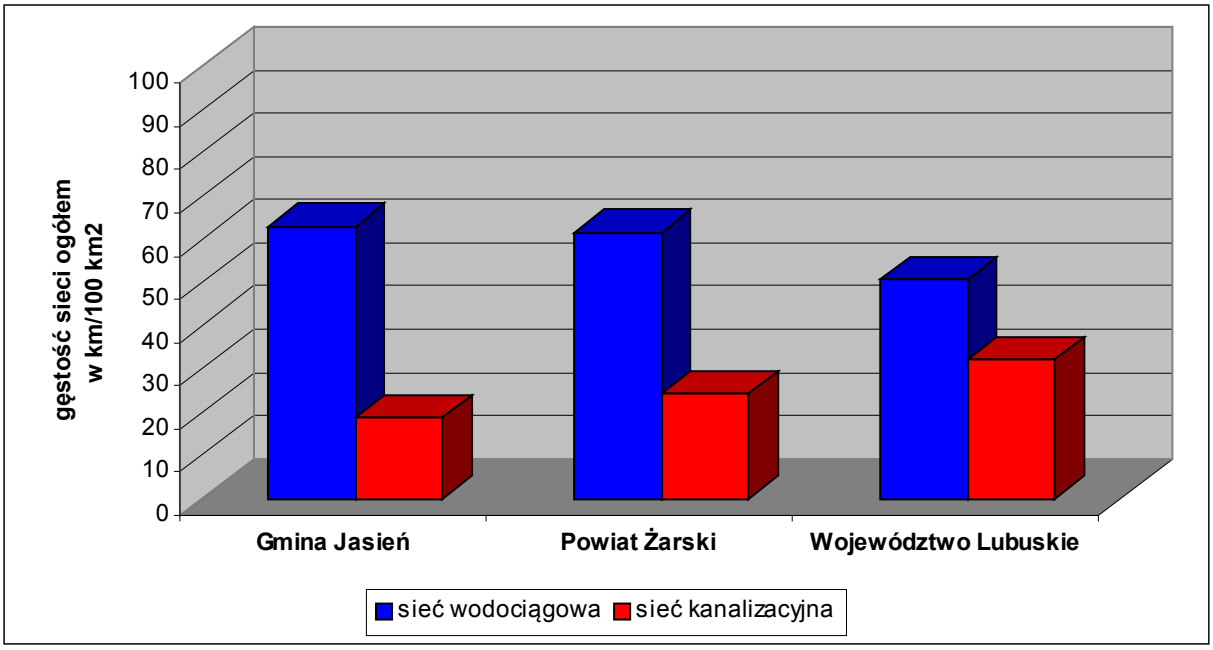

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 8: Gmina Jasień – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2019 roku – ogółem (II).

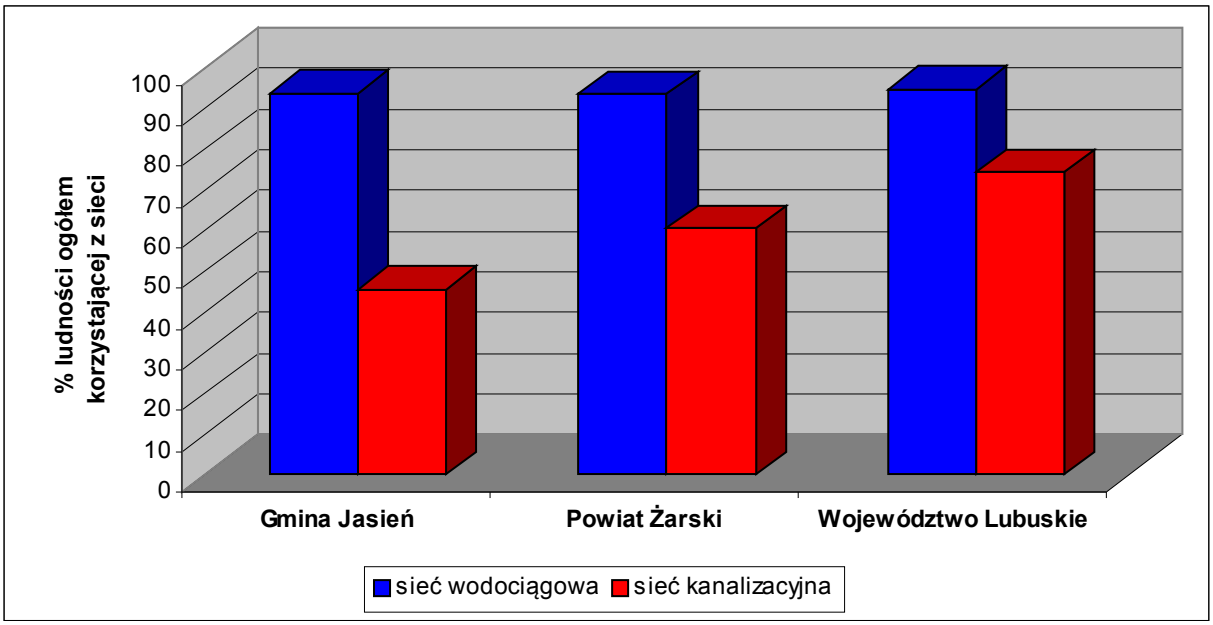

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 9: Gmina Jasień – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2019 roku – tereny wiejskie (I).

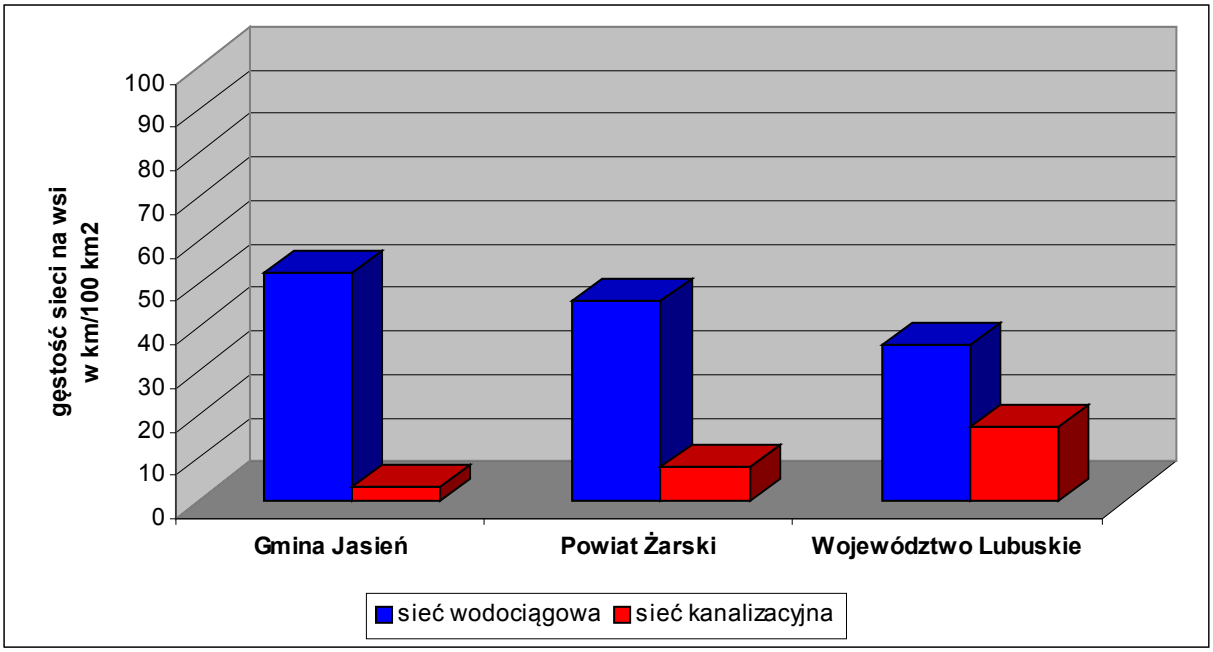

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 10: Gmina Jasień – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2019 roku – tereny wiejskie (II).

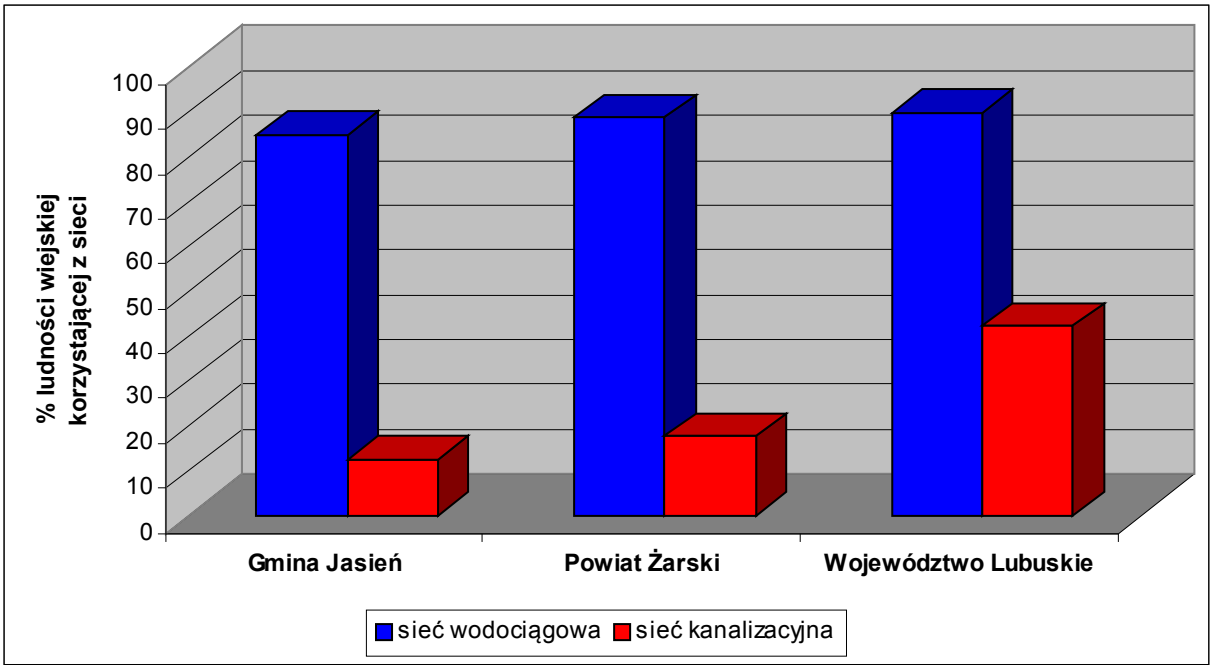

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

3. 3. Sieć gazowa.

Na terenie gminy Jasień Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA (PGNiG SA) nie posiada obszarów i terenów górniczych utworzonych w związku z wydobywaniem gazu ziemnego oraz przesyłowej i dystrybucyjnej sieci gazowej. PGNiG SA nie prowadzi na przedmiotowym terenie działalności związanej z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż ropy naftowej i gazu zimnego. Nie planuje również żadnych inwestycji.

Operator Gazociągów Przesyłowych „Gaz – System" SA, Oddział we Wrocławiu nie eksploatuje gazociągów wysokiego i średniego ciśnienia oraz nie planuje żadnych zamierzeń inwestycyjnych na terenie gminy Jasień.

Polska Spółka Gazownictwa (PSG) sp. z o.o. posiada na terenie gminy sieć gazową przesyłową wysokiego ciśnienia oraz sieć dystrybucyjną średniego i niskiego ciśnienia, z czego:

- sieć wysokiego ciśnienia o długości 6,635 km;
- sieć średniego ciśnienia o długości 10,534 km;
- sieć niskiego ciśnienia o długości 13,145 km.

Przez obszar gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150, Cn 5,5 MPa relacji Żary – Lubomyśl – Jasień. Gaz ziemny zaazotowany doprowadzany jest magistralą biegnącą z kierunku Głogowa przez Szprotawę, Żagań, Żary do Jasienia. Gazociąg ten zakończony jest stacją redukcyjno – pomiarową I° (Q = 3000 m³/h) zlokalizowaną przy ul. Granicznej w Jasieniu. Ze stacji przy ul. Granicznej poprzez sieć średniego i niskiego ciśnienia zaopatrywane jest miasto Jasień. Od stacji przy ul. Granicznej prowadzi do Lubska gazociąg średniego ciśnienia zaopatrujący w gaz wieś Budziechów oraz miasto Lubsko. Dodatkowo na terenie gminy Jasień zlokalizowanych jest 6 stacji redukcyjno – pomiarowych II°:

- Jasień, ul. Graniczna (Q = 500 m³/h), działka ewidencyjna nr 144/2;
- Jasień, ul. Leśna (Q = 100 m³/h), działka ewidencyjna nr 584/10;
- Jasień, ul. Okrzei (własność Gminy Jasień), działka ewidencyjna nr 677/46;
- Jasień, ul. Tarnopolska (Q = 250 m³/h), działka ewidencyjna nr 805;
- Jasień, ul. Tenisowa (Q = 100 m³/h), działka ewidencyjna nr 431/4;
- Jasień, ul. Żarska (Q = 300 m³/h), działka ewidencyjna nr 601.

Obecnie zgazyfikowane jest wyłącznie miasto Jasień oraz wieś Budziechów. Według danych PSG sp. z o.o. z 2017 roku zaopatrzenie w paliwo gazowe realizowane było poprzez 614 przyłączy gazowych o łącznej długości 8,276 km, z czego:

- Budziechów – 100 przyłączy gazowych średniego ciśnienia o długości 1,770 km;
- Jasień – 49 przyłączy gazowych średniego ciśnienia o długości 0,704 km oraz 465 przyłączy gazowych niskiego ciśnienia o długości 5,802 km.

Według danych GUS długość sieci gazowej ogółem na koniec 2019 roku wyniosła w gminie 30,285 km, z czego 6,635 km sieć przesyłowa i 23,650 km sieć rozdzielcza (w mieście odpowiednio: 19,534 km oraz 1,728 km i 17,806 km). Z gazowej sieci dystrybucyjnej korzystało w gminie 1522 odbiorców, z czego 1426 w mieście. Do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych prowadziło 630 przyłączy, z czego 524 w mieście. 532 odbiorców ogrzewało gazem mieszkania, z czego 465 w mieście. Łączne zużycie gazu wyniosło 11153,7 MWh, z czego 6494,4 MWh zużyto na ogrzewanie mieszkań (w mieście odpowiednio: 10257,4 MWh i 5698,7 MWh).

TABELA 68: Gmina Jasień – sieć gazowa, odbiorcy oraz zużycie gazu w gospodarstwach domowych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Gęstość sieci gazowej ogółem w km/100 km²	**23,89**	18,07	31,40
Gęstość sieci gazowej przesyłowej w km/100 km² ogółem	**5,23**	3,72	7,54
Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w km/100 km² ogółem	**18,66**	14,35	23,86
Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w km/100 km² miasta	**371,7**	287,6	243,9
Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w km/100 km² na wsi	**4,8**	0,5	9,2
Odbiorcy[67] gazu z sieci na 1000 mieszkańców ogółem	**217,71**	193,41	199,80
Liczba odbiorców[68] gazu z sieci w stosunku do liczby ludności ogółem w (%)	**21,77**	19,34	19,98
% ludności ogółem korzystającej z sieci gazowej	**60,7**	51,1	53,3
% ludności miejskiej korzystającej z sieci gazowej	**92,4**	84,3	75,0
% ludności wiejskiej korzystającej z sieci gazowej	**11,3**	1,0	13,2
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca[69] w kWh ogółem	**1584,3**	1296,9	1325,8
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca[70] w kWh w miastach	**2380,5**	2132,3	1796,6
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca[71] w kWh na wsi	**328,2**	26,8	453,7
Zużycie gazu z sieci na 1 korzystającego w kWh ogółem	**2628,1**	2546,4	2490,9
Zużycie gazu z sieci na 1 korzystającego w kWh w miastach	**2606,0**	2544,4	2399,9
Zużycie gazu z sieci na 1 korzystającego w kWh na wsi	**2910,1**	2818,7	3451,4
Odsetek (%) odbiorców ogrzewających gazem mieszkania na odbiorców[72] gazu z sieci ogółem	**34,95**	33,62	33,29
Odbiorcy[73] gazu z sieci na 1000 mieszkań ogółem	**611,98**	534,29	530,50
Odbiorcy[74] gazu z sieci ogrzewający mieszkania gazem na 1000 mieszkań ogółem	**213,91**	179,64	176,62

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Wskaźniki dotyczące gęstości sieci gazowej są na terenie gminy Jasień wyższe od średnich charakteryzujących powiat żarski oraz niższe od wskaźników dla całego województwa lubuskiego. Jedynie gęstość sieci na terenach miejskich jest wyższa od średniej wojewódzkiej. Co jednak istotniejsze, to dostępność do sieci gazowej (liczba odbiorców, % ludności korzystającej z sieci) jest na terenie gminy Jasień wyższa od średnich charakteryzujących powiat i województwo, co potwierdzają wyniki obrazujące zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca ogółem. Jedynie odsetek ludności wiejskiej korzystającej z sieci gazowej jest nieznacznie niższy od średniej wojewódzkiej. O ile paliwo gazowe na terenie Budziechowa i Jasienia jest od wielu lat powszechnym medium, to warto zauważyć, że spośród ogółu odbiorców gazu tylko około 1/3 ogrzewa gazem mieszkania, co jest wskaźnikiem bardzo zbliżonym, niemal tożsamym w stosunku do średnich w powiecie i całym regionie lubuskim.

[67] Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
[68] Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
[69] Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębniania jej w tych miastach i wsiach, w których ta sieć istniała.
[70] Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębniania jej w tych miastach, w których ta sieć istniała.
[71] Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębniania jej w tych wsiach, w których ta sieć istniała.
[72] Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
[73] Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
[74] Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

Plan Rozwoju Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. na lata 2018 – 2022 nie przewiduje większych zadań inwestycyjnych na terenie gminy Jasień związanych z dalszą rozbudową sieci dystrybucyjnej w obszarach, na których nie występuje sieć gazowa. *Plan* obejmuje realizację bieżących przyłączeń w zakresie koniecznej rozbudowy sieci i budowy przyłączy.

Sieć gazowa jest w dobrym stanie technicznym i może być źródłem gazu dla kolejnych odbiorców. Istniejące warunki techniczne i stan techniczny gazociągów w regionie pozwalają także na rozbudowę sieci dystrybucyjnej dla potrzeb wszystkich zainteresowanych, którzy spełnią warunek opłacalności w rozumieniu ustawy Prawo energetyczne. Opłacalność przedsięwzięcia uzależniona jest między innymi od zawarcia odpowiedniej ilości umów o przyłączenie do sieci gazowej oraz długości projektowanych gazociągów i przyłączy odpowiednich dla umożliwienia zaistnienia warunków technicznych przyłączenia. Stacje redukcyjno – pomiarowe oraz gazociągi stanowią układy hermetycznie zamknięte i wyłączając stany awaryjne nie zagrażają środowisku naturalnemu. Dalsze rozpowszechnienie gazyfikacji sprzyjać będzie ochronie środowiska poprzez eliminację lokalnej emisji pyłów i toksycznych składników spalin. Na terenie gminy korzystne warunki do dalszej gazyfikacji posiadają przede wszystkim wsie: Bieszków, Świbna i Jabłoniec, czyli miejscowości leżące najbliżej przebiegającego gazociągu (łącznie 521 mieszkańców[75] – około 190 potencjalnych odbiorców) oraz ewentualnie rejon wsi: Mirkowice, Wicina, Guzów i Zabłocie, czyli miejscowości położone stosunkowo blisko infrastruktury gazowniczej i dodatkowo charakteryzujące się dość dużym zaludnieniem (łącznie 891 mieszkańców[76] – około 320 potencjalnych odbiorców).

3. 4. Elektroenergetyka.

3.4.1. Elektroenergetyczna sieć przesyłowa.

Na terenie gminy Jasień nie ma obiektów elektroenergetycznych (stacji i linii o napięciu 220 kV i 400 kV) krajowej sieci przesyłowej, będących w eksploatacji Polskich Sieci Elektroenergetycznych SA.

Aktualny plan inwestycyjny i plan rozwoju sieci przesyłowej krajowego systemu elektroenergetycznego nie ujmują zamierzeń na terenie gminy Jasień.

3.4.2. Elektroenergetyczna sieć dystrybucyjna.

Przez teren gminy Jasień przebiegają 3 linie napowietrzne o napięciu 110 kV, o łącznej długości 7,429 km, będące własnością Grupy ENEA, relacji:

- GPZ Leśniów – GPZ Budziechów;
- GPZ Gubin – GPZ Budziechów;
- GPZ Żary – GPZ Budziechów.

Na terenie gminy sieć rozdzielcza SN 15 kV i 20 kV zasilana jest ze stacji transformatorowej 110/20/15 kV Budziechów, zlokalizowanej na zachód od wsi Budziechów (działki ewidencyjne nr 403/3 i 403/4). Stacja zasilana jest bezpośrednio ze stacji transformatorowej 220/110 kV Leśniów linią napowietrzną 110 kV o przekroju 240 mm². Dodatkowo stacja powiązana jest dwoma liniami napowietrznymi 110 kV o przekroju 240 mm² ze stacjami: 110/20 kV Zakładowa (Żary) oraz 110/15 kV Gubin. Odbiorcy energii elektrycznej zasilani są liniami NN 0,4 kV wyprowadzonymi ze stacji transformatorowych 20/0,4 kV, będących własnością operatora systemu

[75] Dane na czerwiec 2021 roku.
[76] Dane na czerwiec 2021 roku.

dystrybucyjnego ENEA Operator sp. z o.o. lub bezpośrednio z abonenckich stacji transformatorowych 20/0,4 kV, będących własnością odbiorców.

Według danych operatora sieć rozdzielcza SN 15 kV i 20 kV to 21,328 km linii kablowych w centrum miasta i na terenach gęściej zabudowanych oraz 68,534 km linii napowietrznych na obrzeżach miasta i terenach wiejskich. Odbiorcy przemysłowi i bytowo – komunalni zasilani są z 20 słupowych i 29 kubaturowych stacji transformatorowych 20/0,4 kV. Łączna długość linii NN 0,4 kV kablowych wynosi 16,430 km, a napowietrznych 44,679 km, zaś długość przyłączy NN 0,4 kV kablowych to 9,251 km, a napowietrznych 20,589 km.

Wszystkie miejscowości na terenie gminy są zelektryfikowane. Dostawy energii w pełni pokrywają potrzeby mieszkańców oraz jednostek gospodarczych. W lokalnym systemie energetycznym występują rezerwy, które mogą być wykorzystywane np.: do celów grzewczych u istniejących odbiorców przyłączonych do sieci ENEA. Według danych GUS na koniec 2019 roku energię elektryczną pobierało w mieście 1651 odbiorców, a jej roczne zużycie na 1 mieszkańca wyniosło 673,91 kWh. Obecny system elektroenergetyczny zaspokaja we właściwym zakresie potrzeby mieszkańców i nie występują problemy związane z brakami energii elektrycznej. Jednakże część sieci, zwłaszcza niektórych odcinków linii napowietrznych 15 kV i 20 kV oraz 0,4 kV, wymaga modernizacji i skablowania. Istnieje również potrzeba wymiany części drewnianych słupów na liniach niskiego napięcia. Problemem w skali całej gminy jest niewystarczająca ilość sieci oświetlenia ulicznego.

TABELA 69: Gmina Jasień – odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Odbiorcy energii elektrycznej na 1000 mieszkańców ogółem	**b.d.**	384,20	403,28
Odbiorcy energii elektrycznej na 1000 mieszkańców miast	**387,38**	416,41	433,31
Odbiorcy energii elektrycznej na 1000 mieszkańców wsi	**b.d.**	335,10	347,76
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca ogółem w kWh	**b.d.**	768,9	784,5
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca miast w kWh	**673,91**	726,98	758,12
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca na wsi w kWh	**b.d.**	832,7	833,2

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Według danych operatora w najbliższym czasie rozbudowa i modernizacja dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej na terenie gminy, w celu zapewnienia prawidłowej pracy sieci oraz minimalizacji przerw w dostawach energii, realizowana będzie poprzez:

- wymianę wyeksploatowanych urządzeń linii średniego napięcia;
- wymianę wyeksploatowanych urządzeń linii niskiego napięcia;
- wymianę wyeksploatowanych stacji transformatorowych 20/0,4 kV.
- przebudowę odcinków linii napowietrznych na linie kablowe lub z przewodami izolowanymi;
- wymianę przyłączy odbiorców energii elektrycznej na przyłącza izolowane lub kablowe, zwiększające bezpieczeństwo i standardy dostarczanej energii.

3.4.3. Alternatywne źródła energii.

Rosnące wraz z rozwojem cywilizacyjnym zapotrzebowanie na energię, przy wyczerpywaniu się jej tradycyjnych zapasów głównie paliw kopalnych (węgla, ropy naftowej, gazu ziemnego) oraz towarzyszący ich zużyciu wzrost zanieczyszczenia środowiska, powodują zwiększenie zainteresowania wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych. Energia ze źródeł odnawialnych oznacza energię pochodzącą z naturalnych powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwaną z odnawialnych niekopalnych źródeł energii takich jak: energia wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych. Urozmaicona (miejscami) rzeźba terenu, lokalnie gęsta sieć hydrograficzna oraz rozległe, wylesione (miejscami) powierzchnie użytków rolnych powodują, że na obszarze gminy Jasień istnieją względnie korzystne uwarunkowania naturalne (anemograficzne, hydrograficzne i insolacyjne), umożliwiające pozyskiwanie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł – w tym przypadku na bazie siły wiatru, wody, a także promieniowania słonecznego. Potencjał do rozwoju mają także biogazownie w oparciu o większe gospodarstwa rolne. Sprzyjającym argumentem jest także rozbudowana infrastruktura elektroenergetyczna (sieci przesyłowe i dystrybucyjne). Obecnie na terenie gminy nie ma urządzeń wytwarzających energię na bazie odnawialnych źródeł energii o mocy większej niż 100 kW.

Opracowania Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW) wskazują, że w Polsce średnia roczna prędkość wiatrów na wysokości 10 – 20 m waha się między 2,8 a 3,5 m/s, a prędkości powyżej 4 m/s, uważane na obecnym poziomie rozwoju technologicznego za wartość minimalną do efektywnej konwersji energii wiatru, występują na 2/3 powierzchni kraju na wysokościach powyżej 25 m nad poziomem gruntu (Skoczkowski et al., 2007). Poza ogólną mezoskalową mapą stref energetycznych w Polsce autorstwa prof. Lorenca (Skoczkowski et al., 2007) brak jest innych bardziej szczegółowych opracowań charakteryzujących prędkości wiatru w kraju. Mapa dzieli obszar Polski na 6 stref od „wybitnie korzystnej" (I) do „wybitnie niekorzystnej" (V) oraz „terenów wyłączonych" (Lorenc, 2005). Rejon gminy Jasień zakwalifikowano do strefy III „dość korzystnej". Teoretycznie można uznać, że tereny potencjalnie predysponowane do lokalizacji elektrowni wiatrowych zlokalizowane są w południowej oraz południowo – zachodniej części gminy w rejonie Wzniesień Żarskich (najwyżej położone n.p.m. obszary gminy). Rejony te, poza najniższą gęstością zaludnienia, mają jednak tylko względnie korzystne warunki dla lokalizacji farm wiatrowych. O ile wartość warunków wietrznych oraz wymaganą ustawowo[77] odległość od najbliższych zabudowań będzie można ocenić dopiero po przeprowadzeniu specjalistycznych badań, o tyle Wzniesienia Żarskie znajdują się częściowo w granicach obszarów objętych czynną ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu, Natura 2000), a także obejmują rejon o najwyższym w gminie wskaźniku lesistości, w tym lasy w granicach Leśnych Kompleksów Promocyjnych. Dodatkową przeszkodą jest rozbudowana infrastruktura techniczna (drogi, linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia). Głównymi barierami w pozostałych częściach gminy, poza infrastrukturą techniczną, są przede wszystkim: gęstość zaludnienia, wysoka bonitacja gleb i kompleksy leśne, a także kolejne obszary objęte ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu, Natura 2000, użytki ekologiczne). W związku z powyższym inwestycje w farmy wiatrowe czy nawet tylko w pojedyncze obiekty (maszty) należy tu uznać za utrudnione. Ewentualna lokalizacja farm wiatrowych poprzedzona być musi szeregiem specjalistycznych badań i analiz wykluczających ustawowe ograniczenia oraz negatywny wpływ na środowisko, a także uzyskaniem pozytywnych wyników konsultacji społecznych. W *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego*[78] gminę Jasień ujęto jednak wśród obszarów o najkorzystniejszych uwarunkowaniach do rozwoju energetyki wiatrowej.

[77] Ustawa z dnia 20 maja 2016 roku o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych.
[78] Uchwała nr XLIV/667/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 kwietnia 2018 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 02 maja 2018 roku, poz. 1163).

Korzystne warunki hydrograficzne dotyczą potencjalnej możliwości lokalizacji małych elektrowni wodnych (MEW) na ciekach wodnych, zwłaszcza charakteryzujących się znacznym przepływem. Korzystny potencjał techniczny energii wodnej to potencjał możliwy do uzyskania poprzez budowę elektrowni wodnych na obiektach piętrzących, których stan techniczny oraz warunki hydrologiczne (minimalna wysokość spadu, przepływ roczny średni) pozwalają na realizację inwestycji. Jako kryterium przydatności przyjmuje się minimalną wysokość spadu na poziomie 1,6 m oraz przepływ roczny średni nie mniejszy niż 0,1 m³/s. W związku z powyższym na bazie szczegółowych, specjalistycznych analiz, uwzględniających uwarunkowania naturalne i ekonomiczne, należy rozpatrzyć wszystkie aspekty dotyczące ewentualnej budowy małych elektrowni wodnych w rejonie dolin większych cieków wodnych o korzystnym przepływie. Na terenie gminy będzie to przede wszystkim dolina rzeki Lubszy. Obecnie na rzece Lubszy (km 43+680) w rejonie miejscowości Świbna zlokalizowana jest mała elektrownia wodna (MEW) na bazie jazu betonowego ze stopniem wodnym, wybudowana w 2004 roku. Przepływ w tym miejscu wynosi 0,828 m³/s, zainstalowana moc obiektu 0,05 MW, a wysokość piętrzenia 1,0 m.

W Polsce istnieją dość dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego. Województwo Lubuskie w skali całego kraju charakteryzuje się względnie korzystnymi warunkami nasłonecznienia. W rejonie gminy Jasień predysponowane do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych na skalę produkcyjną są przede wszystkim nieużytkowane i/lub nieopłacalne do upraw rolniczych grunty, charakteryzujące się niską klasą bonitacyjną (V i VI). Dotyczy to wybranych fragmentów w większych niezalesionych rejonach gminy, zwłaszcza stoków o ekspozycji południowej, ze szczególnym uwzględnieniem niezainwestowanych rejonów w pobliżu obecnej drogi wojewódzkiej nr 287 (obwodnica Jasienia) oraz rejonów wsi: Bronice, Budziechów, Golin, Guzów, Jabłoniec, Jaryszów, Świbna i Zabłocie. Przeszkodą w lokalizacji przedmiotowych urządzeń, w zależności od danego sołectwa, mogą być obszary objęte ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu i Natura 2000). Potencjał do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych na mniejszą skalę mają także tereny przeznaczone pod zabudowę produkcyjną i usługową. Obecnie zainteresowanie inwestorów produkcją energii na bazie farm fotowoltaicznych skupia się na stosunkowo małych powierzchniach w rejonie następujących miejscowości:

- Budziechów
  - 12 farm o mocy do 1 MW każda;
  - 7 farm o mocy do 1 MW każda;
  - 7 farm o mocy do 1 MW każda;
- Guzów – farma o mocy do 0,5 MW;
- Zieleniec – farma o mocy do 1 MW.

W większości wypadków zostały już wydane decyzje środowiskowe oraz toczą się (lub już się zakończyły) procedury planistyczne związane z wydaniem decyzji o warunkach zabudowy. Ponadto w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień* wyznaczono tereny pod możliwą lokalizację farm fotowoltaicznych w rejonie Jasienia i Zabłocia. Wstępne zainteresowanie inwestorów na budowę farmy fotowoltaicznej o większej niż wyżej wymienione powierzchni (ponad 100 ha) kieruje się w rejonie Jaryszowa.

Walory naturalne terenów wiejskich oraz ich obecna struktura gospodarcza, oparta nadal głównie na rolnictwie (uprawy i hodowla), predysponuje te rejony gminy do inwestowania w obiekty zajmujące się pozyskiwaniem energii cieplnej i elektrycznej na bazie biomasy.

3. 5. Ciepłownictwo.

Miasto Jasień nie posiada charakterystycznego dla obszarów miejskich scentralizowanego systemu ciepłowniczego opartego na jednym dużym źródle ciepła. Gospodarka cieplna na terenie miasta opiera się przede wszystkim na indywidualnych źródłach ogrzewania bądź na lokalnych kotłowniach, a więc na wielu rozproszonych systemach dostarczania energii. Do największych kotłowni na terenie miasta należą obiekty zlokalizowane przy ulicach: Wąskiej, Tenisowej, Buczka i Powstańców Warszawskich. Zaopatrują one w ciepło przede wszystkim wielorodzinne budynki mieszkalne zlokalizowane przy ulicach: XX–lecia, Buczka, Konopnickiej, Obrońców, Piątkowskiego, Plac Wolności, Tenisowej i Wąskiej. Należy nadmienić, że wyżej wymienione kotłownie nie tworzą zintegrowanego systemu ciepłowniczego i służą tylko do ogrzewania pomieszczeń. Paliwem dla wyżej wymienionych kotłowni jest gaz. Na terenie miasta występuje ponadto kilka mniejszych systemów cieplnych opartych na pojedynczych, mniejszych kotłowniach lokalnych, obsługujących np.: obiekty usług publicznych. W ostatnich latach sukcesywnie przeprowadzono modernizacje tych kotłowni, zasilanych dotychczas paliwem stałym, na nowoczesne kotłownie gazowe. Niemniej nadal zauważalnym problemem w okresie półrocza chłodnego, zwłaszcza w centralnej części miasta, jest niska emisja, którą wzmagają piece zainstalowane w starszej tkance mieszkaniowej, w tym wielorodzinnej. Pozostała substancja mieszkaniowa (zabudowania jednorodzinne) posiada indywidualne źródła ogrzewania. Paliwem najczęściej jest gaz, jednakże nadal dość powszechne jest opalanie węglem kamiennym i jego pochodnymi.

Potrzeby grzewcze mieszkańców rejonów wiejskich (zabudowa jednorodzinna i zagrodowa) pokrywane są ze źródeł indywidualnych, do których należą głównie piece opalane węglem kamiennym i jego pochodnymi (paliwo dominujące), drewnem oraz olejem opałowym lub gazem propan – butan. W nowo wybudowanych budynkach mieszkalnych spotykane są pompy ciepła i solary. Nieliczne budynki wielorodzinne, zakłady produkcyjne, obiekty użyteczności publicznej i inne obiekty usługowe, a także większe gospodarstwa rolne (przetwórstwo rolno – spożywcze) posiadają własne kotłownie, zasilane z paliw analogicznych jak w zabudowaniach mieszkalnych. Na terenie wsi Budziechów, która posiada sieć gazową, dominuje ogrzewanie gazowe.

Obecny sposób zaopatrzenia w energię cieplną, poza nowoczesnymi kotłowniami niskoemisyjnymi, jest szczególnie niekorzystny z punktu widzenia zdrowia mieszkańców i ochrony środowiska. Sieć lokalnych kotłowni opalanych węglem i jego pochodnymi powoduje w okresie zimowym tak zwaną niską emisję zanieczyszczeń, potęgowaną lokalnie ukształtowaniem powierzchni ziemi (np.: w rejonie dolin rzecznych czy innych obniżeń terenu). Wymogi ochrony powietrza atmosferycznego wymuszają potrzebę podjęcia inicjatyw związanych ze zmianą obecnego rodzaju paliw używanych do celów grzewczych, szczególnie węgla i drewna, w kierunku szerszego wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne. Takim nośnikiem energii może stać się np.: gaz sieciowy, energia elektryczna, biomasa, energia słoneczna, itp. W najbliższym okresie nie przewiduje się realizacji centralnych urządzeń ciepłowniczych, umożliwiających dostawę ciepła dla odbiorców zamieszkujących zabudowania wielorodzinne oraz jednorodzinne i zagrodowe opalane indywidualnymi piecami. Najbardziej prawdopodobne wydają się być rozszerzenie gazyfikacji gminy, służące również potrzebom grzewczym oraz rozwój energetyki prosumenckiej. Obecnie Gmina udziela dofinansowania dla mieszkańców zainteresowanych wymianą starych kotłów na nowe, spełniające wymogi klasy 5 (wg PN–EN 303–5:2012).

Gmina nie posiada opracowania *Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe*. Uchwałą nr XXXVIII/197/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 sierpnia 2017 roku przyjęto *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Jasień na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2023 roku*. W *Planie...* określono następujący zestaw celów strategicznych, celów szczegółowych i działań zmierzających do osiągnięcia celów:

Cele strategiczne:

- poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Jasień;
- stałe podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz poprawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie;
- zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju gospodarczego Gminy, w tym właściwa lokalizacja przestrzenna inwestycji;
- skuteczne wdrażanie mechanizmów prawnych, finansowych i ekonomicznych zapewniających efektywną i terminową realizację założonych celów ekologicznych.

Cele szczegółowe:

- dalszy rozwój planowania energetycznego oraz rozwój zarządzania energią na obszarze Gminy;
- zmniejszenie zużycia energii i paliw, zwłaszcza w sektorze energii cieplnej wykorzystywanej do ogrzewania budynków;
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, związanych ze zużyciem energii i paliw na terenie Gminy;
- realizacja „wzorcowej roli sektora publicznego" w zakresie racjonalnego gospodarowania energią (zgodnie z Ustawą o efektywności energetycznej);
- zaangażowanie wszystkich uczestników lokalnego rynku energii w działania ograniczające emisję gazów cieplarnianych;
- zapewnienie szeroko rozumianego bezpieczeństwa energetycznego Gminy;
- spełnienie wymagań Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dotyczących formy i zakresu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

Działania:

- rozwój sieci gazowej;
- termomodernizacja prywatnych budynków mieszkalnych;
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;
- modernizacja oświetlenia ulicznego;
- oświetlenie LED w obiektach użyteczności publicznej;
- zielone zamówienia publiczne;
- montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych oraz budynkach użyteczności publicznej;
- montaż instalacji kolektorów słonecznych i kotłowni na biomasę w budynkach prywatnych.

W celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i na środowisko, wprowadzono na obszarze województwa lubuskiego, z wyłączeniem miast Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski, ograniczenia określone Uchwałą nr XLVI/732/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 18 czerwca 2018 roku w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa lubuskiego, z wyłączeniem miasta Zielona Góra oraz miasta Gorzów Wielkopolski, ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 25 czerwca 2018 roku, poz. 1510). Rodzaje instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia i zakazy w zakresie ich eksploatacji to instalacje, w których następuje spalanie paliw stałych w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne, w szczególności kocioł, kominek i piec, jeżeli: dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania lub wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła lub wydzielają ciepło i przenoszą je do innego nośnika. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2027 roku.

3. 6. Telekomunikacja i łączność.

Gmina Jasień wyposażona jest w nowoczesne systemy telekomunikacyjne. Dzieje się tak dzięki włączeniu do central obsługujących przepływ automatyczny oraz inwestycji poczynionych przez operatorów telekomunikacyjnych. Zwiększa się liczba numerów telefonicznych. W każdej miejscowości zainstalowani są abonenci telefonii przewodowej i mobilnej. Umożliwia to nawiązanie łączności praktycznie z całym światem. Operujący na terenie gminy operatorzy zapewniają szeroką gamę usług. Są wśród nich usługi powszechne: telefoniczne, telegraficzne, teleksowe i telefaksowe oraz specjalistyczne w dziedzinie transmisji danych, radiokomunikacji i dostępu do internetu. Ponadto cały teren gminy jest w zasięgu działania operatorów telefonii bezprzewodowej i oferowanych przez nich nowoczesnych usług teleinformatycznych. Na terenie gminy funkcjonuje 8 stacji bazowych telefonii komórkowej, z czego: 2 w Jasieniu (działki ewidencyjne nr 38/2 i 597/10), 2 w Jurzynie (działki ewidencyjne nr 71/1 i 95/2), 3 w Zabłociu (działki ewidencyjne nr 4/3, 184/2 i 314/9) i 1 w Lisiej Górze (działka ewidencyjna nr 55/9).

Trudności z pozyskaniem szerokiej gamy najświeższych informacji dotyczących telekomunikacji, związane z zastrzeżeniem danych ze względu na konkurencję spowodowały, że w poniższym tekście oraz tabeli analizowane są ostatnie ogólnodostępne dane publikowane w 2000 roku. Według danych z 1999 roku w gminie Jasień zarejestrowane były 874 łącza telefonii przewodowej w mieszkaniach. Na 1000 ludności przypadało wówczas 117 numerów telefonicznych. Dodatkowo na terenie gminy zlokalizowane były 4 aparaty ogólnodostępne. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje 1 Urząd Pocztowy zlokalizowany w Jasieniu przy ul. Okrzei 9. W zakresie usług łączności rozwija się także sieć tak zwanych paczkomatów.

TABELA 70: Gmina Jasień – telekomunikacja w 1999 roku i łączność[79] w 2021 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Ludność na 1 placówkę pocztową	**6991**	6007	5188
Liczba placówek pocztowych na 10 tys. ludności	**1,43**	1,66	1,93
Liczba placówek pocztowych na 10 km²	**0,08**	0,11	0,14
Linie telefoniczne ogółem[80] na 1000 ludności	**130,54**	174,90	235,67
Linie telefoniczne w mieszkaniach na 1000 ludności	**117,02**	144,88	193,84
Linie telefoniczne w mieszkaniach na 1000 mieszkań	**391,75**	484,60	643,27
Liczba aparatów ogólnodostępnych na 10 tys. ludności	**5,36**	20,87	24,59
Liczba aparatów ogólnodostępnych na 10 km²	**0,32**	1,51	1,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS 2000 ; Poczta Polska SA, 2021.

Nasycenie usługami łączności na terenie gminy Jasień jest obecnie statystycznie najmniej korzystne w porównaniu z uwarunkowaniami charakteryzującymi powiat żarski oraz województwo lubuskie, zarówno w ujęciu dotyczącym gęstości placówek jak i dostępności dla mieszkańców. Powodem takiego stanu jest stosunkowo duża powierzchnia gminy obsługiwana tylko przez jedną placówkę pocztową. Ogólny poziom stacjonarnej (analogowej) telefonizacji gminy Jasień, o którym świadczy liczba linii na 1000 mieszkańców, był mniej korzystny od średniej dla powiatu i województwa. W 1999 roku tylko 1 osoba na 8 była abonentem telefonii przewodowej. W tym przypadku wyższą średnią ilość linii telefonicznych w powiecie i województwie niewątpliwie zwiększała duża

[79] Poczta Polska SA, 2021.
[80] Linie w mieszkaniach i w firmach.

liczba podmiotów gospodarczych, zwłaszcza usługowych, zarejestrowanych w większych miastach. Jeszcze bardziej wymiernym wskaźnikiem był współczynnik nasycenia telefonią na 1000 mieszkań, który w przypadku gminy Jasień również kształtował się na niższym poziomie w stosunku do porównywanych jednostek. W 1999 roku zaledwie 39 % mieszkań w skali całej gminy posiadało telefonię analogową. Należy podkreślić, że gmina Jasień, ze względu na znaczny udział ludności wiejskiej, charakteryzowała się wyższą liczbą osób tworzących przeciętne gospodarstwo domowe, czego wyrazem były mniej korzystne wskaźniki telefonizacji w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jak i samych mieszkań. Obecnie sytuacja ta uległa zmianie, bowiem każdy zainteresowany może zostać abonentem telefonii przewodowej oraz mobilnej i tym samym nasycenie telefonią stacjonarną jak i mobilną należy uznać za wystarczające z punktu widzenia potrzeb. Tak funkcjonujące usługi telekomunikacyjne są niezbędne w dzisiejszych realiach gospodarki rynkowej, z uwagi na zwiększone potrzeby telekomunikacyjne oraz teleinformatyczne mieszkańców, a zwłaszcza obecnych przedsiębiorców i potencjalnych inwestorów.

3. 7. Gospodarka odpadami.

System zbierania odpadów komunalnych na terenie gminy Jasień jest podobny do większości takich systemów stosowanych w innych rejonach Polski. Polega on na zbieraniu do odpowiednich pojemników odpadów oraz ich dalszej przeróbce (odzyskowi) i deponowaniu na składowisku. Generalnie ilość i jakość wytwarzanych odpadów komunalnych uzależnione są od wielu czynników lokalnych, takich jak:

- sytuacja gospodarcza i poziom życia mieszkańców;
- styl życia mieszkańców;
- struktura zabudowy, infrastruktura komunalna i usługowa.

Skład odpadów komunalnych jest zróżnicowany dla miast i wsi. Odpady komunalne wytwarzane na terenach wiejskich charakteryzują się generalnie mniejszym udziałem materii organicznej i papieru. Relatywnie większa jest w nich zawartość tworzyw sztucznych oraz szkła. Najważniejszymi źródłami powstawania odpadów komunalnych bez względu na to czy jest to teren miejski czy wiejski są przede wszystkim gospodarstwa domowe, generujące odpady komunalne oraz obiekty infrastruktury społecznej takie jak: handel, usługi, rzemiosło, szkolnictwo, służba zdrowia, obiekty turystyczne, itp., w których powstają odpady podobne do komunalnych. Odpady podobne do komunalnych generują także zakłady produkcyjne podczas swojej działalności. Odpady przemysłowe niebezpieczne i inne niż niebezpieczne wytwarzają zakłady przemysłowe, ale także tego rodzaju odpady występują w strumieniu odpadów komunalnych.

Nowa ustawa o gospodarowaniu odpadami [ustawa z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (Dz. U. z 2021 roku, poz. 779 z późn. zm.)] sprawia, że to poszczególne gminy a nie właściciele nieruchomości decydują o tym gdzie trafią odpady, a także jaki podmiot będzie zajmował się ich wywozem. Dzięki temu w zamyśle powstaje nowy, sprawniejszy system gospodarowania odpadami, w którym więcej odpadów będzie segregowanych, czego wymagają normy Unii Europejskiej. Na mieszkańców nałożony został podatek śmieciowy. Nowa ustawa dopuszcza trzy warianty naliczania podatku: opłata od mieszkańca (osoby), opłata od metra kwadratowego nieruchomości lub opłata uzależniona od ilości zużytej wody lub system mieszany. Na terenie gminy Jasień w przypadku nieruchomości zamieszkałych zdecydowano się na opłatę od mieszkańca (osoby) na podstawie składanych deklaracji. W związku z ustawowym wymogiem objęcia każdego mieszkańca podatkiem śmieciowym można spodziewać zwiększonej ilości odbieranych odpadów.

Rocznie na terenie gminy powstaje około 2500 Mg odpadów komunalnych. Na terenie gminy nie ma i nie planuje się budowy składowiska odpadów oraz innych instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Odpady komunalne z terenu gminy Jasień przekazywane są obecnie do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w

miejscowości Marszów (gmina wiejska Żary), zaś teren gminy w zakresie zbiórki i wywozu odpadów obsługuje stosowny podmiot wybrany poprzez postępowanie przetargowe.

Odpady komunalne gromadzone są przez mieszkańców w 5 zasadniczych frakcjach (segregacja przydomowa): odpady zmieszane, papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne oraz odpady biodegradowalne. Mieszkańcy zabudowań jednorodzinnych i zagrodowych wyposażeni są w kubły na odpady zmieszane i w worki na pozostałe 4 frakcje. Zabudowania wielorodzinne wyposażone są w 5 rodzajów kubłów na każdą z frakcji. Częstotliwość odbierania odpadów komunalnych uzależniona jest od typu i wielkości budynku mieszkalnego. Z budynków jednorodzinnych i wielorodzinnych do 15 lokali odpady zmieszane i biodegradowalne odbierane są nie rzadziej niż raz na 2 tygodnie. Frakcje selektywne (papier, szkło, tworzywa sztuczne) odbierane są tu co najmniej raz w miesiącu. Z budynków wielorodzinnych powyżej 15 lokali odpady zmieszane i biodegradowalne odbierane są nie rzadziej niż raz na tydzień. Frakcje selektywne (papier, szkło, tworzywa sztuczne) odbierane są tu co najmniej raz na 2 tygodnie. W okresie od kwietnia do października następuje zwiększona częstotliwość odbioru odpadów odnoście budynków wielorodzinnych do 15 lokali. W tym czasie odpady zmieszane i biodegradowalne odbierane są tu nie rzadziej niż raz na tydzień. Odpady wielkogabarytowe odbierane są 1 raz w ciągu miesiąca w mieście oraz 1 raz na kwartał na terenach wiejskich. W Jasieniu przy ul. Żytniej (działka ewidencyjna nr 440/4) funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Mieszkańcy gminy mogą deponować tu między innymi: odpady opakowaniowe, wielkogabarytowe, przeterminowane leki i chemikalia, zużyte opony, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz gruz. Obejmujący między innymi te zagadnienia *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jasień* przyjęto Uchwałą nr XVII/124/2020 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 lipca 2020 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 04 sierpnia 2020 roku, poz. 1933). Dodatkowo planuje się utworzenie kolejnego PSZOK w rejonie ul. Zielonogórskiej w Jasieniu (w rejonie działki ewidencyjnej nr 845), przy oczyszczalni ścieków.

Odpady z sektora usługowego odbierane są na zasadzie odrębnych umów. Odpady poprzemysłowe i niebezpieczne wywożone są przez wyspecjalizowane podmioty spoza terenu gminy na podstawie zawartych umów z lokalnymi przedsiębiorstwami.

Na terenie gminy nie notuje się większych problemów z występowaniem dzikich składowisk odpadów, a pojawiające się niewielkie ogniska nielegalnych wysypisk są na bieżąco likwidowane.

Mając na uwadze dbałość o stan środowiska docelowo należy założyć następujące, podstawowe kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami:

- zmniejszenie ilości wszystkich rodzajów odpadów kierowanych na składowiska;
- ograniczenie ilości odpadów komunalnych organicznych poprzez ich kompostowanie na miejscu powstawania;
- objęcie wszystkich mieszkańców systemem segregacji odpadów;
- niedopuszczanie do powstawania dzikich wysypisk;
- wspieranie mieszkańców w działaniach związanych z usuwaniem azbestu poprzez wyspecjalizowane firmy wybrane przez gminę;
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

3. 8. Melioracje i urządzenia wodne.

3.8.1. Melioracje.

Urządzenia melioracji wodnych służą regulacji stosunków wodnych w celu poprawienia zdolności produkcyjnej gleby oraz ułatwienia jej uprawy. Ponadto chronią użytki rolne przed powodziami. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 Prawo wodne urządzeniami melioracji wodnych są:

- rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie;
- drenowania;
- rurociągi;
- stacje pomp służące wyłącznie do celów rolniczych;
- ziemne stawy rybne;
- groble na obszarach nawadnianych;
- systemy nawodnień grawitacyjnych;
- systemy nawodnień ciśnieniowych.

TABELA 71: Gmina Jasień – ewidencja urządzeń melioracji wodnych w 1981 roku (I).

Obręb	Grunty zmeliorowane w ha (ogółem)	w tym zdrenowane w ha
Jasień	34,23	–
Bieszków	47,44	–
Bronice	41,72	–
Budziechów	297,81	7,61
Golin	82,41	11,54
Guzów	79,31	–
Jabłoniec	27,63	–
Jaryszów	115,65	8,31
Jasionna	27,69	0,69
Jurzyn	10,88	–
Lipsk Żarski	31,34	1,15
Lisia Góra	151,18	24,99
Mirkowice	34,31	–
Roztoki	99,64	–
Świbna	104,09	44,92
Wicina	221,36	40,30
Zabłocie	410,61	–
Zieleniec	b.d.	–

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Według danych z 2017 roku, przekazanych jeszcze przez Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat w Lubsku (od 2018 roku Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Zarząd Zlewni w Zgorzelcu, Nadzór Wodny w Lubsku), na terenie gminy Jasień łączna powierzchnia użytków rolnych zmeliorowanych wyniosła 1986 ha, z czego gruntów ornych 1041 ha, a użytków zielonych 945 ha. Powyższe oznacza, że użytki rolne zmeliorowane stanowią 43,06 % ogólnej powierzchni użytków rolnych w gminie, w tym odpowiednio 33,76 % gruntów ornych oraz 61,80 %

użytków zielonych. Ogólna powierzchnia użytków rolnych zdrenowanych wyniosła 532 ha, z czego 515 ha na gruntach ornych oraz 17 ha na użytkach zielonych. Powyższe oznacza, że użytki rolne zdrenowane stanowią 11,53 % ogólnej powierzchni użytków rolnych w gminie oraz 26,79 % ogólnej powierzchni użytków rolnych zmeliorowanych. Grunty orne zdrenowane stanowią 16,70 ogółu gruntów ornych oraz 49,47 % gruntów ornych zmeliorowanych. Użytki zielone zdrenowane stanowią 1,11 % ogółu użytków zielonych oraz 1,80 % użytków zielonych zmeliorowanych. Sieć drenarska obejmuje 336 budowli, z czego: wyloty ze zbieraczy 254 sztuki i studzienki drenarskie 82 sztuki.

TABELA 72: Gmina Jasień – ewidencja urządzeń melioracji wodnych w 1981 roku (II).

Obręb	Rowy melioracji szczegółowych (mb)	Długość rowów melioracyjnych w km na 100 ha:	
		powierzchni ogólnej	użytków rolnych
Jasień	1501	0,315	0,708
Bieszków	11089	2,996	7,705
Bronice	5990	1,982	2,541
Budziechów	33307	0,995	2,168
Golin	7813	1,941	2,624
Guzów	2772	0,314	0,738
Jabłoniec	6310	0,601	1,640
Jasionna	3222	0,897	2,340
Jurzyn	1639	0,245	1,254
Lipsk Żarski Jaryszów	2695 9192	1,991	4,269
Lisia Góra	13871	2,493	7,438
Mirkowice	5395	0,632	1,861
Roztoki	9681	1,575	9,182
Świbna	8032	1,503	4,812
Wicina	23105	4,681	6,033
Zabłocie	27539	0,834	3,933
Zieleniec	b.d.	b.d.	b.d.

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Według danych z 2017 roku, przekazanych jeszcze przez Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat w Lubsku (obecnie PGW WP), całkowita długość rowów melioracyjnych na terenie gminy Jasień wyniosła 214,268 km, w tym 3,012 km rowów ubezpieczonych. Oznacza to, że średnio na każde 100 ha powierzchni gminy przypada 1,691 km rowów melioracyjnych, a na każde 100 ha użytków rolnych 4,645 km. Na powyższych rowach zlokalizowanych jest 820 budowli, w tym między innymi:

- 775 budowli komunikacyjnych (przepusty);
- 47 budowli piętrzących (zastawki);
- 7 studzienek;
- 2 syfony.

3.8.2. Urządzenia wodne.

Według danych z 2017 roku, przekazanych jeszcze przez Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat w Lubsku (obecnie PGW WP), na terenie gminy Jasień znajduje się 8 cieków wodnych, stanowiących śródlądowe wody powierzchniowe płynące.

TABELA 73: Gmina Jasień – ewidencja śródlądowych wód powierzchniowych płynących w 2017 roku (I).

Nazwa cieku	Długość cieku na terenie gminy w km	Kilometraż	Długość cieku uregulowana w km
Kanał Wicina „B”	7,530	0+000 – 7+530	7,530
Kanał Zabłocki	3,300	0+000 – 3+300	3,300
Korzenna	4,500	0+000 – 4+500	4,500
Lubsza	13,550	34+750 – 48+300	13,550
Ług	8,840	0+980 – 3+440 5+170 – 8+120 8+570 – 12+000	8,840
Makówka	10,520	0+000 – 10+520	10,520
Szyszyna	4,300	0+000 – 4+300	4,300
Widunia	7,500	0+000 – 7+500	7,500

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat Lubsko, 2017.

TABELA 74: Gmina Jasień – ewidencja śródlądowych wód powierzchniowych płynących w 2017 roku (II).

Nazwa cieku	Obręb	Kilometraż	Długość w km
1	2	3	4
Kanał Wicina „B”	Mirkowice	0+000 – 2+000	2,000
	Wicina	2+000 – 7+530	5,530
Kanał Zabłocki	Zabłocie	0+000 – 3+300	3,300
Korzenna	Wicina	0+000 – 0+700	0,700
	Roztoki	0+700 – 4+500	3,800
Lubsza	Mirkowice	34+750 – 36+100	1,350
	Jasień	36+100 – 39+100	3,000
	Świbna	39+100 – 46+700	7,600
	Lipsk Żarski	46+700 – 48+300	1,600
Ług	Mirkowice	0+980 – 3+440	2,460
	Guzów	5+170 – 6+450	1,280
	Zabłocie	6+450 – 8+120	5,100
		8+570 – 12+000	
Makówka	Budziechów	0+000 – 2+350	2,350
	Jasień	2+350 – 2+600	0,250
	Lisia Góra	2+600 – 4+000	1,400
	Jabłoniec	4+000 – 8+800	4,800
	Lisia Góra	8+800 – 9+520	0,720
	Golin	9+520 – 10+520	1,000

1	2	3	4
Szyszyna	Guzów	0+000 – 0+360	0,360
	Roztoki	0+360 – 4+300	3,940
Widunia	Mirkowice	0+000 – 1+000	1,000
	Wicina	1+000 – 4+100	3,100
	Guzów	4+100 – 7+500	3,400

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat Lubsko, 2017.

TABELA 75: Gmina Jasień – ewidencja śródlądowych wód powierzchniowych płynących w 2017 roku (III).

Obręb	Długość cieków w km (ogółem)	Długość cieków w km (uregulowana)
Jasień	3,250	3,250
Bieszków	–	–
Bronice	–	–
Budziechów	2,350	2,350
Golin	1,000	1,000
Guzów	5,040	5,040
Jabłoniec	4,800	4,800
Jaryszów	–	–
Jasionna	–	–
Jurzyn	–	–
Lipsk Żarski	1,600	1,600
Lisia Góra	2,120	2,120
Mirkowice	6,810	6,810
Roztoki	7,740	7,740
Świbna	7,600	7,600
Wicina	9,330	9,330
Zabłocie	8,400	8,400
Zieleniec	–	–

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat Lubsko, 2017.

Z danych przedstawionych w powyższych tabelach wynika, że całkowita długość śródlądowych wód powierzchniowych płynących na terenie gminy Jasień wynosi 60,040 km. Wszystkie cieki są na całej długości uregulowane. Na wyżej wymienionych ciekach zlokalizowanych jest 90 budowli, z czego:

- budowle komunikacyjne – 56 sztuk;
- budowle piętrzące – 17 sztuk;
- progi i stopnie – 17 sztuk.

Obszar oddziaływania śródlądowych wód powierzchniowych płynących i urządzeń melioracji wodnych obejmuje 195 ha użytków rolnych, z czego 70 ha gruntów ornych i 125 ha użytków zielonych.

Długość wałów przeciwpowodziowych wynosi 4,760 km. Obwałowane są Kanał Wicina „B” na długości 4,200 km oraz Szyszyna na długości 0,560 km. Obszar chroniony wałami wynosi 120 ha.

TABELA 76: Gmina Jasień – ewidencja wałów przeciwpowodziowych w 2017 roku (III).

Nazwa cieku	Obręb	Km cieku	Km wału	Długość wału w m	Obszar chroniony w ha
Kanał Wicina „B”	Wicina	2+120 – 4+220	0+000 – 2+100	4200	118
Szyszyna	Roztoki	0+620 – 0+900	0+000 – 0+280	560	2

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat Lubsko, 2017.

Istotny wpływ na prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej mają rozmiary i techniczna sprawność urządzeń wodnych. Ponieważ nadmiar wód w glebie, podobnie jak ich niedobór negatywnie wpływają na jej wydajność, to tworzenie optymalnych warunków wilgotnościowych i powietrznych poprzez melioracje, dzięki którym można regulować poziom wód gruntowych oraz odpływ nadmiaru wód opadowych, staje się koniecznością. Prawidłowe funkcjonowanie systemów melioracyjnych jest uzależnione od ich właściwej eksploatacji i konserwacji. Odpowiedzialność za właściwe utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych spoczywa na zainteresowanych właścicielach gruntów. Stan urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenie gminy Jasień jest w dużej mierze niezadowalający. Większość urządzeń melioracyjnych wymaga odbudowy lub modernizacji.

W 2016 roku opracowano wstępną koncepcję[81] budowy zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w południowo – wschodniej części miasta Jasień. Pierwotnie jego budowa, jeszcze w ramach Lubuskiego Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, miała rozpocząć się przed 2020 rokiem. Zmiany administracyjno – organizacyjne w zarządzaniu zasobami wodnymi, powstałe w związku z wprowadzeniem ustawy z dnia 20 lipca 2017 Prawo wodne, wstrzymały prace nad tym projektem. Teren planowanego zbiornika retencyjnego obejmuje działki ewidencyjne nr: 63 (część), 436/1, 436/3, 436/4, 436/5, 436/6, 436/7, 436/8, 436/9, 436/10, 437/1, 433, 441/1 (część), 442 (część), 443, 445/7 i 743. Zgodnie ze wstępną koncepcją przewiduje się następujące parametry zbiornika:

- powierzchnia zbiornika po linii brzegowej – 3,40 ha;
- powierzchnia zbiornika po linii zwierciadła wody przy NPP 87,50 m n.p.m. – 3,24 ha;
- średnia głębokość zbiornika od terenu – 3,70 m;
- głębokości wody od poziomu wody spiętrzonej do dna – od h = 2,30 m do h = 2,10 m;
- pojemność retencyjna zbiornika – 68100 m³;
- rezerwa powodziowa powyżej retencji – 34000 m³;
- całkowita pojemność zbiornika – 102100 m³.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Nadzór Wodny w Lubsku nie planuje obecnie inwestycji na terenie gminy. Planowane są tylko roboty utrzymaniowe na poszczególnych ciekach. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*[82] nie wskazuje działań (inwestycji) rekomendowanych do realizacji bezpośrednio na obszarze gminy Jasień.

3. 9. Cmentarze.

Na terenie gminy Jasień funkcjonuje 9 cmentarzy (8 komunalnych i 1 parafialny) zlokalizowanych w następujących miejscowościach:

[81] Hydeko Projekt, *Koncepcja programowo – przestrzenna budowy zbiornika retencyjnego w Jasieniu*, Zielona Góra 2016.
[82] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie przyjęcia *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2016 roku, poz. 1938).

- cmentarz komunalny w Jasieniu przy ul. Cmentarnej o powierzchni 1,6992 ha (działka ewidencyjna nr 86);
- cmentarz komunalny w Bieszkowie – 0,2147 ha (działka ewidencyjna nr 85/3);
- cmentarz komunalny w Jabłońcu – 0,46 ha (działka ewidencyjna nr 6);
- cmentarz parafialny w Jabłońcu – 0,35 ha (działka ewidencyjna nr 5);
- cmentarz komunalny w Jaryszowie – 0,36 ha (obręb Lipsk Żarski, działka ewidencyjna nr 75);
- cmentarz komunalny w Jasionnej – 0,19 ha (działka ewidencyjna nr 130);
- cmentarz komunalny w Jurzynie – 0,32 ha (część działki ewidencyjnej nr 201);
- cmentarz komunalny w Wicinie – 0,52 ha (działka ewidencyjna nr 200);
- cmentarz komunalny w Zabłociu – 0,45 ha (działka ewidencyjna nr 168).

Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są nieczynne od 1945 roku cmentarze w miejscowościach:

- Bronice o powierzchni 0,32 ha;
- Budziechów – 0,24 ha;
- Golin – 0,32 ha;
- Lisia Góra – 0,31 ha;
- Wicina – 0,86 ha (działka ewidencyjna nr 201).

W miejscowościach Jasionna, Lipsk Żarski i Zieleniec znajdują się relikty dawnych cmentarzy w postaci drzew, krzewów i podszytu oraz nielicznych pozostałości symboliki związanej z nekropoliami. Były one nieczynne już przed 1945 rokiem.

Łączna powierzchnia czynnych cmentarzy wynosi 4,5639 ha. Szacuje się, że istniejące miejsca pochówku w perspektywie najbliższych kilkunastu lat mogą nie zaspokoić potrzeb mieszkańców gminy, a w szczególności miasta Jasień, i w związku z powyższym planuje się powiększenie obszaru obecnego cmentarza komunalnego w Jasieniu zlokalizowanego w rejonie ul. Cmentarnej.

Na terenie gminy nie występują grzebowiska dla zwierząt. Gmina i właściciele inwentarza posiadają stosowne umowy dotyczące odbioru i utylizacji martwych zwierząt hodowlanych i gospodarskich.

3. 10. Obiekty obrony cywilnej i narodowej.

Obrona cywilna na terenie gminy Jasień nie posiada urządzeń i obiektów do wykorzystania w czasie potencjalnych zagrożeń.

Przez północno – wschodnie, zalesione rejony gminy (obręb Zabłocie) przebiega droga międzypoligonowa, służąca przemieszczaniu się pojazdów (gąsienicowych, specjalnych, ponadnormatywnych) o masie do 60 ton, znajdujących się na wyposażeniu Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych Rzeczpospolitej Polskiej.

4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA.

4. 1. Zasoby mieszkaniowe.

Przeciętne wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa w gminie Jasień są zbliżone do poziomu występującego w skali kraju i województwa lubuskiego. Podobnie kształtuje się problematyka związana z gospodarką mieszkaniową, to jest:

- nadal wysoki odsetek mieszkań o niskim standardzie;
- ograniczone fundusze na remonty bieżące;
- niezaspokojone potrzeby kwaterunkowe ludności;
- wysoka przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie;
- mała powierzchnia użytkowa w m² na 1 osobę;
- wysoka przeciętna liczba osób na 1 izbę.

Na terenie gminy występują zróżnicowane typy zabudowy. Na terenie miasta dominuje zabudowa wielorodzinna i jednorodzinna, także z towarzyszącą funkcją usługową, oraz częściowo zagrodowa, zwłaszcza na obrzeżach Jasienia. Na terenach wiejskich jest to przede wszystkim zabudowa zagrodowa oraz jednorodzinna i jednorodzinno – usługowa (rzemieślnicza). Ponadto na terenie wsi: Budziechów, Jaryszów, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Mirkowice i Świbna występuje zabudowa wielorodzinna, najczęściej w postaci pojedynczych obiektów. Powierzchnie działek w zależności od typu zabudowy wahają się od 500 do 2000 m². Przeciętna wysokość zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej wynosi 2, a maksymalnie 3 kondygnacje, natomiast wielorodzinnej do 5 kondygnacji.

TABELA 77: Gmina Jasień – liczba budynków mieszkalnych według miejscowości w 2021 roku.

Miejscowość	Liczba budynków mieszkalnych
Jasień	715
Bieszków	47
Bronice	36
Budziechów	138
Golin	38
Guzów	54
Jabłoniec	80
Jaryszów	42
Jasionna	22
Jurzyn	20
Lipsk Żarski	16
Lisia Góra	33
Mirkowice	33
Roztoki	30
Świbna	35
Wicina	61
Zabłocie	99
Zieleniec	14

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

TABELA 78: Gmina Jasień – zasoby mieszkaniowe według wieku do 2019 roku.

Okres budowy	Ilość mieszkań		Powierzchnia użytkowa w m²	
	ogółem	miasto	ogółem	miasto
przed 1918 rokiem	**541**	343	**35960**	20124
1918 – 1944	**971**	525	**68373**	31822
1945 – 1970	**162**	144	**8341**	7304
1971 – 1978	**174**	165	**9922**	8878
1979 – 1988	**227**	181	**16563**	13182
1989 – 2002	**158**	128	**14928**	11293
2003 – 2019	**254**	152	**24789**	14709

Źródło: GUS 2003 i 2021.

RYCINA 11: Gmina Jasień – mieszkania zamieszkane według okresu budowy do 2019 roku.

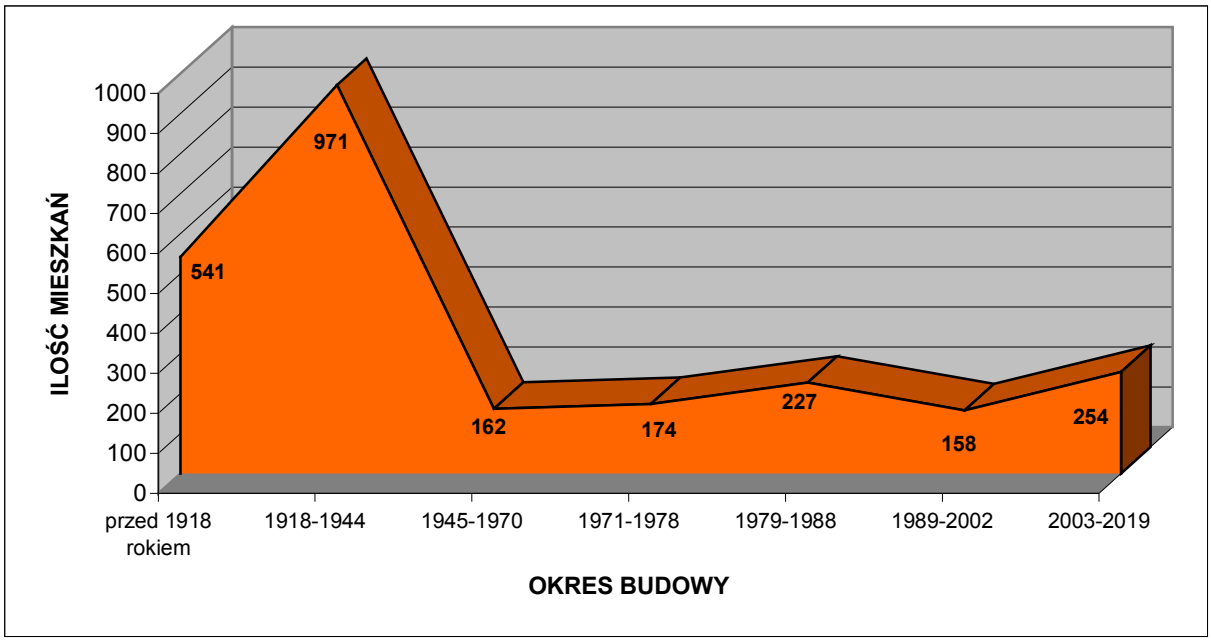

Źródło: GUS 2003 i 2021.

Na podstawie wyników badań z *Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań* z 2002 roku oraz na podstawie danych z 2019 roku można obliczyć, że spośród ówczesnych 2487 mieszkań zlokalizowanych na terenie gminy aż 60,80 % wybudowano przed 1945 rokiem (w mieście 52,99 %), z czego 35,78 % powstało przed 1918 rokiem (w mieście 39,52 %). Większość z nich obecnie wymaga kapitalnych remontów. Dla porównania na terenie powiatu żarskiego i województwa lubuskiego dane te prezentują się następująco:

- powiat żarski: przed 1945 rokiem – 50,65 %, z czego 41,33 % przed 1918 rokiem;
- województwo lubuskie: przed 1945 rokiem – 35,72 %, z czego 42,33 % przed 1918 rokiem.

Dane te prezentuje poniższa tabela.

TABELA 79: Gmina Jasień – struktura zasobów mieszkaniowych według wieku w 2019 roku.

Okres budowy mieszkania	Ilość mieszkań (%)				Powierzchnia użytkowa (%)			
	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto			ogółem	miasto		
przed 1918	**21,75**	20,94	20,94	15,12	**20,10**	18,75	18,70	13,77
1918 – 1944	**39,04**	32,05	29,72	20,60	**38,22**	29,65	29,93	20,61
1945 – 1970	**6,51**	8,79	7,91	10,44	**4,66**	6,81	5,50	6,96
1971 – 1978	**7,00**	10,07	10,57	11,43	**5,55**	8,27	8,23	8,55
1979 – 1988	**9,13**	11,05	12,23	14,49	**9,26**	12,28	11,74	13,57
1989 – 2002	**6,35**	7,81	6,76	8,69	**8,35**	10,52	8,75	10,79
2003 – 2015	**10,21**	9,28	11,88	19,23	**13,86**	13,71	17,16	25,74

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2003 i 2021.

TABELA 80: Gmina Jasień – zasoby mieszkaniowe w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Zasoby mieszkaniowe	
	ogółem	miasto
Liczba budynków mieszkalnych	**1374**	601
Liczba mieszkań	**2487**	1638
Liczba izb	**9769**	6013
Powierzchnia użytkowa (m²)	**178876**	107312

Źródło: GUS 2021.

TABELA 81: Gmina Jasień – wskaźniki charakteryzujące warunki zamieszkania w 2019 roku.

Przeciętna:	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Powierzchnia użytkowa w m² 1 mieszkania	**71,92**	65,51	73,19	73,94
Powierzchnia użytkowa w m² na 1 osobę	**25,59**	25,18	26,50	27,85
Powierzchnia użytkowa w m² 1 izby	**18,31**	17,85	18,56	18,62
Liczba osób w 1 mieszkaniu	**2,81**	2,60	2,76	2,66
Liczba osób w 1 izbie	**0,72**	0,71	0,70	0,67
Liczba izb w 1 mieszkaniu	**3,93**	3,67	3,94	3,97
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	**355,74**	384,33	362,00	376,62

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Wskaźniki statystyczne dotyczące warunków zamieszkania w gminie Jasień są charakterystyczne dla gmin wiejskich i małych gmin miejsko – wiejskich, a tym bardziej położonych na Śląsku, Ziemi Lubuskiej czy Pomorzu, gdzie większość (a przynajmniej znaczną część) zabudowy stanowi jeszcze tkanka powstała przed 1945 rokiem. Wskaźniki te odznaczają się korzystniejszymi lub przynajmniej zbliżonymi uwarunkowaniami na tle powiatu i województwa (w stosunku do gmin typowo miejskich czy samych miast) w zakresie powierzchni użytkowej tkanki mieszkaniowej oraz liczby izb, a mniej korzystnymi odnośnie do przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie oraz 1 izbę czy liczby mieszkań na 1000 mieszkańców. Powodem tego stanu jest przede wszystkim znacznie większa

kubatura przeciętnego zabudowania na wsi, ale także fakt, że liczebność przeciętnego gospodarstwa domowego na wsi jest większa od tego w mieście. Nie bez znaczenia jest również jakość mieszkań, a zwłaszcza wiek substancji mieszkaniowej, który obniża standard zamieszkania w gminie Jasień. Obraz analizowanych wskaźników w regionie lubuskim jest nieco wzmocniony ze względu na spadającą liczbę ludności. Malejąca z roku na rok liczba mieszkańców przy stale rosnących zasobach mieszkaniowych powoduje korzystniejsze wartości poszczególnych wskaźników zamieszkania.

RYCINA 12: Gmina Jasień – wybrane wartości charakteryzujące warunki zamieszkania w 2019 roku (I).

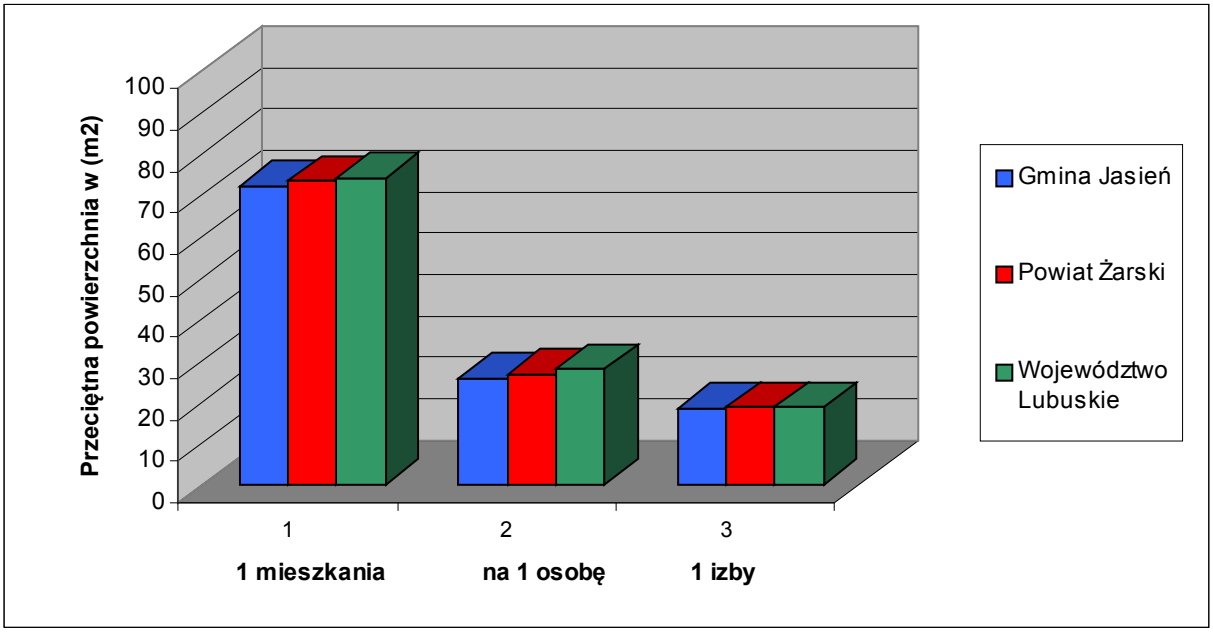

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 13: Gmina Jasień – wybrane wartości charakteryzujące warunki zamieszkania w 2019 roku (II).

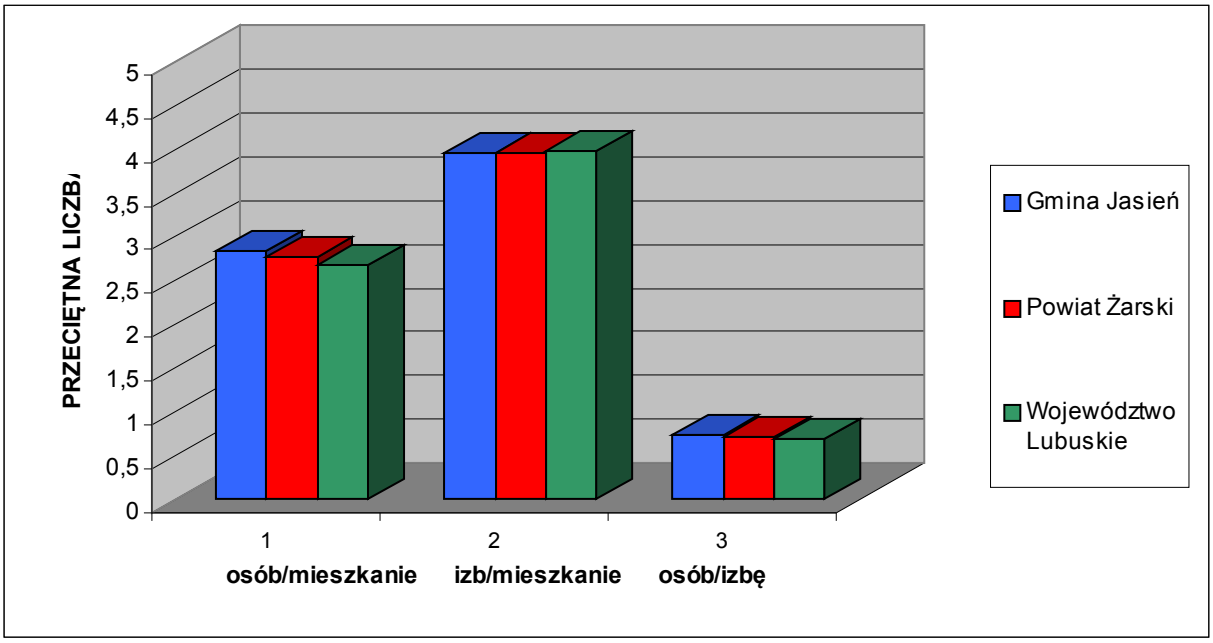

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

4. 2. Własność komunalna.

W 2021 roku własnością komunalną objętych było 156 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 6855,41 m². Zarządza nimi Urząd Miejski w Jasieniu.

TABELA 82: Gmina Jasień – komunalne zasoby mieszkaniowe w 2021 roku.

Wyszczególnienie	Własność Gminy	% ogółu zasobów
Mieszkania	156	6,27
Izby	428	4,38
Powierzchnia użytkowa w m²	6855,41	3,83

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Własność komunalna stanowi 3,83 % ogółu zasobów mieszkaniowych na terenie gminy. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego wynosi 43,94 m² i składa się średnio z 2,74 izb. Obecnie na przydział mieszkania komunalnego oczekuje 20 rodzin. Skala zapotrzebowania na lokale komunalne oznacza, że należy rozważyć konieczność budowy dodatkowych mieszkań komunalnych i/lub socjalnych.

4. 3. Standard mieszkań.

TABELA 83: Gmina Jasień – mieszkania zamieszkane według powierzchni użytkowej w 2002 roku.

Powierzchnia użytkowa w m²	Liczba mieszkań	
	ogółem	miasto
poniżej 30	**76**	67
30 – 39	**199**	179
40 – 49	**406**	365
50 – 59	**359**	270
60 – 79	**531**	325
80 – 99	**312**	123
100 – 119	**184**	85
120 i więcej	**168**	79

Źródło: GUS 2003.

Na podstawie wyników badań z *Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań* z 2002 roku można obliczyć, że stosunkowo najwięcej mieszkań w całej gminie Jasień (23,76 %) miało wówczas powierzchnię użytkową w granicach od 60 do 79 m². W mieście Jasień najwięcej mieszkań (24,45 %) posiadało powierzchnię od 40 do 49 m². Generalnie mieszkania o powierzchni użytkowej do 50 m² stanowiły w całej gminie 30,47 % ogółu (w mieście 40,92 %), od 50 do 100 m² – 53,78 % (w mieście 48,09 %), a powyżej 100 m² – 15,75 % (w mieście 10,98 %). Dla porównania na terenie powiatu żarskiego i województwa lubuskiego dane te prezentują się następująco:

- powiat żarski: do 50 m² – 33,81 %, od 50 m² do 100 m² – 49,26 %, powyżej 100 m² – 16,93 %;
- województwo lubuskie: do 50 m² – 34,37 %, od 50 m² do 100 m² – 49,59 %, powyżej 100 m² – 16,04 %.

Powyższe oznacza, że na terenie gminy Jasień, w stosunku do powiatu i województwa, jest zdecydowanie mniej mieszkań o powierzchni do 50 m² oraz powyżej 100 m² i zarazem więcej mieszkań w pozostałych przedziałach powierzchni. Dane te prezentują poniższe tabela i rycina.

TABELA 84: Gmina Jasień – struktura mieszkań zamieszkanych według powierzchni w 2002 roku.

Powierzchnia użytkowa w m²	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
poniżej 30	**3,40**	4,49	4,01	4,06
30 – 39	**8,90**	11,99	11,21	12,11
40 – 49	**18,17**	24,45	18,60	18,19
50 – 59	**16,06**	18,08	17,02	18,66
60 – 79	**23,76**	21,77	20,63	21,85
80 – 99	**13,96**	8,24	11,61	9,09
100 – 119	**8,23**	5,69	8,09	6,89
120 i więcej	**7,52**	5,29	8,84	9,15

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2003.

RYCINA 14: Gmina Jasień – struktura mieszkań zamieszkanych według powierzchni użytkowej w 2002 roku.

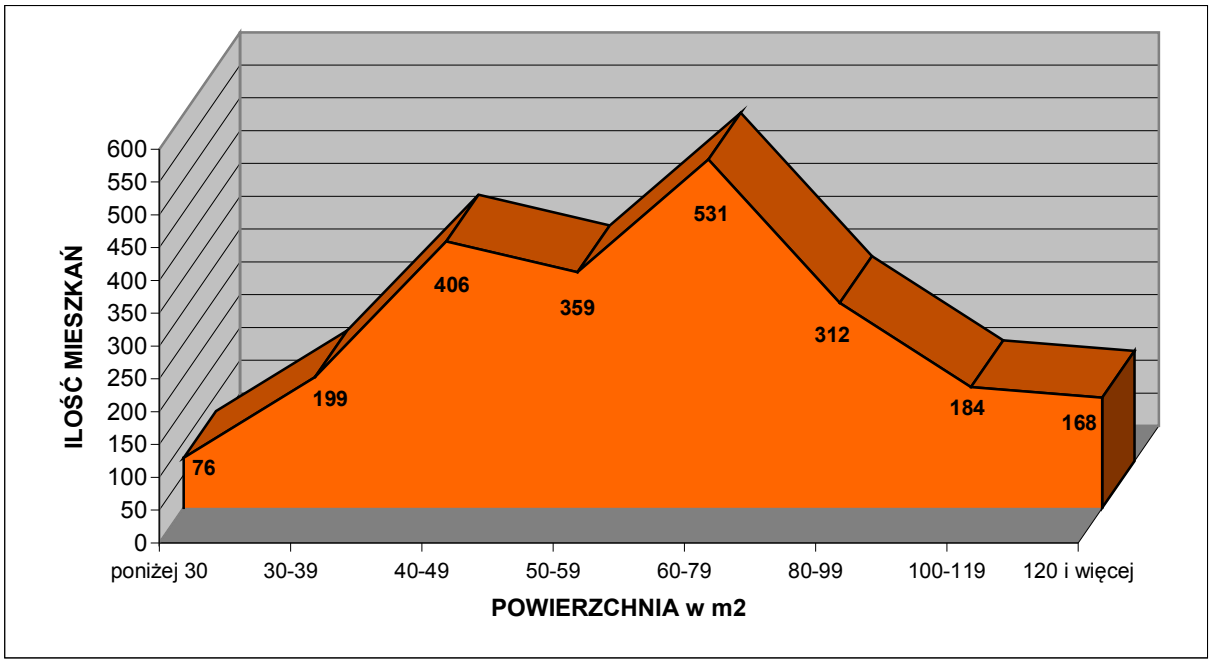

Źródło: GUS 2003.

Należy podkreślić, że wyżej analizowana struktura uległa obecnie częściowej zmianie. Przede wszystkim, wraz z rozwojem budownictwa jednorodzinnego, znacznie zwiększył się udział mieszkań o najwyższych powierzchniach użytkowych. Jednakże nie ma jeszcze oficjalnych i precyzyjnych zestawień statystycznych w tym zakresie. Będą one publikowane dopiero po trwającej właśnie nowej edycji powszechnego spisu ludności i mieszkań.

TABELA 85: Gmina Jasień – wyposażenie mieszkań zamieszkanych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Ilość mieszkań wyposażonych	
	ogółem	miasto
Wodociąg z sieci	**2358**	1635
Ustęp spłukiwany ogółem	**2174**	1481
Łazienka	**2044**	1413
Centralne ogrzewanie indywidualne	**1759**	1243
Gaz z sieci	**1600**	1514

Źródło: GUS 2021.

TABELA 86: Gmina Jasień – struktura wyposażenia mieszkań zamieszkanych w 2019 roku – ogółem.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
Wodociąg z sieci	**94,81**	97,63	98,45
Ustęp spłukiwany ogółem	**87,41**	92,63	96,04
Łazienka	**82,19**	88,29	93,52
Centralne ogrzewanie indywidualne	**70,73**	74,31	82,06
Gaz z sieci	**64,33**	56,29	56,56

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Z powyższych danych wynika, że mieszkania w gminie Jasień charakteryzują się mniej korzystnym wyposażeniem we wszystkie wyżej wymienione podstawowe elementy infrastruktury technicznej (poza gazem sieciowym), w porównaniu z przeciętnymi uwarunkowaniami na terenie powiatu żarskiego i województwa lubuskiego. Główne przyczyny takiego stanu to przede wszystkim: częściowy brak sieci wodociągowej, brak sieci kanalizacyjnej poza miastem oraz co jeszcze spotykane na terenach wiejskich – brak scentralizowanych systemów indywidualnego ogrzewania. Wysoki wskaźnik wyposażenia w gaz sieciowy wynika ze zgazyfikowania miasta Jasień i miejscowości Budziechów.

TABELA 87: Gmina Jasień – struktura wyposażenia mieszkań zamieszkanych w 2019 roku – tereny miejskie i wiejskie.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
1	**2**	**3**	**4**
tereny miejskie			
Wodociąg z sieci	**99,82**	99,52	99,54
Ustęp spłukiwany ogółem	**90,42**	94,28	97,77
Łazienka	**86,26**	90,39	95,79
Centralne ogrzewanie indywidualne	**75,89**	77,70	86,52
Gaz z sieci	**92,43**	84,43	75,04

1	2	3	4
tereny wiejskie			
Wodociąg z sieci	**85,16**	93,91	95,81
Ustęp spłukiwany ogółem	**81,63**	89,39	91,89
Łazienka	**74,32**	84,15	88,06
Centralne ogrzewanie indywidualne	**60,78**	67,63	71,36
Gaz z sieci	**10,13**	0,87	12,24

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Niezależnie od tego czy analizowane dane, dotyczące wyposażenia mieszkań w podstawowe elementy infrastruktury technicznej, są obliczane dla terenów ogółem (miejskich i wiejskich razem) czy dla terenów miejskich i wiejskich z osobna, to współczynniki dla gminy Jasień (poza dostępem do wodociągu w miastach i gazu sieciowego zarówno w miastach jak i na terenach wiejskich) są w każdym elemencie mniej korzystne od przeciętnych w powiecie i województwie.

4. 4. Budownictwo mieszkaniowe.

Na terenie gminy Jasień w 2019 roku oddano do użytku 12 mieszkań (z czego 8 w mieście), składających się z 62 izb (z czego 44 w mieście). Łączna powierzchnia użytkowa nowo oddanych mieszkań wyniosła 1621 m² (z czego 1224 m² w mieście). Wszystkie mieszkania oddano w systemie indywidualnym. Obecnie przeciętna cena 1 m² terenu przeznaczonego pod budownictwo mieszkaniowe waha się w przedziale od 20 do 50 złotych. Jej konkretny poziom jest uzależniony od lokalizacji (wyższa cena na terenie miasta) i stopnia uzbrojenia.

TABELA 88: Gmina Jasień – mieszkania oddane do użytku w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Mieszkania oddane do użytku ogółem na 1000 ludności	**1,72**	1,88	1,69	4,09
Mieszkania oddane do użytku w budownictwie indywidualnym na 1000 ludności	**1,72**	1,88	1,56	1,78
Nowe izby mieszkalne ogółem na 1000 ludności	**8,87**	10,32	9,18	16,59
Nowe izby mieszkalne w budownictwie indywidualnym na 1000 ludności	**8,87**	10,32	8,72	9,49
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 nowego mieszkania w m²	**135,08**	153,00	134,80	92,69
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 nowego mieszkania w budownictwie indywidualnym w m²	**135,08**	153,00	138,96	131,06
Przeciętna ilość izb w nowym mieszkaniu	**5,17**	5,50	5,44	4,06
Przeciętna ilość izb w nowym mieszkaniu w budownictwie indywidualnym	**5,17**	5,50	5,59	5,33

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

W 2019 roku wskaźnik ilości nowych mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców był w gminie Jasień nieznacznie wyższy od średniej dla powiatu żarskiego i wyraźnie niższy (ponad 2–krotnie) od wartości charakteryzującej województwo lubuskie. W przypadku budownictwa indywidualnego różnice we wskaźnikach spłaszczyły się, ale nadal były nieco niższe w stosunku do województwa. Warto zaznaczyć, że w tym przypadku (budownictwo indywidualne) wskaźnik dla samego miasta Jasień był już wyższy także od średniej dla całego regionu lubuskiego. Przez analogię adekwatnie kształtują się wskaźniki odnośnie nowych izb mieszkalnych. Przeciętna powierzchnia nowo oddanego mieszkania w gminie Jasień, a zwłaszcza w mieście, była wyższa zarówno od wartości charakteryzującej powiat jak i (głównie) województwo, przede wszystkim ze względu na fakt, że w odróżnieniu od porównywanych jednostek wszystkie nowe mieszkania w gminie były oddane w systemie budownictwa jednorodzinnego, charakteryzującego się zazwyczaj większą powierzchnią użytkową od mieszkań w budynkach wielorodzinnych. Wskaźniki obejmujące przeciętną powierzchnię nowo oddanego mieszkania tylko w budownictwie indywidualnym oznaczają, że średnia dla gminy Jasień była wyższa już tylko od wskaźnika dla całego regionu, jednakże nie były to duże różnice. Warto zaznaczyć, że powyższe wskaźniki w odniesieniu do samego miasta kształtowały się korzystniej od średniej dla całej gminy w każdej z analizowanych kategorii.

Należy nadmienić, że wskaźniki zaprezentowane dla 2019 roku nie są tylko obrazem sytuacji w danym roku, ale także odzwierciedleniem dłuższych tendencji. Pomimo tego, że gmina Jasień jest potencjalnie atrakcyjnym miejscem pod względem osadnictwa, nie przekłada się to na liczbę nowych mieszkań oddanych do użytku, chociażby na skalę zbliżoną do przeciętnych w powiecie czy województwie (wskaźnik na 1000 mieszkańców) obserwowaną w ostatnich 20 latach. Należy więc promować osadnicze walory gminy, w tym tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, licząc z jednej strony na uniknięcie odpływu własnej społeczności, a z drugiej na napływ nowych osadników, najlepiej w wieku produkcyjnym i rozrodczym, co nie jest bez znaczenia ze względu na niekorzystne wskaźniki demograficzne. Jednocześnie wskazane jest prowadzenie wyważonej polityki w zakresie wyznaczania miejsc pod budownictwo mieszkaniowe. Zbytnie nasycenie możliwości realizacji zabudowy mieszkaniowej w poszczególnych jednostkach osadniczych może skutkować mniejszym zainteresowaniem ze strony potencjalnych osadników, a więc obniżyć wartość gruntów i wpłynąć niekorzystnie na finanse gminy, np.: ze względu na nieuzasadnioną konieczność rozbudowy infrastruktury technicznej.

5. STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA.

5. 1. Struktura użytkowania gruntów.

TABELA 89: Gmina Jasień użytkowanie gruntów w ha w 2021 roku[83].

Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
Razem	W tym:					
	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
4612,6661	3083,5460	2,9611	1317,6994	208,4596	6984,3813	1073,2751

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

Użytki rolne stanowią 36,41 % ogólnej powierzchni gminy, lasy i grunty leśne 55,12 %, a pozostałe grunty i nieużytki 8,47 %. Natomiast struktura użytków rolnych kształtuje się w następujący sposób:

- grunty orne – 66,85 %;
- sady – 0,06 %;
- łąki – 28,57 %;
- pastwiska – 4,52 %.

RYCINA 15: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów w 2021 roku[84].

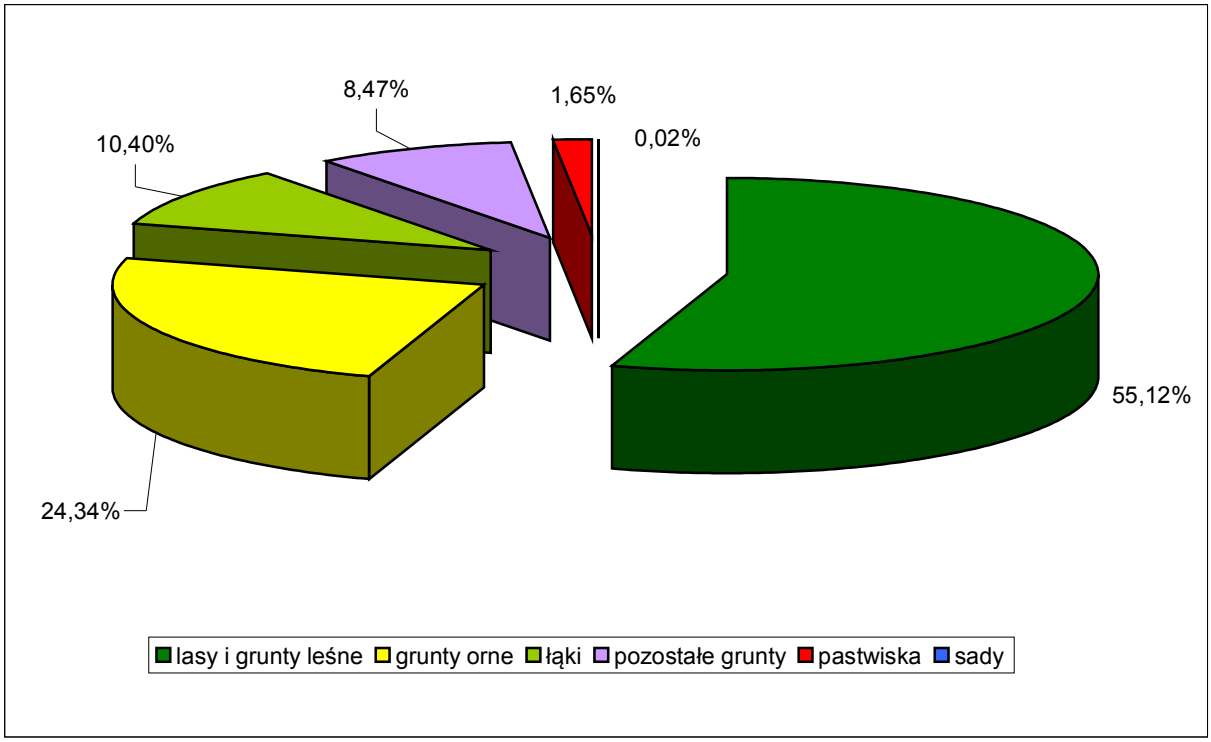

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

[83] Według ewidencji gruntów, 2021.
[84] Według ewidencji gruntów, 2021.

TABELA 90: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów (w %).

Jednostka administracyjna	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
	Razem	w tym					
		grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
Gmina Jasień[85]	**36,41**	***66,85***	***0,06***	***28,57***	***4,52***	**55,12**	**8,47**
Powiat Żarski[86]	35,63	*70,09*	*0,24*	*20,90*	*8,76*	55,48	8,89
Województwo Lubuskie[87]	38,40	*74,43*	*0,46*	*18,56*	*6,55*	50,91	10,69

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021 i GUS, 2021.

RYCINA 16: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów (w %)[88].

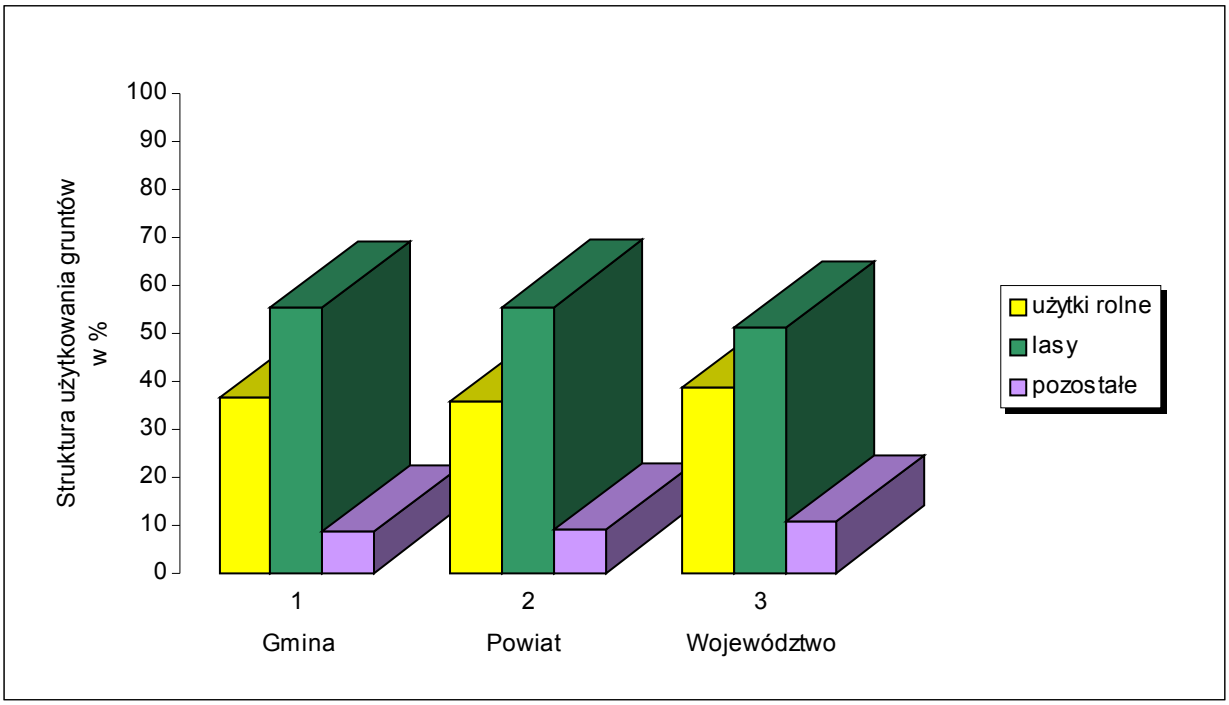

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021 i GUS, 2021.

Z powyższej ryciny i tabeli wynika, że struktura użytkowania gruntów w gminie Jasień niemal nie różni się od uwarunkowań charakteryzujących powiat żarski i całe województwo lubuskie. Na terenie gminy udział lasów i gruntów leśnych jest tożsamy ze średnią w powiecie i nieznacznie wyższy od średniej w województwie. Udział użytków rolnych jest w gminie Jasień nieznacznie wyższy od wskaźnika przyporządkowanego dla powiatu i również nieznacznie, ale tym razem niższy od wskaźnika dla województwa. Udział kategorii określonej jako „pozostałe grunty i nieużytki", w skład których wchodzą między innymi: obszary zabudowy mieszkaniowej, tereny

[85] Według ewidencji gruntów, 2021.
[86] 2014 rok według GUS 2021.
[87] 2019 rok według GUS 2021.
[88] Gmina Jasień – według ewidencji gruntów 2021, Powiat Żarski – 2014 rok, według GUS 2021, Województwo Lubuskie – 2019 rok, według GUS 2021.

przemysłowe, place, ulice, tereny kolejowe, skwery, parki, wody powierzchniowe, stawy, rowy, nieużytki, itp., jest nieznacznie niższy od obu porównywanych jednostek. Spośród użytków rolnych wszędzie zdecydowanie dominują grunty orne, przy czym w gminie Jasień jest ich stosunkowo najmniej, podobnie jak sadów i pastwisk; wyraźnie wyższy w gminie jest zaś udział łąk.

TABELA 91: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów w 2021 roku[89].

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Struktura w %
Grunty orne	3083,5460	24,34
Użytki zielone	1529,1201	12,07
Grunty pod stawami	36,4510	0,29
Rowy	63,1167	0,50
Wody powierzchniowe płynące	51,1248	0,40
Wody powierzchniowe stojące	0,4200	0,003
Lasy	6984,3813	55,12
Zadrzewienia i zakrzewienia	74,9797	0,59
Użytki ekologiczne	105,8721	0,84
Użytki rolne zabudowane	145,9613	1,15
Tereny mieszkaniowe	58,8695	0,46
Tereny przemysłowe	35,5837	0,28
Inne tereny zabudowane	26,2874	0,21
Zurbanizowane tereny niezabudowane	21,8489	0,17
Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe	24,2610	0,19
Użytki kopalne	2,3758	0,02
Drogi i tereny pod budowę dróg	305,2090	2,41
Tereny kolejowe	94,2664	0,74
Inne tereny komunikacyjne	0,1840	0,001
Nieużytki	25,8332	0,20
Tereny różne	0,6306	0,005
Suma	**12670,3225[90]**	**100,00**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

[89] Według ewidencji gruntów, 2021.
[90] Powierzchnia ewidencyjna.

TABELA 92: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów według obrębów w ha w 2021 roku[91].

Wyszczególnienie	Jasień	Bieszków	Bronice	Budziechów	Golin	Guzów	Jabłoniec	Jasionna	Jurzyn	Lipsk Żarski	Lisia Góra	Mirkowice	Roztoki	Świbna	Wicina	Zabłocie	Zieleniec
Grunty orne	159,89	100,93	185,81	326,18	241,36	218,01	311,43	113,42	91,58	232,18	121,31	126,72	42,27	137,80	194,05	428,20	52,42
Użytki zielone	52,25	42,98	49,95	185,39	56,40	157,35	73,32	24,28	39,18	46,26	65,17	163,18	63,16	29,12	188,94	271,95	20,24
Wody powierzchniowe[92]	4,52	0,20	0,02	2,41	–	3,06	2,02	0,28	0,09	3,41	0,34	3,88	8,42	6,06	7,34	9,50	–
Grunty pod stawami	–	0,43	–	11,93	2,35	–	–	–	–	2,52	4,44	12,91	0,34	0,12	–	1,32	0,09
Rowy	1,71	2,36	1,86	10,27	2,20	4,30	5,32	1,24	0,18	3,13	3,52	6,32	5,02	2,02	5,23	7,88	0,57
Lasy	49,33	190,07	37,12	494,87	71,67	369,35	580,47	205,01	526,96	276,96	330,37	470,45	472,02	330,28	63,54	2506,53	9,40
Zadrzewienia i zakrzewienia	7,11	0,02	2,20	1,63	4,37	2,48	5,74	0,40	0,90	0,24	1,70	22,76	7,79	2,45	4,10	11,07	0,02
Użytki ekologiczne	–	–	–	13,47	–	92,40	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Użytki rolne zabudowane	7,05	9,53	5,62	13,90	7,88	10,04	14,24	2,93	3,26	8,18	14,60	10,15	4,62	5,49	9,28	17,04	2,15
Tereny mieszkaniowe	44,15	0,28	0,62	4,98	0,37	0,43	0,50	1,06	0,24	1,32	0,61	0,80	0,64	0,74	0,56	1,29	0,30
Tereny przemysłowe	34,32	0,05	–	1,14	–	0,04	–	–	0,01	0,01	0,01	–	0,01	0,01	–	–	–
Inne tereny zurbanizowane[93]	43,83	2,11	1,46	4,30	3,20	2,67	1,91	1,51	0,63	2,10	0,79	0,12	0,99	3,35	3,89	1,59	0,33
Drogi	40,84	12,28	16,66	24,22	11,26	22,45	22,28	8,13	7,02	16,35	13,17	19,91	8,70	16,45	16,56	44,80	4,12
Tereny kolejowe	28,99	8,64	–	14,69	–	–	27,47	–	–	3,59	–	10,88	–	–	–	–	–
Inne tereny komunikacyjne	0,18	–	–	–	–	0,01	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nieużytki	2,29	0,19	0,89	4,75	1,50	1,54	5,71	0,94	0,13	0,90	0,35	5,28	0,69	0,40	0,10	0,17	–
Tereny różne	0,07	–	–	0,01	–	–	0,34	–	–	–	–	–	–	0,21	–	–	–
Suma (ha)	**476,53**	**370,07**	**302,22**	**1114,13**	**402,55**	**884,11**	**1050,74**	**359,19**	**670,18**	**597,15**	**556,38**	**853,36**	**614,65**	**534,50**	**493,59**	**3301,33**	**89,63**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

[91] Według ewidencji gruntów, 2021.
[92] Grupa ta oznacza: grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi.
[93] Grupa ta oznacza: inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i użytki kopalne.

TABELA 93: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów według obrębów w % w 2021 roku[94] (I).

Wyszczególnienie	Jasień	Bieszków	Bronice	Budziechów	Golin	Guzów	Jabłoniec	Jasionna	Jurzyn	Lipsk Żarski	Lisia Góra	Mirkowice	Roztoki	Świbna	Wicina	Zabłocie	Zieleniec
Grunty orne	33,55	27,27	61,48	29,28	59,96	24,66	29,64	31,57	13,66	38,88	21,80	14,85	6,88	25,78	39,31	12,97	58,49
Użytki zielone	10,96	11,61	16,53	16,64	14,01	17,80	6,98	6,76	5,85	7,75	11,71	19,12	10,28	5,45	38,28	8,24	22,58
Wody powierzchniowe[95]	0,95	0,05	0,01	0,22	–	0,35	0,19	0,08	0,01	0,57	0,06	0,45	1,37	1,13	1,49	0,29	–
Grunty pod stawami	–	0,12	–	1,07	0,58	–	–	–	–	0,42	0,80	1,51	0,06	0,02	–	0,04	0,10
Rowy	0,36	0,64	0,61	0,92	0,55	0,49	0,51	0,35	0,03	0,52	0,63	0,74	0,82	0,38	1,06	0,24	0,64
Lasy	10,35	51,36	12,28	44,42	17,80	41,78	55,24	57,08	78,63	46,38	59,38	55,13	76,79	61,79	12,87	75,92	10,48
Zadrzewienia i zakrzewienia	1,49	0,01	0,73	0,15	1,09	0,28	0,55	0,11	0,13	0,04	0,31	2,67	1,27	0,46	0,83	0,34	0,02
Użytki ekologiczne	–	–	–	1,21	–	10,45	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Użytki rolne zabudowane	1,48	2,57	1,86	1,25	1,96	1,14	1,35	0,82	0,49	1,37	2,62	1,19	0,75	1,03	1,88	0,52	2,40
Tereny mieszkaniowe	9,26	0,07	0,21	0,45	0,09	0,05	0,05	0,29	0,04	0,22	0,11	0,09	0,10	0,14	0,11	0,04	0,33
Tereny przemysłowe	7,20	0,01	–	0,10	–	0,005	–	–	0,001	0,002	0,001	–	0,001	0,001	–	–	–
Inne tereny zurbanizowane[96]	9,20	0,57	0,48	0,39	0,79	0,30	0,18	0,42	0,09	0,35	0,14	0,01	0,16	0,63	0,79	0,05	0,37
Drogi	8,57	3,32	5,51	2,17	2,80	2,54	2,12	2,26	1,05	2,74	2,37	2,33	1,41	3,08	3,36	1,36	4,60
Tereny kolejowe	6,08	2,33	–	1,32	–	–	2,61	–	–	0,60	–	1,27	–	–	–	–	–
Inne tereny komunikacyjne	0,04	–	–	–	–	0,0005	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nieużytki	0,48	0,05	0,30	0,43	0,37	0,17	0,54	0,26	0,02	0,15	0,06	0,62	0,11	0,07	0,02	0,01	–
Tereny różne	0,01	–	–	0,001	–	–	0,03	–	–	–	–	–	–	0,04	–	–	–
Suma (%)	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

[94] Według ewidencji gruntów, 2021.
[95] Grupa ta oznacza: grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi.
[96] Grupa ta oznacza: inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i użytki kopalne.

TABELA 94: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów według obrębów w % w 2021 roku[97] (II) – udział w stosunku do ogólnej powierzchni danego użytku.

Wyszczególnienie	Jasień	Bieszków	Bronice	Budziechów	Golin	Guzów	Jabłoniec	Jasionna	Jurzyn	Lipsk Żarski	Lisia Góra	Mirkowice	Roztoki	Świbna	Wicina	Zabłocie	Zieleniec
Grunty orne	5,19	3,27	6,03	10,58	7,83	7,07	10,10	3,68	2,97	7,53	3,93	4,11	1,37	4,47	6,29	13,89	1,70
Użytki zielone	3,42	2,81	3,27	12,12	3,69	10,29	4,79	1,59	2,56	3,03	4,26	10,67	4,13	1,90	12,36	17,78	1,32
Wody powierzchniowe[98]	8,77	0,39	0,04	4,68	–	5,93	3,92	0,54	0,17	6,62	0,66	7,53	16,34	11,76	14,23	18,42	–
Grunty pod stawami	–	1,18	–	32,73	6,45	–	–	–	–	6,91	12,18	35,42	0,94	0,33	–	3,62	0,25
Rowy	2,71	3,73	2,94	16,28	3,49	6,81	8,43	1,96	0,29	4,97	5,58	10,01	7,95	3,19	8,28	12,48	0,90
Lasy	0,71	2,72	0,53	7,09	1,03	5,29	8,31	2,94	7,54	3,97	4,73	6,74	6,76	4,73	0,91	35,89	0,13
Zadrzewienia i zakrzewienia	9,48	0,03	2,94	2,18	5,83	3,31	7,65	0,53	1,20	0,32	2,27	30,35	10,38	3,27	5,47	14,77	0,03
Użytki ekologiczne	–	–	–	12,72	–	87,28	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Użytki rolne zabudowane	4,83	6,53	3,85	9,52	5,40	6,88	9,75	2,01	2,24	5,61	10,00	6,96	3,17	3,76	6,36	11,67	1,47
Tereny mieszkaniowe	74,99	0,47	1,06	8,45	0,62	0,72	0,85	1,80	0,41	2,25	1,03	1,37	1,08	1,26	0,94	2,19	0,51
Tereny przemysłowe	96,46	0,14	–	3,20	–	0,11	–	–	0,03	0,03	0,01	–	0,01	0,01	–	–	–
Inne tereny zurbanizowane[99]	58,62	2,82	1,96	5,75	4,28	3,57	2,56	2,02	0,85	2,80	1,06	0,15	1,32	4,48	5,21	2,12	0,44
Drogi	13,38	4,02	5,46	7,93	3,69	7,36	7,30	2,66	2,30	5,36	4,32	6,52	2,85	5,39	5,43	14,68	1,35
Tereny kolejowe	30,76	9,17	–	15,58	–	–	29,14	–	–	3,81	–	11,54	–	–	–	–	–
Inne tereny komunikacyjne	97,61	–	–	–	–	2,39	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nieużytki	8,87	0,74	3,46	18,39	5,81	5,96	22,11	3,64	0,50	3,48	1,35	20,45	2,66	1,55	0,38	0,65	–
Tereny różne	11,15	–	–	0,94	–	–	53,92	–	–	–	–	–	–	34,00	–	–	–
Udział (%) danego obrębu	**3,76**	**2,92**	**2,39**	**8,79**	**3,18**	**6,98**	**8,29**	**2,83**	**5,29**	**4,71**	**4,39**	**6,74**	**4,85**	**4,22**	**3,90**	**26,06**	**0,71**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

[97] Według ewidencji gruntów, 2021.
[98] Grupa ta oznacza: grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi.
[99] Grupa ta oznacza: inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i użytki kopalne.

Z powyższego zestawienia wynika, że największy odsetek użytków rolnych (grunty orne i użytki zielone) w stosunku do ogólnej powierzchni danego obrębu występuje na terenie obrębów: Zieleniec (81,06 %), Bronice (78,01 %), Wicina (77,59 %) i Golin (73,97 %), zaś najniższy jest w obrębach: Roztoki (17,15 %), Jurzyn (19,51 %) i Zabłocie (21,21 %). Najwyższy odsetek lasów i gruntów leśnych występuje na terenie obrębów: Jurzyn (78,63 %), Roztoki (76,79 %) i Zabłocie (75,95 %), zaś najniższy jest w obrębach: Jasień (10,35 %), Zieleniec (10,48 %), Bronice (12,28 %), Wicina (12,87 %) i Golin (17,80 %). Z powyższego zestawienia wynika, że w każdym obrębie występują tereny leśne. Stosunkowo najwięcej zadrzewień i zakrzewień jest w obrębie Mirkowice (2,67 %). W pozostałych obrębach udział ten wynosi mniej niż 1 %, a najniższy, nawet poniżej 0,1 %, jest w Bieszkowie (0,01 %), Zieleńcu (0,02 %) i Lipsku Żarskim (0,04 %). Użytki ekologiczne występują tylko w obrębach Guzów (10,45 %) i Budziechów (1,21 %). Najwięcej wód w postaci wód powierzchniowych płynących i stojących, stawów oraz rowów występuje na terenie obrębów: Mirkowice (2,71 %), Wicina (2,55 %), Roztoki (2,24%), Budziechów (2,21 %), Świbna (1,53 %) i Lipsk Żarski (1,52 %). W pozostałych obrębach wskaźnik ten wynosi mniej niż 1,5 %, a najniższy, poniżej 0,5 % jest w obrębach Jurzyn (0,04 %) i Jasionna (0,42 %). Największy odsetek terenów zabudowanych i zurbanizowanych, rozumianych jako użytki rolne zabudowane, tereny mieszkaniowe, tereny przemysłowe oraz inne tereny zurbanizowane, występuje na terenie obrębu Jasień (27,14 %). W pozostałych obrębach, za wyjątkiem Bieszkowa (3,23 %) i Zieleńca (3,10 %), wskaźnik ten wynosi mniej niż 3 %, a najniższy, poniżej 1 % jest w obrębach Zabłocie (0,60 %) i Jurzyn (0,62 %). Najwięcej terenów komunikacyjnych (drogi) występuje w obrębach Jasień (8,57 %) i Bronice (5,51 %). W pozostałych obrębach, za wyjątkiem Jurzyna (1,05 %), Zabłocia (1,36 %) i Roztoków (1,41 %), wskaźnik ten przekracza przynajmniej 2 %. Najwięcej terenów kolejowych występuje w obrębach: Jasień (6,08 %), Jabłoniec (2,61 %), Bieszków (2,33 %), Budziechów (1,32 %), Mirkowice (1,27 %) i Lipsk Żarski (0,60 %). W pozostałych obrębach tereny kolejowe nie występują w ogóle. Najwięcej nieużytków i terenów różnych występuje w obrębach: Mirkowice (0,62 %), Jabłoniec (0,58 %) i Jasień (0,50 %), zaś najmniej, nawet poniżej 0,1 %, w obrębach: Zabłocie (0,01 %), Jurzyn i Wicina (po 0,02 %), Bieszków (0,05 %) i Lisia Góra (0,06 %). W obrębie Zieleniec nieużytki nie występują w ogóle, zaś tereny różne są tylko w obrębach: Jasień, Budziechów, Jabłoniec i Świbna.

Ostatnia z serii tabel prezentujących strukturę użytkowania gruntów w gminie Jasień dotyczy odsetka użytków danej kategorii według obrębów w stosunku do ogólnej powierzchni tej kategorii w całej gminie. Na podstawie powyższych danych obserwujemy między innymi, że w największym powierzchniowo obrębie Zabłocie, które zajmuje 26,06 % powierzchni całej gminy, zlokalizowanych jest 13,89 % wszystkich gruntów ornych, 17,78 % użytków zielonych, 18,42 % wód powierzchniowych płynących i stojących, 35,89 % lasów, 11,67 % użytków rolnych zabudowanych i 14,68 % dróg. W drugim co do wielkości obrębie czyli Budziechowie, który obejmuje 8,79 % powierzchni całej gminy, zlokalizowanych jest 16,28 % wszystkich rowów. Dominujący udział użytków w mieście Jasień, które zajmuje tylko 3,76 % powierzchni całej gminy, dotyczy 74,99 % wszystkich terenów mieszkaniowych, 96,46 % terenów przemysłowych, 58,62 % innych terenów zurbanizowanych, 30,76 % terenów kolejowych i 97,61 % innych terenów komunikacyjnych. Ponadto w Jabłońcu jest 22,11 % wszystkich nieużytków i 53,92 % terenów różnych, w Guzowie 87,28 % użytków ekologicznych, a w Mirkowicach występuje 35,39 % stawów i 38,16 % zadrzewień i zakrzewień, w Budziechowie 16,98 % rowów, w Guzowie 87,28 % użytków ekologicznych, zaś w Mirkowicach 35,42 % stawów i 30,35 % zadrzewień i zakrzewień.

5. 2. Struktura własnościowa gruntów.

Zdecydowana większość gruntów (64,68 %) na terenie gminy Jasień jest własnością Skarbu Państwa, z czego najwięcej (86,57 % z ogółu gruntów państwowych) stanowią tereny w zarządzie Lasów Państwowych. Własnością osób fizycznych jest blisko 1/3 gruntów (28,04 %), z czego aż 73,25 % to grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych. Grunty komunalne stanowią tylko nieznaczną ilość (3,11 %) z ogółu gruntów w gminie Jasień. Dość wyraźnie zaznaczoną pozycję stanowią także grunty spółek prawa handlowego (3,21 %). Pozostałe pozycje zajmują grunty: powiatów (0,54 %), województw (0,38 %), kościołów i związków wyznaniowych (0,01 %) oraz inne (0,03 %), ale ich łączny udział wynosi zaledwie 0,96 %.

Na terenie samego miasta struktura własnościowa gruntów przedstawia się inaczej. Dominują grunty osób fizycznych (35,92 %), z czego 59,06 % to grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych. Kolejne, zbliżone do siebie pozycje, zajmują grunty komunalne (28,36 %) i grunty Skarbu Państwa (27,94 %). Grunty województw i powiatów stanowią 3,36 % (odpowiednio 2,10 % i 1,26 %), a własnością spółek prawa handlowego jest 3,57 % gruntów. Zestawienie uzupełniają grunty inne niż wyżej wymienione, które obejmują 0,84 % ogółu.

TABELA 95: Gmina Jasień – własność gruntów w 2021 roku.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha[100]		Struktura w %	
	ogółem	miasto	ogółem	miasto
Grunty Skarbu Państwa ogółem	**8174**	133	**64,68**	27,94
Państwowe Gospodarstwa Leśne	***7076***	*43*	***86,57***	*32,33*
Zasób własności rolnej Skarbu Państwa	***884***	*24*	***10,81***	*18,05*
Pozostałe grunty Skarbu Państwa	***214***	*66*	***2,62***	*49,62*
Grunty województw	**48**	10	**0,38**	2,10
Grunty Powiatów	**68**	6	**0,54**	1,26
Grunty komunalne	**393**	135	**3,11**	28,36
Grunty osób fizycznych	**3544**	171	**28,04**	35,92
wchodzące w skład gospodarstw rolnych	***2596***	*101*	***73,25***	*59,06*
nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	***948***	*70*	***26,75***	*40,94*
Grunty spółek prawa handlowego	**406**	17	**3,21**	3,57
Grunty spółdzielni	**–**	**–**	**–**	**–**
Grunty kościołów, związków wyznaniowych	**1**	**–**	**0,01**	**–**
Grunty inne niż wymienione	**4**	4	**0,03**	0,84

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

[100] Powierzchnia ewidencyjna według ewidencji gruntów, 2021.

RYCINA 17: Gmina Jasień – struktura własności gruntów w 2021 roku[101].

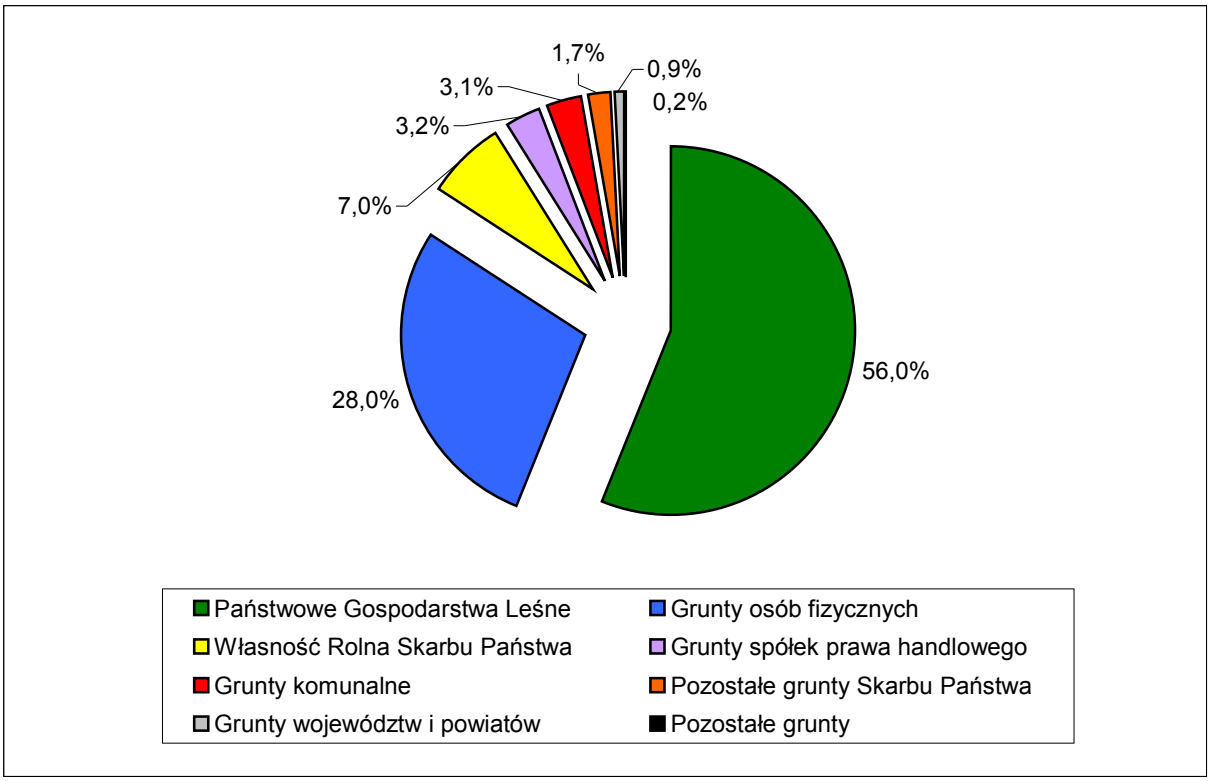

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

5. 3. Struktura przestrzenna.

5.3.1. Tereny miejskie.

Miasto Jasień obejmuje obecnie obszar o powierzchni geodezyjnej wynoszącej 479 ha. Posiada ono koncentryczny układ przestrzenny z trójbocznym placem pełniącym rolę rynku, który stanowi najcenniejszy zespół przestrzenny w gminie, wzbogacony interesującą, historycznie ukształtowaną, zwartą zabudową i zespołem pałacowo – parkowym oraz położonym w centrum rynku kościołem. Południową część miasta zajmuje pierwotna wieś – ulicówka (ul. Żarska).

Tereny zabudowy mieszkaniowej tworzą osiedla o różnej gęstości zaludnienia usytuowane wokół rynku. Centralna część miasta to najstarsza zabudowa wielorodzinna, datowana na XIX wiek, usytuowana na historycznych działkach przy rynku (ulice: Jana Pawła II, Piątkowskiego, Plac Wolności) i wychodzących od niego głównych ulicach (XX–lecia, Konstytucji 3 Maja, Kościelna, Kościuszki oraz pobocznych). Są to budynki dwu i trzykondygnacyjne. Zabudowa wielorodzinna sprzed 1945 roku usytuowana jest także wzdłuż ulic stanowiących przedłużenie wyżej wymienionych dróg, to jest: Kolejowej, Lubskiej, Obrońców, Okrzei, Powstańców Warszawy, Waryńskiego i Żarskiej. Zabudowa wielorodzinna o dużej intensywności (tak zwana „wielka płyta”) tworzy większe, wyraźne zespoły pomiędzy ulicami XX–lecia i Wąską, sąsiadując bezpośrednio z rynkiem, oraz w dość izolowanej formie w rejonie ulic Tenisowej i Żeromskiego na wschodnich obrzeżach miasta. Zabudowa o niskim wskaźniku intensywności, przeważnie jednorodzinna, a także jednorodzinno – usługowa i jednorodzinno – rzemieślnicza, powstała przed 1945 rokiem i współcześnie, obejmuje pozostałą, zajętą przez osadnictwo

[101] Według ewidencji gruntów, 2021.

mieszkaniowe, część miasta. Szczególnie koncentruje się wzdłuż ulic: I Armii (zachód), Akacjowej (północ), Sienkiewicza (południe) oraz pomiędzy Okrzei i Żarską (wschód), harmonijnie otaczając tereny zabudowy śródmiejskiej. Stan techniczny zabudowy na terenie miasta jest na ogół dobry, wyjątek stanowi najstarsza substancja mieszkaniowa sprzed 1945, a nawet sprzed 1918 roku (głównie wielorodzinna), gdzie w części stan techniczny budynków jest średni, a często zły. Stwierdza się konieczność jej przebudowy (rewitalizacji).

Wyraźnie zaznaczoną powierzchnię miasta, tworząc odrębną jednostkę o funkcjach produkcyjno – technicznych, zajmuje zabudowa zakładów przemysłowych w rejonie ul. Przemysłowej (na północny – wschód od rynku). Kolejne, mniejsze zespoły zabudowy o charakterze przemysłowym to północne (ulice Lubska i Tarnopolska), wschodnie (ulice Kolejowa i Żeromskiego) i południowe (ul. Krucza) obrzeża miasta. Bazy, składy i magazyny to głównie południowo – wschodnia część miasta w rejonie ul. Żarskiej i obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287. Wszystkie zespoły o charakterze produkcyjnym, poza ul. Tarnopolską i rejonem obwodnicy, zostały ukształtowane już przed 1945 rokiem.

Ofertę usług rynkowych tworzy przede wszystkim handel, w tym wielkopowierzchniowy. Większe, wolnostojące obiekty handlowe zlokalizowane są w centralnej (ul. Graniczna) i południowej (ul. Sienkiewicza) części miasta. Pozostałe obiekty handlowe są znacznie mniejsze, najczęściej trwale wkomponowane w zabudowę, niezbyt rozproszone i koncentrują się głównie w rejonie rynku, który pełni rolę centrum usługowego, co zapewnia lepszą obsługę mieszkańców oraz zwiększa prestiż tego rejonu miasta. Mniejsze zespoły usług komercyjnych zlokalizowane są także w rejonie osiedli mieszkaniowych i wzdłuż obwodnicy (stacja paliw). Usługi publiczne zlokalizowane są w wielu rejonach miasta, nie tworząc tym samym zwartej strefy. Magistrat zajmuje budynek przy ul. XX–lecia, zaś największe obiekty usług publicznych (szkoły podstawowe) zlokalizowane są na obrzeżach centrum, w zachodniej części miasta (ulice Konopnickiej i Podmokła). Przedszkole zlokalizowane jest przy ul. Ogrodowej, wewnątrz osiedla zwartej zabudowy mieszkaniowej pomiędzy ulicami Okrzei i Żarską.

Istniejące zasoby zieleni miejskiej to przede wszystkim park w rejonie ul. Parkowej (pomiędzy ulicami Kolejową i Okrzei) oraz Górka Flöthera w północnej części miasta. W mniejszym stopniu funkcję tę pełnią także ogrody działkowe w rejonie ul. Działkowej. Funkcje terenów rekreacyjnych, umożliwiających aktywny wypoczynek mieszkańcom, pełni wspomniana Górka Flöthera, a także sąsiadujące z nią przez tory kolejowe, wypełnione wodą, dawne wyrobisko po eksploatacji kopalin (łowisko Polskiego Związku Wędkarskiego), kompleksy sportowe położone przy placówkach szkolnych i przy ul. Żarskiej (stadion) oraz pobliskie tereny leśne. Rewitalizacji wymaga teren po byłym ośrodku sportu i rekreacji w rejonie ul. Okrzei, będący naturalnym, wschodnim skrzydłem parku miejskiego. Korytarzem ekologicznym na skalę lokalną jest przepływająca przez miasto na długości około 3 km rzeka Lubsza. Generalnie przepływa ona z południa na północ, często zmieniając kierunek, np.: w pobliżu centralnych rejonów miasta. Zakończone prace modernizacyjne związane z regulacją koryta rzeki otwierają możliwość choć częściowego zagospodarowania jej brzegów na cele wypoczynkowe i rekreacyjne (ciągi piesze, ścieżki rowerowe). Rolę mniejszego korytarza ekologicznego pełni także rzeka Makówka, opływająca miasto wzdłuż jego zachodnich i północnych granic. System obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody pełnią formalnie Obszar Chronionego Krajobrazu „Wschodnie Okolice Lubska" oraz Obszar Natura 2000 „Dolina Lubszy" (PLH 080057). Jednakże OChK obejmuje tylko część nasypu po nieczynnej linii kolejowej nr 282 (kolejowy teren zamknięty), tereny leśne, zabudowania mieszkaniowe i gospodarcze oraz ujęcia wody w rejonie ulic Wodnej i Zacisze, zaś Natura 2000 obejmuje tylko fragment nasypu po nieczynnej linii kolejowej nr 282 wraz z tunelem, którym płynie rzeka Lubsza (kolejowy teren zamknięty). Oba obszary objęte ochroną koncentrują się zatem wyłącznie na południowo – wschodnich i wschodnich obrzeżach miasta. Ponadto bezpośrednio przez obszar miasta (zachodnie i południowe obrzeża poniżej obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287 oraz południowo – wschodnie i wschodnie obrzeża w rejonie kompleksów leśnych i linii

kolejowych nr 275 i 282) przebiega korytarz ekologiczny „GKZ3 – Łużyce". Istniejące zasoby „zielonej infrastruktury" w samym mieście płynnie uzupełniają rozległe kompleksy leśne, sąsiadujące bezpośrednio z jego zachodnimi, południowymi i wschodnimi granicami.

Podstawowy układ komunikacyjny miasta tworzy, biegnąca po jego południowych i zachodnich obrzeżach, obwodnica w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287. Usprawniając ruch tranzytowy, odciąża ona centrum miasta przed nadmiernym ruchem pojazdów. Ulice: Graniczna, Kolejowa, Kościuszki, ks. Tytusa Korczyka, Lubska, Przemysłowa, Sienkiewicza, Tarnopolska, XX–lecia i Żarska stanowią podstawową oś komunikacyjną wewnątrz miasta i przebiegają przez najbardziej ruchliwą jego część. Pozostałe ulice stanowią uzupełniającą sieć komunikacyjną. Już w połowie XIX wieku na północnych i wschodnich obrzeżach miasta przeprowadzono linie kolejowe relacji Wrocław – Gubinek i Jasień – Miłkowice. Po formalnie zamykających rozwój miasta w tych kierunkach liniach kolejowych obecnie nie prowadzi się żadnych przewozów. System kluczowej infrastruktury technicznej uzupełniają napowietrzna linia elektroenergetyczna o napięciu 110 kV oraz gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150 (ze stacją redukcyjno – pomiarową Iº przy ul. Granicznej), przebiegające równolegle do siebie wzdłuż zachodnich granic miasta (po zachodniej stronie obwodnicy).

Wschodnie i południowe otoczenie terenów zajętych przez osadnictwo stanowią kompleksy leśne, zaś zachodnie i północne – użytki rolne, zwłaszcza grunty orne (częściowo zajęte jeszcze przez uprawy) i nieużytkowane rolniczo łąki.

5.3.2. Tereny wiejskie.

Zasadniczą cechą struktury sieci osadniczej poza miastem jest jej wysoki stopień rozproszenia, mający niekorzystny wpływ na kształtowanie warunków socjalno – bytowych społeczności wiejskiej. Sieć osadniczą tworzy tu aż 17 niedużych wsi i żadna z nich nie przekracza 400 mieszkańców. Do większych miejscowości (powyżej 300 mieszkańców) zaliczyć można jedynie Budziechów i Zabłocie, natomiast aż 5 wsi (Jasionna, Jurzyn, Lipsk Żarski i Zieleniec) to jednostki bardzo małe, poniżej 100 mieszkańców. We wszystkich wsiach dominuje zabudowa zagrodowa znajdująca się w stanie technicznym średnim, a niekiedy złym. Podstawowym założeniem poprawy warunków mieszkaniowych jest zachowanie i modernizacja istniejących zasobów oraz realizacja nowego budownictwa mieszkaniowego. W miejscowościach położonych najbliżej Jasienia (Bieszków, Budziechów, Jabłoniec, Lisia Góra, Mirkowice) od kilkunastu lat rozwija się zabudowa jednorodzinna, będąca konsekwencją ruchów migracyjnych miasto – wieś. Współczesna zabudowa powstaje głównie na ich obrzeżach, a także wypełniając luki w zabudowie. W rejonie najmniejszych wsi rozwija się zabudowa letniskowa i rezydencjonalna. Nieliczny program usługowy (głównie drobny handel), aczkolwiek wzbogacony usługami publicznymi (kultura, edukacja), będący pochodną potencjału demograficznego danej miejscowości, rozmieszczony jest w większości z nich wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Same centra większych i średnich wsi tworzą dość zwartą, regularną zabudowę obustronną danych dróg. Nie występują tu zabudowania mieszkaniowe wielorodzinne w formie kamienic. Zabudowania wielorodzinne występują głównie w formie wyodrębnionych, pojedynczych bloków (Budziechów, Jaryszów, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Mirkowice i Świbna). W centrach miejscowości Budziechów, Jabłoniec i Wicina wyróżniają się kościoły wraz z historycznym otoczeniem. Układy Budziechowa, Golina, Jasionnej i Świbnej uzupełniają zespoły pałacowe i dworskie, a Bieszkowa, Bronic, Budziechowa, Golina, Jaryszowa, Jasionnej, Jurzyna, Lipska Żarskiego, Lisiej Góry, Mirkowic, Świbnej i Zabłocia – folwarki. Zespoły pałacowe i dworskie oraz większość folwarków pozostają obecnie w zaniedbaniu. Wszystkie wsie wykazują jeszcze historycznie ukształtowaną, dużą zwartość zabudowy.

Wiodącą funkcję przestrzenną jak i gospodarczą pełnią rolnictwo i leśnictwo. Zabudowa związana z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych występuje niemal w każdej miejscowości, głównie na ich obrzeżach. Funkcje towarzyszące i uzupełniające tworzą usługi i drobna wytwórczość, lokalizujące się przede wszystkim w Budziechowie. Nie występują tu większe zakłady produkcyjne (przetwórstwo przemysłowe), a wyjątkiem są wsie Lisia Góra i Zabłocie gdzie funkcjonują podmioty związane z przemysłem drzewnym (tartaki). Odkrywkowa działalność górnicza, związana z wydobyciem surowców ilastych ceramiki budowlanej, występuje we wsi Jabłoniec. Wielkopowierzchniowe użytki rolne, tworzące zwarte kompleksy w południowej i północnej części gminy, w znacznej większości o niskich klasach bonitacyjnych, wykorzystywane są przede wszystkim jako grunty orne, rzadziej jako łąki i pastwiska. Większe kompleksy łąk, głównie użytkowanych ekstensywnie, występują w północnej części gminy. Na części z nich w rejonie Wiciny zlokalizowany jest Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie".

Istniejące zasoby zieleni urządzonej to niemal wyłącznie zabytkowe założenia parkowe (pałacowe, dworskie, krajobrazowe) zlokalizowane we wsiach: Golin, Jaryszów, Jasień, Jasionna, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Świbna i Zabłocie. Większość z nich pozostaje obecnie w zaniedbaniu. Funkcje terenów rekreacyjnych, umożliwiających aktywny wypoczynek mieszkańcom, pełnią (przynajmniej potencjalnie ze względu na ich stan techniczny) boiska wiejskie w: Bieszkowie, Bronicach, Budziechowie, Guzowie, Jaryszowie, Jasionnej, Jurzynie, Lipsku Żarskim, Roztokach, Świbnej i Zieleńcu. W lepszym stanie technicznym są place zabaw zlokalizowane w każdej wsi. We wszystkich miejscowościach zachowały się także zabytkowe cmentarze lub relikty dawnych cmentarzy wraz z roślinnością w postaci drzew, krzewów i podszytu o symbolice związanej z nekropoliami. Korytarzami ekologicznymi na skalę ponadlokalną są rozległe, połączone za sobą kompleksy leśne, oraz przepływająca z południa na północ gminy (dzieląc ją niemal po równo na część zachodnią i wschodnią) rzeka Lubsza. Funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych tworzą doliny pozostałych, mniejszych cieków wodnych (Dopływ spod Kolonii Dłużek, Dopływ z Jasionnej, Kanał Młyński, Kanał Wicina „B", Kanał Zabłocki", Korzenna, Szyszyna, Wieprzyk). Istnieje możliwość choć częściowego zagospodarowania ich brzegów na cele wypoczynkowe i rekreacyjne (ciągi piesze, ścieżki rowerowe, miejsca odpoczynku, punkty widokowe, itp.). Godne zachowania, a także wykorzystania na podobne cele, są stare wiejskie aleje. Dominujący udział w strukturze powierzchni gminy (ponad 50 %) stanowią lasy, co stwarza korzystne warunki dla rozwoju usług turystyki i rekreacji. Tereny objęte ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wschodnie Okolice Lubska" obejmują niemal całą wschodnią część gminy. Obszary Natura 2000 lokalizują się wzdłuż południowej części doliny rzeki Lubszy („Dolina Lubszy" PLH 080057) oraz na północnych krańcach gminy („Lubski Łęg Śnieżycowy" PLH 080065). System obszarów objętych ochroną uzupełniają 4 użytki ekologiczne zlokalizowane wewnątrz terenów leśnych. Potwierdzeniem powyższego jest fakt, że bezpośrednio przez gminę przebiegają korytarze ekologiczne „GKZ–3 Łużyce" (niemal cały obszar gminy za wyjątkiem części północno – wschodniej i terenów zabudowanych) oraz „GKZ–2A Bory Zielonogórskie zachodnie" (północno – wschodnia część gminy).

System komunikacyjny tworzy obecnie tylko sieć kołowa. Przez tereny wiejskie przebiegają bezpośrednio 3 drogi wojewódzkie i 14 dróg powiatowych. Drogi te stanowią podstawowy układ komunikacyjny, którego uzupełnieniem jest system 18 dróg gminnych. Linia kolejowa nr 275 relacji Wrocław – Gubinek, przebiegająca bezpośrednio przez Bieszków, Jasień i Budziechów, nie jest obecnie użytkowana na potrzeby transportowe i komunikacyjne. Linie kolejowe nr 282 (Jasień – Miłkowice) i 365 (Stary Raduszec – Łęknica) są nieczynne i formalnie zlikwidowane. System kluczowej infrastruktury technicznej uzupełniają 3 napowietrzne linie elektroenergetyczna o napięciu 110 kV, w tym GPZ Budziechów zlokalizowany na zachód od wsi, oraz gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150.

5. 4. Struktura funkcjonalna.

Gmina Jasień jest samorządową, wielofunkcyjną jednostką miejsko – wiejską z dość zrównoważoną rolą sektorów rolniczego i leśnego, produkcyjnego oraz usługowego. Szanse na dalszy rozwój mają przede wszystkim sektory produkcyjny, a także rolniczy (przede wszystkim w oparciu o hodowlę) i usługowy (w tym związany z turystyką i rekreacją). W wyniku analiz przeprowadzonych na podstawie zebranych materiałów inwentaryzacyjnych oraz na podstawie występujących powiązań komunikacyjnych i funkcjonalnych, można przyjąć następujący system obsługi ludności gminy:

Ośrodek gminny głównego poziomu obsługi o zasięgu lokalnym, obsługujący w zakresie usług ponadpodstawowych teren całej gminy – miasto Jasień. Pełni ono funkcję administracyjną, stanowi ośrodek koncentracji mieszkalnictwa i usług dla ludności oraz obsługi rolnictwa i leśnictwa. Dodatkowo posiada rozwinięte funkcje przemysłowe co podkreśla także jego funkcję miejsca pracy. Tym samym Jasień pełni funkcję lokalnego centrum rozwoju, które jest istotnym czynnikiem wzrostu i kumuluje usługi oraz inne działalności gospodarcze w skali umożliwiającej społeczny i ekonomiczny rozwój sąsiadujących z nim miejscowości. Funkcjami rozwojowymi Jasienia są przede wszystkim funkcje produkcyjne oraz usługi rynkowe i nierynkowe.

Ośrodki pośredniego poziomu obsługi z poszerzonym programem usługowym, współpracujące z ośrodkiem gminnym – wsie: Budziechów, Golin, Guzów, Jabłoniec, Wicina i Zabłocie. Są to ośrodki stanowiące etap pośredni w kompleksowym systemie obsługi ludności, szczególnie w zakresie handlu oraz innych usług, w tym publicznych (Wicina), o odpowiednio dużej liczbie ludności w rejonie obsługi. Funkcjami rozwojowymi tych miejscowości są funkcje: rolnictwa, działalności produkcyjnych w postaci nieuciążliwego przetwórstwa przemysłowego (zwłaszcza Budziechów i Zabłocie) i rozmieszczenia odnawialnych źródeł energii (poza Wiciną), mieszkalnictwa, a także usług rynkowych, w tym turystyki i rekreacji.

Pozostałe ośrodki (wsie elementarne), o funkcjach typowo rolniczych i leśnych, obsługujące ludność w podstawowym zakresie usług (większość nawet ich pozbawiona). Zaliczono do nich wsie: Bieszków, Bronice, Jasionna, Jaryszów, Jurzyn, Mirkowice, Lisia Góra, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna i Zieleniec. Funkcjami rozwojowymi tych miejscowości są funkcje: leśnictwa, rolnictwa i mieszkalnictwa, usług rynkowych (głównie w postaci turystyki i rekreacji), a także rozmieszczenia odnawialnych źródeł energii (Bronice, Jaryszów, Świbna).

5. 5. Dokumenty planistyczne.

5.5.1. Narzędzia planistyczne.

Zasady kształtowania polityki przestrzennej dla jednostek samorządu terytorialnego reguluje ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która przyjmując ład przestrzenny i zrównoważony rozwój za podstawę działań określa podstawowe ich kierunki oraz wyznacza narzędzia realizacyjne. Podstawowymi narzędziami kształtowania polityki przestrzennej gminy są zgodnie z ww. ustawą:

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego;
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,

W wypadku braku planu miejscowego inwestycje mogą być lokalizowane na podstawie odrębnej decyzji lokalizacyjnej celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy. Decyzje ze względu na swój charakter nie są narzędziem kształtującym politykę przestrzenną.

5.5.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa, uwzględniając szereg uwarunkowań i dokumentów nadrzędnych, zasady (kierunki) zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium nie jest aktem prawa miejscowego.

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym gmina Jasień posiada *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego* obejmujące obszar całej gminy, przyjęte Uchwałą nr XLVII/241/2018 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 29 marca 2018 roku wraz ze zmianą przyjętą Uchwałą nr XV/110/2020 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 21 maja 2020 roku. Zmiana *Studium* z 2020 roku obejmowała wyłącznie wybrane tereny w obrębach ewidencyjnych Jasień i Mirkowice:

- obszar planowanego cmentarza przy ulicy Zielonogórskiej w Jasieniu wraz ze strefą sanitarną cmentarza 150 m (tereny zlokalizowane w obrębach ewidencyjnych Jasień i Mirkowice) oraz działkę ewidencyjną nr 845 w obrębie ewidencyjnym Jasień;
- obszar istniejącego cmentarza przy ulicy Cmentarnej w Jasieniu wraz ze strefą sanitarną cmentarza 150 m i częścią terenów na północ od przedmiotowej strefy sanitarnej cmentarza 150 m (tereny zlokalizowane w obrębie ewidencyjnym Jasień).

Zgodnie z formularzem sprawozdawczym dla Głównego Urzędu Statystycznego (PZP–1 *lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne*) ujęte w *Studium* powierzchnie przeznaczenia terenów pod poszczególne funkcje kształtują się w gminie Jasień w następujący sposób:

- tereny mieszkaniowe wielorodzinne – 39,7882 ha (0,3 % ogólnej powierzchni gminy);
- tereny mieszkaniowe jednorodzinne – 321,7251 ha (2,5 %);
- tereny usługowe – 395,1550 ha (3,1 %);
- tereny produkcyjne – 146,3091 ha (1,1 %);
- tereny komunikacyjne – 230,5776 ha (1,8 %);
- tereny infrastruktury technicznej – 6,9593 ha (0,1 %);
- tereny użytkowania rolniczego – 4231,6252 ha (32,8 %), w tym tereny zabudowy zagrodowej – 225,3294 ha (1,7 %):
- tereny zieleni i wód – 7204,0059 ha (55,8 %);
- tereny inne – 102,8546 ha (0,8 %).

Obowiązujące *Studium* odzwierciedla przedstawioną w poprzednich podrozdziałach lokalną strukturę funkcjonalno – przestrzenną. Dla miasta Jasień przewidziano rolę lokalnego, wielofunkcyjnego ośrodka miejskiego z precyzyjnie wyodrębnionymi jednostkami o charakterze terenów aktywności gospodarczych, produkcyjno – usługowych, usługowych (w tym usług publicznych), sportu i rekreacji, mieszkaniowo – usługowych, mieszkaniowo wielorodzinnych, mieszkaniowo jednorodzinnych, zieleni urządzonej, ogródków działkowych, cmentarzy, lasów, wód oraz infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Dla terenów wiejskich, poza dominującą funkcją lasów i użytków rolnych, wyodrębniono przede wszystkim jednostki o charakterze wielofunkcyjnych terenów zabudowy mieszkaniowo – usługowej i zagrodowej, rolnych i zabudowy zagrodowej, obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i leśnych, usługowych (w tym usług turystyki i usług publicznych), eksploatacji kopalin, urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (farmy fotowoltaiczne) wraz ze strefą ochronną, zieleni urządzonej, cmentarzy, wód oraz infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Ponadto w skali całej gminy odzwierciedlono system obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (obszar chronionego krajobrazu, obszary natura 2000, użytki ekologiczne, pomniki

przyrody), korytarze ekologiczne, a także obiekty i obszary objęte ochroną na podstawie przepisów odrębnych (zasoby wodne, obszary szczególnego zagrożenia powodzią, złoża kopalin, obszary i obiekty zabytkowe, stanowiska archeologiczne, park kulturowy, strefy sanitarne od cmentarzy, strefy ograniczonego użytkowania związane z infrastrukturą techniczną). Wskazano także obszary predysponowane do występowania ruchów masowych oraz grunty podatne na denudację naturogeniczną i uprawową. Naczelną zasadą jaką kierowano się przy ustalaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy był zrównoważony rozwój oraz unikanie rozpraszania zabudowy.

5.5.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uwzględniając szereg aspektów formalnych i merytorycznych, ustalają przeznaczenie terenu oraz określają sposób ich zagospodarowania i zabudowy. Plan miejscowy nie może być sprzeczny z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Plany miejscowe są aktem prawa miejscowego.

Obecnie na terenie gminy Jasień obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

1. Uchwała nr XXVII/142/97 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 14 marca 1997 roku w sprawie uchwalenia *zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Jasień* (Dziennik Urzędowy Województwa Zielonogórskiego Nr 9, poz. 76 z dnia 02 czerwca 1997 roku).
2. Uchwała nr XIII/93/99 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 grudnia 1999 roku w sprawie uchwalenia *zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jasień* (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 6, poz. 79 z dnia 31 marca 2000 roku).
3. Uchwała nr XXXV/317/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Okrzei, Ogrodowej, Tartacznej, Budowlanych i Żytniej w Jasieniu* (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1094).
4. Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina* (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1095).
5. Uchwała nr XXXVIII/202/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 sierpnia 2017 roku w sprawie uchwalenia *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie* (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 08 września 2017 roku, poz. 1898).
6. Uchwała nr XLVII/240/2018 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie uchwalenia *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 247/1 w obrębie ewidencyjnych Wicina* (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 10 kwietnia 2018 roku, poz. 1015).

<u>Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 1</u> jest zmianą *Miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Jasień*, przyjętego uchwałą nr VIII/45/89 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Jasieniu z dnia 24 października 1989 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Zielonogórskiego nr 5, poz. 95 z 1990 roku). Obejmuje wybrane tereny w poszczególnych sołectwach gminy, o łącznej powierzchni 964,8 ha, z przeznaczeniem na następujące funkcje:

- Bieszków:
  - tereny zalesień – 52,7 ha,
- Bronice:

- tereny zalesień – 22,6 ha,

- Budziechów:
  - MU, US (teren mieszkalno – usługowy z funkcją usług rekreacyjnych i sportowych) – 2,90 ha;
  - PS, U (tereny o funkcji przemysłowo – składowej i usługowej) – 41 ha,
- Golin:
  - tereny zalesień – 43,5 ha,
- Guzów:
  - tereny zalesień – 104,0 ha,
- Jabłoniec:
  - PE (teren eksploatacji kopalin na złożu „Jasień II") – 9,5 ha;
  - PE, ME (tereny usługowo – mieszkalne dla obsługi terenu eksploatacji kopalin) – 5 ha;
  - SU (tereny o funkcji przemysłowo – składowo – usługowej) – 18,9 ha;
  - SU, UT (tereny o funkcji składowo – usługowej lub obsługi turystyki i rekreacji) – 15,2 ha;
  - tereny zalesień – 28,3 ha,
- Jaryszów:
  - W (planowany zbiornik retencyjny na rzece Lubszy) – 55 ha;
  - tereny zalesień – 2,2 ha,
- Jasionna:
  - tereny zalesień – 17,2 ha,
- Jurzyn:
  - tereny zalesień – 28,5 ha,
- Lipsk Żarski:
  - tereny zalesień – 45,1 ha,
- Lisia Góra:
  - MU, UT (teren o funkcji mieszkalno – usługowej i obsługi turystyki) – 4 ha;
  - SU (tereny składowo – usługowe) – 10 ha;
  - U (teren o funkcji usługowej) – 1,5 ha;
  - UKS (teren usług związanych z obsługą transportu i komunikacji) – 3,5 ha;
  - tereny zalesień – 73,3 ha,
- Mirkowice:
  - ZC (teren pod budowę nowego cmentarza) – 2,36 ha;
  - tereny zalesień – 51,7 ha,
- Roztoki:
  - tereny zalesień – 43,7 ha,
- Świbna:
  - W (planowany zbiornik retencyjny na rzece Lubszy) – 70 ha;
  - tereny zalesień – 28,1 ha,
- Zabłocie:
  - MU, US, UT (tereny mieszkalno – usługowe z funkcją rekreacyjno – sportową) – 22 ha;
  - tereny zalesień – 137,0 ha,
- Zieleniec:
  - tereny zalesień – 0,62 ha.

Dodatkowo wprowadzono obwodnicę miasta Jasienia w przebiegu ówczesnej drogi krajowej nr 287 (obecnie wojewódzkiej) o długości 7,850 km i szerokości 35 m w liniach rozgraniczenia, o łącznej powierzchni 25,4 ha.

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 2 jest zmianą *Miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Jasienia*, przyjętego uchwałą nr VIII/56/86 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Jasieniu z dnia 16 stycznia 1986 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Zielonogórskiego nr 2/86, poz. 53 z 1986 roku). Obejmuje wybrane tereny w poszczególnych rejonach miasta, o łącznej powierzchni 20,9 ha, z przeznaczeniem na następujące funkcje:

- GP (obwodnica miasta w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287) – 2,11 ha (zmiana planu miejscowego oznaczonego pozycją nr 1 na powierzchni 2,07 ha);
- MN (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna) – 1,13 ha;
- MN, U (zabudowa mieszkaniowa z dopuszczeniem usług) – 0,54 ha;
- MN, UI, US – UO (zabudowa mieszkalno – hotelowa oraz hala sportowo – widowiskowa) – 0,67 ha;
- MN, UR (zabudowa rzemieślniczo – usługowa z dopuszczeniem zabudowy mieszkalnej) – 0,84 ha;
- MN, US (funkcja mieszkalna i miejski plac zabaw) – 0,55 ha;
- MW, U (zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z usługami) – 0,32 ha;
- P, UR (tereny zakładów produkcyjnych i rzemieślniczo – usługowych) – 1,91 ha;
- PU (zabudowa produkcyjno – usługowa i działalność rzemieślniczo – usługowa) – 1,53 ha;
- PU, UH (tereny produkcyjno – rzemieślnicze lub usługowo – handlowe) – 0,24 ha;
- PU, UR (tereny produkcyjno – usługowe, działalność rzemieślnicza) – 4,49 ha;
- RO, UR (działalność rzemieślnicza i rolno – ogrodnicza) – 0,91 ha;
- UH (zabudowa handlowo – usługowa) – 0,57 ha;
- UKS (parkingi, garaże, stacja paliw) – 2,30 ha;
- UO (obiekt szkolny) – 0,05 ha;
- UR (działalność rzemieślniczo – usługowa) – 0,83 ha;
- UR, PU (działalność produkcyjna lub rzemieślniczo – usługowa) – 0,85 ha;
- UT, UG, UH (działalność hotelarska, gastronomiczna i handlowo – usługowa lub administracyjna) – 0,32 ha;
- ZP (zieleń parkowa) – 0,75 ha.

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 3 obejmuje zwarty teren w Jasieniu, o łącznej powierzchni 5,5 ha, w rejonie ulic: Okrzei, Ogrodowej, Tartacznej, Budowlanych i Żytniej. W ramach planu miejscowego wyodrębniono następujące jednostki planistyczne:

- E (tereny obiektów i urządzeń zaopatrzenia w energię elektryczną);
- KDD (tereny dróg dojazdowych);
- KDW (tereny dróg wewnętrznych);
- KS, ZP (tereny parkingów i zieleni urządzonej);
- MN (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej);
- MNs (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej szeregowej);
- O (tereny obiektów i urządzeń odprowadzania ścieków);
- US, U, ZP (tereny sportu, zabudowy usługowej oraz zieleni urządzonej).

Na powierzchni 2,19 ha jest to de facto zmiana fragmentu planu miejscowego oznaczonego pozycją nr 2 w rejonie jednostki 19MN.

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 4 obejmuje pełen obręb ewidencyjny Wicina o łącznej powierzchni 487 ha. W ramach planu miejscowego wyodrębniono następujące jednostki planistyczne:

- KDD (tereny dróg dojazdowych);
- KDP (tereny ciągów pieszo – jezdnych);
- KDZ (tereny dróg zbiorczych);

- MN (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej);
- MN, RM (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej);
- MU, RM (tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej i zabudowy zagrodowej);
- R (tereny rolnicze);
- R, RM (tereny rolnicze z dopuszczeniem rozproszonej zabudowy mieszkaniowej);
- RM (tereny zabudowy zagrodowej);
- U (tereny zabudowy usługowej);
- UK (tereny zabudowy usług kultury);
- UO (tereny zabudowy usług oświaty);
- US (tereny sportu i rekreacji);
- UT (tereny zabudowy usług turystyki);
- WS (tereny wód powierzchniowych);
- ZC (tereny cmentarzy);
- ZL (tereny lasów);
- ZP (tereny zieleni urządzonej).

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 5 obejmuje południową (zainwestowaną) część obrębu ewidencyjnego Zabłocie o łącznej powierzchni 1002 ha. W ramach planu miejscowego wyodrębniono następujące jednostki planistyczne:

- KDD (tereny dróg dojazdowych);
- KDP (tereny ciągów pieszo – jezdnych);
- KDZ (tereny dróg zbiorczych);
- KDW (tereny dróg wewnętrznych);
- MN (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej);
- MN, RM (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej);
- MU (tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej);
- MU, US, UT (tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej, sportu, rekreacji i turystyki);
- P, U (tereny zabudowy produkcyjnej i magazynów oraz zabudowy usługowej);
- R (tereny rolnicze);
- R, RM (tereny rolnicze z dopuszczeniem rozproszonej zabudowy mieszkaniowej);
- RM (tereny zabudowy zagrodowej);
- R/ZL (tereny rolnicze do zalesienia);
- T (tereny obiektów i urządzeń telekomunikacji);
- U (tereny zabudowy usługowej);
- UK (tereny zabudowy usług kultury);
- US (tereny sportu i rekreacji);
- WS (tereny wód powierzchniowych);
- WS/ZP (tereny wód powierzchniowych i zieleni urządzonej);
- ZC (tereny cmentarzy);
- ZL (tereny lasów);
- ZL–1 (tereny lasów w granicach założenia parkowego);
- ZP (tereny zieleni urządzonej).

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 6 jest de facto zmianą *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina*. Obejmuje wyłącznie obszar działki ewidencyjnej nr 247/1 o

powierzchni 0,52 ha. W ramach planu miejscowego wyodrębniono tam jednostkę planistyczną UP (tereny zabudowy usług publicznych).

Z powyższego zestawienia wynika, że obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmują powierzchnię 2478 ha co stanowi 19,54 % ogólnej powierzchni gminy Jasień. Obowiązujące plany miejscowe dla miejscowości Wicina i Zabłocie odzwierciedlają przedstawioną w poprzednich podrozdziałach ich strukturę przestrzenną, funkcjonalną i własnościową.

Obecnie, co istotne, trwają prace nad sporządzeniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, obejmującego obszar miasta Jasień w jego granicach administracyjnych (476 ha). Tym samym w bliskiej perspektywie zostaną zabezpieczone pod względem planistycznym 3 kluczowe miejscowości w gminie – miasto Jasień (lokalny ośrodek rozwoju) oraz wsie Wicina (Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie") i Zabłocie (trzecia co do wielkości zaludnienia miejscowość w gminie po Jasieniu i Budziechowie).

Jak wspomniano na wstępie niniejszego rozdziału na pozostałych terenach, nie objętych planami miejscowymi, inwestycje mogą być lokalizowane na podstawie odrębnej decyzji lokalizacyjnej celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy. Ze względu na sposób ich podejmowania, czyli konieczność spełnienia jedynie grupy subiektywnie ocenianych warunków oraz brak konieczności uwzględniania zapisów innych dokumentów planistycznych w postaci studium czy strategii, nie może być w ich wypadku mowa o narzędziach prowadzenia polityki przestrzennej. W praktyce decyzje można traktować jedynie jako prowizoryczne zastępstwo planów miejscowych, niekiedy bardzo zawodne ze względu na nie uwzględnianie przy ich podejmowaniu szeregu uwarunkowań przestrzennych i prawnych.

5.5.4. Ocena aktualności studium i planów miejscowych.

W związku z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Uchwałą nr XXV/130/2016 Rady Miejskiej Jasienia z dnia 08 września 2016 roku przyjęto *Ocenę aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z analizą zmian w zagospodarowaniu przestrzennym*. W wyniku dokonanej oceny uznano:

- *Zmianę miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Jasień*, przyjętą uchwałą nr XXVII/142/97 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 14 marca 1997 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Zielonogórskiego Nr 9, poz. 76 z dnia 02 czerwca 1997 roku), za nieaktualną pod względem formalno – prawnym oraz częściowo nieaktualną pod względem merytorycznym;
- *Zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jasień*, przyjętą uchwałą nr XIII/93/99 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 grudnia 1999 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 6, poz. 79 z dnia 31 marca 2000 roku), za nieaktualną pod względem formalno – prawnym oraz częściowo nieaktualną pod względem merytorycznym;
- *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Okrzei, Ogrodowej, Tartacznej, Budowlanych i Żytniej w Jasieniu*, przyjęty uchwałą nr XXXV/317/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1094), za nieaktualny w części pod względem formalno – prawnym oraz aktualny pod względem merytorycznym;
- *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina*, przyjęty uchwałą nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku (Dziennik Urzędowy Województwa

Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1095), za nieaktualny w części pod względem formalno – prawnym oraz nieaktualny w części pod względem merytorycznym.

Pozostałe 2 plany miejscowe (działka ewidencyjna nr 247/1 w Wicinie oraz Zabłocie) nie podlegały ocenie, ze względu na fakt, że zostały uchwalone dopiero po jej opracowaniu.

W przedmiotowej *Ocenie...* zaproponowano opracowanie planów miejscowych w formie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, sporządzanych w granicach obrębów ewidencyjnych, z ewentualnym wyłączeniem zwartych kompleksów leśnych. Najwyższy priorytet w opracowaniu planów miejscowych nadano miastu Jasień (co jest obecnie realizowane), zaś wysoki obrębom (kolejność alfabetyczna): Budziechów, Guzów, Jabłoniec, Lisia Góra i Mirkowice. Jako priorytet średni i niski uznano konieczność opracowania planów miejscowych dla pozostałych obrębów ewidencyjnych. Uznano również, że priorytetem „najwyższym", z nieokreślonych wówczas przyczyn obiektywnych, może również okazać się opracowanie planów miejscowych dla innych, wybranych, „punktowych" terenów w określonych rejonach gminy.

CZĘŚĆ II.

SFERA SPOŁECZNA

1. DEMOGRAFIA.

1. 1. Podstawowe dane o ludności.

Podstawowymi miernikami charakteryzującymi zbiorowość ludzką jest jej liczebność i rozmieszczenie. Gmina miejsko – wiejska Jasień 31 grudnia 2019 roku liczyła 6991 mieszkańców (w tym miasto Jasień 4262 mieszkańców). Zamieszkiwało ją 3482 mężczyzn oraz 3509 kobiet (w mieście odpowiednio: 2110 i 2152). Ludność miejska w gminie Jasień stanowi zatem 60,96 % (w powiecie żarskim 65,99 %, w województwie lubuskim 54,08 %). Współczynnik feminizacji, to jest stosunek liczby kobiet na 100 mężczyzn, wynosi w całej gminie 101 (w mieście 102) i jest niższy od średnich dla powiatu (106) i województwa (106). Na 1 km² powierzchni gminy przypada 55 mieszkańców (w mieście 890). Gęstość zaludnienia jest więc niższa od średnich dla powiatu i województwa (odpowiednio: 69 i 72 osoby / km²). Współczynnik występujący w gminie Jasień jest jednak charakterystyczny dla gmin miejsko – wiejskich.

TABELA 96: Gmina Jasień – współczynnik feminizacji i gęstość zaludnienia w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Współczynnik feminizacji	**100,78**	101,99	105,89	105,54
Gęstość zaludnienia	**55,14**	889,77	69,01	72,32
Odsetek ludności miejskiej	**60,96**		65,99	54,08

Źródło: GUS 2021.

TABELA 97: Gmina Jasień – zaludnienie w latach 2000 – 2019.

Rok	Liczba mieszańców					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	ogółem	miasto	ogółem	miasto	ogółem	miasto
1	2	3	4	5	6	7
2000	**7480**	4711	**3700**	2312	**3780**	2399
2001	**7481**	4686	**3715**	2316	**3766**	2370
2002	**7406**	4650	**3666**	2286	**3740**	2364
2003	**7377**	4600	**3661**	2270	**3716**	2330
2004	**7361**	4569	**3658**	2259	**3703**	2310
2005	**7325**	4538	**3640**	2244	**3685**	2294
2006	**7294**	4498	**3639**	2233	**3655**	2265
2007	**7227**	4434	**3600**	2202	**3627**	2232
2008	**7174**	4398	**3578**	2178	**3596**	2220
2009	**7140**	4383	**3551**	2171	**3589**	2212
2010	**7339**	4533	**3668**	2259	**3671**	2274
2011	**7308**	4496	**3648**	2237	**3660**	2259
2012	**7240**	4455	**3601**	2213	**3639**	2242
2013	**7241**	4463	**3600**	2215	**3641**	2248
2014	**7237**	4449	**3600**	2212	**3637**	2237
2015	**7169**	4405	**3575**	2204	**3594**	2201

1	2	3	4	5	6	7
2016	**7126**	4381	**3549**	2187	**3577**	2194
2017	**7102**	4348	**3559**	2180	**3543**	2168
2018	**7069**	4328	**3532**	2157	**3537**	2171
2019	**6991**	4262	**3482**	2110	**3509**	2152

Źródło: GUS 2021.

RYCINA 18: Gmina Jasień – zaludnienie w latach 2000 – 2019.

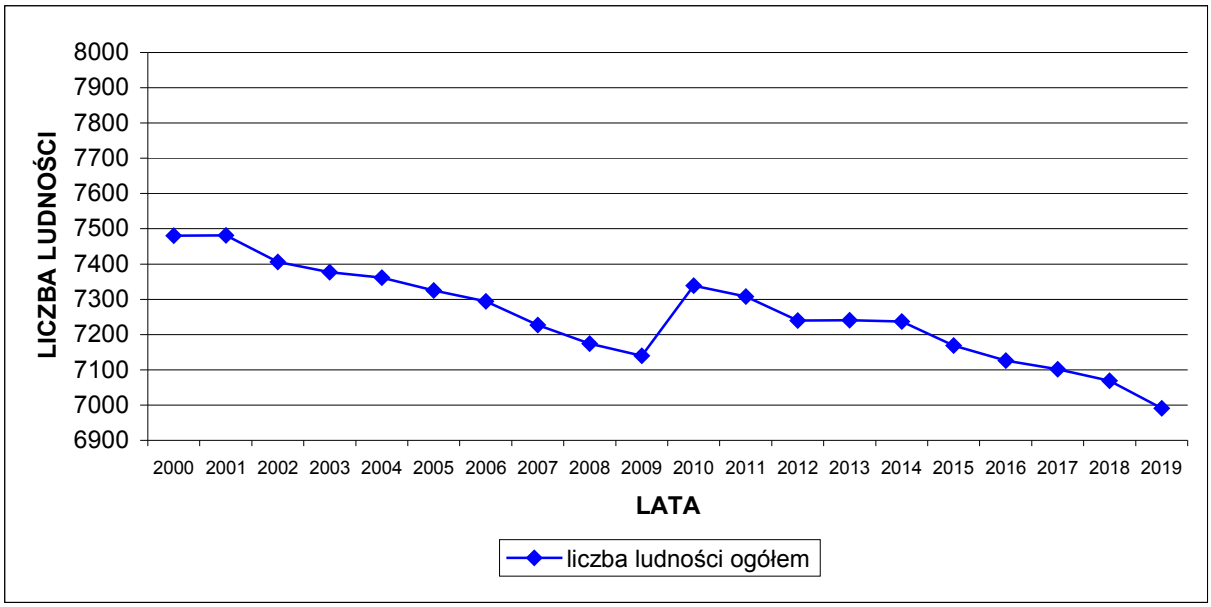

Źródło: GUS 2021.

RYCINA 19: Gmina Jasień – zaludnienie w latach 2000 – 2019 według płci.

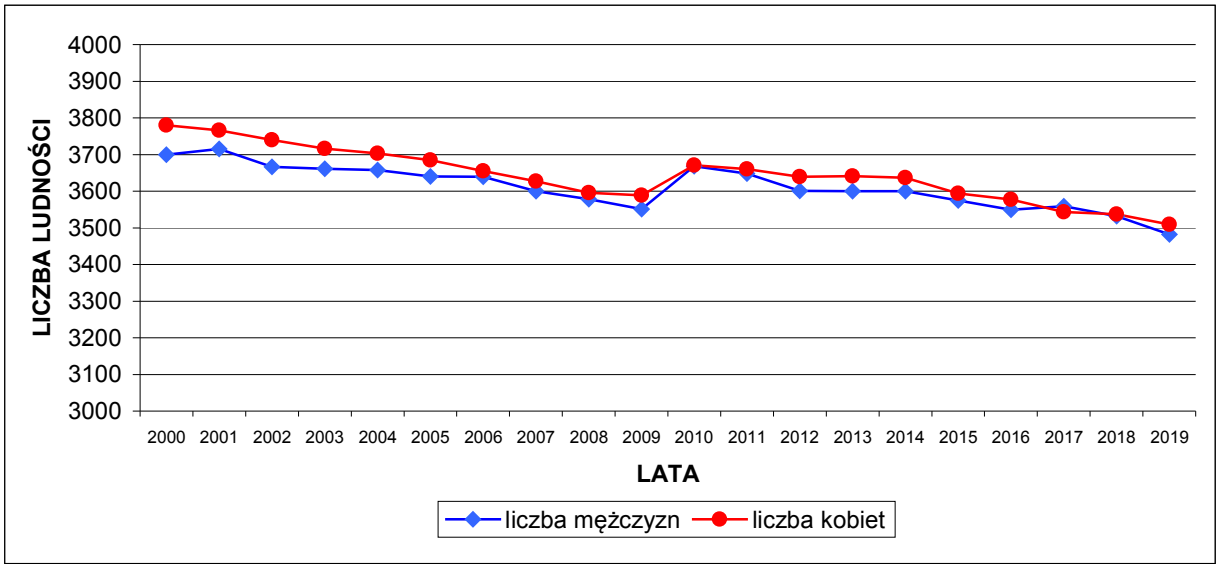

Źródło: GUS 2021.

W przeciągu ostatnich 20 lat (2001 – 2019) liczba ludności ogółem zmniejszyła się. W roku 2019 całą gminę Jasień zamieszkiwało 489 osób mniej niż 20 lat wcześniej, co oznacza spadek o 6,54 %. W tym samym czasie obszar samego miasta zamieszkiwało 449 osób mniej niż 20 lat wcześniej, co oznacza spadek aż o 9,53 %. Powyższe oznacza, że spadek liczby mieszkańców dotyczył przede wszystkim ludności miejskiej. W analizowanym okresie czasu współczynnik feminizacji o wartości nieznacznie powyżej 100 punktów występował stale, za wyjątkiem 2017 roku. Dane dotyczące liczby ludności według GUS obejmują ludność według faktycznego miejsca zamieszkania.

TABELA 98: Gmina Jasień – rozkład zaludnienia według miejscowości w 2021 roku.

Miejscowość	Liczba mieszkańców
Jasień	4017
Bieszków	122
Bronice	122
Budziechów	393
Golin	118
Guzów	220
Jabłoniec	264
Jaryszów	172
Jasionna	55
Jurzyn	71
Lipsk Żarski	51
Lisia Góra	144
Mirkowice	172
Roztoki	63
Świbna	135
Wicina	175
Zabłocie	324
Zieleniec	57

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Najludniejszymi miejscowościami w gminie, poza miastem Jasień, w którym lokuje się 60 % ogółu mieszkańców gminy, są wsie Budziechów (393 mieszkańców) i Zabłocie (324 mieszkańców). W przedziale od 200 do 300 mieszkańców zawierają się miejscowości Jabłoniec (264) i Guzów (220). Populacją pomiędzy 100 a 200 mieszkańców charakteryzują się wsie: Wicina (175), Mirkowice (172), Jaryszów (172), Lisia Góra (144), Świbna (135), Bieszków (122), Bronice (122) i Golin (118). Pozostałe wsie posiadają zaludnienie poniżej 100 mieszkańców i są to: Jurzyn (71), Roztoki (63), Zieleniec (57), Jasionna (55) i Lipsk Żarski (51).

1. 2. Struktura wieku mieszkańców.

Na liczbę ludności decydujący wpływ mają dwa czynniki: ruch naturalny oraz wędrówkowy ludności. Te z kolei zdeterminowane są przez strukturę ludności według wieku i płci. Struktura ludności według wieku określa proces starzenia się ludności, definiowany najogólniej jako zmiany stanu i struktury według wieku ludności, polegające na wzroście w ogólnej liczbie udziału osób starszych. Za granicę starości przyjmuje się umownie wiek 60 lat. Obecnie ludność województwa lubuskiego, podobnie jak całej Polski starzeje się. Analizując strukturę

mieszkańców według wieku w gminie Jasień możemy określić ją jako jednostkę administracyjną z wyraźnymi symptomami starzenia się ludności.

TABELA 99: Gmina Jasień – ludność według wieku w 2019 roku.

Grupa wieku	Liczba mieszkańców	
	ogółem	miasto
0 – 4	**296**	169
5 – 9	**322**	193
10 – 14	**350**	208
15 – 19	**355**	201
20 – 24	**457**	279
25 – 29	**547**	316
30 – 34	**484**	297
35 – 39	**580**	335
40 – 44	**539**	337
45 – 49	**500**	312
50 – 54	**392**	232
55 – 59	**466**	279
60 – 64	**518**	317
65 – 69	**464**	308
70 i więcej	**721**	479

Źródło: GUS 2021.

TABELA 100: Gmina Jasień – struktura ludności według wieku w 2019 roku.

Grupa wieku	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
0 – 4	**4,23**	3,97	4,43	4,74
5 – 9	**4,61**	4,53	4,80	5,09
10 – 14	**5,01**	4,88	5,44	5,47
15 – 19	**5,08**	4,72	4,74	4,69
20 – 24	**6,54**	6,55	5,81	5,35
25 – 29	**7,82**	7,41	6,84	6,51
30 – 34	**6,92**	6,97	7,23	7,49
35 – 39	**8,30**	7,86	8,32	8,62
40 – 44	**7,71**	7,91	8,11	8,11
45 – 49	**7,15**	7,32	6,96	6,73
50 – 54	**5,61**	5,44	5,58	5,70
55 – 59	**6,67**	6,55	6,47	6,28
60 – 64	**7,41**	7,44	7,87	7,63
65 – 69	**6,64**	7,23	6,86	6,78
70 i więcej	**10,31**	11,24	10,55	10,82

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

18,92 % mieszkańców zamieszkałych w gminie (1323 osoby) liczy poniżej 19 roku życia (w mieście odpowiednio: 18,09 % i 771 osób), natomiast 13,85 % obywateli (968 osób), nie ukończyło jeszcze 14 roku życia (w mieście odpowiednio: 13,37 % i 570 osób). Struktura mieszkańców gminy Jasień według wieku jest bardzo zbliżona do wartości charakteryzujących zarówno populację powiatu żarskiego jak i województwa lubuskiego. W stosunku do porównywanych wartości prezentuje się mniej korzystnie (jako całość i miasto z osobna) w najmłodszych (0 – 19) oraz nieco korzystniej (tylko jako całość) w najstarszych (65 i więcej) kategoriach wiekowych.

RYCINA 20: Gmina Jasień – struktura ludności według wieku w 2019 roku.

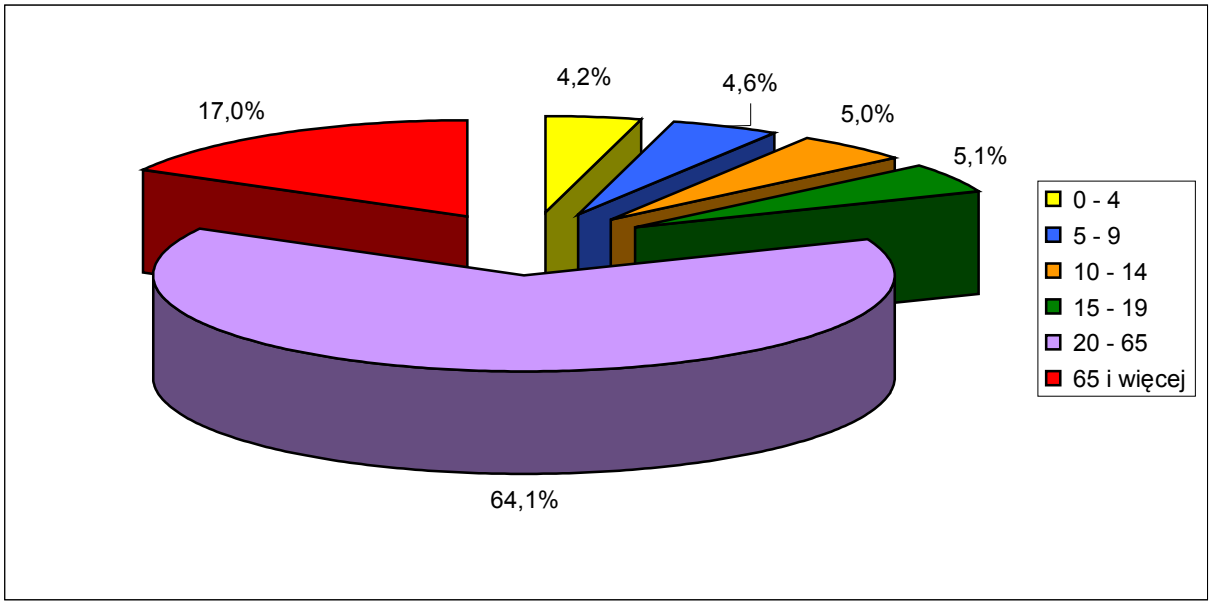

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Wyraźne oznaki starzenia się społeczeństwa potwierdza struktura mieszkańców w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18 – 64 lata, a dla kobiet 18 – 59 lat.

TABELA 101: Gmina Jasień – ludność wieku produkcyjnego i nieprodukcyjnego w 2019 roku.

Ludność w wieku:	Gmina Jasień		Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto	ogółem	miasto		
Przedprodukcyjnym	**1180**	690	**16,88**	16,19	17,43	18,07
Produkcyjnym	**4364**	2612	**62,42**	61,29	61,06	60,32
Poprodukcyjnym	**1447**	960	**20,70**	22,52	21,51	21,61
Współczynnik obciążenia demograficznego			**60,20**	63,17	63,80	65,79

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Obywatele wieku nieprodukcyjnego (przedprodukcyjni i poprodukcyjni) stanowią 37,58 % całej zbiorowości (w mieście 38,71 %). Od kilku lat maleje, także w ujęciu relatywnym, zbiorowość mieszkańców zdolnych do pracy. Wpływ na to ma wejście w wiek dorosły zbyt małej liczby osób urodzonych w latach 90–tych XX wieku i w pierwszych latach XXI wieku w stosunku do roczników odchodzących z rynku pracy. Jednocześnie dynamicznie

zwiększa się tak zwane „obciążenie" ludności jej nieprodukcyjną, zwłaszcza poprodukcyjną częścią. Struktura wieku produkcyjnego i nieprodukcyjnego mieszkańców gminy Jasień nieznacznie odbiega od średnich wartości przyporządkowanych dla powiatu i województwa, ale z jednej strony prezentuje się mniej korzystnie ze względu na niższy odsetek populacji wieku przedprodukcyjnego (zwłaszcza w mieście), zaś z drugiej strony jeszcze w miarę korzystnie ze względu na mniej liczną (za wyjątkiem samego miasta) populację wieku poprodukcyjnego. Istotniejszy jednak, z punktu widzenia długofalowego rozwoju, byłby zadowalający wskaźnik (przynajmniej 20 – 22 %) odnośnie populacji w wieku przedprodukcyjnym.

RYCINA 21: Gmina Jasień – ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2019 roku.

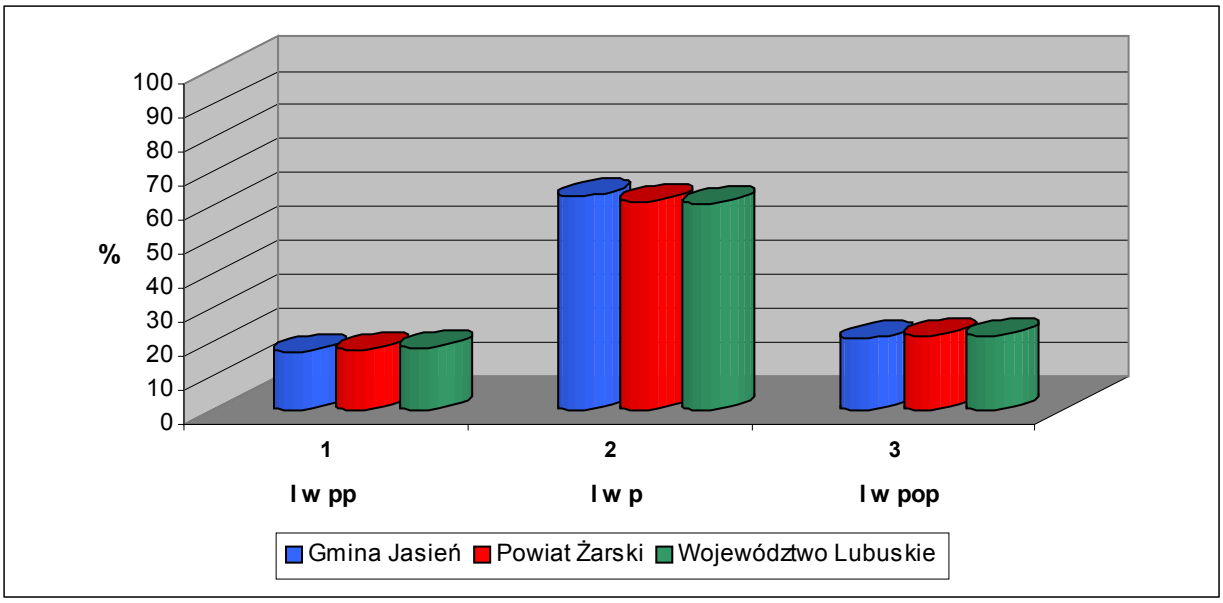

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Współczynnik obciążenia demograficznego, ustalony jako stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, dla gminy Jasień wynosi 60,20 i jest niższy od średnich występujących w powiecie żarskim (63,80) i województwie lubuskim (65,79). Jego wartość w całej gminie Jasień, podobnie jak w samym mieście, powiecie i województwie, rozkłada się już niekorzystnie, ponieważ wśród obywateli „nieprodukcyjnych" jest więcej osób „poprodukcyjnych" niż „przedprodukcyjnych". Odnotowując zmiany struktury mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz rosnącą liczebność roczników poprodukcyjnych, w ciągu najbliższych (przynajmniej) kilkunastu lat można przewidywać dalszy wzrost „obciążenia" demograficznego poprzez populację osób „poprodukcyjnych", a tym samym pogłębienie obecnych, niekorzystnych proporcji.

1. 3. Ruch naturalny i wędrówkowy ludności.

Na przyrost naturalny ludności składają się zmiany w jej liczbie powodowane przez urodzenia i zgony. Charakteryzujące go wartości określają nie tylko strukturę populacji według płci i wieku, ale także liczbę zawartych małżeństw, osób w wieku rozrodczym oraz zgonów. Wartości charakteryzujące ruch naturalny gminy Jasień w 2019 roku, jak i w latach poprzednich, rozkładają się nieco korzystniej od powiatu żarskiego oraz województwa lubuskiego. Wpływ na to mają zarówno wyższy wskaźnik urodzeń, jak i niższy wskaźnik zgonów. Jednak z drugiej strony należy wziąć pod uwagę fakt stosunkowo niskiej populacji gminy Jasień powodującej, że nawet jednostkowe przypadki mogą wpłynąć na końcowy obraz poszczególnych wskaźników statystycznych. Przeciętna stopa przyrostu naturalnego w gminach wiejskich i miejsko – wiejskich bywa często, przynajmniej

relatywnie, wyższa niż w dużych aglomeracjach. Ta tendencja utrzymuje się w gminie Jasień. Współczynnik przyrostu naturalnego w 2019 roku wyniósł tutaj –0,57 ‰ (w mieście –2,09 ‰) i był wyższy od średnich dla powiatu żarskiego (–3,56 ‰) i całego województwa lubuskiego (–2,01 ‰). Warto zaznaczyć, że przyrost naturalny na terenach wiejskich gminy Jasień był dodatni (1,83 ‰), w odróżnieniu od terenów wiejskich zarówno powiatu (–2,8 ‰) jak i województwa (–1,8 ‰).

TABELA 102: Gmina Jasień – ruch naturalny i wędrówkowy ludności w 2019 roku.

Ruch naturalny ludności	Gmina Jasień – wartości bezwzględne	
	ogółem	miasto
Małżeństwa	**19**	9
Urodzenia żywe	**69**	34
Zgony	**73**	43
Przyrost naturalny	**–4**	–9
Saldo migracji ogółem	**–58**	–43
Saldo migracji wewnętrznych	**–57**	–43
Saldo migracji zagranicznych	**–1**	0
Przyrost rzeczywisty	**–62**	–52

Źródło: GUS 2021.

Współczynnik małżeństw, to jest liczba zawartych małżeństw na 1000 ludności ogółem, w 2019 roku w gminie Jasień wyniósł 2,70 i był niższy od wskaźników dla powiatu żarskiego (3,87) i województwa lubuskiego (4,51). Współczynnik rodności, określający liczbę urodzeń żywych badanego okresu na 1000 ludności ogółem, wyniósł w 2019 roku w gminie 9,80 i był wyższy od średnich dla powiatu (8,00) oraz województwa (8,93). Natomiast umieralność społeczeństwa, mierzona współczynnikiem zgonów (liczba zgonów na 1000 ludności), wyniosła w tym samym roku gminie 10,37 i była niższa od wartości charakteryzujących powiat (11,56) oraz województwo (10,94).

TABELA 103: Gmina Jasień – podstawowe współczynniki (na 1000 ludności) określające ruch naturalny i wędrówkowy ludności w 2019 roku.

Współczynnik	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Małżeństwa	**2,70**	2,09	3,87	4,51
Urodzenia żywe	**9,80**	7,89	8,00	8,93
Zgony	**10,37**	9,98	11,56	10,94
Przyrost naturalny	**–0,57**	–2,09	–3,56	–2,01
Saldo migracji ogółem	**–8,24**	–9,98	–4,71	–1,09
Saldo migracji wewnętrznych	**–8,10**	–9,98	–4,93	–1,23
Saldo migracji zagranicznych	**–0,14**	0	0,22	0,14
Przyrost rzeczywisty	**–8,81**	–12,07	–8,27	–3,10

Źródło: GUS 2021.

Migracje są drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem wpływającym bezpośrednio na liczbę ludności oraz jej rozmieszczenie. Obecna tendencja przemieszczania się, szczególnie młodych mieszkańców, z mniejszych do większych ośrodków osiedleńczych, a także zagranicę powoduje, że saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w wielu gminach wiejskich i miejsko – wiejskich jest ujemne. W przypadku jednostek zlokalizowanych blisko większych miast, odpływ mieszkańców jest niższy i dodatkowo równoważony przez napływ osadników, wybierających podmiejskie rejony jako miejsce zamieszkania. Takie zjawisko, w skali równoważącej saldo migracji, nie zachodzi jednak na terenie gminy Jasień i w 2019 roku jej saldo migracji było ujemne (–58). W samym mieście saldo migracji było również ujemne (–43).

TABELA 104: Gmina Jasień – ruch wędrówkowy ludności w 2019 roku.

Napływ				Odpływ				Saldo migracji
Razem	w tym			Razem	w tym			
	z miast	ze wsi	z zagranicy		do miast	na wieś	za granicę	
78	52	26	0	**136**	92	43	1	**–58**

Źródło: GUS 2021.

Saldo migracji liczone na 1000 ludności wyniosło w 2019 roku w całej gminie –8,24 (w mieście –9,98) i było znacznie niższe od średnich dla powiatu żarskiego (–4,71) oraz województwa lubuskiego (–1,09). Przyrost rzeczywisty dla gminy Jasień, liczony jako suma wartości przyrostu naturalnego oraz salda migracji, był ujemny i wyniósł w 2019 roku w liczbach bezwzględnych –62 (w mieście –52). Należy nadmienić, że przytoczone powyżej oficjalne dane statystycznie nie oddają realnej wartości określającej obecny ruch migracyjny. Dotyczą one ruchu wędrówkowego na pobyt stały i nie obejmują czasowych migracji na tle zarobkowym, zwłaszcza związanych z wyjazdem za granicę.

1. 4. Prognoza demograficzna.

Prognoza jest naukowo uzasadnionym sądem o stanie zjawiska w określonym momencie (okresie) należącym do przyszłości. Użycie w powyższym określeniu słowa „sąd" sygnalizuje niepewność prognozy, a odwołanie się do nauki oznacza, że prognoza musi być racjonalnym wnioskowaniem, prowadzącym od przesłanek do wniosków odnoszących się do przyszłości[102].

Poniższe tabele przedstawiają obliczenia wykonane na podstawie prognoz demograficznych sporządzonych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) według danych uzyskanych na etapie Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku. Najmniejszą jednostką samorządu terytorialnego, dla którego wykonano prognozy demograficzne były powiaty. Prognoz nie sporządzano dla poszczególnych gmin co jest uzasadnione metodologicznie ze względu na zbyt małą populację charakteryzującą większość gmin w kraju (w tym gminy Jasień), uniemożliwiającą wykonanie wiarygodnego prognozowania. Prognoza demograficzna, dla obszarów zarówno wiejskich jak i miejskich, powiatu żarskiego jest tym bardziej wiarygodna z racji tego, że poszczególne gminy charakteryzują się bardzo zbliżoną strukturą demograficzną oraz problematyką społeczno – gospodarczą.

[102] Cieślak M., Dittmann P., Kania–Gospodarowicz A., Kuropka I., Ostasiewicz S., Radzikowska B., *Demografia, metody analizy i prognozowania*, Warszawa 1992.

TABELA 105: Powiat Żarski – prognoza demograficzna do 2050 roku (ludność ogółem).

Grupa wieku	Stan liczby ludności w % w stosunku do 2019 roku						
	2019 rok	2025 rok	2030 rok	2035 rok	2040 rok	2045 rok	2050 rok
0 – 4	100	88,23	79,86	74,34	70,77	67,13	61,80
5 – 9	100	87,93	81,49	73,77	68,70	65,47	62,30
10 – 14	100	85,32	77,30	71,59	64,82	60,30	57,54
15 – 19	100	116,63	97,17	88,07	81,64	73,84	68,59
20 – 24	100	82,80	93,90	78,49	71,35	66,11	59,74
25 – 29	100	76,41	67,60	76,58	64,28	58,57	54,16
30 – 34	100	86,46	69,69	61,92	69,92	59,17	53,80
35 – 39	100	85,48	73,88	59,77	53,22	59,91	50,91
40 – 44	100	101,63	86,09	74,37	60,27	53,60	60,32
45 – 49	100	116,04	116,47	98,77	85,32	69,13	61,57
50 – 54	100	127,27	141,95	142,90	121,31	104,77	84,97
55 – 59	100	84,74	106,61	119,23	120,22	102,25	88,31
60 – 64	100	76,07	66,85	84,33	94,57	95,63	81,54
65 – 69	100	103,81	81,91	72,61	91,92	103,69	105,35
70 – 74	100	145,32	145,18	115,83	103,79	132,30	150,37
75 – 79	100	193,68	245,05	247,85	200,60	182,58	235,52
80 – 84	100	88,81	174,66	223,02	229,41	190,02	177,30
85 i więcej	100	109,49	104,88	165,52	236,95	281,98	280,07
Ogółem	**100**	**98,35**	**95,72**	**92,61**	**89,06**	**85,27**	**81,41**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 106: Powiat Żarski – prognoza demograficzna do 2050 roku (ludność obszarów miejskich).

Grupa wieku	Stan liczby ludności w % w stosunku do 2019 roku						
	2019 rok	2025 rok	2030 rok	2035 rok	2040 rok	2045 rok	2050 rok
1	2	3	4	5	6	7	8
0 – 4	100	80,93	72,06	66,21	62,27	58,03	52,03
5 – 9	100	86,16	78,19	69,69	63,93	60,02	55,89
10 – 14	100	83,64	73,90	67,01	59,62	54,48	50,89
15 – 19	100	113,83	93,81	83,06	75,34	66,88	60,85
20 – 24	100	83,48	92,52	76,50	67,87	61,50	54,49
25 – 29	100	78,10	68,01	75,26	62,30	55,30	49,97
30 – 34	100	80,78	66,96	58,58	64,51	53,57	47,45
35 – 39	100	82,37	67,56	56,05	49,10	53,81	44,76
40 – 44	100	98,46	80,93	66,43	55,09	48,09	52,58
45 – 49	100	119,44	116,38	95,76	78,69	65,15	56,86
50 – 54	100	130,11	145,34	142,06	117,10	96,18	79,50
55 – 59	100	83,37	106,38	119,15	116,63	96,25	79,11
60 – 64	100	71,29	61,89	79,14	88,81	87,13	72,03
65 – 69	100	99,91	74,26	64,97	83,31	93,92	92,57

1	2	3	4	5	6	7	8
70 – 74	100	141,38	136,78	102,84	91,07	117,34	133,15
75 – 79	100	198,02	242,74	237,97	181,80	163,60	212,82
80 – 84	100	93,34	181,92	225,77	225,14	176,13	162,25
85 i więcej	100	113,38	111,97	179,05	252,46	293,05	277,82
Ogółem	**100**	**97,19**	**93,42**	**89,20**	**84,58**	**79,71**	**74,79**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 107: Powiat Żarski – prognoza demograficzna do 2050 roku (ludność obszarów wiejskich).

Grupa wieku	Stan liczby ludności w % w stosunku do 2019 roku						
	2019 rok	2025 rok	2030 rok	2035 rok	2040 rok	2045 rok	2050 rok
0 – 4	100	99,88	92,32	87,32	84,33	81,65	77,38
5 – 9	100	90,33	85,98	79,32	75,18	72,88	71,03
10 – 14	100	87,54	81,80	77,66	71,70	68,00	66,36
15 – 19	100	120,36	101,64	94,77	90,05	83,13	78,92
20 – 24	100	81,93	95,69	81,07	75,85	72,07	66,53
25 – 29	100	74,23	67,06	78,27	66,82	62,78	59,54
30 – 34	100	94,78	73,70	66,81	77,85	67,38	63,12
35 – 39	100	90,19	83,46	65,41	59,47	69,15	60,22
40 – 44	100	106,56	94,13	86,72	68,33	62,16	72,36
45 – 49	100	111,30	116,60	102,97	94,56	74,68	68,13
50 – 54	100	123,36	137,26	144,05	127,13	116,65	92,54
55 – 59	100	86,72	106,94	119,35	125,42	110,96	101,66
60 – 64	100	84,15	75,22	93,10	104,30	109,99	97,62
65 – 69	100	111,15	96,33	87,01	108,14	122,09	129,44
70 – 74	100	153,53	162,68	142,87	130,26	163,47	186,24
75 – 79	100	184,76	249,79	268,11	239,16	221,54	282,10
80 – 84	100	79,78	160,19	217,54	237,91	217,69	207,27
85 i więcej	100	102,64	92,40	141,71	209,61	262,48	284,03
Ogółem	**100**	**100,10**	**99,21**	**97,76**	**95,85**	**93,70**	**91,43**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Zaprezentowane w poprzednich podrozdziałach analizy demograficzne oraz prognozy GUS dla powiatu żarskiego sugerują, że w najbliższych latach należy spodziewać się dalszego spadku liczby mieszkańców gminy Jasień, zarówno z przyczyn naturalnych (niższy wskaźnik urodzeń od wskaźnika zgonów = ujemny przyrost naturalny), jak i z przyczyn ekonomicznych (ujemne saldo migracji). Zakładając, że w okresie najbliższych 30 lat (2050 rok) ludność powiatu żarskiego ma zmniejszyć się ogółem o 18,59 % w stosunku do 2019 roku (z czego na terenach miejskich zmniejszy się o 25,21 %, a na terenach wiejskich zmniejszy się o 8,57 %) i bezpośrednio ekstrapolując to na grunt gminy Jasień, możemy założyć, że ludność gminy zmniejszy się o 1300 osób, z czego o 1070 osób w mieście i o 230 osób na wsi. Tym samym zdecydowana większość analizowanego zjawiska dotyczyć będzie ludności miejskiej. Z drugiej strony z danych GUS wiemy, że w ciągu ostatnich 15 lat (lata 2005 – 2019) ludność gminy Jasień zmniejszyła się ogółem o 334 osoby (4,56 %), z czego w samym mieście o 276 osób (6,08 %), a na terenach wiejskich „zaledwie" o 58 osób (2,08 %). Tak więc w ostatnich kilkunastu latach spadek liczby ludności notowany jest głównie w rejonie miasta, co potwierdzają prognozy GUS. Zakładając (w uproszczeniu) utrzymanie

tej tendencji, to w ciągu najbliższych 30 lat możemy spodziewać się spadku populacji gminy o kolejne 668 osób (552 w mieście i 116 na terenach wiejskich). Odnotowując jednak widoczne od lat zmiany struktury mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (malejąca liczba urodzin) oraz rosnącą liczebność roczników poprodukcyjnych, a także częste wahania wskaźników ruchu naturalnego i wędrówkowego w gminie, należy założyć, że spadek liczby ludności w docelowej perspektywie 30 lat będzie większy niż 668 osób i może zbliżyć się do około 1000 osób. Tym samym wartość „1000" należy przyjąć jako tak zwany wariant środkowy, albowiem lokuje się ona pośrodku wyliczeń wynikających z prognozy demograficznej wykonanej przez GUS dla powiatu żarskiego oraz obserwacji faktycznych tendencji bezpośrednio w gminie Jasień. Szansą na odwrócenie tej niekorzystnej tendencji (spadek liczby urodzeń), poza czynnikami biologicznymi, jest między innymi wszechstronna promocja walorów gminy w celu przyciągnięcia nowych osadników, najlepiej w wieku rozrodczym.

Doświadczenie, nie tylko na podstawie prognoz ujętych w różnej rangi dokumentach planistycznych, ale także w analizach GUS czy innych opracowaniach specjalistycznych wskazuje, że im odleglejszy horyzont prognozy, tym mniejszy stopień pewności ma prognoza. Szczególnie trudnym elementem (składową) prognoz demograficznych jest prognozowanie migracji. Istniejące modele teoretyczne, uzależniające wielkość migracji od odległości i liczby ludności w miejscu emigracji i imigracji są wielkim uproszczeniem zagadnienia i prognozy otrzymywane na ich podstawie nie są dokładne. Migracja jest zjawiskiem bardzo złożonym, kształtowanym przez zmienne demograficzne, czynniki psychologiczne i socjologiczne, a przede wszystkim przez zmienne charakteryzujące rozwój społeczno – gospodarczy, których wpływ jest najsilniejszy. Nie można w horyzoncie kilkunastoletnim wykluczyć np.: znacznego wyhamowania spadku czy nawet wzrostu ludności kraju (w tym regionu lubuskiego, powiatu żarskiego i gminy Jasień), spowodowanego masowymi powrotami osób, które w ostatnich latach emigrują zagranicę czy napływu do Polski imigrantów z innych krajów Europy i świata. Mogą również zmienić się zwyczaje kolejnych pokoleń w wieku rozrodczym odnośnie planowania (zwiększenia) liczby potomstwa.

2. ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA.

2. 1. Urząd Miejski.

Urząd Miejski, zlokalizowany w miejscowości Jasień przy ul. XX–lecia 20, nadzoruje aktywności społeczno – gospodarcze w gminie. Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym na czele urzędu gminy miejsko – wiejskiej stoi Burmistrz. Jest on kierownikiem Urzędu i zwierzchnikiem służbowym pracowników Urzędu oraz kierowników gminnych jednostek organizacyjnych. Strukturę organizacyjną Urzędu Miejskiego wyznacza Regulamin Organizacyjny Urzędu Miejskiego w Jasieniu nadany Zarządzeniem Burmistrza Jasienia nr 120/57/2020 z dnia 15 grudnia 2020 roku.

Urząd Miejski składa się z następujących referatów:

- Referat Administracyjno – Organizacyjny;
- Referat Finansowy;
- Referat Gospodarowania Mieniem Komunalnym, Infrastruktury i Rozwoju;
- Referat Oświaty, Kultury i Sportu;
- Referat Spraw Obywatelskich, Obronnych i Urząd Stanu Cywilnego;
- Referat Spraw Socjalnych;
- Referat ds. Zamówień Publicznych i Ochrony Środowiska.

Urzędowi Miejskiemu w Jasieniu podlegają następujące jednostki organizacyjne, instytucje i spółki:

- Przedszkole Samorządowe w Jasieniu, ul. Ogrodowa 7;
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Jasieniu, ul. Konopnickiej 10;
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Jasieniu, ul. Podmokła 1;
- Szkoła Podstawowa w Wicinie, Wicina 15;
- Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Jasieniu, ul. Armii Krajowej 2;
- Biblioteka Publiczna w Jasieniu, ul. Kolejowa 9;
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasieniu, ul. XX–lecia 20;
- Zakład Komunalny sp. z o.o. w Jasieniu, ul. Kolejowa 9.

2. 2. Gremia samorządowe.

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym władzę wykonawczą w gminie miejsko – wiejskiej sprawuje Burmistrz, wyłoniony na podstawie bezpośrednich wyborów. Władzę uchwałodawczą, odpowiednik władzy ustawodawczej Sejmu RP, pełni Rada Miejska, składająca się z 15 osób. W wyniku wyborów samorządowych, które odbyły się jesienią 2018 roku, Rada Miejska w Jasieniu składa się z 9 kobiet i 9 mężczyzn.

TABELA 108: Gmina Jasień – Radni Miejscy według wieku w 2021 roku.

Wiek	Liczba radnych			Struktura (%)		
	Ogółem	w tym:		Ogółem	w tym:	
		kobiety	mężczyźni		kobiety	mężczyźni
29 i mniej	3	2	1	20,00	33,33	11,11
30 – 39	1	–	1	6,67	–	11,11
40 – 59	6	3	3	60,00	50,00	33,33
60 i więcej	5	1	4	33,33	16,67	44,45

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

2. 3. Współpraca krajowa i międzynarodowa.

Na arenie krajowej gmina należy do następujących stowarzyszeń:

- Lokalna Grupa Działania – Grupa Łużycka;
- Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania – Grupa Łużycka powstało w 2007 roku jako partnerstwo trójsektorowe, składające się z przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. LGD działa jako stowarzyszenie i jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, mającym na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Siedzibą Stowarzyszenia jest miasto Lubsko. Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenie ma na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego powstało w listopadzie 2014 roku w wyniku zmiany nazwy oraz charakteru „Zrzeszenia Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów Województwa Lubuskiego". Pierwotnie głównym celem Zrzeszenia było tworzenie warunków formułowania i wyrażania interesów gmin i osób pełniących funkcje prezydentów burmistrzów i wójtów oraz działanie na rzecz integracji europejskiej oraz zabieganie o środki pomocowe z Unii Europejskiej. W przeciągu 15 lat Zrzeszenie znacznie rozszerzyło zakres swojej działalności. Obecnie skupia się przede wszystkim na wnoszeniu inicjatyw poprawiających jakość stanowionego w Polsce prawa samorządowego. Zrzeszenie, jako stowarzyszenie, jest jedyną w Polce organizacją skupiającą wszystkie 82 jednostki samorządu gminnego jednego regionu. Ponadto Zrzeszenie jest sygnatariuszem Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych.

Na arenie międzynarodowej gmina należy do Stowarzyszenia Gmin Rzeczpospolitej Polskiej Euroregionu „Sprewa – Nysa – Bóbr". Siedzibą Stowarzyszenia Gmin RP Euroregionu „Sprewa – Nysa – Bóbr" jest Gubin. Aktualnie Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion „Sprewa – Nysa – Bóbr" liczy 55 gmin i 7 powiatów na zasadach członka zwyczajnego oraz Wojewoda Lubuski jako członek wspierający. Niemieckie Stowarzyszenie Euroregion Spree – Neiße – Bober e.V. skupia 27 członków. Są to zarówno gminy, jak i instytucje gospodarcze oraz społeczne, a także stowarzyszenia, związki, instytucje oświatowe oraz osoby prywatne. Euroregion jest platformą dobrowolnej współpracy polskich gmin z powiatami i miastami Republiki Federalnej Niemiec. Współpraca realizowana jest na podstawie równości prawa obu stron z uwzględnieniem Układu Ramowego o Ponadgranicznej Współpracy pomiędzy gminami a stowarzyszeniami terytorialnymi. Nadrzędnym celem Euroregionu zgodnie z podpisaną Umową jest wszechstronna działalność na rzecz obszarów przygranicznych Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec, ich sanacji ekologicznej, rozkwitu gospodarczego i

kulturalnego oraz stałej poprawy warunków życia ich mieszkańców, w tym zniwelowanie istniejących różnic sytuacji ekonomicznej.

Na arenie międzynarodowej gmina Jasień współpracuje także z gminami partnerskimi. Są to gminy Döbern i Spreetal z Niemiec. Współpraca dotyczy przede wszystkim działalności kulturalnej, sportowej, edukacyjnej i administracyjnej.

3. ORGANIZACJE SPOŁECZNE.

Na terenie gminy Jasień działają liczne koła oraz stowarzyszenia społeczne i gospodarcze. Należą do nich między innymi:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Jasieniu, ul. Strażacka 3;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Zabłociu, Zabłocie 83a;
- Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Jasieniu, ul. Buczka 3;
- Klub Motocyklowy „Riders Of Slames" przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Jasieniu, ul. Buczka 3;
- Klub Sportowy „Stal" Jasień, ul. Żarska 48;
- Klub Sportowy „Iskra" Jabłoniec, Jabłoniec;
- Klub Sportowy „Miłośnicy Zabłocia", Zabłocie 83a;
- Lubski Klub Sportowy „Oyama", sekcja Jasień;
- Uczniowski Klub Sportowy „Victoria", Jasień, ul. Konopnickiej 10;
- Fundacja Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie", Wicina 41;
- Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze, koło „Włóczęga", Jasień, ul. Wilcza 1;
- Stowarzyszenie Mieszkańców i Przyjaciół Budziechowa, Budziechów 79;
- Stowarzyszenie Historyczno – Militarne „Szaruga", Jasień , Plac Armii Krajowej 3/3;
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Jasienia „Jasieniaki", Jasień, ul. Kolejowa 9;
- Stowarzyszenie Sąsiadów „Kościelniacy", Jasień, ul. Kościelna 17/2;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Guzowa, Guzów 3;
- Stowarzyszenie „Wicina", Wicina 41;
- Stowarzyszenie „Przyszłość Zabłocia", Zabłocie 1;
- Związek Sybiraków, Koło w Jasieniu, ul. Obrońców 22;
- Akcja Katolicka, Jasień, ul. Kościelna 5;
- Parafialny Zespół Caritas przy Parafii p.w. Matki Bożej Różańcowej, Jasień, ul. Kościelna 5;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Bronicach, Bronice 3;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Jabłońcu, Jabłoniec 68;
- Koło Gospodyń Wiejskich Roztoczanki, Roztoki 27a.

4. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA.

4. 1. Służba zdrowia.

Na terenie gminy Jasień infrastruktura służby zdrowia składa się z dwóch placówek:

- NZOZ Zespół Lekarza Rodzinnego – Jasień, ul. Okrzei 5
- NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego – Jasień, ul. XX–lecia 20

Personel służby zdrowia składa się z 3 lekarzy medycyny oraz 6 pielęgniarek – odpowiednio po 2 i po 1 lekarzu oraz po 3 pielęgniarki w każdym z podmiotów. Ponadto w Jasieniu przy ul. Okrzei 5 funkcjonuje gabinet stomatologiczny. Powyższe zapewnia mieszkańcom gminy jedynie podstawową opiekę medyczną. Korzystanie z pozostałych usług medycznych (przychodnie specjalistyczne i szpitale) odbywa się w placówkach zlokalizowanych poza granicami gminy, głównie w Żarach i Zielonej Górze. W Jasieniu zlokalizowane są 2 apteki (ulice XX–lecia 18 i Konstytucji 3 maja 10).

TABELA 109: Gmina Jasień – dostępność do usług służby zdrowia w 2019 roku.

Liczba mieszkańców przypadająca na 1 obiekt:	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Apteki	**3496**	2827	3317
Apteki i punkty apteczne	**3496**	2344	2907
Ambulatoryjna opieka zdrowotna[103]	**2330**	1961	1765
Apteki i punkty apteczne na 100 km²	**1,58**	2,94	2,49
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności	**–**	36,10	39,32
Liczba ludności na 1 łóżko w szpitalach	**–**	277	254

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Wskaźnik dotyczący dostępności do ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w gminie Jasień odbiega nieznacznie (na niekorzyść) od średnich charakteryzujących powiat żarski i województwo lubuskie. Charakterystyka dotycząca aptek jest podobna. Zarówno dostępność do aptek (liczba mieszkańców na 1 placówkę) jak i wskaźnik nasycenia siecią aptek (liczba placówek na 100 km²) są mniej korzystne od średnich w powiecie i województwie. Obecnie funkcjonującą w gminie sieć placówek służby zdrowia należy jednak uznać za wystarczającą z punktu widzenia podstawowych potrzeb, przede wszystkim ze względu na bogatą ofertę usług ochrony zdrowia zlokalizowaną w pobliskim mieście Żary. W najbliższym czasie nie przewiduje się likwidacji ani budowy nowych obiektów służby zdrowia.

4. 2. Opieka.

4.2.1. Opieka społeczna.

Opieką społeczną na terenie gminy zajmuje się Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany w Jasieniu przy ul. XX–lecia 20. W 2020 roku rozdysponowano następującą pomoc:

- zasiłki stałe – 704 świadczenia;
- zasiłki okresowe – 406 świadczeń;

[103] Powyższa statystyka obejmuje zakłady opieki zdrowotnej (przychodnie), które podpisały kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia.

- zasiłki celowe (jednorazowe) – 273 świadczenia.

TABELA 110: Gmina Jasień – liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 1999 – 2020.

Rok	Liczba rodzin	Łączna liczba osób
1999	594	1937
2000	433	1439
2001	533	1737
2002	604	2033
2003	635	2133
2004	562	1915
2005	434	1417
2006	499	1609
2007	464	1378
2008	368	1089
2009	361	810
2010	368	857
2011	352	812
2012	321	724
2013	333	721
2014	311	627
2015	289	595
2016	264	509
2017	251	533
2018	248	517
2019	225	490
2020	220	451

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

W okresie analizowanych lat liczba osób objętych pomocą społeczną wahała się w granicach od ponad 450 do ponad 2100. Dane te odzwierciedlają w pewnym sensie dynamikę kształtowania się bezrobocia na terenie gminy, ponieważ nadal głównym powodem ubiegania się o pomoc społeczną jest brak pracy zarobkowej. Wpływ na liczbę zasiłków w danym roku mają także klęski żywiołowe (ulewne deszcze, podtopienia, susze, pożary, itp.) wyrządzające znaczne szkody np.: w rolnictwie. Na terenie gminy nie ma stacjonarnych zakładów (domów) pomocy społecznej, itp. W Jasieniu przy ul. Okrzei 9 funkcjonuje Dom Dziennego Pobytu Seniora. Czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 9.00 do 12.30. Obecny stan infrastruktury związanej z gminną pomocą społeczną (część administracyjna) można uznać za wystarczający z punktu widzenia potrzeb lokalnej społeczności. Należy jednak rozwijać infrastrukturę związaną z organizacją obiektów służących osobom starszym.

4.2.2. Żłobki.

Na terenie gminy nie ma obecnie żłobków, ale zasadny wydaje się być ich rozwój. Na mocy ustawy z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 żłobki przestały być częścią systemu opieki zdrowotnej i obecnie nadzór nad ich działalnością sprawuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej. System opieki nad dziećmi do lat 3 w postaci żłobków i klubów dziecięcych powinien rozwijać się przede wszystkim w ośrodkach o odpowiednio dużej populacji grupy docelowej, a więc zarówno dzieci jak i osób (rodziców) pracujących. Dotyczy to więc głównie miasta Jasień (postulowany żłobek) i ewentualnie okolic największych sołectw takich jak: Budziechów, Jabłoniec czy Zabłocie (postulowane kluby dziecięce). Na koniec 2019 roku populacja dzieci w wieku 1 – 3 lata w skali całej gminy wyniosła 176 osób. Zakładając, że popyt na opiekę nad dziećmi do lat 3 dotyczy tylko około 30 % tej populacji oraz, że optymalna przeciętna placówka żłobkowa dysponuje 50 miejscami, to w tej chwili niedobór żłobków można szacować na 1 obiekt. W przyszłości szacunek ten nie musi ulec zmianie (zmniejszeniu), albowiem ewentualny spadek urodzin może być równoważony wzrostem popytu ponad założone 30 %. Rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi możliwy będzie poprzez budowę nowego obiektu, jak również adaptację wybranych, nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały). Szczególną uwagę należy zwrócić na wsparcie rozwoju klubów dziecięcych prowadzonych przez podmioty prywatne. Rozwojem opieki nad dziećmi do lat 3 powinny być także zainteresowane większe podmioty gospodarcze (główni pracodawcy w gminie). Darmowe lub dotowane żłobki nie tylko zachęcają do posiadania dzieci, ale także poprawiają aktywność zawodową kobiet i polepszają ich sytuację materialną, a tym samym przyczyniają się do równości płci.

TABELA 111: Gmina Jasień – opieka żłobkowa w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Żłobki + oddziały żłobkowe + kluby dziecięce na 100 km²	–	0,65	0,78
Żłobki + oddziały żłobkowe + kluby dziecięce na 10000 mieszkańców	–	0,94	1,08
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach ogółem	–	13,4	14,5
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w miastach	–	21,7	20,2
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach na wsi	–	1,0	4,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

5. OŚWIATA I WYCHOWANIE.

W roku szkolnym 2020 / 2021 sieć oświatowa na terenie gminy Jasień składa się z następujących placówek:

- Przedszkole Samorządowe w Jasieniu – ul. Ogrodowa 7;
- Szkoła Podstawowa w Jasieniu – ul. Konopnickiej 10;
- Szkoła Podstawowa w Jasieniu – ul. Podmokła 1.
- Szkoła Podstawowa w Wicinie – Wicina 15;

Przedszkole w Jasieniu oraz obie szkoły podstawowe w Jasieniu podlegają Zespołowi Szkolno – Przedszkolnemu w Jasieniu. Szkoła Podstawowa w Wicinie prowadzi także oddział przedszkolny.

TABELA 112: Gmina Jasień – charakterystyka wychowania przedszkolnego i podstawowego w roku szkolnym 2020 / 2021.

Placówka	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli[104]
Przedszkole Jasień	159	18
Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Wicinie	21	1
Szkoła Podstawowa Jasień, ul. Konopnickiej	371	42
Szkoła Podstawowa Jasień, ul. Podmokła		
Szkoła Podstawowa Wicina	73	15

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Ogółem w roku szkolnym 2020 / 2021 z gminnej sieci oświatowej korzysta 624 uczniów, z czego:

- 180 dzieci w przedszkolach;
- 444 uczniów w szkołach podstawowych.

Pozostają oni pod opieką 76 nauczycieli[105], z czego:

- 19 nauczycieli w przedszkolach;
- 57 nauczycieli w szkołach podstawowych.

Powyższe oznacza, że przeciętnie na jednego nauczyciela przypada 8,2 wychowanków, z czego:

- 9,5 w przedszkolach;
- 7,8 szkołach podstawowych.

[104] Bez względu na rodzaj etatu.
[105] Bez względu na rodzaj etatu.

TABELA 113: Gmina Jasień – wybrane wskaźniki charakteryzujące sieć przedszkolną w roku szkolnym 2019 / 2020.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba miejsc w przedszkolach na 1 przedszkole	**56,67**	70,15	60,78
Liczba dzieci w przedszkolach na 1 przedszkole	**63,33**	74,90	71,89
Liczba miejsc w przedszkolach na 1 dziecko	**0,89**	0,94	0,85
Obłożenie miejsc w przedszkolach[106] (%)	**111,76**	106,78	118,26
Odsetek dzieci w wieku 3 – 4 lat objętych wychowaniem ogółem	**68,1**	79,2	83,4
Odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat objętych wychowaniem ogółem	**77,4**	83,7	87,4
Odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem ogółem	**78,5**	86,7	89,5
Odsetek dzieci w wieku 3 – 4 lat objętych wychowaniem w mieście	**97,4**	88,9	101,6
Odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat objętych wychowaniem w mieście	**105,3**	94,5	106,0
Odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem w mieście	**104,2**	98,0	108,1
Odsetek dzieci w wieku 3 – 4 lat objętych wychowaniem na wsi	**16,3**	62,2	49,5
Odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat objętych wychowaniem na wsi	**27,0**	66,0	53,5
Odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem na wsi	**37,1**	68,7	55,9

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

W roku szkolnym 2019 / 2020 przeciętna liczba miejsc w przedszkolach oraz wszystkich dzieci uczęszczających do przedszkoli przypadająca na 1 obiekt przedszkolny była w gminie Jasień tylko nieco niższa od wskaźników charakteryzujących powiat żarski oraz województwo lubuskie. Wynika to z faktu, że w gminie Jasień, podobnie jak w powiecie i regionie, funkcjonuje dość rozbudowana sieć placówek przedszkolnych co powoduje, że przeciętny obiekt nie jest obłożony dużą liczbą wychowanków. Obłożenie dostępnych miejsc w placówkach przedszkolnych wynosiło ponad 100 %, podobnie do przeciętnych w powiecie i województwie. Ogólny odsetek dzieci, zarówno w wieku 3 – 4 lata, 3 – 5 lat, jak i 3 – 6 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Jasień, był niższy od przeciętnych w powiecie i województwie. Wskaźniki wygenerowane tylko dla obszarów miejskich wskazują, że w analizowanej gminie odsetek ten w każdej grupie wiekowej był wyższy od średnich dla powiatu i tylko nieco niższy od średnich dla województwa. Diametralnie odmiennie kształtują się jednak wskaźniki wygenerowane tylko dla obszarów wiejskich. Wskazują one, że w gminie Jasień odsetek w każdej grupie wiekowej był wyraźnie niższy w stosunku do porównywanych jednostek. Biorąc pod uwagę powyższe (również w odniesieniu do likwidacji obowiązku szkolnego dla dzieci w wieku lat 6) należy uznać, że obecna oferta wychowania przedszkolnego w gminie mimo wszystko zaspokaja dość dobrze potrzeby lokalnej społeczności, w tym terenów wiejskich. W 2019 roku populacja dzieci w wieku od 3 do 6 lat wyniosła ogółem 233 osoby (144 w mieście i 89 na wsi), z czego 190 dzieci (157 w mieście i 33 na wsi), a więc 81,55 % (109,03 % w mieście i 37,08 % na wsi) uczęszczało do przedszkoli. Część „brakującej" w tym zestawieniu populacji wiejskiej korzysta zatem z placówek przedszkolnych w Jasieniu, a także w innych pobliskich miastach (głównie w Żarach), a więc tam gdzie dojeżdżają do pracy ich rodzice. W 2019 roku populacja dzieci w wieku 0 – 3 wyniosła 243 osoby, co sugeruje, że w kolejnych latach nie zwiększą się znacznie potrzeby odnośnie wychowania przedszkolnego. W dłuższej perspektywie czasowej, o ile zwiększy się liczba urodzeń, a więc i potencjalny popyt na usługi przedszkolne, należy rozważyć możliwość poszerzenia oferty dostępności do wychowania przedszkolnego poprzez (opcjonalnie) zwiększenie liczby oddziałów przy obecnych placówkach (rozbudowa), budowę nowego obiektu lub adaptację wybranych czy częściowo nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: świetlice wiejskie,

[106] Bez oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych.

likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały). Pomocna może być (również opcjonalnie) prywatna inicjatywa w zakresie wychowania przedszkolnego. Dotyczy to przede wszystkim małych obiektów przedszkolnych (do kilkunastu wychowanków) funkcjonujących na bazie prywatnych obiektów w ramach istniejącej substancji lokalowej.

TABELA 114: Gmina Jasień – wybrane wskaźniki charakteryzujące sieć szkół podstawowych w roku szkolnym 2019 / 2020.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba uczniów na 1 szkołę podstawową	**149,67**	186,66	226,35
Liczba oddziałów na 1 szkołę podstawową	**9,00**	12,27	13,40
Liczba uczniów na 1 oddział w szkołach podstawowych	**16,63**	15,21	16,89
Szkoły podstawowe – współczynnik skolaryzacji brutto (%)	**80,46**	94,48	93,66
Szkoły podstawowe – współczynnik skolaryzacji netto (%)	**79,03**	92,80	91,91

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Powyższe dane i poniższe analizy dotyczą już okresu po zakończeniu tak zwanej reformy edukacyjnej, znoszącej poziom gimnazjalny i wydłużającej edukację na poziomie podstawowym. Wartości (wskaźniki) przyporządkowane dla gminy Jasień odnośnie szkół podstawowych oznaczają teoretycznie nieco korzystniejsze uwarunkowania od średnich dla powiatu i województwa (niższa liczba uczniów oraz niższa liczba oddziałów na 1 placówkę). Wynika to przede wszystkim z faktu, że gminną sieć szkolnictwa podstawowego reprezentują aż 3 placówki (na stosunkowo mało liczną populację dzieci w wieku szkolnym) i tym samym przeciętne wskaźniki oddają, że są to obiekty kubaturowo mniejsze od przeciętnych w powiecie i regionie. W rzeczywistości lokalne placówki są od siebie skrajnie różne (duże obiekty w Jasieniu i bardzo mały obiekt w Wicinie). Oczywiście należy również podkreślić, że nie tylko zagęszczenie obiektów szkolnych decyduje o jakości oferty edukacyjnej, ale przede wszystkim poziom nauczania. Współczynniki skolaryzacji brutto[107] i netto[108] przyporządkowane dla szkół podstawowych były w gminie Jasień znacznie niższe od przeciętnych w powiecie i województwie. Oznacza to między innymi, że część miejscowych uczniów w wieku szkolnym pobiera naukę poza granicami gminy. Bez względu na powyższe należy uznać, że sieć szkolna zaspokaja potrzeby miejscowej społeczności.

Młodzież z gminy Jasień korzysta również z bogatej sieci placówek zlokalizowanych poza granicami samorządu, głównie w Lubsku, Żarach i Zielonej Górze. Dotyczy to pobierania nauki w szkołach średnich oraz na wyższych uczelniach.

W najbliższych latach nie przewiduje się likwidacji ani budowy nowych placówek szkolnych. Jednakże w dłuższej perspektywie czasowej, ze względu na postępujące niekorzystne zjawiska demograficzne (spadek liczby urodzeń), należy rozważyć możliwość uszczuplenia gminnej sieci placówek oświatowych na terenach wiejskich, z ewentualnym przeznaczeniem na obiekt żłobkowy i przedszkolny.

[107] Współczynnik skolaryzacji brutto, np.: dla poziomu szkoły podstawowej, wyliczamy dzieląc liczbę wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7 – 12 lat (wiek przypisany do tego poziomu) według stanu w dniu 31 XII tego samego roku (GUS).
[108] Współczynnik skolaryzacji netto, np.: dla poziomu szkoły podstawowej, wyliczamy dzieląc liczbę uczniów szkół podstawowych w wieku 7 – 12 lat (wiek przypisany do tego poziomu) na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7 – 12 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku (GUS).

6. KULTURA.

Na terenie gminy funkcjonuje rozwinięta sieć placówek kulturalnych. Rozpowszechnianiem kultury na terenie gminy zajmuje się Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury (M–GOK) zlokalizowany w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej 2. Celem działania M–GOK jest tworzenie, upowszechnianie i ochrona kultury, rozwijanie potrzeb z zakresu kultury fizycznej, sportu i rekreacji poprzez:

- rozwój czynnego uczestnictwa mieszkańców gminy w życiu kulturalnym i sportowo – rekreacyjnym;
- prowadzenie działalności edukacyjnej;
- działalność promocyjną i informacyjną dotyczącą wszelkich dziedzin kultury, sportu i rekreacji w gminie;
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych;
- zaspokajanie potrzeby rywalizacji i dążenia do osiągania wyników w ramach społecznie akceptowanych zasad współzawodnictwa;
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego;
- rozwijanie oraz zaspokajanie potrzeb czytelniczych, prowadzenie działalności oświatowej i upowszechniającej wiedzę;
- dążenie do unowocześniania bazy materiałowo – technicznej dla prowadzonej działalności kulturalnej i artystycznej na terenie gminy.

Podstawową działalność M–GOK opiera na współpracy z przedszkolami i szkołami podstawowymi oraz organizacji dla dzieci i młodzieży imprez kulturalnych i rekreacyjnych. Ponadto podejmuje się działania na rzecz środowiska poprzez organizację różnego rodzaju spotkań z okazji świąt państwowych, gminnych i okolicznościowych, jak również imprez o charakterze masowym. Na co dzień M–GOK współpracuje także z organizacjami, stowarzyszeniami i innymi instytucjami. Wspomaga wszelkie lokalne inicjatywy kulturalne, tworząc historię gminy Jasień. Przy M–GOK funkcjonują sekcje: plastyczna, taneczna i wokalna, a także Zespół Śpiewaczy „Wicinianki". Odbywają się także kursy języków obcych, itp.

Według danych GUS w 2019 roku na terenie gminy przy M–GOK funkcjonowała 1 grupa artystyczna zrzeszająca 11 członków oraz 4 koła (kluby, sekcje) zrzeszające 116 członków. W tym samym roku M–GOK zorganizował 36 imprez, w których uczestniczyło 2600 osób. Nie było wśród nich imprez masowych.

Sieć usług kultury tworzą również:

- Świetlica Wiejska w Bronicach, Bronice 3;
- Świetlica Wiejska w Budziechowie, Budziechów 79;
- Świetlica Wiejska w Golinie, Golin 35;
- Świetlica Wiejska w Guzowie, Guzów 3;
- Świetlica Wiejska w Jabłońcu, Jabłoniec 73;
- Świetlica Wiejska w Jaryszowie (bez numeru);
- Świetlica Wiejska w Jasionnej, Jasionna 9;
- Świetlica Wiejska w Lisiej Górze, Lisia Góra 27;
- Świetlica Wiejska w Świbnej, Świbna 4;
- Świetlica Wiejska w Wicinie, Wicina 41;
- Świetlica Wiejska wraz z Remizą OSP w Zabłociu, Zabłocie 83a;
- Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Jasieniu, Jasień, ul. Buczka 3.

Ofertę usług kultury świadczy także Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy zlokalizowana w Jasieniu przy ul. Kolejowej 9. Jednostka posiada filie biblioteczne zlokalizowane w miejscowościach Guzów i Jabłoniec.

Działalność biblioteki służy zaspokajaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa, jego wychowaniu i upowszechnianiu oraz rozwojowi kultury i wiedzy. Zakres działania biblioteki obejmuje przede wszystkim:

- gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu;
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych;
- prowadzenie działalności informacyjno – bibliograficznej;
- popularyzację książek i czytelnictwa;
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu u zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa;
- doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej.

Biblioteka posiada księgozbiór liczony na ponad 18 tysięcy woluminów. Korzysta z niej rocznie blisko 1000 czytelników. W 2019 roku wypożyczenia na 1 czytelnika wyniosły blisko 16 woluminów.

TABELA 115: Gmina Jasień – uwarunkowania charakteryzujące usługi kultury w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Ilość mieszkańców na 1 bibliotekę[109]	**2330**	2827	3056
Placówki biblioteczne[110] na 100 km²	**2,37**	2,08	1,80
Księgozbiór w woluminach na 1000 mieszkańców	**2609,5**	3691,4	3957,6
Wypożyczenia na 1 czytelnika	**15,6**	16,4	17,4
Czytelnicy na 1000 mieszkańców	**137**	136	136
Ilość mieszkańców na 1 ośrodek kultury[111]	**6991**	19222	12043
Ośrodki kultury na 100 km²	**0,79**	0,36	0,60
Imprezy kulturalne na 1000 mieszkańców	**5,15**	9,54	5,96
Uczestnicy imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców	**372**	2923	1115
Imprezy masowe na 1000 mieszkańców	**–**	0,05	0,15
Uczestnicy imprez masowych na 1000 mieszkańców	**–**	99	667
Grupy artystyczne na 1000 mieszkańców	**0,14**	0,65	0,44
Członkowie grup artystycznych na 1000 mieszkańców	**1,57**	7,09	6,49
Koła na 1000 mieszkańców	**0,57**	0,82	0,67
Członkowie kół na 1000 mieszkańców	**16,59**	14,21	14,09
Liczba mieszkańców na 1 kino stałe	**–**	96111	77815
Liczba mieszkańców na 1 multipleks	**–**	–	1011592
Liczba mieszkańców na 1 muzeum	**–**	48055	50580
Liczba mieszkańców na 1 galerię i salony sztuki	**–**	**–**	252898
Liczba mieszkańców na 1 teatr	**–**	**–**	505796
Liczba mieszkańców na 1 instytucję muzyczną	**–**	**–**	505796

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

[109] Biblioteki i filie.
[110] Biblioteki i filie.
[111] Bez świetlic wiejskich i wiejskich ośrodków kultury.

Wskaźniki dotyczące usług oferowanych przez biblioteki odznaczają się w gminie korzystniejszymi uwarunkowaniami na tle powiatu i województwa odnośnie nasycenia tymi placówkami, mniej korzystnymi w zakresie posiadanego księgozbioru (stosunkowo mniej zasobny) oraz zbliżonymi odnośnie czytelnictwa (stosunkowo więcej czytelników, ale mniej wypożyczeń). Gmina Jasień statystycznie charakteryzuje się większym od powiatu i województwa nasyceniem instytucji świadczących usługi kultury, o czym świadczą przytoczone wskaźniki dostępności do tych podmiotów. W praktyce jest to jednak tylko 1 podmiot, ale obsługujący nieliczną społeczność (7,0 tysięcy mieszkańców) na stosunkowo niewielkim obszarze (127 km²). W odróżnieniu od nasycenia infrastrukturą usług kultury, wskaźniki dotyczące czynnego udziału w lokalnym życiu kulturalnym (imprezy kulturalne, grupy artystyczne, koła) są mniej korzystne od średnich w powiecie i regionie lubuskim. Na terenie gminy zaoferowano przeciętnie mniej imprez kulturalnych i uczestniczył w nich dużo mniejszy promil mieszkańców. Warto zwrócić uwagę, że udział lokalnych imprez stanowił tylko 3,93 % z ogółu w powiecie, a ich uczestnicy stanowili zaledwie 0,93 %. Świadczyć to może np.: o małej atrakcyjności oferowanych (i tak nielicznych) imprez. Ponadto nieadekwatnie do tego, że statystycznie dostępność do ośrodków kultury jest w gminie wyższa niż w powiecie i województwie, to jest tu dużo mniej grup artystycznych, kół oraz ich członków (za wyjątkiem członków kół). Świadczyć to może także z jednej strony o niskim zainteresowaniu wyspecjalizowanymi usługami kultury, a z drugiej o małej podaży tych usług. Z usług kultury wyższego rzędu (np.: kina, teatry, opery, filharmonie, galerie, muzea, wystawy, itp.) mieszkańcy gminy Jasień mogą korzystać dopiero nie tylko poza granicami gminy, ale i całego powiatu (poza kinem i muzeum), głównie w Gorzowie Wielkopolskim i Zielonej Górze.

O ile można uznać, że aktualna sieć usług kultury jest wystarczająca z punktu widzenia podstawowych potrzeb, to zakres ich działalności zdaje się nie spełniać lokalnych oczekiwań. Przyszłe działania powinny prowadzić do zachęcenia uczestnictwem w życiu kulturalnym gminy coraz większej liczby mieszkańców. Osiągnąć to można między innymi poprzez szersze dostosowanie oferty w kierunku potrzeb różnych grup wiekowych, między innymi wzbogacając obecną ofertę oraz łącząc działalność instytucji kulturalnych z innymi rodzajami aktywności, szczególnie w dziedzinach: nauki, sportu, rekreacji, gastronomii czy rozrywki. Wiąże się to jednak z potrzebą funkcjonowania dodatkowych, specjalistycznych obiektów (sale, pracowanie). Do głównych potrzeb, poza umożliwieniem szerszego dostępu do usług kultury (przede wszystkim dla dzieci, młodzieży i osób starszych) w postaci licznych, rozwojowych sekcji i kół zainteresowań oraz remontami istniejących obiektów kulturalnych, należą między innymi budowa świetlic wiejskich w Bieszkowie i Mirkowicach oraz zagospodarowanie terenów przy świetlicach wiejskich w poszczególnych miejscowościach. Planuje się także budowę powiązanego z Parkiem Kulturowym „Grodzisko w Wicinie" ośrodka o charakterze edukacyjno – kulturowo – rekreacyjnym oraz zagospodarowanie terenu po byłej filii obozu koncentracyjnego Gross Rosen.

7. SPORT.

Działania stowarzyszeń, klubów i sekcji sportowych oraz urozmaicona infrastruktura sportowo – rekreacyjna to podstawowa możliwość rozwoju kultury fizycznej wśród mieszkańców gminy, a szczególnie dzieci i młodzieży. Na terenie gminy działalności sportowo – rekreacyjne organizują Gmina Jasień i poszczególne kluby sportowe, które dodatkowo umożliwiającą zrzeszanie się w zespołach i sekcjach sportowych.

Obecnie na terenie gminy funkcjonują następujące kluby i stowarzyszenia sportowe:

- Klub Sportowy „Stal" Jasień, ul. Jasień, ul. Żarska 48;
- Klub Sportowy „Iskra" Jabłoniec, Jabłoniec;
- Klub Sportowy „Miłośnicy Zabłocia", Zabłocie 83a;
- Lubski Klub Sportowy „Oyama", sekcja Jasień;

Infrastrukturę sportową i rekreacją w gminie tworzą następujące ogólnodostępne obiekty:

- stadion miejski w Jasieniu z trybunami na około 250 osób przy ul. Żarskiej 48;
- sala gimnastyczna przy Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Jasieniu przy ul. Podmokłej;
- boisko wielofunkcyjne („orlik") przy Szkole Podstawowej w Jasieniu przy ul. Konopnickiej;
- boisko osiedlowe przy ul. Tenisowej w Jasieniu;
- kort tenisowy przy ul. Tenisowej w Jasieniu;
- kort tenisowy przy ul. Podmokłej w Jasieniu;
- boiska wiejskie (w różnym stanie technicznym): Bieszków, Bronice, Budziechów, Guzów, Jabłoniec, Jaryszów, Jasionna, Jurzyn, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna, Wicina, Zabłocie i Zieleniec;
- place zabaw, siłownie plenerowe, itp.:
    - Jasień (ulice: Budowlanych, Konopnickiej, Podmokła, Spacerowa, Tenisowa, Wąska, XX–lecia, Żeromskiego);
    - Jasień, ul. Krucza – sala zabaw;
    - pozostałe miejscowości wiejskie.

Według danych GUS w 2018 roku na terenie gminy funkcjonowało 5 klubów sportowych[112] zrzeszających 206 członków. Lokalne kluby sportowe oferowały łącznie 5 sekcji sportowych, w których ćwiczyło 188 osób.

[112] Według GUS jest to podstawowa jednostka organizacyjna prowadząca działalność sportową, funkcjonująca jako osoba prawna.

TABELA 116: Gmina Jasień – uwarunkowania charakteryzujące usługi sportu w 2018 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba mieszkańców na 1 klub sportowy	**1398**	1780	2052
Liczba mieszkańców na 1 sekcję sportową w klubach	**1398**	1354	1437
Kluby sportowe na 1000 mieszkańców	**0,72**	0,56	0,49
Sekcje sportowe w klubach na 1000 mieszkańców	**0,72**	0,74	0,70
Członkowie klubów sportowych na 1000 mieszańców	**29,47**	26,26	28,14
Ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	**26,89**	28,63	29,73
Członkowie klubów sportowych na 1 klub	**41,20**	46,74	57,74
Ćwiczący w klubach sportowych na 1 klub	**37,60**	50,96	61,00
Sekcje sportowe na 1 klub	**1,00**	1,31	1,43
Członkowie klubów sportowych na 1 sekcję	**41,20**	35,55	40,43
Ćwiczący w klubach sportowych na 1 sekcję	**37,60**	38,76	42,72

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

W gminie Jasień wskaźniki dotyczące usług sportu odznaczają się wyraźnie korzystniejszymi uwarunkowaniami na tle powiatu i województwa odnośnie dostępności do tych usług (ludność w korelacji z podażą klubów sportowych). Oferta samych sekcji sportowych (w stosunku do populacji) jest już jednak niemal tożsama z porównywanymi wskaźnikami. Czynne uczestnictwo w życiu sportowym (członkowie klubów sportowych i osoby w nich ćwiczące) jest w gminie także bardzo zbliżone do wyników charakteryzujących powiat żarski i region lubuski. Różnorodność usług sportowych oferowanych przez dany klub (sekcje sportowe) jest natomiast niższa, zaś przeciętny klub w gminie ma mniej członków i osób ćwiczących od analogicznych organizacji w powiecie i województwie.

Działania samorządu jak i poszczególnych instytucji w zakresie kultury fizycznej powinny nadal koncentrować się wokół rozwoju oraz upowszechniania na terenie gminy różnych form sportu i rekreacji. Analogicznie do przedsięwzięć związanych z kulturą, należy umożliwiać miejscowej młodzieży zrzeszanie się w klubach i sekcjach sportowych oraz rozwijać ich ofertę. Usługi z zakresu sportu i rekreacji należy przygotować także dla osób starszych. Z punktu widzenia najważniejszych potrzeb wymienia się:

- bieżące remonty i modernizacje istniejącej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej;
- zagospodarowanie terenu po byłym ośrodku sportu i rekreacji w rejonie ul. Okrzei w Jasieniu;
- budowa trybun na stadionie przy ul. Żarskiej w Jasieniu;
- stworzenie terenu rekreacyjnego w rejonie Górki Flöthera w Jasieniu;
- budowę kolejnych placów zabaw i siłowni zewnętrznych w poszczególnych miejscowościach;
- perspektywicznie – budowę krytej pływalni w Jasieniu.

8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.

8. 1. Policja.

Stan bezpieczeństwa w gminie w znacznym stopniu jest zdeterminowany przez funkcjonowanie stosownych jednostek powołanych w tym celu. W Jasieniu przy Placu Wolności 1 zlokalizowany jest Posterunek Policji, podległy Komendzie Powiatowej Policji w Żarach. Rejon gminy obsługiwany jest przez stosowną ilość funkcjonariuszy.

TABELA 117: Gmina Jasień – podstawowe dane dotyczące przestępczości w latach 2015 i 2020.

Wyszczególnienie	Rok 2015	Rok 2020
Przeprowadzone postępowania przygotowawcze	103	139
Liczba przestępstw stwierdzonych	76	123
Liczba przestępstw wykrytych	57	86
Wskaźnik wykrywalności (%)	75,00	69,92
Postępowania w sprawach o wykroczenia	138	118

Źródło: Posterunek Policji w Jasieniu, 2021.

Zgodnie z danymi zawartymi w powyższej tabeli można ocenić, że w ostatnich 5 latach nastąpił wzrost przestępczości. Spadła natomiast liczba wykroczeń, w tym drogowych. Jako priorytet postuluje się modernizację obecnego systemu monitoringu miejskiego i dalsze poszerzanie rejonów objętych monitoringiem wizyjnym. Istnieje także potrzeba intensyfikacji partoli terenowych w porach wieczornej i nocnej.

8. 2. Ochrona przeciwpożarowa.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej rejon gminy Jasień jest obsługiwany pod względem operacyjnym przez Jednostki Ratowniczo – Gaśnicze (JRG) z Lubska i Żar, będące w strukturze Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej (PSP) w Żarach. Jednostki dysponują specjalistycznym sprzętem, uwzględniającym specyfikę gminy oraz rodzaj potencjalnych zagrożeń.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują 2 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP):

- Jasień, ul. Strażacka 3;
- Zabłocie, Zabłocie 83a.

Obie jednostki włączone są do Krajowej Sieci Ratowniczo – Gaśniczej (KSRG). Jednostki OSP mieszczą się w Remizach Strażackich. Rejon gminy wspomagają także skoordynowane jednostki OSP z pobliskich miejscowości zlokalizowanych poza jej granicami. Strażacy ochotnicy wyjeżdżają na akcje nie tylko dotyczące pożarów, ale także do wypompowywania wody z piwnic w czasie podtopień, do usuwania sopli zwisających z dachów, do usuwania drzew po wichurach, do wypadków drogowych, itp. Według danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żarach oraz lokalnych OSP średnio w roku prowadzi się od 100 do około 200 akcji ratowniczych wymagających interwencji jednostek ochrony przeciwpożarowej. Dla przykładu w ostatnich 4 latach liczba zdarzeń z udziałem jednostek ochrony przeciwpożarowej wynosiła: 2020 rok – 205, 2019 rok – 166, 2018 rok – 149, 2017 – 133.

Z punktu widzenia potrzeb bezpieczeństwa przeciwpożarowego obecny stan związany z funkcjonowaniem lokalnych jednostek OSP nie jest wystarczający. Obiekty strażnic OSP nie spełniają wszystkich warunków bezpieczeństwa. W ramach potrzeb inwestycyjnych Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Żarach postuluje modernizacje lub budowę nowych strażnic w miejscu obecnie funkcjonujących obiektów.

CZĘŚĆ III.

SFERA GOSPODARCZA

1. RYNEK PRACY.

1. 1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON.

Gmina Jasień jest typową jednostką miejsko – wiejską o zrównoważonym udziale funkcji mieszkaniowej i funkcji pracy, zwłaszcza na terenie miasta. Na terenach wiejskich od co najmniej kilkunastu lat zaznacza się przewaga udziału funkcji mieszkaniowej nad funkcją pracy. Rynek pracy na terenie miasta opiera się przede wszystkim na lokalnym sektorze produkcyjnym oraz na usługach. Na terenach wiejskich rynek pracy opiera się jeszcze na rolnictwie i częściowo leśnictwie. Część mieszkańców poszczególnych wsi pracuje we własnych gospodarstwach rolnych, których według *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku było 521, z czego 344 prowadziły działalność rolniczą. Pozostała część mieszkańców rejonów wiejskich znajduje zatrudnienie w lokalnych (gmina, powiat) zakładach pracy, zwłaszcza produkcyjnych i usługowych, które rozwijają się stosownie do realiów gospodarki rynkowej. Poza sektorem publicznym są to firmy zajmujące się głównie przetwórstwem przemysłowym, handlem, budownictwem oraz zakłady rzemieślnicze. Należy podkreślić, że znaczna grupa mieszkańców terenów wiejskich i miasta pracuje poza granicami gminy, przede wszystkim w pobliskich Żarach, a także za granicą. Na koniec 2019 roku zarejestrowano 681 podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON, z czego 494 na terenie miasta.

TABELA 118: Gmina Jasień – formy własności podmiotów gospodarczych[113] będących w rejestrze REGON w 2019 roku.

Formy własności	Gmina Jasień – ilość jednostek ogółem	
	ogółem	**miasto**
Zakłady publiczne	**55**	52
Spółki handlowe (w tym z kapitałem zagranicznym)	**26 (8)**	25 (8)
Spółki cywilne	**24**	18
Spółdzielnie	**1**	1
Fundacje	**1**	–
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	**17**	10
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	**487**	323
Inne formy własności prywatnej	**64**	60
Pozostałe	**6**	5

Źródło: GUS 2021.

Własnością publiczną (samorządową i państwową) jest 55, natomiast prywatną 626 przedsiębiorstw, to jest 91,92 % ogółu (w mieście 89,47 %). Spośród firm prywatnych 487 to zakłady należące do osób fizycznych, co stanowi 77,80 % ogółu podmiotów sektora prywatnego (w mieście 73,08 %). Należy nadmienić, że spośród 26 prywatnych spółek prawa handlowego (w mieście 25), 8 posiada kapitał zagraniczny i wszystkie zlokalizowane są na terenie miasta.

[113] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

TABELA 119: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarczych[114] według własności w 2019 roku.

Forma własności	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
Zakłady publiczne	**8,08**	10,53	6,11	3,85
Spółki handlowe	**3,82**	5,06	4,44	7,23
Spółki cywilne	**3,52**	3,64	5,46	5,21
Spółdzielnie	**0,15**	0,20	0,38	0,30
Fundacje	**0,15**	–	0,29	0,46
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	**2,50**	2,02	2,98	2,94
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	**71,51**	65,38	70,06	71,28
Inne formy własności prywatnej	**9,40**	12,15	9,83	7,69
Pozostałe	**0,88**	1,01	0,46	1,05

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Zaprezentowane powyżej uwarunkowania charakteryzujące strukturę własności podmiotów gospodarczych w gminie Jasień nie różnią się znacznie od przeciętnych dla powiatu i województwa. Wśród podmiotów gospodarczych z gminy Jasień jest stosunkowo najwięcej zakładów publicznych oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, kosztem pozostałych form własności w ogólnej strukturze przedsiębiorstw, w stosunku do porównywanych wartości. Największe różnice w stosunku do powiatu i województwa dotyczą spółek handlowych i cywilnych, ale także spółdzielni i fundacji, których w gminie Jasień jest stosunkowo najmniej. Jest to dość powszechna prawidłowość, bo jednostki te częściej występują na terenie większych gmin miejsko – wiejskich, a zwłaszcza miejskich. Powyższe oznacza, że na terenie gminy Jasień zdecydowanie dominuje sektor małych, rodzinnych przedsiębiorstw. Warto podkreślić, że na terenie miasta nie zarejestrowano żadnej fundacji.

TABELA 120: Gmina Jasień – podmioty gospodarki narodowej[115] zarejestrowane w REGON według sekcji PKD w 2019 roku.

Sekcje według PKD	Gmina Jasień – ilość jednostek ogółem	
	ogółem	miasto
1	2	3
A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	**17**	6
B – górnictwo i wydobywanie	**–**	–
C – przetwórstwo przemysłowe	**63**	46
D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, itd.	**–**	–
E – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, itd.	**10**	7
F – budownictwo	**151**	101
G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów	**158**	109
H – transport i gospodarka magazynowa	**37**	25

[114] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.
[115] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

1	2	3
I – zakwaterowanie i gastronomia	**7**	7
J – informacja i komunikacja	**9**	7
K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	**6**	4
L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	**101**	98
M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	**28**	20
N – działalność w zakresie usług administrowania	**10**	7
O – administracja publiczna i obrona narodowa	**4**	3
P – edukacja	**10**	6
Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	**12**	10
R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	**12**	9
S i T – pozostała działalność usługowa, itd.	**45**	29
U – organizacje i zespoły eksterytorialne	**–**	–

Źródło: GUS 2021.

RYCINA 22: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej[116] zarejestrowanych w REGON według wybranych sekcji PKD w 2019 roku.

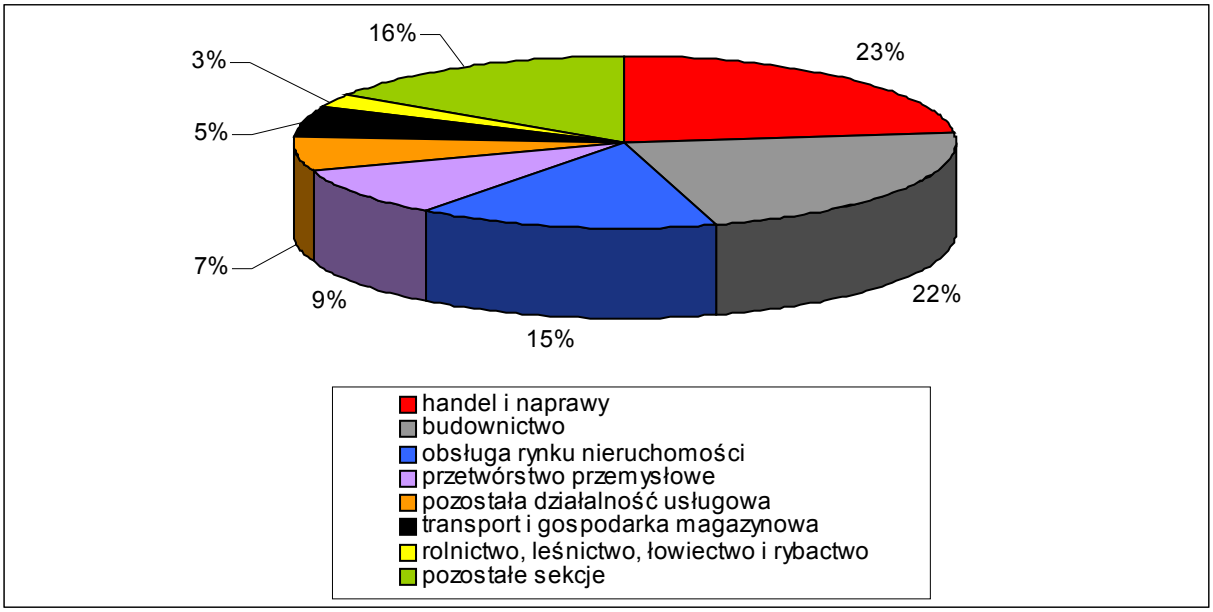

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Spośród wszystkich sekcji według PKD najwięcej firm (158, z czego w mieście 109) prowadzi działalność handlową i naprawczą. 151 podmiotów (z czego w mieście 101) zajmuje się budownictwem, a 63 (z czego w mieście 46) działalnością przemysłową (przetwórstwem przemysłowym). Tylko te 3 sekcje stanowią łącznie ponad połowę (54,71 %) wszystkich zarejestrowanych firm (w mieście 51,82 %). Znaczące grupy w powyższej statystyce stanowią jeszcze 101 podmiotów (w mieście 98) z sekcji „L" (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości), oraz 45 podmiotów (w mieście 29) z sekcji „S i T", które obejmują odpowiednio 14,85 % oraz 6,82 % z ogółu firm (w mieście 19,84 % i 5,87 %). Inna liczniejsza sekcja, posiadająca 37 podmiotów (w mieście 25), to sekcja „H" (transport i gospodarka magazynowa), obejmująca 5,44% z ogółu firm w gminie (w mieście 5,06

[116] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

%). Podmioty z sekcji usług nierynkowych (edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, administracja, itp.) reprezentuje 38 firm (w mieście 28), co stanowi 5,59 % ogółu przedsiębiorstw w gminie (w mieście 5,67 %). Na terenie gminy Jasień nie zarejestrowano podmiotów z sekcji: „B" (górnictwo i wydobywanie), „D" (wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, itd.) oraz „U" (organizacje i zespoły eksterytorialne). Uwarunkowania te prezentują powyższa rycina oraz poniższa tabela.

TABELA 121: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej[117] zarejestrowanych w REGON według sekcji PKD w 2019 roku.

Sekcje wg PKD	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto	(%)	(%)
A	**2,50**	1,21	2,22	2,64
B	**–**	–	0,03	0,08
C	**9,26**	9,31	6,46	7,33
D	**–**	–	0,05	0,21
E	**1,47**	1,42	0,40	0,37
F	**22,21**	20,45	16,72	15,33
G	**23,24**	22,06	25,13	21,89
H	**5,44**	5,06	4,83	6,82
I	**1,03**	1,42	2,37	2,73
J	**1,32**	1,42	1,51	2,06
K	**0,88**	0,81	1,82	2,43
L	**14,85**	19,84	13,67	9,82
M	**4,12**	4,05	5,69	7,30
N	**1,47**	1,42	2,02	2,88
O	**0,59**	0,61	0,55	0,60
P	**1,47**	1,21	2,64	2,81
Q	**1,76**	2,02	5,12	5,61
R	**1,76**	1,82	1,89	1,78
S i T	**6,62**	5,87	6,89	7,32
U	**–**	–	–	0,001

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Udział sekcji: „C" (przetwórstwo przemysłowe), „E" (dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, itd.), „F" (budownictwo) i „L" (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości) w gminie Jasień jest wyższy od średnich zarówno dla powiatu jak i województwa. Niższy odsetek przedsiębiorstw w gminie z sekcji: „I" (zakwaterowanie i gastronomia), „J" (informacja i komunikacja), „K" (działalność finansowa i ubezpieczeniowa), „M" (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), „N" (działalność w zakresie usług administrowania), „P" (edukacja), „Q" (opieka zdrowotna i pomoc społeczna), „R" (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją) oraz „S i T" (pozostała działalność usługowa) w stosunku do obu porównywanych jednostek jest zjawiskiem naturalnym bowiem statystyka, zwłaszcza dla województwa, obejmuje również duże gminy miejskie (Zielona Góra, Gorzów Wielkopolski, Nowa Sól, Żagań, Żary, itd.), w których takie firmy mają przeważnie swoje siedziby. Dość zaskakującym wynikiem dla gminy miejsko – wiejskiej Jasień jest wyższy od porównywanych jednostek odsetek firm z sekcji: „C" (przetwórstwo przemysłowe), „E" (dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami,

[117] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

itd.) i „F" (budownictwo), jednakże generalnie mała ilość przedsiębiorstw ogółem w tejże gminie wraz z dość wyraźnym udziałem sektora produkcyjnego w mieście powoduje, że sekcje te mają stosunkowo duży udział w całości. Udział pozostałych sekcji („A" – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, „G" – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów, „H" – transport i gospodarka magazynowa, „O" – administracja publiczna i obrona narodowa) lokuje się pomiędzy średnimi dla powiatu i województwa.

TABELA 122: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej[118] zarejestrowanych w REGON według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień (ilość podmiotów)		Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto	ogółem	miasto		
Rolnictwo i leśnictwo	**17**	6	**2,50**	1,21	2,22	2,64
Przemysł i budownictwo	**224**	154	**32,89**	31,17	23,64	23,30
Usługi	**440**	334	**64,61**	67,61	74,14	74,06

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Powyższe dane, czyli struktura podmiotów gospodarki narodowej w ujęciu według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej, potwierdzają jak znaczącą rolę w gminie Jasień, w stosunku do powiatu i województwa, pełni przemysł i budownictwo.

RYCINA 23: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej[119] zarejestrowanych w REGON według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w 2019 roku.

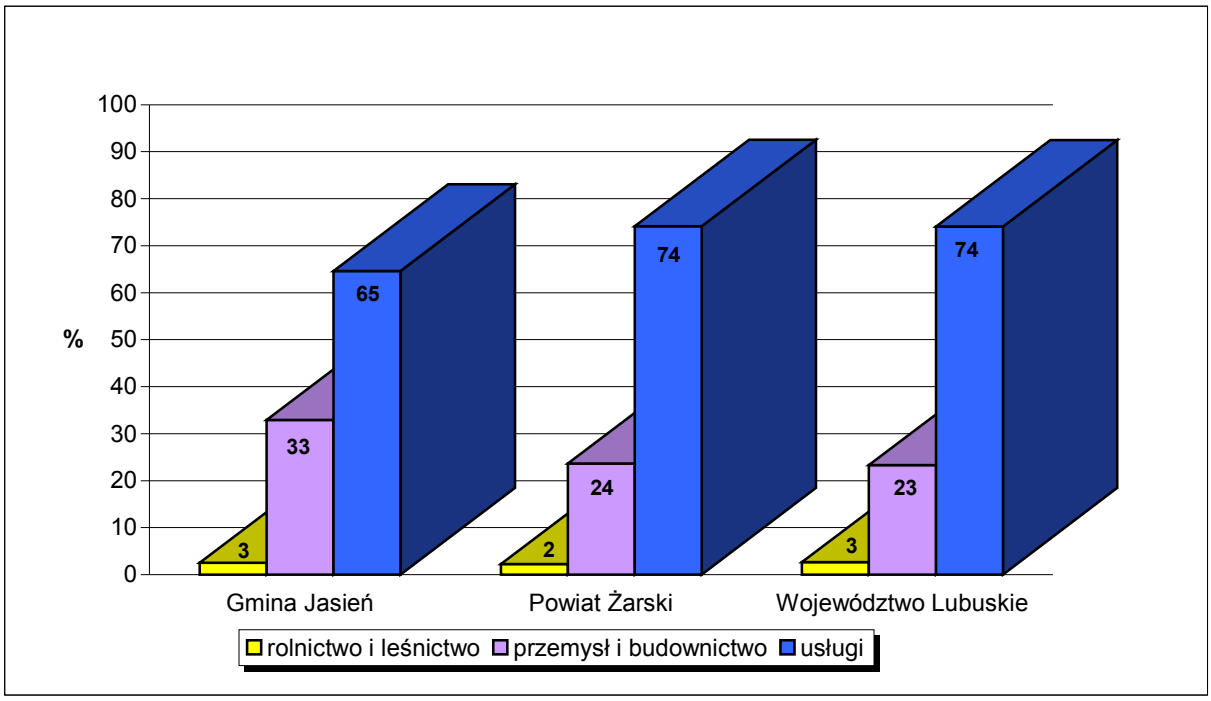

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

[118] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.
[119] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

Zjawiskiem dość charakterystycznym dla gmin wiejskich i niewielkich pod względem liczby ludności gmin miejsko – wiejskich jest niższy wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do jej liczby ludności (w tym ludności w wieku produkcyjnym) w porównaniu z jednostkami miejskimi. Dzieje się tak również w przypadku gminy Jasień, co prezentuje poniższa tabela. Wpływ na obraz poniższych wskaźników w skali całej gminy (niższe od średniej dla powiatu i zdecydowanie niższe od średniej dla województwa) ma również jej gospodarczy charakter (przede wszystkim produkcja i budownictwo oraz usługi publiczne), oferujący dużą podaż pracy najemnej przez stosunkowo niewielką (jednostkowo) liczbę przedsiębiorstw.

TABELA 123: Gmina Jasień – podmioty gospodarki narodowej[120] zarejestrowane w REGON na 1000 ludności w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności ogółem	**97,41**	115,91	102,71	115,83
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	**156,05**	189,13	168,24	192,03
Zakłady osób fizycznych na 1000 ludności ogółem	**69,66**	75,79	71,96	82,56
Zakłady osób fizycznych na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	**111,59**	123,66	117,87	136,87

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

1. 2. Zatrudnienie.

Według danych z końca 2018 roku liczba pracujących[121] w gospodarce narodowej na obszarze gminy Jasień wyniosła 1044 osoby, z czego aż 991 na terenie miasta. Kobiety stanowiły 35,44 % (w mieście 34,11 %), a więc wyraźnie mniej niż połowę ogólnej liczby pracujących.

TABELA 124: Gmina Jasień – pracujący w 2018 roku.

Pracujący	Gmina Jasień – liczba pracujących	
	ogółem	miasto
Ogółem	**1044**	991
W tym liczba kobiet	**370**	338
W tym liczba mężczyzn	**674**	653
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	**19**	***[122]
Przemysł i budownictwo	**699**	686
Usługi	**326**	***[123]

Źródło: GUS 2021.

[120] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.
[121] Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, bez fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego, zawodowego oraz duchownych.
[122] *** oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
[123] *** oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.

TABELA 125: Gmina Jasień – struktura pracujących w 2018 roku.

Pracujący	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
Rolnictwo i leśnictwo	**1,82**	***	1,82	2,44
Przemysł i budownictwo	**66,95**	69,22	48,53	39,23
Usługi	**31,23**	***	49,65	58,33
Udział kobiet	**35,44**	34,11	50,18	49,60
Udział mężczyzn	**64,56**	65,89	49,82	50,40
Na 1000 ludności ogółem	**147,69**	228,97	206,71	233,31
Na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	**233,87**	367,45	335,27	382,64

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Niniejsze statystyki, abstrahując od tajemnicy statystycznej (dane dla miasta), nie odzwierciedlają faktycznej, czyli pełnej, struktury zatrudnienia na terenie gminy, miasta, powiatu i województwa. Odnoszą się bowiem do liczby pracujących, zgodnie z przedstawioną powyżej definicją, czyli odzwierciedlają strukturę zatrudnienia w większych podmiotach gospodarczych. Jednakże na podstawie powyższej tabeli obserwujemy naturalną prawidłowość. Bardzo wysoki wskaźnik (69 %) pracujących w przemyśle i budownictwie na terenie gminy Jasień (a konkretnie w mieście, w którym liczba pracujących stanowi aż 94,92 % z ogółu w gminie) obrazuje, w odróżnieniu od powiatu i województwa, że dominującą część zatrudnienia generują lokalne duże firmy produkcyjne i budowlane. Stosunkowo niski odsetek pracujących w miejscowych usługach to efekt tego, że poza kilkoma większymi podmiotami publicznymi (administracja, edukacja, kultura), są to przede wszystkim zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, co potwierdza analizę wcześniejszych wskaźników statystycznych (struktura według PKD). Reasumując należy nadmienić, że na terenie gminy Jasień, w stosunku do powiatu żarskiego i województwa lubuskiego, struktura pracujących pomiędzy sektorami przemysłowym i usługowym rozkłada się najmniej równomiernie. Udział kobiet wśród ogółu pracujących wynosi znacznie mniej niż 50 % i jest pochodną struktury branżowej największych lokalnych zakładów, charakteryzujących się ofertą pracy przede wszystkim dla mężczyzn (przemysł i budownictwo).

RYCINA 24: Gmina Jasień – struktura pracujących w 2018 roku.

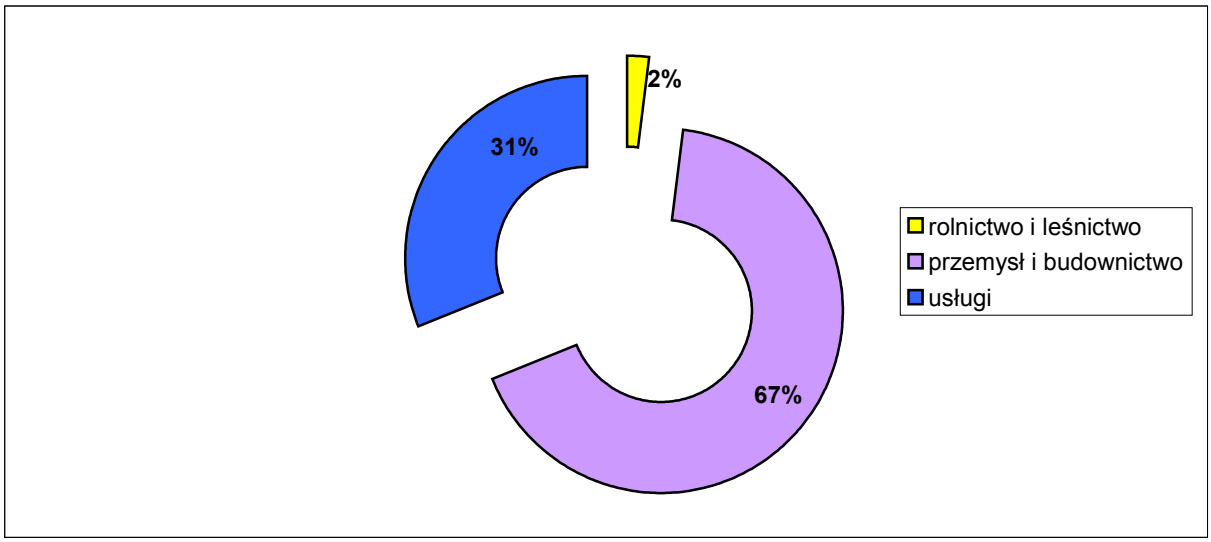

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 126: Gmina Jasień – podmioty gospodarki narodowej[124] zarejestrowane w REGON według liczby pracujących w 2019 roku.

Podmioty o liczbie pracujących	Gmina Jasień – ilość jednostek ogółem	
	ogółem	miasto
9 i mniej	**659**	475
10 – 49	**16**	13
50 – 249	**6**	6
250 i więcej	**–**	–

Źródło: GUS 2021.

Na koniec 2019 roku tylko w 22 lokalnych przedsiębiorstwach (3,23 % ogółu) liczba pracujących wyniosła więcej niż 9 osób (w mieście odpowiednio: 19 i 3,85 %). Udział zakładów o liczbie pracujących większej niż 50 osób wyniósł 0,88 % (w mieście 1,21 %). Na terenie gminy nie funkcjonują zakłady zatrudniające więcej niż 250 osób. Nie są to jednak wartości znacznie odbiegające od przeciętnych uwarunkowań charakteryzujących powiat żarski i województwo lubuskie oraz odzwierciedlają charakter większości małych gmin miejsko – wiejskich. Warto zwrócić uwagę, że odsetek podmiotów o liczbie pracujących większej niż 50 osób jest w gminie (w tym mieście) Jasień wyższy od średnich dla porównywanych jednostek. Uwarunkowania te prezentuje poniższa tabela.

TABELA 127: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej[125] zarejestrowanych w REGON według liczby pracujących w 2019 roku.

Podmioty o liczbie pracujących	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
9 i mniej	**96,77**	96,15	96,44	96,37
10 – 49	**2,35**	2,63	2,91	2,94
50 – 249	**0,88**	1,21	0,57	0,61
250 – 999	**–**	–	0,07	0,07
1000 i więcej	**–**	–	0,01	0,01

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

1. 3. Bezrobocie.

1.3.1. Bezrobocie w latach 1990 – 2021.

Jednym z ważniejszych kryteriów oceny warunków bytu mieszkańców jest możliwość uzyskania zatrudnienia. Zjawiskiem, które nieustannie wywiera istotny wpływ na poziom życia ludności jest bezrobocie. 31 marca 2021 roku Powiatowy Urząd Pracy w Żarach zarejestrował 264 bezrobotnych z terenu gminy Jasień. Oznacza to, że na 100 osób w wieku produkcyjnym 6,05 % zarejestrowano jako bezrobotne. Współczynnik obliczany w stosunku do 100 osób czynnych zawodowo jest wyższy, ale i tak kształtuje się na zbliżonym poziomie w stosunku do innych gmin powiatu żarskiego oraz średniej dla województwa lubuskiego.

[124] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.
[125] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

TABELA 128: Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie żarskim i województwie lubuskim na koniec marca 2021 roku.

Wyszczególnienie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie	Polska
Stopa bezrobocia w %	6,8[126]	6,2	6,4

Źródło: PUP Żary, 2021.

Na przestrzeni ubiegłych 32 lat (lata 1990 – 2021) największe bezrobocie w Polsce jak i w gminie Jasień występowało w latach 1991 – 1996 oraz w latach 2000 – 2005. Wyraźnie zarysował się spadek liczby bezrobotnych na 1997 rok w stosunku do lat 1993 – 1996. Spowodowane to było między innymi zmianą klasyfikacji statystycznej bezrobotnych wprowadzonej na początku 1997 roku. Wpływ na to miała także koniunktura gospodarcza obserwowana w latach 1995 – 1997. Zaznaczający się w latach 1998 – 2002 wzrost bezrobocia należy przypisać między innymi dekoniunkturze oraz innym niekorzystnym wynikom makroekonomicznym notowanym w tamtym okresie. Proces ten przełożył się na liczne zwolnienia grupowe i brak ofert dla osób wchodzących dopiero na rynek pracy. Jako pozytywny można uznać fakt, że począwszy od 2005 roku, z racji wejścia w okres kolejnej gospodarczej koniunktury, bezrobocie w gminie Jasień zaczęło systematycznie spadać i już w 2008 roku osiągnęło poziom zbliżony do roku 1997. Kolejny cykl dekoniunktury (tak zwanego kryzysu) zapoczątkowany w 2008(9) roku spowodował tu ponowny wzrost bezrobocia. Wzrost ten był jednak tylko jednoroczny i znacznie mniej dynamiczny od zjawisk notowanych w latach 1991 – 1996 oraz 2000 – 2005. Po tym okresie bezrobocie w gminie spadało przez kolejne 10 lat i na koniec 2019 roku było najniższe w historii. Wpływ na to miał niestety także efekt stałych wyjazdów (migracji) w celach zarobkowych poza granice gminy, w tym poza granice kraju, wielu osób w wieku produkcyjnym, co przełożyło się na niższą liczbę bezrobotnych. Na koniec 2020 roku bezrobocie wzrosło po raz pierwszy od 11 lat. Tendencje wzrostową podtrzymują także dane z końca marca 2021 roku. W najbliższym okresie dynamika kształtowania się bezrobocia może zatem ulec kolejnej zmianie, tym razem z tendencją wzrostową, w związku z pandemią koronawirusa i wywołanymi przez nią ogólnoświatowymi ograniczeniami w życiu społecznym i gospodarczym. Ocena pełnej skali tego zjawiska będzie możliwa dopiero za kilkanaście miesięcy – kilka lat. Należy zaznaczyć, że duży wpływ na rynek pracy w rejonie Jasienia ma podaż miejsc pracy generowana nie tylko przez największych lokalnych pracodawców, ale także przez podmioty zlokalizowane w pobliskich Żarach czy nawet Zielonej Górze.

TABELA 129: Gmina Jasień – bezrobocie w latach 1990 – 2021.

Rok (31 grudnia)	Liczba bezrobotnych			% ogółu bezrobotnych	
	Ogółem	w tym:		Mężczyźni	Kobiety
		Mężczyźni	Kobiety		
1	2	3	4	5	6
1990	246	122	124	49,59	50,41
1991	705	348	357	49,36	50,64
1992	740	319	421	43,11	56,89
1993	865	367	498	42,43	57,57
1994	852	430	422	50,47	49,53
1995	833	379	454	45,50	54,50
1996	832	345	487	41,47	58,53
1997	650	255	395	39,23	60,77

[126] Siódma w kolejności od najniższej stopa bezrobocia spośród wszystkich 14 powiatów województwa lubuskiego.

1	2	3	4	5	6
1998	745	306	439	41,07	58,93
1999	944	407	537	43,11	56,89
2000	1043	461	582	44,20	55,80
2001	1095	491	604	44,84	55,16
2002	1173	557	616	47,49	52,51
2003	1113	547	566	49,15	50,85
2004	1128	575	553	50,98	49,02
2005	1035	494	541	47,73	52,27
2006	928	432	496	46,55	53,45
2007	743	313	430	42,13	57,87
2008	714	313	401	43,84	56,16
2009	742	379	363	51,08	48,92
2010	643	331	312	51,48	48,52
2011	609	294	315	48,28	51,72
2012	601	295	306	49,08	50,92
2013	551	249	302	45,19	54,81
2014	461	221	240	47,94	52,06
2015	367	185	182	50,41	49,59
2016	327	145	182	44,34	55,66
2017	271	119	152	43,91	56,09
2018	246	100	146	40,65	59,35
2019	198	76	122	38,38	61,62
2020	258	105	153	40,70	59,30
31 marca 2021	264	109	155	41,29	58,71

Źródło: PUP Żary, 2021.

W przeciągu całego analizowanego okresu udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych przekraczał poziom 50 % za wyjątkiem lat: 1994, 2004, 2009, 2010 i 2015. Obecnie, to jest 31 marca 2021 roku, współczynnik ten wynosi blisko 59 % i jest jednym z najwyższych na przestrzeni analizowanego okresu.

RYCINA 25: Gmina Jasień – dynamika kształtowania się bezrobocia w latach 1990 – 2021.

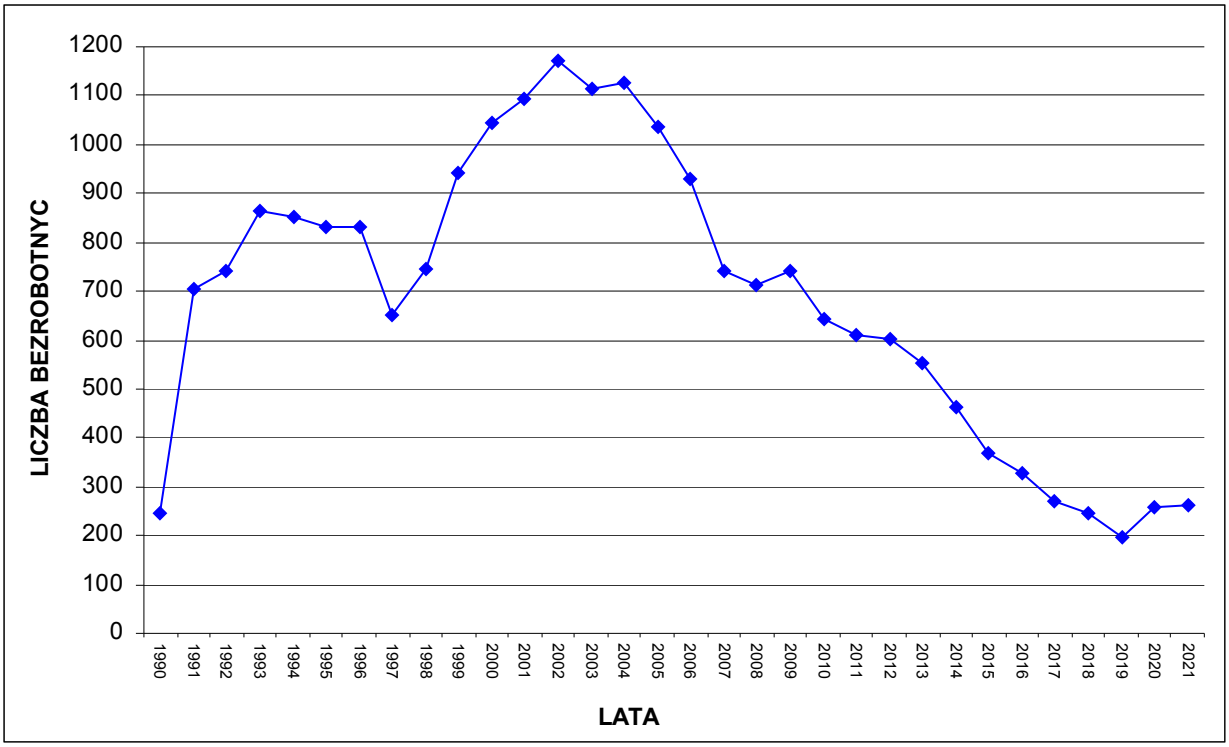

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 26: Gmina Jasień – dynamika kształtowania się bezrobocia w latach 1990 – 2021 według płci.

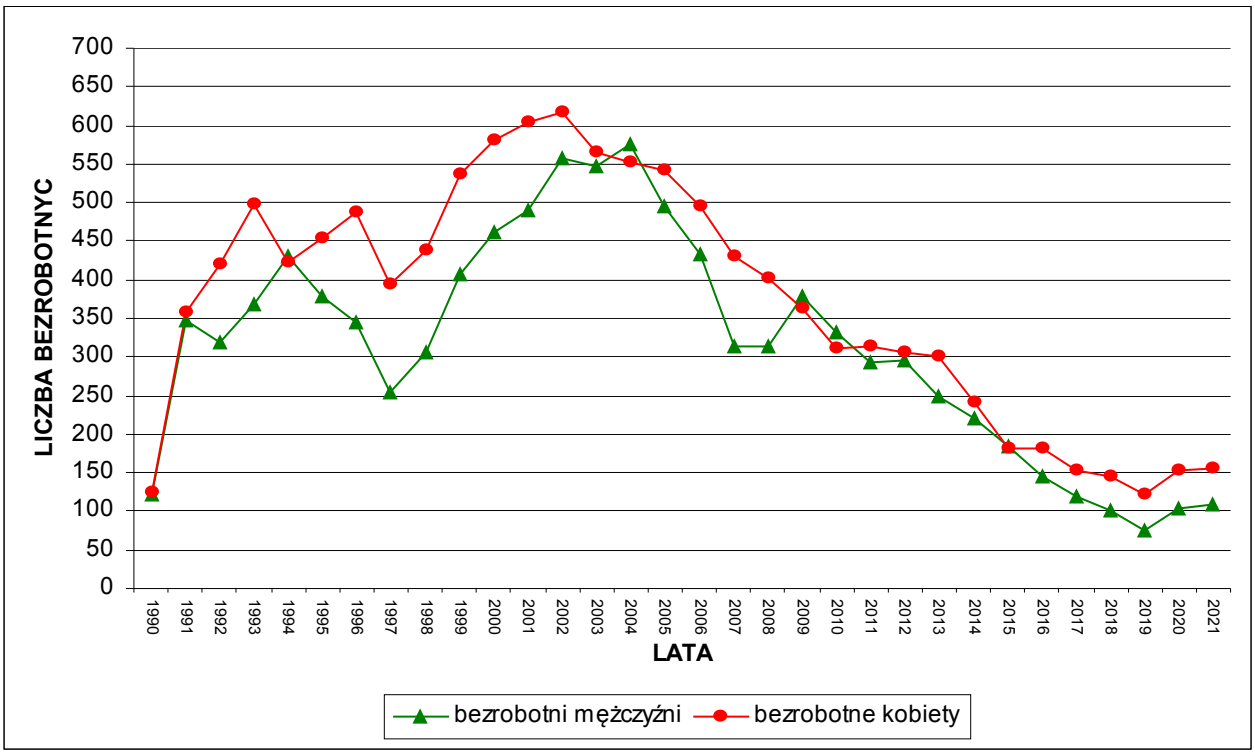

Źródło: PUP Żary, 2021.

TABELA 130: Gmina Jasień – bezrobotni bez prawa do zasiłku w latach 1991 – 2021.

Rok (31 grudnia)	Liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku	Udział w % ogółu bezrobotnych
1991	152	21,56
1992	162	21,89
1993	303	35,03
1994	562	65,96
1995	582	69,87
1996	370	44,47
1997	417	64,15
1998	513	68,86
1999	689	72,99
2000	816	78,24
2001	896	81,83
2002	919	78,35
2003	948	85,18
2004	897	79,52
2005	846	81,74
2006	790	85,13
2007	639	86,00
2008	596	83,47
2009	573	77,22
2010	522	81,18
2011	466	76,52
2012	529	88,02
2013	504	91,47
2014	415	90,02
2015	330	89,92
2016	292	89,30
2017	240	88,56
2018	210	85,37
2019	168	84,85
2020	225	87,21
31 marca 2021	235	89,02

Źródło: PUP Żary, 2021.

Na koniec marca 2021 roku 235 osób, to jest blisko 90 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych nie posiadało prawa do zasiłku. Jest to jeden z najwyższych wskaźników począwszy od 1991 roku.

1.3.2. Struktura bezrobotnych według wieku, wykształcenia i stażu pracy.

TABELA 131: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według wieku. Stan na 31 marca 2021 roku.

Grupa wieku	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)
18 – 24	29	10,98
25 – 34	71	26,89
35 – 44	70	26,52
45 – 54	56	21,21
55 – 59	29	10,98
60 i więcej	9	3,41

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 27: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według wieku. Stan na 31 marca 2021 roku.

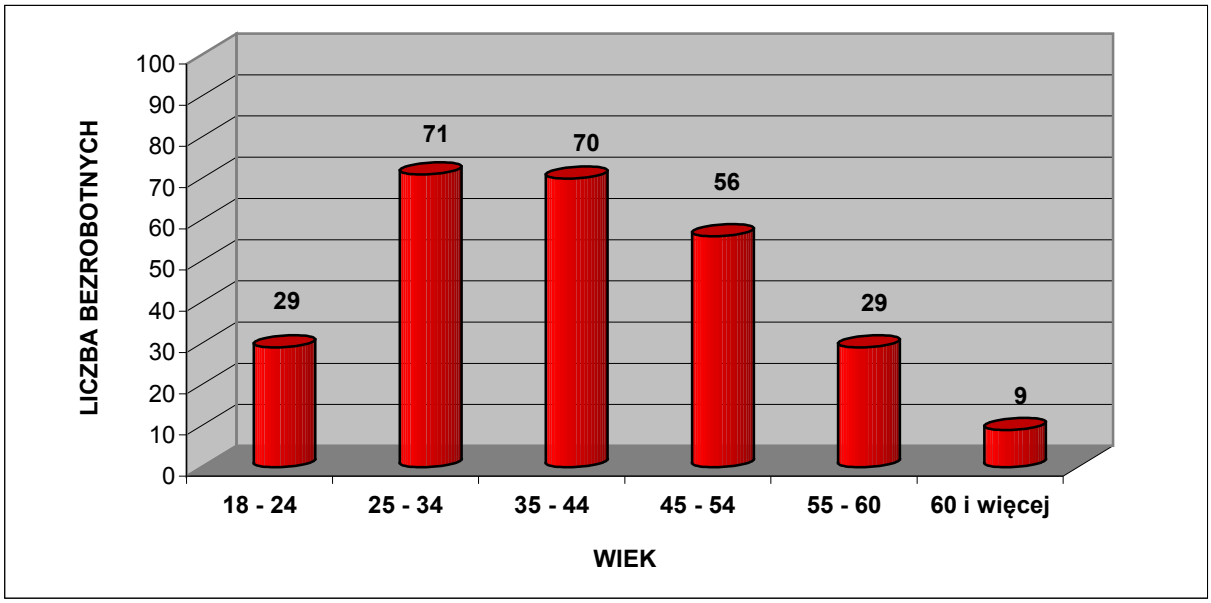

Źródło: PUP Żary, 2021.

Struktura bezrobotnych według wieku jest zróżnicowana. 11 % spośród ogółu bezrobotnych to osoby najmłodsze w wieku 18 – 24 lata, natomiast aż 38 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby do 34 roku życia. Bardzo wysoki wskaźnik w tej grupie wiekowej to przede wszystkim odsetek bezrobotnych w wieku 25 – 34 lata. 48 % bezrobotnych to ludzie w wieku 35 – 54 lata. Dość liczna jest również grupa bezrobotnych powyżej 55 roku życia (14 %) pomimo tego, że znaczna część osób w tej grupie skorzystała z możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę lub systemu zasiłków i świadczeń przedemerytalnych. Wpływ na to miał także krótki okres trwania reformy emerytalnej, wydłużającej wiek produkcyjny.

TABELA 132: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia. Stan 31 marca 2021 roku.

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)
Wyższe	12	4,55
Policealne i średnie zawodowe	66	25,00
Średnie ogólnokształcące	17	6,44
Zasadnicze zawodowe	82	31,06
Gimnazjalne i poniżej	87	32,95

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 28: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia. Stan 31 marca 2021 roku.

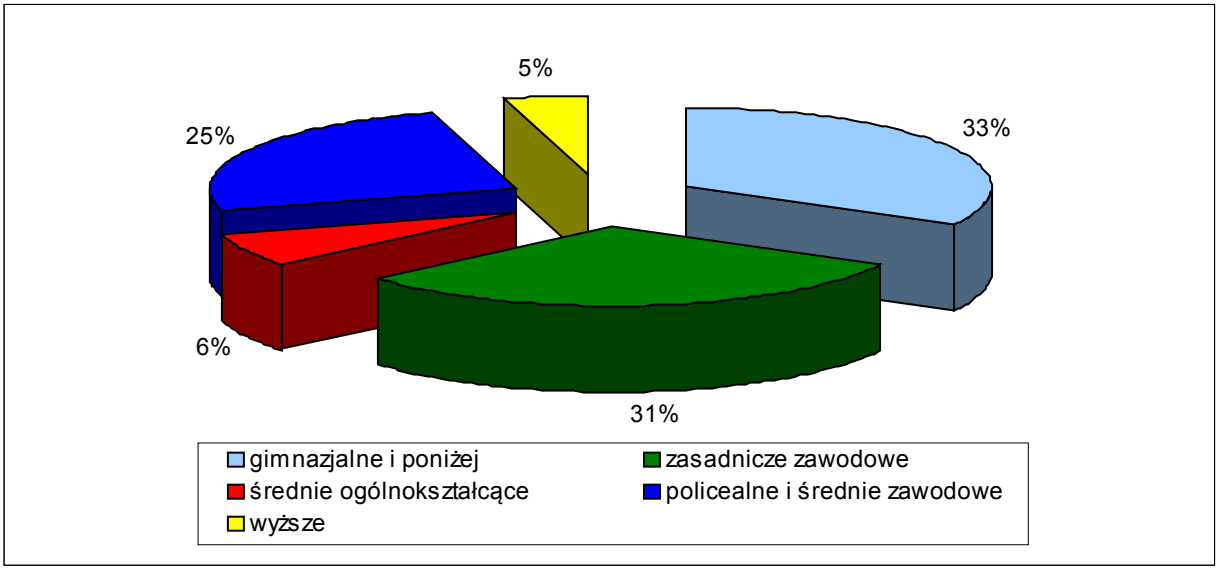

Źródło: PUP Żary, 2021.

Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym stanowią 64 % ogółu zarejestrowanych, natomiast osoby pozostające bez pracy i legitymujące się wykształceniem wyższym stanowią tylko 5 % ogółu bezrobotnych, co jest niskim wskaźnikiem w porównaniu ze średnimi wartościami charakteryzującymi kraj oraz region. Znaczną grupę (31 %) stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz średnim ogólnokształcącym, którym ze względu na brak dyplomu wyższych uczelni trudno znaleźć pracę nie tylko w gminie, ale także w całym regionie.

TABELA 133: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy. Stan na 31 marca 2021 roku.

Staż pracy w latach	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)
Bez stażu	29	10,98
Do 1 roku	49	18,56
1 – 5	75	28,41
5 – 10	41	15,53
10 – 20	44	16,67
20 – 30	20	7,58
30 lat i więcej	6	2,27

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 29: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy. Stan na 31 marca 2021 roku.

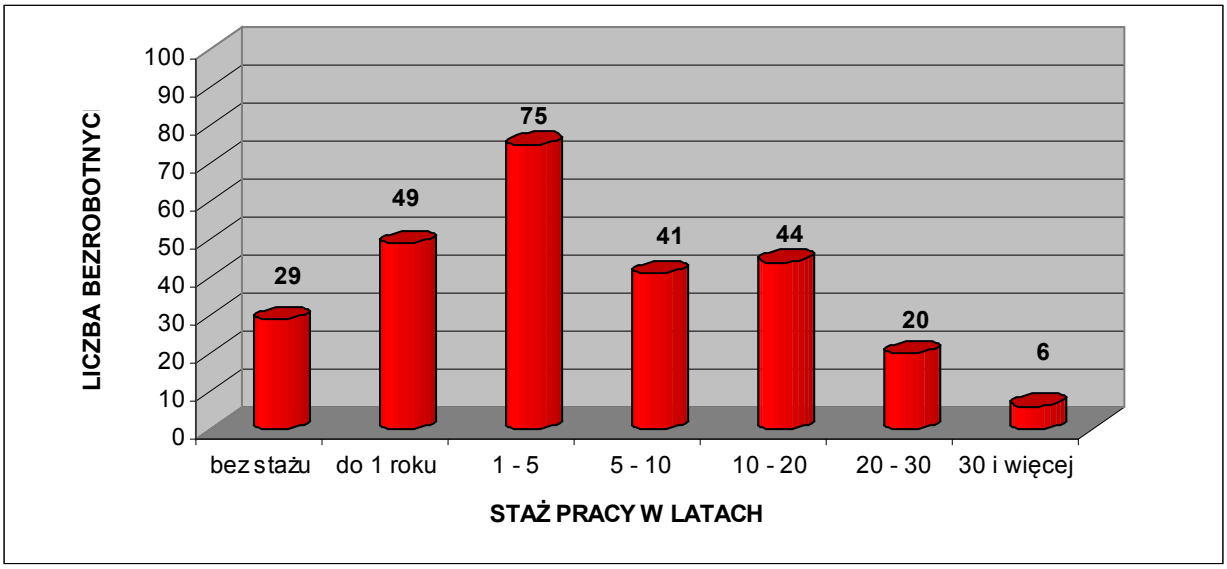

Źródło: PUP Żary, 2021.

27 % zarejestrowanych bezrobotnych ma za sobą staż pracy dłuższy niż 10 lat. Bardzo liczną grupę stanowią bezrobotni, którzy nie podejmowali jeszcze pracy bądź mają staż do 1 roku. Społeczność ta stanowi łącznie 30 % ogółu zarejestrowanych. Niekorzystnym zjawiskiem jest fakt, że w tej drugiej grupie są głównie ludzie młodzi, absolwenci średnich szkół technicznych oraz liceów, a także uczelni wyższych. Powyższe wskaźniki charakteryzujące strukturę bezrobotnych według stażu pracy w gminie Jasień przedstawiają się mniej korzystnie od średniej w województwie, szczególnie ze względu na krótszy staż pracy obecnie bezrobotnych.

TABELA 134: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy. Stan 31 marca 2021 roku.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)
Do 1	20	7,58
1 – 3	31	11,74
3 – 6	30	11,36
6 – 12	62	23,48
12 – 24	54	20,45
Powyżej 24 miesięcy	67	25,38

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 30: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy. Stan na 31 marca 2021 roku.

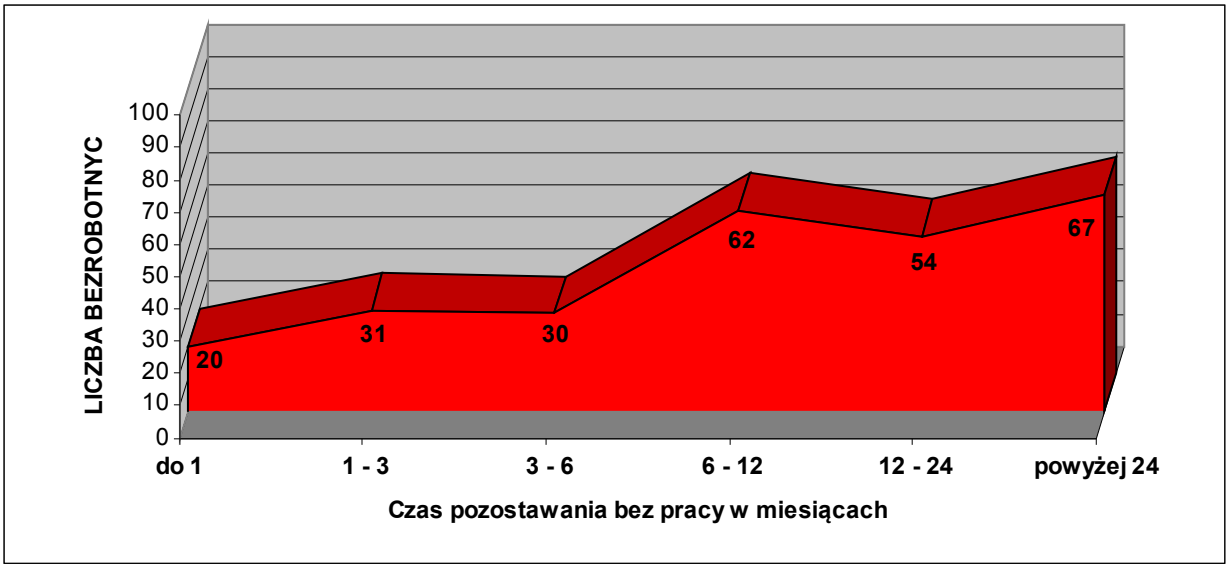

Źródło: PUP Żary, 2021.

75 % bezrobotnych pozostaje bez pracy nie dłużej niż 24 miesiące. Jest to grupa osób objęta zwolnieniami w 2019 i 2020 roku oraz dodatkowo zasilona absolwentami szkół średnich, zwłaszcza ogólnokształcących, którzy nie mogą znaleźć jeszcze pracy. Natomiast za niekorzystny należy uznać fakt, że aż 25 % bezrobotnych pozostaje bez pracy dłużej niż 2 lata. Oznacza to, że obecna struktura gospodarcza gminy Jasień, a także jej otoczenia (powiat żarski i ościenne), nie jest w stanie zapewnić miejsca pracy dla osób długotrwale bezrobotnych, abstrahując oczywiście od faktycznej dynamiki poszukiwań przez nich miejsc zatrudnienia.

Obserwowana mniej więcej od 2004 roku koniunktura gospodarcza (wyhamowana nieco sytuacją gospodarczą w latach 2009 – 2013 oraz aktualną pandemią koronawirusa), a także emigracja zarobkowa do krajów Europy Zachodniej, spowodowała dość znaczny spadek bezrobocia w Polsce, w tym również na terenie gminy Jasień (z 1173 osób w 2002 roku do 264 osób obecnie). Jednakże charakteryzuje ją przede wszystkim wzrost popytu na pracę w przemyśle i budownictwie czy przetwórstwie rolno – spożywczym, czyli dotyczy zwłaszcza robotników wykwalifikowanych, a więc głównie mężczyzn, i w tej kwestii obserwowana jest nawet nadwyżka popytu miejsc

pracy nad podażą siły roboczej. Niepokojącym zjawiskiem, pomimo bardzo niskiej stopy bezrobocia, jest brak dobrze płatnych ofert pracy dla ludzi młodych i wykształconych, zwłaszcza kobiet. Omawianą problematykę potęguje wchodzące w wiek produkcyjny i zawodowy pokolenie urodzone w 2 połowie lat 90–tych XX wieku i na początku XXI wieku. Problemem jest także zjawisko tak zwanego „ukrytego bezrobocia" dotyczącego części ludności utrzymującej się formalnie z rolnictwa. Stworzenie minimum kilkudziesięciu miejsc pracy, opartych tylko o środki własne samorządu (np.: roboty publiczne czy usługi na rzecz Gminy) jest w skali takiej gminy jak Jasień praktycznie niemożliwe. Szansę na poprawę sytuacji upatruje się w znalezieniu kolejnych inwestorów strategicznych, mogących zatrudnić pracowników nie tylko w sektorze produkcyjnym, ale również w nowoczesnych branżach usługowych, odpornych na zawirowania związane z ograniczeniami pandemicznymi, dedykowanych głównie dla ludzi młodych, zwłaszcza kobiet. Dotyczy to zarówno gminy Jasień jak i całego powiatu żarskiego oraz województwa lubuskiego. Gmina posiada tereny i dobre warunki infrastrukturalne do przyjęcia inwestorów. Ważnym atutem jest również mała odległość do większych miast regionu. Nie bez znaczenia są również dobre połączenia komunikacyjne, rozwoju których (zwłaszcza kolejowych) się oczekuje, oraz korzystne warunki naturalne.

2. ROLNICTWO.

2. 1. Użytkowanie gruntów w rolnictwie.

Sektor rolniczy stanowi obecnie nadal jedną z głównych funkcji w strukturze gospodarczej gminy na terenach wiejskich. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rolne, zajmujące się głównie uprawą ziemi oraz hodowlą. Współpracują na terenie gminy z licznymi podmiotami gospodarczymi. Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego 2010* przeciętne gospodarstwo prowadzące działalność rolniczą w gminie Jasień posiadało areał 6,70 ha.

TABELA 135: Gmina Jasień – użytkowanie gruntów[127] w gospodarstwach indywidualnych[128] w ha w 2021 roku.

Powierzchnia ogólna	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
	Razem	w tym					
		grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
miasto (88)	85	58	–	25	2	–	3
teren wiejski (2583)	2380	1736	1	561	82	85	118
RAZEM (2671)	**2465**	**1794**	**1**	**586**	**84**	**85**	**121**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

RYCINA 31: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach indywidualnych w 2021 roku.

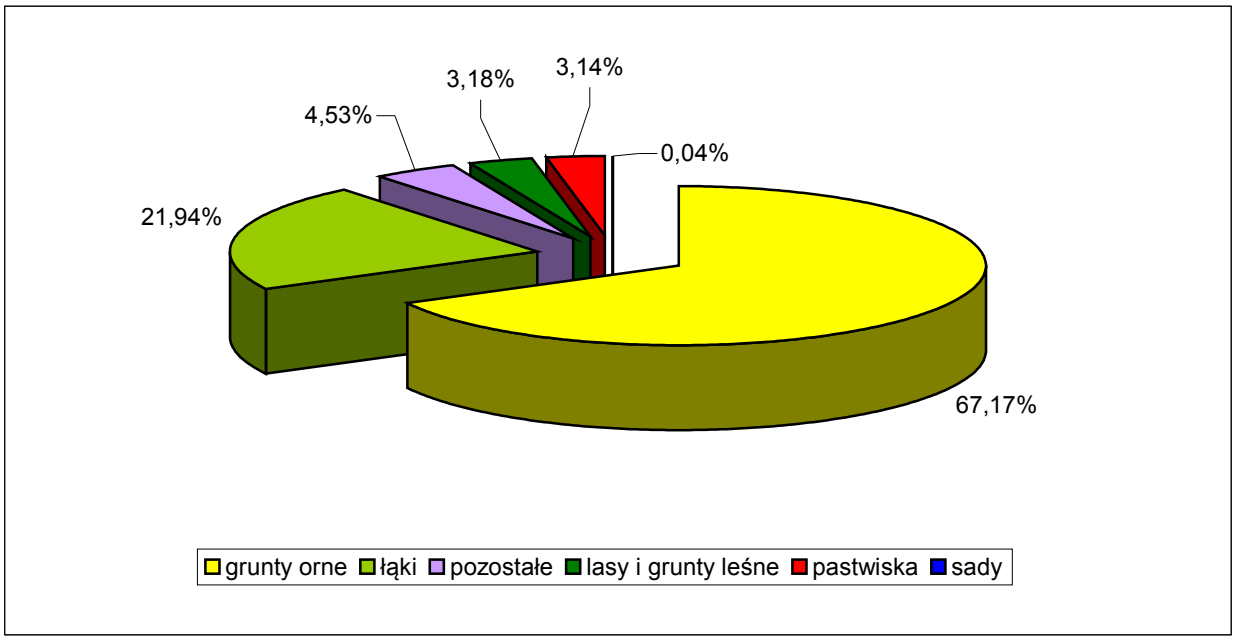

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

[127] Według ewidencji gruntów, 2021.
[128] Za gospodarstwo indywidualne uważa się gospodarstwo będące własnością lub znajdujące się w użytkowaniu osoby fizycznej lub grupy osób. Dane obejmują grunty będące własnością osób fizycznych, wchodzące w skład gospodarstw rolnych.

Według powyższego zestawienia gospodarstwa indywidualne stanowiły 21,08 % ogólnej powierzchni gminy (w tym 18,45 % powierzchni miasta)[129]. Użytki rolne stanowiły 92,29 % ogólnej powierzchni gruntów gospodarstw indywidualnych (w mieście 96,59 %), lasy i grunty leśne 3,18 % (w mieście 0 %), a pozostałe ziemie oraz nieużytki 4,53 % (w mieście 3,41 %). Natomiast struktura użytków rolnych będących we władaniu gospodarstw indywidualnych kształtowała się w następujący sposób:

- grunty orne – 72,78 % (w mieście 68,24 %);
- sady – 0,04 % (w mieście 0,00 %);
- łąki – 23,77 % (w mieście 29,41 %);
- pastwiska – 3,41 % (w mieście 2,35 %).

Udział gospodarstw indywidualnych w stosunku do ogólnej powierzchni poszczególnych elementów kształtujących przestrzeń gminy Jasień przedstawia się w następujący sposób:

- użytki rolne razem – 53,45 %;
- grunty orne – 58,21 %;
- sady – 33,33 %;
- łąki – 44,46 %;
- pastwiska – 40,19 %;
- lasy i grunty leśne – 1,22 %;
- pozostałe grunty – 11,28 %,

w tym na terenie miasta:

- użytki rolne razem – 40,09 %;
- grunty orne – 36,48 %;
- łąki – 64,10 %;
- pastwiska – 15,38 %;
- pozostałe grunty – 1,40 %;
- sady oraz lasy i grunty leśne – 0 %.

2. 2. Charakterystyka gospodarstw rolnych.

TABELA 136: Gmina Jasień – rozkład gospodarstw rolnych[130] według miejscowości w 2021 roku.

Miejscowość	Liczba gospodarstw rolnych
1	2
Jasień	40
Bieszków	21
Bronice	15
Budziechów	86
Golin	23
Guzów	31
Jabłoniec	38
Jaryszów	6
Jasionna	14
Jurzyn	12
Lipsk Żarski	5

[129] Powierzchnia ewidencyjna bez uwzględnienia powierzchni wyrównawczej. Powierzchnia powyżej 1 ha.
[130] Liczba gospodarstw ogółem niezależnie od formy działalności (tylko rolnicza, częściowo rolnicza i poza rolnicza).

1	2
Lisia Góra	15
Mirkowice	11
Roztoki	13
Świbna	16
Wicina	31
Zabłocie	54
Zieleniec	8

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

TABELA 137: Gmina Jasień – struktura powierzchni gospodarstw rolnych[131] w 2021 roku.

Powierzchnia gospodarstwa w ha	Ilość gospodarstw	Struktura (%)
do 1 ha	859	66,80
1 – 5	304	23,64
5 – 10	55	4,28
10 – 20	30	2,33
Powyżej 20 ha	38	2,95

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego 2010* na terenie gminy Jasień funkcjonowało ogółem 521 gospodarstw rolnych, z czego 344 prowadziły działalność rolniczą. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego ogółem wyniosła 4,83 ha, natomiast gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą 6,70 ha. Wśród gospodarstw rolnych ogółem przeciętna powierzchnia użytków rolnych wyniosła 4,57 ha, zaś wśród gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą 6,36 ha. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa indywidualnego ogółem wyniosła 4,66 ha, natomiast gospodarstwa indywidualnego prowadzącego działalność rolniczą 6,45 ha. Wśród gospodarstw indywidualnych ogółem przeciętna powierzchnia użytków rolnych wyniosła 4,42 ha, zaś wśród gospodarstw indywidualnych prowadzących działalność rolniczą 6,12 ha. Powyższe wartości dotyczące gospodarstw rolnych ogółem oraz gospodarstw indywidualnych, w tym prowadzących działalność rolniczą, są niższe od średnich w powiecie i województwie we wszystkich analizowanych kategoriach.

TABELA 138: Gmina Jasień – średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w 2010 roku w ha.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
1	2	3	4
Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego ogółem	**4,83**	9,28	12,15
Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą	**6,70**	12,96	16,40
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych ogółem	**4,57**	8,29	10,73
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność rolniczą	**6,36**	11,74	14,59

[131] Liczba gospodarstw ogółem niezależnie od formy działalności (tylko rolnicza, częściowo rolnicza i poza rolnicza, w tym osoby fizyczne).

1	2	3	4
Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego ogółem	**4,66**	6,01	8,84
Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego prowadzącego działalność rolniczą	**6,45**	8,36	11,89
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych ogółem	**4,42**	5,52	8,17
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych prowadzących działalność rolniczą	**6,12**	7,74	11,07

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

TABELA 139: Gmina Jasień – gospodarstwa rolne w 2010 roku.

Powierzchnia gospodarstwa w ha	Ilość gospodarstw	
	ogółem	prowadzące działalność rolniczą
do 1	**273**	143
1 – 5	**159**	117
5 – 10	**40**	38
10 – 15	**15**	13
Powyżej 15	**34**	33

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą stanowiły 66,03 % ogólnej liczby gospodarstw. Gospodarstwa o areale do 1 ha stanowiły ponad 52 % ogólnej liczby gospodarstw rolnych w gminie. Spośród 273 gospodarstw z tej kategorii 143, to jest 52,38 %, prowadziło działalność rolniczą. Gospodarstwa bardzo małe, o areale od 1 do 5 ha, stanowiły blisko 31 % ogółu gospodarstw rolnych w gminie. Spośród 159 gospodarstw z tej kategorii 117, to jest 73,58 %, prowadziło działalność rolniczą. Do przedziału od 5 do 10 ha kwalifikowało się blisko 8 % gospodarstw. W tej kategorii już niemal wszystkie gospodarstwa (95 %) prowadziły działalność rolniczą. Gospodarstwa średnie jak na polskie warunki, czyli o powierzchni od 10 do 15 ha to tylko niecałe 3 % ogółu, a gospodarstwa duże o areale powyżej 15 ha stanowiły blisko 7 % ogółu. W tych ostatnich, największych kategoriach także niemal wszystkie gospodarstwa (odpowiednio: 86,66 % i 97,06 %) prowadziły działalność rolniczą. Analizując powyższe należy przyjąć, że jak na dzisiejsze realia polskiego rynku rolnego struktura obszarowa gospodarstw rolnych w gminie Jasień jest bardzo rozdrobniona, czego potwierdzeniem jest fakt, że 83 % z ogółu gospodarstw oraz 76 % gospodarstw prowadzących działalność rolniczą posiadało areał mniejszy niż 5 ha. Większość małych gospodarstw poszukuje i będzie poszukiwać dodatkowych, pozarolniczych źródeł dochodu. Aby sprostać realiom współczesnej gospodarki rynkowej należy przyspieszyć tempo restrukturyzacji sektora rolniczego, celem dalszej poprawy struktury agrarnej gospodarstw. Należy również podkreślić, że obecnie znaczna część właścicieli małych i średnich gospodarstw rolnych dzierżawi swoje użytki rolne na rzecz większych wysokotowarowych gospodarstw.

TABELA 140: Gmina Jasień – struktura gospodarstw rolnych w 2010 roku.

Powierzchnia w ha	Gospodarstwa rolne ogółem (%)			Prowadzące działalność rolniczą (%)		
	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
do 1	**52,40**	51,85	45,09	**41,57**	39,13	29,85
1 – 5	**30,52**	29,02	28,48	**34,01**	34,08	34,47
5 – 10	**7,68**	8,86	10,07	**11,05**	12,07	13,25
10 – 15	**2,88**	3,80	5,22	**3,78**	5,30	7,08
Powyżej 15	**6,53**	6,47	11,14	**9,59**	9,41	15,34

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

Struktura gospodarstw rolnych ogółem jak i tylko gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie Jasień, jak również w powiecie żarskim, odbiega od średnich w województwie. Analizowana gmina posiada mniej korzystną, czyli bardziej rozdrobnioną strukturę gospodarstw (ogółem i prowadzących działalność rolniczą), ze znacznym udziałem gospodarstw o areale do 5 ha, w porównaniu z całym województwem lubuskim. Dla przykładu średnia ilość gospodarstw (ogółem i prowadzących działalność rolniczą) o powierzchni ponad 10 ha jest na terenie gminy blisko 2–krotnie niższa od średnich w województwie.

RYCINA 32: Gmina Jasień – charakterystyka struktury agrarnej w 2010 roku.

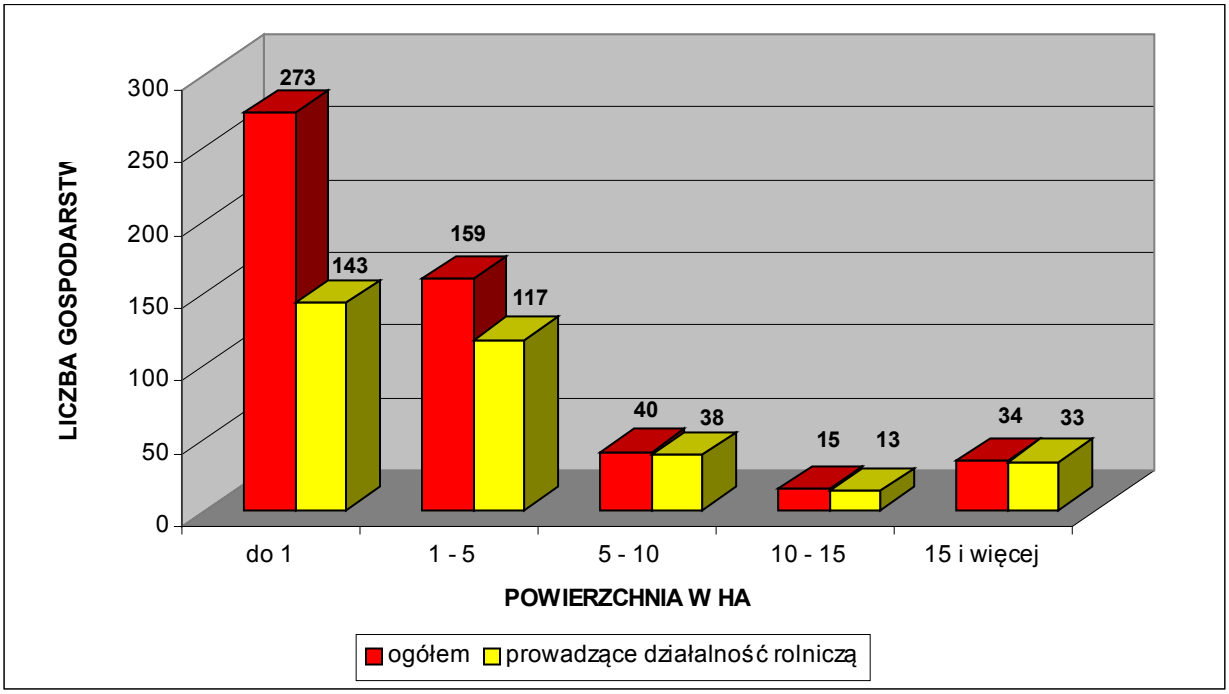

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

TABELA 141: Gmina Jasień – powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2010 roku.

Grupa obszarowa użytków rolnych w ha	Gospodarstwa rolne ogółem		Prowadzące działalność rolniczą	
	ha	%	ha	%
do 1	144,87	5,76	93,19	4,04
1 – 5	376,51	14,97	277,04	12,02
5 – 10	308,37	12,26	294,47	12,78
10 – 15	196,63	7,82	172,37	7,48
Powyżej 15	1488,81	59,19	1467,33	63,68

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

Spośród 2515,19 ha użytków rolnych będących we władaniu gospodarstw rolnych ogółem 2304,40 ha, to jest 91,62 %, czyli niemal wszystko, znajdowało się w rękach gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. 298 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą o areale do 10 ha (86,63 % ogółu) skupiało w swoim władaniu 664,70 ha spośród 2304,40 ha ogólnej powierzchni użytków wszystkich gospodarstw, czyli tylko blisko 29 %. Natomiast 46 gospodarstw (przeszło 6–krotnie mniej) prowadzących działalność rolniczą o areale większym niż 10 ha (13,37 % ogółu) skupiało w swoim władaniu aż 1639,70 ha spośród 2304,40 ha ogólnej powierzchni użytków wszystkich gospodarstw, czyli ponad 71 %. Koniecznym jest więc przekwalifikowanie przynajmniej części ludności rolniczej pracującej w najmniejszych gospodarstwach. Głównym problemem dla miejscowych rolników, pomijając lokalne warunki naturalne czy klęski żywiołowe, jest zmienna rentowność produkcji rolniczej. Od 2004 roku stan ten ulega przynajmniej częściowej poprawie dzięki dopłatom bezpośrednim do produkcji rolnej, pochodzącym ze wspólnotowego budżetu Unii Europejskiej. Rozwijający się rynek pracy, zarówno w gminie jak i w całym powiecie (i okolicznych), sprzyja możliwościami podjęcia zajęć pozarolniczych dla właścicieli mniejszych, niedochodowych gospodarstw rolnych.

Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2002 roku gospodarstwa rolne z terenu gminy Jasień dysponowały:

- 143 ciągnikami (w 2010 roku ciągników było 145 sztuk i posiadały je 103 gospodarstwa);
- 21 samochodami ciężarowymi;
- 10 kombajnami zbożowymi.

Ponadto wyposażenie miejscowych gospodarstw rolnych obejmowało wówczas następujące budowle służące działalności rolniczej (łączna powierzchnia budowli wyniosła 89413 m²):

- obory – o powierzchni łącznej 27101 m²;
- stodoły – 26413 m²;
- budynki wielofunkcyjne – 11974 m²;
- chlewnie – 6942 m²;
- wiaty – 5633 m²;
- garaże – 3713 m²;
- kurniki – 2795 m²;
- inne pomieszczenia – 4842 m².

Warto podkreślić, że wówczas jak i obecnie, znaczna część wyżej wymienionych budowli znajduje się w złym stanie technicznym. Nierzadko jest to pochodną wcześniejszego zaprzestania lub ograniczenia zakresu działalności rolniczych. Część obiektów, pierwotnie o funkcji rolniczej, służy obecnie na inne cele (głównie jako garaże, magazyny, komórki, itp.).

Rozkład gospodarstw według wykształcenia osoby kierującej gospodarstwem przedstawiał się wówczas następująco:

- wyższe rolnicze – 5 gospodarstw;
- policealne rolnicze – 4;
- średnie zawodowe rolnicze – 27;
- zasadnicze zawodowe rolnicze – 32;
- kurs rolniczy – 53;
- brak wykształcenia rolniczego – 250.

Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku struktura dochodów analizowanych gospodarstw rolnych przedstawiała się następująco:

- z działalności rolniczej – 343 gospodarstwa;
- z emerytury i renty – 159;
- z pracy najemnej – 109;
- z innych niezarobkowych źródeł utrzymania – 79,
- z pozarolniczej działalności gospodarczej – 13;

oraz

- bez dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej – 508 gospodarstw;
- bez dochodów z niezarobkowych źródeł utrzymania – 442;
- bez dochodów z pracy najemnej – 412;
- bez dochodów z emerytury i renty – 363;
- bez dochodów z działalności rolniczej – 179.

2. 3. Jakość gleb, uprawy i hodowla.

Pod względem jakości gleb wyrażonej klasyfikacją bonitacyjną gmina Jasień posiada przeciętne warunki do produkcji rolniczej. Na terenie gminy nie występują gleby najlepszych (I i II) klas bonitacyjnych, a III klasę reprezentuje tylko 9,63 % z ogółu gleb. Areał gruntów ornych należących do III klasy bonitacyjnej wynosi 12,14 %, a do IV klasy bonitacyjnej 31,86 %. Grunty orne najsłabszych klas (V i VI) to aż 56,00 % ogółu gruntów ornych. Udział użytków zielonych w III klasie bonitacyjnej wynosi tylko 4,58 %, w IV klasie 59,66 %, a klasy V i VI to 35,77 % ogółu użytków zielonych.

Charakterystyki jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (RPP) dokonuje się w oparciu o metodykę waloryzacji opracowaną przez Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach (IUNG Puławy). Instytut ten ocenia jakość RPP za pomocą syntetycznego wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP). Wskaźnik ten agreguje w sobie jakość głównych elementów środowiska wpływających na warunki produkcji rolnej, to jest: warunków wodnych, rzeźby terenu, tak zwanego agroklimatu (temperatura, nasłonecznienie i opady) oraz jakości gleb. Ogólny wskaźnik WWRPP oblicza się poprzez zsumowanie czterech ww. wskaźników cząstkowych. Wskaźnik ten bardzo dobrze odzwierciedla potencjał rolniczej przestrzeni produkcyjnej, o czym świadczy jego wysoka korelacja z plonami głównych roślin uprawnych. Największy wpływ na jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej wywiera bonitacja gleb, bowiem aż w 65 – 75 % decyduje ona o wielkości wskaźnika WWRPP. Wskaźnik obliczony dla całej Polski wynosi 66,6 pkt, dla województwa lubuskiego – 62,3 pkt (jeden z najniższych w kraju), dla powiatu żarskiego 60,7 pkt, zaś dla gminy Jasień zaledwie 59,6 pkt.

TABELA 142: Gmina Jasień – odsetek gruntów ornych i użytków zielonych, będących w najlepszych klasach bonitacyjnych (klasa III) według miejscowości[132].

Miejscowość (obręb)	Odsetek użytków rolnych w III klasie bonitacyjnej[133]	
	Grunty orne	Użytki zielone
Jasień	0,09	48,34
Bieszków	9,08	5,39
Bronice	–	–
Budziechów	16,51	2,57
Golin	18,74	6,08
Guzów	5,45	0,43
Jabłoniec	28,35	23,67
Jasionna	14,41	–
Jurzyn	1,35	–
Lipsk Żarski	33,43	2,08
Lisia Góra	1,13	0,63
Mirkowice	–	3,98
Roztoki	–	–
Świbna	3,70	15,54
Wicina	5,86	0,97
Zabłocie	10,67	0,71
Zieleniec	13,50	–

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

Grunty orne o najwyższym wskaźniku bonitacji występują w obrębach: Lipsk Żarski, Jabłoniec, Golin, Budziechów, Jasionna i Zieleniec (powyżej 12,14 %[134] gruntów ornych w klasie III), a więc głównie w południowo – zachodniej i północno – zachodniej części gminy. Na terenie obrębów Bronice, Mirkowice i Roztoki grunty orne najlepszych klas bonitacyjnych nie występują. Użytki zielone o najwyższym wskaźniku bonitacji występują w obrębach: Jasień, Jabłoniec, Świbna, Golin i Bieszków (powyżej 4,58 %[135] użytków zielonych w klasie III), a więc głównie w centralnej części gminy. Na terenie obrębów Bronice, Jasionna, Jurzyn, Roztoki i Zieleniec użytki zielone najlepszych klas bonitacyjnych nie występują.

Powyższe uwarunkowania decydują, że głównym kierunkiem w produkcji rolniczej są przede wszystkim uprawy roślinne dostosowane są na potrzeby rolno – spożywczego przemysłu przetwórczego oraz uzupełniająco (w ujęciu przestrzennym) hodowla zwierząt. Największe znaczenie w gminie w okresie *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku miały następujące uprawy (powierzchnia zasiewów wyniosła 1907 ha):

- zboża podstawowe ogółem – 1050 ha (55,06 % powierzchni zasiewów);
- uprawy trwałe – 316 ha (16,57 %);
- pastewne na zielonkę – 220 ha (11,54 %);
- ziemniaki – 140 ha (7,34 %);
- truskawki gruntowe – 32 ha (1,68 %);
- trawy polowe na zielonkę – 26 ha (1,36 %);

[132] Według ewidencji gruntów, 2021.
[133] Grunty podlegające ochronie (poza miastem).
[134] Średnia dla gminy Jasień.
[135] Średnia dla gminy Jasień.

- warzywa gruntowe – 22 ha (1,15 %);
- gryka – 15 ha (0,79 %);
- motylkowe pastewne – 15 ha (0,79 %);
- ogrody przydomowe – 12 ha (0,63 %);
- kukurydza – 8 ha (0,42 %);
- kukurydza na zielonkę – 8 ha (0,42 %);
- gorczyca – 8 ha (0,42 %);
- strączkowe pastewne na zielonkę – 8 ha (0,42 %);
- mieszanki zbożowo – strączkowe – 7 ha (0,37 %);
- warzywa pod osłonami – 2 ha (0,10 %);
- pozostałe – 18 ha (0,94 %).

Natomiast wśród zbóż podstawowych dominowały:

- żyto – 260 ha (24,76 % zasiewów zbóż podstawowych);
- pszenżyto – 220 ha (20,95 %);
- mieszanki zbożowe – 195 ha (18,57 %);
- pszenica – 190 ha (18,10 %);
- owies – 130 ha (12,38 %);
- jęczmień – 55 ha (5,24 %).

Ogólnie można przyjąć, że na terenie gminy Jasień nie uprawia się roślin wymagających znacznej chemizacji (np.: rzepak czy buraki cukrowe). Ma to korzystny wpływ na funkcjonowanie środowiska, a zwłaszcza stan wód powierzchniowych i podziemnych. Warunki glebowe gminy, mniej korzystne od średniej występującej w województwie lubuskim powodują, że plony głównych ziemiopłodów są niższe od przeciętnych wartości osiąganych w regionie, a więc są także znacznie niższe od średniej krajowej.

Na terenie gminy Jasień w okresie *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku, spośród wszystkich 213 gospodarstw prowadzących uprawy (40,88 % ogółu gospodarstw):

- 148 gospodarstw uprawiało zboża ogółem (69,5 % z ogółu gospodarstw prowadzących uprawy);
- 142 – zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi (66,6 %);
- 134 – ziemniaki (62,9 %);
- 23 – warzywa gruntowe (10,8 %).

Produkcja zwierzęca dostosowana jest do bieżących potrzeb na rynku. Na terenie gminy Jasień główne kierunki hodowli w 2010 roku (według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego*) to:

- drób ogółem – 7661 sztuki;
- drób kurzy – 3577 sztuk;
- bydło ogółem – 345 sztuk;
- krowy – 175 sztuk;
- trzoda chlewna ogółem – 188 sztuk;
- trzoda chlewna lochy – 27 sztuk;
- konie – 23 sztuki.

Należy nadmienić, że w analizowanym okresie czasu na terenie gminy 155 gospodarstw, to jest 29,8 % ogółu, utrzymywało zwierzęta gospodarskie, z czego:

- 127 gospodarstw posiadało drób ogółem (81,9 % z ogółu gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie);

- 121 – drób kurzy (78,1 %);
- 36 – trzodę chlewną ogółem (23,2 %);
- 8 – trzodę chlewną lochy (5,2 %);
- 30 – bydło ogółem (19,4 %);
- 21 – krowy (13,5 %);
- 14 – konie (9,0 %).

2. 4. Rybactwo.

Uzupełniającą funkcję w strukturze lokalnego rolnictwa pełni gospodarka rybacka. Rozkład przestrzenny stawów rybnych nie jest rozproszony i koncentrują się one w następujących rejonach:

- Budziechów, działka ewidencyjna nr 182 – powierzchnia 1,86 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 184 – powierzchnia 0,78 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 186 – powierzchnia 1,05 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 187 – powierzchnia 1,53 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 188 – powierzchnia 0,91 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 189 – powierzchnia 1,05 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 190 – powierzchnia 1,64 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 191 – powierzchnia 1,20 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 553 – powierzchnia 0,64 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 555 – powierzchnia 0,81 ha;
- Lisia Góra, działka ewidencyjna nr 920 – powierzchnia 2,54 ha;
- Mirkowice, działka ewidencyjna nr 1 – powierzchnia 10,52 ha.

Zgodnie z zapisem ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne rybackie korzystanie ze śródlądowych wód powierzchniowych jest zaliczane do szczególnego korzystania z wód. Gospodarka rybacka wymaga przestrzegania zasad ochrony środowiska i uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Ogółem powierzchnia gruntów pod stawami wynosi 36,4510 ha[136], co stanowi 0,29 % ogólnej powierzchni gminy.

Na koniec 2019 roku na terenie gminy funkcjonowało 9 podmiotów gospodarczych z sekcji „A", dział 1 (uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo), z czego 4 na terenie miasta. Należy podkreślić, że lokalne rolnictwo, zwłaszcza ukierunkowane na hodowlę, ma dobre możliwości do dalszego rozwoju. Kierunek hodowlany wynika przede wszystkim z warunków naturalnych, składających się na niską jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, mało korzystną dla wymagających upraw. Możliwości rozwoju mają oczywiście także mniej wymagające uprawy i gospodarka rybacka. Oprócz wielofunkcyjnego charakteru lokalnego rolnictwa oczekuje się dalszej poprawy struktury agrarnej i rozwoju grup producenckich, które są wyrazem unowocześniania się krajowego rolnictwa. Lokalne tereny wiejskie predysponowane są także do rozwoju aktywności gospodarczych związanych z turystyką, a zwłaszcza rekreacją.

Gmina Jasień nie posiada dokumentu pn. *Plan Urządzeniowo – Rolny*.

Należy podkreślić, że część danych przytoczonych w niniejszym rozdziale (na podstawie spisów rolnych z 2002 i 2010 roku) uległa obecnie częściowej zmianie. Jednakże nie ma jeszcze nowych, oficjalnych i precyzyjnych zestawień statystycznych w tym zakresie. Obecnie trwają analizy i obliczenia na podstawie informacji uzyskanych w *Powszechnym Spisie Rolnym 2020*.

[136] Według ewidencji gruntów, 2021.

3. LEŚNICTWO.

Gmina Jasień charakteryzuje się znacznym, nawet jak na region lubuski, zalesieniem. Lasy i grunty leśne zajmują tu powierzchnię 6980,61 ha[137] i stanowią 55,06 % powierzchni gminy. Samych lasów jest 6780,51 ha[138] co stanowi 53,48 % powierzchni gminy.

TABELA 143: Gmina Jasień – wskaźniki lesistości w % w 2019 roku.

Lesistość	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Lasy i grunty leśne	**55,06**	55,49	50,78
Tylko lasy	**53,48**	53,89	49,32

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Lasami znajdującymi się na terenie gminy Jasień zarządzają Nadleśnictwa: Krzystkowice (wschodnia część gminy), Lipinki (południowa część gminy) i Lubsko (północna i zachodnia część gminy), należące do Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze. Rejon gminy nadzorują Leśnictwa: Biedrzychowice, Guzów, Krzywaniec, Mokrzyce i Tuchola (Nadleśnictwo Krzystkowice), Sieciejów (Nadleśnictwo Lipinki) oraz Bronice, Czerna, Jasień, Łukaw, Mierków i Świbna (Nadleśnictwo Lubsko). W 2019 roku ogólna powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Jasień wynosiła 6980,61 ha, w tym samych lasów 6780,51 ha. Z ogółu gruntów leśnych we władaniu publicznym znajdowało się 6887,57 ha (98,67 ha %), a w rękach prywatnych pozostawało 93,04 ha (1,33 %). Spośród lasów publicznych własnością Skarbu Państwa było 6868,27 ha (99,72 %) gruntów leśnych, z czego 6828,93 ha w zarządzie Lasów Państwowych, zaś własnością gminy było 19,30 ha gruntów leśnych (0,28 %).

Na terenie gminy Jasień udział lasów pozostających w rękach prywatnych jest niższy od średnich dla powiatu i województwa, choć w każdym przypadku jest to udział śladowy. Z ogółu lasów prywatnych, udział lasów należących do osób fizycznych jest tu zbliżony porównywanych jednostek, nieco niższy od średniej w powiecie i nieco wyższy od średniej w regionie lubuskim. Również udział lasów będących własnością komunalną jest tu najniższy w porównaniu ze wskaźnikami charakteryzującymi powiat żarski i województwo lubuskie. Należy jednak podkreślić, że wyżej wymienione różnice są nieznaczne, w każdym z przypadków analizowany wskaźnik wynosi mniej niż 1 %.

TABELA 144: Gmina Jasień – struktura własnościowa lasów i gruntów leśnych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
Grunty leśne publiczne	**98,67**	98,43	98,17
w tym Skarb Państwa	***99,72***	*99,32*	*99,71*
w tym Gminy	***0,28***	*0,68*	*0,29*
Grunty leśne prywatne	**1,33**	1,57	1,83
w tym osób fizycznych	***95,27***	*97,71*	*94,42*

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

[137] Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną, 2019 rok według GUS 2021.
[138] 2019 rok według GUS 2021.

Zbiorowiska leśne w postaci zwartych powierzchniowo kompleksów, powiązanych z systemem leśnym w gminach sąsiednich, występują przede wszystkim w północno – wschodnich (na północ od wsi Zabłocie), południowych (rejon wsi: Bieszków, Guzów, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna), centralnych (dolina Lubszy oraz na wschód od Jasienia) i zachodnich (rejon wsi: Jasionna, Jurzyn, Lisia Góra, Zieleniec) rejonach gminy.

TABELA 145: Gmina Jasień – powierzchnia lasów i gruntów leśnych według miejscowości w 2021 roku[139].

Miejscowość (obręb)	Powierzchnia lasów w ha	Wskaźnik lesistości w %
Jasień	49,3271	10,35
Bieszków	190,0702	51,36
Bronice	37,1163	12,28
Budziechów	494,8710	44,42
Golin	71,6669	17,80
Guzów	369,3467	41,78
Jabłoniec	580,4690	55,24
Jasionna	205,0128	57,08
Jurzyn	526,9563	78,63
Lipsk Żarski	276,9604	46,38
Lisia Góra	330,3705	59,38
Mirkowice	470,4458	55,13
Roztoki	472,0158	76,79
Świbna	330,2811	61,79
Wicina	63,5438	12,87
Zabłocie	2506,5310	75,92
Zieleniec	9,3966	10,48

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

Największą lesistością, ponad średnią (55,12 %[140]) występującą w gminie Jasień, charakteryzują się obręby: Jurzyn, Roztoki, Zabłocie, Świbna, Lisia Góra, Jasionna, Jabłoniec i Mirkowice. Wartość niższą, ale zbliżoną do średniej posiadają obręby: Bieszków, Lipsk Żarski, Budziechów i Guzów. Najmniejszą lesistość (poniżej 15 %) posiadają obręby: Jasień, Zieleniec, Bronice i Wicina. Żaden z obrębów nie posiada lesistości niższej niż 10 %.

Podobnie jak w większości rejonów kraju oraz województwie lubuskim dzisiejszy las na terenie gminy Jasień posiada strukturę gatunkową korzystną z punktu widzenia zysków, ale niekorzystną z punktu widzenia optymalnego wykorzystania siedlisk i bioróżnorodności zespołów leśnych. Lasy o charakterze monokultur sosnowych i borów świeżych oraz mieszanych zajmują na terenie gminy, podobnie jak całego regionu lubuskiego, największe powierzchnie. Mają one najczęściej niewielką wartość przyrodniczą, gdyż są to przeważnie zbiorowiska wtórne ze sztucznie nasadzoną sosną. Jedynie niewielkie fragmenty lasów posiadają strukturę gatunkową korzystną z punktu widzenia optymalnego wykorzystania siedlisk i bioróżnorodności zespołów leśnych, a nie zysków. Innymi słowy nie są to tylko lasy gospodarcze. Nadrzędność pozaprodukcyjnych funkcji lasu nad produkcją drewna pojawiło się i funkcjonuje od 1991 roku wraz z datą wejścia w życie „Ustawy o lasach". Lasy w gminie Jasień, bliższe wzorcowi lasu gospodarczego, są bardziej narażone na działanie szkodliwych czynników. Do najgroźniejszych z nich należą:

[139] Według ewidencji gruntów, 2021.
[140] Według ewidencji gruntów, 2021.

- cyklicznie pojawiające się susze;
- skażenie powietrza i gleb zanieczyszczeniami;
- gradacje szkodliwych owadów;
- odbiegająca od przepisów penetracja terenów leśnych przez ludzi;
- ewentualne zmiany struktury własnościowej lasów.

Województwo Lubuskie ma w skali kraju niski odsetek lasów uszkodzonych przez imisje zanieczyszczeń przemysłowych. Lasy położone na terenie gminy Jasień również charakteryzują się niewielkimi uszkodzeniami drzewostanów przez emisje przemysłowe. Wszystkie lasy w gminie zaliczono do 1 strefy uszkodzeń przez oddziaływanie gazów i pyłów przemysłowych, w skali: 0 – brak uszkodzeń, 1 – uszkodzenia słabe, 2 – uszkodzenia średnie, 3 – uszkodzenia silne. Na kondycję lasów niekorzystnie oddziałują stałe czynniki (abiotyczne) kształtujące bilans wodny, takie jak deficyt opadów czy powtarzające się długotrwale susze podczas sezonu wegetacyjnego, prowadzące do obniżania się poziomu wód gruntowych. Należy podkreślić, że część lasów występuje na siedliskach nisko zasobnych, z występującym zagrożeniem przesuszenia górnej części profilu glebowego, w strefach głębszego zalegania zwierciadła wody podziemnej pierwszego horyzontu. Zagrożenia biotyczne wywołują masowe pojawianie się szkodników owadzich (szczególnie owadów liściożernych w drzewostanach iglastych oraz szkodników wtórnych sosny i świerka), a także chorób infekcyjnych w dość regularnych odstępach czasu. Zagrożenia antropogeniczne związane są z antropopresją, rozwojem gospodarczym i związanej z nim ekspansji infrastruktury technicznej. Według *Mapy Sozologicznej*[141] stopień degradacji lasów ze względu na czynniki biotyczne uznaje się we wszystkich kompleksach leśnych w granicach gminy za średni (w południowej części gminy także przez czynniki abiotyczne), w skali: słaby – średni – silny. Istotnych zagrożeń ze strony czynników antropogenicznych wówczas nie wykazano.

Uwzględnienie w gospodarce leśnej ekologicznych i społecznych funkcji lasu, określanych jako pozaprodukcyjne, znalazło wyraz między innymi w wyróżnieniu lasów o charakterze ochronnym. Generalnie kompleksy leśne uznane jako lasy ochronne to przede wszystkim lasy wodochronne, glebochronne, ostoje zwierzyny oraz lasy wypoczynkowe. Szczególnie cenne pod względem przyrodniczym są lasy nasienne wyłączone z pozyskiwania drewna, zajęte przez starodrzew i służące do pozyskiwania nasion z drzew stojących. Na terenie Jasień występują następujące kategorie lasów ochronnych[142]:

- lasy wodochronne – 482,22 ha (7,11 % wszystkich lasów);
- lasy cenne przyrodniczo – 172,18 ha (2,54 %);
- lasy uszkodzone przez przemysł – 168,97 ha (2,49 %).

Lasy wodochronne, położone głównie wzdłuż doliny rzeki Lubszy, począwszy od południowej granicy gminy aż po miasto Jasień, mają za zadanie chronić tereny źródliskowe cieków powierzchniowych oraz siedliska wilgotne. Wpływają zasadniczo na retencję wód gruntowych, utrzymując je na względnie stałym poziomie. Lasy cenne przyrodniczo lokują się wokół użytku ekologicznego „Torfowisko Guzów", zaś lasy uszkodzone przez przemysł występują w rejonie Jasienia i Lubska. Nie wyróżniono tutaj obszarów ostoi zwierząt. Stosunkowo niewielkie powierzchnie objęte funkcją ochronną w gminie Jasień (12,14 % ogółu lasów) to wynik głównie dobrego stanu zdrowotnego lasów, a z drugiej dość niska zasobność w chronione gatunki flory i fauny. W lasach ochronnych prowadzi się gospodarkę leśną zapewniającą utrzymanie spełnianych funkcji ochronnych. Istnienie takich form ochronnych na terenie lasów położonych w granicach gminy Jasień w zasadniczy sposób wpływa na możliwości ich wykorzystywania dla celów rekreacyjnych. Racjonalna gospodarka leśna zapewnia ochronę gleb i terenów szczególnie narażonych na zniszczenie lub uszkodzenie oraz ochronę wód powierzchniowych i głębinowych.

[141] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).
[142] Bank Danych o Lasach, 2021.

Właściwa gospodarka leśna pozwala miejscowym lasom na spełnianie różnych funkcji, które można podzielić na dwie podstawowe grupy: funkcja produkcyjna (dominująca) i pozaprodukcyjna. Funkcje produkcyjne (gospodarcze) lasu polegają na zdolności do produkcji biomasy i ciągłego powtarzania tego procesu, co umożliwia trwałe użytkowanie drewna i surowców niedrzewnych pozyskiwanych z lasu, w tym użytków gospodarki łowieckiej. Do funkcji pozaprodukcyjnych zaliczyć należy funkcje ekologiczne i społeczne. Funkcje ekologiczne wyrażają się między innymi korzystnym wpływem lasów na kształtowanie: klimatu, atmosfery, regulacji obiegu wody w przyrodzie, ochronę gleb przed erozją i krajobrazu przed stepowieniem, zachowanie potencjału biologicznego (różnorodność gatunków i ekosystemów) i różnorodności krajobrazu. Funkcje społeczne lasu kształtują głównie korzystne warunki zdrowotne, rekreacyjne, turystyczne i edukacyjne dla społeczeństwa. Dlatego też zagospodarowanie tych lasów winno mieć na celu trwałość utrzymania drzewostanu z zachowaniem w nich walorów estetyczno – krajobrazowych.

W rejonie gminy Jasień funkcjonują następujące obwody i koła łowieckie (lub ich części):

- obwód nr 183 – Ośrodek Hodowli Zwierzyny Nadleśnictwa Krzystkowice;
- obwód nr 184 – koło łowieckie „Bór” z Zielonej Góry;
- obwód nr 196 – koło łowieckie „Raróg” z Zielonej Góry;
- obwód nr 197 – koło łowieckie „Ostęp” z Zielonej Góry;
- obwód nr 198 – koło łowieckie „Hutnik” z Głogowa;
- obwód nr 210 – koło łowieckie „Ostęp” z Zielonej Góry;
- obwód nr 211 – koło łowieckie „Cietrzew” z Żar;
- obwód nr 212 – koło łowieckie „Szarak” z Jasienia;
- obwód nr 223 – koło łowieckie „Leśnik” z Lipinek Łużyckich.

Reasumując kompleksy leśne gminy to obszary wielofunkcyjne, gdzie nakładają się różne funkcje, ograniczenia i trendy rozwojowe. Są to:

- produkcja leśna w ramach gospodarki zasobami przez poszczególne Nadleśnictwa;
- funkcja ekologiczno – ochronna związana z ochroną zasobów leśnych oraz wartości przyrodniczych danego obszaru, zwłaszcza w granicach obszarów chronionych w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody;
- funkcja rekreacyjna.

Nadrzędnym celem ochrony ekosystemów leśnych jest utrzymanie i odtwarzanie ich charakteru, zbliżonego do pierwotnego oraz naturalnego, a także prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z pozyskiwaniem drewna. Prowadzona obecnie przez Nadleśnictwa Krzystkowice, Lipinki i Lubsko gospodarka leśna jest prawidłowa i w takim charakterze powinna być kontynuowana w przyszłości, to jest:

- ochrona istniejących zasobów;
- dbałość o stan sanitarny lasów;
- przebudowa gatunkowa drzewostanu w celu zmniejszenia dominacji monokultur sosnowych;
- zagospodarowanie lasów dla potrzeb mieszkańców i turystów – ścieżki spacerowe, ścieżki rowerowe, punkty widokowe, miejsca odpoczynku, itp.;
- sukcesywna realizacja dolesień, zwłaszcza na nie użytkowanych gruntach rolnych zaliczanych do V i VI klasy bonitacyjnej.

Na koniec 2019 roku na terenie gminy funkcjonowało 8 podmiotów gospodarczych z sekcji „A", dział 2 (leśnictwo i pozyskiwanie drewna), z czego 2 na terenie miasta. Szczególną rolę w analizowanym sektorze pełnią zakłady przeróbki drewna (tartaki). Leśnictwo nadal będzie stanowić ważną funkcję w przestrzennej i gospodarczej strukturze gminy.

Gmina nie posiada opracowania pn. *Projekt granicy rolno – leśnej*.

4. DZIAŁALNOŚCI PRODUKCYJNE.

4. 1. Górnictwo i przetwórstwo kopalin.

Działalności górnicze stanowią tylko uzupełniającą funkcję w strukturze lokalnego przemysłu. W połowie lat 90–tych XX wieku zakończono eksploatację złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień I" ze względu na nieopłacalność wydobycia (duży nadkład). Teren został wykupiony i zagospodarowany przez Polski Związek Wędkarski. Złoże to zostało skreślone z bilansu zasobów kopalin. Na początku lat 90–tych XX wieku zaniechano eksploatacji złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Drzeniów". Złoże kruszywa naturalnego „Jasionna" eksploatowane było przez krótki okres w latach 1990 – 1991. Eksploatacji złoża węgla brunatnego „Lubsko" dotychczas nie rozpoczęto. W rejonie gminy Jasień występowały także punkty niekoncesjonowanej eksploatacji kopalin, dla których nie sporządzono kart informacyjnych. Na obszarze gminy występują także punkty niekoncesjonowanego wydobycia piasków, prowadzonego okresowo na własne potrzeby przez miejscową ludność.

Aktualnie na terenie gminy Jasień działalność górnicza związana jest z eksploatacją surowców ilastych ceramiki budowlanej na złożu „Jasień II". Złoże to jest eksploatowane od 1957 roku. W latach 1962 – 1996 eksploatacja nie była prowadzona i wznowiono ja w 1997 roku. Aktualnie użytkownikiem złoża jest LHL Klinkier sp. z o.o. z Gliwic. Wydobyty surowiec transportowany jest do zakładu przeróbczego w Gozdnicy, który znajduje się poza obszarem gminy. Na obszarze eksploatacji nadkład został usunięty podczas wcześniej prowadzonych prac wydobywczych, a innymi ważniejszymi pracami przygotowawczymi było odprowadzenie wód zgromadzonych w spągu wyrobiska, wyrównanie poziomu roboczego i przygotowanie miejsca pod składowanie surowca. Eksploatacja prowadzona jest trzema poziomami. Po jej zakończeniu powstanie wyrobisko o głębokości około 20 m, które z czasem wypełni się wodami atmosferycznymi. W rejonie złoża ustanowiono następujące obszary i tereny górnicze:

- Miejscowość (obręb) – Jabłoniec;
- Działka ewidencyjna nr 1238/2;
- Koncesja (Decyzja) nr DW.III.7512–25/10 Marszałka Województwa Lubuskiego z dnia 31 marca 2010 roku, zmienioną Decyzjami Marszałka Województwa Lubuskiego nr: DW.III.7422.73.2014 z dnia 24 października 2014 roku, DW.III.7422.32.2017 z dnia 29 sierpnia 2017 roku i DW.III.7422.14.2020 z dnia 17 marca 2020 roku.
- Użytkownik – GZCB sp. z o.o. w Gozdnicy;
- Kopalina – iły ceramiki budowlanej;
- Powierzchnia obszaru górniczego „Jasień IIA" – 70826 m²;
- Powierzchnia terenu górniczego „Jasień IIA" – 70826 m²;
- Metoda wydobycia – odkrywkowa;
- Ważność koncesji – 25 lat, to jest do dnia 30 marca 2035 roku.

Ewentualne rozpoczęcie działalności górniczej na pozostałych udokumentowanych złożach kopalin w rejonie gminy nie spowoduje, że górnictwo i wydobycie stanie się istotną dziedziną w strukturze lokalnego przemysłu.

4. 2. Pozostałe działalności produkcyjne.

Miasto Jasień pełni rolę lokalnego, ale bardzo prężnego ośrodka przemysłowego. Zakłady przemysłowe zlokalizowane są przede wszystkim w północnej (ulice: Lubska, Przemysłowa, Tarnopolska) oraz we wschodniej (ulice: Kolejowa, Wodna, Żeromskiego) części miasta. Dominującym profilem działalności jest przemysł metalowy i drzewny. Na terenach wiejskich, ze względu na znaczną powierzchnię terenów leśnych oraz (miejscami) użytków rolnych w strukturze zagospodarowania terenu, gospodarka związana jest przede wszystkim z sektorem leśnym i rolniczym. Działalności produkcyjne w postaci niewielkich zakładów (budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, rzemiosło produkcyjne) pełnią tam jedynie funkcję uzupełniającą i zlokalizowane są głównie na terenie największych wsi. Do największych zakładów przemysłowych na terenie gminy należą:

- FELGENHAUER CONSTRUCTIONS sp. z o.o. Jasień, ul. Przemysłowa 2 – produkcja konstrukcji stalowych;
- FELGENHAUER sp. z o.o. sp. k., Jasień, ul. Przemysłowa 2 – produkcja konstrukcji stalowych;
- FELGENHAUER MATERIAL HANDLING sp. z o.o. sp. k., Jasień, ul. Przemysłowa 2 – produkcja konstrukcji stalowych;
- FELGENHAUER STEELWORKS sp. z o.o. sp. k., Jasień, ul. Przemysłowa 2 – produkcja konstrukcji stalowych;
- FELHENHAUER ZREMB sp. z o.o. sp. k., Jasień, ul. Przemysłowa 5 – produkcja przenośników i kontenerów;
- FELGENHAUER LINSTAL sp. z o.o., Jasień, ul. Tarnopolska 12 – produkcja wyrobów metalowych;
- STAL – MONT sp. j., Jasień, ul. Przemysłowa 13 – produkcja wyrobów metalowych;
- TECHTRANS sp. z o.o., Jasień, ul. Przemysłowa 15 – produkcja wyrobów metalowych;
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe KAMET, Jasień, ul. Kolejowa 30a – produkcja wyrobów metalowych;
- PET sp. z o.o., Jasień, ul. Kolejowa 30b – produkcja wyrobów metalowych;
- P.P.U. EKOPOL, Jasień, ul. Krucza 8 – produkcja wyrobów metalowych;
- WINNCARE POLSKA SPÓŁKA z o.o. Jasień, ul. Lubska 17 – producent łóżek medycznych;
- Biuro Konstrukcyjne PEGAS., Jasień, ul. Lubska 17 – przygotowywanie projektów maszyn i urządzeń w szerokim zakresie;
- AGRI – KUX sp. z o.o., Jasień, ul. Żarska 51 – produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa;
- P.P.U. SALEX, Jasień, ul. Krucza 3 – produkcja mebli;
- DG Meble Ewa Dziurzyńska, Jasień, ul. Leśna 11 – produkcja mebli;
- Piekarnia U CZRENECKIEGO, Jasień, ul. Kościuszki 13 – wypiek pieczywa i ciast;
- Zakład Kamieniarsko – Nagrobkowy ORFEUSZ, Jasień, ul. Brukowa 2 – wyrób nagrobków;
- Tartak Raginia Zbigniew, Lisia Góra 33 – produkcja wyrobów tartacznych;
- Stolarstwo Budowlane Irena i Tadeusz Owsianka s.c., Zabłocie 38 – produkcja drzwi i schodów.

Na terenie gminy nie występują zakłady o zwiększonym czy dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Generalnie na koniec 2019 roku na terenie gminy zarejestrowane były 73 (z czego w mieście 53) podmioty przemysłowe (sekcje „C” i „E”), z czego 63 (w mieście 46) dotyczyły przetwórstwa przemysłowego (sekcja „C”). Budownictwo (sekcja „F”) reprezentowało 150 podmiotów (z czego w mieście 101). Zdecydowana większość z nich to niewielkie zakłady, zatrudniające kilka – kilkanaście osób, a także jednoosobowe działalności gospodarcze, zajmujące się rzemiosłem produkcyjnym. Część z nich prowadzi działalność de facto poza

granicami gminy. W 2018 roku liczba pracujących[143] w przemyśle i budownictwie na terenie gminy wynosiła 699 osób (z czego w mieście 686). Oznacza to, że wówczas na 1000 osób w wieku produkcyjnym 157 pracowało w przemyśle bądź budownictwie (w mieście 254).

Obecnie cena 1 m² terenu przeznaczonego pod działalności gospodarcze wynosi od około 30 do 40 złotych. Jej konkretna wysokość uzależniona jest od lokalizacji i stopnia uzbrojenia terenu w infrastrukturę techniczną. Na mocy uchwały nr IX/37/07 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 29 czerwca 2007 roku oferowane są zwolnienia z podatku od nieruchomości dla przedsiębiorstw inwestujących na terenie gminy Jasień.

Na terenie miasta obszary predysponowane do dalszego rozwoju funkcji produkcyjnych na większą skalę zlokalizowane są przede wszystkim w rejonie obwodnicy Jasienia w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287. Na terenach wiejskich funkcje produkcyjne jako rozwojowe przypisać można przede wszystkim największym miejscowościom (Budziechów, Jabłoniec i Zabłocie). W pozostałych miejscowościach będzie to tylko funkcja uzupełniająca w stosunku do obecnej struktury przestrzennej i gospodarczej. Analiza dotycząca predyspozycji lokalizacyjnych odnośnie produkcji energii elektrycznej czy cieplnej znajduje się w podrozdziale nr *I.3.4.3.* Rozwój działalności produkcyjnych w skali odpowiedniej dla oferowanej podaży wymagać będzie wprowadzenia kolejnych inwestycji zewnętrznych. Utrudnieniem może być fakt, że Gmina poza nielicznymi wyjątkami (obręby Wicina i Zabłocie oraz część miasta) nie posiada obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Generalnie na wyżej wymienionych obszarach oczekuje się rozwoju nowoczesnych i zaawansowanych technologicznie inwestycji. Potencjalny sektor produkcyjny (w przypadku terenów wiejskich najlepiej w postaci zakładów drobnej wytwórczości) nie może powodować strat w środowisku i powinien być podporządkowany ekologiczno – ochronnej funkcji danego obszaru. Dobrym rozwiązaniem jest stopniowanie kategorii inwestycji dopuszczalnych na obszarach przemysłowych w zależności od odległości od jednostek osadniczych, a także wprowadzanie obowiązku lokalizacji na obrzeżach terenów inwestycyjnych zieleni pełniącej funkcje izolacyjne. Tereny przemysłowe dopuszczone w ramach tkanki osadniczej lub w bezpośrednim jej sąsiedztwie powinny być podporządkowane bezpieczeństwu i komfortowi zamieszkania. W takich przypadkach powinno się wykluczać bezwzględnie lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko można dopuścić pod warunkiem uzyskania pozytywnych wyników konsultacji społecznych (jeżeli mieszkańcy zasygnalizują i wyrażą wolę takich konsultacji) oraz analizy w ramach decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

[143] Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

5. USŁUGI RYNKOWE.

Charakterystyczny w ostatnich 30 latach XX wieku dla krajów rozwiniętych proces serwicyzacji gospodarki postępuje w Polsce od około 30 lat. Rośnie odsetek zatrudnionych w III sektorze gospodarki narodowej. Dogodne położenie geograficzne gminy Jasień oraz obecna struktura gospodarcza powoduje, że pożądany staje się dalszy rozwój sektora usługowego, w tym przede wszystkim usług: turystycznych, sportowych, rekreacyjnych i gastronomicznych.

5. 1. Handel.

Ogółem w 2003[144] roku na terenie gminy Jasień funkcjonowało 88 sklepów, w których pracowało 168 osób (z czego w mieście odpowiednio: 67 i 126). Na 1 obiekt handlowy przypadało wówczas 84 mieszkańców (w mieście 69). Obecnie liczbę sklepów szacuje się tylko na 30 placówek. Większość z nich, poza nielicznymi wyjątkami, to placówki małe i średnie, o powierzchni sprzedaży nie przekraczającej 100 m². W Jasieniu funkcjonują 2 większe placówki dyskontowe. Zlokalizowane są przy ulicach Graniczna 1 i Sienkiewicza 41. Obie posiadają powierzchnię sprzedaży powyżej 400 m², co według nomenklatury GUS klasyfikuje je jako supermarkety. Ośrodkami handlowymi w gminie poza Jasieniem (24 sklepy) są wsie: Bieszków, Budziechów, Golin, Guzów, Jaryszów i Zabłocie (po 1 sklepie). W pozostałych wsiach nie ma obiektów handlowych. Ponadto na terenie Jasienia funkcjonują 2 stacje paliw (ulice: Sienkiewicza i Tarnopolska).

TABELA 146: Gmina Jasień – placówki handlowe w 2021 roku.

Miejscowość	Ilość placówek handlowych
Jasień	24
Bieszków	1
Bronice	–
Budziechów	1
Golin	1
Guzów	1
Jabłoniec	–
Jaryszów	1
Jasionna	–
Jurzyn	–
Lipsk Żarski	–
Lisia Góra	–
Mirkowice	–
Roztoki	–
Świbna	–
Wicina	-
Zabłocie	1
Zieleniec	–

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

[144] Główny Urząd Statystyczny począwszy od 2004 roku nie publikuje danych dotyczących ilości placówek handlowych w podziale na gminy i powiaty.

TABELA 147: Gmina Jasień – dostępność oraz nasycenie placówkami handlowymi w 2003 roku oraz stacje paliw w 2003[145] i 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Liczba mieszkańców na 1 sklep	**83,83**	68,66	76,64	82,68
Liczba sklepów na 10 km²	**6,94**	139,87	9,28	8,86
Liczba pracujących na 1 sklep	**1,91**	1,88	2,07	2,28
Liczba mieszkańców na 1 stację paliw (2003)	**7377**	4600	2835	3086
Liczba mieszkańców na 1 stację paliw (2019)	**3495**	2131	b.d.	3191
Liczba stacji paliw na 10 km² (2003)	**0,08**	2,09	0,25	0,24
Liczba stacji paliw na 10 km² (2019)	**0,16**	4,18	b.d.	0,23

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2003 i 2021 oraz Urząd Miejski Jasień, 2021.

Dostępność oraz nasycenie placówkami handlowymi dla mieszkańców gminy Jasień było w analizowanym okresie nieco mniej korzystne (za wyjątkiem samego miasta) od przeciętnych w powiecie i województwie. Powodem niekorzystnych wskaźników była (i jest nadal) przede wszystkim struktura przestrzenna gminy, gdzie dość dużą powierzchnię (ogółem blisko 127 km²) stanowią głównie tereny leśne. Niska wówczas liczba pracujących na 1 sklep świadczyła o tym, że miejscowy handel to były głównie zakłady osób fizycznych oraz firmy rodzinne. Należy w tym miejscu podkreślić, że miejscowy sektor usług handlowych (zwłaszcza specjalistyczny handel drobnodetaliczny) ma utrudnione możliwości rozwoju, ze względu na rozwój handlu dyskontowego i bliskie położenie dużego ośrodka usługowego – miasta Żary. Mniej korzystnie kształtują się także wskaźniki dotyczące stacji paliw, aczkolwiek obecne 2 placówki w Jasieniu w zupełności zaspokajają lokalne potrzeby.

TABELA 148: Gmina Jasień – dostępność oraz nasycenie wielkopowierzchniowymi placówkami handlowymi w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Liczba mieszkańców na 1 supermarket[146]	**3495**	2131	3844	3350
Liczba mieszkańców na 1 hipermarket[147]	**–**	–	96111	67439
Liczba supermarketów na 100 km²	**1,58**	41,75	1,79	2,16
Liczba hipermarketów na 100 km²	**–**	–	0,07	0,11

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Fakt, że na terenie stosunkowo nisko zaludnionej gminy Jasień funkcjonują 2 supermarkety powoduje, że wskaźnik dotyczący dostępności (liczba mieszkańców na 1 obiekt) jest dość wyraźnie korzystniejszy od przeciętnej dla powiatu i niewiele ustępuje średniej dla województwa. Wskaźnik gęstości (liczba obiektów na 100 km²) odbiega na niekorzyść od obu porównywanych jednostek, zwłaszcza województwa. Z oferty hipermarketów mieszkańcy gminy Jasień korzystają poza jej granicami, głównie w Żarach i Zielonej Górze.

[145] Główny Urząd Statystyczny począwszy od 2004 roku nie publikuje danych dotyczących ilości stacji paliw w podziale na gminy i powiaty.
[146] Sklep o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m², prowadzący sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujący szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykułów nieżywnościowych częstego zakupu.
[147] Sklep o powierzchni sprzedażowej od 2500 m², prowadzący sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujący szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

TABELA 149: Gmina Jasień – targowiska[148] w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba mieszkańców na 1 targowisko stałe	**6991**	12014	13857
Liczba mieszkańców na 1 m² targowiska stałego	**23,30**	1,65	2,39
Liczba mieszkańców na 1 stały punkt sprzedaży na targowisku stałym	**583**	82	188
Liczba mieszkańców na 1 stały punkt sprzedaży na targowisku stałym czynny codziennie	**583**	82	275
Liczba targowisk stałych na 100 km²	**0,79**	0,57	0,52
Liczba mieszkańców na 1 targowisko sezonowe	**–**	16018	6699
Liczba targowisk sezonowych na 100 km²	**–**	0,43	1,08

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

W Jasieniu przy ul. Strażackiej funkcjonuje targowisko stałe o powierzchni 300 m². Według GUS funkcjonuje tu 12 „stałych punktów sprzedaży drobnodetalicznej"; wszystkie są czynne codziennie. Brak jest targowisk sezonowych. Obecność targowiska stałego na terenie gminy o stosunkowo niskiej populacji powoduje, że współczynnik dotyczący dostępności do takich obiektów (liczba mieszkańców na 1 targowisko) jest tutaj bardzo korzystny. Niewielkie parametry lokalnego targowiska stałego (powierzchnia i stałe punkty sprzedaży) mają wpływ na wyraźnie mniej korzystne wskaźniki dotyczące charakterystyki samego obiektu w stosunku do analogicznych w powiecie i województwie.

5. 2. Gastronomia.

Niezbędnym elementem współtworzącym prestiż danego rejonu jest świadcząca wysoki poziom gastronomia. Należy rozwijać sieć tego typu placówek. W tym celu można wykorzystać obecne rezerwy lokalizacyjne oraz budynki typu świetlice wiejskie, dawne zabytkowe karczmy czy nawet wyłączone z użytkowania obiekty zagrodowe. Wskazane jest także funkcjonowanie obiektów sezonowych w wybranych miejscowościach, zwłaszcza w kontekście oczekiwanego rozwoju usług rekreacyjnych. Obecnie na terenie gminy funkcjonują tylko 4 placówki gastronomiczne, wszystkie w Jasieniu:

- ul. Graniczna 3 (mała gastronomia);
- ul. Jana Pawła II 5 (bar);
- ul. Jana Pawła II 22 (bar);
- ul. XX–lecia 14 (bar).

Ofertę gastronomiczną typu „bistro" świadczą także całodobowe stacje paliw.

5. 3. Pozostałe placówki usługowe i rzemiosło.

Oferta zakładów rzemieślniczych jest dość liczna i zróżnicowana branżowo, aczkolwiek występuje głównie w Jasieniu i większych wsiach. W szczególności świadczą one usługi budowlane i mechaniki pojazdowej oraz inne czynności związane z sektorem produkcyjnym, budownictwem czy obsługą rolnictwa i leśnictwa. Funkcjonuje także sieć placówek usługowych innych niż handel i rzemiosło (np.: fryzjerstwo, salon kosmetyczny,

[148] Wyodrębniony teren lub budowla (plac, ulica, hala targowa) ze stałymi względnie sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu, codziennie lub w wyznaczone dni tygodnia.

rachunkowość, informatyka, optyk, fotograf, itd.). W Jasieniu przy ul. Okrzei 9 zlokalizowany jest Urząd Poczty Polskiej. Największymi zakładami usługowymi w gminie pod względem zatrudnienia są jednak placówki usług publicznych (administracja i edukacja) oraz 2 większe obiekty handlowe (supermarkety). Łącznie w gminie Jasień w 2019 roku zarejestrowano 401 komercyjnych podmiotów usługowych z następujących sekcji: „G" – handel i naprawy (158), „H" – transport i gospodarka magazynowa (37), „I" – zakwaterowanie i gastronomia (7), „J" – informacja i komunikacja (9), „K" – działalność finansowa i ubezpieczeniowa (6), „L" – obsługa nieruchomości i firm (101), „M" – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (28), „N" – działalność w zakresie usług administrowania (10) oraz „S" i „T" – pozostała działalność usługowa (45). Należy nadmienić, że znaczna część zarejestrowanych w gminie Jasień podmiotów usługowych prowadzi działalność gospodarczą poza granicami gminy, głównie w Lubsku i Żarach.

TABELA 150: Gmina Jasień – placówki usługowe (bez handlu) i rzemieślnicze w 2021 roku.

Miejscowość	Placówki usługowe (bez handlu) i rzemieślnicze
Jasień	40
Bieszków	–
Bronice	–
Budziechów	5
Golin	–
Guzów	1
Jabłoniec	–
Jaryszów	1
Jasionna	–
Jurzyn	2
Lipsk Żarski	–
Lisia Góra	–
Mirkowice	–
Roztoki	–
Świbna	–
Wicina	–
Zabłocie	2
Zieleniec	1

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

5. 4. Pośrednictwo finansowe.

W miejscowości Jasień działalność gospodarczą prowadzą 2 placówki bankowe: Bank Spółdzielczy w Iłowej, Oddział w Jasieniu (ul. XX–lecia 4) i agencja PKO BP SA (Plac Wolności 14). Obecność oddziału banku oraz agencji bankowej pozytywnie wpływa na prestiż gminy. Zarówno klienci detaliczni jak i przedsiębiorcy, w tym rolnicy, mogą korzystać z podstawowego wachlarza nowoczesnych usług finansowych. Na terenie gminy funkcjonują także podmioty oferujące usługi ubezpieczeniowe, itp.

Generalnie nasycenie siecią usługową oraz rzemieślniczą można uznać za wystarczające z punktu widzenia lokalnych, podstawowych potrzeb. Niemniej brak placówek handlowych, choćby o podstawowym asortymencie, w miejscowościach oddalonych od głównych ośrodków usługowych, jest utrudnieniem dla najstarszych,

niezmotoryzowanych mieszkańców. Ośrodkiem koncentrującym największą ilość placówek usługowych jest miasto Jasień. Najwięcej placówek zlokalizowanych jest w centrum tej miejscowości i są to przede wszystkim ulice: XX–lecia, Lubska, Jana Pawła II, Konstytucji 3–go Maja, Kościuszki, Okrzei, Plac Armii Krajowej, Plac Wolności i Sienkiewicza. W dalszej perspektywie rozwój sektora usługowego uzależniony będzie głównie od lokalnego popytu, a więc od rozwoju demograficznego i gospodarczego samego miasta jak i poszczególnych miejscowości wiejskich.

Z pozostałych usług, zwłaszcza ponadpodstawowych, związanych między innymi z: handlem specjalistycznym, kulturą, szkolnictwem średnim i wyższym, służbą zdrowia, pośrednictwem finansowym, administracją powiatową i wojewódzką, itd., mieszkańcy gminy korzystają przede wszystkim w pobliskich Lubsku i Żarach oraz w stolicy województwa – Zielonej Górze.

5. 5. Turystyka i rekreacja.

5.5.1. Główne atrakcje turystyczne i rekreacyjne.

W ujęciu regionalnym gmina Jasień położona jest w pobliżu dość atrakcyjnych obszarów turystycznych zlokalizowanych w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego oraz północnej części województwa dolnośląskiego, to jest Doliny Bobru, Łuku Mużakowa, Borów Zasieckich czy Borów Dolnośląskich (a także innych kompleksów leśnych). Odległość do tych regionów (ich umownych granic), licząc od Jasienia, wynosi od około 20 km (Bory Zasieckie i Dolina Bobru) do około 30 km (Bory Dolnośląskie i Łuk Mużakowa). Przemysłowo – usługowy (miasto) oraz rolniczy (większość sołectw) charakter gminy powoduje, że sektor turystyczny dopiero się rozwija. Naturalne atrakcje turystyczne gminy związane są z walorami przyrodniczo – krajobrazowymi powiatu żarskiego (rozległe kompleksy leśne, miejscami dość urozmaicona rzeźba terenu, gęsta sieć hydrograficzna), objętymi tu ochroną w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu, obszarów NATURA 2000, a także 4 użytków ekologicznych. Nie jest to jednak (przynajmniej obecnie) potencjał umożliwiający rozwój sektora turystycznego na skalę podobną do wyżej wymienionych, sąsiednich regionów. Potencjał turystyczny gminy tworzą także walory kulturowe, a przede wszystkim osada obronna ludności kultury łużyckiej w Wicinie, która uzyskała status Parku Kulturowego, oraz bogaty zasób zabytków z zespołem urbanistycznym Jasienia i licznymi założeniami pałacowo (dworsko) – parkowymi na czele. Obiekty zabytkowe, jeżeli w ogóle część z nich (park kulturowy, zespoły pałacowo – parkowe) zostanie udostępniona do zwiedzania, czy kompleksy leśne są dla zdecydowanej większości turystów celami tylko na kilka godzin i nie można jedynie na nich opierać lokalnego sektora turystycznego.

Obecna infrastruktura turystyczno – rekreacyjna gminy składa się tylko z hostelu i pokoi na wynajem (obiekty noclegowe) oraz sieci znakowanych szlaków pieszych i rowerowych. Funkcje rekreacyjne (wędkarstwo) pełni także „Glinianka Jasień", czyli zbiornik wodny po byłym wyrobisku górniczym, zlokalizowany tuż za wschodnimi granicami miasta.

5.5.2. Znakowane trasy turystyczne[149].

Po obszarze gminy prowadzą 3 znakowane piesze trasy turystyczne, będące w gestii Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego (PTTK) oraz trasa rowerowa.

[149] Na podstawie map turystycznych: *Powiat Żarski 1:75000*, Zakład Kartograficzny Sygnatura, Żary 2008 oraz *Wschodnie Dolne Łużyce 1:?*, Zakład Kartograficzny Sygnatura, Żary 2017.

Szlaki piesze (łączna długość około 31 km):

- **szlak zielony** w relacji: Żary – Gubin. Na obszarze gminy prowadzi przez miejscowości: Lipsk Żarski, Jabłoniec oraz Lisią Górę i dalej w stronę Lubska. Długość szlaku na terenie gminy wynosi około 12 km;
- **szlak niebieski** w relacji: Jasień – Trzebiel. Na obszarze gminy rozpoczyna się w Jasieniu i prowadzi przez „Bagna Jasieńskie" w stronę wsi Świbinki w gminie Tuplice. Długość szlaku na terenie gminy wynosi około 7 km;
- **szlak czerwony** w relacji: Lubsko – Gorzupia. Na obszarze gminy prowadzi przez miejscowości: Mirkowice, Wicina (w tym przez park kulturowy) oraz Roztoki i dalej w stronę Biedrzychowic w gminie wiejskiej Żary. Długość szlaku na terenie gminy wynosi około 12 km.

Trasa rowerowa (łączna długość 20 km):

- Żagań – Nowogród Bobrzański – Zasieki. Na obszarze gminy prowadzi przez miejscowości: Zabłocie, Guzów, Roztoki, Wicina, Mirkowice oraz Budziechów i dalej w stronę Lubska. Długość trasy na terenie gminy wynosi około 20 km.

Gmina Jasień znajduje się także w zasięgu nieoznakowanych tras samochodowych i motocyklowych promowanych przez różne jednostki, organizacje i stowarzyszenia.

5.5.3. Baza noclegowa.

Jedynymi obiektami noclegowymi na terenie gminy są hostel „AgMa" zlokalizowany w Jasieniu przy ul. Inwestycyjnej 13 (obwodnica w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287) oraz pokoje na wynajem w Budziechowie (Budziechów 88). Łączna liczba miejsc noclegowych w gminie wynosi 30.

5.5.4. Potencjalne kierunki rozwoju turystyki.

Pomimo istniejących rzeczywistych i potencjalnych możliwości rozwoju turystyki i rekreacji na obszarze gminy, funkcja ta nie była dotychczas, poza nielicznymi wyjątkami, należycie rozwijana. W związku ze zmieniającymi się uwarunkowaniami społeczno – gospodarczymi w skali kraju i gmin, a także zwarzywszy na niewykorzystane walory oraz zasoby gminy Jasień, wydaje się być zasadne rozwijanie tej dochodowej działalności.

Zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju należy promować inwestycje turystyczne i sportowo – rekreacyjne oparte na koncepcji ekorozwoju, harmonijnie wpisanego w struktury przyrodnicze, gospodarcze oraz społeczne regionu żarskiego. Ekologiczny rozwój turystyki powinien być nastawiony głównie na budowę małych ośrodków dla turystów poszukujących spokoju i odosobnienia oraz kontaktu z naturą. Ten kierunek, zgodny z ideą ekorozwoju, zakłada unikanie degradacji walorów przyrodniczych. Teren gminy predysponowany jest do rozwoju trzech rodzajów aktywizacji ekoturystycznej:

- agroturystyka – tworzona w oparciu o bazę noclegową i żywieniową indywidualnych gospodarstw rolnych;
- turystyka wiejska – baza noclegowa i żywieniowa w specjalnie przygotowanych punktach. Mogą to być: nowo budowane niewielkie ośrodki, istniejące zabudowania zagrodowe i folwarczne, pola biwakowe, campingi;
- turystyka umiarkowanie masowa – w oparciu o większe ośrodki noclegowe z towarzyszącą im infrastrukturą sportowo – rekreacyjną.

Biorąc pod uwagę zasoby przyrodniczo – krajobrazowe regionu oczekuje się rozwoju następujących form ekoturystyki:

- krajoznawcza – polegająca na zwiedzaniu różnych miejsc i obiektów. Ta forma dotyczy zarówno turystów wypoczywających kilka godzin, jak i kilka dni;
- kulturowa – bazująca na ofercie kulturalnej lub związana z organizowaniem imprez w oparciu o lokalne tradycje historyczne, w przyszłości zwłaszcza w oparciu o Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie";
- rekreacyjna weekendowa – przyjazdy w wolne dni od pracy z możliwością zakwaterowania oraz uprawiania wybranych sportów (wędkarstwo, kajakarstwo, kolarstwo, hippika, grzybobranie, itp.);
- turystyka specjalistyczna (rekreacja w dowolnych ramach czasowych):
  - turystyka rowerowa;
  - kajakarstwo;
  - turystyka naukowa;
  - obserwacje przyrody;
  - fotografika;
  - malarstwo;
  - hippika;
  - wędkarstwo;
  - turystyka zdrowotna;
  - „zielone szkoły";
  - itp.

Aby osiągnąć wyżej wymienione cele należy przede wszystkim:

- zainwestować w budowę nowych funkcjonalnych obiektów sportowo – rekreacyjnych;
- przygotować nową bazę noclegową i gastronomiczną, zwłaszcza w mieście i większych wsiach;
- przygotować zabytki kultury i przyrody na przyjęcie turystów poprzez: urządzenie parkingów, ogrodzenia oraz inne działania zależne od specyfiki miejsca;
- uzgodnić z właścicielami zbiorników wodnych zasady bezkolizyjnego użytkowania rekreacyjnego;
- zorganizować tereny do liniowej i obszarowej penetracji turystycznej na przyjęcie wypoczywających: pola biwakowe, wiaty, punkty widokowe, stanowiska do łowienia ryb, ambony obserwacyjne, itp.;
- zagospodarować przebiegające przez gminę szlaki rowerowe: punkty odpoczynku, toalety, tablice informacyjne, parkingi rowerowe, itp.;
- oznakować dodatkową sieć szlaków, zwłaszcza dla turystyki pieszej i rowerowej oraz ścieżek przyrodniczo/krajoznawczo – dydaktycznych i powiązać ją z istniejącą siecią znakowanych tras w sąsiednich gminach.

Walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe regionu powinny wpłynąć na rozbudowę infrastruktury turystycznej, szczególnie bazy noclegowo – gastronomicznej. Ponadto wskazane jest wprowadzanie funkcji turystycznych do obiektów zabytkowych, przede wszystkim poprzez adaptację zespołów pałacowo – parkowych i zabudowań folwarcznych na hotele, zajazdy lub pensjonaty z towarzyszącymi im ośrodkami sportowo – rekreacyjnymi. Aby wykorzystać istniejący potencjał tych obiektów należy doskonalić ich standard, dostosować infrastrukturę do wymogów architektonicznych, ekologicznych oraz ogólnych uwarunkowań ładu przestrzennego.

Szczególnej formy zagospodarowania i wypromowania wymaga Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie". W najbliższych latach planuje się budowę skansenu archeologicznego na miejscu grodziska ludności kultury łużyckiej wraz z niezbędną zabudową i infrastrukturą. Obiekt może stać się atrakcją turystyczną gminy w skali ponadregionalnej.

Warto podkreślić, że Decyzją nr 19/2021 Nadleśniczego Nadleśnictwa Krzystkowice z dnia 26 kwietnia 2021 roku w rejonie Bieszkowa, Guzowa, Roztok i Wiciny ustalono obszar „Szyszyna" w ramach ogólnokrajowego programu „Zanocuj w lesie". Ponadto Nadleśnictwo Krzystkowice w tymże rejonie tworzy szlak turystyczny wraz z wiatą edukacyjną w pobliżu Guzowa.

CZĘŚĆ IV.

ZAŁĄCZNIK – WYBRANE CECHY W LATACH 2000 – 2019

TABELA 151: Gmina Jasień – lasy i grunty leśne w latach 2000 – 2019.

Rok	Powierzchnia w ha		Lesistość w %
	Grunty leśne ogółem	Tylko lasy	
2000	6791,8	6644,2	52,40
2001	6782,9	6633,7	52,32
2002	6835,1	6643,7	52,40
2003	6840,2	6645,3	52,41
2004	6854,4	6658,0	52,51
2005	6864,8	6669,9	52,61
2006	6881,9	6687,0	52,74
2007	6891,6	6695,4	52,81
2008	6918,9	6722,7	53,02
2009	6919,9	6722,1	53,02
2010	6928,6	6731,0	53,09
2011	6945,4	6746,7	53,21
2012	6965,8	6772,2	53,41
2013	6977,6	6788,8	53,54
2014	6969,6	6778,5	53,46
2015	6969,4	6778,3	53,46
2016	6966,2	6775,4	53,44
2017	6980,1	6789,3	53,55
2018	6979,8	6779,9	53,47
2019	6980,6	6780,5	53,48

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 33: Gmina Jasień – lasy i grunty leśne w latach 2000 – 2019.

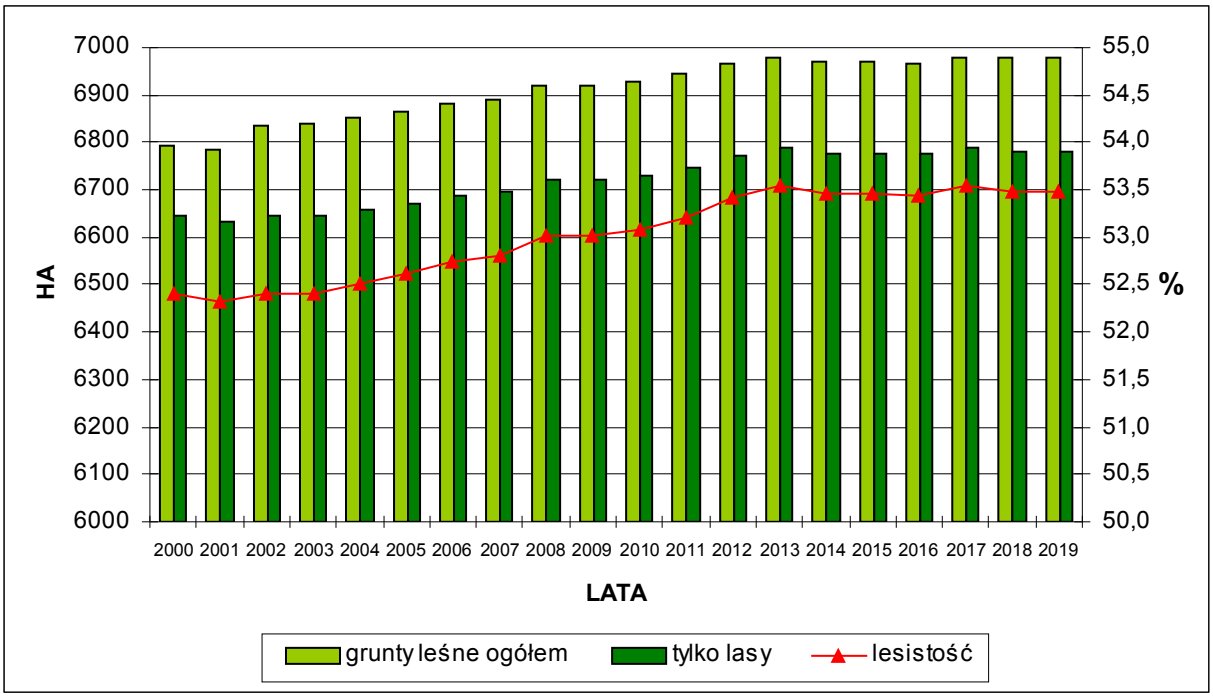

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 152: Gmina Jasień – sieć wodociągowa w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	Gęstość sieci wodociągowej (km / 100 km²)
2000	35,2	27,76
2001	35,2	27,76
2002	35,2	27,76
2003	43,3	34,15
2004	43,3	34,15
2005	49,2	38,80
2006	49,2	38,80
2007	49,2	38,80
2008	58,4	46,06
2009	58,4	46,06
2010	72,6	57,26
2011	72,7	57,34
2012	72,7	57,34
2013	73,1	57,65
2014	73,1	57,65
2015	76,0	59,94
2016	76,0	59,94
2017	77,5	61,12
2018	78,8	62,15
2019	79,8	62,94

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 34: Gmina Jasień – sieć wodociągowa w latach 2000 – 2019 (I).

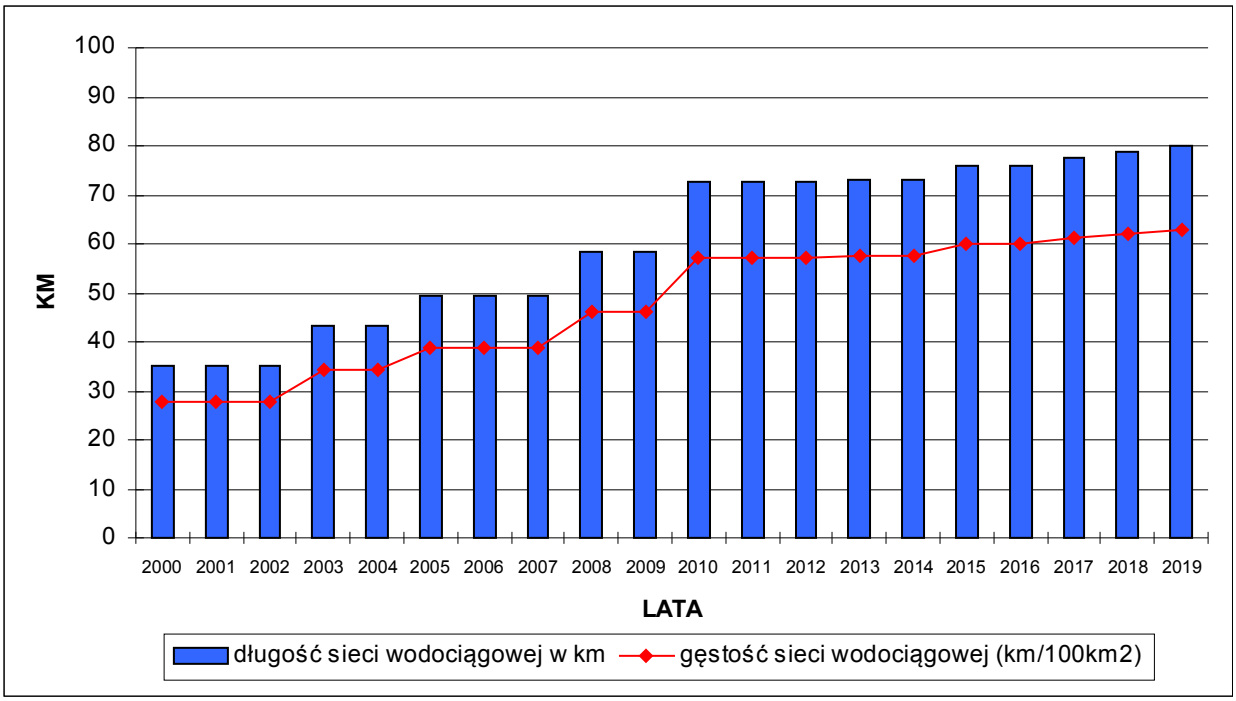

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 153: Gmina Jasień – sieć wodociągowa w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	% ludności korzystającej z sieci wodociągowej
2002	5972	80,64
2003	6121	82,97
2004	6098	82,84
2005	6151	83,97
2006	6171	84,60
2007	6105	84,47
2008	6098	85,00
2009	6071	85,03
2010	6279	85,56
2011	6301	86,22
2012	6256	86,41
2013	6267	86,55
2014	6725	92,93
2015	6666	92,98
2016	6634	93,10
2017	6619	93,20
2018	6621	93,66
2019	6551	93,71

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 35: Gmina Jasień – sieć wodociągowa w latach 2002 – 2019 (II).

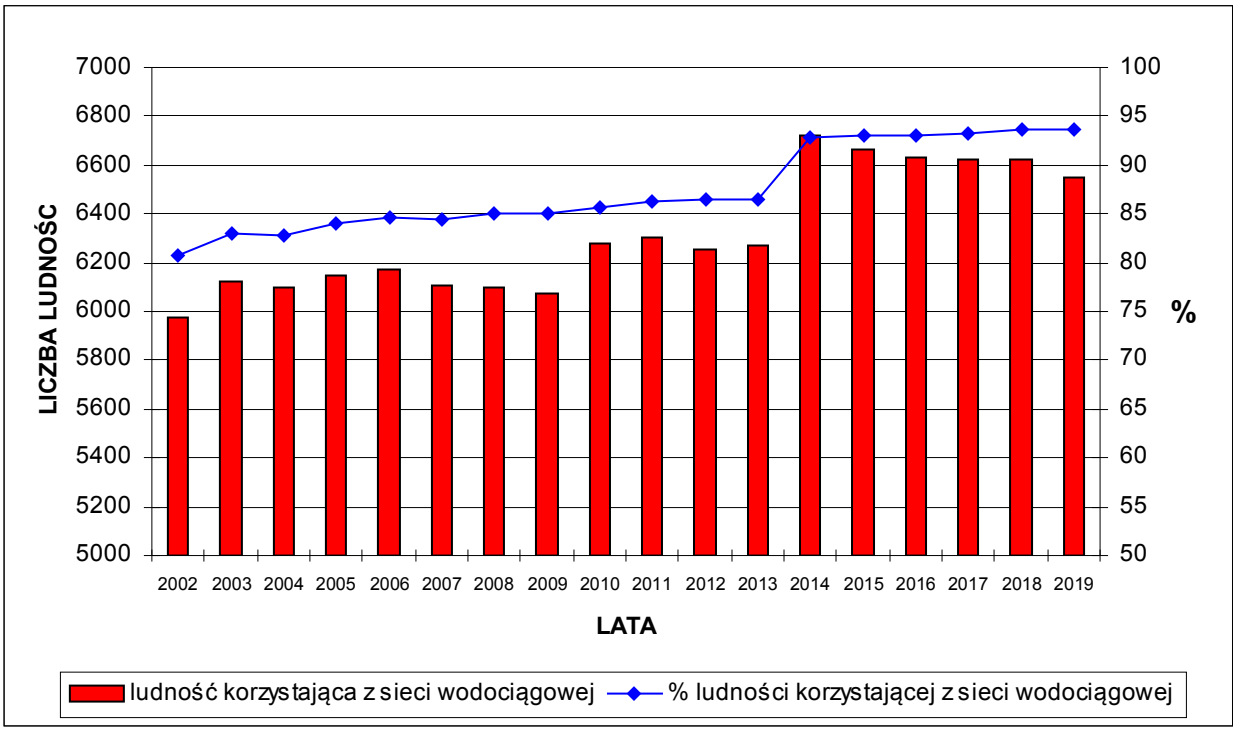

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 154: Gmina Jasień – sieć kanalizacyjna w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	Gęstość sieci kanalizacyjnej (km / 100 km²)
2000	1,9	1,50
2001	3,0	2,37
2002	3,0	2,37
2003	3,1	2,44
2004	3,0	2,37
2005	3,0	2,37
2006	3,0	2,37
2007	3,0	2,37
2008	3,6	2,84
2009	3,6	2,84
2010	3,0	2,37
2011	7,4	5,84
2012	7,4	5,84
2013	11,8	9,31
2014	13,2	10,41
2015	14,5	11,44
2016	18,5	14,59
2017	18,7	14,75
2018	18,7	14,75
2019	23,7	18,69

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 36: Gmina Jasień – sieć kanalizacyjna w latach 2000 – 2019 (I).

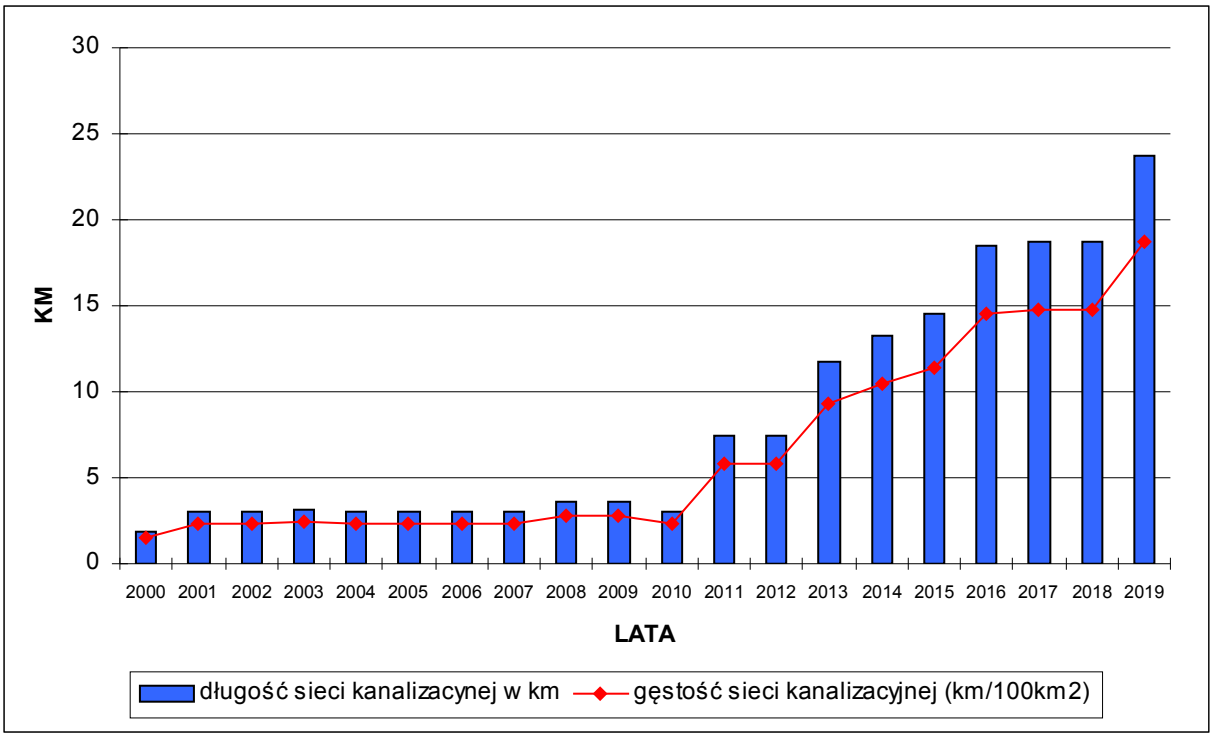

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 155: Gmina Jasień – sieć kanalizacyjna w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej
2002	1265	17,08
2003	1338	18,14
2004	1329	18,05
2005	1320	18,02
2006	1308	17,93
2007	1299	17,97
2008	1288	17,95
2009	1284	17,98
2010	1328	18,10
2011	1321	18,08
2012	1309	18,08
2013	1311	18,11
2014	1499	20,71
2015	2796	39,00
2016	3141	44,08
2017	3140	44,21
2018	3132	44,31
2019	3186	45,57

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 37: Gmina Jasień – sieć kanalizacyjna w latach 2002 – 2019 (II).

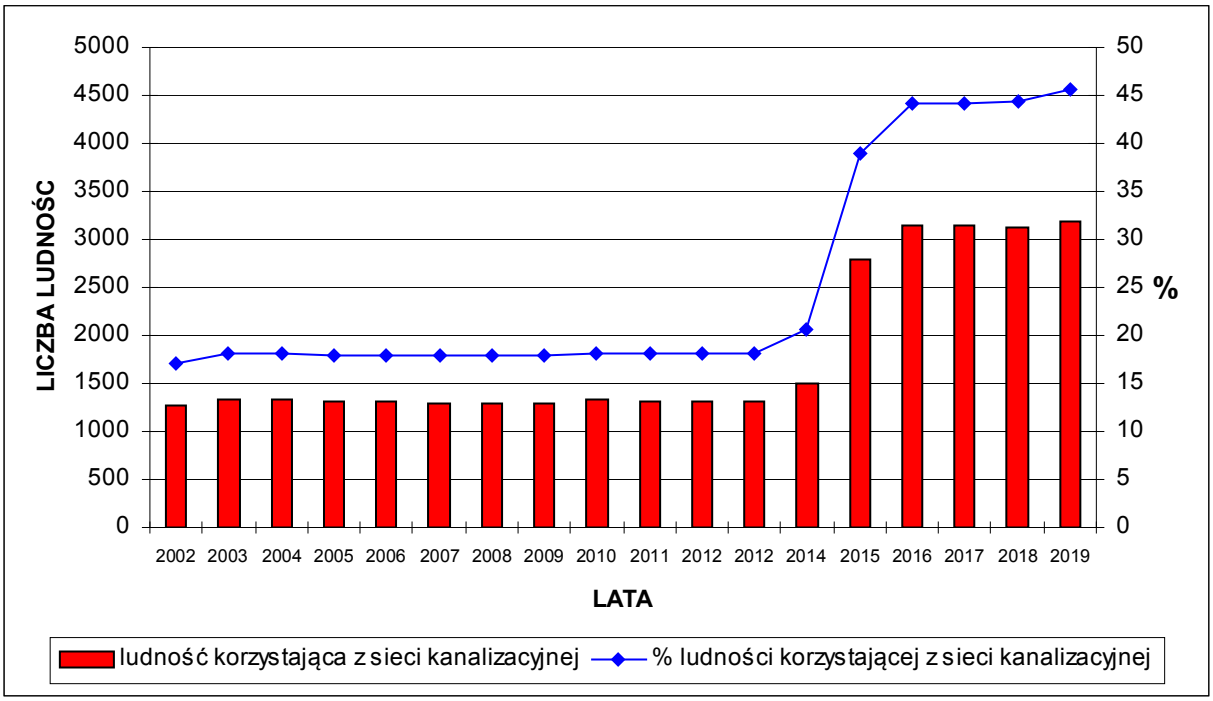

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 156: Gmina Jasień – sieć wodociągowa i kanalizacyjna w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Gęstość sieci (km / 100 km²)	
	Sieć wodociągowa	Sieć kanalizacyjna
2000	27,76	1,50
2001	27,76	2,37
2002	27,76	2,37
2003	34,15	2,44
2004	34,15	2,37
2005	38,80	2,37
2006	38,80	2,37
2007	38,80	2,37
2008	46,06	2,84
2009	46,06	2,84
2010	57,26	2,37
2011	57,34	5,84
2012	57,34	5,84
2013	57,65	9,31
2014	57,65	10,41
2015	59,94	11,44
2016	59,94	14,59
2017	61,12	14,75
2018	62,15	14,75
2019	62,94	18,69

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 38: Gmina Jasień – sieć wodociągowa i kanalizacyjna w latach 2000 – 2019 (I).

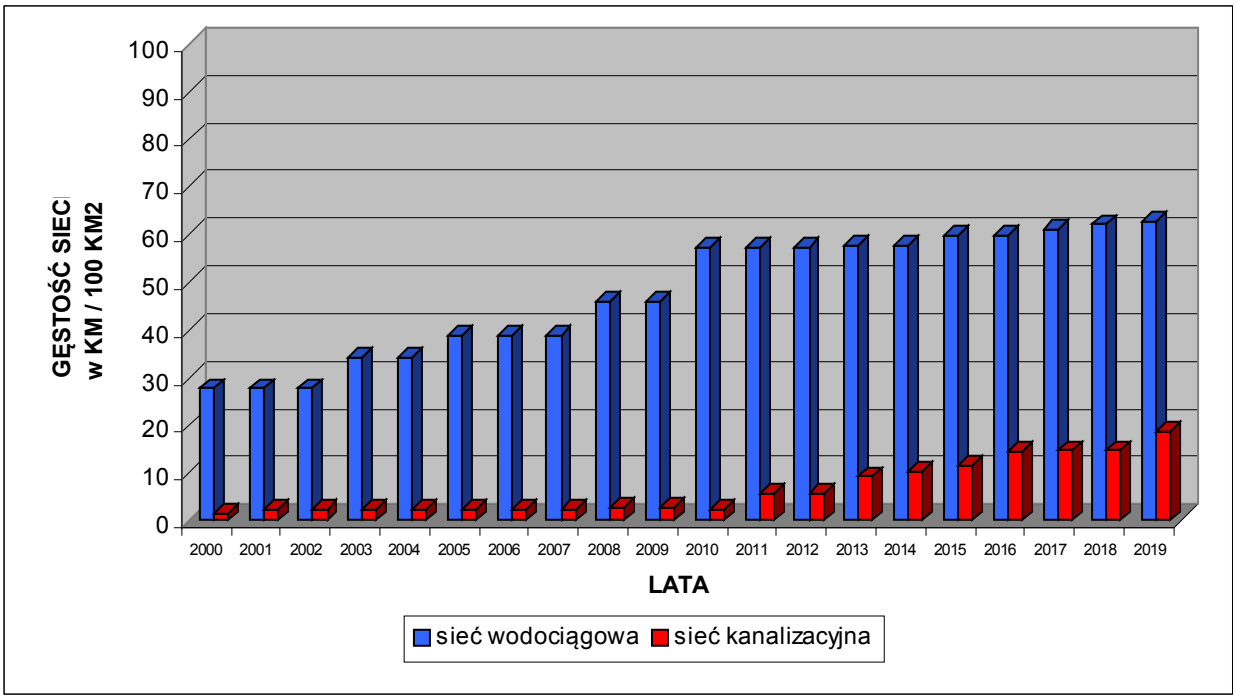

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 157: Gmina Jasień – sieć wodociągowa i kanalizacyjna w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	% ludności korzystającej z sieci	
	Sieć wodociągowa	Sieć kanalizacyjna
2002	80,64	17,08
2003	82,97	18,14
2004	82,84	18,05
2005	83,97	18,02
2006	84,60	17,93
2007	84,47	17,97
2008	85,00	17,95
2009	85,03	17,98
2010	85,56	18,10
2011	86,22	18,08
2012	86,41	18,08
2013	86,55	18,11
2014	92,93	20,71
2015	92,98	39,00
2016	93,10	44,08
2017	93,20	44,21
2018	93,66	44,31
2019	93,71	45,57

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 39: Gmina Jasień – sieć wodociągowa i kanalizacyjna w latach 2002 – 2019 (II).

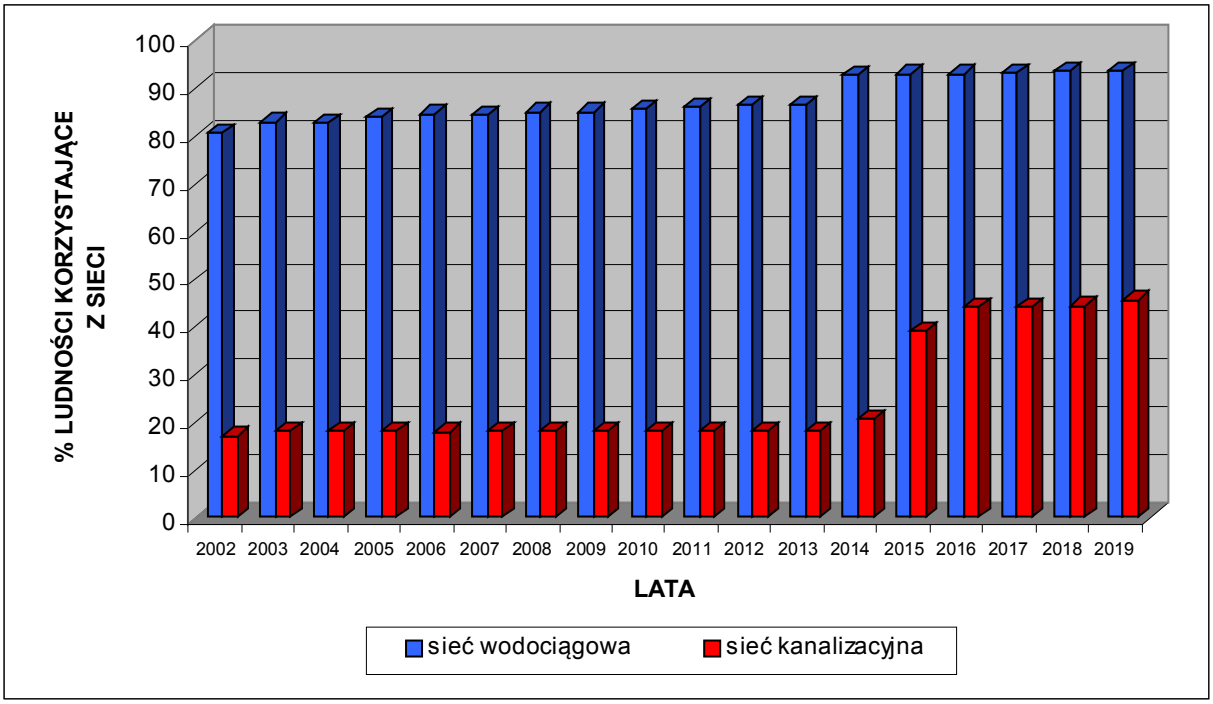

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 158: Gmina Jasień – sieć gazowa w latach 2003 – 2019 (I).

Rok	Długość sieci gazowej (km)		Gęstość sieci gazowej rozdzielczej (km / 100 km²)
	Ogółem	w tym: sieć rozdzielcza	
2003	15,5	9,6	7,57
2004	18,7	12,8	10,10
2005	19,0	13,1	10,33
2006	19,2	13,3	10,47
2007	19,2	13,3	10,47
2008	21,2	15,3	12,04
2009	21,2	15,3	12,08
2010	22,2	16,3	12,83
2011	22,3	16,4	12,96
2012	22,5	16,6	13,11
2013	22,9	17,0	13,41
2014	23,1	17,2	13,53
2015	23,3	17,5	13,76
2016	30,3	23,7	18,68
2017	30,2	23,5	18,56
2018	30,2	23,5	18,56
2019	30,3	23,5	18,65

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 40: Gmina Jasień – sieć gazowa w latach 2003 – 2019 (I).

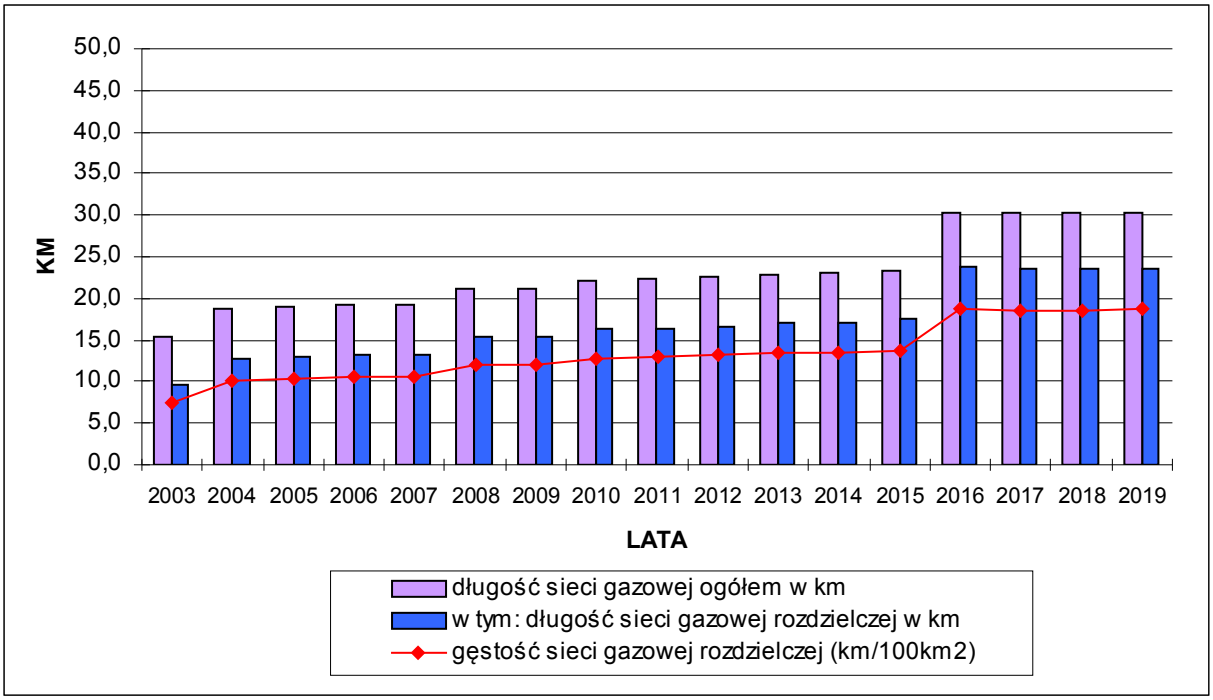

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 159: Gmina Jasień – sieć gazowa w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	Ludność korzystająca z sieci gazowej	% ludności korzystającej z sieci gazowej
2002	4606	62,19
2003	4507	61,10
2004	4483	60,90
2005	4445	60,68
2006	4408	60,43
2007	4345	60,12
2008	4305	60,01
2009	4307	60,32
2010	4446	60,58
2011	4408	60,32
2012	4421	61,06
2013	4429	61,17
2014	4417	61,03
2015	4381	61,11
2016	4343	60,95
2017	4324	60,88
2018	4315	61,04
2019	4244	60,71

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 41: Gmina Jasień – sieć gazowa w latach 2002 – 2019 (II).

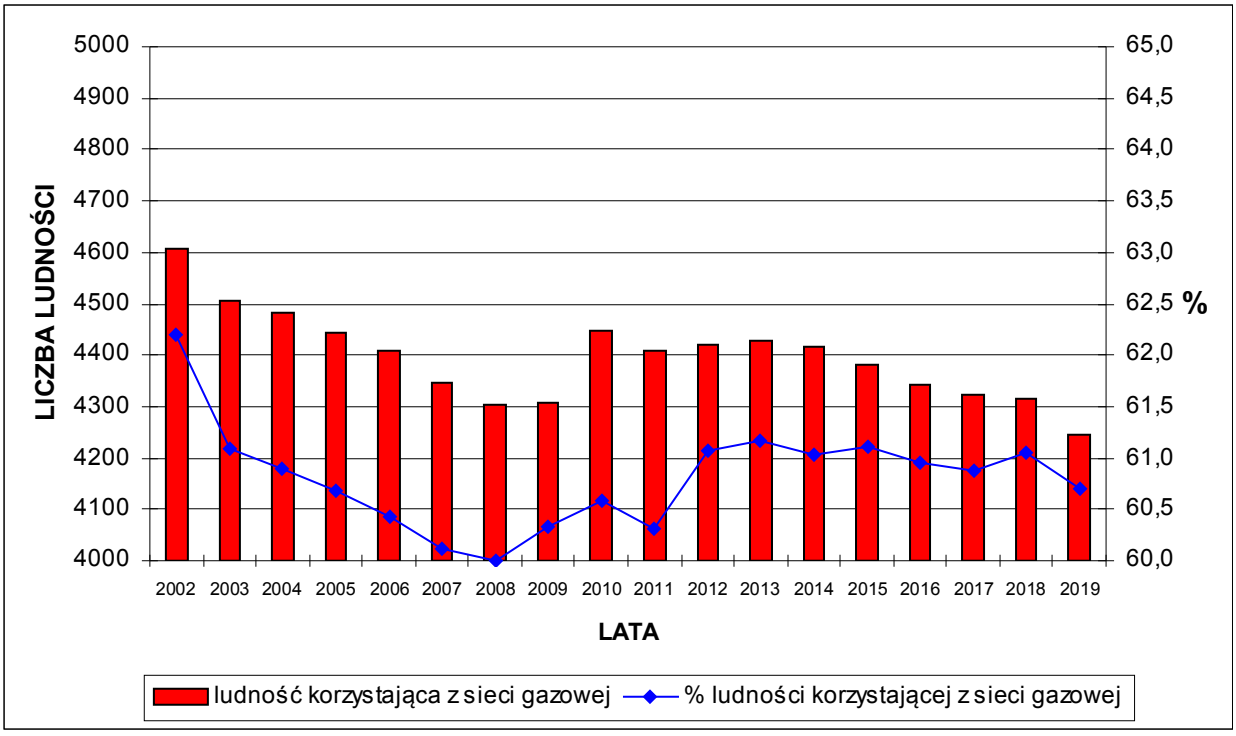

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 160: Gmina Jasień – gospodarka mieszkaniowa w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Liczba mieszkań	Łączna powierzchnia mieszkań w m²
2000	2234	143758
2001	2235	143832
2002	2345	158 554
2003	2350	159070
2004	2352	159387
2005	2355	159753
2006	2364	161005
2007	2363	161025
2008	2367	161736
2009	2372	162323
2010	2406	168371
2011	2409	168758
2012	2419	170104
2013	2423	170682
2014	2435	172033
2015	2442	172913
2016	2454	174582
2017	2464	175852
2018	2476	177396
2019	2487	178876

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 42: Gmina Jasień – gospodarka mieszkaniowa w latach 2000 – 2019 (I).

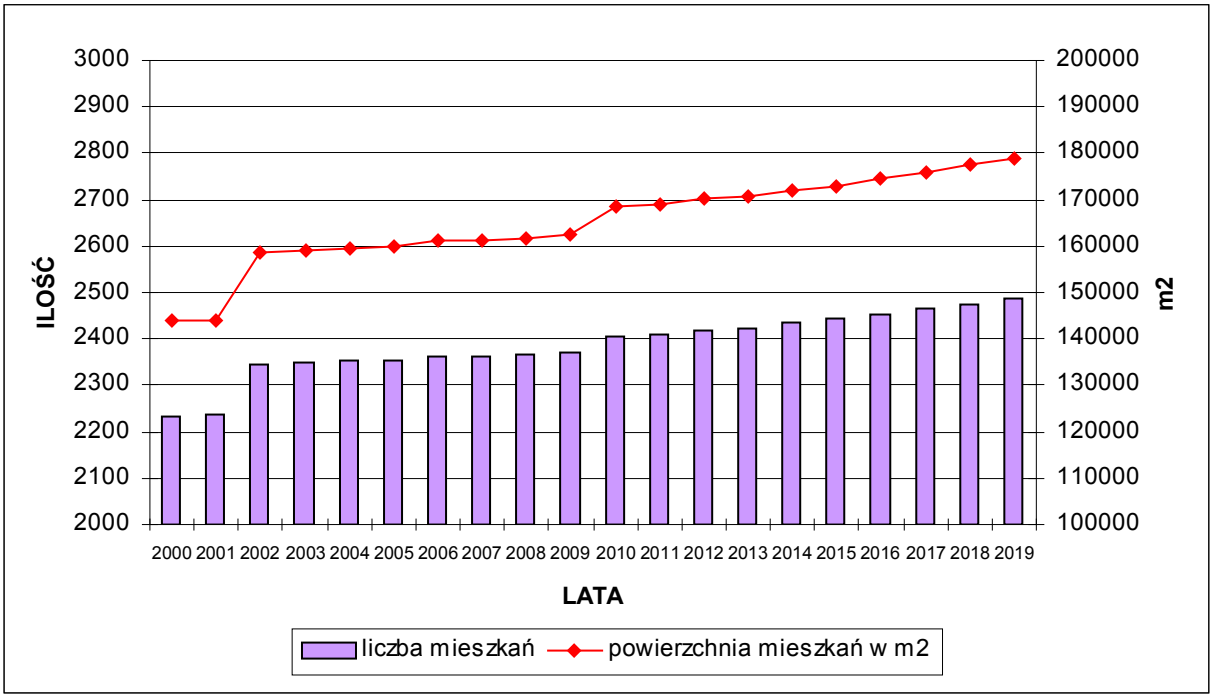

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 161: Gmina Jasień – gospodarka mieszkaniowa w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m²	Przeciętna powierzchnia mieszkalna na 1 osobę w m²
2002	67,6	21,4
2003	67,7	21,6
2004	67,8	21,7
2005	67,8	21,8
2006	68,1	22,1
2007	68,1	22,3
2008	68,3	22,5
2009	68,4	22,7
2010	70,0	22,9
2011	70,1	23,1
2012	70,3	23,5
2013	70,4	23,6
2014	70,7	23,8
2015	70,8	24,1
2016	71,1	24,5
2017	71,4	24,8
2018	71,6	25,1
2019	71,9	25,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 43: Gmina Jasień – gospodarka mieszkaniowa w latach 2002 – 2019 (II).

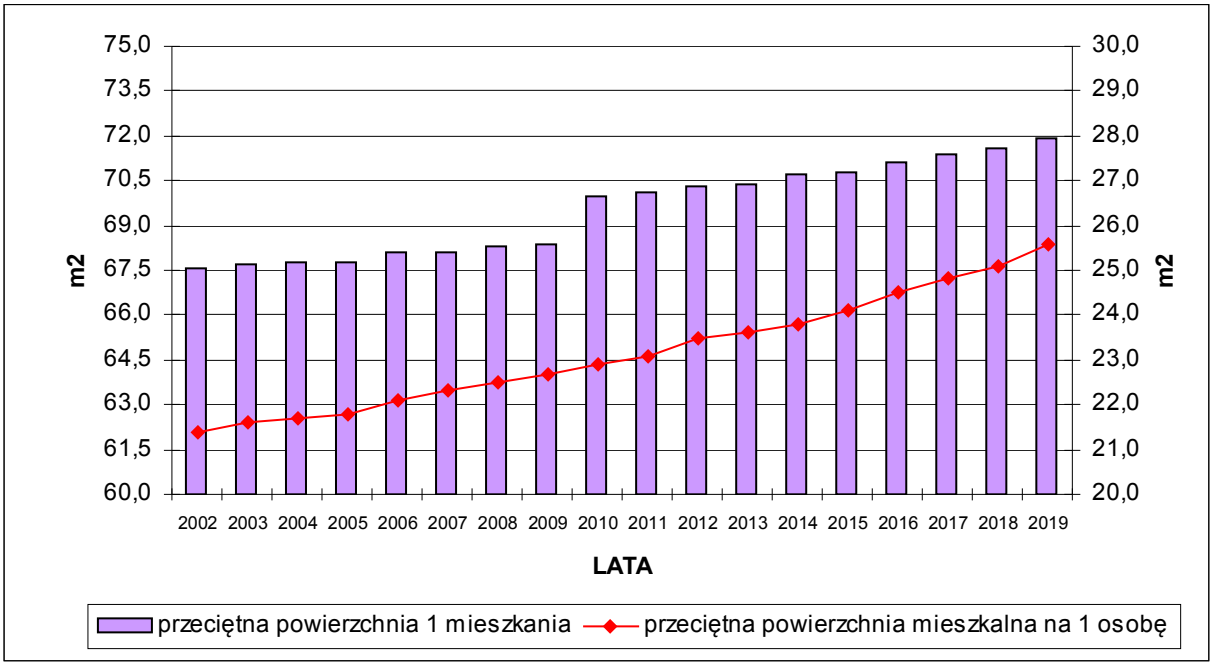

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 162: Gmina Jasień – wyposażenie mieszkań w infrastrukturę techniczną w latach 2002 – 2019.

Rok	Liczba mieszkań	Odsetek mieszkań wyposażonych w:				
		wodociąg	łazienkę	ustęp spłukiwalny	centralne ogrzewanie indywidualne	gaz sieciowy
2002	2345	93,56	75,52	74,50	65,54	63,84
2003	2350	93,40	75,53	74,47	65,40	63,91
2004	2352	93,41	75,55	74,49	65,43	63,90
2005	2355	93,42	75,58	74,52	65,48	63,91
2006	2364	93,44	75,68	74,62	65,61	63,96
2007	2363	93,44	75,67	74,61	65,59	63,90
2008	2367	93,49	75,75	74,69	65,69	63,88
2009	2372	93,51	75,80	74,75	65,77	64,17
2010	2406	94,56	81,50	86,74	69,66	64,96
2011	2409	94,60	81,57	86,80	69,74	64,92
2012	2419	94,63	81,65	86,85	69,86	64,74
2013	2423	94,68	81,72	86,92	69,95	64,71
2014	2435	94,70	81,81	86,98	70,10	64,56
2015	2442	94,72	81,81	86,98	70,19	64,41
2016	2454	94,74	81,95	87,25	70,33	64,30
2017	2464	94,76	82,02	87,30	70,45	64,41
2018	2476	94,79	82,11	87,36	70,60	64,50
2019	2487	94,81	82,19	87,41	70,73	64,33

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 44: Gmina Jasień – wyposażenie mieszkań w infrastrukturę techniczną w latach 2002 – 2019.

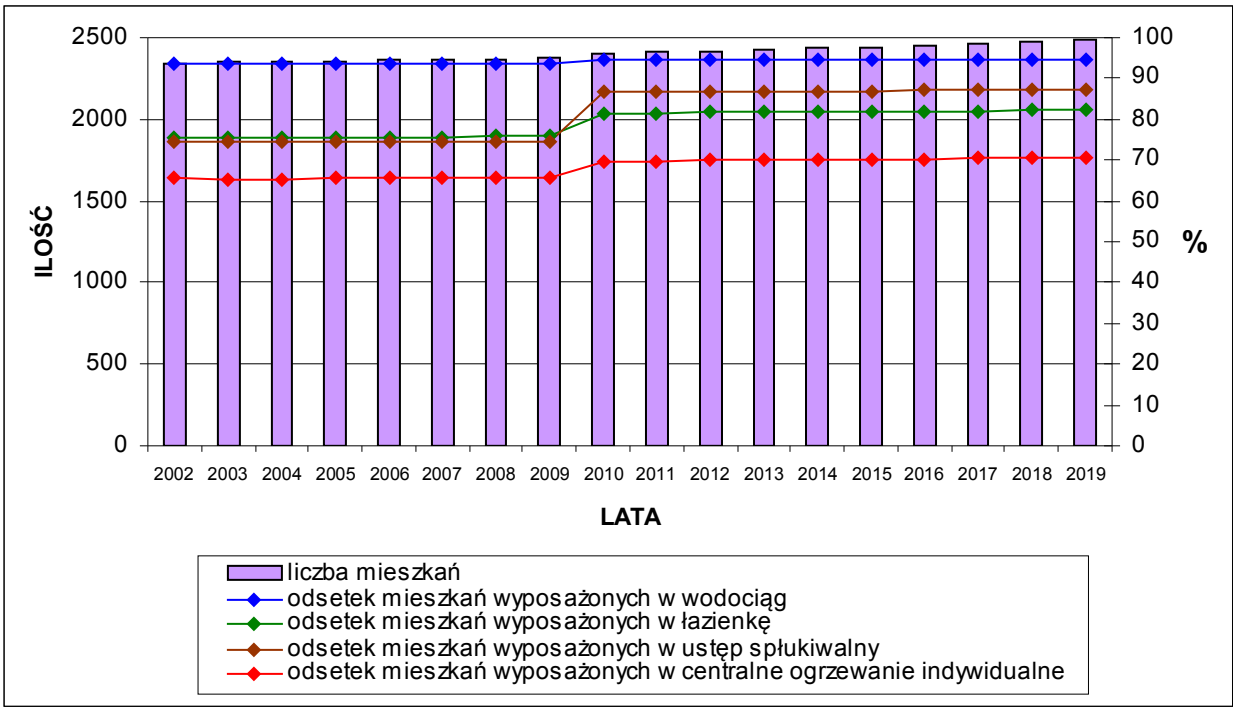

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 163: Gmina Jasień – budownictwo mieszkaniowe w latach 2000 – 2019.

Rok	Liczba mieszkań oddanych do użytku	Liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców
2000	3	0,40
2001	1	0,13
2002	0	0,00
2003	5	0,68
2004	7	0,95
2005	4	0,55
2006	13	1,78
2007	4	0,55
2008	5	0,70
2009	5	0,70
2010	1	0,14
2011	6	0,82
2012	11	1,52
2013	6	0,83
2014	13	1,80
2015	8	1,12
2016	12	1,68
2017	11	1,55
2018	13	1,84
2019	12	1,72

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 45: Gmina Jasień – budownictwo mieszkaniowe w latach 2000 – 2019.

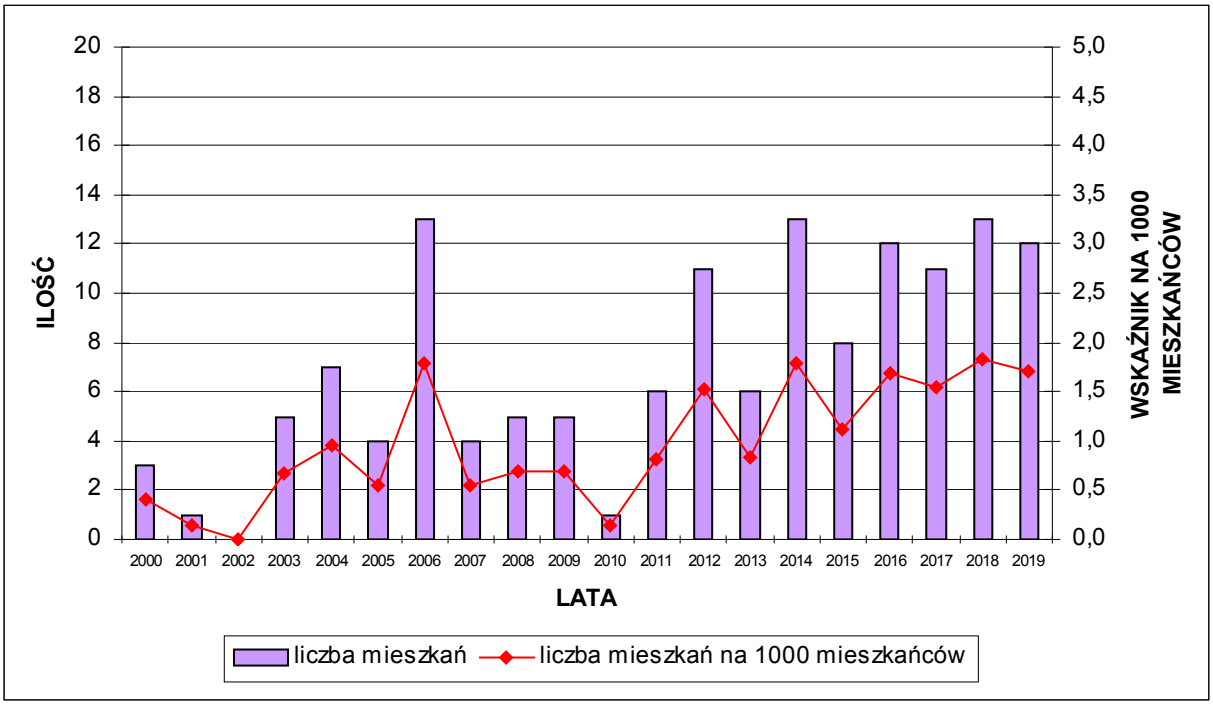

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 164: Gmina Jasień – ludność według wieku miejsca zamieszkania w latach 2000 – 2019.

Rok	Ludność miejska	Ludność wiejska
2000	4 711	2 769
2001	4 686	2 795
2002	4 650	2 756
2003	4 600	2 777
2004	4 569	2 792
2005	4 538	2 787
2006	4 498	2 796
2007	4 434	2 793
2008	4 398	2 776
2009	4 383	2 757
2010	4 533	2 806
2011	4 496	2 812
2012	4 455	2 785
2013	4 463	2 778
2014	4 449	2 788
2015	4 405	2 764
2016	4 381	2 745
2017	4 348	2 754
2018	4 328	2 741
2019	4 262	2 729

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 46: Gmina Jasień – ludność według miejsca zamieszkania w latach 2000 – 2019.

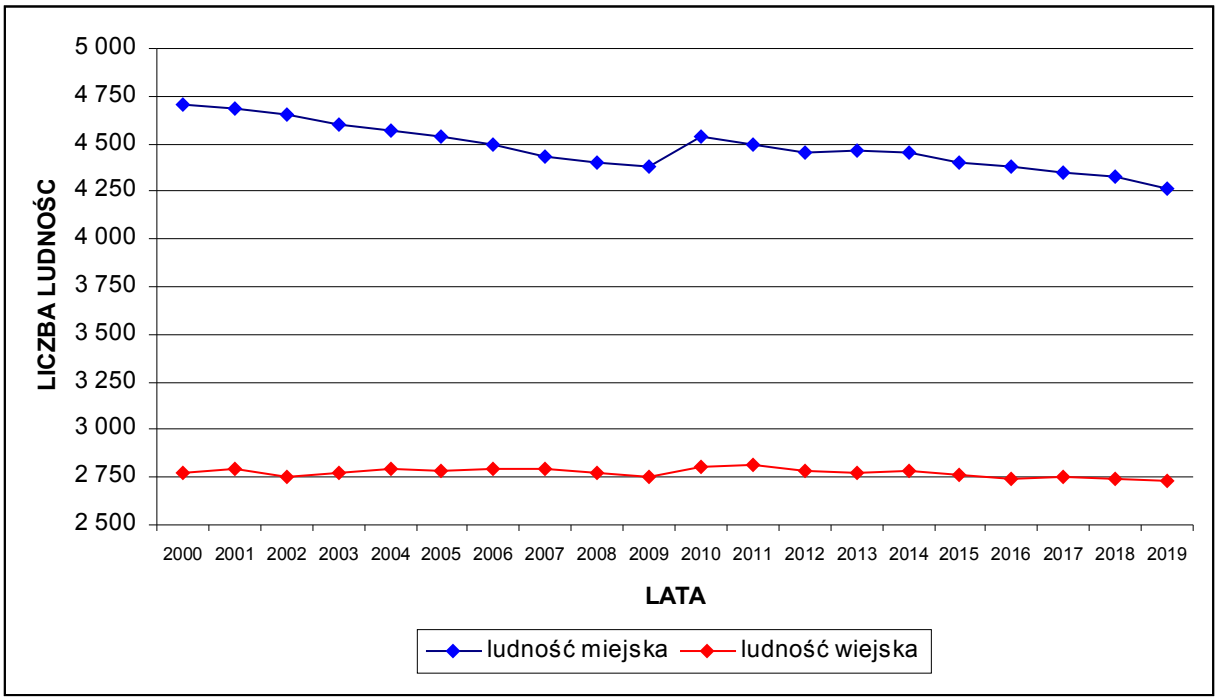

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 165: Gmina Jasień – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2019 (I).

Rok	Wiek przedprodukcyjny (%)	Wiek produkcyjny (%)	Wiek poprodukcyjny (%)
2002	24,6	61,6	13,8
2003	23,7	62,6	13,7
2004	23,1	63,0	13,8
2005	22,4	63,6	14,0
2006	21,6	64,4	14,1
2007	21,0	64,7	14,3
2008	20,3	65,2	14,5
2009	20,2	65,1	14,8
2010	19,9	65,2	14,9
2011	19,2	65,6	15,3
2012	18,8	65,3	15,8
2013	18,4	65,2	16,4
2014	17,9	65,0	17,1
2015	17,5	64,7	17,8
2016	17,4	64,2	18,5
2017	17,3	63,6	19,2
2018	17,1	63,1	19,7
2019	16,9	62,4	20,7

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 47: Gmina Jasień – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2019 (I).

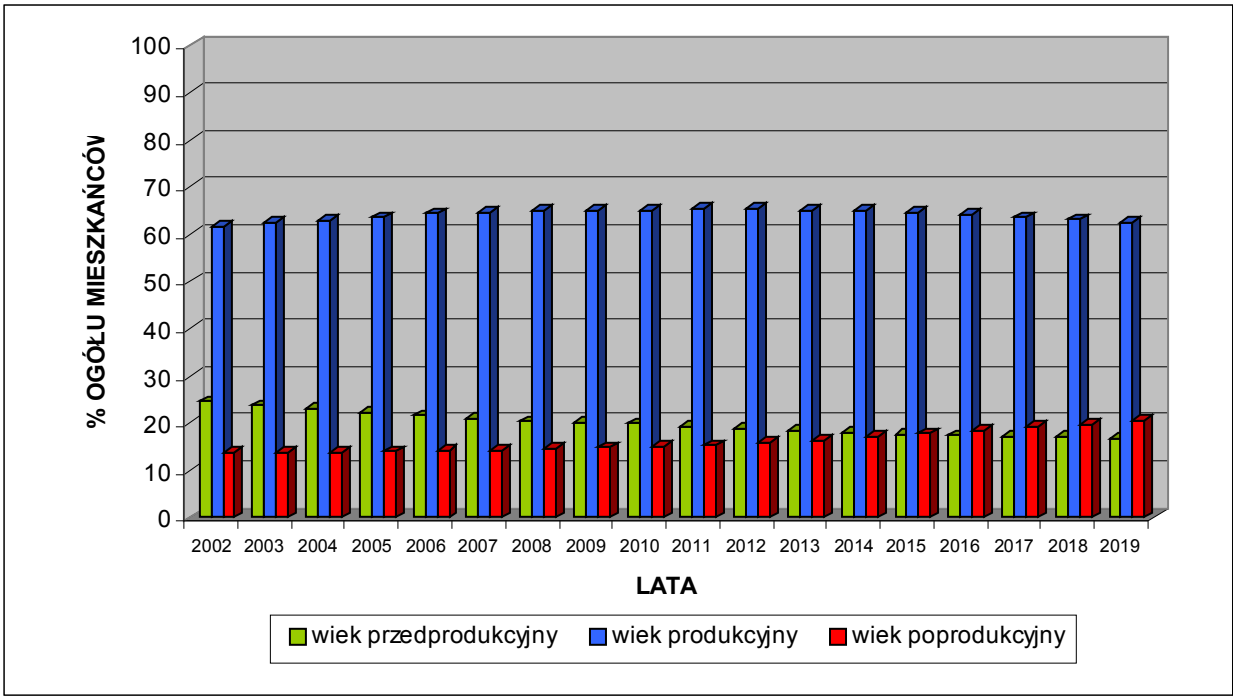

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 166: Gmina Jasień – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym[150]	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
2002	62,3	22,3	55,9
2003	59,8	21,9	57,8
2004	58,7	22,0	59,8
2005	57,1	22,0	62,6
2006	55,4	21,9	65,4
2007	54,6	22,2	68,4
2008	53,5	22,3	71,5
2009	53,7	22,7	73,4
2010	53,4	22,9	75,1
2011	52,5	23,3	79,5
2012	53,0	24,2	84,1
2013	53,4	25,2	89,6
2014	53,9	26,3	95,7
2015	54,6	27,5	106,1
2016	55,9	28,8	110,9
2017	57,3	30,2	110,9
2018	58,4	31,2	115,1
2019	60,2	33,2	122,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 48: Gmina Jasień – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2019 (II).

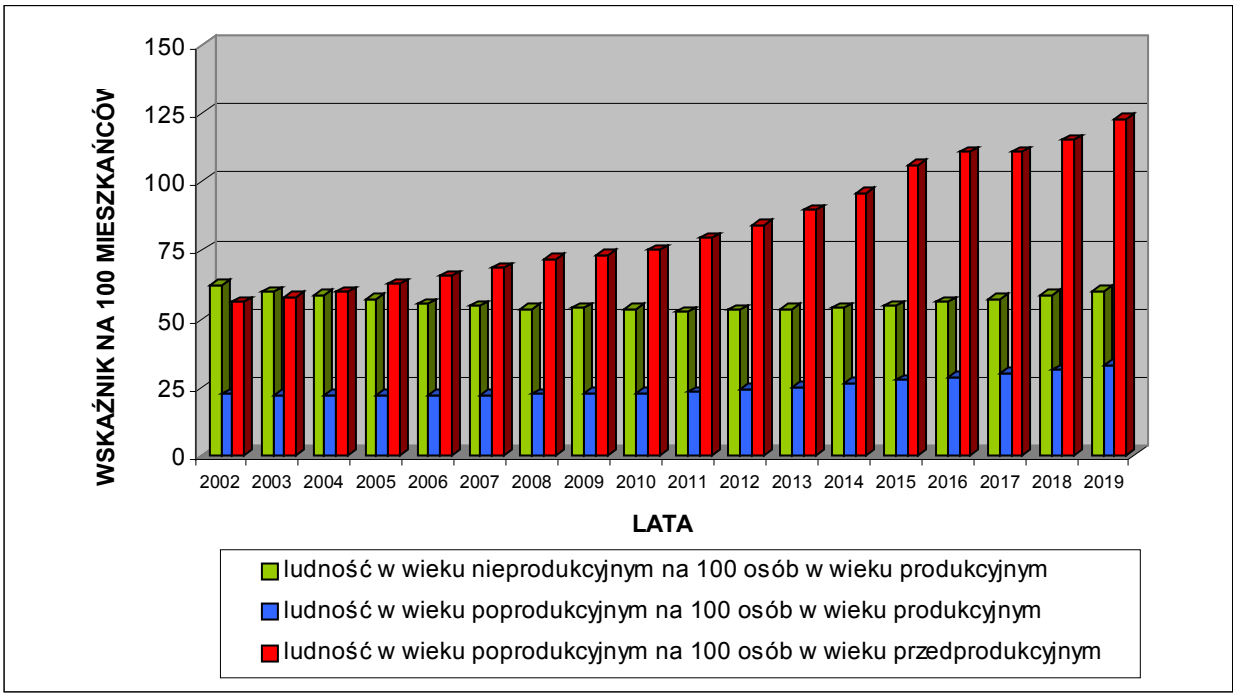

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 167: Gmina Jasień – ruch naturalny ludności w latach 2000 – 2019.

[150] Współczynnik obciążenia demograficznego (ekonomicznego).

Rok	Urodzenia żywe	Zgony ogółem
2000	84	78
2001	67	65
2002	74	77
2003	80	72
2004	74	74
2005	62	63
2006	75	59
2007	59	80
2008	78	88
2009	89	72
2010	74	62
2011	73	76
2012	69	82
2013	69	79
2014	68	67
2015	59	89
2016	72	81
2017	62	72
2018	63	80
2019	69	73

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 49: Gmina Jasień – ruch naturalny ludności w latach 2000 – 2019.

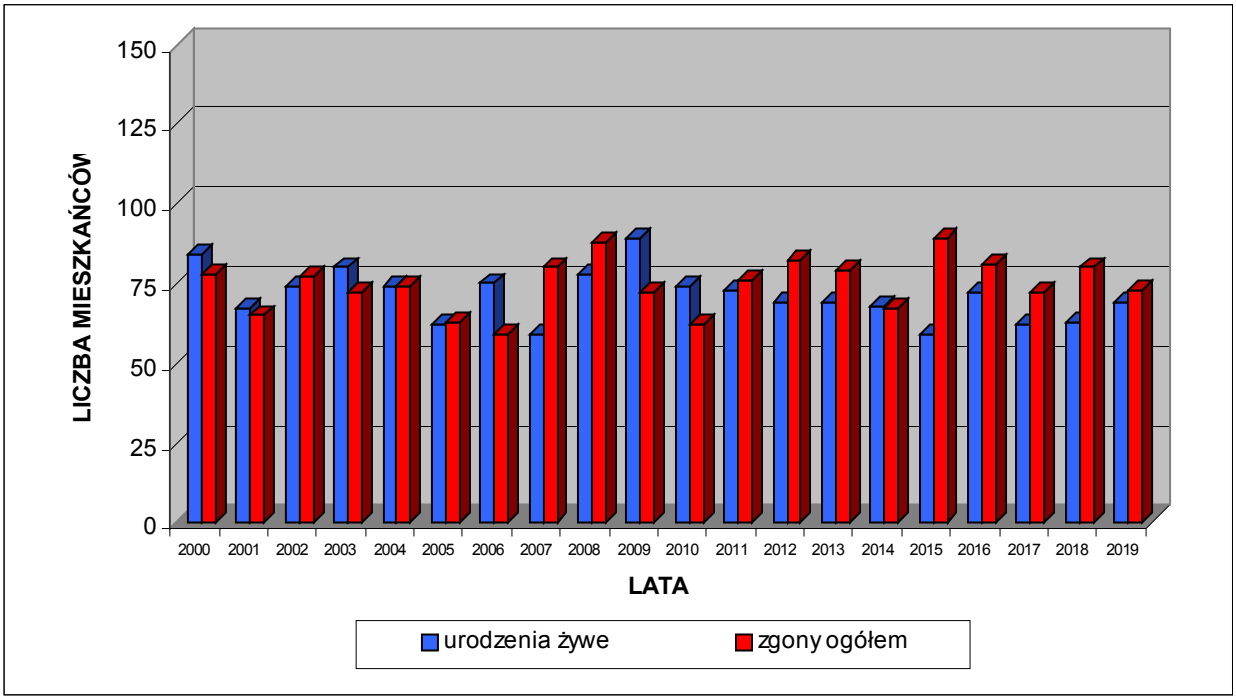

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 168: Gmina Jasień – ruch wędrówkowy[151] ludności w latach 2000 – 2019.

Rok	Zameldowania ogółem	Wymeldowania ogółem
2000	69	73
2001	92	98
2002	66	116
2003	68	114
2004	83	74
2005	70	115
2006	99	159
2007	110	165
2008	108	132
2009	102	128
2010	107	112
2011	74	102
2012	94	148
2013	121	132
2014	113	116
2015	b.d.	b.d.
2016	80	120
2017	96	120
2018	97	123
2019	78	136

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 50: Gmina Jasień – ruch wędrówkowy ludności w latach 2000 – 2019.

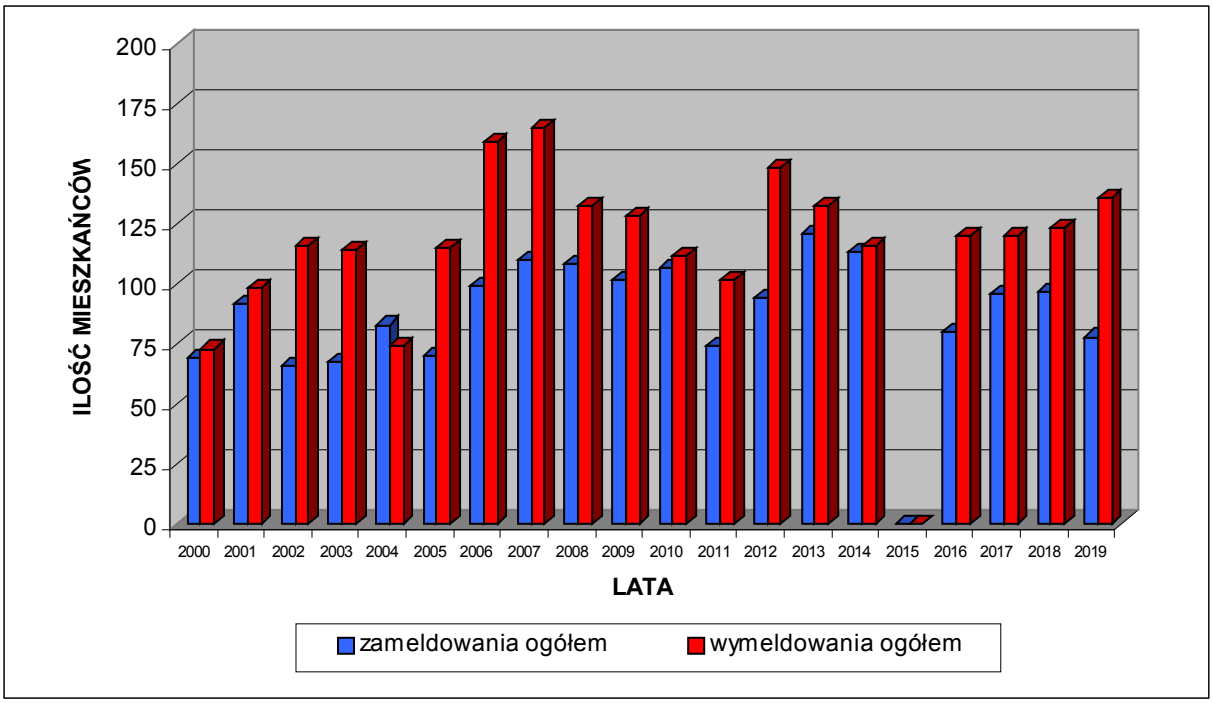

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

[151] Migracje wewnętrzne i zagraniczne.

TABELA 169: Gmina Jasień – ruch naturalny i wędrówkowy ludności w latach 2000 – 2019.

Rok	Wskaźniki na 1000 mieszkańców (‰)		
	Przyrost naturalny	Saldo migracji ogółem	Przyrost rzeczywisty
2000	0,80	-0,53	0,27
2001	0,27	-0,80	-0,53
2002	-0,41	-6,75	-7,16
2003	1,08	-6,24	-5,15
2004	0,00	1,22	1,22
2005	-0,14	-6,14	-6,28
2006	2,19	-8,23	-6,03
2007	-2,91	-7,61	-10,52
2008	-1,39	-3,35	-4,74
2009	2,38	-3,64	-1,26
2010	1,64	-0,68	0,95
2011	-0,41	-3,83	-4,24
2012	-1,80	-7,46	-9,25
2013	-1,38	-1,52	-2,90
2014	0,14	-0,41	-0,28
2015	-4,18	0,00	-4,18
2016	-1,26	-5,61	-6,88
2017	-1,41	-3,38	-4,79
2018	-2,40	-3,68	-6,08
2019	-0,57	-8,30	-8,87

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 51: Gmina Jasień – ruch naturalny i wędrówkowy ludności w latach 2000 – 2019.

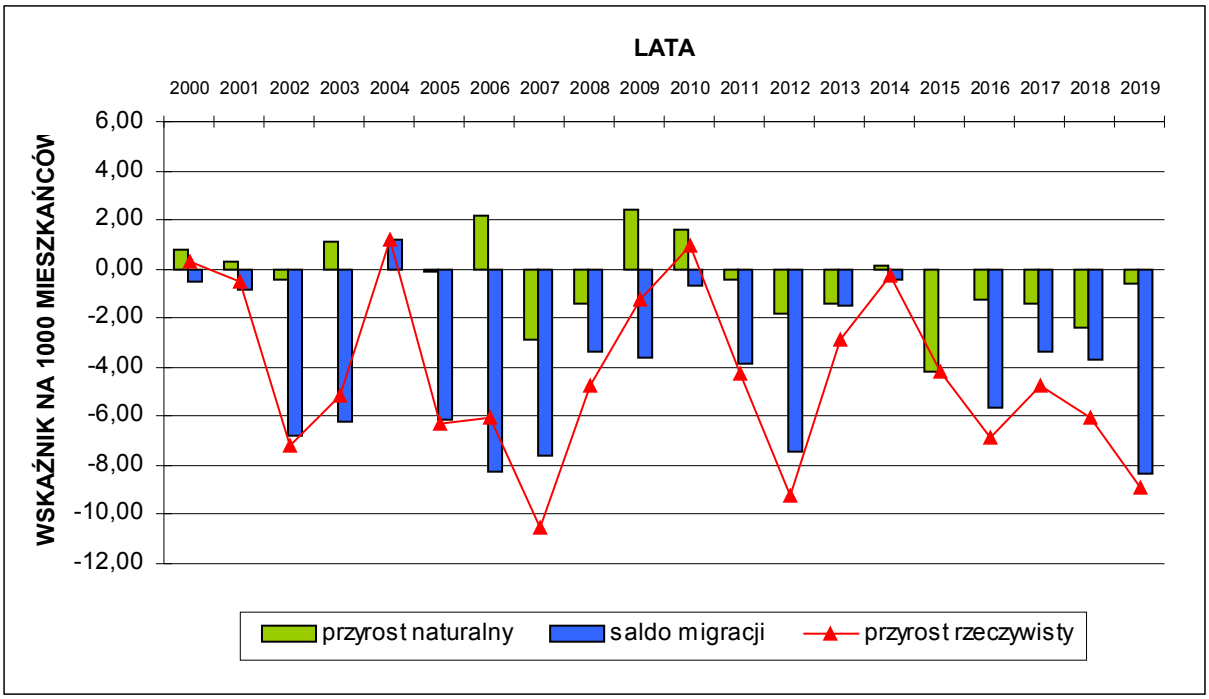

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 170: Gmina Jasień – wychowanie przedszkolne w latach 2003 – 2019.

Rok	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	
	Dzieci w wieku 3 – 5 lat	Dzieci w wieku 3 – 6 lat
2003	31,4	55,5
2004	33,2	49,7
2005	31,4	49,2
2006	34,3	48,4
2007	41,6	53,7
2008	45,0	57,6
2009	44,7	61,5
2010	53,6	64,2
2011	71,5	77,0
2012	63,8	70,6
2013	67,2	69,7
2014	73,1	75,4
2015	70,5	b.d.
2016	70,6	73,3
2017	62,9	65,5
2018	65,7	72,8
2019	77,4	78,5

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 52: Gmina Jasień – wychowanie przedszkolne w latach 2003 – 2019.

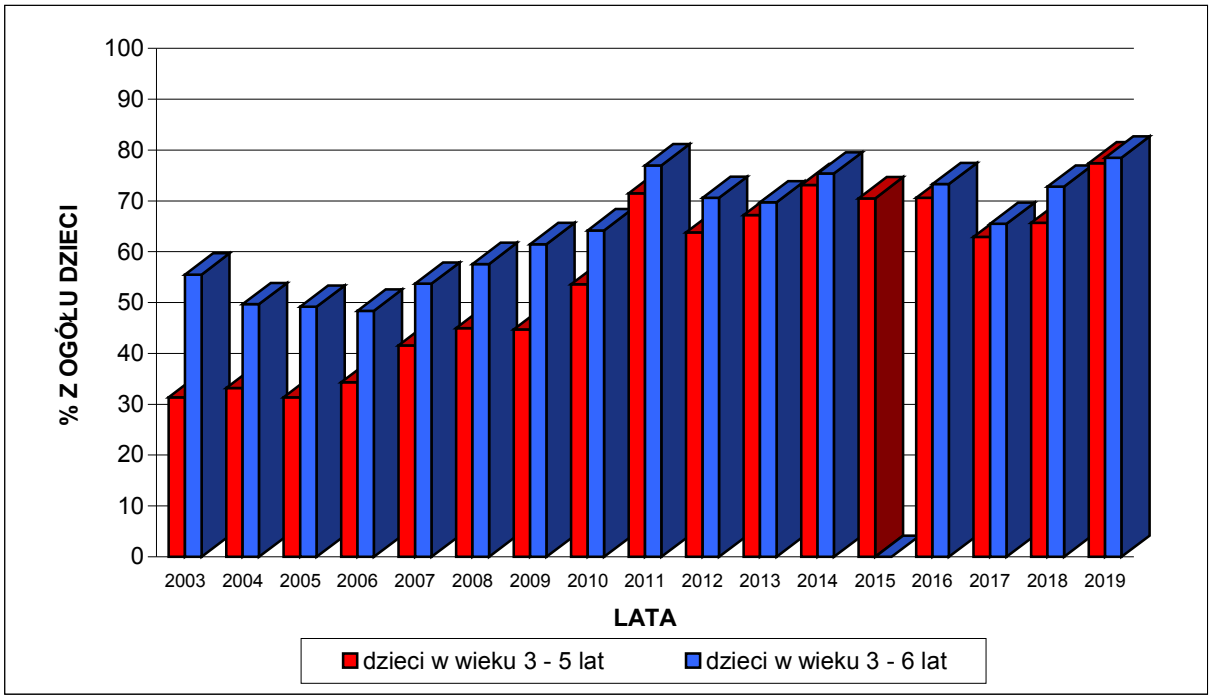

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 171: Gmina Jasień – biblioteki publiczne[152] w latach 2002 – 2019.

Rok	Ludność na 1 placówkę biblioteczną	Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców
2002	2469	173
2003	2459	177
2004	2454	180
2005	2442	177
2006	2431	153
2007	2409	166
2008	2391	163
2009	2380	173
2010	2446	134
2011	2436	145
2012	2413	150
2013	2414	154
2014	2412	151
2015	2390	144
2016	2375	148
2017	2367	141
2018	2356	138
2019	2330	137

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 53: Gmina Jasień – biblioteki publiczne w latach 2002 – 2019.

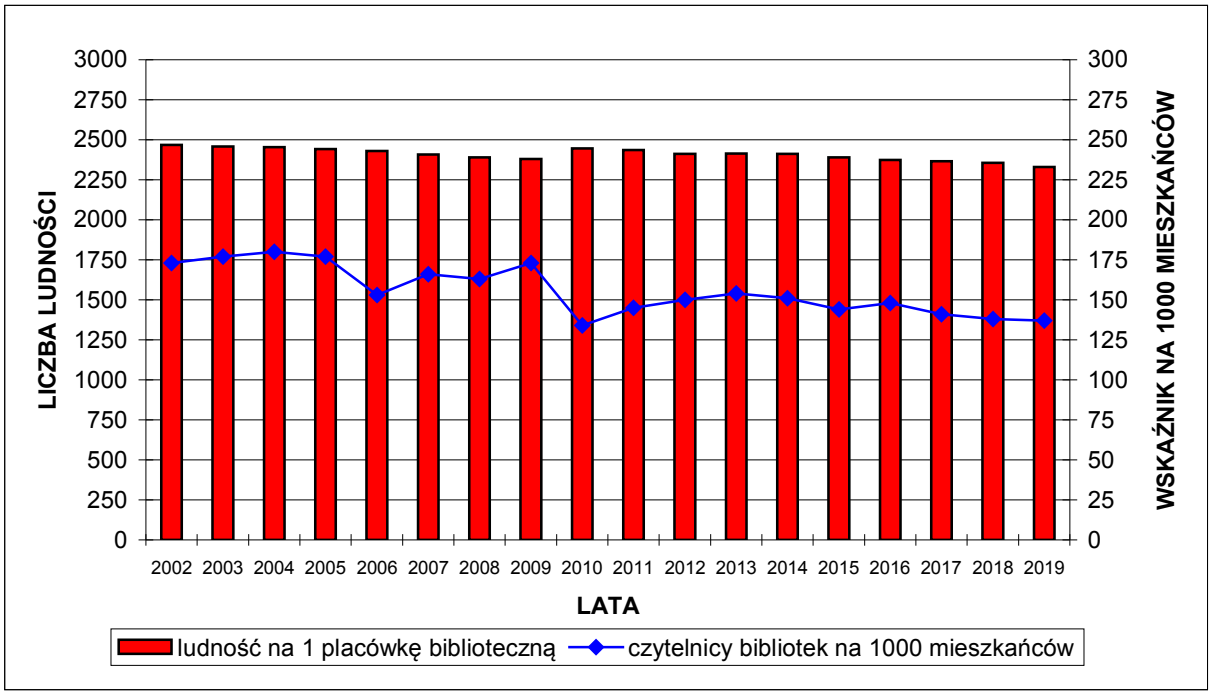

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

[152] Biblioteki i filie.

TABELA 172: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (I).

Rok	Grupy artystyczne	Koła, kluby i sekcje kulturalne	Grupy artystyczne na 10000 mieszkańców	Koła, kluby i sekcje kulturalne na 10000 mieszkańców
2011	7	0	9,58	0,00
2012	8	4	11,05	5,52
2013	9	5	12,43	6,91
2014	9	6	12,44	8,29
2015	9	6	12,55	8,37
2016	7	8	9,82	11,23
2017	7	3	9,86	4,22
2018	5	4	7,07	5,66
2019	1	4	1,43	5,72

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 54: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (I).

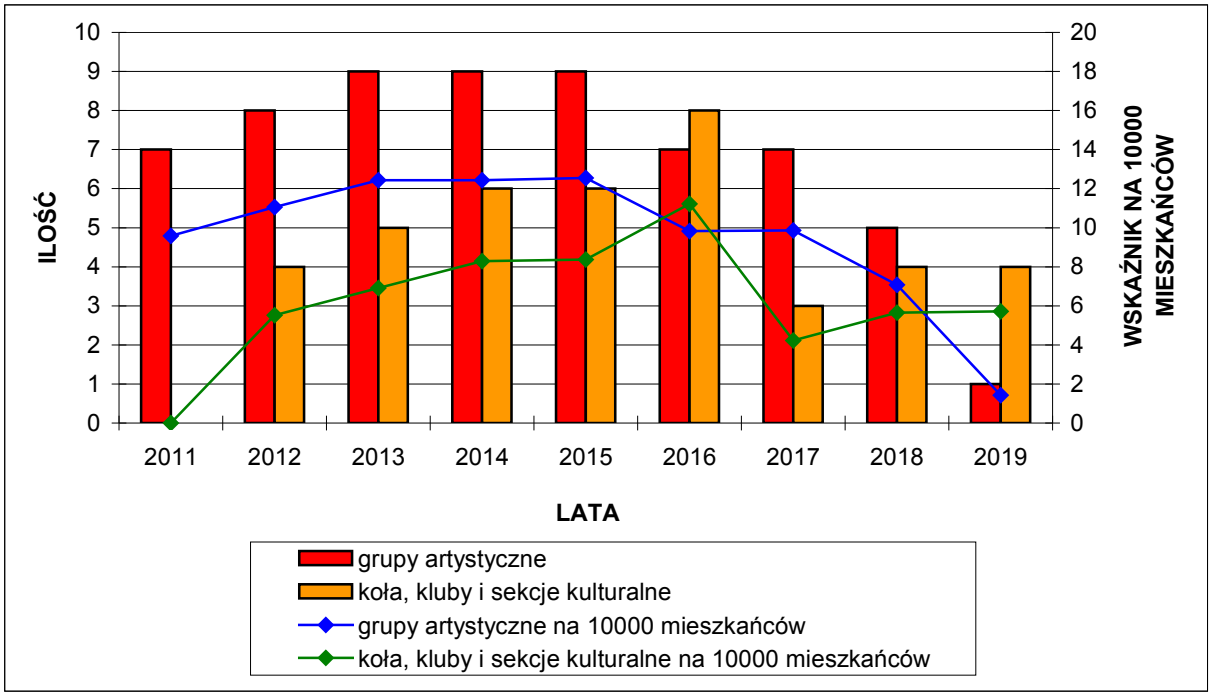

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 173: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (II).

Rok	Członkowie grup artystycznych	Członkowie kół, klubów i sekcji kulturalnych	Członkowie grup artystycznych na 10000 mieszkańców	Członkowie kół, klubów i sekcji kulturalnych na 10000 mieszkańców
2011	100	0	136,84	0,00
2012	140	70	193,37	96,69
2013	115	80	158,82	110,48
2014	165	108	228,00	149,23
2015	110	95	153,44	132,51
2016	91	120	127,70	168,40
2017	101	110	142,21	154,89
2018	61	110	86,29	155,61
2019	11	116	15,73	165,93

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 55: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (II).

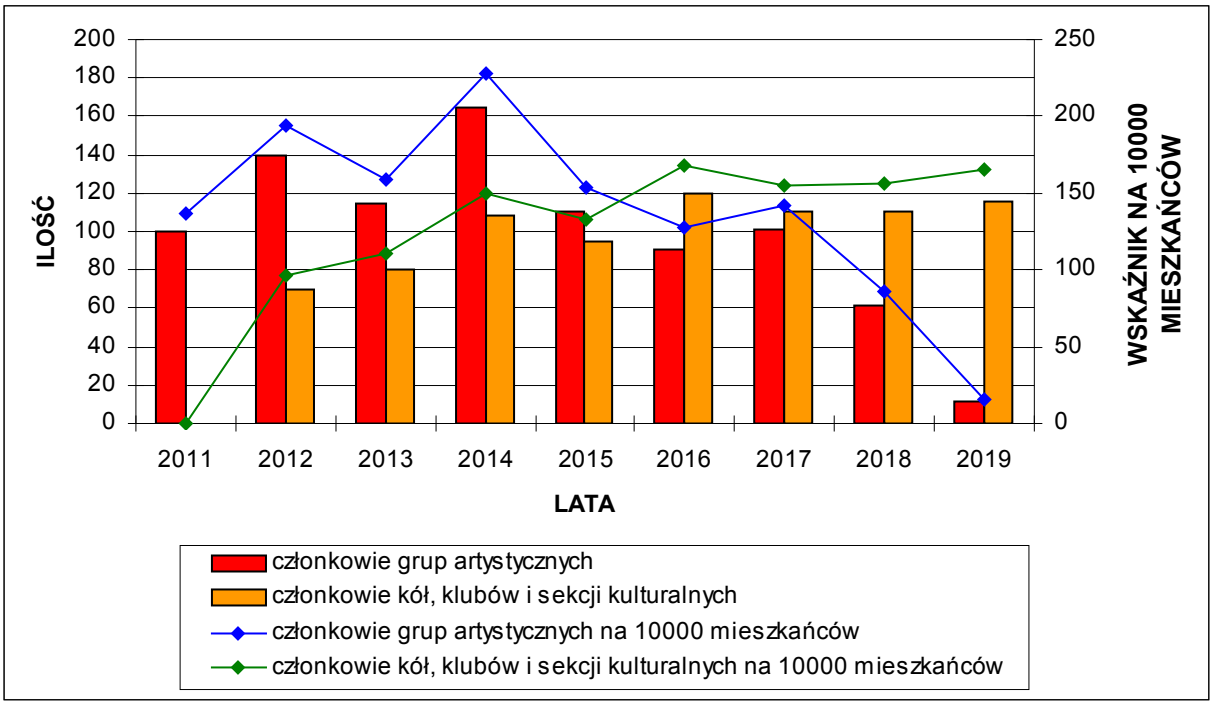

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 174: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (III).

Rok	Liczba imprez kulturalnych	Imprezy kulturalne na 1000 mieszkańców
2011	24	3,28
2012	26	3,59
2013	11	1,52
2014	14	1,93
2015	22	3,07
2016	31	4,35
2017	27	3,80
2018	30	4,24
2019	36	5,15

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 56: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (III).

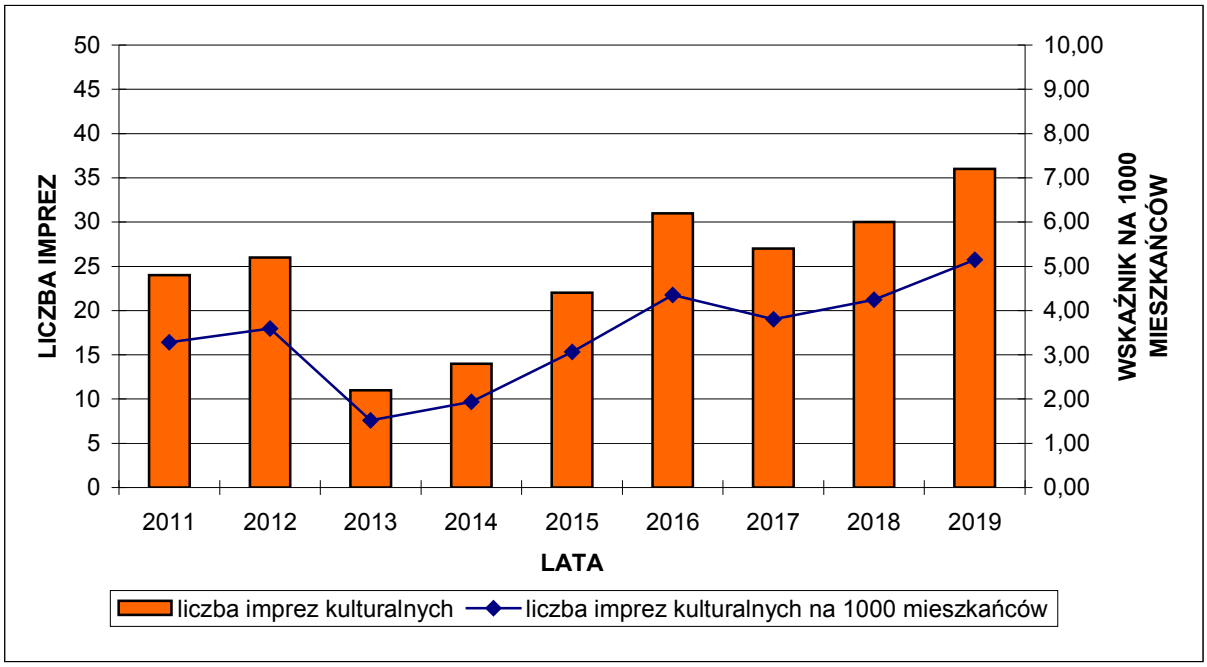

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 175: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (IV).

Rok	Uczestnicy imprez kulturalnych	Uczestnicy Imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców
2011	1 320	180,62
2012	1 370	189,23
2013	1 310	180,91
2014	1 440	198,98
2015	1 720	239,92
2016	2 530	355,04
2017	2 100	295,69
2018	2 200	311,22
2019	2 600	371,91

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 57: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (IV).

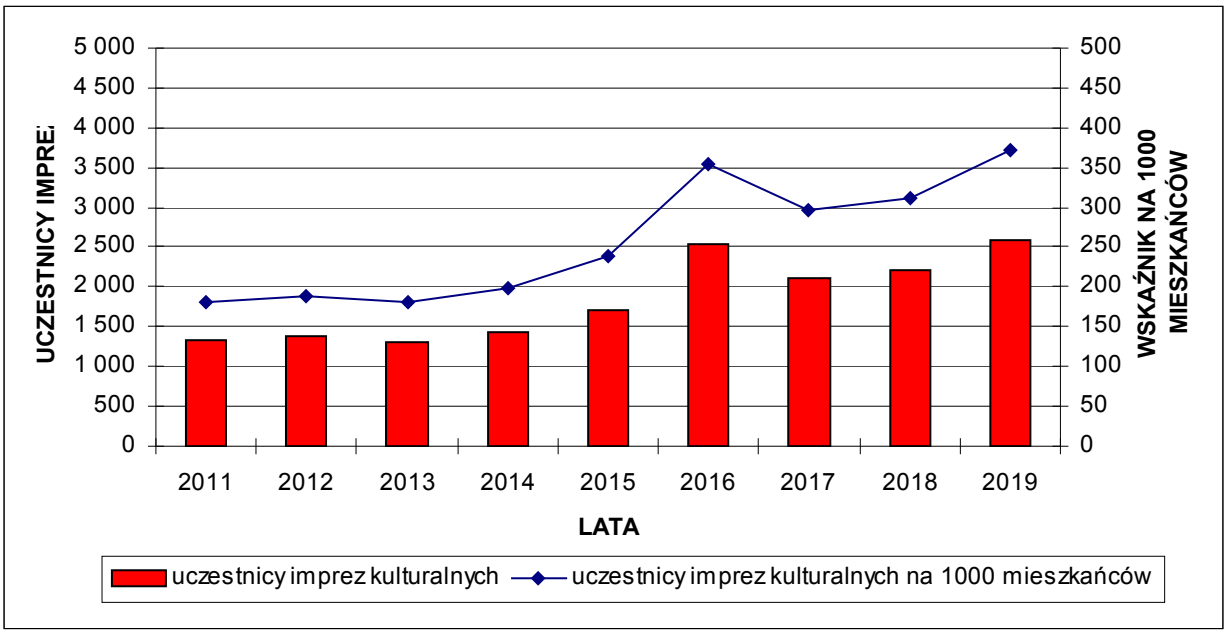

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 176: Gmina Jasień – usługi sportu w latach 2008 – 2018 (I).

Rok	Kluby sportowe	Sekcje sportowe	Kluby sportowe na 10000 mieszkańców	Sekcje sportowe na 10000 mieszkańców
2008	2	2	2,79	2,79
2010	0	0	0,00	0,00
2012	1	1	1,38	1,38
2014	3	3	4,15	4,15
2016	5	5	7,01	7,01
2018	5	5	7,07	7,07

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 58: Gmina Jasień – usługi sportu w latach 2008 – 2018 (I).

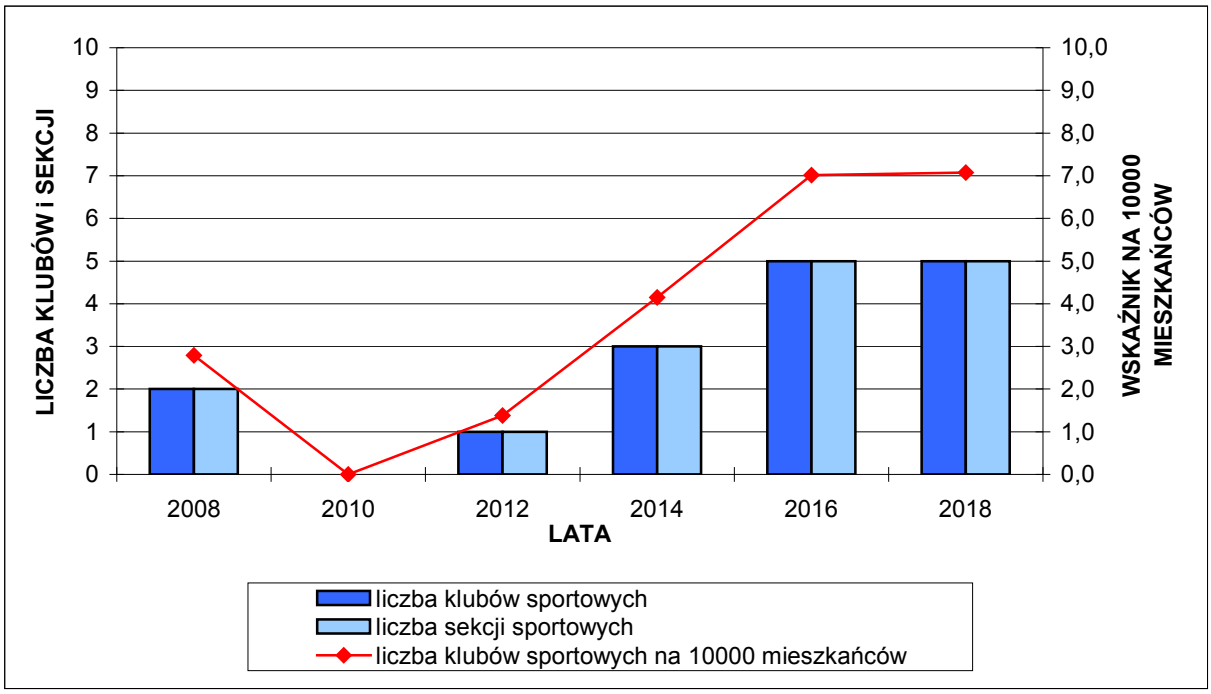

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 177: Gmina Jasień – usługi sportu w latach 2008 – 2018 (II).

Rok	Członkowie klubów sportowych	Ćwiczący w klubach sportowych	Członkowie klubów sportowych na 10000 mieszkańców	Ćwiczący w klubach sportowych na 10000 mieszkańców
2008	25	105	34,85	146,36
2010	0	0	0,00	0,00
2012	35	35	48,34	48,34
2014	116	110	160,29	152,00
2016	230	210	322,63	294,57
2018	206	188	291,41	265,95

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 59: Gmina Jasień – usługi sportu w latach 2008 – 2018 (II).

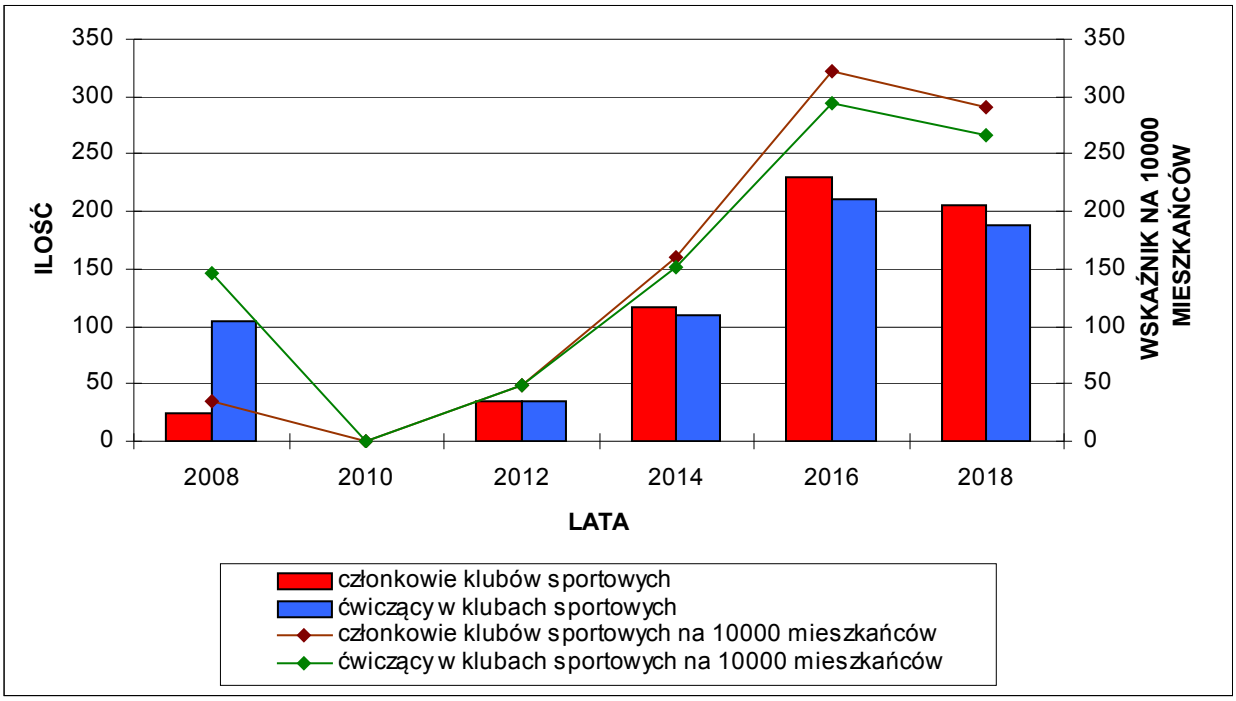

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 178: Gmina Jasień – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Podmioty gospodarki narodowej ogółem	Zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą
2000	432	356
2001	462	381
2002	478	396
2003	489	408
2004	495	418
2005	518	438
2006	589	467
2007	587	454
2008	586	452
2009	545	397
2010	579	421
2011	583	416
2012	586	412
2013	603	421
2014	603	417
2015	621	430
2016	613	416
2017	636	443
2018	654	466
2019	681	487

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 60: Gmina Jasień – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (I).

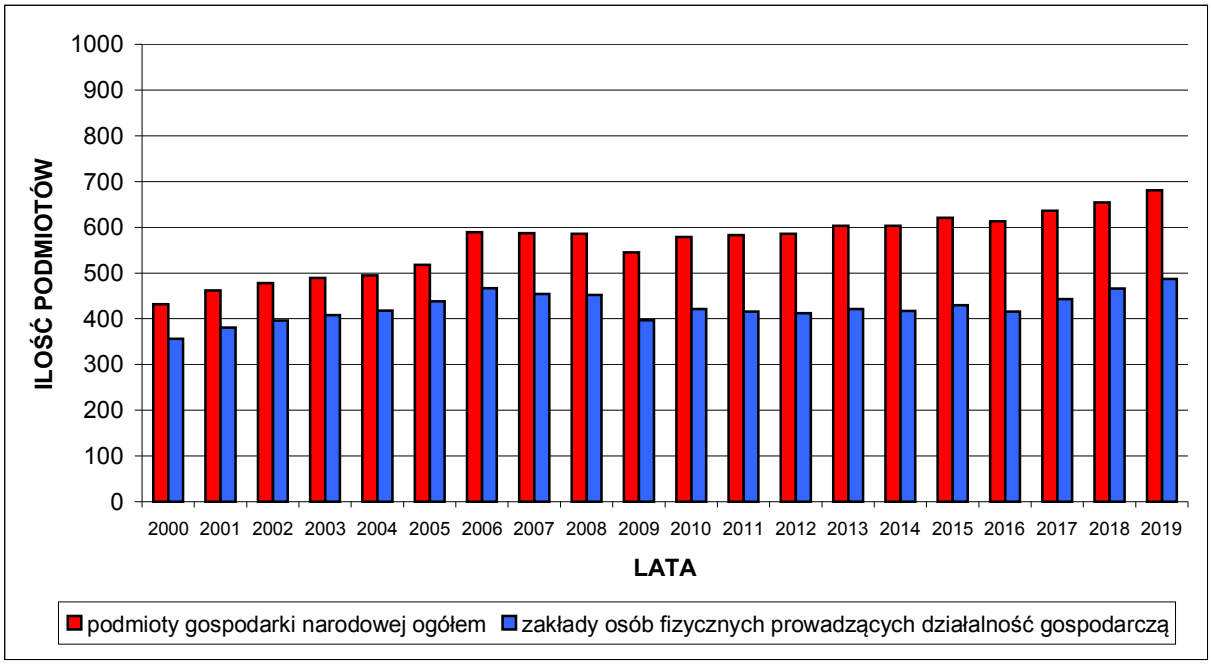

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 179: Gmina Jasień – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (II).

Rok	Ilość podmiotów gospodarki narodowej ogółem na 1000 mieszkańców ogółem	Ilość podmiotów gospodarki narodowej ogółem na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
2000	57,75	96,56
2001	61,76	101,87
2002	64,54	104,73
2003	66,29	105,96
2004	67,25	106,70
2005	70,72	111,11
2006	80,75	125,48
2007	81,22	125,56
2008	81,68	125,35
2009	76,33	117,33
2010	78,89	121,03
2011	79,78	121,69
2012	80,94	123,86
2013	83,28	127,73
2014	83,32	128,22
2015	86,62	133,95
2016	86,02	134,08
2017	89,55	140,89
2018	92,52	146,51
2019	97,41	156,05

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 61: Gmina Jasień – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (II).

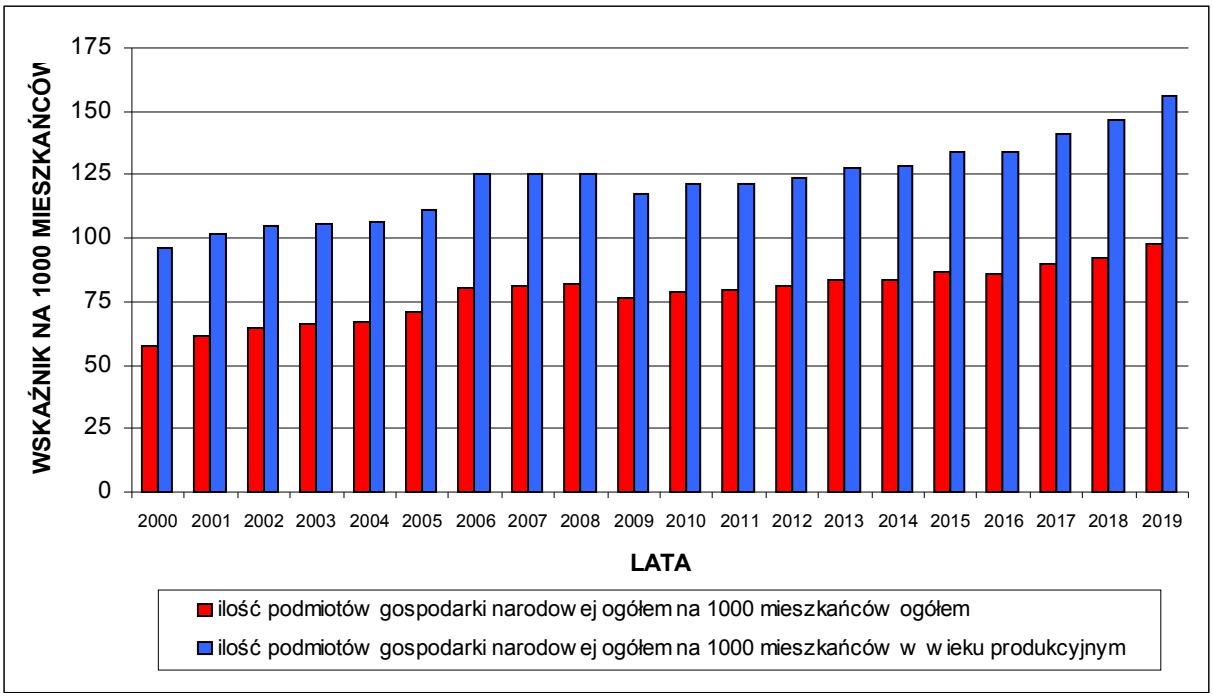

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 180: Gmina Jasień – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (III).

Rok	Ilość zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców ogółem	Ilość zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
2000	47,59	79,57
2001	50,93	84,01
2002	53,47	86,77
2003	55,31	88,41
2004	56,79	90,11
2005	59,80	93,95
2006	64,03	99,49
2007	62,82	97,11
2008	63,01	96,68
2009	55,60	85,47
2010	57,36	88,00
2011	56,92	86,83
2012	56,91	87,09
2013	58,14	89,18
2014	57,62	88,67
2015	59,98	92,75
2016	58,38	90,99
2017	62,38	98,14
2018	65,92	104,39
2019	69,66	111,59

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 62: Gmina Jasień – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (III).

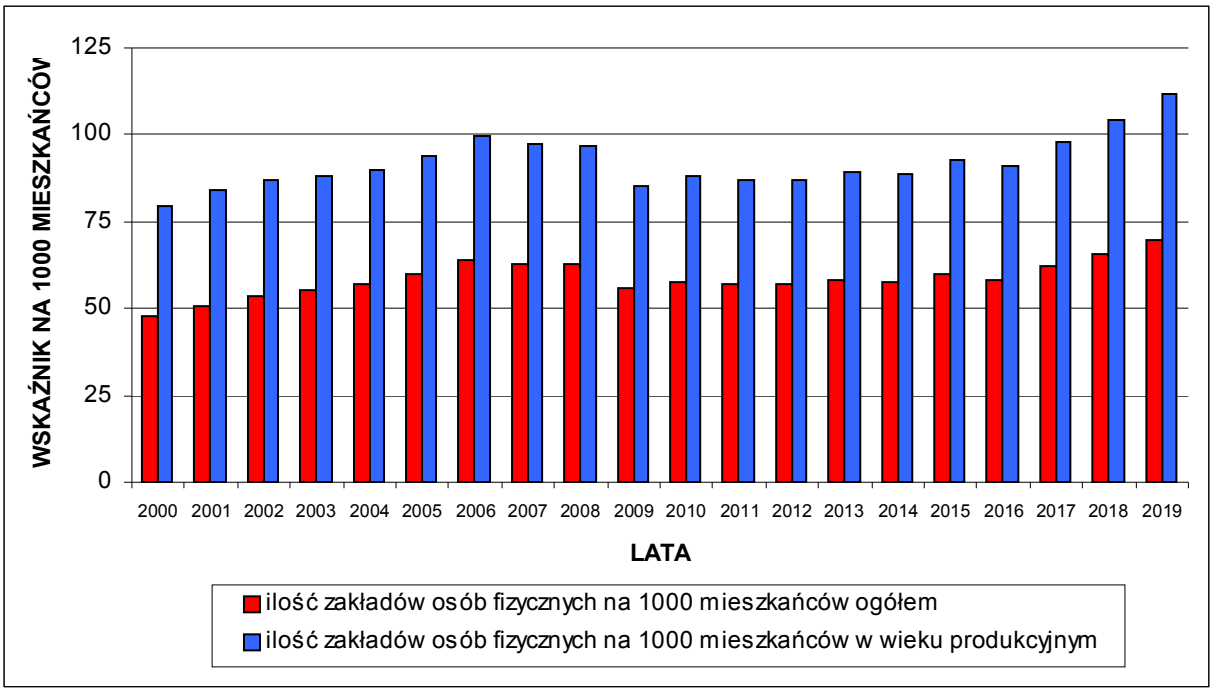

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 181: Gmina Jasień – podmioty gospodarcze według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w latach 2009 – 2019.

Rok	Rolnictwo i leśnictwo	Przemysł i budownictwo	Usługi
2009	27	125	393
2010	24	146	409
2011	25	155	403
2012	24	158	404
2013	22	164	417
2014	19	165	419
2015	21	172	428
2016	19	175	419
2017	19	195	422
2018	17	204	433
2019	17	224	440

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 63: Gmina Jasień – podmioty gospodarcze według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w latach 2009 – 2019.

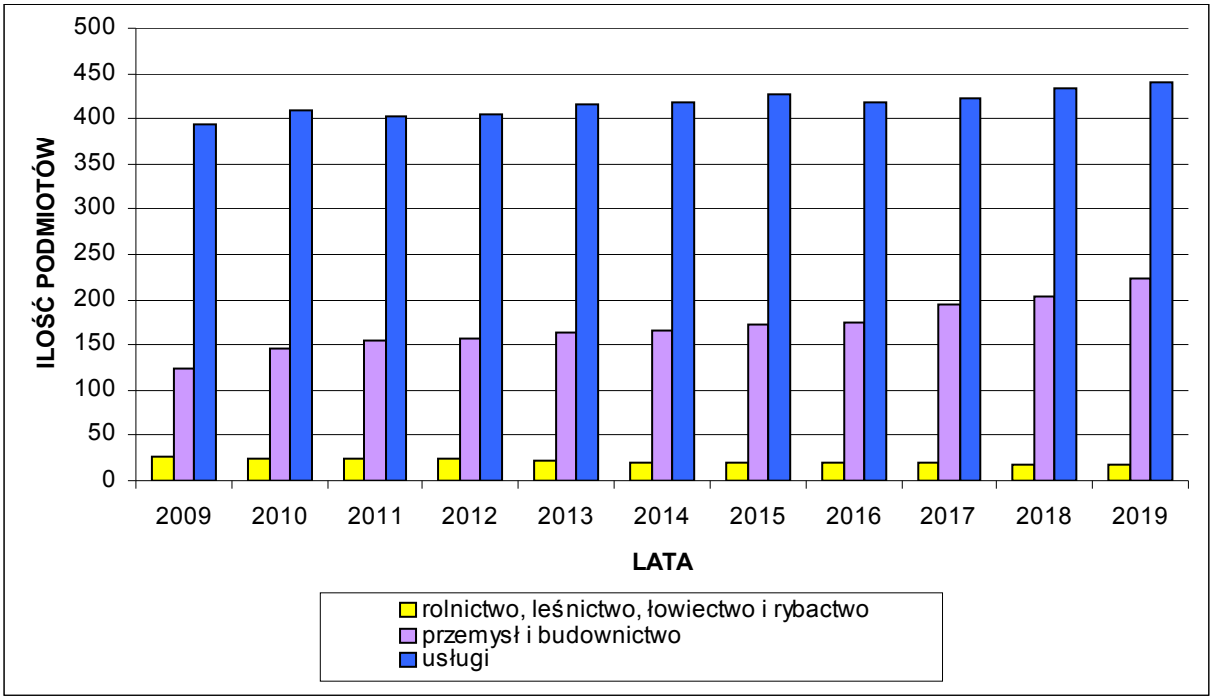

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 182: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarczych według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w latach 2009 – 2019.

Rok	Rolnictwo i leśnictwo (%)	Przemysł i budownictwo (%)	Usługi (%)
2009	4,95	22,94	72,11
2010	4,15	25,22	70,64
2011	4,29	26,59	69,13
2012	4,10	26,96	68,94
2013	3,65	27,20	69,15
2014	3,15	27,36	69,49
2015	3,38	27,70	68,92
2016	3,10	28,55	68,35
2017	2,99	30,66	66,35
2018	2,60	31,19	66,21
2019	2,50	32,89	64,61

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 64: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarczych według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w latach 2009 – 2019.

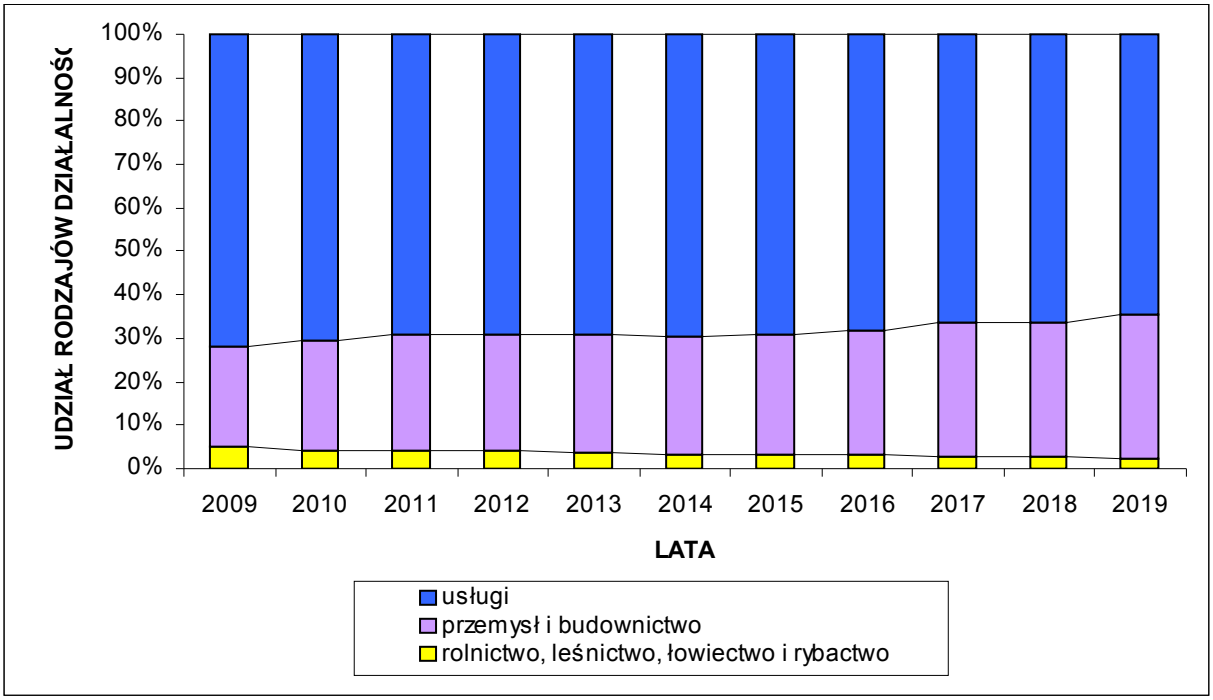

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 183: Gmina Jasień – pracujący[153] w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Pracujący		
	Ogółem	w tym: mężczyźni	w tym: kobiety
2000	902	616	286
2001	915	650	265
2002	846	599	247
2003	845	586	259
2004	820	530	290
2005	867	566	301
2006	679	394	285
2007	961	647	314
2008	1022	699	323
2009	995	661	334
2010	1068	755	313
2011	1200	864	336
2012	1123	785	338
2013	1083	735	348
2014	1117	766	351
2015	1137	786	351
2016	1145	789	356
2017	1229	819	410
2018	1044	674	370
2019	1325	907	418

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 65: Gmina Jasień – pracujący w latach 2000 – 2019 (I).

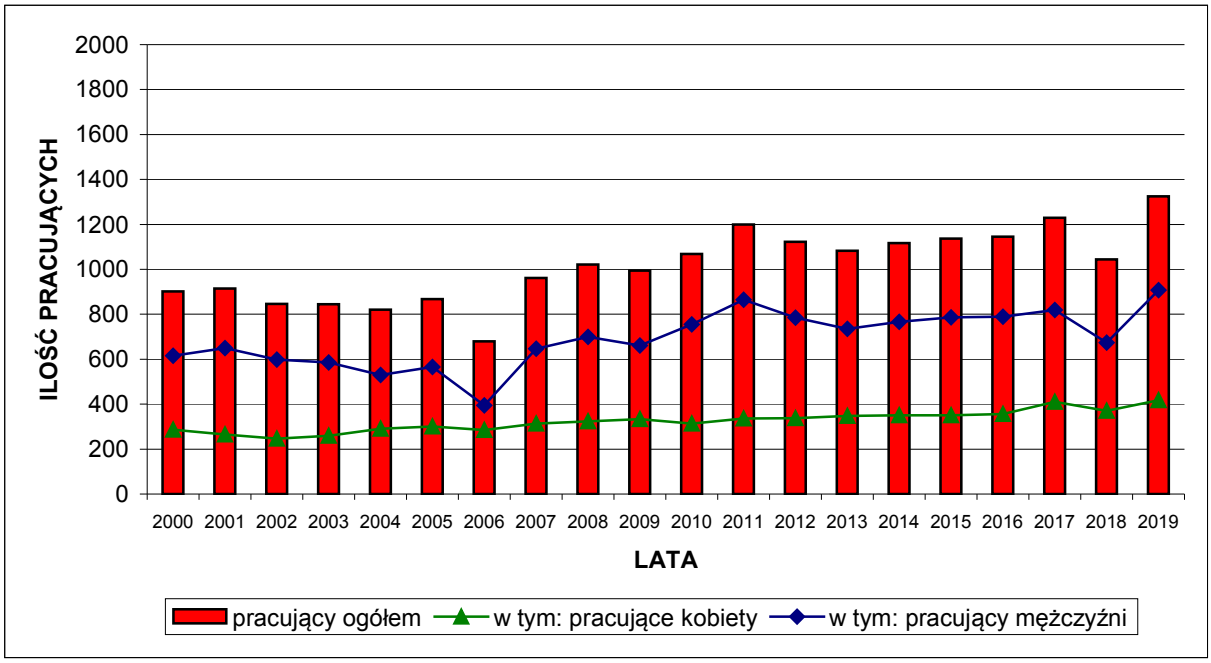

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

[153] Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez zatrudnionych za granicą; według faktycznego miejsca pracy.

TABELA 184: Gmina Jasień – pracujący[154] w latach 2000 – 2019 (II).

Rok	Liczba pracujących na 1000 mieszkańców ogółem	Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
2000	120,59	201,61
2001	122,31	201,76
2002	114,23	185,36
2003	114,55	183,10
2004	111,40	176,76
2005	118,36	185,97
2006	93,09	144,65
2007	132,97	205,56
2008	142,46	218,61
2009	139,36	214,21
2010	145,52	223,24
2011	164,20	250,47
2012	155,11	237,37
2013	149,56	229,40
2014	154,35	237,51
2015	158,60	245,25
2016	160,68	250,44
2017	173,05	272,26
2018	147,69	233,87
2019	189,53	303,62

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 66: Gmina Jasień – pracujący w latach 2000 – 2019 (II).

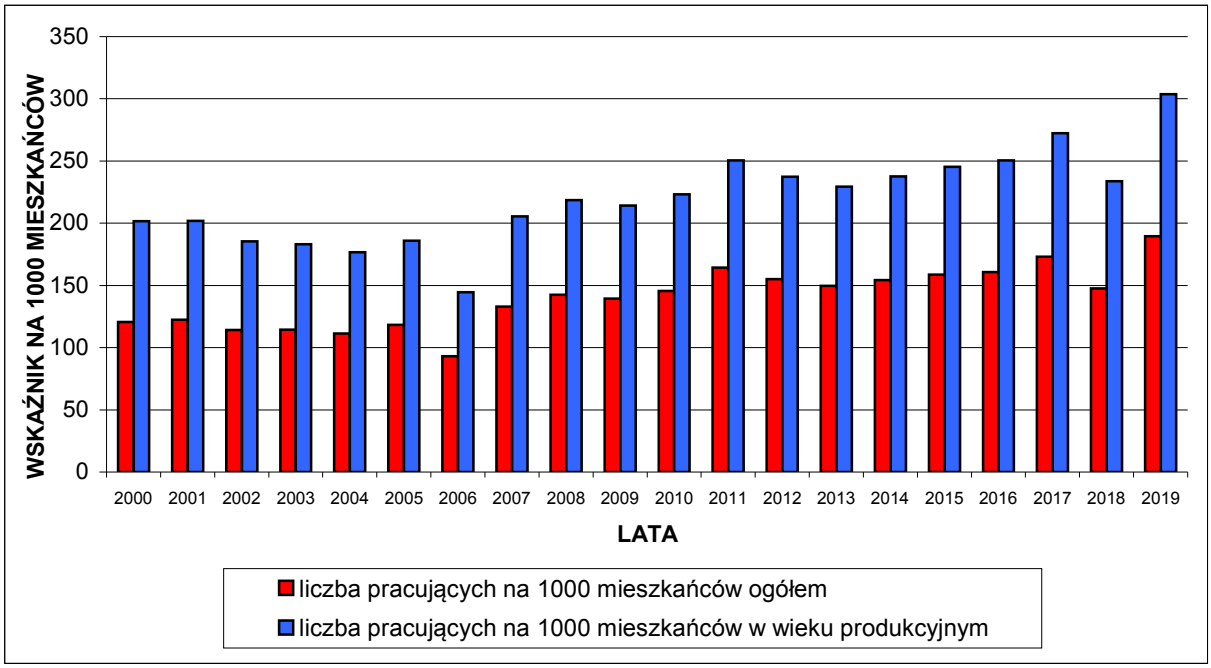

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

[154] Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez zatrudnionych za granicą; według faktycznego miejsca pracy.

TABELA 185: Gmina Jasień – dochody i wydatki budżetu gminy w latach 2002 – 2019.

Rok	Dochody budżetu gminy na 1 mieszkańca w PLN	Dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca w PLN	Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca w PLN
2002	1190	1148	405
2003	1333	1361	501
2004	1548	1494	612
2005	1907	1813	786
2006	1982	1957	757
2007	2107	2019	851
2008	2271	2095	894
2009	2251	2330	848
2010	2488	3458	845
2011	2883	3034	1215
2012	2861	2760	1219
2013	2902	2840	1173
2014	2848	3015	1286
2015	2931	2779	1325
2016	3650	3449	1473
2017	3925	3763	1536
2018	4203	4044	1739
2019	4717	4919	2085

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 67: Gmina Jasień – dochody i wydatki budżetu gminy w latach 2002 – 2019.

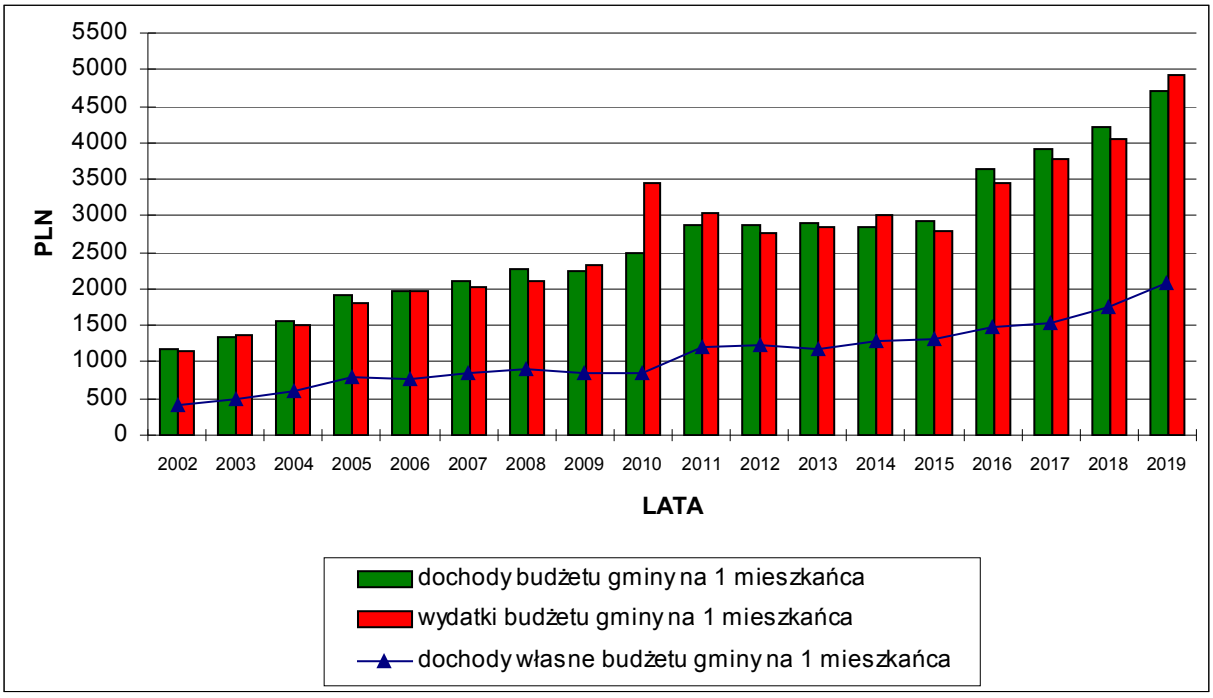

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

LITERATURA

4CS sp. z o.o., *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jasień na lata 2016 – 2020*, Jasień 2016.

Abrys, zespół autorski, *Program Ochrony Środowiska dla Łużyckiego Związku Gmina na lata 2014 – 2017 z perspektywą do 2021 roku*, Poznań 2014.

Achremowicz T., Boryczka R., *Strategia Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020*, Jasień 2014.

Baczyńska A., Gogołek A., Kaniecki A., *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000, arkusz M-33-6-D, Lubsko*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2006.

Baczyńska A., Gogołek A., Kaniecki A., *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000, arkusz M-33-7-C, Jasień*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2006.

Biuro Planowania Przestrzennego i Usług & MC sp. z o.o., zespół projektowy, *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Jasień*, Jasień 2000.

Boryczka R., Zdeb K., *Opracowanie ekofizjograficzne Gminy Jasień*, Jasień 2017.

Boryczka R., Zdeb K., *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jasień*, Jasień 2020.

Główny Urząd Statystyczny, *www.stat.gov.pl/bdl*, 2021.

Gmina Jasień, *Gminna Ewidencja Zabytków*, Jasień 2021.

Jaszewska A., Kałagate S., *Plan Ochrony Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”*, Zielona Góra 2012.

K30 sp. z o.o., zespół projektowy, *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Jasień na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2023*, Jasień 2017.

Kasprzak D., Kasprzak Z., *Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Jasień na lata 2014 – 2017*, Jasień 2014.

Kozacki L., Macias A., Matuszyńska I., Rosik W., *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000, arkusz M-33-6-D, Lubsko*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2002.

Kozacki L., Macias A., Matuszyńska I., Rosik W., *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000, arkusz M-33-7-C, Jasień*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2002.

Kondracki J., *Geografia regionalna Polski,* Warszawa 2000.

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2019 r.*, Warszawa 2020.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50000, arkusz Krzystkowice (610)*, Warszawa 2006.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50000, arkusz Lubsko (609)*, Warszawa 2006.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski 1:50000, arkusz Krzystkowice (610)*, Warszawa 2004.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski 1:50000, arkusz Lubsko (609)*, Warszawa 2002.

Starostwo Powiatowe w Żarach, *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Żarskiego na lata 2013 – 2020*, Żary 2013.

Terra Projekt s.c., *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żarskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2024*, Żary 2017.

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, *Województwo Lubuskie 2019*, Zielona Góra 2019.

Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

www.jasien.com.pl, *historia gminy*, Jasień 2021.

Zakład Kartograficzny Sygnatura, *mapa turystyczna Powiat Żarski 1:75000*, Żary 2008.

Zakład Kartograficzny Sygnatura, *Wschodnie Dolne Łużyce 1:?*, Żary 2017.

Zarząd Województwa Lubuskiego, *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego*, Zielona Góra 2018.

Zarząd Województwa Lubuskiego, *Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2017 – 2020*, Zielona Góra 2016.

Zarząd Województwa Lubuskiego, *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, Zielona Góra 2021.

Załącznik nr 5
do Uchwały nr XXXVIII/265/2022 Rady Miejskiej w Jasieniu
z dnia 23 czerwca 2022 roku

STRATEGIA ROZWOJU
GMINY JASIEŃ
DO 2030 ROKU

SPRAWOZDANIE Z PRZEBIEGU I WYNIKÓW KONSULTACJI

JASIEŃ 2021 / 2022

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP. 3
2. WSPARCIE PROCESU BUDOWY STRATEGII ROZWOJU. 4
2. 1. Zawiadomienia instytucji zewnętrznych. 4
2. 2. Zawiadomienie o przystąpieniu do prac nad Strategią Rozwoju. 6
2. 3. Warsztaty strategiczne – część 1. 6
2. 4. Badanie opinii społecznej. 7
2.4.1. Ankieta. 7
2.4.2. Respondenci. 10
2.4.3. Wyniki badania opinii społecznej. 13
2. 5. Warsztaty strategiczne – część 2. 34
3. OPINIOWANIE PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU. 35
3. 1. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. 35
3. 2. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny. 35
3. 3. Zarząd Województwa. 35
4. KONSULTACJE NAD PROJEKTEM STRATEGII ROZWOJU. 36
4. 1. Gminy sąsiednie. 36
4. 2. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. 36
4. 3. Konsultacje społeczne. 36
4.3.1. Zawiadomienie o przystąpieniu do konsultacji społecznych. 36
4.3.2. Lokalni partnerzy społeczni i gospodarczy. 37
4.3.3. Mieszkańcy Gminy. 37
4. 4. Ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag. 38

1. WSTĘP.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 roku, poz. 1057 z późn. zm.) projekt strategii rozwoju gminy podlega konsultacjom w szczególności z sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Ponadto zgodnie z art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 roku, poz. 559 z późn. zm.) rada gminy, w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W związku z powyższym Rada Miejska w Jasieniu, podjąwszy Uchwałę nr XXIII/162/2021 z dnia 8 kwietnia 2021 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, zadośćuczyniła tymże przepisom.

Zgodnie z powyższą uchwałą Rady Miejskiej w Jasieniu proces tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku opierał się na modelu partycypacyjnym, uwzględniającym szerszą możliwość udziału lokalnej społeczności czy podmiotów (instytucji) zewnętrznych niż to wynika z regulacji (ustawowego minimum) ujętych w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

2. WSPARCIE PROCESU BUDOWY STRATEGII ROZWOJU.

2. 1. Zawiadomienia instytucji zewnętrznych.

Równolegle do procesu wsparcia budowy założeń *Strategii Rozwoju* w postaci spotkań konsultacyjnych (warsztatów strategicznych) i badania opinii społecznej, o których mowa poniżej), dnia 14 maja 2021 wystosowano pisma do gmin sąsiednich, zawiadamiające o rozpoczęciu prac nad *Strategią Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, z prośbą o złożenie ewentualnych wniosków i sugestii, np. dotyczących realizacji wspólnych projektów. Wystąpiono również pisemnie do wybranych instytucji, głównie gestorów lokalnej infrastruktury technicznej, oraz organów administracji publicznej, z prośbą o przekazanie planów i zamierzeń inwestycyjnych na terenie gminy Jasień do 2030 roku, wspierających proces lokalnego rozwoju. Poniższa tabela przedstawia stan złożonych wniosków.

TABELA 1: Zestawienie wniosków przedstawionych przez wybrane instytucje oraz organy administracji publicznej.

Data wniosku	Wnioskodawca	Przedmiot (opis) wniosku
1	2	3
20.05.2021	Nadleśnictwo Krzystkowice ul. Leśna 1 66 – 010 Nowogród Bobrzański	➢ informacja o planowanych działaniach w zakresie zagospodarowania turystycznego obszarów leśnych w rejonie wsi Bieszków, Guzów, Roztoki i Wicina.
24.05.2021	Nadleśnictwo Lipinki ul. Budowlanych 21 68 – 200 Żary	➢ informacja o braku zamierzeń związanych z infrastrukturą turystyczną. ➢ informacja o planowanych działaniach związanych z ochroną przyrody.
26.05.2021	Gmina Żary Aleja Jana Pawła II 6 68 – 200 Żary	➢ informacja o uchwaleniu Strategii Rozwoju Gminy Żary na lata 2021 – 2030; ➢ informacja o braku wspólnych projektów z Gminą Jasień.
28.05.2021	Powiatowy Urząd Pracy ul. Mieszka I 15 68 – 200 Żary	➢ zbiorcze dane o bezrobociu w ostatnich latach na terenie gminy Jasień.
26.05.2021	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie RZGW Wrocław ul. Norwida 34 50 – 950 Wrocław	➢ informacja o obligatoryjnej konieczności ujęcia w Strategii Rozwoju aspektów wynikających wprost z ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne
01.06.2021	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Gorzowie Wielkopolskim ul. Żeglarska 16 66 – 400 Gorzów Wielkopolski	➢ informacja o uwzględnieniu w Strategii Rozwoju możliwości gazyfikacji kolejnych terenów gminy Jasień, przy spełnieniu kryteriów technicznych i ekonomicznych.

1	2	3
07.06.2021	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Zgorzelcu ul. Lubańska 9a 59 – 900 Zgorzelec	➢ informacja o ciekach wodnych (wykaz) będących w kompetencji PGW WP na terenie gminy Jasień.
15.06.2021	Gmina Nowogród Bobrzański ul. Słowackiego 11 66 – 010 Nowogród Bobrzański	➢ budowa transgranicznej ścieżki rowerowej łączącej Zieloną Górę z Forst (gminy: Zielona Góra, Świdnica, Nowogród Bobrzański, Jasień, Lubsko).
17.06.2021	Zarząd Dróg Wojewódzkich Aleja Niepodległości 32 65 – 042 Zielona Góra	➢ informacja o zamierzeniach inwestycyjnych na terenie gminy Jasień w latach 2021 – 2027.
22.06.2021	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej ul. Serbska 58 68 – 200 Żary	➢ informacja o liczbie zdarzeń i akcji gaśniczych w ostatnich latach na terenie gminy Jasień; ➢ informacja o uwzględnieniu rozbudowy sieci hydrantowej i dróg pożarowych zgodnie z obowiązującymi przepisami.
01.07.2021	Posterunek Policji Plac Wolności 1 68 – 320 Jasień	➢ zbiorcze dane o przestępczości i wykroczeniach w ostatnich latach na terenie gminy Jasień.
08.07.2021	Gmina Lipinki Łużyckie ul. Główna 9 68 – 213 Lipinki Łużyckie	➢ propozycja zagospodarowania byłej linii kolejowej nr 282 na cele ścieżki rowerowej; ➢ koordynacja działań odnośnie modernizacji dróg powiatowych nr 1095F i 1118F; ➢ propozycja modernizacji drogi gminnej nr 001905F; ➢ koordynacja działań odnośnie potencjalnego rozwoju farm fotowoltaicznych na terenie obu gmin.
– – –	Starosta Powiatu Żarskiego Starostwo Powiatowe w Żarach Aleja Jana Pawła II 5 68 – 200 Żary	brak odpowiedzi
– – –	Burmistrz Lubska Urząd Miejski w Lubsku ul. Plac Wolności 1 68 – 300 Lubsko	brak odpowiedzi
– – –	Wójt Gminy Tuplice Urząd Gminy Tuplice ul. Mickiewicza 27 68 – 219 Tuplice	brak odpowiedzi
– – –	Nadleśnictwo Lubsko ul. Emilii Plater 15 68 – 300 Lubsko	brak odpowiedzi

1	2	3
– – –	Starostwo Powiatowe Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg Aleja Jana Pawła II 5 68 – 200 Żary	brak odpowiedzi
– – –	PKP Polskie Linie Kolejowe SA Zakład Linii Kolejowych w Zielonej Górze ul. Traugutta 10 65 – 025 Zielona Góra	brak odpowiedzi
– – –	ENEA Operator sp. z o.o. Oddział Dystrybucji Zielona Góra ul. Zacisze 15 65 – 775 Zielona Góra	brak odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

2. 2. Zawiadomienie o przystąpieniu do prac nad Strategią Rozwoju.

Dnia 14 maja 2021 roku w prasie lokalnej i na stronie internetowej Urzędu Miejskiego oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Jasieniu i poszczególnych miejscowości wiejskich ukazały się odpowiednio ogłoszenie i obwieszczenie Burmistrza Jasienia o przystąpieniu do opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Zgodnie z treścią ogłoszenia i obwieszczenia umożliwiono wszystkim zainteresowanym składanie wniosków (w formie papierowej i elektronicznej), dotyczących przedmiotowej *Strategii Rozwoju*. We wskazanym terminie, to jest do dnia 11 czerwca 2021 roku, nie wpłynął żaden wniosek.

2. 3. Warsztaty strategiczne – część 1.

Po przygotowaniu diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, a więc jeszcze przed przygotowaniem projektu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zostały przeprowadzone warsztaty strategiczne, obejmujące cykl spotkań konsultacyjnych dla lokalnej społeczności, w tym dla lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych. Ich celem było z jednej strony przekazanie informacji o aktualnych uwarunkowaniach prawnych związanych z procesem opracowania *Strategii*, a z drugiej strony wspólne określenie strategicznej pozycji Gminy Jasień (i każdej z poszczególnych miejscowości) w aspektach społecznych, gospodarczych i przestrzennych (w tym badanie opinii społecznej i dyskusja o analizie SWOT). Proces ten poprzedzony został szeroko rozpowszechnioną akcją informacyjną odnośnie terminów i lokalizacji poszczególnych warsztatów strategicznych (spotkań konsultacyjnych), wspierających proces budowania założeń *Strategii*. Odbyła się ona z 7 dniowym wyprzedzeniem poprzez ogłoszenia na stronie internetowej Urzędu Miejskiego, na tablicach ogłoszeń Urzędu Miejskiego i poszczególnych miejscowości wiejskich, a także dodatkowo w większych placówkach usługowych (kultura, oświata, handel, usługi, itp.). Zaproszenia dla członków Rady Miejskiej, sołtysów, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych kierowane były listownie (w tym z wykorzystaniem poczty elektronicznej) lub telefonicznie lub ustnie.

Warsztat nr 1 (inauguracyjny, ogólnogminny, otwarty) dla zaproszonych gości oraz zainteresowanych mieszkańców odbył się w Jasieniu w siedzibie Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury dnia 14 lipca 2021 roku o godz. 18.00. Spotkanie zgromadziło 24 osoby.

Warsztat nr 2 (ogólnogminny, zamknięty) dla lokalnych seniorów, czyli społeczności w wieku poprodukcyjnym, odbył się w Jasieniu w siedzibie Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury dnia 15 lipca 2021 roku o godz. 18.00. Spotkanie zgromadziło 17 osób.

Warsztat nr 3 (lokalny, otwarty) dla mieszkańców miejscowości: Jasień, Budziechów, Mirkowice i Świbna, dotyczący dodatkowo problematyki rozwoju tego rejonu gminy, odbył się w Jasieniu w siedzibie Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury dnia 27 lipca 2021 roku o godz. 18.00. Spotkanie zgromadziło 15 osób.

Warsztat nr 4 (lokalny, otwarty) dla mieszkańców miejscowości: Bieszków, Guzów, Roztoki, Wicina i Zabłocie, dotyczący dodatkowo problematyki rozwoju tego rejonu gminy, odbył się w świetlicy wiejskiej w Guzowie dnia 28 lipca 2021 roku o godz. 18.00. Spotkanie zgromadziło 22 osoby.

Warsztat nr 5 (lokalny, otwarty) dla mieszkańców miejscowości: Bronice, Golin, Jasionna, Jabłoniec, Jaryszów, Jurzyn, Lipsk Żarski, Lisia Góra i Zieleniec, dotyczący dodatkowo problematyki rozwoju tego rejonu gminy, odbył się w świetlicy wiejskiej w Lisiej Górze dnia 29 lipca 2021 roku o godz. 18.00. Spotkanie zgromadziło 11 osób.

2. 4. Badanie opinii społecznej.

Wybór metody partycypacyjnej w procesie tworzenia *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* upoważniał do zabrania głosu szerokie spektrum mieszkańców gminy. Równolegle do procesu wsparcia budowy założeń *Strategii* (spotkania konsultacyjne) przeprowadzone zostało badanie opinii społecznej odnośnie problematyki rozwoju Gminy. Celem badania było uzyskanie odpowiedzi w obszarach tematycznych dotyczących:

- poziomu zadowolenia z faktu zamieszkania w gminie;
- oceny funkcjonowania podstawowych elementów infrastruktury społecznej;
- oceny funkcjonowania podstawowych elementów infrastruktury technicznej;
- postulowanych zamierzeń inwestycyjnych;
- oceny funkcjonowania administracji samorządowej;
- oczekiwanych kierunków rozwoju gminy.

2.4.1. Ankieta.

Narzędziem badawczym były ogólnodostępne ankiety PAPI. Ankietę można było wypełniać w okresie od 1 do 30 lipca 2021 roku. Ankieta składała się z 8 pytań oraz metryki. Większość pytań (6) miało charakter zamknięty. Poniżej przedstawiony jest oryginalny wzór ankiety.

Szanowni Państwo!

Rada Miejska w Jasieniu, na wniosek Burmistrza Jasienia, podjęła uchwałę o przystąpieniu do opracowania ***Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku***. Będzie to kolejny tego typu przekrojowy dokument o charakterze planowania strategicznego, od czasu *Strategii Gminy na lata 2014 – 2020*. Jednym z pierwszych kroków, służących docelowemu opracowaniu nowej ***Strategii***, jest niniejsza ankieta, która będzie pomocna w naszych dalszych pracach nad tym dokumentem. Tym samym zwracamy się do Państwa z serdeczną prośbą o wypełnienie niniejszej ankiety oraz złożenie jej w specjalnie do tego przygotowanej urnie w budynku Urzędu Miejskiego w Jasieniu **do dnia 30 lipca 2021 roku**. Ankietę, która dostępna jest również na stronie internetowej www.jasien.com.pl przesyłać można w tym terminie także w formie skanu na adres mailowy strategia@jasien.pl Pragniemy nadmienić, że ankieta jest anonimowa. O dalszym postępach prac nad nową ***Strategią*** będziemy informować Państwa za pośrednictwem tablic ogłoszeniowych oraz strony internetowej Naszej Gminy. Prosimy o dokładne zapoznanie się z zasadami wypełniania ankiety, zawartymi w treści pytań i nawiasach pod nimi.

P1. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z faktu, że mieszka na terenie Gminy Jasień ?
(prosimy zaznaczyć tylko jedną odpowiedź).

1. TAK
2. NIE

P2. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z jakości funkcjonowania oraz dostępności do następujących elementów infrastruktury społecznej i technicznej na terenie Gminy Jasień, niezależnie od odpłatności ? Proszę to ocenić w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 10 najwyższą.
(prosimy o ocenę każdego elementu).

1. SŁUŻBA ZDROWIA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2. SZKOLNICTWO	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3. KULTURA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4. SPORT I REKREACJA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5. HANDEL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6. GASTRONOMIA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7. KOMUNIKACJA PUBLICZNA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8. UKŁAD KOMUNIKACYJNY (SIEĆ I JAKOŚĆ DRÓG)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
9. ZIELEŃ PUBLICZNA (OGÓLNODOSTĘPNA, BEZ LASÓW)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10. SIEĆ WODOCIĄGOWA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11. SIEĆ KANALIZACYJNA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
12. ENERGETYKA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
13. GOSPODARKA ODPADAMI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
14. TELEKOMUNIKACJA I ŁĄCZNOŚĆ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
15. ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA (URZĄD MIEJSKI)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
16. CZYSTOŚĆ I ESTETYKA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
17. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
18. OŚWIETLENIE ULICZNE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

P3. W jakie dodatkowe elementy infrastruktury technicznej i społecznej powinna w pierwszej kolejności zainwestować (zbudować, rozbudować, zmodernizować, dofinansować) Gmina Jasień ?
(prosimy uszeregować odpowiedzi od 1 do 10, gdzie 1 oznacza inwestycje najmniej pilną, a 10 najpilniejszą. Uwaga! – każda cyfra może wystąpić tylko jeden raz).

1	SZKOLNICTWO	
2	KULTURA	
3	SPORT I REKREACJA (w tym także place zabaw)	
4	SIEĆ DRÓG (zależnych od gminy, tzn. drogi gminne publiczne)	
5	CZYSTOŚĆ i ESTETYKA (w tym zieleń urządzona, miejsca spotkań, itp.)	
6	SIEĆ WODOCIĄGOWA	
7	SIEĆ KANALIZACYJNA (w tym przydomowe oczyszczalnie ścieków)	
8	GOSPODARKA ODPADAMI	
9	CIEPŁOWNICTWO (np.: wymiana pieców, itp.)	
10	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE (w tym oświetlenie uliczne, itp.)	

P4. Czy uważa Pan(i) za potrzebne, aby na terenie Gminy Jasień powstał żłobek lub klub dziecięcy ?
(prosimy zaznaczyć tylko jedną odpowiedź).

1. TAK
2. NIE
3. NIE WIEM

P5. Uwaga! Pytanie TYLKO dla osób w wieku produkcyjnym (Kobiety 18 – 59 lat ; Mężczyźni 18 – 64 lata). Gdyby otrzymał(a) Pan(i) ofertę pracy poza Gminą Jasień, o podobnych warunkach finansowych co obecnie na miejscu, która wiązałaby się z koniecznością opuszczenia na stałe Gminy, to czy skorzystał(a)by Pan(i) z tej propozycji ?
(prosimy zaznaczyć tylko jedną odpowiedź).

1. TAK
2. NIE
3. NIE WIEM

P6. Co uważa Pan(i) za najpilniejsze inwestycje na terenie Pana(i) miejscowości (miasta lub sołectwa) ?
(prosimy wymienić spontanicznie maksymalnie do 5 inwestycji dotyczących tylko Pana(i) miejscowości).

1……...
2……...
3……...
4……...
5……...

P7. W jakim kierunku według Pana/i powinna rozwijać się Gmina Jasień? Mając na uwadze obecne realia gospodarcze i społeczne, lokalne uwarunkowania oraz doświadczenia sąsiednich gmin w powiecie i województwie, proszę zastanowić się nad wizją gminy i sformułować ją w kilku zdaniach.
(prosimy zapisać spontaniczne przemyślenia).

……
……
……
……

P8. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z jakości obsługi w Urzędzie Gminy ? Mamy na myśli zarówno czas oczekiwania na załatwienie powierzonych urzędnikom spraw, obsługę petentów, kompetencje urzędników, itp. ? Proszę to ocenić w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą. *(prosimy zaznaczyć tylko jedną ocenę).*

1 2 3 4 5

METRYKA
(prosimy o wypełnienie metryki, ankieta z brakiem tych odpowiedzi NIE będzie brana pod uwagę).

M1. Płeć.

1. KOBIETA
2. 2. MĘŻCZYZNA

M2. Wiek.

1. 18 – 24
2. 25 – 29
3. 30 – 39
4. 40 – 49
5. 50 – 64
6. 65 i więcej

M3. Miejscowość (sołectwo).
(prosimy wpisać nazwę miejscowości / sołectwa)

……

2.4.2. Respondenci.

Udział mieszkańców w badaniu był dobrowolny i anonimowy. Nie założono określonej z góry reprezentatywnej próby ze względu na fakt, że ankietę wypełniać miał sam respondent i mógł to zrobić każdy dorosły mieszkaniec gminy. Ankietę dystrybuowano w następujących formach:

- ankieta w wersji papierowej dostępna w Urzędzie Miejskim;
- ankieta w wersji papierowej dostępna na spotkaniach konsultacyjnych (warsztatach strategicznych);
- ankieta w wersji papierowej kolportowana przez sołtysów poszczególnych miejscowości oraz przez gminne jednostki organizacyjne;
- ankieta w wersji elektronicznej dostępna na stronie internetowej Gminy (do własnego wydruku).

Wypełnioną ankietę można było składać w specjalnie przygotowanej do tego urnie zlokalizowanej w budynku Urzędu Miejskiego w Jasieniu lub w formie elektronicznej na podany adres mailowy lub wypełnić i zostawić bezpośrednio na spotkaniu konsultacyjnym.

Łącznie poprawnie wypełnioną ankietę złożyło 121 mieszkańców. Oznacza to, że udział w badaniu wzięło 2,08 % z ogółu dorosłych mieszkańców gminy. Jak na badanie społeczne była to dość wysoka frekwencja. Rozkład respondentów według płci, wieku i miejsca zamieszkania, a także względem reprezentatywności, przedstawiają poniższe tabele.

TABELA 2: Charakterystyka respondentów uczestniczących w badaniu społecznym według wieku i płci.

Wiek w latach	Liczba respondentów ogółem i według płci		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
18 – 24	**5**	2	3
25 – 29	**8**	2	6
30 – 39	**23**	16	7
40 – 49	**23**	12	11
50 – 64	**34**	15	19
65 i więcej	**28**	19	9
suma	**121**	**66**	**55**

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

TABELA 3: Struktura respondentów uczestniczących w badaniu społecznym oraz teoretycznej próby reprezentatywnej według wieku i płci.

Wiek w latach	Liczba respondentów ogółem i według płci		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
18 – 24	**5**	2	3
25 – 29	**8**	2	6
30 – 39	**23**	16	7
40 – 49	**23**	12	11
50 – 64	**34**	15	19
65 i więcej	**28**	19	9
suma	**121**	**66**	**55**

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

TABELA 4: Rozkład respondentów uczestniczących w badaniu społecznym według miejscowości.

Miejscowość	Liczba respondentów
1	**2**
Jasień	45
Bieszków	6
Bronice	2
Budziechów	4
Golin	4
Guzów	2
Jabłoniec	7
Jaryszów	7
Jasionna	2
Jurzyn	2
Lipsk Żarski	2
Lisia Góra	4
Mirkowice	1
Roztoki	8

1	2
Świbna	9
Wicina	4
Zabłocie	11
Zieleniec	1
suma	**121**

Źródło: Obliczenia własne, 2021

TABELA 5: Struktura respondentów uczestniczących w badaniu społecznym oraz teoretycznej próby reprezentatywnej według miejscowości

Miejscowość	Respondenci biorący udział w badaniu (%)	Próba reprezentatywna (%)
Jasień	37,19	60,18
Bieszków	4,96	1,83
Bronice	1,65	1,83
Budziechów	3,31	5,89
Golin	3,31	1,77
Guzów	1,65	3,30
Jabłoniec	5,79	3,96
Jaryszów	5,79	2,58
Jasionna	1,65	0,82
Jurzyn	1,65	1,06
Lipsk Żarski	1,65	0,76
Lisia Góra	3,31	2,16
Mirkowice	0,83	2,58
Roztoki	6,61	0,94
Świbna	7,44	2,02
Wicina	3,31	2,62
Zabłocie	9,09	4,85
Zieleniec	0,83	0,85
Suma	**100 %**	**100 %**

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

Z powyższych tabel wynika, że badanie społeczne generalnie było dość blisko uzyskania reprezentatywności pod względem podziału na wiek i płeć. Zasadnicze różnice pod względem wieku dotyczyły niedoszacowania ankiet od osób w przedziałach 18 – 24 lata i 25 – 29 lat oraz nadreprezentatywności ankiet od osób w przedziałach 50 – 64 lat i 65 lat i więcej. Pod względem płci nieco niedoszacowani byli mężczyźni względem kobiet. W przypadku podziału na miejscowości dość wyraźnie niedoszacowany był przede wszystkim Jasień, a także Budziechów, Guzów i Mirkowice, zaś nadreprezentatywne były zwłaszcza Bieszków, Golin, Jaryszów, Jasionna, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna i Zabłocie.

2.4.3. Wyniki badania opinii społecznej.

TABELA 6: Odpowiedź na pytanie nr 1: *Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z faktu, że mieszka na terenie Gminy Jasień ?*

Wyszczególnienie	TAK (%)	NIE (%)
Ogółem	90,1	9,9
Kobiety	89,4	10,6
Mężczyźni	90,9	9,1
18 – 29 lat	92,3	7,7
30 – 49 lat	87,0	13,0
50 i więcej lat	91,9	8,1
Jasień	82,2	17,8
Bieszków	83,3	16,7
Bronice	100	0
Budziechów	100	0
Golin	100	0
Guzów	100	0
Jabłoniec	100	0
Jaryszów	85,7	14,3
Jasionna	100	0
Jurzyn	100	0
Lipsk Żarski	0	100
Lisia Góra	100	0
Mirkowice	100	0
Roztoki	100	0
Świbna	100	0
Wicina	100	0
Zabłocie	100	0
Zieleniec	100	0

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

RYCINA 1: Odpowiedź na pytanie nr 1: *Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z faktu, że mieszka na terenie Gminy Jasień ?*

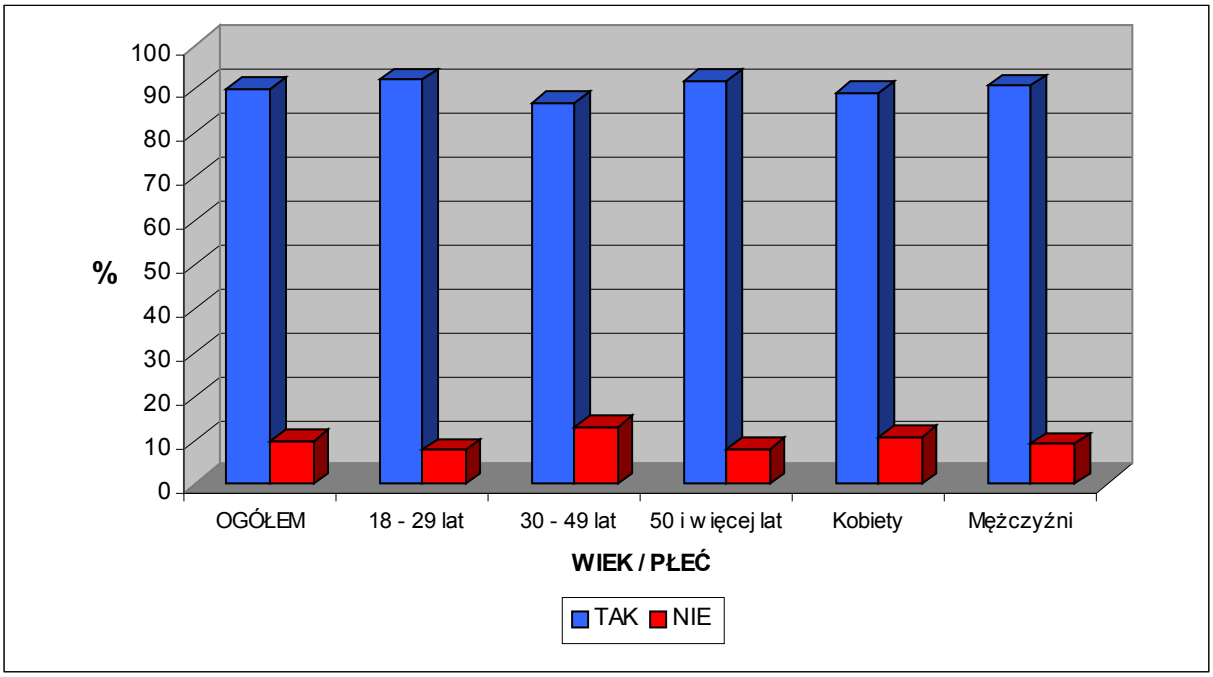

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

TABELA 7: Odpowiedź na pytanie nr 2: *Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z jakości funkcjonowania oraz dostępności do następujących elementów infrastruktury społecznej i technicznej na terenie Gminy Jasień, niezależnie od odpłatności ? Proszę to ocenić w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 10 najwyższą.* Ocena ogółem, według płci i według wieku.

Element infrastruktury	Ogółem	Według płci		Według wieku		
		K	M	18 – 29	30 – 49	50 +
SŁUŻBA ZDROWIA	4,9	4,6	5,2	3,3	4,2	5,7
SZKOLNICTWO	5,9	6,3	5,5	5,6	5,7	6,1
KULTURA	4,6	4,8	4,4	5,2	4,6	4,5
SPORT I REKREACJA	4,9	5,0	4,8	5,7	4,7	4,9
HANDEL	5,3	5,2	5,4	4,3	5,2	5,6
GASTRONOMIA	4,6	4,7	4,5	4,4	4,8	4,5
KOMUNIKACJA PUBLICZNA	3,3	3,3	3,3	3,3	3,2	3,4
UKŁAD KOMUNIKACYJNY (sieć i jakość dróg)	**2,9**	**3,0**	**2,8**	**2,9**	**2,9**	**2,9**
ZIELEŃ PUBLICZNA (ogólnodostępna, bez lasów)	4,9	4,8	4,9	5,0	4,9	4,8
SIEĆ WODOCIĄGOWA	**6,6**	6,4	**6,8**	6,2	6,2	**6,9**
SIEĆ KANALIZACYJNA	5,1	5,1	5,0	4,9	4,7	5,4
ENERGETYKA	6,4	6,4	6,5	**6,8**	6,0	6,7
GOSPODARKA ODPADAMI	6,4	6,1	6,6	5,2	**6,5**	6,5
TELEKOMUNIKACJA I ŁĄCZNOŚĆ	5,8	5,7	5,9	5,3	5,2	6,3
ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA	6,3	**6,5**	6,1	5,7	6,4	6,3
CZYSTOŚĆ I ESTETYKA	4,7	4,7	4,7	4,8	5,2	4,3
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	5,1	4,8	5,3	5,2	4,6	5,4
OŚWIETLENIE ULICZNE	5,7	5,9	5,4	4,5	5,2	6,2

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

RYCINA 2: Odpowiedź na pytanie nr 2: *Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z jakości funkcjonowania oraz dostępności do następujących elementów infrastruktury społecznej i technicznej na terenie Gminy Jasień, niezależnie od odpłatności ? Proszę to ocenić w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 10 najwyższą.* Ocena ogółem.

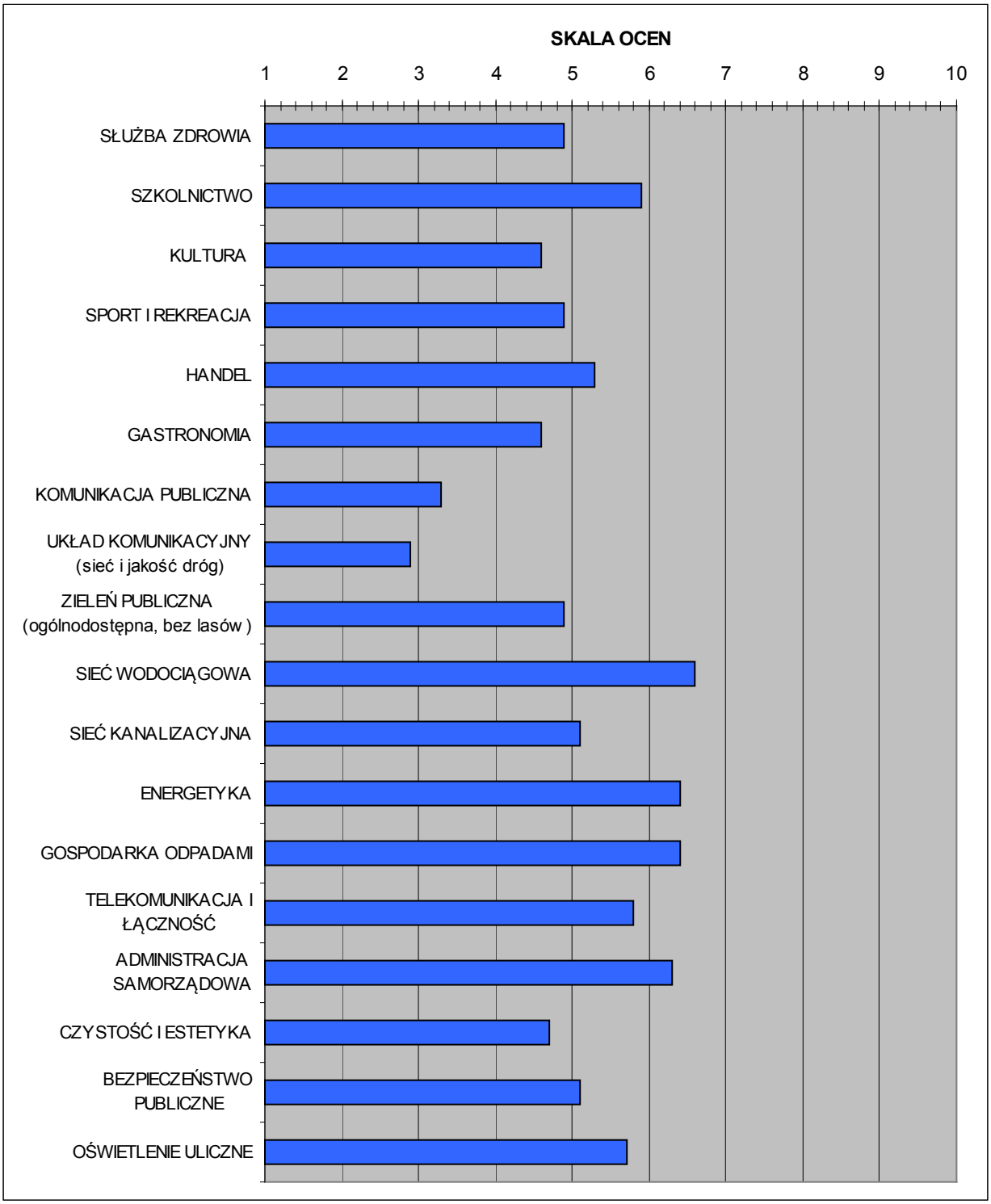

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

RYCINA 3: Odpowiedź na pytanie nr 2: *Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z jakości funkcjonowania oraz dostępności do następujących elementów infrastruktury społecznej i technicznej na terenie Gminy Jasień, niezależnie od odpłatności ? Proszę to ocenić w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 10 najwyższą.* Ocena według płci.

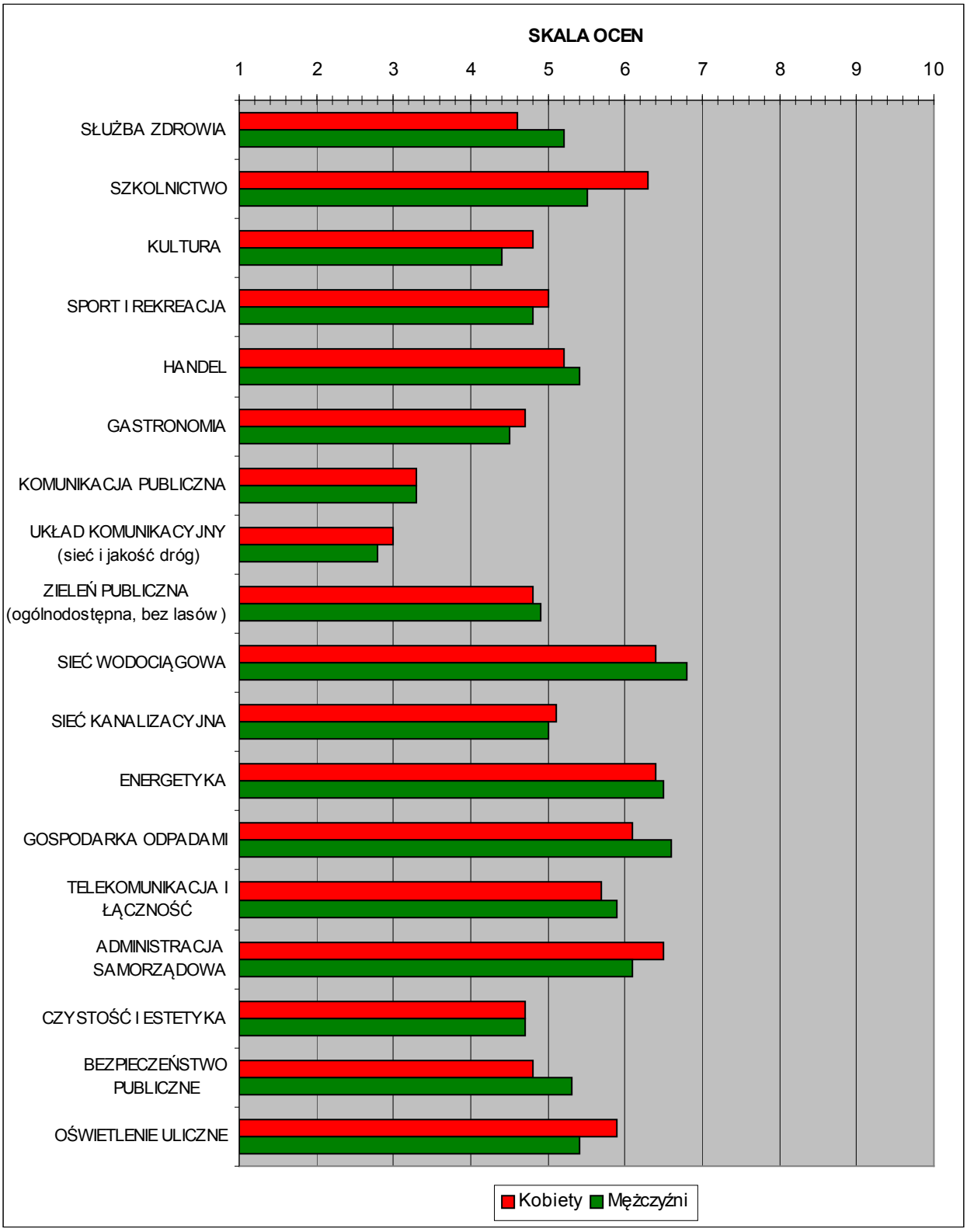

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

RYCINA 4: Odpowiedź na pytanie nr 2: *Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z jakości funkcjonowania oraz dostępności do następujących elementów infrastruktury społecznej i technicznej na terenie Gminy Jasień, niezależnie od odpłatności ? Proszę to ocenić w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 10 najwyższą.* Ocena według wieku.

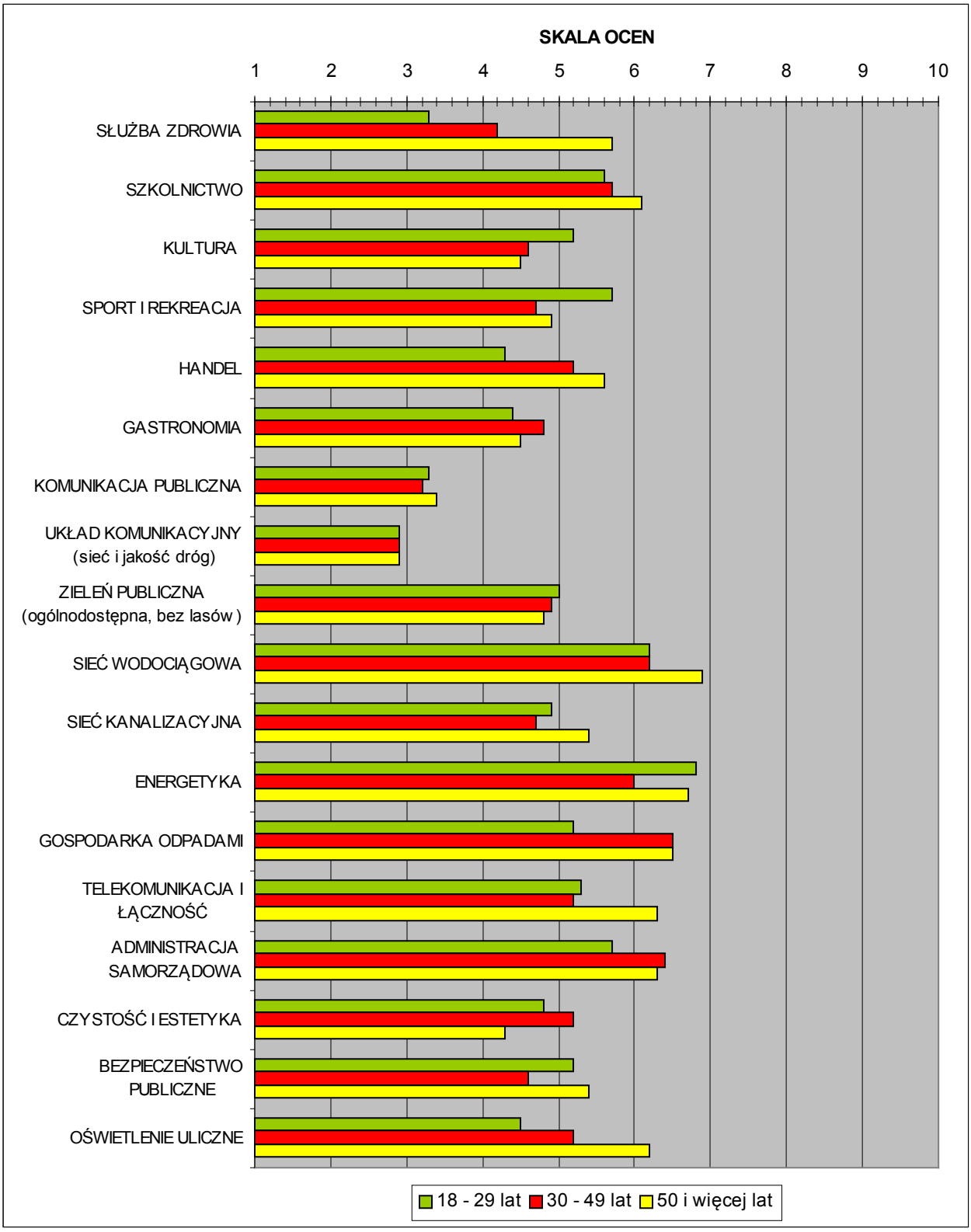

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

TABELA 8: Odpowiedź na pytanie nr 2: *Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z jakości funkcjonowania oraz dostępności do następujących elementów infrastruktury społecznej i technicznej na terenie Gminy Jasień, niezależnie od odpłatności ? Proszę to ocenić w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 10 najwyższą.* Ocena według miejscowości.

Element infrastruktury	Jasień	Bieszków	Bronice	Budziechów	Golin	Guzów	Jabłoniec	Jaryszów	Jasionna
SŁUŻBA ZDROWIA	4,8	4,8	5,5	5,3	5,5	5,0	7,3	1,7	4,5
SZKOLNICTWO	6,4	4,7	5,0	5,3	4,5	6,0	5,4	2,9	5,5
KULTURA	4,4	4,8	6,5	5,0	4,0	5,0	4,7	3,9	4,0
SPORT I REKREACJA	4,6	5,0	6,5	4,7	3,5	5,5	5,4	4,7	5,5
HANDEL	5,0	5,5	6,5	5,3	4,8	6,5	6,1	4,4	5,0
GASTRONOMIA	4,1	6,0	6,5	6,0	4,8	5,0	5,4	4,0	3,5
KOMUNIKACJA PUBLICZNA	**3,2**	**3,0**	5,5	6,0	**1,3**	4,5	4,1	1,4	2,0
UKŁAD KOMUNIKACYJNY (sieć i jakość dróg)	3,2	4,5	**2,0**	4,3	2,8	**3,0**	**3,9**	**1,0**	2,0
ZIELEŃ PUBLICZNA (ogólnodostępna, bez lasów)	4,7	6,2	5,0	**3,7**	5,8	5,0	5,3	4,7	5,5
SIEĆ WODOCIĄGOWA	6,2	6,0	**8,5**	6,7	8,0	**7,5**	6,9	4,7	**7,0**
SIEĆ KANALIZACYJNA	6,1	4,0	4,5	7,7	1,8	6,0	5,4	3,0	**1,5**
ENERGETYKA	**6,9**	6,5	7,5	4,7	7,0	**7,5**	5,6	5,7	5,5
GOSPODARKA ODPADAMI	6,0	6,5	6,5	**8,0**	6,8	7,0	5,3	**6,3**	6,5
TELEKOMUNIKACJA I ŁĄCZNOŚĆ	6,4	5,8	**2,0**	6,7	7,5	**7,5**	6,0	3,9	4,5
ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA (Urząd Gminy)	6,7	**6,8**	8,0	7,7	5,0	6,5	5,1	3,0	**7,0**
CZYSTOŚĆ I ESTETYKA	4,8	5,0	7,5	5,0	4,8	4,5	4,4	3,6	6,0
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	4,4	5,2	7,5	6,0	6,0	5,0	**7,7**	3,4	3,0
OŚWIETLENIE ULICZNE	6,2	5,3	7,5	4,7	**9,0**	**7,5**	4,0	1,3	6,5

Element infrastruktury	Jurzyn	Lipsk Żarski	Lisia Góra	Mirkowice	Roztoki	Świbna	Wicina	Zabłocie	Zieleniec
SŁUŻBA ZDROWIA	4,5	3,0	4,3	8,0	6,8	6,2	4,3	3,4	4,0
SZKOLNICTWO	7,5	5,0	6,5	**9,0**	6,3	6,6	6,0	**6,5**	4,0
KULTURA	4,5	2,5	4,8	5,0	4,8	5,6	4,5	5,2	4,0
SPORT I REKREACJA	7,5	3,5	5,3	6,0	4,4	5,9	4,8	5,3	**5,0**
HANDEL	5,5	3,5	6,8	7,0	4,4	8,7	4,3	4,0	**5,0**
GASTRONOMIA	4,5	3,5	4,3	3,0	4,6	8,3	2,0	3,5	4,0
KOMUNIKACJA PUBLICZNA	**2,5**	**1,0**	3,3	4,0	2,9	7,0	**1,8**	2,6	3,0
UKŁAD KOMUNIKACYJNY (sieć i jakość dróg)	4,0	**1,0**	**2,5**	4,0	**1,3**	**3,9**	2,5	**2,2**	**2,0**
ZIELEŃ PUBLICZNA (ogólnodostępna, bez lasów)	6,0	5,5	7,3	6,0	5,1	5,4	3,3	3,3	4,0
SIEĆ WODOCIĄGOWA	6,5	**9,0**	7,0	5,0	7,9	8,0	**8,0**	5,1	**5,0**
SIEĆ KANALIZACYJNA	4,5	2,0	6,5	4,0	4,3	7,2	5,3	2,8	**2,0**
ENERGETYKA	3,0	4,0	8,0	6,0	7,1	7,1	6,3	5,5	**5,0**
GOSPODARKA ODPADAMI	7,0	4,0	6,8	8,0	**8,0**	**9,0**	7,8	4,3	4,0
TELEKOMUNIKACJA I ŁĄCZNOŚĆ	5,0	2,5	8,0	**9,0**	3,9	7,1	4,0	5,3	4,0
ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA (Urząd Gminy)	**8,5**	4,5	6,8	**9,0**	6,6	8,1	6,0	4,6	**5,0**
CZYSTOŚĆ I ESTETYKA	6,5	4,0	5,3	5,0	4,6	5,2	4,5	4,0	4,0
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	4,0	2,0	7,0	3,0	7,0	6,4	5,5	4,1	3,0
OŚWIETLENIE ULICZNE	6,0	3,0	**8,3**	**2,0**	7,5	5,6	5,5	4,7	3,0

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

TABELA 9: Odpowiedź na pytanie nr 3: *W jakie dodatkowe elementy infrastruktury technicznej i społecznej powinna w pierwszej kolejności zainwestować (zbudować, rozbudować, zmodernizować, dofinansować) Gmina Jasień ? Prosimy uszeregować odpowiedzi od 1 do 10, gdzie 1 oznacza inwestycje najmniej pilną, a 10 najpilniejszą.*

Wyszczególnienie	**Szkolnictwo**	**Kultura**	**Sport i rekreacja**	**Sieć dróg gminnych**	**Czystość i estetyka**	**Sieć wodociągowa**	**Sieć kanalizacyjna**	**Gospodarka odpadami**	**Ciepłownictwo**	**Bezpieczeństwo publiczne**
Ogółem	4,9	5,2	5,2	**8,2**	5,7	**4,5**	5,5	4,9	5,3	5,6
Kobiety	5,4	5,8	5,1	**8,0**	5,6	**4,4**	5,5	4,6	5,3	5,3
Mężczyźni	**4,2**	4,4	5,4	**8,4**	5,9	4,6	5,5	5,3	5,3	6,0
18 – 29 lat	**3,6**	3,5	5,3	**9,8**	5,3	5,9	4,9	5,3	4,8	6,5
30 – 49 lat	5,1	5,7	5,8	**8,1**	5,2	4,3	5,8	**4,3**	5,1	5,7
50 i więcej lat	5,0	5,1	4,9	**7,9**	6,2	**4,4**	5,3	5,3	5,6	5,4
Jasień	4,8	5,3	5,0	**7,2**	5,7	**4,6**	5,9	5,5	5,5	5,6
Bieszków	**3,0**	5,0	4,2	**8,3**	5,8	5,8	7,8	4,5	5,7	4,8
Bronice	3,5	**1,0**	3,0	**10,0**	3,5	8,0	6,5	7,0	6,0	6,5
Budziechów	**3,0**	4,0	4,5	**8,0**	6,3	7,0	6,3	**3,0**	6,8	6,3
Golin	5,8	5,5	6,0	**8,8**	5,8	**3,8**	4,3	5,5	4,0	5,8
Guzów	3,0	**2,5**	4,0	6,0	**8,0**	7,5	4,5	6,5	5,5	7,5
Jabłoniec	3,7	**2,7**	**7,7**	7,3	6,1	5,9	5,3	6,4	4,7	5,1
Jaryszów	5,7	4,4	4,9	**9,4**	4,3	4,6	5,9	**3,3**	5,0	7,6
Jasionna	5,5	6,0	7,5	**10,0**	3,0	**1,5**	6,0	5,0	4,5	6,0
Jurzyn	7,5	7,0	5,0	**10,0**	**2,5**	4,5	**2,5**	3,5	4,0	8,5
Lipsk Żarski	4,0	6,0	7,0	**9,0**	9,0	**1,0**	2,5	7,5	3,5	5,5
Lisia Góra	5,8	5,5	5,0	**8,8**	7,3	5,3	4,5	5,5	5,0	**2,5**
Mirkowice	8,0	7,0	2,0	**10,0**	6,0	4,0	5,0	3,0	**1,0**	9,0
Roztoki	4,8	5,5	5,3	**8,9**	4,4	**3,6**	5,4	5,3	7,4	4,6
Świbna	4,9	4,9	4,6	**8,8**	7,2	3,8	5,0	**3,7**	5,6	6,7
Wicina	5,5	7,8	4,3	**8,5**	8,3	**2,8**	4,0	4,5	4,8	4,8
Zabłocie	6,1	6,6	7,0	**8,9**	5,4	3,6	4,5	**3,5**	4,5	4,9
Zieleniec	2,0	**1,0**	3,0	**10,0**	4,0	5,0	9,0	6,0	8,0	7,0

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

RYCINA 5: Odpowiedź na pytanie nr 3: *W jakie dodatkowe elementy infrastruktury technicznej i społecznej powinna w pierwszej kolejności zainwestować (zbudować, rozbudować, zmodernizować, dofinansować) Gmina Jasień ? Prosimy uszeregować odpowiedzi od 1 do 10, gdzie 1 oznacza inwestycje najmniej pilną, a 10 najpilniejszą.* Wyniki ogółem.

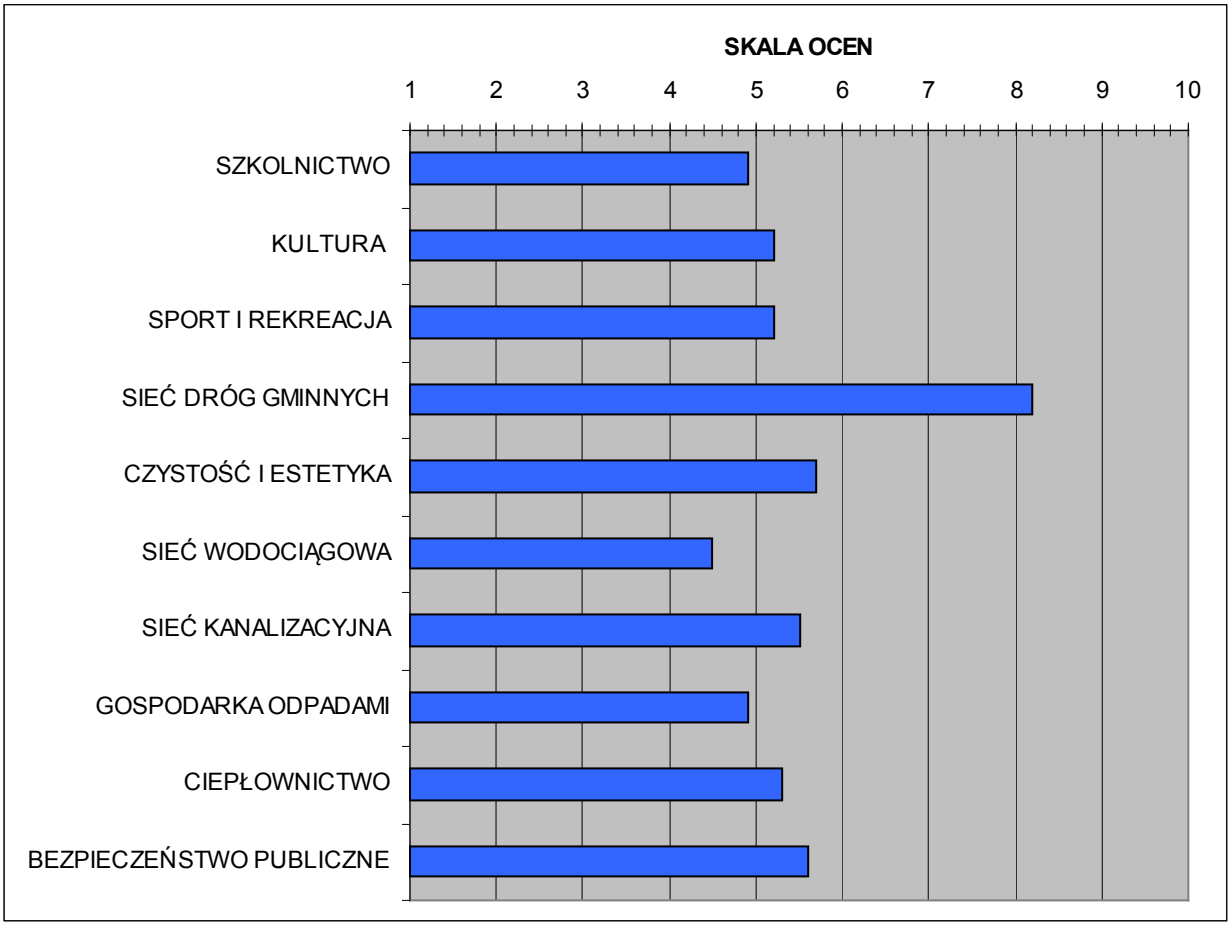

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

RYCINA 6: Odpowiedź na pytanie nr 3: *W jakie dodatkowe elementy infrastruktury technicznej i społecznej powinna w pierwszej kolejności zainwestować (zbudować, rozbudować, zmodernizować, dofinansować) Gmina Jasień ? Prosimy uszeregować odpowiedzi od 1 do 10, gdzie 1 oznacza inwestycje najmniej pilną, a 10 najpilniejszą.* Wyniki według płci.

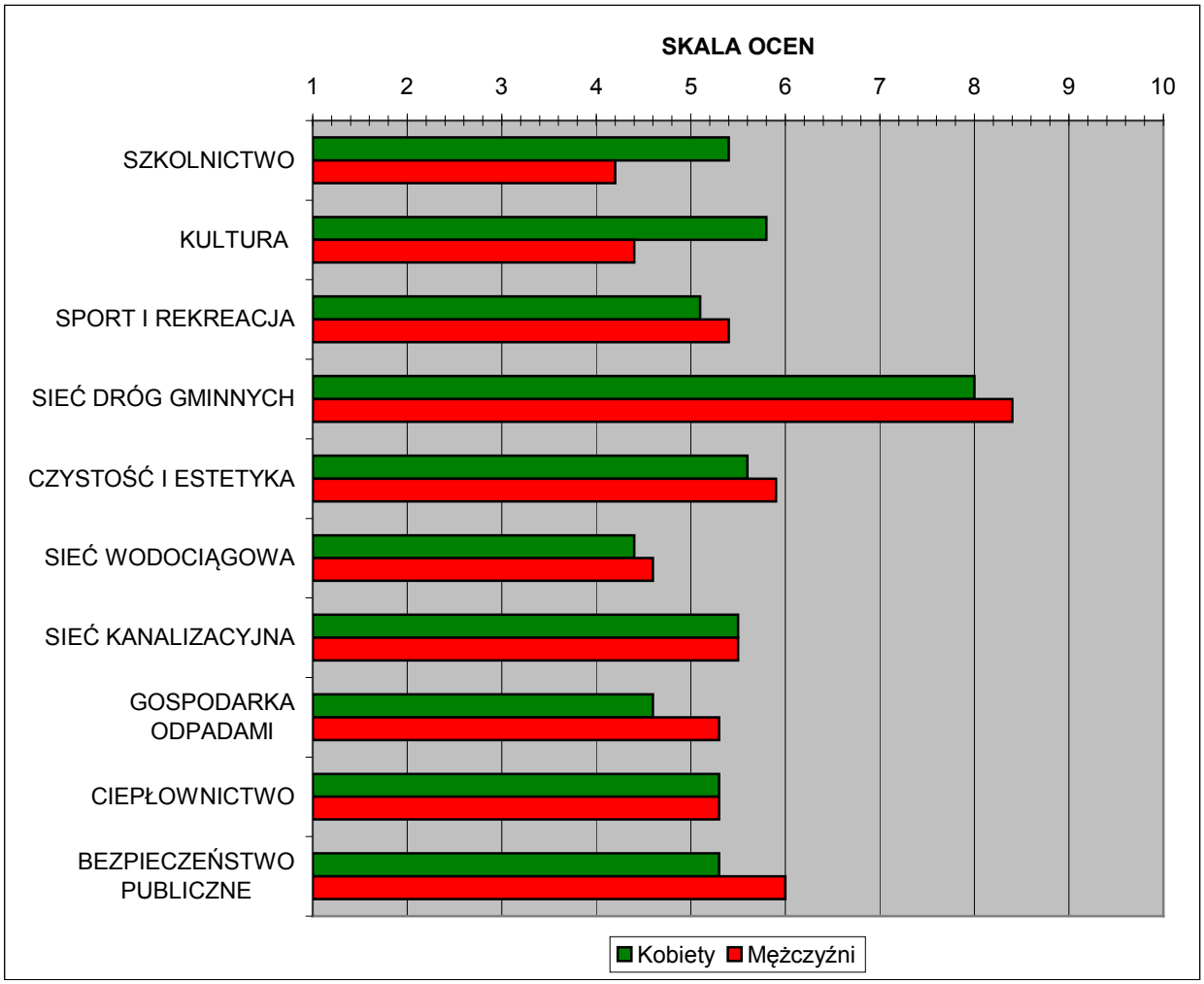

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

RYCINA 7: Odpowiedź na pytanie nr 3: *W jakie dodatkowe elementy infrastruktury technicznej i społecznej powinna w pierwszej kolejności zainwestować (zbudować, rozbudować, zmodernizować, dofinansować) Gmina Jasień ? Prosimy uszeregować odpowiedzi od 1 do 10, gdzie 1 oznacza inwestycje najmniej pilną, a 10 najpilniejszą.* Wyniki według wieku.

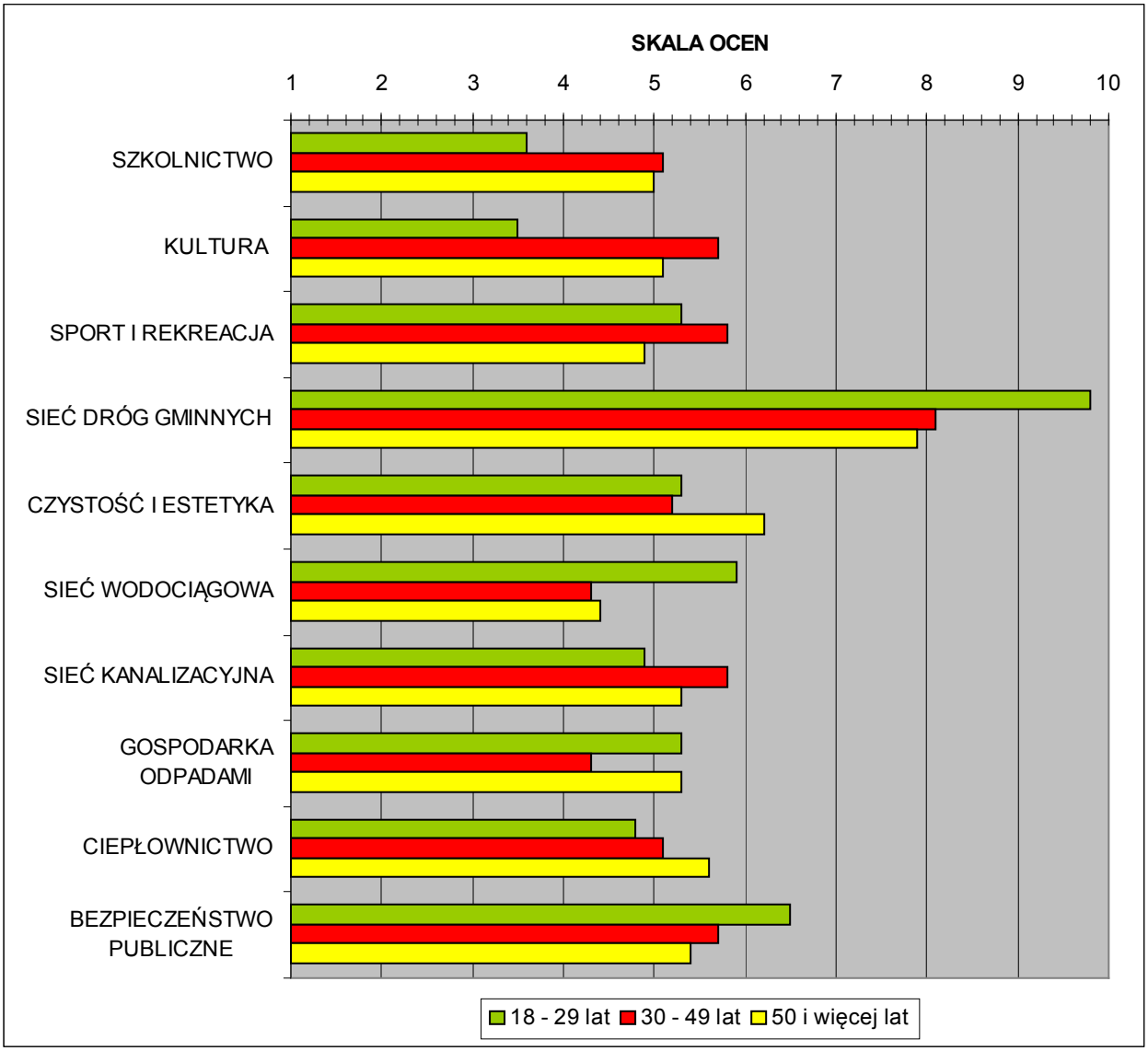

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

TABELA 10: Odpowiedź na pytanie nr 4: *Czy uważa Pan(i) za potrzebne, aby na terenie Gminy Jasień powstał żłobek lub klub dziecięcy ?*

Wyszczególnienie	TAK (%)	NIE (%)	NIE WIEM (%)
Ogółem	71,9	6,6	21,5
Kobiety	74,2	0	25,8
Mężczyźni	69,1	14,5	16,4
18 – 29 lat	69,2	15,4	15,4
30 – 49 lat	71,7	6,6	21,7
50 i więcej lat	72,6	4,8	22,6
Jasień	82,3	4,4	13,3
Bieszków	83,3	16,7	0
Bronice	100	0	0
Budziechów	75,0	0	25,0
Golin	25,0	0	75,0
Guzów	100	0	0
Jabłoniec	71,4	14,3	14,3
Jaryszów	57,1	28,6	14,3
Jasionna	100	0	0
Jurzyn	100	0	0
Lipsk Żarski	100	0	0
Lisia Góra	75,0	0	25,0
Mirkowice	100	0	0
Roztoki	37,5	0	62,5
Świbna	11,1	22,2	66,7
Wicina	75,0	0	25,0
Zabłocie	90,9	0	9,1
Zieleniec	100	0	0

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

RYCINA 8: Odpowiedź na pytanie nr 4: *Czy uważa Pan(i) za potrzebne, aby na terenie Gminy Jasień powstał żłobek lub klub dziecięcy ?*

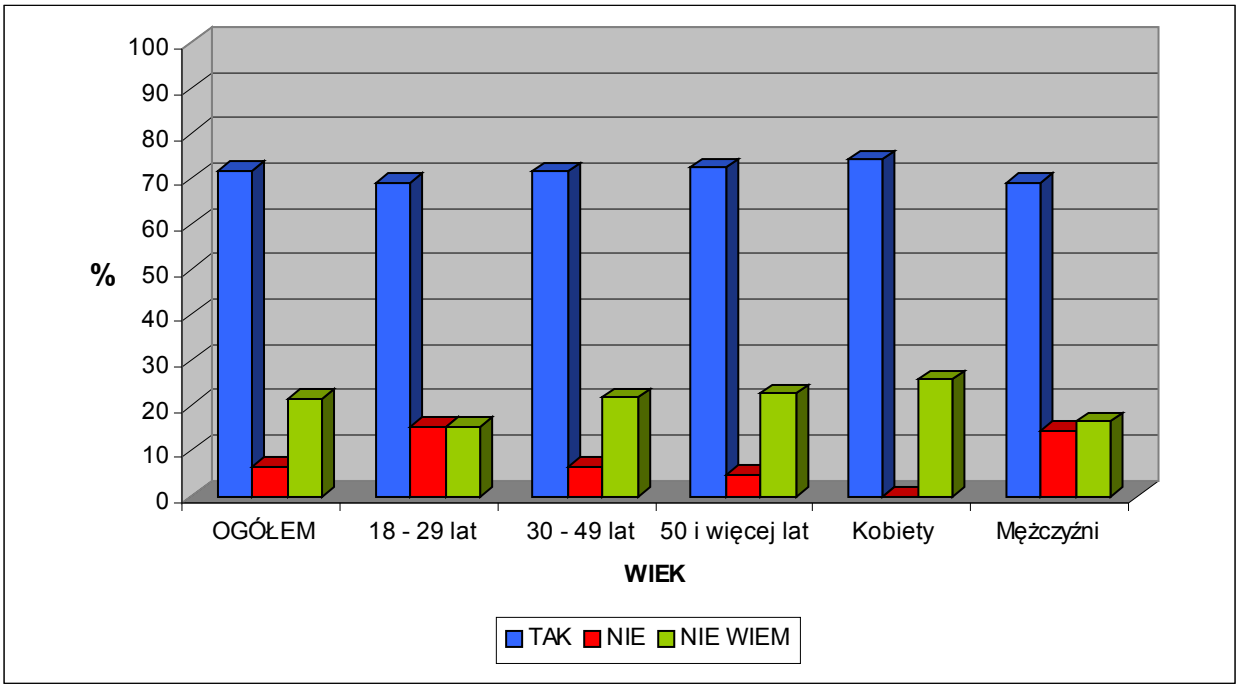

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

TABELA 11: Odpowiedź na pytanie nr 5: *Gdyby otrzymał(a) Pan(i) ofertę pracy poza Gminą Jasień, o podobnych warunkach finansowych co obecnie na miejscu, która wiązałaby się z koniecznością opuszczenia na stałe Gminy, to czy skorzystał(a)by Pan(i) z tej propozycji ?*

Wyszczególnienie	TAK (%)	NIE (%)	NIE WIEM (%)
Ogółem	35,5	40,8	23,7
Kobiety	36,2	40,4	23,4
Mężczyźni	34,8	41,3	23,9
18 – 29 lat	46,1	30,8	23,1
30 – 49 lat	30,4	50,0	19,6
50 i więcej lat[1]	38,2	32,4	29,4
Jasień	48,1	29,6	22,2
Bieszków	20,0	20,0	60,0
Bronice	100	0	0
Budziechów	0	66,7	33,3
Golin	0	50,0	50,0
Guzów	0	100	0
Jabłoniec	0	100	0
Jaryszów	57,1	28,6	14,3
Jasionna	0	100	0
Jurzyn	0	10	0
Lipsk Żarski	100	0	0
Lisia Góra	100	0	0
Mirkowice[2]	n.d.	n.d.	n.d.
Roztoki	12,5	0	77,5
Świbna	14,3	57,1	28,6
Wicina	50,0	50,0	0
Zabłocie	45,5	54,5	0
Zieleniec[3]	n.d.	n.d.	n.d.

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

[1] Za wyjątkiem osób w wieku poprodukcyjnym.
[2] Nie dotyczy – respondent w wieku poprodukcyjnym.
[3] Nie dotyczy – respondent w wieku poprodukcyjnym.

RYCINA 9: Odpowiedź na pytanie nr 5: *Gdyby otrzymał(a) Pan(i) ofertę pracy poza Gminą Jasień, o podobnych warunkach finansowych co obecnie na miejscu, która wiązałaby się z koniecznością opuszczenia na stałe Gminy, to czy skorzystał(a)by Pan(i) z tej propozycji ?*

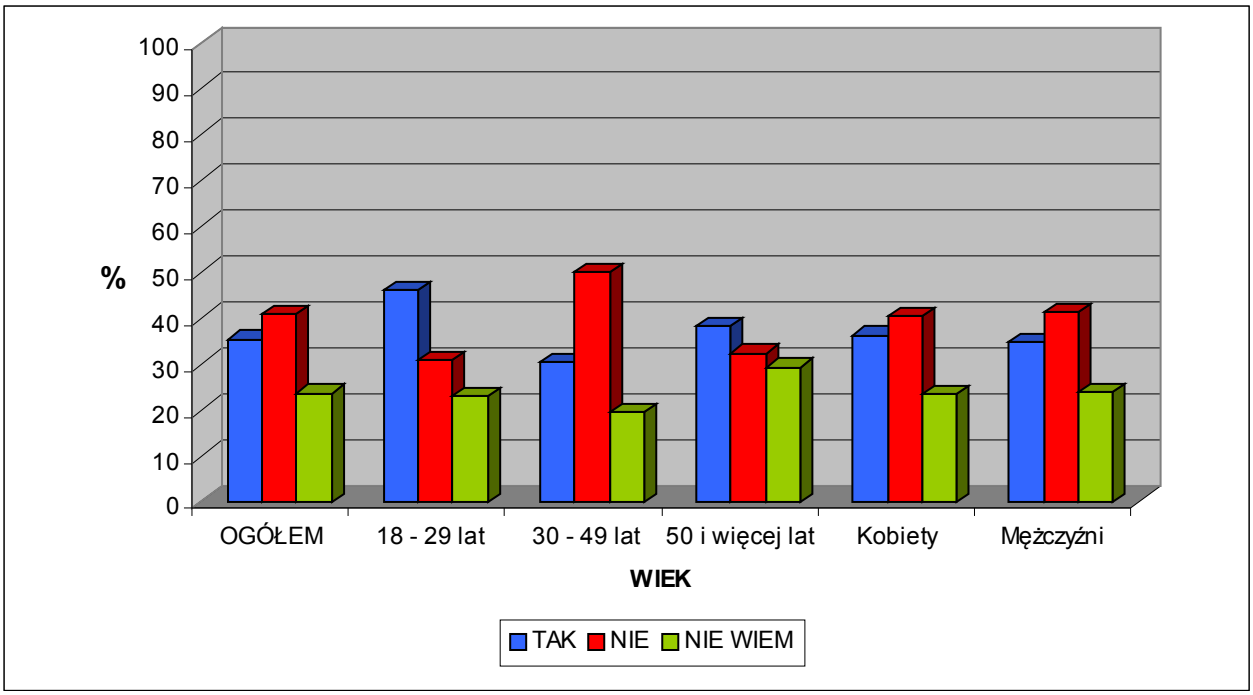

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

Odpowiedź na pytanie nr 6: Co uważa Pan(i) za najpilniejsze inwestycje na terenie Pana(i) miejscowości (miasta lub sołectwa) ?

JASIEŃ:

- likwidacja obecnej ekspozycji (zwierzęta) w Rynku przy kościele;
- poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych;
- realizacja większej ilości miejsc zieleni urządzonej (ogrody deszczowe, skwery, zieleńce, itp.), w tym zadrzewianie głównych ciągów komunikacyjnych;
- budowa mieszkań komunalnych;
- remont i zagospodarowanie pałacu;
- kompleksowa rewitalizacja centrum miasta;
- kompleksowa rewitalizacja Górki Flöthera, w tym schodów i wieży widokowej;
- organizacja przestrzeni publicznej w centrum miasta na bazie ulic planowanych do wyłączenia z ruchu pojazdów;
- poprawa funkcjonowania i częstotliwości komunikacji publicznej;
- modernizacja głównego przystanku (dworca) autobusowego;
- organizacja stacji ładowania aut elektrycznych;
- modernizacja wszystkich kategorii dróg;
- modernizacja mostów i kładek na rzece Lubszy;
- remonty i rozbudowa sieci chodników;
- budowa dróg rowerowych;
- budowa infrastruktury przyjaznej dla osób niepełnosprawnych przy ciągach komunikacyjnych;
- modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego;
- modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej;
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej;
- modernizacja i rozbudowa kanalizacyjnej burzowej;
- wymiana starych pieców „kopciuchów”;
- budowa nowego PSZOK;
- budowa zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy;
- rozbudowa cmentarza;
- modernizacja obiektów usług publicznych;
- budowa / organizacja żłobka;
- rozbudowa centrum kultury;
- organizacja małego kina, np.: sezonowego;
- większa ilość plenerowych imprez masowych;
- modernizacja stadionu miejskiego;
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej, w tym budowa otwartego basenu, stake parku i pumptracka na bazie byłego OSIR;
- poprawa bezpieczeństwa publicznego w porach wieczornej i nocnej;
- wspieranie rozwoju usług gastronomicznych typu kawiarnie czy puby / kluby dla młodzieży;
- organizacja nowoczesnego targowiska stałego i/lub sezonowego.

BIESZKÓW:

- sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- poprawa funkcjonowania komunikacji publicznej (autobusowej i kolejowej);
- budowa przystanku kolejowego przy okazji modernizacji linii kolejowej;
- modernizacja dróg powiatowych i gminnych;
- modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego;
- większe dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków;
- budowa świetlicy wiejskiej.

BRONICE:

- modernizacja wszystkich kategorii dróg;
- modernizacja dostępu do sieci internetowej (światłowód).

BUDZIECHÓW:

- uporządkowanie przestrzeni publicznej w centrum wsi;
- modernizacja wszystkich kategorii dróg;
- budowa oświetlenia dla drogach wewnętrznych;
- organizacja rejestratora prędkości na drodze wojewódzkiej;
- rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej;
- modernizacja rowów melioracyjnych;
- modernizacja świetlicy wiejskiej;
- organizacja klubu seniora.

GOLIN:

- modernizacja wszystkich kategorii dróg;
- modernizacja urządzeń melioracyjnych (czyszczenie rowów);
- zagospodarowanie budynku po byłej szkole;
- remont świetlicy wiejskiej.

GUZÓW:

- modernizacja dróg gminnych;
- modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego;
- modernizacja rowów melioracyjnych;
- budowa boiska sportowego;
- modernizacja placu zabaw.

JABŁONIEC:

- modernizacja wszystkich kategorii dróg;
- modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego;
- remont świetlicy wiejskiej;

- modernizacja boiska sportowego;
- budowa placu zabaw.

JARYSZÓW:

- modernizacja wszystkich kategorii dróg;
- modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego;
- modernizacja sieci wodociągowej (polepszenie jakości wody);
- uporządkowanie gospodarki ściekowej;
- remont świetlicy wiejskiej.

JASIONNA:

- poprawa estetyki cmentarza;
- rewitalizacja zabytkowego zespołu pałacowego;
- modernizacja wszystkich kategorii dróg;
- modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego;
- modernizacja sieci wodociągowej;
- modernizacja urządzeń melioracyjnych (czyszczenie rowów);
- powiększenie boiska sportowego i placu zabaw.

JURZYN:

- modernizacja wszystkich kategorii dróg;
- modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego;
- modernizacja sieci wodociągowej;
- uporządkowanie gospodarki ściekowej;
- modernizacja urządzeń melioracyjnych;
- powiększenie boiska sportowego i placu zabaw.

LIPSK ŻARSKI:

- modernizacja wszystkich kategorii dróg;
- modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego;
- gazyfikacja;
- uporządkowanie zaśmieconego koryta rzeki Lubszy;
- organizacja infrastruktury turystycznej;
- organizacja plenerowego miejsca spotkań;
- budowa placu zabaw.

LISIA GÓRA:

- modernizacja wszystkich kategorii dróg;
- gazyfikacja miejscowości;
- budowa boiska sportowego;
- modernizacja zaplecza kuchennego w świetlicy wiejskiej.

MIRKOWICE:

- modernizacja wszystkich kategorii dróg;
- modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego;
- gazyfikacja miejscowości;
- budowa boiska sportowego.

ROZTOKI:

- poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych;
- modernizacja wszystkich kategorii dróg, w tym mostów na ciekach wodnych;
- modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego;
- uporządkowanie gospodarki ściekowej;
- modernizacja rowów melioracyjnych;
- budowa świetlicy wiejskiej.

ŚWIBNA:

- poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych;
- modernizacja wszystkich kategorii dróg;
- ograniczenie hałasu od drogi wojewódzkiej;
- modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego;
- budowa drogi rowerowej do Jasienia;
- uporządkowanie gospodarki ściekowej (większe dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków).

WICINA:

- poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych;
- rozwój infrastruktury turystycznej na bazie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”;
- poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych;
- modernizacja dróg gminnych, w tym mostów na ciekach wodnych;
- modernizacja rowów melioracyjnych;
- remont świetlicy wiejskiej;
- organizacja plenerowego miejsca spotkań;
- polepszenie jakości zasięgu sieci telekomunikacyjnych.

ZABŁOCIE:

- poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych;
- nasadzenia zieleni publicznej;
- rewitalizacja obiektów zabytkowych;
- modernizacja dróg gminnych;
- modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego;
- modernizacja sieci wodociągowej (polepszenie jakości wody);
- uporządkowanie gospodarki ściekowej;
- gazyfikacja miejscowości;

- modernizacja rowów melioracyjnych;
- remont świetlicy wiejskiej / remizy strażackiej;
- organizacja plenerowego miejsca spotkań;
- modernizacja placu zabaw;
- uregulowanie własności boiska sportowego;
- rozbudowa infrastruktury sportowej;
- doposażenie jednostki OSP;
- zmiana sołtysa i zjednoczenie mieszkańców.

ZIELENIEC:

- modernizacja dróg.

TABELA 12: Odpowiedź na pytanie nr 8: *Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z jakości obsługi w Urzędzie Miejskim ? Mamy na myśli zarówno czas oczekiwania na załatwienie powierzonych urzędnikom spraw, obsługę petentów, kompetencje urzędników, itp. ? Proszę to ocenić w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą.*

Wyszczególnienie	Ocena
Ogółem	3,79
Kobiety	3,85
Mężczyźni	3,73
18 – 29 lat	3,92
30 – 49 lat	3,96
50 i więcej lat	3,65
Jasień	3,91
Bieszków	4,17
Bronice	5,00
Budziechów	4,25
Golin	4,00
Guzów	4,00
Jabłoniec	1,86
Jaryszów	2,71
Jasionna	4,50
Jurzyn	4,00
Lipsk Żarski	4,50
Lisia Góra	4,00
Mirkowice	5,00
Roztoki	4,00
Świbna	4,11
Wicina	4,25
Zabłocie	3,45
Zieleniec	4,00

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

RYCINA 10: Odpowiedź na pytanie nr 8: *Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z jakości obsługi w Urzędzie Gminy ? Mamy na myśli zarówno czas oczekiwania na załatwienie powierzonych urzędnikom spraw, obsługę petentów, kompetencje urzędników, itp. ? Proszę to ocenić w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą.*

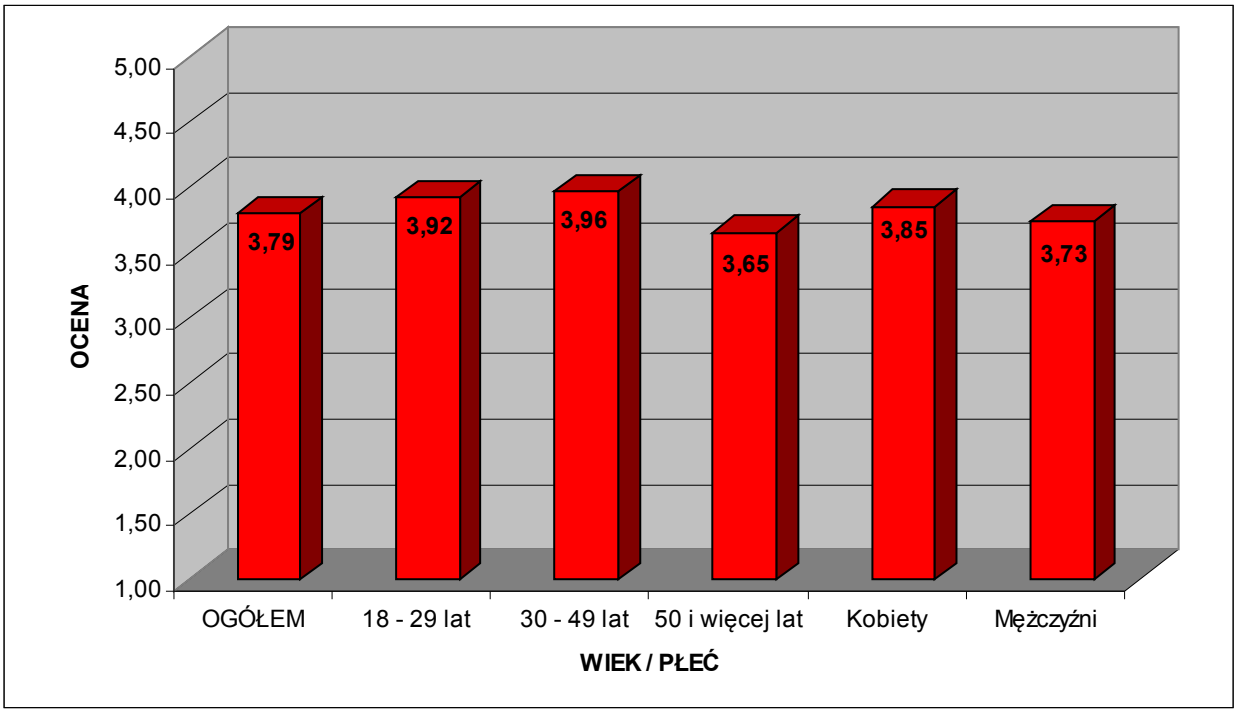

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

2. 5. Warsztaty strategiczne – część 2.

Po przygotowaniu wyników badania opinii społecznej oraz zbiorczego zestawienia analizy SWOT, a więc jeszcze przed przygotowaniem zasadniczego projektu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, kontynuowano proces wsparcia budowy *Strategii* poprzez przeprowadzenie kolejnych warsztatów strategicznych, obejmujących 2 spotkania konsultacyjne dla lokalnej społeczności, w tym dla lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych. Ich celem było z jednej strony przekazanie wspomnianych wyników badania opinii społecznej i analizy SWOT, a z drugiej strony wspólne określenie najważniejszych potrzeb rozwojowych dla Gminy Jasień w aspektach społecznych, gospodarczych i przestrzennych (cele strategiczne, kierunki działań, model struktury funkcjonalno – przestrzennej, itd.). Proces ten poprzedzony został szeroko rozpowszechnioną akcją informacyjną odnośnie terminów i lokalizacji poszczególnych warsztatów strategicznych (spotkań konsultacyjnych), wspierających proces budowania założeń *Strategii*. Odbyła się ona z 7 dniowym wyprzedzeniem poprzez ogłoszenia na stronie internetowej Urzędu Miejskiego, na tablicach ogłoszeń Urzędu Miejskiego i poszczególnych miejscowości wiejskich, a także dodatkowo w większych placówkach usługowych (kultura, oświata, handel, usługi, itp.). Zaproszenia dla członków Rady Miejskiej, sołtysów, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych kierowane były listownie (w tym z wykorzystaniem poczty elektronicznej) lub telefonicznie lub ustnie.

Warsztat nr 1 (podsumowujący, ogólnogminny, otwarty) dla zaproszonych gości oraz zainteresowanych mieszkańców odbył się w Jasieniu w siedzibie Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury dnia 07 września 2021 roku o godz. 18.00. Spotkanie zgromadziło 24 osoby.

Warsztat nr 2 (podsumowujący, ogólnogminny, otwarty) dla zaproszonych gości oraz zainteresowanych mieszkańców odbył się w Jasieniu w siedzibie Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury dnia 08 września 2021 roku o godz. 18.00. Spotkanie zgromadziło 20 osób.

3. OPINIOWANIE PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU.

3. 1. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

Działając w oparciu o art. 54 ust. 1 oraz art. 57 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 roku, poz. 2373 z późn. zm.) Burmistrz Jasienia dnia 17 listopada 2021 roku zwrócił się do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z prośbą o zaopiniowanie projektu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Przedmiotowa opinia wpłynęła dnia 29 listopada 2021 roku. Opinia była pozytywna

3. 2. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny.

Działając w oparciu o art. 54 ust. 1 oraz art. 58 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 roku, poz. 2373 z późn. zm.) Burmistrz Jasienia dnia 17 listopada 2021 roku zwrócił się z prośbą do Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wielkopolskim o zaopiniowanie projektu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Przedmiotowa opinia wpłynęła dnia 21 grudnia 2021 roku. Opinia była pozytywna

3. 3. Zarząd Województwa.

Działając w oparciu o art. 10f ust. 2 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym Burmistrz Jasienia dnia 17 listopada 2021 roku zwrócił się do Zarządu Województwa Lubuskiego z prośbą o wydanie opinii dotyczącej projektu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*. Przedmiotowa opinia, w formie Uchwały nr 228/3085/21 Zarządu Województwa Lubuskiego z dnia 7 grudnia 2021 roku, wpłynęła dnia 10 grudnia 2021 roku. Zarząd Województwa Lubuskiego odstąpił od wyrażenia stanowiska w zakresie sposobu uwzględnienia w przedmiotowej *Strategii* ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonej w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*. Powodem odstąpienia od wyrażenia stanowiska był fakt, że *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* została opracowana z wykorzystaniem przepisów przejściowych, to jest art. 31 ustawy z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw, tym samym nie zawiera wszystkich obligatoryjnych elementów wymaganych art. 11 ust 1c ustawy z dnia 05 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa.

4. KONSULTACJE NAD PROJEKTEM STRATEGII ROZWOJU.

4. 1. Gminy sąsiednie.

Działając w oparciu o art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 06 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju Burmistrz Jasienia dnia 21 stycznia 2022 roku rozpoczął konsultacje dotyczące projektu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* z gminami sąsiednimi, to jest gminami: Lipinki Łużyckie, Lubsko, Nowogród Bobrzański, Tuplice i Żary. Wyznaczoną przez Burmistrza Jasienia formą konsultacji była opinia pisemna, której termin wydania wyznaczono do 35 dni, licząc od dnia otrzymania przez adresata pisma, zawierającego stosowne informacje i projekt dokumentu. W określonym terminie nie wpłynęła żadna opinia.

4. 2. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Działając w oparciu o art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 06 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju Burmistrz Jasienia dnia 21 stycznia 2022 roku rozpoczął konsultacje dotyczące projektu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* z dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Wyznaczoną przez Burmistrza Jasienia formą konsultacji była opinia pisemna, której termin wydania wyznaczono do 35 dni, licząc od dnia otrzymania przez adresata pisma, zawierającego stosowne informacje i projekt dokumentu. W określonym terminie opinia nie wpłynęła.

4. 3. Konsultacje społeczne.

4.3.1. Zawiadomienie o przystąpieniu do konsultacji społecznych.

Na podstawie art. 6 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 06 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz uchwały nr XXIII/162/2021 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 8 kwietnia 2021 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przyjętej w związku z art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, a także po przeprowadzeniu cyklu wstępnych konsultacji społecznych (7 warsztatów strategicznych i badanie opinii społecznej), będących społecznym wsparciem procesu budowania założeń *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, rozpoczęto konsultacje społeczne nad projektem *Strategii Rozwoju*.

Dnia 21 stycznia 2022 roku w prasie lokalnej i na stronie internetowej Urzędu Miejskiego oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Jasieniu i poszczególnych miejscowości wiejskich, a także dodatkowo w większych placówkach usługowych (kultura, oświata, handel, usługi, itp.). ukazały się odpowiednio ogłoszenie i obwieszczenie Burmistrza Jasienia o przystąpieniu do konsultacji społecznych dotyczących projektu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. W związku z powyższym projekt *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko wyłożono do publicznego wglądu w dniach od 21 stycznia 2022 roku do 25 lutego 2022 roku w siedzibie Urzędu Gminy Jasień oraz na stronach internetowych Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Jasień i Urzędu Miejskiego w Jasieniu. Dodatkowo ogłoszenie i obwieszczenie zawierało informację o organizacji 2 debat, dotyczących rozwiązań przyjętych w projekcie przedmiotowej *Strategii*:

- debata zamknięta, wyłącznie dla lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych, której organizację wyznaczono na dzień 17 lutego 2022 roku w budynku Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury Jasieniu o godzinie 14.00. Dodatkowo zaproszenia dla członków Rady Miejskiej, sołtysów, lokalnych partnerów

społecznych i gospodarczych kierowane były listownie (w tym z wykorzystaniem poczty elektronicznej) lub telefonicznie lub ustnie.

- debata otwarta, dla wszystkich mieszkańców Gminy Jasień, której organizacje wyznaczono na dzień 17 lutego 2022 roku w budynku Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Jasieniu o godzinie 17.00.

Ponadto zgodnie z treścią ogłoszenia i obwieszczenia, w związku z art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 06 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, umożliwiono wszystkim zainteresowanym składanie uwag (w formie papierowej i elektronicznej) do dnia 25 lutego 2022 roku włącznie, dotyczących projektu przedmiotowej *Strategii Rozwoju*.

4.3.2. Lokalni partnerzy społeczni i gospodarczy.

Debata dla lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych zgromadziła 17 osób. Po prezentacji założeń dokumentu dyskusja zogniskowała się niemal wyłącznie wokół potencjalnych możliwości pozyskania przez Gminę Jasień dofinansowania zewnętrznego na zadania ujęte w *Strategii* oraz wokół szansy jak otwiera się dla mieszkańców i przedsiębiorców w związku z planami modernizacji linii kolejowej nr 275. Uwag do samego projektu *Strategii* podczas debaty nie zgłoszono.

We wskazanym terminie, to jest do dnia 25 lutego 2022 roku, wpłynęła 1 uwaga od lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych. Autorem uwagi do *Strategii*, a konkretnie (według pisma) wniosku, było Nadleśnictwo Krzystkowice. Nadleśnictwo Krzystkowice wnioskowało, w ślad za złożonym dnia 13 grudnia 2021 roku wnioskiem o zmianę *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień*, o ujęcie w *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* realizacji inwestycji na terenach leśnych w zakresie odnawialnych źródeł energii – elektrownie wiatrowe w obrębie Zabłocie. Z przesłanego pisma wynika, że przedmiotowa inwestycja będzie zgodna z założeniami celu strategicznego nr 3 („*Wielofunkcyjna Nowoczesna Gospodarka*"), celu operacyjnego nr 3.2. („*Rozwój energetyki przyjaznej środowisku*"), kierunku działań nr 3.2.1. („*Rozwój energetyki odnawialnej z poszanowaniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz w zgodzie z interesem publicznym*").

4.3.3. Mieszkańcy Gminy.

Debata otwarta, dla wszystkich mieszkańców Gminy Jasień, zgromadziła 9 osób. Tylko 4 osoby nie były związane z Urzędem Miejskim bądź zespołem projektowym *Strategii*. Po prezentacji założeń dokumentu żadna ze zgromadzonych osób nie zabrała głosu odnośnie *Strategii*, po czym debatę zakończono.

We wskazanym terminie, to jest do dnia 25 lutego 2022 roku, wpłynęła 1 uwaga od mieszkańców gminy Jasień. Autor uwagi podniósł, że w kierunkach działań *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* nie uwzględniono modernizacji lub budowy nowych mostów na rzece Lubszy (ulice: Przemysłowa, Konstytucji 3 Maja i Parkowa), motywując do ich złym stanem technicznym oraz faktem, że stanowią one jedyną drogę komunikacyjną dla funkcjonujących oraz rozwijających się zakładów produkcyjnych i usługowych.

4. 4. Ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag.

Zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 06 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju w terminie 30 dni od upływu terminu na przekazanie uwag podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, zawierające w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem, i zamieszcza je na swojej stronie internetowej.

Uwagę (wniosek) Nadleśnictwa Krzystkowice z dnia 21 lutego 2022 roku (data wpływu do Urzędu Miejskiego w Jasieniu – 23 lutego 2022 roku) postanawia się uwzględnić. Uwzględnienie przedmiotowej uwagi (wniosku) skutkuje stosownymi uzupełnieniami w części *Strategii* dotyczącej modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej. Zasadniczo pozostawia się w mocy swoistą, będącą owocem konsultacji społecznych z poprzedniej dekady, lokalną umowę społeczną, której konsekwencją jest zakaz lokalizacji elektrowni wiatrowych na skalę produkcyjną, co w rozumieniu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* oznacza obiekty o mocy powyżej progu ustalonego w przepisach odrębnych. Dotyczy to, uwzględniwszy dodatkowo aktualne uwarunkowania prawne, przede wszystkim strefy rolniczej. Specyfika ewentualnej inwestycji wnioskowanej przez Nadleśnictwo Krzystkowice (wraz ze strefą ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu) dotyczy wyłącznie strefy leśnej, na terenach będących własnością wnioskodawcy. W założeniu Nadleśnictwa Krzystkowice inwestycja pozostanie bez znaczącego wpływu na środowisko oraz zdrowie i komfort życia mieszkańców. Zakładając spełnienie tych warunków inwestycja pozostanie w zgodzie z celem strategicznym nr 3, celem operacyjnym nr 3.2., kierunkiem działań nr 3.2.1. Należy mieć również na względzie, że warunkiem realizacji inwestycji, co ujęto w modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej, jest uzyskanie akceptacji społecznej w rejonie zainteresowanych miejscowości (przede wszystkim Zabłocie) przed lub w trakcie prac planistycznych (zmiana obowiązującego *Studium*, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego).

Uwagę mieszkańca Gminy Jasień z dnia 25 lutego 2022 roku rozpatruje się częściowo jako bezprzedmiotową i częściowo jako uwzględnioną. Zasadnicza bezprzedmiotowość uwagi polega na tym, że w przekazanym do konsultacji projekcie *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* zawarty był już kierunek działań nr 1.1.6. pn. „Modernizacja kładek nad rzeką Lubszą (ulice: Konstytucji 3 Maja, Parkowa i Tenisowa)”. Uwagę uwzględniono w tym zakresie, że do przedmiotowego kierunku działań dopisano ul. Przemysłową oraz przeformułowano jego brzmienie na „Modernizacja mostów i kładek nad rzeką Lubszą (ulice: Konstytucji 3 Maja, Parkowa, Przemysłowa i Tenisowa oraz pozostałe w zależności od zdiagnozowanych potrzeb)”. Dokonaną w takim zakresie zmianę należy uznać za zasadną ze względu na fakt, że modernizacji wymagają nie tylko kładki, ale także i mosty. Ponadto potrzeby modernizacji mogą być szersze niż tylko na wskazanych literalnie ulicach. Należy mieć jednak na uwadze fakt, że zwłaszcza część mostów nie jest własnością Gminy Jasień, tym samym ich modernizacja uzależniona będzie także od decyzji określonych właścicieli infrastruktury.

Ze względu na brak opinii od gmin sąsiednich oraz od dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem w tym zakresie uznaje się za bezprzedmiotowe.

Załącznik nr 6
do Uchwały nr XXXVIII/265/2022 Rady Miejskiej w Jasieniu
z dnia 23 czerwca 2022 roku

STRATEGIA ROZWOJU
GMINY JASIEŃ
DO 2030 ROKU

EWALUACJA
EX – ANTE

JASIEŃ IV 2022

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP. 3
2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ. 3
3. ORGANIZACJA PRAC NAD STRATEGIĄ ROZWOJU. 3
4. PROJEKT STRATEGII ROZWOJU. 4
5. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO. 5

1. WSTĘP.

Zgodnie z art. 10a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 roku, poz. 1057 z późn. zm.) podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju – przed jej przyjęciem.

Ewaluacja ex–ante stanowi ocenę projektu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* po zakończeniu procesu konsultacji społecznych, a więc przed skierowaniem dokumentu do uchwalenia przez Radę Miejską w Jasieniu. Głównym celem niniejszej ewaluacji jest możliwie obiektywna ocena projektu *Strategii* (wraz z poprzedzającą jej opracowanie *Diagnozą sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej*) oraz przedstawienie ewentualnych wniosków i rekomendacji w celu podniesienia jakości dokumentu.

2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Jasień została opracowana w okresie V – VI 2021 roku, a więc blisko rok przed niniejszą ewaluacją. Zgodnie z uwarunkowaniami prawnymi *Diagnoza* poprzedziła prace nad *Strategią*. Dokument został przygotowany w sposób dalece profesjonalny, nie był zatem tylko – co się nierzadko zdarza – wtórnym obowiązkiem. *Diagnoza* umożliwiła zidentyfikowanie najważniejszych potrzeb i potencjałów rozwojowych, miejscami wręcz wprost sugerowała określone kierunki rozwoju, a więc w konsekwencji pozwoliła na właściwe opracowanie projektu *Strategii*. Abstrahując od aktualnej sytuacji geopolitycznej (IV 2022 roku), której długofalowe skutki mogą w znaczny sposób wpłynąć na szeroko pojęty rozwój, od okresu opracowania *Diagnozy* nie doszło do znaczących zmian wewnętrznych (gmina Jasień i jej otoczenie, rozumiane jako powiat i cały regon lubuski), które mogłyby wpłynąć na jej nawet częściową nieaktualność. Obszerność *Diagnozy*, wykraczającej nawet znacznie poza niezbędne minimum (np.: uwarunkowania geograficzne, uwarunkowania historyczne i kulturowe, wybrane cechy w latach 2000 – 2019), pozwala na jej osobny i praktyczny byt, np.: jako faktyczna monografia Gminy Jasień Anno Domini 2021.

3. ORGANIZACJA PRAC NAD STRATEGIĄ ROZWOJU.

Procedura prac nad *Strategią Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* została przeprowadzona zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi szczebla ogólnokrajowego (wspomniana ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym) oraz lokalnego (Uchwała nr XXIII/162/2021 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 8 kwietnia 2021 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju). Warto zwrócić uwagę, podobnie jak w przypadku *Diagnozy*, na znacznie szerszy i ambitniejszy zakres procedury niż wynika to z ustawowego minimum. Należy mieć w tym przypadku na myśli rozszerzony proces konsultacji społecznych, który składał się nie tylko z oceny sporządzonego projektu *Strategii,* ale przede wszystkim wpływał na jej kształt (społeczne wsparcie procesu budowania założeń *Strategii*). Szczegółowy, wyczerpujący opis szeroko pojętych konsultacji społecznych, w tym obejmujących instytucje zewnętrzne, przedstawiony został w odrębnym, obligatoryjnym opracowaniu pn. *Strategia Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku – sprawozdanie z przebiegu i wyników* konsultacji, będącym załącznikiem do uchwały przyjmującej niniejszą *Strategię*.

4. PROJEKT STRATEGII ROZWOJU.

Formalna zawartość projektu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* odpowiada w pełni wymaganiom stawianym przez ustawę z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym. Również i projekt *Strategii* został poszerzony ponad ustawowe minimum, czego wyrazem są rozdziały nr: 2 (dokumentacja strategiczno – planistyczna), 4 (badanie opinii społecznej), 5 (analiza SWOT), 6 (wizja) czy 15 (rekomendacje). Co ważniejsze, nie są one jednak tylko sztucznym zabiegiem, mającym na celu zwiększenie długości treści *Strategii*, ale mają wymiar porządkujący jej kształt. Powyższe stanowi, że analizując spójność wewnętrzną dokumentu można stwierdzić, że *Strategia* stanowi spójną całość dobrze odpowiadającą na wymagania stawiane przed strategiami szczebla gminnego.

Hierarchia *Strategii* opiera się na ciągu: wizja – cele główne – cele operacyjne – kierunki działań. Cele i kierunki działań zostały oczywiście określone z osobna w wymiarach przestrzennym, społecznym i gospodarczym. Ciekawym zabiegiem, uwzględniającym historyczny już akcent lokalny, jest równoległe przedstawienie dwóch treści wizji (wizja zasadnicza i jej wsparcie). Niezależnie od powyższego wizja, cele i kierunki działań korespondują z opracowaną *Diagnozą*, zidentyfikowanymi na jej podstawie potrzebami, oczekiwaniami społecznymi (konsultacje wspierające proces budowy *Strategii*), analizą SWOT oraz wyzwaniami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych wyższego (regionalnego) rzędu (*Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, *Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego*).

Zasadnicza uwaga jaka płynie z treści *Strategii*, w tym przypadku z celów strategicznych, a przede wszystkim z kierunków działań, dotyczy ich ambitnego zakresu. Zakres ten może nie zostać zrealizowany do 2030 roku i podobnie jak w poprzednich strategiach gminy Jasień z dużą dozą pewności przekroczy jej horyzont czasowy. Realizacja wielu kierunków działań (zadań strategicznych) jest wprost uzależniona od czynników zewnętrznych. Wydaje się to jednak zabiegiem celowym. Z jednej strony Gmina zabezpiecza się przed możliwością zrealizowania określonych działań (np.: w wyniku otrzymania znacznego zewnętrznego wsparcia finansowego), a z drugiej strony odpowiada na wysokie oczekiwania różnych grup społecznych wyrażone podczas konsultacji społecznych wspierających proces budowy *Strategii*. Z tego też względu na etapie niniejszej ewaluacji ex–ante trudno wskazać dodatkowe kierunki działań, będące nawet potencjalną konsekwencją aktualnej sytuacji geopolitycznej, które nie byłyby już ujęte w *Strategii*.

Dynamiczna sytuacja w sferze gospodarczej czy ekonomicznej (np.: wysoka inflacja) uzasadnia obawę, że projekcja kosztów realizacji poszczególnych kierunków działań (rozdział nr 14) będzie znacznie niedoszacowana i aktualnie jest wręcz wtórna. W związku z powyższym analizowany dokument zabezpiecza się przed taką sytuacją, czego wyrazem jest zwieńczenie rozdziałów nr: *14.4.1.*, *14.4.2.* i *14.4.3.*, które sprowadza się do tego, że zmiany wartości (wysokości) finansowania poszczególnych zadań mogą ulec zmianie i nie będzie to powodowało konieczności zmiany samej *Strategii*. Ze względu na to o czym mowa na wstępie należy uznać to za krok zasadny. Oczekiwane rezultaty planowanych działań (rozdział nr 9) zostały określone, analogicznie do zakresu samej *Strategii*, równie ambitnie. Zakładając jednak, że poszczególne kierunki działań będą miały możliwość realizacji (znajdą się na to określeni partnerzy i środki finansowe), to założony zakres poszczególnych wskaźników będzie realny do wykonania. Przy czym a priori zakłada się, że może on przekroczyć horyzont czasowy *Strategii*, czyli rok 2030.

Należy przyznać, że z dalece wysoką starannością *Strategia* podeszła do kluczowego jej elementu, jakim jest model struktury funkcjonalno – przestrzennej. W odróżnieniu od dokumentów tworzonych w innych gminach, poświęcono temu zagadnieniu dużo miejsca (rozdział nr 10) oraz opracowano extra załączniki graficzne na

podkładzie mapy topograficznej (gmina jako całość w skali 1:20000 oraz dodatkowo samo miasto Jasień w skali 1:10000), a nie przysłowiowe „mapki" (czy bardziej kartogramy) na stronie A4 o nieoznaczonej skali. W ten sposób, wraz z kompletem ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, spełnia to swoją zasadniczą rolę, czyli pierwszego etapu planowania przestrzennego w gminie (w powiązaniu z planowaniem strategicznym), poprzedzającego późniejsze opracowanie dokumentów (aktów) stricte planistycznych. Same zaś rekomendacje i ustalenia wynikają z gruntownej wiedzy na temat tej konkretnej Gminy oraz realnych szans (i zagrożeń) dla jej dalszego rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku, również w odróżnieniu od wielu strategii opracowywanych w innych gminach, podjęła się określenia obszarów strategicznej interwencji (OSI) wskazanych z poziomu lokalnego. Ich wybór (rynek w Jasieniu, zielona infrastruktura i przestrzenie publiczne, Grodzisko w Wicinie) wydaje się, w świetle zdiagnozowanych potrzeb i szans rozwojowych, ze wszech miar zasadny. Lokalne OSI, co istotne, zostały wprost skorelowane z gminnym programem rewitalizacji.

5. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.

Strategia Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku przeszła pełną procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ), zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 roku, poz. 2373 z późn. zm.). Procedurę tę (wraz z opracowaniem prognozy oddziaływania na środowisko) wykonano równolegle z pracami nad *Strategią*, nie wnosząc uprzednio do określonych ustawowo organów o zwolnienie z obowiązku jej sporządzenia. Efekty tejże procedury przedstawiono w odrębnym, obligatoryjnym opracowaniu pn. *Strategia Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku – sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji*, będącym załącznikiem do uchwały przyjmującej niniejszą *Strategię*.